

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ, ΑΡΧΕΙΑ, ΜΟΥΣΕΙΑ»**

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Διπλωματική Εργασία

**Αντιλήψεις επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των
Βιβλιοθηκών και των Ιδρυματικών Αποθετηρίων ως προς τη
διαχείριση της Λογοκλοπής**

Βενετία Γιαννακούλη

(AM: 196682014)

Επιβλέπων Καθηγητής: Αλέξανδρος Κουλούρης

Αθήνα, Μάρτιος 2022

Επιτροπή Εξέτασης

1. Ονοματεπώνυμο

2. Ονοματεπώνυμο

3. Ονοματεπώνυμο

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

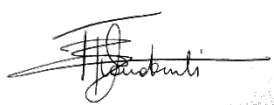
Η κάτωθι υπογεγραμμένη Βενετία Γιαννακούλη του Δημητρίου με αριθμό μητρώου 196682014 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία» του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Βενετία Γιαννακούλη

Αφιερώνεται στις αγάπες της ζωής μου, στα παιδιά μου Εβελίνα και Αλέξανδρο.

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Θα ήθελα, καταρχήν, να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας, αναπληρωτή καθηγητή Αλέξανδρο Κουλούρη για την πολύτιμη υποστήριξή του, την καθοδήγησή του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, την εξαιρετική συνεργασία και την σημαντική συμβολή του στην ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης. Τον ευχαριστώ, επίσης, θερμά για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε με την ανάθεση της συγκεκριμένης εργασίας αλλά και για άμεση ανταπόκριση, την κατανόηση, την ενθάρρυνση και τη θετική του ανατροφοδότηση με την οποία διαχειρίστηκε αποτελεσματικά κάθε στάδιο της διπλωματικής εργασίας. Θερμές ευχαριστίες επίσης, στην επίκουρη καθηγήτρια Ευτυχία Βραϊμάκη για την καθοδήγησή της και την πολύτιμη συμβολή της στην ερευνητική διαδικασία της μελέτης, όπως, επίσης και στον κ. Διονύση Κόκκινο (Ε.Τ.Ε.Π.) για τη συμβολή του και την άμεση ανταπόκριση σε οποιαδήποτε απορία προέκυψε κατά εκπόνηση της εργασίας. Θα ήθελα, ακόμη, να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στους συμμετέχοντες στην έρευνα και το χρόνο που αφιέρωσαν για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, η συμβολή των οποίων ήταν πολύτιμη και καθοριστική για τη διεξαγωγή της παρούσας ερευνητικής μελέτης.

Η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας δεν θα ήταν φυσικά δυνατή χωρίς την ηθική και έμπρακτη συμπαράσταση της οικογένειάς μου και ιδιαίτερα του συζύγου μου, Αναστάση όπου με την κατανόηση, την υποστήριξη και την ενθάρρυνση του καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου με βοήθησε ουσιαστικά στον να επιτύχω το στόχο μου προς την ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας και των μεταπτυχιακών σπουδών μου. Ιδιαίτερα, τον ευχαριστώ για την αμέριστη συμπαράσταση του όλο το προηγούμενο διάστημα καθώς η φοίτησή μου στο μεταπτυχιακό συνέπεσε με μια δύσκολη περίοδο αναστολής αδειών από την εργασία, με κλειστά σχολεία εν μέσω της πανδημίας και διαδοχικών lockdown.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες καθηγητές στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης για τις γνώσεις που μετέδωσαν, την εκπαιδευτική εμπειρία και την άριστη συνεργασία και επικοινωνία μαζί τους. Δε θα μπορούσα να παραλείψω, επίσης, τις συμφοιτήτριες αυτές, και πλέον φίλες, που ήταν συνοδοιπόροι σε όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

11/03/2022

Βενετία Γιαννακούλη

Περίληψη στα ελληνικά

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των βιβλιοθηκών και ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα και να εξετάσει την τρέχουσα πρακτική των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην πρόληψη και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών. Στη βιβλιογραφία υπάρχει μια εκτενής αναφορά πάνω στο μείζον θέμα της λογοκλοπής των φοιτητών από διαφορετικές σκοπιές και πολιτικές, ωστόσο, είναι σχετικά λίγες οι έρευνες που σχετίζονται με τις στάσεις και τις αντιλήψεις των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης ως προς το ρόλο της βιβλιοθήκης στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής. Παράλληλα, στη βιβλιογραφία αναγνωρίζεται ο σημαντικός και κρίσιμος ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής.

Στην παρούσα ερευνητική μελέτη χρησιμοποιήθηκε μεικτή μεθοδολογία έρευνας ενώ για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων αναπτύχθηκε δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο 29 ερωτήσεων με τη χρήση του LimeSurvey. Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας αφορούσε το προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Συνολικά στην έρευνα έλαβαν μέρος 147 συμμετέχοντες ενώ το τελικό ποσοστό απόκρισης του δείγματος διαμορφώθηκε στο 21,42%. Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών έχουν μία πολύ καλή αντίληψη και εικόνα του φαινομένου της λογοκλοπής ενώ παράλληλα αναγνωρίζουν το σημαντικό το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών. Επιπλέον, συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη της λογοκλοπής, κυρίως μέσω της ενημέρωσης και εκπαίδευσης των φοιτητών. Αντικρουόμενες απόψεις υπήρχαν, ωστόσο, όσον αφορά τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών. Επιπρόσθετα, η συνεργασία των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα και η τρέχουσα πολιτική των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων σχετικά με τη λογοκλοπή αλλά και με την ενεργό συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής αναδείχθηκαν ως τα σημαντικότερα προβλήματα στη μελέτη.

Λέξεις Κλειδιά: Βιβλιοθήκες, ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι, επιστήμονες της πληροφόρησης, πρόληψη της λογοκλοπής, έλεγχος της λογοκλοπής, πολιτική λογοκλοπής, κανονισμός λογοκλοπής, εκπαίδευση λογοκλοπής, ακαδημαϊκά ιδρύματα, πληροφοριακή παιδεία

Περίληψη στα αγγλικά

The study aims to investigate academic libraries' role in prevention and detection of plagiarism in academic community. Plagiarism has been one of the most prevalent topics for discussion in higher education. Although there is an extensive literature regarding students' plagiarism in academia, from many different perspectives, the research is limited when it comes to librarians and information scientists' role regarding plagiarism. There are, indeed, several studies that recognize the emerging and crucial role of library in controlling plagiarism in HEIs and suggest that librarians and information scientists can play a vital role in prevention and detection of plagiarism in academic community, especially as plagiarism education teachers.

Using a mixed-method research design, a national 29-question online survey was conducted regarding: librarians and information scientists' awareness about plagiarism; academic librarians' perceptions regarding their role and the role of libraries in combating plagiarism; librarians' current practice engagement with plagiarism prevention and detection activities; collaboration among librarians and the academic community; and the challenges academic librarians face towards their active participation in plagiarism controlling. The survey was constructed using LimeSurvey and distributed to all academic libraries in Greece. A total of 147 usable responses (21% response rate) were received and analyzed using descriptive and inferential statistics.

The findings revealed that academic librarians are aware of the concept of plagiarism, the types, causes and reasons of student plagiarism and what plagiarism entails in academic community. The vast majority of respondents agreed with academic library's role in plagiarism prevention, however contradictory opinions were regarding library's role in detection of plagiarism. Additionally, the findings indicated that librarians have been engaged in several activities to address plagiarism and educate students, but effective plagiarism policies are still underdeveloped. Finally, participants expressed concerns regarding their collaboration with teaching staff and academic institutions to address the issue of students' plagiarism.

Keywords: Libraries, academic librarians, information scientists, plagiarism, plagiarism prevention, plagiarism detection, plagiarism policy, plagiarism education, academic institutions, information literacy

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ 2

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ – ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ 5

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 6

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ 7

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ 8

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ 16

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ 18

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ 24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 26

- 1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 26
- 1.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ 29
- 1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ 29
- 1.4 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ 31
- 1.5 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. LITERATURE REVIEW ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

- 2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ 34
- 2.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ 35
  - 2.2.1 Λογοκλοπή και νομοθεσία 38
  - 2.2.2 Η λογοκλοπή ως ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα 41
- 2.3 Η ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 43
  - 2.3.1 Ορισμοί και αντιλήψεις περί λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα 44
  - 2.3.2 Λόγοι και αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών 47
  - 2.3.3 Ψηφιακή λογοκλοπή 51
  - 2.3.4 Μορφές και τύποι λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα 52
    - 2.3.4.1 Ακούσια και εκούσια λογοκλοπή 54
- 2.4 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΤΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ 55
  - 2.4.1 Τρόποι πρόληψης, αποτροπής και αποφυγής της λογοκλοπής 57

- 2.4.1.1 Ενημέρωση 58
- 2.4.1.2 Εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (plagiarism education) 59
- 2.4.1.3 Δεξιότητες πληροφοριακής παιδεία και ψηφιακού γραμματισμού 60
- 2.4.2 Μηχανισμοί ανίχνευσης και εντοπισμού λογοκλοπής 62
  - 2.4.2.1 Εργαλεία και τεχνικές ανίχνευσης λογοκλοπής 65
  - 2.4.2.2 Κυρώσεις και επιπτώσεις 68
- 2.5 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ 71
  - 2.5.1 Η εξέλιξη των βιβλιοθηκών 72
  - 2.5.2 Βιβλιοθηκονομία και επιστήμη της πληροφόρησης 73
    - 2.5.2.1 Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου ως επιστήμονα της πληροφόρησης 74
  - 2.5.3 Ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στην ακαδημαϊκή κοινότητα 76
  - 2.5.4 Ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στη διαχείριση της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα 79
    - 2.5.4.1 Οι βιβλιοθηκονόμοι ως plagiarism education teachers 86
    - 2.5.4.2 Έλεγχος και ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών από τους βιβλιοθηκονόμους 88
    - 2.5.4.3 Συνεργασία μεταξύ επιστημόνων της πληροφόρησης και ακαδημαϊκών για τον περιορισμό της λογοκλοπής 90
    - 2.5.4.4 Συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος 92
- 2.6 ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ 93
- 2.7 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ 95
- 2.8 ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ 101

- 3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ 101
- 3.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ 102
- 3.3 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ 106
  - 3.3.1 Ερευνητικά ερωτήματα 106
  - 3.3.2 Σχεδιασμός και Μεθοδολογία έρευνας 107
- 3.4 ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ & ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ – SURVEY RESEARCH 112
- 3.5 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ 116
  - 3.5.1 Αρχική σελίδα 118
  - 3.5.2 Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων 119

- 3.5.3 Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή 121
  - 3.5.4 Αντιλήψεις για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής 125
  - 3.5.5 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών 128
  - 3.5.6 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής 132
  - 3.5.7 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών 133
  - 3.5.8 Προέλεγχος ερωτηματολογίου 135
  - 3.5.9 Research Ethics 137
- 3.6 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ – SURVEY RESEARCH 139

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 140

- 4.1 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 140
  - 4.1.1 Συμμετοχή του προσωπικού βιβλιοθήκης από τα Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ιδρύματα 140
  - 4.1.2 Προσωπικό Βιβλιοθήκης – Σχέση Εργασίας 142
  - 4.1.3 Προσωπικό βιβλιοθήκης – ειδικότητα 143
  - 4.1.4 Καθήκοντα 144
  - 4.1.5 Εκπαίδευση 146
  - 4.1.6 Ηλικία 148
  - 4.1.7 Προϋπηρεσία σε Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες 149
  - 4.1.8 Σύνοψη αποτελεσμάτων δημογραφικών στοιχείων 150
- 4.2 ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ 151
  - 4.2.1 Αντιλήψεις περί λογοκλοπής 151
    - 4.2.1.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 156
  - 4.2.2 Πρόθεση λογοκλοπής των φοιτητών 161
    - 4.2.2.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 162
  - 4.2.3 Μορφές & τύποι λογοκλοπής των φοιτητών 163
    - 4.2.3.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 172

- 4.2.4 Λόγοι λογοκλοπής των φοιτητών 173
  - 4.2.4.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 183
- 4.2.5 Σύνοψη αποτελεσμάτων δεύτερης ενότητας ερωτηματολογίου 184
- 4.3 ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ 185
  - 4.3.1 Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής 185
    - 4.3.1.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 190
  - 4.3.2 Αντιλήψεις συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών 191
    - 4.3.2.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 197
  - 4.3.3 Αντιλήψεις συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής 198
    - 4.3.3.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 205
  - 4.3.4 Αντιλήψεις συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών 206
    - 4.3.4.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 209
  - 4.3.5 Άλλες υπηρεσίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών 211
  - 4.3.6 Σύνοψη αποτελεσμάτων τρίτης ενότητας ερωτηματολογίου 213
- 4.4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ 215
  - 4.4.1 Κανονισμός κατά της Λογοκλοπής 215
  - 4.4.2 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στην ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής 216
    - 4.4.2.1 Μέθοδοι ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής 223
    - 4.4.2.2 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics) 226
  - 4.4.3 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής 229
    - 4.4.3.1 Μέθοδοι εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής 234

4.4.3.2	Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)	236
4.4.4	Άλλες υπηρεσίες του προσωπικού της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς την πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών	239
4.4.5	Σύνοψη αποτελεσμάτων τέταρτης ενότητας ερωτηματολογίου	240
4.5	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ	241
4.5.1	Υπηρεσία/λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος	241
4.5.2	Άδεια χρήσης και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα στο ιδρυματικό αποθετήριο και στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος	243
4.5.3	Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών	244
4.5.3.1	Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)	247
4.5.4	Σύνοψη αποτελεσμάτων πέμπτης ενότητας ερωτηματολογίου	247
4.6	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	248
4.6.1	Συνεργασία των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής	248
4.6.1.1	Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)	254
4.6.2	Δυσκολίες και προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών	254
4.6.3	Σχόλια συμμετεχόντων σχετικά με την ερευνητική μελέτη	255
4.6.4	Σύνοψη αποτελεσμάτων πέμπτης ενότητας ερωτηματολογίου	257
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ 258		
5.1	ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	258
5.1.1	Σκοπός και επι μέρους στόχοι της μελέτης	258
5.1.2	Μεθοδολογία	259
5.1.3	Αποτελέσματα	260
5.1.3.1	Δημογραφικά στοιχεία	261
5.1.3.2	Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης περί λογοκλοπής	262

- 5.1.3.3 Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής 266
- 5.1.3.4 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών 270
- 5.1.3.5 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής 275
- 5.1.3.6 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής 276
- 5.2 ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 279
- 5.3 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ 283
- 5.4 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ / ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ 284

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ 286

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 299

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΕ ΕΝΤΥΠΗ ΜΟΡΦΗ 300

ΈΡΕΥΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ 300

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 301

1. **Επιλέξτε το Ίδρυμα της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στην οποία εργάζεστε*:** 301
2. **Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Σχέση Εργασίας*:** 301
3. **Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Ειδικότητα*:** 301
4. **Καθήκοντα*:** 301
5. **Εκπαίδευση*:** 302
6. **Ηλικία*:** 302
7. **Προϋπηρεσία σε Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες*:** 302

5.5 ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ 303

8. **Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις σχετικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα*:** 303
9. **Κατατάξτε, σύμφωνα με την εμπειρία σας, τις περιπτώσεις Λογοκλοπής των φοιτητών ανάλογα με την πρόθεση (ακούσια ή εκούσια)*:** 304
10. **Με ποια συχνότητα, σύμφωνα με την εμπειρία σας, οι φοιτητές διαπράττουν τις ακόλουθες μορφές Λογοκλοπής*:** 304

11. Με ποια συχνότητα, σύμφωνα με την εμπειρία σας, οι φοιτητές διαπράττουν λογοκλοπή για κάθε έναν από τους παρακάτω λόγους*; 306

5.6 ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ 307

12. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με το ρόλο και τη συμμετοχή των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ως προς*: 307

13. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη συμμετοχή σας ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες δραστηριότητες σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών*; 308

14. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τη συμμετοχή σας στις ακόλουθες δραστηριότητες εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής*; 309

15. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τη συμμετοχή σας στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών*; 311

16. Έχετε να προτείνετε κάποιες άλλες υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει η Ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών; Εάν Ναι, μπορείτε να τις προσδιορίσετε στο πεδίο σχολίων*. 311

5.7 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

312

17. Υπάρχει στην Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη που εργάζεστε "Κανονισμός κατά της Λογοκλοπής" (ή άλλος σχετικός οδηγός) διαθέσιμος και προσβάσιμος από τους φοιτητές; Αν χρειαστεί δώστε σχετικές πληροφορίες στο πεδίο σχολίων* . 312

18. Με ποια συχνότητα συμμετέχετε ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες δραστηριότητες σχετικά με την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής*; 312

19. Με ποιους από τους παρακάτω τρόπους συμμετέχετε στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής*; 313

20. Με ποια συχνότητα συμμετέχετε στις ακόλουθες εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών*; 314

21. Ποιες από τις ακόλουθες μεθόδους χρησιμοποιείτε για την παροχή εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής*; 314

22. Συμμετέχετε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο στην πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών στο Ακαδημαϊκό σας Ίδρυμα; Εάν Ναι, μπορείτε να δώσετε πληροφορίες στο πεδίο σχολίων*. 315

5.8 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΟΝ ΈΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ
315

23. Διαθέτει το Ακαδημαϊκό Ίδρυμα στο οποίο εργάζεστε (εμπορική) υπηρεσία ή λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής; Εάν ναι, να γίνει αναφορά της υπηρεσίας/λογισμικού στο πεδίο σχολίων*. 315

24. Σας έχει δοθεί άδεια χρήσης ή/και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα πρόσβασης* : 315

25. Με ποια συχνότητα χρησιμοποιείτε το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής*: 316

26. Χρησιμοποιείτε άλλες (εξειδικευμένες) τεχνικές και μεθόδους ελέγχου για την ανίχνευση και τον εντοπισμό λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών; Εάν Ναι, μπορείτε να τις αναφέρετε στο πεδίο σχολίων* . 316

5.9 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
317

27. Με ποια συχνότητα συμμετέχετε ως Επαγγελματίες της Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες συνεργατικές δραστηριότητες με την ακαδημαϊκή κοινότητα ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής*: 317

28. Ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες ή προκλήσεις που καλείστε να αντιμετωπίσετε ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή σας στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής*; 317

29. Έχετε να προσθέσετε κάποιο σχόλιο σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη; 318

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1: LimeSurvey Front-end (δημόσιο τμήμα)	111
Εικόνα 2: LimeSurvey Back-end (περιοχή διαχείρισης)	112
Εικόνα 3: Αρχική σελίδα ερωτηματολογίου	118
Εικόνα 4: Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων	119
Εικόνα 5: Ερωτηματολόγιο: Δημογραφικά στοιχεία (1)	120
Εικόνα 6: Ερωτηματολόγιο: Δημογραφικά στοιχεία (2)	121
Εικόνα 7: Ερωτηματολόγιο: Δημογραφικά στοιχεία (3)	121
Εικόνα 8: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (1)	123
Εικόνα 9: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (2)	123
Εικόνα 10: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (3)	124
Εικόνα 11: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (4)	124
Εικόνα 12: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (1)	126
Εικόνα 13: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (2)	127
Εικόνα 14: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (3)	127
Εικόνα 15: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (4)	128
Εικόνα 16: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (1)	129
Εικόνα 17: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (2)	129

- Εικόνα 18: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (3) 130
- Εικόνα 19: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (4) 131
- Εικόνα 20: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (5) 131
- Εικόνα 21: Πέμπτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (1) 133
- Εικόνα 22: Πέμπτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (2) 133
- Εικόνα 23: Έκτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (1) 134
- Εικόνα 24: Έκτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (2) 135

Πίνακας Γραφημάτων

Figure 1: Προσωπικό βιβλιοθήκης που συμμετείχε στην έρευνα ανά ακαδημαϊκό ίδρυμα	
142	
Figure 2: Προσωπικό βιβλιοθήκης – σχέση εργασίας συμμετεχόντων	143
Figure 3: Προσωπικό βιβλιοθήκης – ειδικότητα συμμετεχόντων	144
Figure 4: Καθήκοντα συμμετεχόντων	146
Figure 5: Εκπαίδευση συμμετεχόντων	148
Figure 6: Ηλικία συμμετεχόντων	149
Figure 7: Προϋπηρεσία συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες	150
Figure 8: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (1)	153
Figure 9: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (2)	153
Figure 10: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (3)	154
Figure 11: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (4)	154
Figure 12: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (5)	155
Figure 13: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (6)	155
Figure 14: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (7)	156
Figure 15: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (8)	156
Figure 16: Αντιλήψεις συμμετεχόντων σχετικά με την πρόθεση λογοκλοπής των φοιτητών	
161	
Figure 17: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (1)	166
Figure 18: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (2)	166
Figure 19: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (3)	167
Figure 20: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (4)	167
Figure 21: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (5)	168
Figure 22: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (6)	168
Figure 23: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (7)	169

- Figure 24: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (8) 169
- Figure 25: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (1) 170
- Figure 26: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (10) 170
- Figure 27: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (11) 171
- Figure 28: Αντιλήψεις συμμετεχόντων ανά συχνότητα αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών 171
- Figure 29: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (1) 176
- Figure 30: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (2) 177
- Figure 31: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (3) 177
- Figure 32: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (4) 178
- Figure 33: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (5) 178
- Figure 34: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (6) 179
- Figure 35: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (7) 179
- Figure 36: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (8) 180
- Figure 37: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (9) 180
- Figure 38: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (10) 181
- Figure 39: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (11) 181
- Figure 40: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (12) 182

- Figure 41: Τύποι λογοκλοπής των φοιτητών ανά συχνότητα (συχνά, πολύ συχνά) σύμφωνα με την εμπειρία των συμμετεχόντων 182
- Figure 42: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (1) 187
- Figure 43: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (2) 188
- Figure 44: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (3) 188
- Figure 45: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (4) 189
- Figure 46: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (5) 189
- Figure 47: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (1) 193
- Figure 48: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (2) 194
- Figure 49: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (3) 194
- Figure 50: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (4) 195
- Figure 51: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (5) 195
- Figure 52: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (6) 196
- Figure 53: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (7) 196
- Figure 54: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (8) 197
- Figure 55: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (1) 201
- Figure 56: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (2) 201
- Figure 57: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (3) 202

- Figure 58: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (4) 202
- Figure 59: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (5) 203
- Figure 60: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (6) 203
- Figure 61: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (7) 204
- Figure 62: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (8) 204
- Figure 63: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (9) 205
- Figure 64: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών (1) 208
- Figure 65: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών (2) 208
- Figure 66: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών (3) 209
- Figure 67: Κανονισμός κατά της λογοκλοπής διαθέσιμος στην βιβλιοθήκη των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων 215
- Figure 68: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (1) 218
- Figure 69: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (2) 219
- Figure 70: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (3) 219
- Figure 71: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (4) 220
- Figure 72: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (5) 220
- Figure 73: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (6) 221
- Figure 74: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (7) 221

- Figure 75: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (8) 222
- Figure 76: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (9) 222
- Figure 77: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε μεθόδους ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής 225
- Figure 78: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (1) 230
- Figure 79: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (2) 231
- Figure 80: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (3) 231
- Figure 81: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (4) 232
- Figure 82: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (5) 232
- Figure 83: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (6) 233
- Figure 84: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (7) 233
- Figure 85: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε μεθόδους εκπαίδευσης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής 235
- Figure 86: Λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα 242
- Figure 87: Άδεια χρήσης και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα των συμμετεχόντων στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος 243
- Figure 88: Άδεια χρήσης και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα των συμμετεχόντων στο ιδρυματικό αποθετήριο του ακαδημαϊκού ιδρύματος 244
- Figure 89: Συχνότητα χρήσης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο της λογοκλοπής των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου 245
- Figure 90: Συχνότητα χρήσης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο της λογοκλοπής των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο 245

Figure 91: Χρήση άλλων (εξειδικευμένων) τεχνικών και μεθόδων ελέγχου για την ανίχνευση και τον εντοπισμό λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών 247

Figure 92: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (1) 251

Figure 93: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (2) 251

Figure 94: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (3) 252

Figure 95: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (4) 252

Figure 96: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (5) 253

Figure 97: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (56) 253

Figure 98: Δυσκολίες ή προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών 255

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1: Αριθμός συμμετεχόντων ανά ακαδημαϊκό ίδρυμα	141
Πίνακας 2: Προσωπικό βιβλιοθήκης – σχέση εργασίας	142
Πίνακας 3: Προσωπικό βιβλιοθήκης – ειδικότητα συμμετεχόντων	143
Πίνακας 4: Καθήκοντα συμμετεχόντων	145
Πίνακας 5: Εκπαίδευση συμμετεχόντων	147
Πίνακας 6: Ηλικία συμμετεχόντων	148
Πίνακας 7: Προϋπηρεσία συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες	149
Πίνακας 8: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής	152
Πίνακας 9: Επαγωγική στατιστική (1)	157
Πίνακας 10: Επαγωγική στατιστική (2)	159
Πίνακας 11: Επαγωγική στατιστική (3)	160
Πίνακας 12: Επαγωγική στατιστική	163
Πίνακας 13: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών	165
Πίνακας 14: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών	175
Πίνακας 15: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής	187
Πίνακας 16: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών	192
Πίνακας 17: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής	199
Πίνακας 18: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών	207
Πίνακας 19: Επαγωγική στατιστική (1)	211
Πίνακας 20: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών	218
Πίνακας 21: Μέθοδοι ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής	224
Πίνακας 22: Επαγωγική στατιστική	227

Πίνακας 23: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών 229

Πίνακας 24: Μέθοδοι εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής 234

Πίνακας 25: Επαγωγική στατιστική 237

Πίνακας 26: Συμμετοχή επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής 244

Πίνακας 27: Συνεργατικές δραστηριότητες των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής 250

Πίνακας 28: Δυσκολίες ή προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών 254

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της διπλωματικής εργασίας

Το φαινόμενο της λογοκλοπής στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί ένα πολυδιάστατο και πολύπλοκο θέμα συζήτησης και διαχείρισης τις τελευταίες δεκαετίες και εμπλέκει πολλούς διαφορετικούς παράγοντες στην αντιμετώπισή του. Μάλιστα, στη βιβλιογραφία θα συναντήσει κανείς έναν αριθμό από διαφορετικούς ορισμούς της έννοιας της λογοκλοπής. Υπάρχει, λοιπόν, μια εκτενής βιβλιογραφία πάνω στο μείζον θέμα της λογοκλοπής των φοιτητών από διαφορετικές σκοπιές και πολιτικές. Ο μεγάλος αριθμός των ακαδημαϊκών άρθρων που αναφέρονται στη λογοκλοπή είναι αναμφισβήτητα μία ένδειξη της σημαντικότητας και έκτασης του θέματος αλλά και της ανάγκης για μεγαλύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν ήδη ενεργοποιήσει κατάλληλους μηχανισμούς με σκοπό να ενημερώσουν τους φοιτητές σχετικά με τη λογοκλοπή και τις συνέπειές της και να τους βοηθήσουν να κατανοήσουν την έννοια της ακαδημαϊκής ακεραιότητας και της ηθικής χρήσης της πληροφορίας στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Maurer et al., 2006).

Από την άλλη, οι ανελαστικές ανάγκες των Πανεπιστημίων και των φορέων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά και με αξιοπιστία στις αυξανόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης και της πληροφορίας έχουν επαναπροσδιορίζει το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης και τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες μάθησης και εκπαίδευσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν ξεκινήσει εδώ και μερικές δεκαετίες να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των φοιτητών, με τους επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτές να ανήκουν στην πρώτη γραμμή της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης των φοιτητών με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (Spring & Adams, 2013; Ameen & Mansoor, 2018; Bartlett & Casselden, 2011a; Datig & Russell, 2014; Han, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Lampert, 2004; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Urmeier, 2012).

Παράλληλα, στη βιβλιογραφία αναγνωρίζεται και ο σημαντικός και κρίσιμος ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι στην αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Lampert, 2008, p. 145). Πρόσφατες έρευνες και μελέτες επισημαίνουν το σημαντικό ρόλο των

βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης στην ενημέρωση, υποστήριξη και κυρίως στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων (ψηφιακού) πληροφοριακού γραμματισμού (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019, 2019; Datig & Russell, 2014; Han, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Lampert, 2008; Michalak et al., 2018; Rodafinos, 2018). Το γνωστικό υπόβαθρο σε συνδυασμό με την επαγγελματική τους εμπειρία και τους κανόνες δεοντολογίας που διέπουν το επάγγελμά τους, τους καθιστούν το πλέον κατάλληλο ακαδημαϊκό προσωπικό για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας, την ορθή χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και μεθόδων παράφρασης κειμένου, την ανάκτηση και τη διαχείριση (ψηφιακού) περιεχόμενου, τον κύκλο συγγραφής και δημοσίευσης ψηφιακών τεκμηρίων αλλά και άλλων θεμάτων που αφορούν την ακαδημαϊκή γραφή και την ερευνητική διαδικασία (Ameen & Mansoor, 2018; Auer & Krupar, 2001; Bartlett & Casselden, 2011a, 2011a; Burke, 2005; Darr, 2019; Datig & Russell, 2014; Gupta, 2017; Han, 2017; Idiegbeyan-Ose et al., 2016; Jilani & Ahmad, 2021; Lampert, 2004, 2008, 2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Nilsen, 2012; Roberts, 2007b; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)

Παράλληλα, ένας αριθμός ερευνητών και επιστημόνων επισημαίνουν τον υποστηρικτικό ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων στον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής, είτε εφαρμόζοντας εξειδικευμένες τεχνικές ανίχνευσης λογοκλοπής ή χρησιμοποιώντας κατάλληλο λογισμικό ή υπηρεσία ανίχνευσης λογοκλοπής (π.χ. Turnitin) (Ameen & Mansoor, 2018; Burke, 2005; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Ιδιαίτερα, με την ευρεία χρήση των ιδρυματικών αποθετηρίων στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τη διαχείριση αυτών από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, ο ρόλος των επιστημόνων πληροφόρησης δεν περιορίζεται μόνο στην εκπαιδευτική διαδικασία (Burke, 2005) αλλά δύναται να επεκταθεί και στο τομέα του ελέγχου της λογοκλοπής για το υλικό που κατατίθεται στα ιδρυματικά αποθετήρια.

Οι επιστήμονες της πληροφόρησης, συνεπώς, και ιδιαίτερα οι επαγγελματίες που εργάζονται στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν, πρωταγωνιστικό και σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή και την ηθική χρήση της πληροφορίας, στην κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη των φοιτητών ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες ακαδημαϊκής γραφής και έρευνας ώστε να είναι σε θέση να αποφύγουν τον πλαγιαρισμό, στην ανίχνευση και τον εντοπισμό της λογοκλοπής των φοιτητών και στη διαμόρφωση της πολιτικής λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος για την αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Idiegbeyan-ose et al., 2018;

Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018; Michalak & Rysavy, 2021; Mundava & Chaudhuri, 2007; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

Ωστόσο, είναι σχετικά λίγες οι έρευνες που σχετίζονται με τις στάσεις και τις αντιλήψεις των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης ως προς το ρόλο της βιβλιοθήκης στην «καταπολέμηση» του φαινομένου της λογοκλοπής (Bartlett & Casselden, 2011a; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 30), είτε αυτό αφορά την πρόληψη της λογοκλοπής ή τον έλεγχο και τον εντοπισμό των περιστατικών πλαγιαρισμού αλλά και σε ένα γενικότερο πλαίσιο τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ακόμη λιγότερες είναι οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο, ενώ δεν υπάρχει ακόμη συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη σχετικά με το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και των επαγγελματιών που εργάζονται ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής στην ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα. Σκοπός, συνεπώς, της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των βιβλιοθηκών και ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα και να εξετάσει την τρέχουσα πρακτική των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην πρόληψη και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών. Αναλυτικότερα, οι επί μέρους στόχοι της παρούσας ερευνητικής μελέτης έχουν ως εξής:

- Να διερευνηθούν οι απόψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.
- Να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής.
- Να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχουν στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά ιδρύματα.
- Να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχουν στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.
- Να προσδιοριστούν οι προκλήσεις και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ώστε να συμμετέχουν ενεργά και αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

1.2 Ερευνητικές υποθέσεις

Κατόπιν κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας με ιδιαίτερη έμφαση στις ερευνητικές προσπάθειες παρόμοιων μελετών και λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό και τους επιμέρους στόχους της διπλωματικής εργασίας, η παρούσα ερευνητική μελέτη καθοδηγείται από τις ακόλουθες ερευνητικές ερωτήσεις (research questions):

- RQ1: Πώς αντιλαμβάνονται οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα;
- RQ2: Πώς αντιλαμβάνονται οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής;
- RQ3: Με ποιους τρόπους συμμετέχουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;
- RQ4: Με ποιους τρόπους συμμετέχουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;
- RQ5: Ποιες προκλήσεις και δυσκολίες καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ώστε να συμμετέχουν ενεργά και αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;

1.3 Μεθοδολογία

Για τη συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιήθηκε μεικτή μεθοδολογία έρευνας (mixed method research), συνδυάζοντας ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους έρευνας, η οποία ενδείκνυται για τη μελέτη στάσεων και απόψεων. Δεδομένου του σκοπού της μελέτης και της φύσης της έρευνας, η ερευνητική μεθοδολογία περιλάμβανε δύο φάσεις. Σε πρώτη φάση διεξήχθη σε προκαταρκτικό στάδιο ποιοτική έρευνα μέσω ενδεδειγμένης ανασκόπησης της βιβλιογραφίας (literature survey), απαραίτητη για να εντοπιστούν τα βασικά σημεία στα οποία θα βασιστεί το επόμενο στάδιο της έρευνας. Στη δεύτερη και κύρια ερευνητική φάση της παρούσας διπλωματικής, χρησιμοποιήθηκε έρευνα επισκόπησης απόψεων (survey research), η αποτελεί την κύρια μέθοδο έρευνας συλλογής πρωτογενών δεδομένων στο τομέα της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της

Πληροφόρησης (Library & Information Science - LIS) τα τελευταία πενήντα χρόνια (Vander Kooy, 2020).

Για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων αναπτύχθηκε δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αυτοσυμπλήρωσης (self-completion online survey) με τη χρήση του LimeSurvey, ενός από τα δημοφιλέστερα λογισμικά ανοιχτού κώδικα δημιουργίας και διαχείρισης ερωτηματολογίων, το περιεχόμενου του οποίου δομήθηκε βασισμένο στα ευρήματα της πρώτης φάσης και το οποίο κατά κύριο λόγο περιλάμβανε κλειστές ερωτήσεις.

Η τελική μορφή του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα αποτελείται από συνολικά από είκοσι εννιά (29) ερωτήσεις, δομημένες σε έξι (6) ενότητες, που εκτός τα δημογραφικά στοιχεία, αφορούσε: τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα; τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής; τη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών; τη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα; τις συνεργατικές δραστηριότητες των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής καθώς, επίσης, τις δυσκολίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην προσπάθειά τους για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών.

Πραγματοποιήθηκε προέλεγχος του εργαλείου της έρευνας από μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, ενώ πριν την αποστολή του ερωτηματολογίου στους συμμετέχοντες, το ερευνητικό εργαλείο πήρε έγκριση την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (αριθμός έγκρισης 4134/26-01-2022).

Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας αφορά το προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που στα κύρια καθήκοντά του εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες (Βιβλιοθηκονόμοι, Ειδικοί Πληροφορικής, Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες). Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε μέσω email στις γραμματείες των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών καθώς, επίσης, στο προσωπικό των Βιβλιοθηκών,

τα στοιχεία των οποίων ήταν διαθέσιμα στις επίσημες ιστοσελίδες των Βιβλιοθηκών αλλά και μέσω της Acadelib Hellenic Libraries Electronic Mailing List. Το ερωτηματολόγιο παρέμεινε ενεργό για τρεις εβδομάδες, και συγκεκριμένα την περίοδο από 31/01/2022 έως 20/02/2022. Σύμφωνα με τα Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκονόμων το σύνολο του Προσωπικού των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών το έτος 2020 ανήλθε στα 686 άτομα (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020). Συνολικά στην έρευνα έλαβαν μέρος 248 συμμετέχοντες, ωστόσο, μετά την εκκαθάριση των δεδομένων, το τελικό ποσοστό απόκρισης του δείγματος διαμορφώθηκε στο 21,42% (αριθμός συμπληρωμένων ερωτηματολογίων με χρήσιμα δεδομένα για στατιστική ανάλυση /συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελεί το δείγμα). Τέλος, για την στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκε το MS Excel και το στατιστικό πακέτο SPSS και χρησιμοποιήθηκαν τόσο descriptive όσο και inferential statistics.

1.4 Περιορισμοί

Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας αφορά το προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που στα κύρια καθήκοντά του εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες (βιβλιοθηκονόμοι, ειδικοί πληροφορικής, προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες). Ως εκ τούτου, τα δεδομένα της έρευνας περιορίζονται μόνο στην ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα και δε δύναται να γενικευτούν σε διεθνές επίπεδο σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, ωστόσο, μπορούν να ενισχύσουν τις πρόσφατες έρευνες στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στη πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και να ρίξουν φως στον αμφισβητούμενο ρόλο τους ως προς τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών, ιδιαίτερα μέσω των ιδρυματικών αποθετηρίων.

Στην κύρια ερευνητική φάση της μελέτης, όπου διεξήχθη survey research, είναι πιθανόν να υπάρχουν ενδεχομένως αστοχίες κατά την κατασκευή του ερευνητικού εργαλείου καθώς ήταν περιορισμένες οι ερευνητικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί στο συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο. Επιπλέον, μια πρόσθετη φάση συλλογής δεδομένων θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη στη συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη, η οποία θα περιλάμβανε ημιδομημένες συνεντεύξεις (semi-structured interviews) με βιβλιοθηκονόμους και επιστήμονες της πληροφόρησης από έναν αριθμό ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, ώστε να αναδείξει πιθανά νέα ευρήματα αλλά και να επικυρώσει τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου (validation process/triangulation). Ωστόσο, αν και τα οφέλη θα ήταν τεράστια, λόγω περιορισμών

κυρίως σε χρόνο δεν ήταν δυνατή η διεξαγωγή μιας επιπλέον ποιοτικής συλλογής δεδομένων από τον πληθυσμό υπό μελέτη.

Τέλος, το τελικό ποσοστό απόκρισης του δείγματος διαμορφώθηκε στο 21,42%. Αν και το ποσοστό αυτό είναι σχετικά ικανοποιητικό, ένα μεγαλύτερο ποσοστό απόκρισης από τον πληθυσμό (προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών) θα ήταν πιο αντιπροσωπευτικό του συνολικού πληθυσμού της έρευνας. Περιορισμοί υπήρχαν, ωστόσο, και στη διανομή του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, καθώς δεν είναι γνωστό αν οι γραμματείες των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων προώθησαν σε όλο το προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών τους την πρόσκληση συμμετοχής στην έρευνα και ως εκ τούτου δεν είναι γνωστό, πόσοι από τα 686 άτομα που αποτελούν το σύνολο του Προσωπικού των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020) έλαβαν, πράγματι, το ερωτηματολόγιο.

1.5 Οργάνωση Κεφαλαίων ή Διάρθρωση της Εργασίας

Μετά το εισαγωγικό κεφάλαιο ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 2) που αφορά τη βιβλιογραφική επισκόπηση όπου και θα γίνει μια προσπάθεια να αναδειχθούν οι σημαντικότερες πτυχές του φαινομένου της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα με έμφαση στο ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης ως προς την πρόληψη και διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει μία εκτενή βιβλιογραφική έρευνα πάνω στο θέμα της λογοκλοπής, το οποίο έχει προσελκύσει τα τελευταία χρόνια τεράστια προσοχή τόσο από ακαδημαϊκούς και ερευνητές όσο και από φορείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ ο απώτερος στόχος του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να αναδείξει το σημαντικό ρόλο της βιβλιοθήκης στην αντιμετώπιση και διαχείριση του προβλήματος της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Επιπλέον, περιγράφει συνοπτικά τις σχετικές ερευνητικές μελέτες ενώ ολοκληρώνεται με τον σκοπό και τους επί μέρους στόχους της ερευνητικής μελέτης.

Ακολουθεί το κεφάλαιο της μεθοδολογίας (Κεφάλαιο 3) όπου αρχικά πραγματοποιείται μία σύντομη συζήτηση σχετικά με τις διαφορετικές προσεγγίσεις στη μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες ενώ στη συνέχεια διατυπώνονται τα ερευνητικά ερωτήματα και η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε στην παρούσα ερευνητική μελέτη. Στη συνέχεια, περιγράφεται η μέθοδος για τη συγκρότηση του δείγματος και τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων, παρουσιάζεται η κατασκευή του ερευνητικού εργαλείου,

δηλαδή του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου και το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με αναφορά στις διαδικασίες και μεθόδους ανάλυσης των δεδομένων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στο επόμενο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 4) σε έξι (6) υποενότητες. Συγκεκριμένα, στην πρώτη ενότητα, παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων, ενώ στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης που πήραν μέρος στη μελέτη σχετικά με τη λογοκλοπή στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής συζητιούνται στην επόμενη ενότητα ενώ στις επόμενες δύο ενότητες εξετάζονται οι τρέχουσες πρακτικές και η συμμετοχή των συμμετεχόντων στην πρόληψη και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών. Στη συνέχεια εξετάζονται οι συνεργατικές δραστηριότητες του προσωπικού της βιβλιοθήκης με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής ενώ το κεφάλαιο ολοκληρώνεται προσδιορίζοντας τις σημαντικότερες δυσκολίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής.

Το επόμενο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 5) αφιερώνεται σε μια συνοπτική ανακεφαλαίωση και συζήτηση επί των πιο σημαντικών πτυχών και ευρημάτων της παρούσας έρευνας σε σύγκριση με τη βιβλιογραφία και άλλες σχετικές ερευνητικές προσπάθειες. Επιπλέον, δίνονται κατευθύνσεις για την πιθανή αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και γίνεται αναφορά σε μελλοντικές πρακτικές προεκτάσεις της μελέτης. Μετά το τελευταίο βασικό κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας παρατίθενται οι βιβλιογραφικές αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα ερευνητική μελέτη μαζί με πρόσθετη βιβλιογραφία ενώ στο Παράρτημα I παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο της έρευνας σε έντυπη μορφή.

Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό μέρος – Βιβλιογραφική έρευνα – Σχετικές προσπάθειες

2.1 Εισαγωγή

Το φαινόμενο της λογοκλοπής στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί ένα πολυδιάστατο θέμα συζήτησης και διαχείρισης τις τελευταίες δεκαετίες και εμπλέκει πολλούς διαφορετικούς παράγοντες στην αντιμετώπισή του. Υπάρχει, πράγματι, μια εκτενής βιβλιογραφία πάνω στο μείζον θέμα της λογοκλοπής των φοιτητών από διαφορετικές σκοπιές και πολιτικές. Ο μεγάλος αριθμός των ακαδημαϊκών άρθρων που αναφέρονται στη λογοκλοπή είναι αναμφισβήτητα μία ένδειξη της σημαντικότητας και έκτασης του θέματος. Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι υπάρχει ένα σχετικά μικρός αριθμός ερευνών που συνδέουν το ρόλο και τις αντιλήψεις των επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Στην παρούσα βιβλιογραφική επισκόπηση θα γίνει μια προσπάθεια να αναδειχθούν οι σημαντικότερες πτυχές του φαινομένου της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα με έμφαση στο ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης ως προς την πρόληψη και διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών. Συγκεκριμένα, το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει μία εκτενή βιβλιογραφική έρευνα πάνω στο θέμα της λογοκλοπής, το οποίο έχει προσελκύσει τα τελευταία χρόνια τεράστια προσοχή τόσο από ακαδημαϊκούς και ερευνητές όσο και από φορείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ ο απώτερος στόχος του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να αναδείξει το σημαντικό ρόλο της βιβλιοθήκης στην αντιμετώπιση του προβλήματος της λογοκλοπής και στην αποτελεσματική διαχείριση των περιστατικών πλαγιαρισμού.

Με γνώμονα τα παραπάνω, η βιβλιογραφική επισκόπηση χωρίζεται στις ακόλουθες οχτώ υποενότητες. Μετά την εισαγωγή, θα εξετασθεί ο ορισμός και η προέλευση της έννοιας της λογοκλοπής, θα γίνει αναφορά στη νομοθεσία σχετικά με τη λογοκλοπή και στη διάκρισή της από την αντίστοιχη νομοθεσία περί πνευματικών δικαιωμάτων ενώ, παράλληλα, θα δοθεί έμφαση στην αναγνώριση της λογοκλοπής ως ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Η επόμενη υποενότητα εστιάζει στο φαινόμενο της λογοκλοπής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και περιλαμβάνει διάφορους ορισμούς και αντιλήψεις σχετικά με την έννοια της λογοκλοπής, συνοψίζει τους βασικότερους λόγους και

παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν ένα φοιτητή στο πλαγιαρισμό και περιγράφει τις σημαντικότερες μορφές λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Το κεφάλαιο συνεχίζει την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας πάνω στις πολιτικές και στρατηγικές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής και τη διατήρηση της ακαδημαϊκής ακεραιότητας του ιδρύματος. Κατά συνέπεια, γίνεται αναφορά στους τρόπους πρόληψης, αποτροπής και αποφυγής της λογοκλοπής με ιδιαίτερη έμφαση στην ενημέρωση και εκπαίδευση των φοιτητών αλλά και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας και ψηφιακού γραμματισμού. Επιπλέον, περιγράφονται συνοπτικά οι συνηθέστεροι μηχανισμοί ανίχνευσης και εντοπισμού λογοκλοπής με έμφαση στα λογισμικά ανίχνευσης λογισμικού και αναφέρονται οι πιο συχνές επιπτώσεις και κυρώσεις σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Η πέμπτη και σημαντικότερη υποενότητα εστιάζει στο ρόλο της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής. Αρχικά πραγματοποιείται μια σύντομη εισαγωγή και αναφορά στην εξέλιξη των βιβλιοθηκών, της βιβλιοθηκονομίας αλλά και των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης. Κατόπιν, περιγράφεται ο σημαντικός ρόλος των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στην ακαδημαϊκή κοινότητα ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο κρίσιμο ρόλο τους ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Συγκεκριμένα, σε αυτήν την υποενότητα θα συζητηθούν οι δυνατότητες τους όσον αφορά την πρόληψη της λογοκλοπής με κύριο στόχο την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής, την υποστήριξη και συμμετοχή τους στην ανίχνευση και τον εντοπισμό των περιστατικών πλαγιαρισμού των φοιτητών και τη συνεργασία με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα για τη συνολική διαχείριση και αντιμετώπιση του φαινομένου.

Η έκτη υποενότητα περιγράφει συνοπτικά τις σχετικές ερευνητικές μελέτες ενώ η έβδομη υποενότητα αφιερώνεται στον σκοπό και στους στόχους της ερευνητικής μελέτης. Η βιβλιογραφική επισκόπηση θα ολοκληρωθεί με τη σύνοψη και τα συμπεράσματα ώστε να αποτελέσει τη βάση για το επόμενο κεφάλαιο όπου περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας.

2.2 Ορισμός και προέλευση της λογοκλοπής

Η λογοκλοπή είναι ένα φαινόμενο που το συναντάμε σε διάφορους τομείς της κοινωνίας και της επαγγελματικής εργασίας αλλά εντοπίζεται κυρίως στον ακαδημαϊκό χώρο, στους συγγραφείς, ιστορικούς και φιλόσοφους, δημοσιογράφους, πολιτικούς και σε διάφορες

επιστήμες (Park, 2003; Vani & Deepa, 2016). Ιδιαίτερα στην ακαδημαϊκή κοινότητα, αποτελεί ένα συχνό φαινόμενο στους φοιτητές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων ενώ σε μικρότερο βαθμό εντοπίζεται στους καθηγητές, ακαδημαϊκούς και ερευνητές (Thuku, 2017). Αφορά, κυρίως, τη χρήση εκφράσεων και διατύπωσης, που αποτελούν ιδέες, σκέψεις και εν τέλει έργο κάποιου άλλου ή άλλων ατόμων, σε εργασίες και άρθρα χωρίς την αναφορά του δημιουργού ή της πρωταρχικής πηγής (Kokkinos & Koulouris, 2020).

Σε μία ευρεία έννοια, η λογοκλοπή μπορεί να οριστεί ως μία ανέντιμη πράξη όπου κάποιος χρησιμοποιεί και παρουσιάζει το έργο ενός άλλου ατόμου ως δικό του (Mundava & Chaudhuri, 2007; Thuku, 2017) και αποτελεί κλοπή της πνευματικής ιδιοκτησίας του έργου (Maurer et al., 2006). Ως έργο μπορεί να θεωρηθεί οποιοδήποτε πρωτότυπο (original) έργο, όπως είναι τα άρθρα, οι αναφορές, οι δημοσιεύσεις, οι ιδέες, οι ομιλίες, οι στίχοι, οι ιστορίες (Thuku, 2017). Σύμφωνα με το δημοφιλές ιστορικό λεξικό της Αγγλικής Γλώσσας, το “Collins Dictionary of the English Language” (Hanks, 1979 cited in Boylan, 2017), η λογοκλοπή αντιπροσωπεύει *«το σφετερισμό ιδεών, τμημάτων κειμένου κτλ. από άλλο έργο ή συγγραφέα»* και περιλαμβάνει τη κλοπή γραπτού κειμένου, την αντιγραφή λέξεων ή ιδεών κάποιου άλλου και τη χρήση τους ως δικών του, χωρίς την αναφορά στη πηγή ή το δημιουργό (Boylan, 2017). Η σύγχρονη online έκδοση του λεξικού (Collins English Dictionary, 2021) ορίζει τη λογοκλοπή ως *«πράξη (ενός ατόμου) όπου χρησιμοποιεί την ιδέα κάποιου άλλου ενώ προσποιείται ότι τη σκέφτηκε ή τη δημιούργησε ο ίδιος»* ενώ στο online Λεξικό της κοινής νεοελληνικής (2021) η λογοκλοπή ορίζεται ως *«η ιδιοποίηση ξένης πνευματικής δημιουργίας με ανήθικο, παράνομο τρόπο»*. Να σημειωθεί, ωστόσο, ότι ο όρος της λογοκλοπής ως μία πράξη αντιγραφής λέξεων ή ιδεών δεν περιλαμβάνει αυτό που θεωρείται *«γενική γνώση»* (general knowledge) (Boylan, 2017).

Η επίσημη αναφορά που δίνει ο Αμερικανικός Σύλλογος Ιστορικών (American Historical Association - AHA, 2019) σχετικά με τα Πρότυπα της Επαγγελματικής αναφοράς (Standards of Professional Conduct) ορίζει τη λογοκλοπή ως την υιοθέτηση και χρήση της ακριβούς διατύπωσης του έργου (παραγράφων, σελίδων ή ολόκληρων άρθρων ή κεφαλαίων βιβλίων) κάποιου άλλου συγγραφέα ή δημιουργού χωρίς αναφορά σε αυτόν αλλά και τη χρήση και το δανεισμό σημαντικών αποτελεσμάτων έρευνας χωρίς την κατάλληλη αναφορά των πηγών. Επισημαίνει, επίσης, ότι οι περισσότερες περιπτώσεις λογοκλοπής σχετίζονται με την αδυναμία ορθής παράφρασης, παραπομπής και αναφοράς πηγών. Τέλος, θεωρεί, ότι τη λογοκλοπή, ως την πράξη μη ορθής αναγνώρισης του έργου ενός άλλου, ανεξάρτητα από την πρόθεση. Η διαφορά της από πρόθεσης (intentional plagiarism) και χωρίς πρόθεση λογοκλοπής (unintentional plagiarism) θα συζητηθεί σε επόμενο εδάφιο (βλ. 2.3.4.1).

Η γενικότερη έννοια του πλαγιαρισμού (plagiarism) αποτελούσε πάντα μέρος της κοινωνίας των ατόμων, σε διαφορετικές μορφές, τύπους και καταστάσεις (D. Thomas, 2004). Αν και η λογοκλοπή δεν είναι, σίγουρα, ένα νέο φαινόμενο καθώς πιθανότητα να κρατάει τις ρίζες της από την εμφάνιση της ίδιας της γραφής και των τεχνών, ωστόσο η έννοια της λογοκλοπής έκανε την εμφάνισή της με τη ευρεία διάδοση των συγγραμμάτων (Park, 2003). Ιδιαίτερα, στον τομέα της Ιστορίας μπορεί κάποιος να διακρίνει κάποιες από τις μεγαλύτερες περιπτώσεις λογοκλοπής. Παραδείγματα αναφέρονται στο δημοφιλές βιβλίο του Mallon (1991) με τίτλο “Stolen Words Forays Into the Origins and Ravages of Plagiarism”, όπως είναι για παράδειγμα η περίπτωση του ιστορικού Jayme Aaron Sokolow, ο οποίος κατηγορήθηκε ότι αντέγραψε το σύγγραμμα του Stephen Nissenbaum (1981) με τίτλο “Sex, Diet, and Debility in Jacksonian America”. Ο Park (2003) αναφέρει, ότι ειδικά στις αρχές του 17^{ου} αιώνα ήταν σύνηθες το φαινόμενο για ένα συγγραφέα να δανείζεται το έργο ενός άλλου, ενώ αναφέρει ότι ακόμη και ο ίδιος ο Σαίξπηρ φαίνεται να είχε αντιγράψει έργο άλλου αλλά και το δικά του έργα είχαν χρησιμοποιηθεί από άλλους, ιδιαίτερα μετά τη μαζική παραγωγή βιβλίων (Thomas, 2004).

Αν και η πράξη της λογοκλοπής, με την έννοια της οικειοποίησης ή ιδιοποίησης του έργου κάποιου άλλου, είναι τόσο παλιά όσο και ο ανθρώπινος πολιτισμός, ωστόσο, η λέξη “λογοκλοπή” χρονολογείται να έχει τις ρίζες της τον 1^ο αιώνα μ.Χ. (Bailey, 2011). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, ο αγγλικός όρος “plagiarism” (κλοπή του λόγου), που στην ελληνική βιβλιογραφία το(ν) συναντάμε συνήθως με τον όρο “λογοκλοπή” αλλά και με τον όρο “πλαγιαρισμός” (βλ. Καρασαλίδης & Εμβαλωτής, 2018) έχει την ετυμολογία του από την παλιότερη αγγλική λέξη “plagiary” που αναφέρεται σε αυτόν που αθέμιτα παίρνει και χρησιμοποιεί τους λέξεις ή τις ιδέες κάποιου άλλου, όπου αυτή, με τη σειρά της, προέρχεται από την λατινική λέξη “plagiarius¹”, που σημαίνει “απαγωγή” (Barnhart, 1988 cited in Boylan, 2017; Maurer et al., 2006; Mundava & Chaudhuri, 2007). Το Βρετανικό λεξικό Oxford English Dictionary, στη νεότερή του έκδοση (2021), ορίζει το πλαγιαρισμό ως την πράξη «του να παίρνει κάποιος το έργο ή την ιδέα κάποιου άλλου και να το(η) χρησιμοποιεί ως δικό(ή) του».

Οι Vani & Deera (2016) θεωρούν ότι η αγγλική λέξη “plagiarism” ξεκίνησε να χρησιμοποιείται στις αρχές του 17^{ου} αιώνα ως εξέλιξη της Ελληνικής λέξης “Plagion” (Πλάγιος), που με τη σειρά της υιοθετήθηκε από τις λατινικές λέξεις “Plagium” και “Plagiarius” που σημαίνει “απαγωγή” κι “απαγωγέας” αντίστοιχα. Ο Bailey (2011)

---

¹ Προέρχεται από τη λατινική λέξη «plagium» (απαγωγή), η οποία με τη σειρά της προέρχεται από τη λέξη «plaga» (παγίδα) (Barnhart, 1988, p. 801 cited in Boylan, 2019).

αναφέρεται συγκεκριμένα σε έναν Ρωμαίο ποιητή, τον Martial, ο οποίος σε ένα από τα ποιήματά του χρησιμοποίησε το λατινικό όρο “plagiarius” για να υποδείξει αυτούς που αντέγραφαν και χρησιμοποιούσαν ολόκληρα τα ποιήματά του ως δικά τους. Στην Αγγλική γλώσσα ο όρος της λογοκλοπής εμφανίστηκε γύρω στα τέλη του 15^{ου} αιώνα και στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, ενώ ο Bailey (2011) υποστηρίζει ότι εμφανίστηκε το 1601 όταν ο Ben Jonson χρησιμοποίησε το όρο “plagiary”, δηλαδή απαγωγέας, με σκοπό να περιγράψει ένα αντίγραφο του έργου του ενώ το 1755 η λέξη της λογοκλοπής εμφανίστηκε για πρώτη φορά σε λεξικό.

Φυσικά, ο όρος της λογοκλοπής άλλαξε τη σημασία του με το πέρασμα του χρόνου και δε χρησιμοποιείται, πλέον, με την έννοια της απαγωγής (Bailey, 2011) αλλά αναφέρεται στην περίπτωση όπου «κάποιος χρησιμοποιεί το πνευματικού έργου κάποιου άλλου (όπως κείμενα, ιδέες ή αποτελέσματα) υπονοώντας ότι είναι δικό του» (Helgesson & Eriksson, 2015, p. 91). Αξίζει να σημειωθεί, σε αυτό το σημείο, ότι στη βιβλιογραφία θα συναντήσει κανείς έναν αριθμό από διαφορετικούς ορισμούς της έννοιας της λογοκλοπής. Καθώς η κατανόηση της πολυσήμαντης έννοιας της λογοκλοπής είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη συγκεκριμένη μελέτη, θεωρείται σκόπιμο να εξεταστούν οι διαφορετικοί ορισμοί και αντιλήψεις της λογοκλοπής στη βιβλιογραφία με έμφαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ξεχωριστό εδάφιο παρακάτω (βλ. εδάφιο 2.3.1).

Είναι σημαντικό, επίσης, να γίνει διάκριση των δύο ελληνικών όρων “πλαγιαρισμός” και “λογοκλοπή”. Και ενώ ο πιο γενικός όρος “πλαγιαρισμός” αποτελεί μετάφραση του αγγλικού όρου “plagiarism”, ο οποίος περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα μορφών πλαγιαρισμού (π.χ. κειμένου, ιδεών, έργων τέχνης, πηγαίου κώδικα, απόψεων, θεωρίας, ερευνητικών δεδομένων, πολυμέσων κ.ά), ο όρος της λογοκλοπής αναφέρεται σε μία πολύ συγκεκριμένη πτυχή του πλαγιαρισμού, που αφορά την κλοπή του γραπτού λόγου (literacy theft) (Akbar, 2018, p. 34). Να σημειωθεί, ότι στην παρούσα εργασία οι δύο αυτοί όροι θα χρησιμοποιούνται ταυτόσημα, εκτός και εάν επισημαίνεται το αντίθετο, όπου πραγματοποιείται σαφής διαχωρισμός των δύο αυτών όρων και εννοιών.

2.2.1 Λογοκλοπή και νομοθεσία

Η λογοκλοπή με την έννοια της «κλοπής της πνευματικής ιδιοκτησίας» υπάρχει ουσιαστικά από την εποχή που οι άνθρωποι ξεκίνησαν να δημιουργούν έργα τέχνης και να παράγουν πρωτότυπα έργα έρευνας (Maurer et al., 2006). Πριν από την θέσπιση των νόμων περί πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright laws) ήταν, πράγματι, δύσκολο για τους συγγραφείς αλλά και για οποιοδήποτε άλλο δημιουργό έργου, να προστατεύσουν την πνευματική ιδιοκτησία του έργου τους. Ωστόσο, αυτό άλλαξε το 18^ο αιώνα, όπου τα συγγράμματα προστατεύτηκαν από σαφείς νόμους πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright)

ενώ ταυτόχρονα δόθηκε μεγάλη έμφαση στο ηθικό αδίκημα της λογοκλοπής (Goldgar, 2001). Ο πρώτος νόμος περί πνευματικών δικαιωμάτων στον κόσμο που επικεντρώθηκε στο συγγραφικό έργο, θεσπίστηκε με το «British Statue of Anne» το 1710, γνωστό και ως «Copyright Act 1710» (Feather, 1980).

Αυτό, βέβαια, δε σήμαινε αυτόματα και εξάλειψη της λογοκλοπής αλλά, περισσότερο, υπεράσπιση των δικαιωμάτων του δημιουργού. Η πράξη και η αύξηση της σημασίας της έννοιας και του ορισμού της λογοκλοπής προήλθε την Εποχή του Διαφωτισμού, όπου δόθηκε πολύ μεγαλύτερη αξία στην προέλευση των πρωτότυπων έργων (Bailey, 2011). Μάλιστα, όπως επισημαίνει ο Bowden (1996), η αύξηση των περιστατικών λογοκλοπής στη μεταμοντέρνα λογοτεχνική εποχή αμφισβητεί τη σύνδεση της δυτικής λογοτεχνικής παράδοσης μεταξύ του συγγραφέα – δημιουργού ενός έργου και του ιδιοκτήτη του έργου.

Πλέον, έχουν θεσπιστεί νόμοι και κανόνες σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία στις περισσότερες χώρες παγκοσμίως. Σε διεθνή επίπεδο, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας θεμελιώθηκε με τη Διεθνή Σύμβαση της Βέργης (1886) (κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.100/1975 (ΦΕΚ Α' 162)), ενώ με τη Διεθνή Σύμβαση της Ρώμης (1961) αναγνωρίστηκαν τα συγγενικά δικαιώματα (κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.2054/1992 (ΦΕΚ Α' 104)) και η Συμφωνία TRIPS (1994) αφορούσε τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στον τομέα εμπορίου (κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.2290/1995 (ΦΕΚ Α'28)) (Τσώλης, 2016, p. 17). Σημαντικές, ήταν επίσης και η Συνθήκες WIPO (1996) που έδωσαν βαρύτητα σε θέματα που αφορούσαν τόσο την ψηφιακή τεχνολογία όσο και του ερμηνευτές (Τσώλης, 2016, p. 18).

Και ενώ υπάρχει μια κοινή βάση, ωστόσο, τόσο η νομοθεσία όσο και οι πρακτικές που ισχύουν, ακολουθούνται και εφαρμόζονται διαφέρουν από χώρα σε χώρα λόγω διαφόρων παραγόντων όπως είναι ο πολιτισμός, η κουλτούρα, οι αντιλήψεις αλλά και το εθνικό και οικονομικό συμφέρον μίας χώρας (Τσώλης, 2016, pp. 12–13). Ενδεικτικά, για παράδειγμα, ο ευρωπαϊκός νόμος σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία ενσωματώνει και υπερασπίζει και τα ηθικά δικαιώματα του δημιουργού (Τσώλης, 2016, p. 12), τα οποία σχετίζονται άμεσα με τα θέματα της λογοκλοπής. Η ελληνική νομοθεσία έχει εναρμονιστεί με το ευρωπαϊκό σύστημα πνευματικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένου των ψηφιακών δικαιωμάτων (Τσώλης, 2016, pp. 20–21).

Αυτό που είναι σημαντικό να αναφερθεί, είναι ότι στην Ελλάδα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, δεν υπάρχει ξεχωριστό νομικό πλαίσιο σχετικά με τη λογοκλοπή αλλά εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο που διέπει την πνευματική ιδιοκτησία σύμφωνα με το Νόμο 2121/1993 - ΦΕΚ 25/Α/4-3-1993 (1993) περί Πνευματικής

ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων και πολιτιστικών θεμάτων (πρόσφατη τρέχουσα έκδοση: 03.08.2021). Όπως αποτυπώνεται από τον Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας (2021), οι μορφές πνευματικών έργων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Νόμος 2121/1993 Άρθρο 2: Αντικείμενο του δικαιώματος) θεωρούνται οι ακόλουθες, στις οποίες η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει τόσο το περιουσιακό δικαίωμα (οικονομική εκμετάλλευση) όσο και το ηθικό δικαίωμα (προστασία του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με το έργο του):

- Τα γραπτά (έντυπα, ηλεκτρονικά) ή προφορικά κείμενα.
- Οι μουσικές συνθέσεις (με κείμενο ή χωρίς).
- Τα θεατρικά έργα (με μουσική ή χωρίς).
- Οι χορογραφίες, οι παντομίμες.
- Τα οπτικοακουστικά έργα.
- Τα έργα εικαστικών τεχνών, στα οποία περιλαμβάνονται τα σχέδια, τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, τα χαρακτηριστικά έργα και οι λιθογραφίες, τα αρχιτεκτονικά έργα, οι φωτογραφίες, τα έργα των εφαρμοσμένων τεχνών, οι εικονογραφήσεις, οι χάρτες, τα τρισδιάστατα έργα που αναφέρονται στη γεωγραφία, την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική ή την επιστήμη.
- Οι μεταφράσεις, οι διασκευές, οι προσαρμογές και άλλες μετατροπές έργων ή εκφράσεων λαϊκής παράδοσης.
- Οι συλλογές έργων ή συλλογές εκφράσεων της λαϊκής παράδοσης ή απλών γεγονότων και στοιχείων, όπως είναι οι εγκυκλοπαίδειες, οι ανθολογίες εφόσον η επιλογή ή η διευθέτηση του περιεχομένου τους είναι πρωτότυπη.
- Οι βάσεις δεδομένων, εφόσον η επιλογή ή η διευθέτηση του περιεχομένου τους είναι πρωτότυπη, και αποτελούν πνευματικά δικαιώματα.
- Τα προγράμματα Η/Υ και το προπαρασκευαστικό υλικό σχεδιασμού τους, τα οποία θεωρούνται πρωτότυπα εφόσον είναι προσωπικό πνευματικό δημιούργημα του δημιουργού του.

Στο άρθρο 66 αναφέρονται οι ποινικές κυρώσεις που προβλέπονται για την παράβαση των διατάξεων του ως άνω νόμου. Να σημειωθεί, ότι η νομοθεσία είναι διαφορετική για τα έργα που θεωρούνται public domain. Αξίζει να αναφερθεί, επίσης, ότι τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στην εθνική νομοθεσία περιλαμβάνονται διατάξεις που επιτρέπουν τη χρήση έργου ή τμημάτων έργου, υπό συγκεκριμένους κανόνες και προϋποθέσεις, χωρίς την άδεια του δικαιούχου πνευματικής ιδιοκτησίας (π.χ. άδειες Creative Commons – CC) (Austin et al., 2013).

Είναι, επίσης σημαντικό να σημειωθεί, ότι δεν υπάρχουν σε όλες τις περιπτώσεις κυρώσεις και νομικές επιπτώσεις από τις πράξεις της λογοκλοπής, καθώς, όπως επισημαίνει ο J. Saunders (2010:279), η λογοκλοπή και ιδιαίτερα τα περιστατικά πλαγιαρισμού που αφορούν την ακαδημαϊκή κοινότητα αποτελούν ένα πολυδιάστατο και πολύπλοκο φαινόμενο, στο οποίο θα πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφοροι παράγοντες, όπως είναι η μορφή της λογοκλοπής, η σκοπιμότητα, η ακαδημαϊκή ακεραιότητα, η ηθική χρήση της πληροφορίας και διάφοροι άλλοι κανόνες ερευνητικής και επαγγελματικής πρακτικής. Επιπρόσθετα, η 'κλοπή' με την έννοια της αντιγραφής κάποιων προτάσεων ή παραγράφων κειμένου από έργο κάποιου άλλου χωρίς αναφορά, πιθανότητα να μην έχει οικονομικές επιπτώσεις για το δημιουργό ενώ από την άλλη η παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων πιθανό να έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις για τον κάτοχο του έργου (Anderson, 2016). Όπως εύστοχα αναφέρουν και οι Haviland & Mullin (2009, p. 131), η κεντρική έννοια της λογοκλοπής είναι η ειλκρίνεια, σε αντίθεση με τα πνευματικά δικαιώματα, όπου επικεντρώνονται στα δικαιώματα ιδιοκτησίας και στις οικονομικές απολαβές.

Ο Saunders (1993) επισημαίνει, ακόμη, τη διαφορά μεταξύ λογοκλοπής και πειρατείας (piracy). Ενώ, λοιπόν, στην περίπτωση της πειρατείας συναντάει κανείς αναπαραγωγή του έργου χωρίς την άδεια του δημιουργού με αναφορά, ωστόσο, στο συγγραφέα του έργου, στην περίπτωση της λογοκλοπής γίνεται οικειοποίηση του έργου χωρίς αναφορά του δημιουργού. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση της παράνομης αναπαραγωγής ενός προστατευμένου έργου, ο δημιουργός του συγγράμματος (βιβλίου ή άρθρου) μπορεί να κινηθεί νομικά για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων (Saunders, 1993).

Υπό αυτές τις συνθήκες, γίνεται κατανοητό ότι υπάρχει διαφορετική έμφαση και αντιμετώπιση στη νομοθεσία περί λογοκλοπής και στη νομοθεσία των πνευματικών δικαιωμάτων. Αυτό όμως που αδιαμφισβήτητα συνδέεται με την πράξη της λογοκλοπής, ιδιαίτερα στην ακαδημαϊκή κοινότητα, είναι η ηθική πλευρά του φαινομένου της λογοκλοπής, η οποία θα συζητηθεί στο επόμενο εδάφιο.

2.2.2 Η λογοκλοπή ως ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα

Ο αγγλικός όρος «ethics» (ηθική) χρησιμοποιείται γενικά για να δείξει το χαρακτήρα και την τιμή ενός ατόμου ενώ η λογοκλοπή αφορά, σε μία γενικευμένη έννοια, τη σκόπιμη εξαπάτηση ή την ακούσια αγνόηση και χρήση των κανόνων της ακαδημαϊκής γραφής (Jolly, 1998). Οι Thomas & Sassi (2011, p. 52) συζητώντας το ηθικό δίλλημα μεταξύ του πλαγιαρισμού και της ακαδημαϊκής ακεραιότητας στην ψηφιακή εποχή, καταλήγουν ότι η διαχείριση της ακαδημαϊκής ακεραιότητας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης έχει επιπτώσεις και αντίκτυπο πέρα από τις αίθουσες διδασκαλίας.

Και ενώ η ακαδημαϊκή κοινότητα υποστηρίζει ότι υπάρχει μεγάλη σύνδεση μεταξύ της έννοιας της λογοκλοπής και της ηθικής ενός ατόμου, ωστόσο, για αρκετές δεκαετίες δεν είχαν αναπτυχθεί και εδραιωθεί οι κατάλληλοι μηχανισμοί στα Πανεπιστήμια για την αποφυγή της λογοκλοπής και την αποτελεσματική διαχείριση και αντιμετώπισή της (Jolly, 1998). Η αναγνώριση της λογοκλοπής ως ηθικό αδίκημα ή ηθικό παράπτωμα στην επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα, αποτελεί φαινόμενο των τελευταίων δεκαετιών (D. Saunders, 1993). Στο άρθρο του Saunders (1993) υποστηρίζεται ότι δύο με τρεις δεκαετίες πίσω η ακαδημαϊκή λογοκλοπή δεν είχε την κατάλληλη αντιμετώπιση καθώς ο ακαδημαϊκός κώδικας επαγγελματικής συμπεριφοράς δεν είχε εξελιχθεί πλήρως ώστε να θεωρεί τη λογοκλοπή ως ηθικό αδίκημα. Πλέον, διάφορες μελέτες καθορίζουν ακόμη και τις κατηγορίες της ανήθικης συμπεριφοράς στον ακαδημαϊκό χώρο (Shenoy, 2019).

Στη βιβλιογραφία σχετικά με το θέμα της λογοκλοπής στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, διάφοροι χαρακτηρισμοί, λέξεις-κλειδιά και εκφράσεις έχουν χρησιμοποιηθεί κατά διαστήματα από ακαδημαϊκούς, ερευνητές και επιστήμονες του πεδίου που συνδέουν και τον ορισμό της λογοκλοπής (plagiarism) με την έννοια της ηθικής και δεοντολογίας, όπως ενδεικτικά είναι οι ακόλουθοι:

- *Αντιγραφή (copying)* (Vani & Deepa, 2016)
- *Εξαπάτηση (cheating)* (Park, 2003; Wilhoit, 1994)
- *Κλοπή του λόγου (literary theft)* (Eret & Gokmenoglu, 2010; Vani & Deepa, 2016; Wilhoit, 1994)
- *Κλοπή της πνευματικής ιδιοκτησίας (theft of intellectual property)* (Maurer et al., 2006)
- *Παραβίαση της πνευματικής ιδιοκτησίας (infringement of intellectual property)* (Maurer et al., 2006)
- *Πειρατεία (piracy)* (Vani & Deepa, 2016)
- *Ακαδημαϊκή ανεντιμότητα (academic dishonesty)* (Eret & Gokmenoglu, 2010; Park, 2003; Volkov et al., 2011; Wilhoit, 1994)
- *Φοιτητική ανεντιμότητα (student dishonesty)* (Bennett et al., 2011)
- *Ακαδημαϊκό παράπτωμα (academic misconduct)* (Park, 2003)
- *Ακαδημαϊκή ακεραιότητα (academic integrity)* (Park, 2003)
- *Ανήθικη συμπεριφορά (unethical behavior)* (Park, 2003)
- *Παραπλανητική συμπεριφορά (deceitful behavior)* (Bennett et al., 2011)
- *Λανθασμένη οικειοποίηση/ιδιοποίηση έργου (wrongful appropriation)* (Kokkinos & Koulouris, 2020; Vani & Deepa, 2016)

- *Ηθικά λάθη* (ethical errors) (Bennett et al., 2011)

Ιδιαίτερα, η ακαδημαϊκή ανεντιμότητα (academic dishonesty) που αφορά τη λογοκλοπή και η οποία αναφέρεται σε ένα μεγάλο αριθμό επιστημονικών άρθρων σχετικά με το πλαγιαρισμό, αποτελεί ηθικό παράπτωμα και ένα ζήτημα ακαδημαϊκής ακεραιότητας (academic integrity), ενώ οι συνέπειες από τα περιστατικά πλαγιαρισμού και οι κατηγορίες για λογοκλοπή μπορεί να είναι σοβαρές, ακόμη και να καταστρέψουν την κοινωνική και επαγγελματική φήμη αλλά και την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία τόσο των φοιτητών όσο και των ακαδημαϊκών (καθηγητές και ερευνητές) αλλά και τη φήμη του ίδιου του ακαδημαϊκού ιδρύματος (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Thuku, 2017). Για αυτό το λόγο, η λογοκλοπή θεωρείται σήμερα ηθικό παράπτωμα και σε κάποιες περιπτώσεις, ανάλογα με τη μορφή του πλαγιαρισμού, σοβαρό ακαδημαϊκό αδίκημα ενώ όλα τα σχετικά περιστατικά και φαινόμενα λογοκλοπής θα πρέπει να αντιμετωπίζονται προσεκτικά από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα (Bretag, 2013; Glendinning, 2014).

2.3 Η λογοκλοπή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Το φαινόμενο της λογοκλοπής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ένα συχνό και ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα και σίγουρα δεν αποτελεί ένα πρόσφατο θέμα συζήτησης (Kokkinos & Koulouris, 2020; Maurer et al., 2006; Rodafinos, 2018; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Υπάρχει, πράγματι, μία εκτενής βιβλιογραφία πάνω στο θέμα της λογοκλοπής των φοιτητών τις τελευταίες δεκαετίες – μόνο το 2018 η αναζήτηση στο Google Scholar για σχετική αρθρογραφία έφερε ως αποτέλεσμα 473,000 συναφή άρθρα (Rodafinos, 2018) ενώ στα μέσα του 2021 ο αριθμός αυτός είχε εκτοξευτεί, περίπου, στα 799,000 αποτελέσματα. Ο μεγάλος αυτός αριθμός των ακαδημαϊκών άρθρων που αναφέρονται στη λογοκλοπή αποτελεί αναμφισβήτητα μία ένδειξη της σημαντικότητας και έκτασης του θέματος αλλά και της ανάγκης για μεγαλύτερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Αρκετοί ερευνητές του πεδίου έχουν διαπιστώσει ότι η λογοκλοπή έχει αυξηθεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες, κυρίως λόγω της αυξημένης διάδοσης του διαδικτύου (Auer & Krupar, 2001; Bennett et al., 2011). Μάλιστα, στα τέλη της δεκαετίας του '90 παρατηρήθηκε μία ραγδαία αύξηση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα, που αφορούσε τόσο τους ακαδημαϊκούς (καθηγητές και ερευνητές), ιδιαίτερα κατά συγγραφή βιβλίων, όσο και τους φοιτητές, οι οποίοι στις εργασίες τους 'έκλεβαν υλικό' από επιστημονικά και ακαδημαϊκά βιβλία και περιοδικά (Simmons, 1999 cited in

Michalak et al., 2018). Φυσικά, στη σημερινή εποχή της τεχνολογίας, τα έντυπα βιβλία και οι δημοσιεύσεις δεν αποτελούν πλέον τις δημοφιλέστερες πηγές έρευνας τόσο για τους ακαδημαϊκούς όσο και για τους φοιτητές καθώς έχει γίνει μία μεγάλη στροφή προς το ψηφιακό δημοσιευμένο υλικό (Darr, 2019).

Αναμφισβήτητα και αναπόφευκτα, συνεπώς, η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την έλευση του διαδικτύου και την προσβασιμότητα σε αμέτρητες πηγές πληροφορίας, βιβλιογραφίας και συγγραμμάτων αύξησαν σε μεγάλο βαθμό τα φαινόμενα λογοκλοπής στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Chaudhuri, 2008; Han, 2017; Park, 2003) με αποτέλεσμα να αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα στον ακαδημαϊκό χώρο, στην έρευνα και σε πολλούς άλλους επαγγελματικούς και κοινωνικούς τομείς (Vani & Deera, 2016). Οι ψηφιακές πληροφορίες είναι, πλέον, άμεσα και απεριόριστα διαθέσιμες, από οποιαδήποτε συσκευή και τερματικό (προσωπικός Η/Υ, tablet, κινητό τηλέφωνο), ενώ σε αρκετές περιπτώσεις δε συνοδεύονται από τη δημοσίευση της πηγής τους, με αποτέλεσμα να διαπιστώνεται μια δραματική αύξηση του αριθμού των πολύπλοκων μεταβλητών, με τις οποίες κάποιος μπορεί ακούσια αλλά και, φυσικά, εκούσια, να λογοκlopήσει (Darr, 2019).

Και ενώ, λοιπόν, όπως επισημαίνουν και οι Mundava & Chaudhuri (2007, p. 171) «ο πλαγιαρισμός δεν είναι ένα νέο φαινόμενο, ωστόσο ο βαθμός στον οποίο συμβαίνει το καθιστά ένα θέμα που απαιτεί προσοχή από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα» (p. 171). Φυσικά, αν και υπάρχει ένας τεράστιος αριθμός ερευνών σχετικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ωστόσο δεν είναι δυνατόν να ποσοτικοποιηθεί με ακρίβεια το φαινόμενο της λογοκλοπής στο ακαδημαϊκό περιβάλλον (Darr, 2019). Αυτός, όμως, ο αυξανόμενος αριθμός περιπτώσεων πλαγιαρισμού έχει ενεργοποιήσει τα Πανεπιστήμια και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε παγκόσμιο επίπεδο να ενημερώσουν τους φοιτητές σχετικά με τη λογοκλοπή και τις συνέπειές της και να τους βοηθήσουν να κατανοήσουν την έννοια της ακαδημαϊκής ακεραιότητας (academic integrity) και της ηθικής χρήσης της πληροφορίας στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Maurer et al., 2006).

2.3.1 Ορισμοί και αντιλήψεις περί λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στη βιβλιογραφία θα συναντήσει κανείς διάφορους ορισμούς του όρου “plagiarism” (πλαγιαρισμός) τόσο σε άρθρα όσο και σε βιβλία και λεξικά. Ιδιαίτερα, οι απλοί ορισμοί του πλαγιαρισμού όπως αποδίδονται στα λεξικά, δεν είναι αντιπροσωπευτικοί να προσδιορίσουν όλες τις διαφορετικές μορφές, τύπους, πτυχές, πράξεις και συμπεριφορές που έχει η έννοια της λογοκλοπής (D. Thomas, 2004).

Όπως υποστηρίζουν οι Ercegovac & Richardson (2004), ένας από τους λόγους της πολυσήμαντης έννοιας του πλαγιαρισμού είναι η διεπιστημονική πλευρά του θέματος ενώ οι Vani & Deera (2016) ορίζουν τη λογοκλοπή ως ένα πολύπλευρο και ηθικά πολύπλοκο πρόβλημα. Υπάρχουν διάφορες μορφές και τύποι πλαγιαρισμού, διαφορετικής έκτασης και σημαντικότητας αλλά και διαφορετικής σκοπιμότητας, που θα συζητηθούν σε επόμενα εδάφια και αυτό καθιστά δύσκολη τη διατύπωση ενός καθολικού ορισμού για τον πλαγιαρισμό (Bennett et al., 2011; Spring & Adams, 2013). Επιπρόσθετα, ένας ακόμη παράγοντας που συμβάλλει στις διαφορετικές αντιλήψεις περί λογοκλοπής αποτελεί το πολιτιστικό υπόβαθρο, που προσδιορίζει σε ένα μεγάλο βαθμό την ανεντιμότητα μίας πράξης (Akbar, 2018, p. 36).

Λόγω αυτών των διαφορετικών παραγόντων στην κατανόηση και την κατηγοριοποίηση των μορφών της λογοκλοπής, θα διαπιστώσει κανείς ότι στη βιβλιογραφία, ακόμη και σήμερα, δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος και καθολικά κοινά αποδεκτός ορισμός στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Michalak et al., 2018) αλλά, πιο σύνηθες, διαφορετικές περιγραφές των μορφών του πλαγιαρισμού και των πράξεων που τις συνοδεύουν (Maurer et al., 2006). Μάλιστα, όπως επισημάνουν οι Maurer et al. (2006), σε αρκετές περιπτώσεις το όριο μεταξύ της λογοκλοπής και της έρευνας δεν είναι πάντοτε διακριτό καθώς εξαρτάται από το επιστημονικό πεδίο στον οποίο εξετάζεται, γεγονός που καθιστά την αποσαφήνιση της έννοιας της λογοκλοπής ιδιαίτερα πολύπλοκη.

Διάφορες μελέτες και έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί για να διερευνηθούν την έννοια του πλαγιαρισμού τόσο από τη σκοπιά των φοιτητών, όσο και των ακαδημαϊκών και ερευνητών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ενώ πρόσφατες ερευνητικές μελέτες επικεντρώνονται στις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σχετικά με την πολυδιάστατη έννοια της λογοκλοπής. Καθώς η βιβλιογραφία πάνω στο θέμα του πλαγιαρισμού στην εκπαίδευση είναι πραγματικά, απεριόριστη, παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες από τις σημαντικότερες μελέτες στο επιστημονικό πεδίο.

Στο πρόσφατα δημοσιευμένο βιβλίο του, ο Terry Darr (2019, p. 18) ορίζει τον πλαγιαρισμό ως «την κλοπή και την οικειοποίηση λέξεων και ιδεών» (p. 18) που περιλαμβάνει λέξεις και ιδέες από βιβλία, άρθρα, ερευνητικές βάσεις δεδομένων, ιστοσελίδες αλλά και οποιαδήποτε άλλη μορφή κειμένου ή πολυμέσων στο διαδίκτυο. Ο Thuku (2017) επισημαίνει ότι η αποτυχία αναγνώρισης των πηγών πληροφοριών (πρωτότυπο έργο ή άλλη αρχική πηγή πληροφορίας, που είναι ανακτήσιμη μέσω βιβλιοθηκών, περιοδικών, αποθετηρίων ή άλλων πηγών που χρησιμοποιήθηκαν) είναι αυτό που οδηγεί στη λογοκλοπή.

Στην έρευνα τους σχετικά με τις αντιλήψεις των φοιτητών σχετικά με τον πλαγιαρισμό, οι Ashworth, Bannister & Thorne (1997) διαπίστωσαν ότι οι φοιτητές είναι δύσκολο να αποσαφηνίσουν λεπτομερώς τι αποτελεί λογοκλοπή. Αυτό επιβεβαιώνεται και σε προηγούμενη έρευνα από τον Wilhoit (1994) που υποστηρίζει ότι ο πλαγιαρισμός αποτελεί μία δύσκολη έννοια να προσδιοριστεί στους/από τους φοιτητές. Οι Mudava & Chaudhuri (2007) αναφέρουν ότι υπάρχουν διαφορετικές αντιλήψεις της έννοιας της λογοκλοπής σε παγκόσμιο επίπεδο, γεγονός που ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση στους φοιτητές. Υποστηρίζουν, ακόμη, ότι η έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας των φράσεων ή γραπτών ιδεών υπάρχει στις αγγλόφωνες χώρες και στη δυτική κουλτούρα, ενώ σε κάποιες άλλες χώρες, η πληροφορία θεωρείται ότι ανήκει και μοιράζεται σε ολόκληρη την κοινωνία, οπότε δεν απαιτείται και η χρήση αναφοράς του δημιουργού ή της πηγής αναφοράς (Mundava & Chaudhuri, 2007). Το συγκεκριμένο πρόβλημα των διεθνών φοιτητών (International students) επισημαίνεται και από το Higher Education Funding Council for England (HEFCE, 2009), όπου αναφέρει ότι οι ακαδημαϊκοί κανόνες χρήσης της πληροφορίας είναι σε ορισμένο βαθμό σχετιζόμενες με τον πολιτισμό και οι προσδοκίες για το πώς πρέπει να χρησιμοποιούνται και να αναφέρονται οι πηγές πληροφόρησης θα πρέπει να εξηγούνται με σαφήνεια. Για αυτό το λόγο, σε σχετικές έρευνες έχουν εντοπιστεί περιστατικά πλαγιαρισμού σε μεγάλο βαθμό σε φοιτητές αγγλόφωνων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που δεν αποτελεί η αγγλική γλώσσα τη μητρική τους γλώσσα (Mundava & Chaudhuri, 2007).

Στη μελέτη και έρευνα των Bennett, Behrendt & Boothby (2011), όπου εξέτασαν τις απόψεις του διδακτικού ακαδημαϊκού προσωπικού σχετικά με τον ορισμό του πλαγιαρισμού, οι συμμετέχοντες στην πλειοψηφία τους, συμφώνησαν ότι οι συμπεριφορές που πιστώνονται το έργο κάποιου άλλου αποτελεί λογοκλοπή. Ιδιαίτερα, η οικειοποίηση ενός έργου ή μιας ιδέας από μία ήδη υπάρχουσα πηγή και η παρουσίασή του ως νέο και πρωτότυπο έργο ή ιδέα, είναι από τις πιο χαρακτηριστικές συμπεριφορές και μορφές πλαγιαρισμού στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Vani & Deera, 2016). Ένας κοινά αποδεκτός ορισμός της λογοκλοπής, όπως αναφέρεται στο πρόσφατο άρθρο των Kokkinos, & Koulouris (2020, p. 18) «είναι η πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την αναφορά της πηγής που χρησιμοποιήθηκε» (p. 18).

Σημαντικές είναι, επίσης, οι αντιλήψεις των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων σχετικά με τη λογοκλοπή, καθώς, όπως θα συζητηθεί εκτενέστερα και παρακάτω και αποτελεί και το κύριο αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής, ανήκουν στην πρώτη γραμμή της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης όσον αφορά την εκπαίδευση του πληροφοριακού γραμματισμού των φοιτητών και της ηθικής χρήσης της πληροφορίας για την αποφυγή

της λογοκλοπής και κατ' επέκταση της διατήρησης της ακαδημαϊκής ακεραιότητας του ακαδημαϊκού ιδρύματος (Datig & Russell, 2014). Στη μελέτη τους, σχετικά με τη στάση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων απέναντι στη λογοκλοπή των φοιτητών μέσω του διαδικτύου, οι Bartlett & Casselden (2011a, p. 33) αναφέρουν ότι η λογοκλοπή θεωρήθηκε από τους βιβλιοθηκονόμους ως ένας πολύπλευρος όρος, ο οποίος δεν είναι εύκολα προσδιορισμός ενώ ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη σκοπιμότητα της πράξης. Στη γενική, βασική μορφή του ορίζεται ως την πράξη του «να παίρνει κάποιος το έργο κάποιου άλλου και να το παρουσιάζει ως δικό του, πρωτότυπο έργο» (Bartlett & Casselden, 2011a, p. 33).

Να σημειωθεί, ότι η παρούσα βιβλιογραφική μελέτη και επισκόπηση της βιβλιογραφίας της παρούσας ενότητας επικεντρώνεται γύρω από τις αντιλήψεις και το των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σχετικά με τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

2.3.2 Λόγοι και αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών

Οι λόγοι για τους οποίους οι φοιτητές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων υποπίπτουν σε μία ή περισσότερες μορφές πλαγιαρισμού ποικίλουν και έχουν συζητηθεί στην επιστημονική βιβλιογραφία πάνω στο θέμα της λογοκλοπής εδώ και δεκαετίες (Darr, 2019; Jilani & Ahmad, 2021). Όπως θα συζητηθεί και στη συνέχεια, υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί παράγοντες που επηρεάζουν τα φαινόμενα πλαγιαρισμού των σπουδαστών κατά τη φοίτησή τους στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Αν και είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναγνωριστούν οι αιτίες της λογοκλοπής για την αντιμετώπισή τους, ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις η πολυπλοκότητα αυτού του πολυδιάστατου φαινομένου δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί (Burke, 2005).

Σύμφωνα με τη Simmons (1999), το φαινόμενο του πλαγιαρισμού στους φοιτητές των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έγινε ιδιαίτερα αισθητό στα τέλη της δεκαετίας '90, κυρίως λόγω της απαίτησης συγγραφής επιστημονικών άρθρων από τους φοιτητές (as cited in Michalak et al., 2018). Ο Thomas (2000) υποστηρίζει ότι οι πιο συχνές δραστηριότητες που οδηγούν στον πλαγιαρισμό των φοιτητών αφορούν τα ακόλουθα: (α) η ανάκτηση κειμένων από έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές χωρίς την αναφορά των πηγών, (β) η δυσκολία ή και αποτυχημένη προσπάθεια να διαχειριστούν αποτελεσματικά την έρευνα και να οργανώσουν ορθά το υλικό, της πηγές και τα αρχεία τους, και (γ) η πιστή αναπαραγωγή δημοσιευμένου υλικού χωρίς την προσωπική κριτική σκέψη και χρήση της πληροφορίας.

Μία από τα τις σημαντικότερες, διαχρονικές και με εκατοντάδες αναφορές μελέτη πάνω στο θέμα του πλαγιαρισμού των φοιτητών αποτελεί αυτή του Park (2003) στο άρθρο

του με τίτλο «*In Other (People's) Words: plagiarism by university students—literature and lessons*». Βασισμένος στο έργο των Stevens και Stevens (1987), Davis et al. (1992), Love και Simmons (1998) και Straw (2002), καταλήγει ότι αν και η λογοκλοπή σχετίζεται κυρίως με τη γραφή των φοιτητών ωστόσο οι λόγοι και τα κίνητρα των φοιτητών για πλαγιαρισμό ποικίλουν και ομαδοποιούνται στα ακόλουθα: (1) έλλειψη κατανόησης του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς, παράφρασης, παραπομπών και κριτικής σκέψης και λόγους που συνήθως σχετίζονται με ακούσια φαινόμενα πλαγιαρισμού, (2) θέληση για υψηλότερη απόδοση στην εργασία, στο μάθημα ή το πρόγραμμα σπουδών ώστε να έχουν καλύτερο βαθμό και να εξοικονομήσουν χρόνο που συνήθως περιλαμβάνει σκοπιμότητα, (3) προβλήματα και πιέσεις στη διαχείριση του χρόνου των φοιτητών, (4) θέματα που σχετίζονται με προσωπικές αξίες και συμπεριφορές, (5) έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών, (6) αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη, (7) άρνηση ή απόδοση των ευθυνών σε άλλους, (8) δελεασμός και ευκαιρίες, κυρίως με την άμεση πρόσβαση σε αμέτρητες πηγές στο διαδίκτυο, και τέλος (9) έλλειψη αποτροπής καθώς τα οφέλη της λογοκλοπής για ορισμένους φοιτητές είναι μεγαλύτερα από τους κινδύνους που ελλοχεύουν (Park, 2003).

Οι Ert & Gokmenoglu (2010) στη μελέτη τους σχετικά με τις αντιλήψεις των υποψηφίων ακαδημαϊκών (prospective academicians) σχετικά με τη λογοκλοπή, διαπίστωσαν ότι παρότι οι ερευνητές φοιτητές διατηρούσαν αρνητική στάση προς το φαινόμενο της λογοκλοπής, υπήρχαν παράγοντες που μπορεί ακούσια ή εκούσια να τους οδηγήσουν στη λογοκλοπή, και οι οποίοι αφορούσαν κυρίως τη χρήση διαφορετικής ακαδημαϊκής γλώσσας από τη μητρική, τις απαιτήσεις σε χρόνο και την ελλιπή γνώση σχετικά με τη λογοκλοπή. Άλλοι σημαντικοί λόγοι που ωθούν τους φοιτητές στα φαινόμενα του πλαγιαρισμού είναι η θέληση τους για καλούς βαθμούς και επιτυχή ολοκλήρωση των ερευνητικών εργασιών τους που υπερνικάει την επιθυμία τους για ορθή διαδικασία έρευνας και απόκτησης νέας γνώσης (Burke, 2005) αλλά και η απουσία κατάλληλων ακαδημαϊκών δεξιοτήτων για έρευνα και παραπομπή πηγών (Burke, 2005; Devlin & Gray, 2007; Thuku, 2017). Μάλιστα, όπως επισημαίνει η Burke (2005), ένας μεγάλος αριθμός σπουδαστών, αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις ορισμένοι καθηγητές, δεν γνωρίζουν ότι υπάρχουν online ακαδημαϊκά επιστημονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων, έγκυρες πηγές και εργαλεία και οι περισσότεροι χρησιμοποιούν την απλή αναζήτηση στο διαδίκτυο ως το κυριότερο ερευνητικό εργαλείο.

Σημαντικό είναι επιπλέον το γεγονός ότι οι περισσότεροι σπουδαστές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων δεν έχουν σχεδόν καθόλου πρακτική γνώση της έννοιας της λογοκλοπής προερχόμενοι από το προηγούμενο σχολικό τους περιβάλλον (Darr, 2019). Αρκετοί,

μάλιστα, φοιτητές δεν κατανοούν ότι απαιτούνται συγκεκριμένες δεξιότητες ώστε να αλληλοεπιδράσουν με τη πληροφορία (Levesque & Kunnaras, 2017). Τέλος, αξίζει να αναφερθούν τα αποτελέσματα της έρευνας των Michalak & Rysavy (2021), οι οποίοι διαπίστωσαν ότι ενώ οι φοιτητές θεωρούσαν ότι έχουν γνώση της ορθής αναφοράς των πηγών ωστόσο υπήρχε μεγάλη απόκλιση μεταξύ της αντίληψής τους σχετικά με τη λογοκλοπή και της πραγματικής τους ικανότητας στην πράξη. Την ίδια αντίληψη, σε κάποιες περιπτώσεις έχουν και οι ακαδημαϊκοί, που υπερεκτιμούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες των φοιτητών για ορθή χρήση της πληροφορίας και των πηγών πληροφόρησης (Han, 2017).

Συνοψίζοντας, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία και εκτενείς έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής, υπάρχουν αρκετοί λόγοι και παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν ένα άτομο και συγκεκριμένα ένα φοιτητή στη λογοκλοπή, οι σημαντικότεροι εκ των οποίων είναι οι ακόλουθοι (Burke, 2005; Davies & Howard, 2016; Devlin & Gray, 2007; Eret & Gokmenoglu, 2010; Jilani & Ahmad, 2021; Mundava & Chaudhuri, 2007; Park, 2003; Shirazi et al., 2010; D. Thomas, 2004; Volkov et al., 2011):

- Προβλήματα και δυσκολίες λόγω (ξένης) γλώσσας
- Χρονικοί περιορισμοί και άγχος για το χρόνο
- Εξοικονόμηση χρόνου
- Υψηλός φόρτος εργασίας
- Υψηλές απαιτήσεις μαθήματος
- Ακαδημαϊκή πίεση
- Ελλιπής προγραμματισμός και διαχείριση χρόνου
- Ανεπαρκής προετοιμασία
- Δυσκολία στην αποτελεσματική διαχείριση και οργάνωση της ερευνητικής διαδικασίας
- Έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης ή ανεπαρκή γνώση σχετικά με τον πλαγιαρισμό και την έννοια της λογοκλοπής που σχετίζεται συνήθως με τον ακούσιο πλαγιαρισμό
- Άγνοια ότι η λογοκλοπή αποτελεί ηθικό παράπτωμα ή μη αποδεκτή πράξη
- Άγνοια των μορφών πλαγιαρισμού, π.χ. όταν οι φοιτητές δε θεωρούν την αντιγραφή από το διαδίκτυο ως 'κλοπή' υλικού
- Άγνοια των επιπτώσεων της πράξης της λογοκλοπής
- Δυσκολία στην κατανόηση της έννοιας της λογοκλοπής και των διαφορετικών μορφών πλαγιαρισμού

- Έλλειψη επαρκών ακαδημαϊκών δεξιοτήτων σχετικά με την αναφορά και την παραπομπή πηγών
- Έλλειψη δεξιοτήτων παράφρασης και σύνοψης κειμένου
- Σύγχυση και δυσκολία στη διαδικασία γραφής λόγων των διαφορετικών στυλ αναφορών και παραπομπών
- Έλλειψη γνώσης εργαλείων διαχείρισης παραπομπών
- Θέληση για καλούς βαθμούς
- Επιθυμία να ολοκληρώσουν επιτυχώς ερευνητικές εργασίες
- Έλλειψη σεβασμού ή ενδιαφέροντος του μαθήματος
- Έλλειψη ιδεών σχετικά με ένα ερευνητικό έργο, μία εργασία ή ένα άρθρο
- Απουσία προσωπικής κριτικής σκέψης και μάθησης
- Παράγοντες που σχετίζονται με τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης
- Έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών
- Έλλειψη αποτροπής καθώς τα οφέλη της λογοκλοπής για ορισμένους φοιτητές είναι μεγαλύτερα από τους κινδύνους που ελλοχεύουν
- Έλλειψη ενημέρωσης των φοιτητών σχετικά με τις πολιτικές του ακαδημαϊκού ιδρύματος που αφορούν την λογοκλοπή
- Απουσία επιπτώσεων, κανονισμών και κατάλληλης πολιτικής και στρατηγικής του ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής
- Κριτήρια εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη
- Εξωτερικές πιέσεις
- Ευκαιρία για πλαγιαρισμό
- Εύκολη, άμεση και απεριόριστη πρόσβαση σε διαδικτυακούς τόπους ή άλλους ηλεκτρονικούς πόρους που καθιστούν εύκολη την αντιγραφή και επικόλληση κειμένων ή τμημάτων αυτών
- Δελεασμός με την ύπαρξη υπηρεσιών συγγραφής εργασιών και άρθρων που δελεάζουν τους σπουδαστές να πληρώσουν για έτοιμες εργασίες
- Προσωπικές αξίες, συμπεριφορές και λόγοι προσωπικότητας
- Πολιτιστικό υπόβαθρο
- Διακεκριμένα κακά παραδείγματα στην πολιτική, δημοσιογραφία, ιστορία κλπ
- Άρνηση ή απόδοση των ευθυνών σε άλλους
- Τεμπελιά

Ωστόσο, όποιοι και αν είναι οι λόγοι και οι αιτίες που οδηγούν τους φοιτητές στη λογοκλοπή θα πρέπει να εντοπιστούν σε κάθε ακαδημαϊκό ίδρυμα ξεχωριστά και να επιλυθούν προς τη σωστή κατεύθυνση και με αποτελεσματικό τρόπο, σύμφωνα με τον Κανονισμό κάθε ιδρύματος (Jilani & Ahmad, 2021, p. 210).

2.3.3 Ψηφιακή λογοκλοπή

Η λογοκλοπή και τα φαινόμενα πλαγιαρισμού έχουν πραγματικά αλλάξει από τότε που οι ψηφιακοί πόροι μέσω του διαδικτύου, των ψηφιακών βιβλιοθηκών, των αποθετηρίων, των βάσεων δεδομένων και άλλων online πηγών πληροφορίας έγιναν οι κύριες και πρωταρχικές πηγές έρευνας (Darr, 2019). Αν σκεφτεί κανείς ότι και το διαδίκτυο αποτελεί μια τεράστια, απεριόριστη, ανοργάνωτη σε μεγάλο βαθμό βιβλιοθήκη, γίνεται κατανοητό ότι οι φοιτητές χρησιμοποιούν σε μεγάλο βαθμό το διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, αν και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα δεν αποτελεί πρόσφατο φαινόμενο, αρκετοί ερευνητικές πάνω στο θέμα του πλαγιαρισμού υποστηρίζουν ότι τις τελευταίες δύο δεκαετίες, αυτή η διάδοση του διαδικτύου με την εύκολη, άμεση και απεριόριστη πρόσβαση σε αμέτρητες πηγές πληροφορίας έχει καταστήσει ευκολότερη την αντιγραφή από online πηγές χωρίς την αναφορά του συγγραφέα και έχει αυξήσει τα περιστατικά πλαγιαρισμού (Ahmadi & Sonkar, 2015; Burke, 2005; Darr, 2019; Maurer et al., 2006; Mundava & Chaudhuri, 2007; Vani & Deera, 2016). Να σημειωθεί, ωστόσο, ότι η παραπάνω άποψη δεν είναι καθολικά αποδεκτή καθώς οι Davies & Howard (2016) υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχουν ερευνητικά δεδομένα (empirical data) που να υποδεικνύουν αυτή τη σχέση και τη σύνδεση μεταξύ της αυξημένης χρήσης του διαδικτύου και του αυξημένου αριθμού των περιπτώσεων λογοκλοπής από τους φοιτητές.

Σε κάθε περίπτωση, η γνωστή “ψηφιακή λογοκλοπή” ή διαφορετικά “digital plagiarism” αποτελεί, πλέον, τη νέα πιο δημοφιλή μορφή του πλαγιαρισμού λόγω των ψηφιακών πόρων και η ψηφιακή πληροφορία θα συνεχίσει να βρίσκεται στο επίκεντρο του φαινομένου της λογοκλοπής στο μέλλον (Darr, 2019). Για την ορθή και ηθική χρήση των ψηφιακών πόρων απαιτείται και ένα νέο σύνολο ψηφιακών δεξιοτήτων από τους φοιτητές, το οποίο θα αποκτηθεί μέσω της εκπαίδευσης στη χρήση παραπομπών, εργαλείων παραπομπών, στη διαχείριση πληροφορίας ψηφιακών πόρων, στην ανάκτηση και σύνθεση πληροφορίας, στην παράφραση και σύνοψη, στην επιμέλεια και διόρθωση κειμένου, στον κύκλο δημοσίευσης των ψηφιακών πόρων, στα πνευματικά δικαιώματα (Darr, 2019), το οποίο, όπως θα συζητηθεί και σε επόμενο εδάφιο αποτελεί

αναπόσπαστο κομμάτι της πληροφοριακής παιδείας και του ψηφιακού γραμματισμού των φοιτητών.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί, ότι αν και η ψηφιακή εποχή και ο ψηφιακός πλαγιαρισμός επιτρέπει στους φοιτητές εύκολα και γρήγορα να εντοπίσουν πόρους και υλικό προς αντιγραφή, η ίδια η ψηφιακή τεχνολογία επιτρέπει στο ακαδημαϊκό προσωπικό να εντοπίσει περιπτώσεις πλαγιαρισμού με εύκολο και αποτελεσματικό τρόπο χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, επαγγελματικά ακαδημαϊκά λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής (Park, 2003).

2.3.4 Μορφές και τύποι λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα

Υπάρχουν διαφορετικές μορφές και τύποι λογοκλοπής που θα συναντήσει κανείς στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Jilani & Ahmad, 2021, p. 209). Στη έρευνα του σχετικά με τον πλαγιαρισμό των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα ο Park (2003) διαπίστωσε τέσσερις κοινές μορφές πλαγιαρισμού των φοιτητών που εντοπίστηκαν στις μελέτες των Wilhoit (1994), Brandt (2002) και Howard (2006)(2002), οι οποίες σε συνδυασμό με πιο πρόσφατες μελέτες των Maurer et al. (2006), Mudava & Chaudhuri (2007) και Michelak et al. (2018), Jiliani & Ahmad (2021) αλλά και την επικαιροποιημένη θεώρηση του Darr (2019) σχετικά με τον ορισμό του πλαγιαρισμού, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Την 'κλοπή' υλικού/έργου (εργασίας, άρθρου κλπ) από άλλη πηγή και τη χρήση του ως δικό τους (οικειοποίηση) που με τη σειρά του περιλαμβάνει (Park, 2003; Maurer et al., 2006; Mudava & Chaudhuri, 2007; Michelak et al., 2018; Darr, 2019; Jiliani & Ahmad, 2021):
  - a. Την αγορά ενός άρθρου από μία υπηρεσία συγγραφής άρθρων (research services), γνωστές και ως «essay bank» ή «term paper mill».
  - b. Την αντιγραφή ενός ολόκληρου άρθρου από μία πηγή κειμένου χωρίς την κατάλληλη αναφορά στην πηγή.
  - c. Την αντιγραφή λέξεων, προτάσεων, παραγράφων ή την αντιγραφή ερευνητικών δεδομένων και ιδεών από κάποιον άλλο χωρίς την αναφορά της πηγής.
  - d. Την υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια αυτού του σπουδαστή.
  - e. Την υποβολή ομαδικής εργασίας (με κοινή χρήση αρχείων και προγραμμάτων Η/Υ) ως προσωπική εργασία φοιτητή.
2. Την αντιγραφή και επικόλληση λέξεων, φράσεων ή τμημάτων/αποσπασμάτων κειμένου/υλικού αυτοτελή από μία ή περισσότερες πηγές (συμπεριλαμβανομένου των ηλεκτρονικών πηγών) χωρίς την ορθή χρήσης

παραπομπής, δηλαδή ενώ υπάρχει η κατάλληλη αναφορά στη πηγή ή στις πηγές, ωστόσο το αντιγραμμένο κείμενο δεν περιλαμβάνεται σε εισαγωγικά (όπως αρμόζει σε αυτές τις περιπτώσεις παραπομπή) δίνοντας την εντύπωση ότι το αντιγραμμένο κείμενο έχει παραφραστεί (Park, 2003; Maurer et al., 2006: 1052; Darr, 2019; Jiliani & Ahmad, 2021).

3. Την παράφραση κειμένου/υλικού από μία ή περισσότερες πηγές κειμένου χωρίς, όμως να υπάρχει η κατάλληλη αναφορά στις πηγές (citation & referencing) (Park, 2003; Jiliani & Ahmad, 2021).
4. Την απόδοση λανθασμένων πληροφοριών - λανθασμένες παραπομπές ή βιβλιογραφικές αναφορές - σχετικά με την πηγή προέλευσης της πληροφορίας, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει είτε ψεύτικες πηγές ή ψευδή παραπομπή οποιασδήποτε πληροφορίας της αναφοράς (π.χ. συγγραφέας, εκδότης, σελίδες, ημερομηνία δημοσίευσης κλπ) που δεν παραπέμπουν ή δίνουν τις ορθές πληροφορίες για τους πόρους των πληροφοριών που χρησιμοποιήθηκαν (Maurer et al., 2006: 1052; Darr, 2019; Jiliani & Ahmad, 2021).
5. Τη λανθασμένη παράφραση, με την έννοια ότι έχει πραγματοποιηθεί αντιγραφή του περιεχομένου αλλάζοντας τη σειρά ή τη δομή των λέξεων ή προτάσεων μιας πηγής ή της γραμματικής του κειμένου, ακόμη και εάν έχουν αλλαχθεί οι λέξεις και υπάρχει ορθή αναφορά της πηγής (Maurer et al., 2006: 1052; Darr, 2019).
6. Την αντιγραφή ενός μεγάλου αριθμού λέξεων ή ιδεών από μία πηγή που στο σύνολό τους απαρτίζουν σχεδόν ολόκληρο το άρθρο/εργασία αναφοράς, ανεξάρτητα από την ορθή αναφορά της πηγής (Mudava & Chaudhuri, 2007; Darr, 2019).
7. Τη χρήση λέξεων, φράσεων, τμημάτων κειμένου και αποσπασμάτων τα οποία δεν είναι κατανοητά και δε δύναται να τεκμηριωθούν επαρκώς (Darr, 2019).
8. Τη σύνοψη/περίληψη κειμένου χωρίς την αναφορά στην αρχική πηγή και συγγραφέα του κειμένου (Jiliani & Ahmad, 2021).
9. Τη χρήση πόρων χωρίς τεκμηρίωση για μια εργασία που πρόκειται να ολοκληρωθεί χωρίς πόρους (Michelak et al., 2018).
10. Τη χρήση σπασμένων συνδέσμων (links) βιβλιογραφικών αναφορών, οι οποίοι δε λειτουργούν και δεν παρέχουν ενημερωμένες πληροφορίες και συνδέσμους στις πηγές (Maurer et al., 2006: 1052).
11. Την επινόηση ή τροποποίηση των ερευνητικών δεδομένων (Jiliani & Ahmad, 2021).

12. Τη λογοκλοπή μετάφρασης (translated plagiarism), περίπτωση στην οποία μεταφράζεται το αρχικό κείμενο στη γλώσσα της εργασίας αλλά δεν γίνεται χρήση αναφοράς στο πρωτότυπο έργο (Maurer et al., 2006: 1052).
13. Την αυτολογοκλοπή (self-plagiarism), την περίπτωση δηλαδή που κάποιος χρησιμοποιεί πληροφορίες και περιεχόμενο από ήδη δημοσιευμένο έργο του ή εργασία χωρίς την αναφορά σε αυτό (Maurer et al., 2006: 1050).

Όλες οι παραπάνω μορφές λογοκλοπής αφορούν τον “πλαγιαρισμό κειμένου” (text plagiarism), όπου η λογοκλοπή μπορεί να πραγματοποιηθεί από διαφορετικές πηγές κειμένου, όπως είναι τα άρθρα, τα βιβλία, το διαδίκτυο, οι εφημερίδες και τα γραπτά κείμενα άλλων φοιτητών (Batane, 2010, p. 2). Εκτός από την παραπάνω μορφή λογοκλοπής του text plagiarism, ένας άλλος τύπος λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα είναι ο “πλαγιαρισμός ιδεών” (idea plagiarism) όπου γίνεται χρήση των ιδεών, των απόψεων ή της θεωρίας ενός άλλου ατόμου, η οποία ιδέα δεν αποτελεί κοινή γνώση (common knowledge), χωρίς της αναγνώριση της πηγής (Maurer et al., 2006: 1052; Michalak et al., 2018). Επιπλέον, στη βιβλιογραφία θα συναντήσει κανείς και τον τύπο της “λογοκλοπής πηγαίου κώδικα” (source code plagiarism ή software plagiarism) όπου γίνεται χρήση κώδικα προγράμματος ή αλγορίθμου χωρίς την άδεια ή την αναφορά του δημιουργού (Vani & Deera, 2016). Φυσικά, και η αντιγραφή και χρήση οποιασδήποτε άλλης μορφή πνευματικών έργων, όπως ορίζονται από τη νομοθεσία (βλ. εδάφιο 2.2.1) χωρίς την άδεια και την αναφορά του δημιουργού αποτελεί πράξης λογοκλοπής.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι οι μορφές και οι τύποι λογοκλοπής που συζητήθηκαν παραπάνω δεν εντοπίζονται μόνο σε περιστατικά πλαγιαρισμού από την πλευρά των φοιτητών αλλά και σε ορισμένους καθηγητές και ερευνητές της ακαδημαϊκής κοινότητας (Burke, 2005). Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν συνήθως καθηγητές με κύρια δραστηριότητα τη διδασκαλία, όπου ο ακαδημαϊκός χρόνος για έρευνα και scholarship είναι ελάχιστος ή ακόμη και μηδαμινός. Επιπρόσθετα, σε αυτή την κατηγορία ανήκουν, επίσης, ερευνητές που είτε από απροσεξία ή βιασύνη να ολοκληρώσουν το ερευνητικό τους έργο δεν εφαρμόζουν τους κανόνες ορθής βιβλιογραφικής αναφοράς ή ακόμη και αυτοί που δεν ανέπτυξαν νωρίτερα στην ακαδημαϊκή τους πορεία τις κατάλληλες ερευνητικές δεξιότητες και κατά συνέπεια υποπίπτουν σε φαινόμενα πλαγιαρισμού (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

2.3.4.1 Ακούσια και εκούσια λογοκλοπή

Ένας άλλος διαχωρισμός του φαινομένου της λογοκλοπής αφορά τη σκοπιμότητα της ίδιας της πράξης του πλαγιαρισμού (Jolly, 1998). Υπό αυτές τις συνθήκες μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ της από πρόθεσης λογοκλοπής (intentional plagiarism) και χωρίς

πρόθεση λογοκλοπής (unintentional plagiarism). Όπως αναφέρει και ο Park (2003), ορισμένοι σπουδαστές που δεν κατέχουν την γνώση για ορθή χρήση παραπομπών, παράφρασης και αναφοράς των πηγών που χρησιμοποίησαν δεν ακολουθούν τους απαραίτητους κανόνες βιβλιογραφικών αναφορών και κατά συνέπεια ακούσια, χωρίς πρόθεση δηλαδή, υποκύπτουν σε πράξεις λογοκλοπής ή πλαγιαρισμού.

Την παραπάνω άποψη, ότι ένα μεγάλο μέρος των περιπτώσεων λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα είναι χωρίς πρόθεση λόγω έλλειψης γνώσης, κατανόησης ή και δεξιοτήτων ακαδημαϊκής γραφής, ακαδημαϊκών προτύπων έρευνας, ορθής χρήσης κατάλληλου συστήματος παραπομπής και βιβλιογραφικής αναφοράς, παράφρασης και ορθής διαχείρισης της πληροφορίας, υποστηρίζουν και άλλοι ερευνητές (Darr, 2019; Maurer et al., 2006; Wilhoit, 1994). Άλλες ερευνητικές μελέτες πάνω στο θέμα επισημαίνουν, επίσης, την έλλειψη της κατανόησης της ευρείας έννοιας του πλαγιαρισμού σε συνδυασμό με την αδυναμία ορθής αναφοράς των πηγών (Eret & Gokmenoglu, 2010; Volkov et al., 2011). Συνεπάγεται, λοιπόν, από τα επιστημονικά και ερευνητικά δεδομένα ότι οι φοιτητές με τη λιγότερο ακαδημαϊκή εμπειρία κατέχουν περιορισμένες γνώσεις και δεξιότητες ακαδημαϊκής γραφής και των κανόνων που σχετίζονται με αναφορές και βιβλιογραφία είναι πιο ευάλωτοι στη λογοκλοπή, αδυνατούν να διαχειριστούν ορθά την πληροφορία και να εκφράσουν με αποδεκτό τρόπο τις απόψεις τους (HEFCE, 2009).

Υπάρχει, ωστόσο, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, και η περίπτωση της σκόπιμης οικειοποίησης κειμένων, είτε αυτούσια ή παραφρασμένα χωρίς την αναφορά του δημιουργού λόγω διαφόρων παραγόντων όπως, ενδεικτικά, είναι οι χρονικοί περιορισμοί, ο υψηλός φόρτος εργασίας και οι απαιτήσεις του μαθήματος, η ανεπαρκής προετοιμασία, η δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας, η θέληση για καλούς βαθμούς, η έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος, οι ευκαιρίες και ο δελεασμός για πλαγιαρισμό, οι προσωπικές αξίες, οι συμπεριφορές καθώς και άλλοι προσωπικοί λόγοι που οδηγούν εκούσια τους φοιτητές σε πλαγιαρισμό (Burke, 2005; Eret & Gokmenoglu, 2010; Mundava & Chaudhuri, 2007; Park, 2003; D. Thomas, 2004; Thuku, 2017; Wilhoit, 1994).

2.4 Στρατηγικές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων για την αντιμετώπιση της λογοκλοπής

Όπως είναι κατανοητό, υπάρχουν αρκετοί λόγοι για τους οποίους είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα ακαδημαϊκά ιδρύματα να διαχειριστούν αποτελεσματικά το φαινόμενο

της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα, οι οποίοι σχετίζονται τόσο με την ηθική χρήση της πληροφορίας από τους φοιτητές όσο και με την ακαδημαϊκή ακεραιότητα, τη φήμη και τις ποιοτικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου αλλά και κατ' επέκταση με την ηθική και δεοντολογία των επαγγελματιών και της κοινωνίας ολόκληρης (Batane, 2010, p. 2).

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο εδάφιο (βλ. 2.2.2), η λογοκλοπή και οι διάφορες μορφές πλαγιαρισμού σχετίζονται άμεσα με την ηθική χρήση της πληροφορίας και σε αρκετές περιπτώσεις η λογοκλοπή θεωρείται σοβαρό ακαδημαϊκό αδίκημα ενώ όλα τα σχετικά περιστατικά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται προσεκτικά από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να επιφέρουν ανάλογες επιπτώσεις ή ακόμη και κυρώσεις (Kokkinos & Koulouris, 2020, p. 18). Βάση των παραπάνω και σε συνδυασμό με τη μεγάλη διάδοση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα, τα περισσότερα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν, πλέον, αναπτύξει πολιτικές και κανονισμούς λογοκλοπής και ακαδημαϊκής ακεραιότητας (academic integrity). Υπάρχουν διάφοροι μηχανισμοί που έχουν υιοθετηθεί από τα πανεπιστήμια ώστε να αποτρέψουν και να καταπολεμήσουν το φαινόμενο της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα, οι οποίοι θα συζητηθούν παρακάτω.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων για την αντιμετώπιση της λογοκλοπής χρησιμοποιούνται μηχανισμοί όπως είναι α) η ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με την έννοια της λογοκλοπής, την ηθική χρήση της πληροφορίας και την κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά, β) η εκπαίδευση των φοιτητών στην ακαδημαϊκή γραφή, στη διαχείριση της πληροφορίας και στην ορθή χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών, γ) η ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού και πληροφοριακής παιδείας, δ) η δημιουργία κέντρων συμβουλευτικής υπηρεσίας λογοκλοπής για την παροχή συμβουλών και καθοδήγησης σε όλες τις πτυχές της πρόληψης και ανίχνευσης της λογοκλοπής, ε) η χρήση κατάλληλων μηχανισμών, εργαλείων και λογισμικών ανίχνευσης και εντοπισμού λογοκλοπής των φοιτητών όπως, επίσης, και στ) η πολιτική κυρώσεων των φοιτητών στα πλαίσια καταπολέμησης του φαινομένου (Duggan, 2009; Hendrix, 2016).

Θα διαπιστώσει, ωστόσο, κανείς ότι οι στρατηγικές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων για την καταπολέμηση της λογοκλοπής δεν είναι πάντα αποτελεσματικές στη διαχείριση του φαινομένου (Prins & Lathrop, 2014). Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους και εξαρτάται από διαφορετικούς παράγοντες. Για παράδειγμα, οι Mudava & Chaudhuri (2007), αναφέρουν ότι οι πολιτικές που ακολουθούσαν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα τις προηγούμενες δεκαετίες προσανατολίζονταν κυρίως σε κυρώσεις των φοιτητών ώστε

να αποθαρρύνουν τα φαινόμενα πλαγιαρισμού, ωστόσο αυτό που παρατηρήθηκε είναι ότι η λογοκλοπή συνέχισε να παραμένει ιδιαίτερα διαδεδομένη στα περισσότερα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για αυτό το λόγο, όπως υποστηρίζει και ο Darr (2019), θεωρείται σκόπιμο η πολιτική που θα ακολουθήσουν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα για την αποφυγή και την αντιμετώπιση της λογοκλοπής να μη δημιουργεί μία κουλτούρα φόβου ή απειλών.

Επιπλέον, όπως υποστηρίζει ο Lampert (2004), αν και τα περισσότερα ακαδημαϊκά ιδρύματα έχουν αναπτύξει πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου της λογοκλοπής, δεν είναι ξεκάθαρο εάν η εκπαίδευση των φοιτητών στην ορθή χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών (citation & referencing), στις μεθόδους έρευνας και στη σωστή και ορθή ενσωμάτωση των πηγών στα παραδοτέα τους (π.χ. εργασίες) είναι υποχρεωτική, αποτελεσματική και επαρκής από άποψη διάρκειας. Αυτό που είναι σημαντικό, συνεπώς σε αυτήν την περίπτωση, είναι να εφαρμοστούν αποτελεσματικές πρακτικές ανάπτυξης των κατάλληλων δεξιοτήτων ακαδημαϊκής γραφής και πληροφοριακού γραμματισμού των φοιτητών των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων (Jolly, 1998).

Επιπρόσθετα, αρκετά ακαδημαϊκά ιδρύματα δεν έχουν ενσωματώσει κατάλληλες πολιτικές λογοκλοπής, με σαφείς και συγκεκριμένες διαδικασίες τόσο για τους τρόπους ενημέρωσης, πρόληψης και αποτροπής της λογοκλοπής όσο και για τους μηχανισμούς ανίχνευσης και εντοπισμού των περιστατικών πλαγιαρισμού (Bretag, 2013; Glendinning, 2014). Είναι σημαντικό, λοιπόν, να υπάρχει σαφή πολιτική από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της κοινά αποδεκτής έννοιας της λογοκλοπής (Jolly, 1998) και των διαδικασιών που θα ακολουθηθούν για την αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου (Prins & Lathrop, 2014).

2.4.1 Τρόποι πρόληψης, αποτροπής και αποφυγής της λογοκλοπής

Η πρόληψη της λογοκλοπής, πριν την πράξη, είναι σημαντικότερη από το εντοπισμό της της λογοκλοπής, μετά την πράξη (Auer & Krupar, 2001). Οι ειδικοί του κλάδου, επισημαίνουν την ανάγκη για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να αναπτύξουν στρατηγικές και να αυξήσουν την ενημέρωση σχετικά με το θέμα της λογοκλοπής (Darr, 2019; Eret & Gokmenoglu, 2010; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

Επιπλέον, μία προληπτική προσέγγιση μέσω εκπαίδευσης αποτελεί μία επιτυχημένη πρακτική ώστε να περιοριστεί και να αποτραπεί με φυσικό και ανώδυνο τρόπο το φαινόμενο πλαγιαρισμού και λογοκλοπής των φοιτητών (Darr, 2019). Η εκπαίδευση αυτή περιλαμβάνει την κατανόηση των ψηφιακών πόρων ως πηγές έρευνας και πληροφόρησης, την ηθική χρήση της πληροφορίας, την ορθή χρήση των παραπομπών,

της παράφρασης και της συγγραφής και δημοσίευσης ψηφιακών πόρων (άρθρων, βιβλίων, παρουσιάσεων κλπ) (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Mages & Garson, 2010; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Roberts, 2007a, 2007b; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Spring & Adams, 2013; Thuku, 2017).

Η αποφυγή της λογοκλοπής από τους φοιτητές είναι, επίσης, δυνατή με την ανάπτυξη ενός συνόλου δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας και ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού (Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018; Nilsen, 2012; Thuku, 2017; Urmeier, 2012).

Εκτός από τις πολιτικές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, σύμφωνα με το Thomas (2004), το σημαντικότερο ρόλο στην πρόληψη και καταπολέμηση της λογοκλοπής έχουν οι καθηγητές και ακαδημαϊκοί, οι οποίοι αρμόζουν να είναι καταρτισμένοι στο επιστημονικό πεδίο δράσης τους και εξοικειωμένοι με τη βιβλιογραφία και τη συγγραφή ακαδημαϊκών και επιστημονικών κειμένων. Θα πρέπει, επίσης, να είναι εξοικειωμένοι τόσο με τα διαφορετικά επίπεδα προετοιμασίας των σπουδαστών τους όσον αφορά την ακαδημαϊκή γραφή και έρευνα αλλά και με τεχνολογικά βοηθήματα, όπως είναι τα λογισμικά εντοπισμού πλαγιαρισμού (D. Thomas, 2004). Σημαντικός, όμως και ο ρόλος και των βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης, ο οποίος θα συζητηθεί αναλυτικά σε επόμενο εδάφιο (βλ. 2.5.4).

2.4.1.1 Ενημέρωση

Η ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή, από τις πρώτες κιόλας εβδομάδες φοίτησής τους στα εκπαιδευτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θεωρείται επιτακτική ανάγκη για την καταπολέμηση του φαινομένου του πλαγιαρισμού (Cheema et al., 2011; Mundava & Chaudhuri, 2007). Όπως υποστηρίζει και ο Darr (2019), η ενημέρωση αποτελεί το πρώτο στάδιο για τη μείωση του φαινομένου της λογοκλοπής. Καθώς η λογοκλοπή αποτελεί ένα σημαντικό, διαχρονικό και πολυδιάστατο φαινόμενο, η ενημέρωση σχετικά με τη λογοκλοπή τόσο για τους ερευνητές, τους ακαδημαϊκούς, τους καθηγητές αλλά κυρίως για τους σπουδαστές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων αποτελεί ύψιστης σημασίας ώστε να τηρηθούν οι κανόνες ηθικής και δεοντολογίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Darr, 2019; Eret & Gokmenoglu, 2010).

Πρωταρχικό και βασικό ρόλο στην ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με την έννοια της λογοκλοπής και της ηθικής χρήσης της πληροφορίας, όπως και στην περίπτωση της εκπαίδευσης που αναφέρθηκε παραπάνω, έχουν οι καθηγητές και ακαδημαϊκοί αλλά και οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης (Datig & Russell, 2014; Drinan & Gallant, 2008; Gupta,

2017; Han, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Lampert, 2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Thuku, 2017).

Σαφείς οδηγίες για την ακαδημαϊκή τιμιότητα (academic honesty) και την ορθή και ηθική χρήση της πληροφορίας είναι σημαντικές και θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην Ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης και στα εγχειρίδια των μαθημάτων (course handbooks) και (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019; Gupta, 2017; HEFCE, 2009; Jilani & Ahmad, 2021; Mundava & Chaudhuri, 2007). Η ενημέρωση είναι, επίσης, δυνατή μέσω διαφόρων ακαδημαϊκών κέντρων παροχής συμβουλών και υπηρεσιών. Για παράδειγμα, η Κοινή Επιτροπή Πληροφοριακών Συστημάτων (Joint Information Systems Committee (JISC) - JISC) στο Ηνωμένο Βασίλειο προσφέρει μια συμβουλευτική υπηρεσία λογοκλοπής στο διαδίκτυο που παρέχει γενικές συμβουλές και καθοδήγηση στα ιδρύματα, ακαδημαϊκούς και φοιτητές (HEFCE, 2009).

2.4.1.2 Εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (plagiarism education)

Η εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής, την οποία τη συναντάμε στη σχετική βιβλιογραφία με τον αγγλικό όρο “plagiarism education” θεωρείται ο θεμέλιος λίθος για την αντιμετώπιση του φαινομένου του πλαγιαρισμού στα ακαδημαϊκά ιδρύματα (Darr, 2019). Όπως υποστηρίζει και η Burke (2005), αυτό που τελικά είναι το πιο σημαντικό για την καταπολέμηση της ακαδημαϊκής λογοκλοπής, δεν είναι ο εντοπισμός της λογοκλοπής των φοιτητών αλλά η μεγαλύτερη έμφαση χρειάζεται να δοθεί στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με το τι συνιστά λογοκλοπή και πώς να την αποφύγουν.

Οι παιδαγωγικές μέθοδοι που υποστηρίζουν τις πρακτικές κριτικής ανάγνωσης και έρευνας, την κατανόηση των πνευματικών δικαιωμάτων του δημιουργού και του κύκλου δημοσίευσης των ψηφιακών πηγών, την ανάπτυξη δεξιοτήτων για ακαδημαϊκή γραφή και έρευνα, την ορθή χρήση παραπομπών, αναφορών, παράφρασης και βιβλιογραφίας, όπως επίσης την κατανόηση της ηθικής διαχείρισης των πληροφοριών αποτελούν σημαντικό υπόβαθρο για την πρόληψη της λογοκλοπής (Davies & Howard, 2016; Darr, 2019) και έχει αποδειχθεί ότι αυξάνει τη συνολική αντίληψη και κατανόηση της έννοιας της λογοκλοπής από τους φοιτητές (Darr, 2019).

Η εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με τη χρήση των πηγών με τέτοιο τρόπο ώστε να σέβονται τους συγγραφείς και να χρησιμοποιούν με θεμιτό και ηθικό τρόπο τις πληροφορίες, σε συνδυασμό με την πληροφοριακή παιδεία, η οποία θα συζητηθεί στο επόμενο εδάφιο, δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να αναπτύξουν τις δεξιότητες

έρευνας και συγγραφής και να περιορίσουν, κατ' επέκταση τα φαινόμενα του πλαγιαρισμού (Darr, 2019). Άλλωστε, όπως υποστηρίζουν και οι Mudava & Chaudhuri (2007, p. 170) «η έρευνα αφορά την παραγωγή πρωτότυπης εργασίας και την περαιτέρω ανάπτυξη καλών δεξιοτήτων γραφής και έρευνας».

Η πρακτική εκπαίδευση, μπορεί, επίσης, να περιλαμβάνει την εκμάθηση και χρήση εργαλείων, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν τόσο οι φοιτητές ώστε να αυτοματοποιήσουν και να βελτιώσουν τις δεξιότητες ορθής χρήσης παραπομπών και αναφορών και βιβλιογραφίας (π.χ. citation tools όπως είναι το Mendeley και το Zotero) όσο και οι ακαδημαϊκοί ώστε να ελέγξουν τις πρακτικές αξιολόγησης των φοιτητών που χρησιμοποιούν στην εκπαιδευτική τους διαδικασία (Duggan, 2009). Η εκπαίδευση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε μέσα σε μία αίθουσα διά ζώσης ή ακόμη και με τη χρήση Η/Υ (τηλεκπαίδευση), με ασύγχρονο ή σύγχρονο τρόπο μάθησης. Στην έρευνά τους οι Levesque & Kunnaparas (2017) υποστηρίζουν την ανάγκη διεξαγωγής αυτής της εκπαίδευσης μέσα στα πλαίσια της βιβλιοθήκης.

Είναι αρκετοί, μάλιστα, οι ερευνητές του πεδίου που υποστηρίζουν και προτείνουν ότι η ενσωμάτωση ενός μαθήματος σχετικά με τη λογοκλοπή και την ακαδημαϊκή ηθική σε όλα τα προγράμματα προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών θα συμβάλει ουσιαστικά και σημαντικά στη γνώση των φοιτητών σχετικά με την έννοια της λογοκλοπής και τους τρόπους αποφυγής των περιπτώσεων πλαγιαρισμού (Darr, 2019; Eret & Gokmenoglu, 2010).

Εφόσον πραγματοποιηθεί η κατάλληλη εκπαίδευση στους φοιτητές σχετικά με τον πλαγιαρισμό, τις μορφές του και πώς να τον αποφεύγουν σε συνδυασμό με τη χρήση πρακτικών εφαρμογών, σε αυτήν την περίπτωση είναι θεμιτή η εφαρμογή επιπτώσεων και κυρώσεων όπου και όποτε απαιτείται από τους καθηγητές και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Darr, 2019). Είναι, συνεπώς, αντιληπτό ότι η πρόληψη και η αποφυγή της λογοκλοπής βασισμένη στην εκπαίδευση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο στην αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου (Darr, 2019) και θα χρειαστεί να δοθεί περισσότερη έμφαση σε αυτήν τη εκπαιδευτική διαδικασία από τις επιπτώσεις και κυρώσεις που ακολουθούν τα περιστατικά πλαγιαρισμού (Volkov et al., 2011).

2.4.1.3 Δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας και ψηφιακού γραμματισμού

Ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην πρόληψη και αποτροπή του φαινομένου της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα διαδραματίζει η ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (Kokkinos & Koulouris, 2020). Η “πληροφοριακή παιδεία” γνωστή και με τον αγγλικό όρο «Information Literacy» (IL) αναφέρεται στην «ικανότητα αναγνώρισης, εντοπισμού, αξιολόγησης, οργάνωσης και αποτελεσματικής δημιουργίας, χρήσης και

επικοινωνίας πληροφοριών για την αντιμετώπιση ζητημάτων ή προβλημάτων που δέχονται αντιμετώπιση» (Spencer, 2003 as cited in Nilsen, 2012, p. 2).

Η πληροφοριακή παιδεία περιλαμβάνει ένα σύνολο δεξιοτήτων όπως είναι η κριτική σκέψη, η κριτική ανάλυση, η αναζήτηση και ανάκτηση πληροφορίας, η έρευνα, η οργάνωση της πληροφορίας, οι δεξιότητες παρουσίασης και επικοινωνίας, συνεργασίας και ομαδικότητας, η ηθική στον επαγγελματικό χώρο, οι ψηφιακές δεξιότητες και πολλές άλλες γνώσεις και δεξιότητες που είναι σημαντικές τόσο στον εργασιακό χώρο όσο και στην καθημερινή ζωή και συναναστροφή με άλλα άτομα. Σκοπός των Πανεπιστημίων και των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι να παράγουν στην κοινωνία αποφοίτους υψηλών δεξιοτήτων και εξειδίκευσης με υψηλά επίπεδα ηθικής και επαγγελματισμού που θα συνεισφέρουν στο κοινωνικό σύνολο (Ahmadi & Sonkar, 2015).

Στις παραπάνω ακαδημαϊκές δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας θα χρειαστεί να προστεθεί και η αποτελεσματική χρήση των πόρων της βιβλιοθήκης (library skills), ένας σημαντικός παράγοντας για της βελτίωση των δεξιοτήτων γραφής και έρευνας, οποίος συχνά παραγκωνίζεται (Levesque & Kunnapas, 2017). Αν αναλογιστεί, επίσης, κανείς ότι τα άτομα που υπόκεινται σε πράξεις λογοκλοπής, είναι δυνητικοί χρήστες της βιβλιοθήκης, οι οποίοι δεν κάνουν αναφορά στις πηγές που βρίσκουν στη βιβλιοθήκη ή είναι διαθέσιμες μέσω της βιβλιοθήκης (Thuku, 2017) γίνεται κατανοητό ότι οι δεξιότητες της βιβλιοθήκης για την αναζήτηση, εντοπισμό και ανάκτηση της πληροφορίας και των ψηφιακών πόρων είναι σημαντικές.

Έμφαση χρειάζεται, επίσης, να δοθεί και στο ψηφιακό πληροφοριακό γραμματισμό (digital information literacy) που αποτελεί χαρακτηριστικό των δύο τελευταίων δεκαετιών. Η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη του 20ου αιώνα, η εξέλιξη των επιστημών και ιδιαίτερα η ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιακών σε συνδυασμό με τη διάδοση του διαδικτύου επέφεραν ριζικές αλλαγές σε πολλά θέματα που είναι θεμελιώδη για το σύγχρονο πολιτισμό, την κοινωνία, την εργασία αλλά και την εκπαίδευση. Όπως επισημαίνει, για παραπάνω από δύο δεκαετίες πίσω ο Richard Lanham (1995, p. 198), ο “γραμματισμός” έχει επεκτείνει την αρχική του σημασία της «ικανότητας ανάγνωσης και γραφής» στην «ικανότητα κατανόησης πληροφορικών, με οποιοδήποτε τρόπο αυτές παρουσιάζονται», ενώ οι Khobel & Lanshear (2005) αναγνωρίζουν το “ψηφιακό γραμματισμό” (digital literacy) ως έναν επίσημο παιδαγωγικό σκοπό. Οι δεξιότητες, συνεπώς, που αφορούν την τεχνολογία των πληροφοριών (Information Technology – IT skills), οι οποίες εκτός των άλλων περιλαμβάνουν, τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων και συσκευών, την ανάκτηση

ψηφιακών πηγών, τη διαχείριση και ηθική χρήση της ψηφιακής πληροφορίας, την ορθή χρήση ψηφιακών πόρων, έχουν και αυτές ενταχθεί μέσα στην αναγκαία εκπαίδευση των φοιτητών για την ανάπτυξη κατάλληλων πληροφορικών δεξιοτήτων σε ψηφιακό περιβάλλον (Sieber et al., 2017).

Το Higher Education Funding Council for England (HEFCE, 2009) στις οδηγίες του αναφέρει ότι όταν αναπτύσσονται οι προδιαγραφές ενός προγράμματος σπουδών και σχεδιάζονται οι δραστηριότητες διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης, θεωρείται σκόπιμο να ληφθεί υπόψη ένα ευρύ φάσμα ακαδημαϊκών δεξιοτήτων και πληροφοριακής παιδείας, τα οποία μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν την κριτική ανάλυση, ώστε οι φοιτητές να είναι σε θέση να αξιολογήσουν διαφορετικούς τύπους δεδομένων, βασισμένοι στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο συλλέγονται τα δεδομένα, ερμηνεύονται και παρουσιάζονται; ακαδημαϊκές δεξιότητες γραφής και παρουσίασης χρησιμοποιώντας βασικούς όρους, έννοιες και λεξιλόγιο που σχετίζονται με το αντικείμενό τους; δεξιότητες διεξαγωγής πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας με σκοπό τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων και πληροφορίας; ορθή χρήση αναφορών, παραπομπών και βιβλιογραφίας και τέλος, η γνώση και κατανόηση της έννοιας της λογοκλοπής και των κανόνων ηθικής χρήσης της πληροφορίας. Σήμερα, σε κάποια Πανεπιστήμια υπάρχει η απαίτηση να ενσωματωθούν μαθήματα πληροφοριακής παιδείας και ψηφιακού γραμματισμού στα προγράμματα σπουδών προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, τα οποία παρέχονται σε πολλές περιπτώσεις σε συνεργασία με τους ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους (Sieber et al., 2017).

Ιδιαίτερα με την ψηφιακή επανάσταση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού (IL) και ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού (DIL) των φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν σημαντικό μέλημα τόσο των καθηγητών των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων όσο και των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης (Cordell, 2013; Nilsen, 2012) ενώ από τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό ότι ένα νέο σύνολο ψηφιακών δεξιοτήτων απαιτείται από τους ψηφιακούς πόρους (Darr, 2019). Αυτές οι γνώσεις και δεξιότητες είναι σημαντικές για την ενεργή συμμετοχή των πτυχιούχων στην εργασία αλλά και γενικότερα στην κοινωνία, και ενώ αρκετοί φοιτητές θεωρούν ότι έχουν αναπτύξει τις απαραίτητες δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας, ωστόσο σχετικές έρευνες έχουν δείξει ότι αρκετοί από αυτούς υπερεκτιμούν τις ικανότητές τους σε αυτόν τον τομέα (Nilsen, 2012).

2.4.2 Μηχανισμοί ανίχνευσης και εντοπισμού λογοκλοπής

Την τελευταία δεκαετία έχει γίνει μια σημαντική προσπάθεια να ανιχνευτούν οι περιπτώσεις λογοκλοπής και να υπάρχουν επιπτώσεις μέσω ορισμένων κανόνων ηθικής

δεοντολογίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κατάλληλης ενημέρωσης και εκπαίδευσης, ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού αλλά και μιας γενικότερης ακαδημαϊκής κουλτούρας και στρατηγικών όπως συζητήθηκε νωρίτερα (Darr, 2019; Eret & Gokmenoglu, 2010; Thuku, 2017; Vani & Deera, 2016). Ο περιορισμός, ωστόσο, στην πρόσβαση της πληροφορίας και ιδιαίτερα στους αμέτρητους ψηφιακούς πόρους είναι αδύνατον να συμβεί (Vani & Deera, 2016) αλλά είναι δυνατόν, ωστόσο, να εντοπιστούν σε ένα βαθμό, οι περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα μέσω κατάλληλων μηχανισμών και μέσω των τεχνολογίας, λογισμικών και πληροφοριακών συστημάτων.

Ο εντοπισμός της λογοκλοπής δεν είναι πάντα μια εύκολη και γρήγορη διαδικασία, καθώς αρκετοί διαφορετικοί παράγοντες εμπλέκονται τόσο στις αιτίες και τις μορφές του πλαγιαρισμού των φοιτητών όσο και στα μέσα και μεθόδους ανίχνευσης της λογοκλοπής από τους ακαδημαϊκούς αλλά και το εξειδικευμένο προσωπικό, όπως είναι οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. Υπάρχουν, ακόμη, δυσκολίες τόσο στην παρακολούθηση της λογοκλοπής σε διαφορετικές επιστήμες και επιστημονικά πεδία (Vicinus & Eisner, 2008, p. 3) αλλά και στον εντοπισμό των διαφορετικών τύπων και μορφών πλαγιαρισμού και ανήθικων συμπεριφορών στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Shenoy, 2019).

Εκτός, λοιπόν, από τα μέτρα πρόληψης που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο εδάφιο και, τα οποία θα αποθαρρύνουν και θα αποτρέψουν κάποια από τα φαινόμενα πλαγιαρισμού, έχουν αναπτυχθεί και κατάλληλοι μηχανισμοί αλλά και εξειδικευμένα λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής, τα οποία όταν χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά από εκπαιδευτικούς αλλά και τους επαγγελματίες της βιβλιοθήκης, αποφέρουν θετικά αποτελέσματα στην αντιμετώπιση του φαινομένου (Beasley, 2004 as cited in Eret, 2010) και θα συνεισφέρουν στη διασφάλιση της ακαδημαϊκής ακεραιότητας και ποιότητας του ερευνητικού έργου (Vani & Deera, 2016).

Μια πρώτη προσέγγιση στην ανίχνευση της λογοκλοπής στην περίπτωση που το ακαδημαϊκό προσωπικό υποψιαστεί περιστατικό λογοκλοπής από φοιτητή, είναι η πραγματοποίηση αναζήτησης στο Διαδίκτυο, είτε σε στοχευμένες επιστημονικές βάσεις δεδομένων ή ακόμη και στις πιο δημοφιλείς μηχανές αναζήτησης όπως το Google, τμήματα κειμένου από τις εργασίες των φοιτητών (Park, 2003), μια αρκετά συχνή πρακτική πριν την ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων λογοκλοπής. Ένας ακόμη πιο αυτοματοποιημένος μηχανισμός είναι η χρήση εξειδικευμένων ακαδημαϊκών συστημάτων ανίχνευσης λογοκλοπής, όπου πραγματοποιείται σύγκριση του εγγράφου με μία τεράστια βάση δεδομένων ψηφιοποιημένων εργασιών και άρθρων. Το πιο

δημοφιλές σύστημα ανίχνευσης λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα αποτελεί το Turnitin.com, το οποίο θα περιγραφεί συνοπτικά στο επόμενο εδάφιο.

Οι πιο συχνές περιπτώσεις ή διαφορετικά το πιο συχνό πλαίσιο όπου λαμβάνει χώρα ο πλαгиαρισμός αφορά τη προετοιμασία γραπτών άρθρων, εργασιών και παρουσιάσεων (προφορικών και γραπτών) από τους φοιτητές (Thomas, 2004). Στη μελέτη τους σχετικά με τα διάφορα λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής, οι Maurer et al., (2006, pp. 1057–1060) προτείνουν ότι οι μέθοδοι εντοπισμού και ανίχνευσης φαινομένων πλαγιαρισμού που αφορούν τον πλαγιαρισμό κειμένου (text plagiarism) μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις ακόλουθες τρεις κύριες κατηγορίες:

- Σύγκριση της πηγής εγγράφου (document source comparison): αποτελεί τη πιο συνηθισμένη προσέγγιση, όπου συγκρίνεται το έγγραφο με ένα σύνολο εγγράφων, συνήθως λέξη προς λέξη. Η συγκεκριμένη μέθοδος διακρίνεται περαιτέρω σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη πραγματοποιείται η σύγκριση τοπικά (σε τοπικό υπολογιστικό σύστημα) χρησιμοποιώντας είτε μία τοπική βάση δεδομένων ή ακόμη web-based αναζήτηση εγγράφων. Στη δεύτερη περίπτωση, η αναζήτηση και σύγκριση πραγματοποιείται σε ένα απομακρυσμένο διακομιστή (server) όπου ο χρήστης ανεβάζει το έγγραφο και με απομακρυσμένες διαδικασίες ανίχνευσης συγκρίνεται το έγγραφο με άλλα που βρίσκονται στη βάση δεδομένων. Και στις δύο αυτές κατηγορίες τα συστήματα ανίχνευσης πλαγιαρισμού χρησιμοποιούν διάφορους μηχανισμούς ανίχνευσης και σύγκρισης και τα αποτελέσματα δείχνουν ομοιότητες από τις σύγκριση του εγγράφου με αυτά που υπάρχουν στις τοπικές ή απομακρυσμένες βάσεις δεδομένων.
- Χειροκίνητη αναζήτηση χαρακτηριστικών φράσεων κειμένου (manual search of characteristic phrases): σε αυτήν την περίπτωση επιλέγεται μία συγκεκριμένη παράγραφος – που ενδεχομένως να φέρει σημάδια αντιγραφής - και πραγματοποιείται αναζήτηση μέσω μιας μίας ή παραπάνω μηχανών αναζήτησης όπως είναι το Google.
- Στυλομετρία (Stylometry): στη τελευταία μέθοδος πραγματοποιείται μία ανάλυση του στυλ γραφής είτε μέσα στο ίδιο έγγραφο ή σε σύγκριση με άλλα γραπτά του ίδιου ατόμου. Η στυλομετρική ανάλυση (stylometric analysis) όπως ονομάζεται βασίζεται στο ατομικό και μοναδικό στυλ γραφής ενός ατόμου και απαιτεί σαφώς καθορισμένο προσδιορισμό γλωσσικών χαρακτηριστικών για τον προσδιορισμό ασυνεπειών μέσα σε ένα έγγραφο.

Ιδιαίτερη έμφαση θα χρειαστεί να δοθεί στη γλωσσική θεώρηση των περιπτώσεων λογοκλοπής και στον τρόπο, με τον οποίο ένα άτομο χρησιμοποιεί την γλώσσα ώστε να ώστε να ενσωματώσει στο έργο του τις πληροφορίες από τις πηγές (Kokkinos & Koulouris, 2020, p. 18). Σε κάθε περίπτωση, όπως επισημαίνουν οι Davies & Howard (2016), η συγγραφή κειμένων, οι οποίες βασίζονται σε αναφορές και πηγές, και ιδιαίτερα πηγές από το διαδίκτυο είναι μία δύσκολη και πολύπλοκη διαδικασία ενώ αντίστοιχα, δύσκολη μπορεί να γίνει και ανίχνευση διαφόρων μορφών πλαγιαρισμού και λογοκλοπής, όπως συζητήθηκαν στο εδάφιο 2.3.4.

2.4.2.1 Εργαλεία και τεχνικές ανίχνευσης λογοκλοπής

Όπως έγινε αναφορά και παραπάνω, για να περιοριστεί το φαινόμενο της λογοκλοπής και να διασφαλιστεί η ακαδημαϊκή ακεραιότητα και η ηθική χρήση της πληροφορίας μια αποτελεσματική λύση είναι η χρήση εξειδικευμένων συστημάτων λογισμικού και υπηρεσιών για την ανίχνευση τον εντοπισμό των περιπτώσεων πλαγιαρισμού (Jilani & Ahmad, 2021, p. 210; Maurer et al., 2006; Vani & Deera, 2016). Ολοένα και περισσότερα ακαδημαϊκά ιδρύματα εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες χρησιμοποιούν υπηρεσίες ή λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής για να ελέγξουν για λογοκλοπή.

Υπάρχει ένας αριθμός από εργαλεία, εφαρμογές και υπηρεσίες που υποστηρίζουν την ανίχνευση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Maurer et al., 2006; Vani & Deera, 2016). Κάποια από τα πιο γνωστά λογισμικά και online υπηρεσίες εντοπισμού λογοκλοπής είναι τα ακόλουθα (Foltýnek & Glendinning, 2015, pp. 11–13; Gupta, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021, p. 208; Vani & Deera, 2016, pp. 131–137)²:

- Akademia (<https://paneli.akademia.al/>)
- Anti-plagiarism.Net
- CheckforPlagiarism (<https://www.checkforplagiarism.net/>)
- Copyscape (<https://www.copyscape.com/>)
- Docol©c (<https://www.docoloc.de/>)
- DPV (<https://dpv.openscience.si/login.aspx?redirect=%2fdefault.aspx>)
- Dupli Checker (<https://www.duplichecker.com/>)
- Feedback Studioby Turnitin (<https://www.turnitin.com/products/feedback-studio>)
- Grammarly (<https://www.grammarly.com/plagiarism-checker>)

---

² Να σημειωθεί ότι η ταξινόμηση είναι κατά αλφαβητική σειρά και όχι κατά συχνότητα χρήσης στα ακαδημαϊκά ιδρύματα

- Intihal.net (<https://intihal.net/>)
- iThenticate (<http://www.ithenticate.com>)
- PlagAware (<https://www.plagaware.com/>)
- Plagiarism Checker
- Plagiarism Checker (<http://www.plagiarismchecker.com/>)
- Plagiarism Software (<https://www.plagiarismchecker.co/>)
- Plagiarisma (<http://plagiarisma.net/>)
- PlagiarismCheck.org (<https://www.plagiarismchecker.co/>)
- Plagium (<http://www.plagium.com>)
- PlagScan (<https://www.plagscan.com/en/>)
- SafeAssignment (<https://www.blackboard.com/teaching-learning/learning-management/safe-assign>)
- Small Seo (<https://smallseotools.com/>)
- Turnitin (<https://www.turnitin.com/>)
- Unicheck (<https://unicheck.com/>)
- Urkund (<https://www.ouriginal.com/>)
- Viper (<https://www.scanmyessay.com/features.php>)

Από τα παραπάνω λογισμικά, το Turnitin.com δημιουργήθηκε το 1997 και αποτελεί το πιο δημοφιλές λογισμικό λογοκλοπής που έχει υιοθετηθεί από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα για τον έλεγχο και τον εντοπισμό των περιστατικών λογοκλοπής των φοιτητών όσον αφορά το συγγραφικό τους έργο (εργασίες, άρθρα, πτυχιακές, διπλωματικές, διατριβές κλπ). Το συγκεκριμένο λογισμικό αποτελεί μια διαδικτυακή εφαρμογή, η οποία προσφέρεται κατόπιν άδειας στα Πανεπιστήμια και χρησιμοποιείται από ένα πολύ μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών ιδρυμάτων παγκοσμίως. Η χρήση του λογισμικού είναι σχετικά απλή. Ο εξουσιοδοτημένος χρήστης της υπηρεσίας (ακαδημαϊκό προσωπικό, βιβλιοθηκονόμοι, φοιτητές) ανεβάζει στην πλατφόρμα του Turnitin το έγγραφο προς ανίχνευσης λογοκλοπής, το οποίο συγκρίνεται και ελέγχεται σε μία βάση δεδομένων που περιέχει άλλες εργασίες φοιτητών, σε μία βάση δεδομένων βιβλίων και επιστημονικών άρθρων αλλά και σε δεκάτομμύριες Ιστοσελίδες και παράγει ένα originality report, δηλαδή μία αναφορά πρωτοτυπίας (Darr, 2019).

Σε αρχικό στάδιο σκοπός της χρήσης του Turnitin αλλά και άλλων ακαδημαϊκών λογισμικών εντοπισμού λογοκλοπής είναι η ανίχνευση περιπτώσεων πλαγιαρισμού στις γραπτές εργασίες των φοιτητών. Τα περισσότερα επαγγελματικά εργαλεία, λογισμικά και οι υπηρεσίες ανίχνευσης λογοκλοπής στο σύνολό τους παράγουν αποτελέσματα, στα οποία θα πρέπει μετέπειτα να γίνεται έλεγχος των αναφορών πρωτοτυπίας (originality

reports) από εξειδικευμένο προσωπικό για επιβεβαίωση και τελική αξιολόγηση των γραπτών κειμένων (Darr, 2019; Maurer et al., 2006, p. 1079). Επιπλέον, αυτές οι αναφορές είναι χρήσιμες για τους καθηγητές και τους ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους στο να υποστηρίξουν τους φοιτητές μέσω εκπαίδευσης, παράφρασης και κανόνων βιβλιογραφικής αναφοράς και παραπομπών και να τους ενθαρρύνουν για ηθική χρήση της πληροφορίας (Darr, 2019; Heckler et al., 2013, p. 244).

Επιπρόσθετα, σε κάποια ακαδημαϊκά ιδρύματα δίνεται πρόσβαση στους φοιτητές για χρήση των λογισμικών ανίχνευσης λογοκλοπής. Το ακαδημαϊκό προσωπικό ενθαρρύνει τους φοιτητές να ελέγξουν τη δουλειά τους μέσω συστημάτων ανίχνευσης λογοκλοπής ως επίσημο μέρος της διαδικασίας υποβολής της εργασίας. Σκοπός της χρήσης του από τους φοιτητές είναι ο εντοπισμός πλαγιαρισμού στα γραπτές εργασίες τους αλλά και η προώθηση της πρωτοτυπίας στο έργο τους (Batane, 2010, p. 2). Σε αυτήν την περίπτωση, η αναφορά πρωτοτυπίας (originality report) θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως ένας μηχανισμός για αυτοέλεγχο μιας εργασίας του φοιτητή, δίνοντας τη δυνατότητα στο φοιτητή να βελτιώσει το γραπτό του πριν την οριστική υποβολή (Darr, 2019; Graham-Matheson & Starr, 2013, p. 11).

Σε σχετική έρευνα της Batane (2010) διαπιστώθηκε μία μικρή μείωση της τάξης 4.3% του επιπέδου της λογοκλοπής των φοιτητών κατά τη χρήση του λογισμικού όταν ζητήθηκε να ελέγξουν την εργασία τους πριν την οριστική υποβολή. Με αυτόν τον τρόπο, τα λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής, όπως το Turnitin, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία μάθησης ώστε να ενισχυθούν οι δεξιότητες στη συγγραφή ακαδημαϊκών εργασιών (Ameen & Mansoor, 2018). Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι υπάρχουν επιφυλάξεις σχετικά με το κατά πόσον ο αυτοέλεγχος αναπτύσσει στους φοιτητές κατάλληλες δεξιότητες για την αποφυγή της λογοκλοπής (HEFCE, 2009).

Σίγουρα έχουν αναπτυχθεί αρκετά συστήματα λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής που σε συνδυασμό με άλλες εξειδικευμένες τεχνικές λογοκλοπής μπορούν να χρησιμοποιηθούν συμπληρωματικά για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής (Jilani & Ahmad, 2021, p. 210). Υπάρχουν, ωστόσο, διάφορα σημεία στα οποία θα χρειαστεί να δοθεί προσοχή όταν χρησιμοποιούνται τέτοια συστήματα λογισμικού. Αφενός, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο τελικός έλεγχος και η αξιολόγηση της αναφοράς πρωτοτυπίας του λογισμικού και η περίπτωση και μορφή του πλαγιαρισμού θα πρέπει να αξιολογηθεί από εξειδικευμένο προσωπικό (καθηγητές, βιβλιοθηκονόμοι). Αφετέρου, μπορεί να υπάρχουν περιορισμοί στις δυνατότητες ανίχνευσης λογοκλοπής. Ακόμη, όπως υποστηρίζουν οι Vani & Deera (2016), τα διαθέσιμα εργαλεία είναι στην πλειοψηφία τους αναποτελεσματικά και προβληματικά

σε κάποιες περιοχές, όπως είναι για παράδειγμα τα κείμενα που είναι μεταφρασμένα από άλλες γλώσσες και παραφρασμένα. Επίσης, δεν είναι δυνατόν να εντοπίσει μια εργασία που έχει αντιγραφεί από κάποιο άλλο άτομο αλλά δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στη βάση δεδομένων του Turnitin ή στο Web (Darr, 2019). Επιπρόσθετα, στη βιβλιογραφία θα βρει κανείς κάποιες αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με τη χρήση του λογισμικών ανίχνευσης λογοκλοπής, όπως είναι για παράδειγμα το αίσθημα της ενοχής των φοιτητών, η απλοποίηση των μηχανισμών ανίχνευσης περιστατικών λογοκλοπής και η αποτυχία να εντοπιστούν οι πραγματικοί λόγοι που οι φοιτητές λογοκλοπούν (Childers & Bruton, 2016, p. 3; Darr, 2019).

Εν κατακλείδι, η χρήση λογισμικών εντοπισμού λογοκλοπής, όπως είναι το Turnitin.com, δεν αποτελεί από μόνη της λύση του προβλήματος. Όπως επισημαίνει και ο Han (2017), η χρήση και λειτουργία των λογισμικών εντοπισμού λογοκλοπής, όπως είναι για παράδειγμα το Turnitin.com, θα πρέπει να αποτελεί ένα πρόσθετο μηχανισμό αντιμετώπισης της λογοκλοπής οποιασδήποτε στρατηγικής πρόληψης της λογοκλοπής που υιοθετεί ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα. Οι έλεγχοι πλαγιαρισμού μέσω διαφόρων λογισμικών λογοκλοπής παρέχουν στον εκπαιδευτικό μία σχετική ένδειξη της λογοκλοπής μετά την πράξη, ενώ τους επιτρέπουν να αποφασίσουν εάν θα χρειαστεί περαιτέρω εκπαίδευση ή θα υπάρξουν επιπτώσεις ή θα αποδοθούν κυρώσεις στο φοιτητή (Darr, 2019). Σε καμία περίπτωση, ωστόσο, δεν αντικαθιστούν την ενημέρωση και εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας (Darr, 2019).

2.4.2.2 Κυρώσεις και επιπτώσεις

Η λογοκλοπή σε οποιαδήποτε μορφή της θεωρείται από την ακαδημαϊκή κοινότητα μια ανέντιμη πράξη (ακαδημαϊκή ανεντιμότητα), δεν είναι αποδεκτή από το κοινωνικό γίνεσθαι και αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα ακαδημαϊκής ακεραιότητας (academic integrity) του εκπαιδευτικού ιδρύματος (Mundava & Chaudhuri, 2007; Thuku, 2017). Για αυτό το λόγο, ανάλογα με την έκταση και τη σοβαρότητα της περίπτωσης, ενδέχεται να έχει σοβαρές συνέπειες αυτόν που διαπράττει τέτοιου είδους ηθικό αδίκημα και δύναται να οδηγήσει σε αποτυχία σε ένα μάθημα, σε διακοπή φοίτησης των σπουδών ή ακόμη και σε απόρριψη των ακαδημαϊκών τίτλων ή απώλεια θέσης εργασίας (Mundava & Chaudhuri, 2007; Thuku, 2017).

Είναι γεγονός, ωστόσο, ότι οι κυρώσεις και επιπτώσεις της λογοκλοπής δεν είναι εύκολο να εφαρμοστούν από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τους καθηγητές με καθολικό τρόπο, και αυτό διότι, όπως συζητήθηκε παραπάνω, υπάρχουν διαφορετικά είδη και φαινόμενα λογοκλοπής, διαφορετικής σκοπιμότητας και διαφορετικής έκτασης. Θα διαπιστώσει,

λοιπόν κανείς ότι οι επιπτώσεις και οι κυρώσεις της λογοκλοπής διαφέρουν ανάλογα με το περιστατικό και τη μορφή του πλαγιαρισμού (Maurer et al., 2006, p. 1052) αλλά και ανάλογα με τη σκοπιμότητα της πράξης (Jolly, 1998). Επιπλέον, οι πολιτικές αντιμετώπισης των περιστατικών λογοκλοπής των φοιτητών δεν είναι ίδιες σε όλα τα Πανεπιστήμια και φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Όπως προτείνει ο (Thomas, 2000), τα εκπαιδευτικά ιδρύματα με έμφαση σε αυτά που παρέχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση, δε θα πρέπει να εφαρμόζουν πολύ αυστηρή πολιτική κυρώσεων (zero-tolerance) ενάντια στο φαινόμενο της λογοκλοπής καθώς θα οδηγήσει σε έντονα φαινόμενα αυστηρότητας, ασυνέπειας και αποθάρρυνση της συμμετοχής ατόμων στην εκπαίδευση. Κάποιες από τις πιο συχνές επιπτώσεις, κυρώσεις ή πειθαρχικές ποινές σε ακαδημαϊκό επίπεδο, αναλόγως πάντα με το περιστατικό του πλαγιαρισμού και τη σκοπιμότητα είναι οι ακόλουθες (Kokkinos & Koulouris, 2020; Thomas, 2004):

- Προειδοποίηση
- Επίπληξη ή και αυστηρή επίπληξη
- Μείωση βαθμού
- Απόρριψη άρθρου, εργασίας ή εξέτασης το οποίο ενδεχομένως να συνεπάγεται σε βαθμολόγηση κάτω της βάσης για μία εργασία ή ένα μάθημα
- Αναστολή, προσωρινή ή μόνιμη διακοπή από το πρόγραμμα σπουδών (πειθαρχικές επιπτώσεις)
- Απόρριψη των ακαδημαϊκών τίτλων
- Προσωρινή παύση εργασίας με στέρηση αποδοχών
- Υποβιβασμός ή απώλεια θέσης εργασίας (αφαίρεση άσκησης καθηκόντων)
- Οικονομική επιβάρυνση
- Καταδίκη

Σε εθνικό επίπεδο, η λογοκλοπή των φοιτητών αντιμετωπίζεται ως πειθαρχικό παράπτωμα, όπου σύμφωνα με το άρθρο 23 του Πρότυπου Γενικού Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των Α.Ε.Ι. (ΦΕΚ 220/Α/3.11.2008): τα «*Πειθαρχικά παραπτώματα ... για τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές ή σπουδαστές και υποψήφιους διδάκτορες συνιστούν η παραβίαση των κείμενων διατάξεων της νομοθεσίας για τα Α.Ε.Ι., η παραβίαση των αποφάσεων των οργάνων του ιδρύματος και η παραβίαση των κανόνων συμπεριφοράς που πρέπει να επιδεικνύουν τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, ώστε να μην διαταράσσεται η δημοκρατική λειτουργία και να μην θίγεται το κύρος του Α.Ε.Ι. και των λειτουργιών του. Ειδικότερα, πειθαρχικά παραπτώματα συνιστούν ιδίως: α) Η συνειδητή αποσιώπηση της άμεσης ή έμμεσης συνεισφοράς άλλων προσώπων*

στο αντικείμενο της επιστημονικής τους έρευνας και διδασκαλίας. β) Η παράλειψη δήλωσης οποιασδήποτε σύγκρουσης συμφερόντων αναφορικά με την τελική έκβαση συγκεκριμένης έρευνας στην οποία συμμετέχουν...» (σελ. 3807). Επιπρόσθετα, οι επιπτώσεις της λογοκλοπής αναφέρονται στο εδάφιο (β), της παρ. 2, του άρθρου 23 του ν. 4777/17.2.2021 (Α' 25): «2. Πειθαρχικά παραπτώματα για τους φοιτητές συνιστούν: α) η παραβίαση του αδιάβλητου των εξετάσεων, β) η λογοκλοπή ή η αποσιώπηση της άμεσης ή έμμεσης συνεισφοράς άλλων προσώπων στο εκάστοτε αντικείμενο επιστημονικής ενασχόλησης ή έρευνας,...» .

Σε αυτό το σημείο, είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι η διαχείριση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα, απαιτεί ωστόσο μια συνολική στρατηγική των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία θα χρειαστεί να έχει ως βάση τους λόγους για τους οποίους οι φοιτητές λογοκλοπούν (Batane, 2010, p. 1) και όπως προαναφέρθηκε να ξεκινά από την ενημέρωση, να συνεχίζει με τους μηχανισμούς πρόληψης και αποφυγής, ιδιαίτερα μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας, να ενσωματώνει τη διαδικασία ελέγχου και εντοπισμού και να ολοκληρώνεται με την εφαρμογή των επιπτώσεων και κυρώσεων. Εν κατακλείδι, όπως επισημαίνει και ο Darr (2019), η λογοκλοπή και τα φαινόμενα πλαγιαρισμού είναι αναπόφευκτα. Η χρησιμότητα των λογισμικών ανίχνευσης λογοκλοπής, όπως είναι το Turnitin.com, είναι αναμφισβήτητα χρήσιμα, ωστόσο εντοπίζουν τη λογοκλοπή μετά τη πράξη (Darr, 2019). Μία προληπτική προσέγγιση μέσω εκπαίδευσης (proactive instruction) αποτελεί μία επιτυχημένη πρακτική ώστε να περιοριστεί και να αποτραπεί με φυσικό και ανώδυνο τρόπο – χωρίς τις προαναφερθέντες επιπτώσεις – τα φαινόμενα πλαγιαρισμού και λογοκλοπής (Darr, 2019). Η εκπαίδευση αυτή περιλαμβάνει την κατανόηση της έννοιας της λογοκλοπής και της ηθικής χρήσης της πληροφορίας, την ορθή αξιοποίηση των ψηφιακών πόρων ως πηγές έρευνας, την ορθή χρήση των παραπομπών (citations), της παράφρασης (paraphrasing) και της συγγραφής και δημοσίευσης ψηφιακών πόρων (άρθρων, βιβλίων, παρουσιάσεων κλπ) (Darr, 2019).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, δυστυχώς επειδή δεν έχουν όλα τα ακαδημαϊκά ιδρύματα αναπτύξει κατάλληλες και αποτελεσματικές στρατηγικές και πολιτικές λογοκλοπής ή/και δεν έχουν αναπτύξει συγκεκριμένες διαδικασίες, το έργο των ακαδημαϊκών είναι ιδιαίτερα δύσκολο σε αυτόν τον τομέα (Bretag, 2013; Glendinning, 2014). Τόσο οι γνώσεις, δεξιότητες όσο και οι δυνατότητες, τεχνολογικές και μη, των καθηγητών και ακαδημαϊκών δεν είναι αρκετές για να καταπολεμήσουν τα φαινόμενα του πλαγιαρισμού των φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Thomas, 2004). Απαιτείται μια συνολική ακαδημαϊκή και κοινωνική κουλτούρα για την αποτελεσματική

διαχείριση του φαινομένου και τη μείωση των περιστατικών πλαγιαρισμού και περιπτώσεων λογοκλοπής.

Σε αυτήν την προσπάθεια, εκτός από τις πολιτικές των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ένας νέος παράγοντας, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και οι επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτές, έρχεται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση, εκπαίδευση, εντοπισμό και διαχείριση της λογοκλοπής. Πρωταγωνιστικό ρόλο στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και τα ιδρυματικά αποθετήρια αλλά και, πλέον, μέσα σε ολόκληρο το ακαδημαϊκό περιβάλλον έχουν οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης, οι οποίοι καλούνται να προσθέσουν αξία και να συντελέσουν ενεργά στη διαχείριση της λογοκλοπής. Ο σημαντικός αυτό ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και των επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με τη διαχείριση του πολυδιάστατου φαινομένου της πλαγιαρισμού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα συζητηθεί αναλυτικά παρακάτω.

2.5 Ο ρόλος της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής

Οι βιβλιοθήκες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ακαδημαϊκής κοινότητας καθώς τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, δε νοείται Πανεπιστήμιο και ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς βιβλιοθήκη. Η βιβλιοθήκη ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος, είναι το κατεξοχήν μέρος όπου συλλέγεται και οργανώνεται όλη η έντυπη πληροφορία και γνώση ενώ προσφέρει, πλέον, με τη χρήση της τεχνολογίας πρόσβαση στην απαραίτητη ψηφιακή πληροφορία για έρευνα και μελέτη. Ο βασικός ρόλος της βιβλιοθήκης συνεπώς, σε μία γενικευμένη έννοια, είναι η παροχή πληροφορίας και γνώσης, η σωστή οργάνωση της πληροφορίας για εύκολη ανάκτηση και η πρόσβαση σε ένα μεγάλο εύρος έντυπου και ψηφιακού υλικού και βάσεων δεδομένων (Thuku, 2017).

Η γνώση της κατάλληλης πηγής για την αναζήτηση και εύρεση της κατάλληλης πληροφορίας σε συνδυασμό με την πληροφορική παιδεία ήταν και συνεχίζει να είναι μία από τις σημαντικότερες δεξιότητες των βιβλιοθηκονόμων ενώ ένα από τα στοιχεία που διακρίνει το επάγγελμά τους είναι η ηθική χρήση της πληροφορίας και ο σεβασμός προς τα έντυπα συγγράμματα και τους συγγραφείς της βιβλιοθήκης. Αυτόν το σεβασμό και την ηθική χρήση τόσο της έντυπης όσο και της ψηφιακής πληροφορίας καλούνται σήμερα οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης να μεταλαμπαδεύσουν στους φοιτητές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων (Darr, 2019).

Οι σύγχρονες απαιτητικές ανάγκες των Πανεπιστημίων και των φορέων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν επαναπροσδιορίζει το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες μάθησης και εκπαίδευσης των φοιτητών. Η βιβλιοθήκη εδώ και μερικές δεκαετίες διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των μαθητών, και οι επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτήν (βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης) έχουν βασική συμμετοχή με αυτήν τη διαδικασία ως ειδικοί στον πληροφοριακό γραμματισμό (information literacy) (Gupta, 2017; Spring & Adams, 2013). Λαμβάνοντας, επίσης, υπόψη ότι η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη είναι, τουλάχιστον σε θεωρητικό πλαίσιο, η κεντρική τοποθεσία για τη διεξαγωγή έρευνας σε ένα Πανεπιστήμιο, κατανοεί κάποιος το σημαντικό και πρωταγωνιστικό ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στην διαχείριση και αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών ώστε να προάγει την ηθική χρήση της πληροφορίας και την ακαδημαϊκή ακεραιότητα του Πανεπιστημίου (Burke, 2005; Gupta, 2017; Han, 2017).

2.5.1 Η εξέλιξη των βιβλιοθηκών

Στο ηλεκτρονικό τους βιβλίο με θέμα «Θέματα βιβλιοθηκονομίας και επιστήμης των πληροφοριών», οι Καπιδάκης, Λαζαρίνης και Τοράκη (2015) κάνουν μία σχολαστική ανασκόπηση της εξέλιξης των βιβλιοθηκών από την πρώτη τους εμφάνιση ως βιβλιοθήκη του έντυπου (paper library), στη μετάβαση στην αυτοματοποιημένη βιβλιοθήκη και μορφή, που επικρατεί, πλέον, ως ηλεκτρονική βιβλιοθήκη (Buckland, 1992 as cited in Καπιδάκης et al., 2015). Οι βιβλιοθήκες έχουν τη ρίζα τους στην αρχαιότητα με τη έννοια της συλλογής βιβλίων, με τη πρώτη δημόσια βιβλιοθήκη της αρχαιότητας να δημιουργήθηκε στην Αθήνα από τον τύραννο Πεισίστρατο (480 π.χ.) ενώ ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η συλλογή του Αριστοτέλη (Καπιδάκης et al., 2015). Η πιο γνωστή βιβλιοθήκη της αρχαιότητας, είναι η Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας (300 π.χ.) ενώ κατά τη Ρωμαϊκή εποχή η πρώτη δημόσια βιβλιοθήκη ολοκληρώθηκε το 39 π.χ. (Καπιδάκης et al., 2015). Η εποχή της Αναγέννησης υπήρξε καθοριστική για τη διάδοση νέων βιβλιοθηκών, με τη μορφή του δανεισμού) ενώ στη Ελλάδα, η πρώτη Δημόσια Βιβλιοθήκη δημιουργήθηκε από τον Καποδίστρια το 1829 στην Αίγινα (Καπιδάκης et al., 2015).

Τον 17^ο αιώνα δημιουργήθηκαν οι πρώτες δανειστικές βιβλιοθήκες (circulating libraries) στην Αγγλία και Αμερική, αρχικά με τη μορφή συνδρομητικών βιβλιοθηκών (subscription libraries) ενώ το 19^ο αιώνα, κάποιες βιβλιοθήκες παρείχαν και υπηρεσίες απομακρυσμένης παράδοσης με χρήση καταλόγων (Jordan, 1970 as cited in Καπιδάκης et al., 2015). Θεωρείται, ότι οι υπηρεσίες παράδοσης στο σπίτι αποτελούν πρόδρομο των υπηρεσιών διάθεσης τεκμηρίων (document delivery), οι οποίες αναπτύχθηκαν από

βιβλιοθήκες και υπηρεσίες πληροφόρησης τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική (Καπιδάκης et al., 2015).

Η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη του 20^ο αιώνα, η εξέλιξη των επιστημών και ιδιαίτερα η ανάπτυξη της Πληροφορικής και διάδοση του διαδικτύου δε θα μπορούσε να μην επηρεάσει και τον κόσμο των βιβλιοθηκών. Στα πλαίσια των νέων τεχνολογιών επιτευγμάτων, δημιουργήθηκαν ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης βιβλιοθηκών που πρόσφεραν απλές αλλά και σύνθετες και εξειδικευμένες υπηρεσίες πληροφόρησης (Καπιδάκης et al., 2015).

2.5.2 Βιβλιοθηκονομία και επιστήμη της πληροφόρησης

Ο κατεξοχήν, παραδοσιακά, ρόλος του βιβλιοθηκονόμου (librarian) αφορά λειτουργίες που εκτελούνται στις βιβλιοθήκες (Aharony, 2006) ενώ ιστορικά, η έννοια της βιβλιοθηκονομίας (library science ή librarianship) προηγείται από την επιστήμη της πληροφορίας (information science) (Καπιδάκης et al., 2015). Να σημειωθεί, ότι ο όρος “επιστήμη της πληροφορίας” συναντάτε, επίσης, στη βιβλιογραφία και με τους όρους “επιστήμη των πληροφοριών” και “επιστήμη της πληροφόρησης”.

Η επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας, στην αρχική της σύσταση, περιλάμβανε εργασίες και δραστηριότητες στο χώρο της βιβλιοθήκης και τις συλλογές της, όπως είναι η καταλογογράφηση, η ευρετηρίαση, η ταξινόμηση και η αρχειοθέτηση ενώ αργότερα προστέθηκαν και εργασίες που αφορούσαν την τεκμηρίωση, οι οποίες μεταξύ των άλλων περιλάμβαναν την οργάνωση υπηρεσιών πληροφόρησης, τη βιβλιογραφία και τη σύνταξη περιλήψεων (Καπιδάκης et al., 2015).

Από την άλλη, σύμφωνα με τους Καπιδάκης et al. (2015, p. 24), «στο περιεχόμενο της επιστήμης της πληροφορίας περιλαμβάνονται ζητήματα που αναφέρονται στην ανάκτηση και ευρετηρίαση των πληροφοριών, με έμφαση αρχικά στα ίδια τα συστήματα πληροφοριών (συστημοκεντρική προσέγγιση, *system-centered approach*), και στη συνέχεια στους χρήστες αυτών των συστημάτων (χρηστοκεντρική προσέγγιση, *user-centered approach*)». Ωστόσο, πλέον και το πεδίο της επιστήμης της πληροφόρησης έχει εξελιχθεί ώστε να αποτελεί ένα ευρύ διεπιστημονικό γνωστικό πεδίο των κλάδων της βιβλιοθηκονομίας, της πληροφορικής, της μουσειολογίας, της αρχαιολογίας και άλλων επιστημονικών κλάδων.

Και ενώ στην αρχή επικρατούσε η άποψη ότι η βιβλιοθηκονομία και η επιστήμη της πληροφόρησης είναι δύο διαφορετικά και διακριτά επιστημονικά πεδία, ωστόσο η ανάπτυξη της τεχνολογίας της πληροφορίας (information technology), που συντέλεσε στην εμφάνιση των online βάσεων δεδομένων, των ψηφιακών βιβλιοθηκών, και των

ιδρυματικών αποθετηρίων, συγχώνευσε αυτά τα δύο πεδία σε ένα, στη “βιβλιοθηκονομία και επιστήμη της πληροφόρησης” (Καπιδάκης et al., 2015).

Αρκετοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι η επιστήμη της πληροφορίας αποτελεί ξεχωριστό επιστημονικό πεδίο, η οποία βασισμένη στην τεχνολογία της πληροφορίας και των επικοινωνιών, μελετάει την ανάπτυξη, διαχείριση, ανάκτηση και αξιολόγηση της πληροφορίας, αξιολογεί τα χαρακτηριστικά και τις διαδικασίες των πληροφοριακών συστημάτων, της ανάκτησης και αναζήτησης των πληροφοριών, εμπλέκεται με τη λειτουργία των πληροφοριακών και τεχνολογικών συστημάτων, ασχολείται με τη συμπεριφορά της πληροφορίας αλλά και τη διεπαφή ανθρώπου – μηχανής και τις τεχνολογίες πίσω από την ανάκτηση πληροφοριών (Aharony, 2006; Gabbay & Shoham, 2017).

Οι αλλαγές αυτές έφεραν μετατροπές και στην εκπαίδευση (Καπιδάκης et al., 2015). Στις αρχές της δεκαετίας του '90, αρκετά ακαδημαϊκά τμήματα βιβλιοθηκονομίας (library schools) παγκοσμίως ενσωμάτωσαν την τεχνολογία των πληροφοριών στα προγράμματα σπουδών τους, πολλά από τα οποία άλλαξαν στη συνέχεια το όνομά τους και τη βασική τους κατεύθυνση ώστε να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις, π.χ. School of Information Management/ School of Information and Technology/ School of Information Studies (Aharony, 2006; Gabbay & Shoham, 2017).

Ταυτόχρονα, εμφανίστηκαν και προγράμματα σπουδών που άφησαν ως κύρια κατεύθυνση τη βιβλιοθηκονομία ενώ ενσωμάτωσαν στα προγράμματα σπουδών τους τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, και είναι γνωστά με τον τίτλο “Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφορίας” ή διαφορετικά “Library and Information Science” (Καπιδάκης et al., 2015). Παραδείγματα ελληνικών πανεπιστημιακών τμημάτων είναι τα Τμήματα Βιβλιοθηκονομίας του ΤΕΙ Αθήνας και Θεσσαλονίκης, τα οποία μετονομάστηκαν σε Τμήματα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης (Καπιδάκης et al., 2015).

Πλέον, σε παγκόσμιο επίπεδο, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα περιλαμβάνουν την Επιστήμη της Πληροφορίας (Information Studies) στα προγράμματα σπουδών τους. Και ενώ το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου έχει εξελιχθεί, ωστόσο, όπως θα συζητηθεί και στη συνέχεια, οι ρόλοι και οι εργασίες του δεν έχουν αποσαφηνιστεί πλήρως στην επαγγελματική κοινότητα (Gabbay & Shoham, 2017).

2.5.2.1 Ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου ως επιστήμονα της πληροφόρησης

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, λόγω της τεχνολογικής και πληροφοριακής έκρηξης των προηγούμενων δεκαετιών με την εμφάνιση του διαδικτύου, την απεριόριστη

πρόσβαση σε online πληροφορίες και την ανάπτυξη ενός μεγάλου αριθμού βάσεων δεδομένων, το επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου εξελίχθηκε από την παραδοσιακή μορφή της βιβλιοθηκονομίας (Gabbay & Shoham, 2017). Ιδιαίτερα ο όρος επιστήμονας της πληροφόρησης έχει γίνει παγκόσμια αποδεκτός, παράλληλα με τον όρο της βιβλιοθηκονομίας (Aharony, 2006).

Σχετική έρευνα στη βιβλιογραφία υποδεικνύει τρεις διαφορετικές εκδοχές της σχέσης μεταξύ του βιβλιοθηκονόμου και του επιστήμονα της πληροφόρησης. Υπάρχουν ερευνητές που ισχυρίζονται ότι τα δύο αυτά επαγγέλματα (professions) συνδέονται και σχετίζονται άμεσα και ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ του βιβλιοθηκονόμου και του επιστήμονα της πληροφόρησης (Gabbay & Shoham, 2017). Κάποιοι άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι το επάγγελμα του επιστήμονα της πληροφόρησης αποτελεί εξέλιξη αυτού της βιβλιοθηκονομίας καθώς και τα δύο προσφέρουν πληροφορίες και πληροφόρηση στους χρήστες. Σε αυτήν την οπτική, θα χρειαστεί στο επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου ως επιστήμονα της πληροφόρησης να ενσωματωθούν και να συγχωνευτούν τόσο οι παραδοσιακοί ρόλοι του βιβλιοθηκονόμου όσο και το τεχνολογικό υπόβαθρο των επιστημόνων πληροφόρησης (Aharony, 2006). Από την άλλη, υπάρχει μία μερίδα ερευνητών που θεωρούν ότι υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των δύο αυτών επαγγελματιών (Gabbay & Shoham, 2017).

Στην έρευνα που πραγματοποίησαν οι Klain-Gabbay & Shoham (2017) σχετικά με το πώς αντιλαμβάνονται οι ακαδημαϊκοί και το προσωπικό της βιβλιοθήκης το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων, οι συμμετέχοντες δεν κατέληξαν σε σαφή, διακριτό και ξεκάθαρο προσδιορισμό του ρόλου των βιβλιοθηκονόμων, ενώ σημαντικό ήταν επίσης, το γεγονός ότι ο όρος του επιστήμονα της πληροφόρησης δεν είχε εδραιωθεί για τους βιβλιοθηκονόμους. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, ακόμη, ότι η βασική διάκριση των όρων “βιβλιοθηκονόμου” και “επιστήμονα της πληροφόρησης” είναι η επάρκεια του δεύτερου στον τομέα των τεχνολογιών (Gabbay & Shoham, 2017).

Σύμφωνα με τον Aharony (2006), οι εργασίες και δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διαχείριση της πληροφορίας, όπως είναι η δημιουργία, παρουσίαση και ανάκτηση της πληροφορίας ιδιαίτερα στον Παγκόσμιο Ιστό, η διαδικασία του φιλτραρίσματος της πληροφορίας και η παροχή κατάλληλης, επεξεργασμένης και σε αρκετές περιπτώσεις, προσωποποιημένης πληροφορίας στον τελικό πελάτη αποδίδονται στο ρόλο του επιστήμονα της πληροφόρησης (information scientist). Επιπρόσθετα, ιδιαίτερα στην ακαδημαϊκή βιβλιοθηκονομία, από τις αρχές της δεκαετίας του '90 που δόθηκε έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας και γραμματισμού στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς ήταν

οι πρωτοπόροι στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας στην ψηφιακή εποχή (Lampert, 2004).

Τα αποτελέσματα της μελέτης του Aharony (2006) όσον αφορά τις αντιλήψεις των προπτυχιακών φοιτητών σχετικά με τους ρόλους του βιβλιοθηκονόμου και του επιστήμονα της πληροφόρησης έδειξαν ότι η επαγγελματική εικόνα του επιστήμονα της πληροφόρησης κατατάσσεται υψηλότερα σε σχέση με αυτήν του βιβλιοθηκονόμου.

Είναι κατανοητό, συνεπώς, ότι στη σχετική βιβλιογραφία (Gabbay & Shoham, 2017) σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει διάκριση μεταξύ του όρου “βιβλιοθηκονόμος” (librarian) και “επιστήμονα της πληροφόρησης” (information scientist). Από την παραπάνω σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση, το διεπιστημονικό πεδίο των επιστημόνων της πληροφόρησης περιλαμβάνει το profession του βιβλιοθηκονόμου, ωστόσο αυτό δεν αποδεικνύεται ότι ισχύει απαραίτητα vice versa, δηλαδή ο βιβλιοθηκονόμος με την παραδοσιακή έννοια δεν θεωρείται απαραίτητα επιστήμονας της πληροφόρησης.

Εντούτοις, σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσει το ρόλο της βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν στο πλαίσιο του φαινομένου της λογοκλοπής στη τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατ’ επέκταση το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης στην πρόληψη και εντοπισμό της λογοκλοπής. Στην παρούσα εργασία, συνεπώς, για λόγους συνοχής και συνέπειας, αυτοί οι δύο όροι θα χρησιμοποιηθούν ταυτόσημα και συμπληρωματικά όσον αφορά το θέμα της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Εξάλλου, πιθανόν, πλέον, η πιο δόκιμη και κοινά αποδεκτή ορολογία συμπεριλαμβάνει και τους δύο αυτούς όρους, του βιβλιοθηκονόμου και του επιστήμονα της πληροφόρησης, μαζί ως “βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης” (librarians and information scientists), όπως αναφέρεται και στην πρόσφατη βιβλιογραφία (Jilani & Ahmad, 2021). Ο όρος αυτός έχει επικρατήσει, πλέον, και σε εθνικό επίπεδο όπως αναφέρεται και στην επίσημη Ιστοσελίδα της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΕΕΒΕΠ) (<http://www.eebep.gr/>), που σκοπό έχει την προαγωγή της Επιστήμης της βιβλιοθηκονομίας, της πληροφόρησης και της βιβλιολογίας στη χώρα μας.

2.5.3 Ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στην ακαδημαϊκή κοινότητα

Οι παραδοσιακές εργασίες που εκτελούνται σε βιβλιοθήκες, όπως είναι η καταλογογράφηση εξακολουθούν να θεωρούνται ως βασικά καθήκοντα του βιβλιοθηκονόμου. Ένας, ακόμη, από τους πρωταρχικούς ρόλους του βιβλιοθηκονόμου είναι η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης, κατανοώντας σε κάθε περίπτωση τις ανάγκες

των χρηστών της βιβλιοθήκης (Ανδρέου & Γαϊτάνου, 2008). Ιδιαίτερα, ο εύκολος εντοπισμός και η άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες για τους χρήστες της βιβλιοθήκης αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης (Thuku, 2017). Ως “reference librarians”, συνεπώς, οι βιβλιοθηκονόμοι καλούνται καθημερινά να προτείνουν, να ερμηνεύουν, να αξιολογούν και να χρησιμοποιούν πηγές πληροφόρησης ώστε να υποστηρίζουν και να βοηθούν τους φοιτητές, εκπαιδευτικούς και γενικά τους χρήστες της βιβλιοθήκης σε συγκεκριμένες πληροφοριακές ανάγκες (American Library Association, 2016).

Ωστόσο, το μεταβαλλόμενο και εξελισσόμενο περιβάλλον της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου απαιτεί την ανάπτυξη ενός συνεχώς αυξανόμενου συνόλου δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας και ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού των φοιτητών, έχει εξελίξει δραματικά το δυναμικό ρόλο των βιβλιοθηκονόμων στην ακαδημαϊκή κοινότητα (American Library Association, 2016). Υπό αυτές της συνθήκες, ο βιβλιοθηκονόμος ως επιστήμονας της πληροφόρησης καλείται να συνεργαστεί με τους σπουδαστές ως μέντορας, δάσκαλος και καθοδηγητής σε αυτό το πολύπλοκο πληροφοριακό περιβάλλον σε διαφορετικά στάδια της προσωπικής, γνωστικής και επαγγελματικής τους ανάπτυξης (American Library Association, 2016). Ιδιαίτερα στα Βρετανικά Πανεπιστήμια, οι φοιτητές συχνά αναζητούν υποστήριξη πληροφοριακής παιδείας από ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους όταν εκπονούν γραπτές εργασίες, συνήθως με τη μορφή βιβλιογραφικής αναζήτησης για την εργασία τους, τη χρήση παραπομπών και αναφοράς των πηγών μέσα στο κείμενο και τη δημιουργία βιβλιογραφίας στο τέλος της εργασίας χρησιμοποιώντας κάποιο συγκεκριμένο σύστημα αναφορών (Kokkinos & Koulouris, 2020; Spring & Adams, 2013). Εξάλλου, οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν συνήθως ένα μεγάλο εύρος γνώσης της τεκμηρίωσης των πόρων σε διάφορους τομείς και επιστήμες και αυτό τους επιτρέπει να έχουν μια ευρεία και εκτεταμένη εικόνα των πρακτικών παραπομπής και βιβλιογραφίας ώστε να υποστηρίζουν φοιτητές διαφόρων επιστημονικών πεδίων (O'haji et al., 2019).

Επιπρόσθετα, ένας από τους νέους ρόλους του ακαδημαϊκού βιβλιοθηκονόμου είναι αυτός του “instruction librarian” ή “teaching librarian”, όπου εμπλέκεται με τη διδασκαλία σε διάφορα πλαίσια της ακαδημαϊκής κοινότητας και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων (American Library Association, 2016). Ιδιαίτερα με τις αυξανόμενες απαιτήσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι έχουν ολοένα και αυξανόμενους ενεργούς ρόλους διδασκαλίας των φοιτητών που στοχεύουν στην ανάπτυξη προηγμένων δεξιοτήτων ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού (Datig & Russell, 2014, 2014; Davis, 2007; Michalak et al.,

2018). Η εκπαίδευση αυτή διεξάγεται συνήθως με τη μορφή σεμιναρίων και παρουσιάσεων τόσο στο χώρο της βιβλιοθήκης όσο και online με μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επικεντρώνεται στη χρήση των πόρων της βιβλιοθήκης (library instruction), την ανάκτηση πληροφοριών και αξιολόγηση των πηγών και τη διαχείριση της πληροφορίας (Kokkinos & Koulouris, 2020) και έχει αποδειχθεί ερευνητικά ότι βελτιώνει την ικανότητα των φοιτητών να χρησιμοποιούν επιτυχώς την πληροφορία (Levesque & Kunnapas, 2017; Wong et al., 2006).

Η ηθική χρήση της πληροφορίας με τρόπο που να αναγνωρίζει τα νομικά, ηθικά και εμπορικά δικαιώματα των ατόμων που παράγουν την πληροφορία αποτελεί, επίσης, αναπόσπαστο κομμάτι του επαγγέλματος των βιβλιοθηκονόμων (Datig & Russell, 2014). Αυτό το πρωταρχικό αξίωμα των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων, δεν περιορίζεται μόνο στην δική τους επαγγελματική πρακτική αλλά δρουν ως μέντορες στους χρήστες της βιβλιοθήκης που έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και παράλληλα εμπλέκονται ενεργά στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας (Datig & Russell, 2014; Kokkinos & Koulouris, 2020). Είναι, επίσης, οι πλέον ειδικοί στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την κατανόηση της έννοιας της λογοκλοπής και την ηθική χρήση της πληροφορίας (Gurta, 2017), όπως θα συζητηθεί και στο επόμενο εδάφιο.

Ο πολυδιάστατος και πολυσήμαντος αυτός ρόλος του ακαδημαϊκού βιβλιοθηκονόμου υποδεικνύει και τις πολλές και διαφορετικές λειτουργίες και δράσεις του μέσα στο ακαδημαϊκό περιβάλλον (Ανδρέου & Γαϊτάνου, 2008), κάτι που σε αρκετές περιπτώσεις έχει αποδειχθεί ότι προκαλεί άγχος στους ίδιους τους επαγγελματίες (Davis, 2007). Μάλιστα, ακόμη και σήμερα, υπάρχουν ασαφείς και διφορούμενοι ορισμοί και αντιλήψεις σχετικά με το ρόλο και τις εργασίες του βιβλιοθηκονόμου ως επιστήμονα της πληροφόρησης στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Gabbay & Shoham, 2017).

Σε αρκετές περιπτώσεις, ακόμη, οι αντιλήψεις των ακαδημαϊκών αλλά και των ίδιων των βιβλιοθηκονόμων ως προς το ρόλο της βιβλιοθήκης τείνουν προς μια πιο παραδοσιακή οπτική, όπου η βιβλιοθήκη αποτελεί κυρίως ένα αποθετήριο συλλογών και η βασική εργασία των βιβλιοθηκονόμων είναι η δημιουργία συλλογών και η παροχή πληροφοριών πληροφόρησης σχετικά με αυτές αγνοώντας το ευρύ φάσμα υπηρεσιών που μπορούν να προσφέρουν (Lowe et al., 2014). Παράλληλα, μελέτες και έρευνες δείχνουν ότι οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και την εμπειρία να προσφέρουν στην εκπαίδευση των φοιτητών με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού, να συμβάλλουν στη διαχείριση της λογοκλοπής και να προάγουν την ακαδημαϊκή ακεραιότητα του εκπαιδευτικού

ιδρύματος (Ameen & Mansoor, 2018; Gupta, 2017; Urmeier, 2012). Αυτό που απαιτείται είναι καλύτερη επικοινωνία και μάρκετινγκ ώστε να ενημερωθεί η ακαδημαϊκή κοινότητα σχετικά με τις εκτεταμένες υπηρεσίες της βιβλιοθήκης και δεξιότητες των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτές (Lowe et al., 2014) και να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση και υποστήριξη από την πολιτική των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων ώστε οι βιβλιοθήκες να είναι πιο αποτελεσματικές στο πολύπλευρο και σημαντικό έργο τους στην πρόληψη της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018).

2.5.4 Ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στη διαχείριση της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα

Όπως υποστηρίζει η Burke (2005), αν λάβει κανείς υπόψη, ότι η βιβλιοθήκη είναι τουλάχιστον σε θεωρητικό πλαίσιο, η κεντρική τοποθεσία για τη διεξαγωγή έρευνας σε ένα Πανεπιστήμιο, τότε μπορεί να κατανοήσει το γεγονός ότι ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων είναι σημαντικός στην αντιμετώπιση του προβλήματος της λογοκλοπής (Gupta, 2017). Στην πρόσφατη έρευνά τους σχετικά με τις αντιλήψεις των φοιτητών και των ακαδημαϊκών σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής και τις επιπτώσεις που επιφέρει, οι Kokkinos, & Koulouris (2020) επισημαίνουν την ανάγκη ενός ενεργού ρόλου των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην πρόληψη και αντιμετώπιση της λογοκλοπής. Αρκετοί, επίσης, άλλοι ερευνητές έχουν επισημάνει το σημαντικό ρόλο της βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν στη διαχείριση της λογοκλοπής – ενημέρωση, πρόληψη, αποφυγή, έλεγχο και ανίχνευση και διαχείριση (Ameen & Mansoor, 2018; Auer & Krupar, 2001; Bartlett & Casselden, 2011a, 2011a; Burke, 2005; Gupta, 2017; Jilani & Ahmad, 2021; Lampert, 2008; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

Με ποιον τρόπο, όμως, οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι ως επιστήμονες της πληροφόρησης είναι σε θέση να βοηθήσουν τους ακαδημαϊκούς και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην αντιμετώπιση της λογοκλοπής; Όπως υποστηρίζουν οι Mansoor & Ameen (2018) δύο είναι οι σημαντικότεροι ρόλοι που δύναται να διαδραματίσουν οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης ώστε να υποστηρίξουν την διαχείριση της λογοκλοπής στα πλαίσια του ακαδημαϊκού ιδρύματος. Ο πρώτος επικεντρώνεται στην πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής και περιλαμβάνει κυρίως ενημέρωση των φοιτητών μέσω διαφορετικών καναλιών ενημέρωσης αλλά και την εκπαιδευτική δραστηριότητα ενώ ο δεύτερος αφορά την υποστήριξη στον εντοπισμό των περιπτώσεων πλαγιαρισμού (Ameen & Mansoor, 2018; Jilani & Ahmad, 2021, p. 210). Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι έχουν αναλάβει δραστικά τη σκυτάλη στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή, στον

εντοπισμό της λογοκλοπής με τη χρήση κατάλληλων λογισμικών και στην προώθηση και διάδοση μια γενικότερης ακαδημαϊκής κουλτούρας και πολιτικής που στοχεύει στην ακαδημαϊκή ακεραιότητα του Πανεπιστημίου, αναλαμβάνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτήν την προσπάθεια καταπολέμησης της λογοκλοπής (Gupta, 2017). Υπό αυτές τις συνθήκες, οι Jilani & Ahman (2021, p. 210) προτείνουν ότι οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης μπορούν να συμμετέχουν και βοηθήσουν ενεργά και στην ανάπτυξη πολιτικής πλαγιαρισμού του ακαδημαϊκού ιδρύματος.

Κάποιες από τις υπηρεσίες που μπορούν να παρέχουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι αλλά και γενικότερα οι επαγγελματίες πληροφόρησης που εργάζονται στη βιβλιοθήκη ώστε να βοηθήσουν στη διαχείριση της λογοκλοπής (ενημέρωση, πρόληψη, αποτροπή, αποφυγή, εντοπισμός) και κατ' επέκταση να συντελέσουν στην καταπολέμηση του φαινομένου και στη μείωση των περιστατικών πλαγιαρισμού είναι οι ακόλουθες:

- **Περιήγηση και ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με το χώρο της βιβλιοθήκης, τις υπηρεσίες της και τις πηγές πληροφόρησης που προσφέρει (library orientations/orientation programs)** (Ameen & Mansoor, 2018; Jilani & Ahmad, 2021)
- **Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή, όπως είναι η πνευματική ιδιοκτησία και η ακαδημαϊκή ακεραιότητα** ((Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011) Datig & Russell, 2014; Drinan & Gallant, 2008; Gupta, 2017; Han, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Lampert, 2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Thuku, 2017)
- **Ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση πληροφορίας** (Ameen & Mansoor, 2018; Gupta, 2017; Mundava & Chaudhuri, 2007)
- **Ενημέρωση των φοιτητών αναφορικά με την πολιτική λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος** (Thuku, 2017)
- **Ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής** (Thuku, 2017)
- **Χρήση των social media για ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τον πλαγιαρισμό** (Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021)
- **Ανάρτηση και δημοσίευση υλικού σχετικά με τη λογοκλοπή στην Ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης** (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Stepchysyn & Nelson, 2007)

- **Ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων συνδέσμων στην ιστοσελίδα της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης για θέματα που αφορούν την ηθική χρήση της πληροφορίας (Darr, 2019; Gupta, 2017; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Stepchyshyn & Nelson, 2007)**
- **Δημιουργία ομάδων συζήτησης και φόρουμ με θέματα σχετικά με τη λογοκλοπή (Mundava & Chaudhuri, 2007; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Τεχνικές μάρκετινγκ για ενημέρωση και αποφυγή της λογοκλοπής, π.χ. αφίσες σε εκδηλώσεις του πανεπιστημίου ή μέσω social media (Idiegbeyanose et al., 2018; Mundava & Chaudhuri, 2007)**
- **Βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών ως assignment tutor (Spring & Adams, 2013)**
- **Υπόδειξη τεχνικών και συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018; Hendrix, 2016)**
- **Βοήθεια και υποστήριξη σε φοιτητές που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής (Darr, 2019)**
- **Υιοθέτηση μίας διαπολιτισμικής προσέγγισης σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή, καθώς ένας από τους βασικότερους λόγους των περιπτώσεων πλαγιαρισμού σε παγκόσμια κλίμακα είναι τα προβλήματα λόγω (ξένης) γλώσσας και υποστήριξη φοιτητών (Mundava & Chaudhuri, 2007)**
- **Προτροπή των φοιτητών να παρακολουθήσουν σεμινάρια και να διαβάσουν εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με την ακαδημαϊκή γραφή, την ηθική χρήση της πληροφορίας, τη διαχείριση της πληροφορίας και την αποφυγή της λογοκλοπής (Darr, 2019)**
- **Ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τον επιστημονικό λόγο και τον ακαδημαϊκό τρόπο γραφής (Hendrix, 2016)**
- **Ενημέρωση για τη διαδικασία και τον κύκλο δημοσίευσης άρθρων και βιβλίων (publication cycle) (Darr, 2019)**
- **Συζητήσεις, επίσημες και ανεπίσημες με τους φοιτητές με θέματα σχετικά με τον πλαγιαρισμό, την ηθική χρήση της πληροφορίας και την ακαδημαϊκή ακεραιότητα (Darr, 2019; Gupta, 2017)**
- **Υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορών πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή (Darr, 2019; Mages & Garson, 2010; Maxymuk, 2006; Roberts, 2007a, 2007b; D. Saunders, 1993; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**

- **Υποστήριξη των φοιτητών να αναζητήσουν, εντοπίσουν, αξιολογήσουν και να χρησιμοποιήσουν με ηθικό τρόπο την πληροφορία (Darr, 2019)**
- **Απάντηση σε ερωτήματα φοιτητών που αφορούν την κατανόηση και πηγών και την ορθή χρήση παραπομπών και βιβλιογραφίας (Darr, 2019; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη μείωση των περιστατικών λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Jilani & Ahmad, 2021; Mundava & Chaudhuri, 2007)**
- **Διεξαγωγή σεμιναρίων σχετικά με τη λογοκλοπή (Mundava & Chaudhuri, 2007; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας (Ameen & Mansoor, 2018; Datig & Russell, 2014, 2014; Gupta, 2017; Kokkinos & Koulouris, 2020; Mages & Garson, 2010; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Mundava & Chaudhuri, 2007; Thuku, 2017)**
- **Διεξαγωγή εκπαίδευσης με τη μορφή διαλέξεων (lectures) σχετικά με τη λογοκλοπή από τους ίδιους τους ακαδημαϊκούς βιβλιοθηκονόμους (Darr, 2019; Gupta, 2017; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Εκπαίδευση σπουδαστών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας, και γενικά σε μεθόδους και πρότυπα μορφοποίησης βιβλιογραφίας (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Mages & Garson, 2010; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Roberts, 2007a, 2007b; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Spring & Adams, 2013; Thuku, 2017)**
- **Εκπαίδευση που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού (information literacy) των φοιτητών (Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018; Nilsen, 2012; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Thuku, 2017; Urmeier, 2012)**
- **Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην επιστημονική και ποιοτική γραφή για ακαδημαϊκούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένου της αποτελεσματικής παράφρασης (paraphrasing), σύνοψης και επιμέλειας (proofreading) (Darr, 2019; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020)**
- **Εκπαίδευση φοιτητών με σκοπό την ανάπτυξη κριτικής σκέψης για την αναφορά των πηγών (Lampert, 2008)**

- Εκπαίδευση φοιτητών στην αποτελεσματική αξιολόγηση πηγών και ψηφιακών πόρων (sources evaluation) (Darr, 2019; Hall, 2007; Han, 2017; Kokkinos & Koulouris, 2020)
- Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας (information retrieval & synthesis) (Kokkinos & Koulouris, 2019; Darr, 2019)(Darr, 2019; Kokkinos & Koulouris, 2020)
- Εκπαίδευση φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων αναζήτησης σε ερευνητικές βάσεις δεδομένων (Darr, 2019)
- Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη διαχείριση ψηφιακών πόρων (Darr, 2019)
- Εκπαίδευση φοιτητών για την ανάπτυξη δεξιοτήτων διαχείρισης της πληροφορίας (information management) (Darr, 2019)
- Εκπαίδευση των φοιτητών πάνω στην ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και στις μεθοδολογίες έρευνας με σκοπό την ανάπτυξη πρακτικών ερευνητικών δεξιοτήτων (Gupta, 2017; HEFCE, 2010; Michalak et al., 2018; Sciammarella, 2009)
- Εκπαίδευση σχετικά με τον κύκλο γραφής και δημοσίευσης ψηφιακών τεκμηρίων (Darr, 2019)
- Εκπαίδευση φοιτητών πάνω σε λογισμικά ελέγχου και εντοπισμού λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος (Thuku, 2017)
- Εκπαίδευση ακαδημαϊκού προσωπικού σχετικά με τη λογοκλοπή (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)
- Εκπαίδευση ακαδημαϊκού και ερευνητικού προσωπικού ώστε να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους πάνω στη χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών (Idiegbeyan-ose et al., 2018)
- Επίδειξη (open source) εργαλείων διαχείρισης βιβλιογραφίας (citation tools) (Darr, 2019; Mundava & Chaudhuri, 2007)
- Παρακολούθηση σεμιναρίων σχετικά με τη διδασκαλία άλλων για την αποφυγή λογοκλοπής (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)
- Παρακολούθηση σεμιναρίων σχετικά με την ακαδημαϊκή ακεραιότητα (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)
- Δημιουργία οδηγού για την κατανόηση της λογοκλοπής και της ηθικής χρήσης της πληροφορίας (Mundava & Chaudhuri, 2007)
- Δημιουργία οδηγών/εγχειριδίων αναφορικά με τα στυλ παραπομπών και τις μεθόδους και τα πρότυπα μορφοποίησης βιβλιογραφίας (Ameen &

Mansoor, 2018; Darr, 2019; Gupta, 2017; Mundava & Chaudhuri, 2007; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)

- **Δημιουργία εκπαιδευτικών σημειώσεων και βιβλίων εργασίας (workbooks) για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018)**
- **Δημιουργία online μαθήματος και web tutorials σχετικά με τη λογοκλοπή (Han, 2017)**
- **Δημιουργία και διεξαγωγή μαθήματος εξαμήνου σχετικά με τη λογοκλοπή (Idiegbeyan-ose et al., 2018)**
- **Χρήση λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής για τον εντοπισμό λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών (Gupta, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018: 10; Kokkinos & Koulouris, 2020; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Πραγματοποίηση τεχνικών ελέγχου πλαγιαρισμού για τον εντοπισμό λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών (Gupta, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018: 10; Kokkinos & Koulouris, 2020)**
- **Βοήθεια και υποστήριξη στους ακαδημαϊκούς ώστε να ανιχνεύσουν πιθανές περιπτώσεις λογοκλοπής (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Βοήθεια και υποστήριξη στους ακαδημαϊκούς και το διδακτικό προσωπικό ώστε να διαχειριστούν συγκεκριμένες περιπτώσεις λογοκλοπής (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Συνεργασία με ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αντιμετώπιση της λογοκλοπής (Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Συνεργασία με ακαδημαϊκούς και διδακτικό προσωπικό για την διαχείριση της λογοκλοπής (Bartlett & Casselden, 2011a; Darr, 2019; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Συναντήσεις με ακαδημαϊκούς, ερευνητές και τους προέδρους των ακαδημαϊκών τμημάτων ανά τακτά χρονικά διαστήματα ώστε να συζητήσουν τα θέματα της λογοκλοπής και την επίλυσή τους (Jilani & Ahmad, 2021, p. 210)**
- **Συνεργασία με καθηγητές για την ανασχεδίαση των εργασιών με τρόπο ώστε να βοηθήσουν στην αποφυγή του πλαγιαρισμού των φοιτητών (Hand, 2006; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)**
- **Προώθηση πρακτικών ακαδημαϊκής ακεραιότητας (academic integrity) (Hendrix, 2016)**

- **Συμμετοχή στην ανάπτυξη πολιτικής λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος** (plagiarism policy) (Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)

Όπως είναι κατανοητό, η λίστα ολοένα και αυξάνεται με το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων αδιαμφισβήτητα να λαμβάνει μεγαλύτερη αξία στην πρόληψη και στον εντοπισμό της λογοκλοπής, σε συνεργασία πάντα με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα (Gurta, 2017). Οι πιο σημαντικές από τις παραπάνω υπηρεσίες που αφορούν την πρόληψη μέσω της εκπαίδευσης για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανίχνευση της λογοκλοπής μέσω αυτοματοποιημένων συστημάτων εντοπισμού λογοκλοπής θα συζητηθούν στα επόμενα εδάφια.

Και ενώ όλα τα παραπάνω αποτελούν υπηρεσίες που δύναται να προσφέρουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι ως επιστήμονες της πληροφόρησης σχετικά με την ενημέρωση, την πρόληψη, την αποφυγή, τον εντοπισμό και τη διαχείριση της λογοκλοπής γίνεται κατανοητό ότι για να είναι σε θέση να ανταποκριθούν επιτυχώς σε αυτόν το νέο, πολυδιάστατο και απαιτητικό τους ρόλο θα χρειαστεί να αναπτύξουν και οι ίδιοι έναν σημαντικό αριθμό δεξιοτήτων και να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους πάνω σε θέματα που σχετίζονται με τις παραπάνω υπηρεσίες (Bartlett & Casselden, 2011a). Οι γνώσεις και δεξιότητες αυτές περιλαμβάνουν αλλά δεν περιορίζονται σε θέματα που αφορούν την ηθική χρήση της πληροφορίας, τα πνευματικά δικαιώματα, την πολιτική λογοκλοπής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, τα νέα στυλ και αυτοματοποιημένα εργαλεία παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών, τις μεθόδους ανάκτησης και διαχείρισης πληροφορίας, το ψηφιακό πληροφοριακό γραμματισμό, τις μεθόδους έρευνας και τεκμηρίωσης, την ακαδημαϊκή γραφή, τα εργαλεία παραπομπών, τις μορφές και τους τύπους πλαγιαρισμού, τους μηχανισμούς ανίχνευσης λογοκλοπής (αυτοματοποιημένους και μη), τα εργαλεία και λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής, τις μεθόδους συμβουλευτικής και υποστήριξης, τις μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, τα (ψηφιακά) εργαλεία εκπαίδευσης, τις μεθόδους επικοινωνίας και μάρκετινγκ, τις νέες τεχνολογίες διαχείρισης πληροφορίας, τη διαχείριση περιεχομένου σε Ιστοσελίδα μέσω συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών (CMS), τα (νέα) πληροφοριακά και επικοινωνιακά συστήματα καθώς και άλλα θέματα που θα ενισχύσουν το γνωστικό τους υπόβαθρο και θα βελτιώσουν την επαγγελματική τους πρακτική.

Για αυτό το σκοπό, είναι σημαντικό και για τους ίδιους τους επαγγελματίες πληροφόρησης που εργάζονται στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες να παρακολουθούν έναν αριθμό σεμιναρίων, συνεδρίων, να ενημερώνονται σχετικά με θέματα που αφορούν την πρακτική του επαγγέλματός τους, να συμμετέχουν στη συγγραφή και δημοσίευση

άρθρων, να εξοικειώνονται με νέα εργαλεία και τεχνολογίες που αφορούν τη διαχείριση πληροφοριών και ιδιαίτερα με τα λογισμικά ανίχνευσης λογοκλοπής και αλλά και γενικά να συμμετέχουν σε έναν αριθμό από scholarly δραστηριότητες (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Thuku, 2017).

Αξίζει να σημειωθεί, επίσης, ότι η συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων και επαγγελματιών που εργάζονται στις βιβλιοθήκες σε όλες τις προαναφερθείσες δραστηριότητες δεν είναι πάντοτε εφικτή, κυρίως λόγω της έλλειψης του απαραίτητου χρόνου ενώ σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχουν δυσκολίες στη συνεργασία τους με τους φοιτητές αλλά και με το εκπαιδευτικό και προσωπικό και τα ακαδημαϊκά τμήματα (Idiegbeyan-ose et al., 2018; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

2.5.4.1 Οι βιβλιοθηκονόμοι ως plagiarism education teachers

Όπως επισημαίνει και ο ακαδημαϊκός βιβλιοθηκονόμος Darr στο πρόσφατα δημοσιευμένο βιβλίο του (Darr, 2019, p. 30) «*the more we do proactively to prevent plagiarism, the less there is to do reactively*», η μεγαλύτερη έμφαση στη διαχείριση της λογοκλοπής από τη βιβλιοθήκη θα χρειαστεί να δοθεί στην πρόληψη. Η σημαντικότητα της πρόληψης της λογοκλοπής από τον εντοπισμό της μετά την πράξη επισημαίνεται στη μελέτη πολλών ερευνητών και βιβλιοθηκόνων του πεδίου (Auer & Krupar, 2001; Eret & Gokmenoglu, 2010), όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο εδάφιο (βλ. εδάφιο 2.4.1).

Ένας ολοένα και αυξανόμενος αριθμός ερευνητών και βιβλιοθηκονόμων θεωρεί ότι οι βιβλιοθήκες και οι επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτές έχουν βασικό και σημαντικό ρόλο στην πρόληψη της, κυρίως μέσω της εκπαίδευσης για την αποφυγή της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018; Bartlett & Casselden, 2011a; Datig & Russell, 2014; Han, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Lampert, 2004; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Urmeier, 2012) ως “anti-plagiarism instructors”, όπως αναφέρονται στη μελέτη των Mansoor & Ameen (2018, p. 20).

Ο σημαντικός ρόλος των βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης στην εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά τα φαινόμενα πλαγιαρισμού δεν αποτελεί μία πρόσφατη διαπίστωση στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Για παράδειγμα, ήδη η Burke (2005), σχεδόν δύο δεκαετίες πίσω, στο άρθρο της με τίτλο “Deterring Plagiarism: A New Role for Librarians” επισήμανε ότι «οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν, πλέον, την ευκαιρία να γίνουν πρωτοπόροι στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με τις κατάλληλους μεθόδους για τη διεξαγωγή έρευνας στο υπάρχον ψηφιακό περιβάλλον» (p. 7). Η αναγνώριση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως plagiarism education teachers αναδείχθηκε, ωστόσο, κυρίως τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Το γνωστικό υπόβαθρο, η εμπειρία και η εξειδίκευση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων δύναται να προσφέρει μεγάλη

υποστήριξη στην εκπαίδευση των φοιτητών σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή (Darr, 2019).

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη αναζητά και αυτή έναν πιο ενεργό ρόλο στη καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα, ιδιαίτερα μέσω της εκπαίδευσης των φοιτητών στην διαχείριση της πληροφορίας και στην ηθική χρήση αυτής (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 134). Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η ένωση Association of College & Research Libraries' (ACRL) υιοθέτησε το 2000 τα πρότυπα δεξιοτήτων πληροφορικής παιδείας για την ανώτατη εκπαίδευση (Information Literacy Competency Standards for Higher Education), ενεργοποιώντας ουσιαστικά τη συμμετοχή της βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 134).

Σύμφωνα με τους Michalak *et al.* (2018), οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν σημαντικό και κρίσιμο ρόλο στην αποτροπή της λογοκλοπής μέσω της εκπαίδευσης των φοιτητών σε θέματα που αφορούν την ηθική χρήση της πληροφορίας αλλά και μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας. Ιδιαίτερα, ο ρόλος του βιβλιοθηκονόμου στην υποστήριξη της εκπαίδευσης των φοιτητών σχετικά με πληροφορικό γραμματισμό (information literature) είναι σημαντικός (Darr, 2019). Όπως, μάλιστα, υποστηρίζει και ο Darr (2019, p. 178) «η εκπαίδευση σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής (*plagiarism education*) και η εκπαίδευση για την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού (*information literacy instruction*) συνδέονται με φυσικό τρόπο».

Στο νέο τους αυτό ρόλο, ως εκπαιδευτικοί και μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, οι βιβλιοθηκονόμοι ως επιστήμονες της πληροφόρησης έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο προς την ενημέρωσή, την καθοδήγηση και την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική της χρήσης πληροφοριών (Darr, 2019; Datig & Russell, 2014). Διάφορες μελέτες έχουν αναδείξει τρόπους με τους οποίους οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι μπορούν να προωθήσουν την ηθική χρήση των πληροφοριών στην πανεπιστημιακή κοινότητα (Darr, 2019; Lampert, 2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Roberts, 2007a; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Είναι σε θέση, για παράδειγμα, να διδάξουν στους φοιτητές τη σημασία του σεβασμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης της αναγκαιότητας, της αξίας και των θεμελιωδών στοιχείων της παραπομπής των λέξεων, εκφράσεων αλλά και των ιδεών άλλων συγγραφέων κατά την εκπόνηση εργασιών (Datig & Russell, 2014).

Οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν, επίσης, την επαγγελματική εμπειρία στη χρήση πόρων και πηγών και είναι οι, πλέον, κατάλληλοι για να διδάξουν όχι μόνο στους φοιτητές αλλά και στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό προσωπικό που επιθυμούν την επικαιροποίηση των γνώσεών τους σχετικά με την σωστή και ορθή χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών και τεχνικών παράφρασης κειμένου (Darr, 2019; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Lampert, 2008; Roberts, 2007a; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Εκτός, όμως από την παραπάνω εκπαίδευση, ο Lampert (2004), προτείνει, ότι οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης, βασισμένοι στην ερευνητική τους εμπειρία, είναι σε θέση να παρέχουν υποστήριξη και εκπαίδευση στους φοιτητές για το πώς να ενσωματώνουν τις πηγές τους μέσα στη συγγραφή εργασιών και άρθρων και στη διαδικασία της έρευνας.

Αντιλαμβάνοντας αυτό το σημαντικό ρόλο των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης ως plagiarism education teachers, αρκετές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες παγκοσμίως, έχουν ενσωματώσει την εκπαίδευση του πληροφοριακού γραμματισμού (information literacy instruction) των φοιτητών ως ένα από τα βασικά καθήκοντά των επαγγελματιών που εργάζονται στη βιβλιοθήκη (Nilsen, 2012). Επιπλέον, κάποιες βιβλιοθήκες έχουν αναπτύξει υποχρεωτικά και προαιρετικά μαθήματα σχετικά με τη λογοκλοπή και την ηθική χρήση της πληροφορίας και έχουν δημιουργήσει online εκπαιδευτικό υλικό και οδηγούς που σχετίζεται με τη λογοκλοπή (Han, 2017). Να σημειωθεί, ωστόσο, ότι δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης λογοκλοπής που εφαρμόζονται καθολικά στα εκπαιδευτικά ιδρύματα αλλά, όπως συζητήθηκε και νωρίτερα το κάθε Πανεπιστήμιο και ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη εφαρμόζει διαφορετικές στρατηγικές διαχείρισης και αντιμετώπισης του φαινομένου (Darr, 2019).

2.5.4.2 Έλεγχος και ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών από τους βιβλιοθηκονόμους

Εκτός, όμως από την ενεργό συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαδικασία της εκπαίδευσης των φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή, ένας αριθμός ερευνητών και επιστημόνων επισημαίνουν επιπρόσθετα το σημαντικό και καθοριστικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι ως επιστήμονες της πληροφόρησης στην ανίχνευση και τον εντοπισμό της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018; Burke, 2005; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021, p. 210), ως “detection officers/assistants” (Ameen & Mansoor, 2018) ή ως “plagiarism detectives” (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 145).

Στην πρόσφατη έρευνά του πάνω στον ενεργό ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην αντιμετώπιση της λογοκλοπής, ο Idiegbeyan-ose (2018) υποστηρίζει ότι οι

επαγγελματίες της βιβλιοθήκης έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν τους ακαδημαϊκούς στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών. Συγκεκριμένα, προτείνει ότι οι βιβλιοθήκες μπορούν να ορίσουν ένα ή περισσότερους βιβλιοθηκονόμους να ελέγξουν τις παραπομπές και βιβλιογραφικές αναφορές (references) των μελών της ακαδημαϊκής τους κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών, αποτρέποντας με αυτόν τον τρόπο κάποια περιστατικά πλαγιαρισμού (Idiegbeyan-ose et al., 2018). Σε αυτήν την κατεύθυνση, οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε ορισμένα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χρησιμοποιούν και εφαρμόζουν εξειδικευμένες τεχνικές ανίχνευσης λογοκλοπής, όπως είναι για παράδειγμα η σύγκριση του περιεχομένου των γραπτών εργασιών των φοιτητών με τις μηχανές αναζήτησης του διαδικτύου (π.χ. Google) αλλά και άλλες διαδικτυακές πηγές ώστε να ελέγξουν τις εργασίες για λογοκλοπή (Ameen & Mansoor, 2018; Burke, 2005; Gupta, 2017).

Επιπλέον, σε αυτή τη διαδικασία εκτός από την εφαρμογή τυποποιημένων και αποτελεσματικών online ελέγχων λογοκλοπής μπορούν να συμβάλλουν και τα αποτελεσματικά λογισμικά ανίχνευσης λογισμικού που χρησιμοποιούν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο εδάφιο (βλ. εδάφιο 2.4.2.1) (Gupta, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018). Πράγματι, σε κάποια ακαδημαϊκά ιδρύματα, οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης διαχειρίζονται το επίσημο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής που χρησιμοποιεί το Πανεπιστήμιο, όπως είναι για παράδειγμα το Turnitin, ώστε να ελέγξουν τις εργασίες των φοιτητών για λογοκλοπή (Ameen & Mansoor, 2018). Άλλα δημοφιλή λογισμικά που χρησιμοποιούν οι βιβλιοθηκονόμοι για την ανίχνευση και τον εντοπισμό της λογοκλοπής είναι το Urkund, το iThenticate και το Plagiarism Checker (Jilani & Ahmad, 2021, p. 208).

Εκτός, λοιπόν, από τους καθηγητές έχει δοθεί πρόσβαση και δικαιώματα και σε εξειδικευμένο προσωπικό της βιβλιοθήκης να χρησιμοποιεί εργαλεία και λογισμικό για τον εντοπισμό της λογοκλοπής, οι οποίοι σε συνεργασία με το ακαδημαϊκό εκπαιδευτικό προσωπικό και σύμφωνα πάντα με την πολιτική λογοκλοπής που ακολουθεί το ακαδημαϊκό ίδρυμα, λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διευθέτηση των περιστατικών λογοκλοπής.

Επιπρόσθετα, οι επιστήμονες της πληροφόρησης στη σημερινή εποχή και ιδιαίτερα οι επαγγελματίες που εργάζονται στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες αναλαμβάνουν, συνήθως, το ρόλο της διαχείρισης των Ιδρυματικών Αποθετηρίων (Dhanakar et al., 2008; Krishnan & Chinnasamy, 2015; Odili, 2017; Phillips et al., 2005). Τα ιδρυματικά αποθετήρια ως δεξαμενές συγκέντρωσης εργασιών όλων των τύπων των φοιτητών πρέπει να υπόκεινται σε έλεγχο λογοκλοπής για την αποφυγή του φαινομένου οικειοποίησης

εργασιών και συνεκδοχικά καταπάτησης των πνευματικών δικαιωμάτων άλλων δημιουργών (Ashaver, 2018; Idiegbeyan-Ose et al., 2016). Μέσα στα βασικά καθήκοντα αυτών των βιβλιοθηκών ως επιστήμονες της πληροφόρησης περιλαμβάνεται σε κάποιες περιπτώσεις και ο έλεγχος της λογοκλοπής για το υλικό που υποβάλλεται στα αποθετήρια (Jilani & Ahmad, 2021; Kamraninia & Abrizah, 2010).

Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι υπάρχουν επιστήμονες και επαγγελματίες της βιβλιοθήκης που αμφισβητούν τον παραπάνω ρόλο των βιβλιοθηκονόμων ως προς τον έλεγχο της λογοκλοπής. Για παράδειγμα, σε μία συνέντευξη του (2012), ο Dr Arne Urmeier, ένας ακαδημαϊκός βιβλιοθηκονόμος στο Illmenau University Library και πρόεδρος της νομικής επιτροπής της German Library Association, υποστήριξε ότι η βιβλιοθήκη δεν έχει τις απαραίτητες αρμοδιότητες ανίχνευσης και εντοπισμού της λογοκλοπής και ο ρόλος των βιβλιοθηκών δεν είναι ο ποιοτικός έλεγχος και κατ' επέκταση οι βιβλιοθηκονόμοι δεν έχουν το δικαίωμα να διεξάγουν ποιοτικούς ελέγχους σχετικά με το περιεχόμενο. Υποστήριξε, συνεπώς, ότι ο ρόλος τους είναι συμπληρωματικός και συμβουλευτικός στην πρόληψη και αποτροπή της λογοκλοπής και θα πρέπει να προσανατολίζεται στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής. Τα αποτελέσματα της μελέτης των Bartlett & Casselden (2011a, p. 38) ενισχύουν την παραπάνω άποψη καθώς οι συμμετέχοντες βιβλιοθηκονόμοι στη συγκεκριμένη έρευνα επισήμαναν ότι ο ρόλος τους ως "plagiarism educators" αποτελεί τον βασικό άξονα για τη συμμετοχή τους στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής ενώ υπήρχαν αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με το ρόλο τους ως "plagiarism detectors".

Σε κάθε περίπτωση, ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης δεν θα πρέπει να περιοριστεί μόνο στον έλεγχο των εργασιών που υποβάλλονται από τους φοιτητές αλλά, όπως επισημάνθηκε και παραπάνω, και στη εκπαίδευση αυτών για την αποφυγή των φαινομένων πλαγιαρισμού και γενικότερα στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής αντιμετώπισης της λογοκλοπής. Όπως υποστηρίζει και ο Darr (2019), τα λογισμικά ελέγχου λογοκλοπής δεν αποτελούν υποκατάστατο της εκπαίδευσης των φοιτητών σχετικά με την ορθή και ηθική χρήση της πληροφορίας.

2.5.4.3 Συνεργασία μεταξύ επιστημόνων της πληροφόρησης και ακαδημαϊκών για τον περιορισμό της λογοκλοπής

Από την παραπάνω βιβλιογραφική επισκόπηση, είναι γεγονός, πλέον, ότι ο σημαντικός ρόλος των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης ως plagiarism education teachers είναι αναγνωρισμένος από τη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα. Ένα μεγάλο μέρος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών παγκοσμίως θεωρούν την εκπαίδευση

πληροφοριακής παιδείας ως έναν από τους βασικούς τους ρόλους και αυτό αποτυπώνεται και υποστηρίζεται από τα διεθνή πρότυπα και τους φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Nilsen, 2012). Αυτό, ωστόσο, απαιτεί ουσιαστική συνεργασία μεταξύ του ακαδημαϊκού εκπαιδευτικού προσωπικού και των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων (Gupta, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Madray, 2008; Nilsen, 2012; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Στην ερευνητική τους μελέτη, οι Gibson και Chester-Fangman (2011, p. 145) αναφέρουν ότι μόλις ένα μικρό ποσοστό βιβλιοθηκονόμων συνεργάζεται με άλλα ακαδημαϊκά τμήματα για την αποφυγή της λογοκλοπής ενώ το ίδιο μικρό ποσοστό συμμετέχει στον εντοπισμό της λογοκλοπής υποστηρίζοντας το διδακτικό προσωπικό σε αυτό τους το έργο.

Στην πρόσφατη έρευνα των Michalak *et al.* (2018) πάνω στις αντιλήψεις των ακαδημαϊκών σχετικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών και τη συμμετοχή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων στην αποτροπή της λογοκλοπής διαπίστωσαν ότι υπάρχουν δυσκολίες των καθηγητών στη διδασκαλία αποφυγής της λογοκλοπής των φοιτητών λόγω διαφορετικών εκπαιδευτικών μεθόδων. Επιπλέον, η έρευνά τους έδειξε ότι το μεγαλύτερο μέρος των ακαδημαϊκών δεν προσκαλεί τους επαγγελματίες της βιβλιοθήκης στις τάξεις τους ώστε να εκπαιδεύσουν τους φοιτητές πώς να αποφύγουν τις περιπτώσεις πλαγιαρισμού (Michalak *et al.*, 2018). Καταλήγουν ότι μία συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών και βιβλιοθηκονόμων θα ήταν ιδιαίτερα σημαντική στη δημιουργία ενός ακαδημαϊκού προγράμματος εκπαίδευσης των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (Michalak *et al.*, 2018). Την ίδια άποψη εκφράζει αρκετά χρόνια νωρίτερα και η Burke (2005), όπου επισημαίνει πόσο σημαντικό είναι να εργαστούν οι βιβλιοθηκονόμοι με τους ακαδημαϊκούς τόσο στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με τη διαδικασία της έρευνας, την αφορά των πηγών (παραπομπές και βιβλιογραφία) όσο και στην ενημέρωση σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας και γενικότερα την έννοια της λογοκλοπής και τον τρόπο αποφυγής αυτής.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την πληροφορική παιδεία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εκπαίδευση που αφορά την ηθική χρήση της πληροφορίας και την αποφυγή της λογοκλοπής (Darr, 2019). Οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι και επαγγελματίες που εργάζονται στις βιβλιοθήκες, ως επιστήμονες της πληροφόρησης, θα πρέπει να είναι στο επίκεντρο αυτής της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα με τη συνεργασία τους με το εκπαιδευτικό προσωπικό των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων ώστε να μειώσουν το φαινόμενο του πλαγιαρισμού των φοιτητών στο ακαδημαϊκό περιβάλλον (Darr, 2019). Μια συνολική προσπάθεια και συνεργασία, από όλους τους παράγοντες των εκπαιδευτικών ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, βιβλιοθηκονόμους και επιστήμονες της πληροφόρησης, διδακτικό προσωπικό, κέντρα

και υπηρεσίες γραφής και υποστήριξης των φοιτητών στο ερευνητικό τους έργο αλλά και οποιοδήποτε άλλου εμπλεκόμενου φορέα θα συντελέσει στον περιορισμό της λογοκλοπής και στη δημιουργία μίας ακαδημαϊκής κοινότητας που σέβεται την πνευματική ιδιοκτησία, την ηθική χρήση της πληροφορίας και την ακαδημαϊκή ακεραιότητα (academic integrity) (Darr, 2019; Mundava & Chaudhuri, 2007).

Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο εδάφιο, οι επαγγελματίες που εργάζονται στις βιβλιοθήκες έχουν τη δυνατότητα πλέον να βοηθήσουν ενεργά και να υποστηρίξουν σε μεγάλο το βαθμό το έργο των ακαδημαϊκών εκπαιδευτικών ως προς τον έλεγχο των εργασιών για λογοκλοπή. Αυτό απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών και βιβλιοθήκης τόσο για την επανεξέταση των εργασιών, όσο και για την ενημέρωση σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας και τη δημιουργία και διεξαγωγή στοχευμένων εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τους φοιτητές που λογοκλόπησαν (Gupta, 2017).

Μια τέτοια συνεργασία, που θα συνδυάζει την πληροφοριακή παιδεία με την εκπαίδευση κατά της λογοκλοπής θα αποφέρει σημαντικά οφέλη για τους φοιτητές, από την αναζήτηση και εντοπισμό των πληροφοριών, τη σωστή και ορθή χρήση της βιβλιογραφίας, την ποιότητα της ακαδημαϊκής γραφής μέχρι και τη ηθική χρήση της πληροφορίας τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο (Darr, 2019; Michalak et al., 2018).

2.5.4.4 Συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος

Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται, ακόμη, η συμμετοχή και η συμβουλή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων στη στρατηγική και την πολιτική που θα ακολουθήσει το ακαδημαϊκό ίδρυμα σχετικά με τη λογοκλοπή και τη διαχείρισή της (Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011) ώστε να προάγουν μια κουλτούρα ακαδημαϊκής ακεραιότητας και ηθικής χρήσης της πληροφορίας στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Η εμπειρία και οι γνώσεις τους πάνω στα δικαιώματα πνευματική ιδιοκτησίας, στην έννοια της λογοκλοπής, στις διαδικασίες αποφυγής και ανίχνευσης λογοκλοπής αποτελούν ανεκτίμητη αξία για τη χάραξη της πολιτικής λογοκλοπής ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος (Idiegbeyan-ose et al., 2018). Επιπρόσθετα, μπορούν να συμμετέχουν ενεργά σε συζητήσεις για τον προσδιορισμό της λογοκλοπής, στη θέσπιση διαδικασιών για την αντιμετώπιση περιστατικών πλαγιαρισμού και στην υποστήριξη διαδικασιών για τη συνολική διαχείριση της λογοκλοπής (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 138)

Στην έρευνα των Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 138), μόλις το ένα τρίτο των συμμετεχόντων υπέδειξαν ότι οι βιβλιοθηκονόμοι στο εκπαιδευτικό τους ίδρυμα συμμετείχαν σε αυτήν τη διαδικασία. Στην πιο πρόσφατη μελέτη τους, οι Jilani & Ahmad (Jilani & Ahmad, 2021, p. 208) αναφέρουν ότι σχεδόν οι μισοί από τους συμμετέχοντες είχαν συμβουλευτικό χαρακτήρα κατά τη διαδικασία χάραξης της πολιτικής πλαγιαρισμού του ακαδημαϊκού ιδρύματος.

2.6 Σχετικές ερευνητικές μελέτες

Στη διεθνή βιβλιογραφία δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός ερευνητικών μελετών με τη συμμετοχή επιστημόνων της πληροφόρησης και βιβλιοθηκονόμων που να διερευνά το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Σε εθνικό επίπεδο, υπάρχει ένας μικρός αριθμός θεωρητικών μελετών (άρθρων και εργασιών) όπου γίνεται αναφορά στο ρόλο και τη συμβολή των βιβλιοθηκονόμων στην ενίσχυση και προώθηση της πληροφοριακής παιδείας (Κυριακοπούλου et al., 2008; Μιχαλάκη & Φίνος, 2007), ωστόσο δεν υπάρχει διαθέσιμη ερευνητική μελέτη σχετικά με τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης ως προς το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης τόσο στην πρόληψη της λογοκλοπής όσο και στον εντοπισμό των περιστατικών πλαγιαρισμού. Παρακάτω γίνεται αναφορά στις σημαντικότερες ερευνητικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας του επιστημονικού πεδίου προς μελέτη, πάνω στις οποίες βασίστηκε η παρούσα διπλωματική εργασία για τη σχεδίαση της ερευνητικής διαδικασίας.

Στην πρόσφατη ερευνητική τους μελέτη, οι Jilani & Ahmad (2021) χρησιμοποίησαν ένα online ερωτηματολόγιο, δομημένο με κλειστές ερωτήσεις, το οποίο στάλθηκε στους βιβλιοθηκονόμους διακοσίων (200) ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που παρέχουν προγράμματα σπουδών Engineering, τα οποία είχαν καταταχθεί στην υψηλότερη θέση της λίστας των Πανεπιστημίων του NIRF 2020. Ο κύριος σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν να εξερευνήσουν το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης στον έλεγχο της λογοκλοπής. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν το κρίσιμο και καθοριστικό ρόλο των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης τόσο στην ενημέρωση και εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής όσο και στον εντοπισμό της λογοκλοπής με τη χρήση διαφόρων τεχνικών και εργαλείων λογοκλοπής ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων στη διαμόρφωση της πολιτικής πλαγιαρισμού του ακαδημαϊκού ιδρύματος και στη

συνεργασία τους με όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας για την αντιμετώπιση του φαινομένου (Jilani & Ahmad, 2021, p. 210).

Σε μία παλιότερη μελέτη, οι Gibson και Chester-Fangman (2011) επιχείρησαν μέσω μιας διερευνητικής μεθόδου έρευνας (exploratory research) να διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους οι βιβλιοθηκονόμοι διαχειρίζονται το φαινόμενο της λογοκλοπής τόσο σε επίπεδο που αφορά το ακαδημαϊκό ίδρυμα (institutional level) όσο και από την παιδαγωγική σκοπιά του θέματος (pedagogical level). Συγκεκριμένα, χρησιμοποίησαν ένα online ερωτηματολόγιο με 25 ανοιχτές ερωτήσεις ώστε να συλλέξουν ποιοτικά δεδομένα σχετικά με το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων στην πρόληψη λογοκλοπής σε επίπεδο ακαδημαϊκού ιδρύματος, τις συνεργασίες μεταξύ των βιβλιοθηκονόμων και του διδακτικού προσωπικού με σκοπό τη παροχή υποστήριξης στους φοιτητές να κατανοήσουν και να αποφύγουν τον πλαγιαρισμό και στην αλληλεπίδραση μεταξύ των βιβλιοθηκονόμων και των φοιτητών για την καταπολέμηση του φαινομένου μέσω για παράδειγμα ενός συνόλου μεθόδων ενημέρωσης και διδασκαλίας σχετικά με τη λογοκλοπή και τους τρόπους αποφυγής (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 132). Με ένα ικανοποιητικό ποσοστό απόκρισης (response rate) 4% έλαβαν απαντήσεις από 610 επαγγελματίες βιβλιοθηκονόμους που εργάζονταν σε βιβλιοθήκες διαφόρων τύπων (σχολικές, ακαδημαϊκές, δημόσιες, ειδικές και άλλες) στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (USA). Αν και υπάρχουν αδυναμίες στην εγκυρότητα της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 145), αποτελεί μία πρωτοπόρα έρευνα της περασμένης δεκαετίας και μία από τις σημαντικότερες έρευνες της χώρας πάνω στο ζήτημα του πλαγιαρισμού από τη σκοπιά των βιβλιοθηκονόμων. Στα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας συγκαταλέγεται το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των βιβλιοθηκονόμων έχει βοηθήσει τους φοιτητές σε θέματα που αφορούν τη σύνταξη παραπομπών και βιβλιογραφίας και έχει συμμετέχει σε εκπαίδευση των μαθητών σχετικά με την έννοια της λογοκλοπής και την αποφυγή του πλαγιαρισμού (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 144). Από την άλλη, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι ένα μικρό ποσοστό βιβλιοθηκονόμων, σχεδόν το ένα τρίτων των συμμετεχόντων, συνεργάζεται με άλλα ακαδημαϊκά τμήματα για την αποφυγή της λογοκλοπής ενώ το ίδιο μικρό ποσοστό συμμετέχει στον εντοπισμό της λογοκλοπής υποστηρίζοντας το διδακτικό προσωπικό σε αυτό τους το έργο (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 145).

Μία διαφορετική προσέγγιση στο θέμα του πλαγιαρισμού των φοιτητών από τη σκοπιά των βιβλιοθηκονόμων αποτελεί η έρευνα των Bartlett & Casselden (2011a, p. 29), στην οποία χρησιμοποίησαν τη Delphi ερευνητική μέθοδο σε δέκα συμμετέχοντες ώστε να

διερευνήσουν τις συμπεριφορές των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως προς τον Ιντερνετικό πλαγιαρισμό (Internet plagiarism) των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ακαδημαϊκά ιδρύματα του Ηνωμένου Βασιλείου (UK). Στην έρευνά τους εξέτασαν πώς ορίζουν την έννοια της λογοκλοπής οι βιβλιοθηκονόμοι, πώς αντιλαμβάνονται το ρόλο τους στην καταπολέμηση του φαινομένου καθώς, επίσης, τις δεξιότητες και τις τεχνικές που έχουν ή χρειάζεται να αποκτήσουν προς αυτήν την κατεύθυνση (Bartlett & Casselden, 2011a, p. 29). Τα αποτελέσματα της έρευνας δίνουν έμφαση στο ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως “plagiarism educators” και λιγότερο σε διαδικασίες και δραστηριότητες που αφορούν την ανίχνευση της λογοκλοπής, ως “plagiarism detectors” (Bartlett & Casselden, 2011a, p. 38).

2.7 Σκοπός της έρευνας και στόχοι της ερευνητικής μελέτης

Το φαινόμενο της λογοκλοπής αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και γενικότερα στην ακαδημαϊκή κοινότητα και υπάρχει μία εκτενής βιβλιογραφία τόσο σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή των φοιτητών (αιτίες, μορφές, λόγοι κτλ) όσο και στους μηχανισμούς πρόληψης, αποτροπής, εντοπισμού και καταπολέμησης των περιστατικών πλαγιαρισμού. Ιδιαίτερα, μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας εστιάζει στον ορισμό και τις αντιλήψεις της έννοιας λογοκλοπής, στους τύπους και της μορφές της, στις αιτίες και στις επιπτώσεις, στους τρόπους αντιμετώπισης της με έμφαση στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων (ψηφιακής) πληροφοριακής παιδείας, στην ανίχνευση των περιστατικών πλαγιαρισμού κυρίως μέσω αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού (π.χ. Turnitin) ενώ σε επίπεδο έρευνας η μεγαλύτερη έμφαση δίνεται κυρίως στους φοιτητές, στο ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό και σε επίπεδο επιστημών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.

Ωστόσο, είναι σχετικά λίγες οι έρευνες που σχετίζονται με τις στάσεις και τις αντιλήψεις των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης ως προς το φαινόμενο της λογοκλοπής, οι οποίες εστιάζουν στο ρόλο της βιβλιοθήκης για την «καταπολέμηση» του φαινομένου (Bartlett & Casselden, 2011a; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 30), είτε αυτό αφορά την πρόληψη της λογοκλοπής ή τον έλεγχο και τον εντοπισμό των περιστατικών πλαγιαρισμού αλλά και σε ένα γενικότερο πλαίσιο τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ακόμη λιγότερες είναι οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο, ενώ δεν υπάρχει ακόμη συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη πάνω στις αντιλήψεις των επιστημόνων

πληροφόρησης για το ρόλο της βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής στην ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα.

Η επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας ανέδειξε το σημαντικό και κρίσιμο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Lampert, 2008, p. 145). Πρόσφατες έρευνες και μελέτες επισημαίνουν το σημαντικό ρόλο των βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης στην ενημέρωση, υποστήριξη και κυρίως στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων (ψηφιακού) πληροφοριακού γραμματισμού (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019, 2019; Han, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018; Rodafinos, 2018). Το γνωστικό υπόβαθρο σε συνδυασμό με την επαγγελματική τους εμπειρία και τους κανόνες δεοντολογίας που διέπουν το επάγγελμά τους, τους καθιστούν το πλέον κατάλληλο ακαδημαϊκό προσωπικό για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας, την ορθή χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και μεθόδων παράφρασης κειμένου, την ανάκτηση και τη διαχείριση (ψηφιακού) περιεχόμενου, τον κύκλο συγγραφής και δημοσίευσης ψηφιακών τεκμηρίων αλλά και άλλων θεμάτων που αφορούν την ακαδημαϊκή γραφή και την ερευνητική διαδικασία (Ameen & Mansoor, 2018; Auer & Krupar, 2001; Bartlett & Casselden, 2011a, 2011a; Burke, 2005; Darr, 2019; Datig & Russell, 2014; Gupta, 2017; Han, 2017; Idiegbeyan-Ose et al., 2016; Jilani & Ahmad, 2021; Lampert, 2004, 2008, 2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Nilsen, 2012; Roberts, 2007b; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011)

Παράλληλα, ένας αριθμός ερευνητών και επιστημόνων επισημαίνουν τον υποστηρικτικό ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων στον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής, είτε εφαρμόζοντας εξειδικευμένες τεχνικές ανίχνευσης λογοκλοπής ή χρησιμοποιώντας κατάλληλο ακαδημαϊκό λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής (π.χ. Turnitin) (Ameen & Mansoor, 2018; Burke, 2005; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Σε αυτήν την προοπτική, οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης επωμίζονται σε κάποιες περιπτώσεις και τον έλεγχο της λογοκλοπής στο υλικό που υποβάλλεται στα ιδρυματικά αποθετήρια. Αυτός τους ο ρόλος ως “plagiarism detection officers/assistants” δεν είναι, ωστόσο, κοινά αποδεκτός από την επιστημονική κοινότητα καθώς ένα μικρό μέρος ερευνητών του πεδίου υποστηρίζουν οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης δεν δύναται να διεξάγουν ποιοτικούς ελέγχους σχετικά με το περιεχόμενο και ο ρόλος τους θα πρέπει να είναι συμπληρωματικός και

συμβουλευτικός και να επικεντρώνεται και να εστιάζει στην εκπαίδευση για την αποφυγή της λογοκλοπής (Urmeier, 2012).

Στόχος, λοιπόν, της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει το φαινόμενο της λογοκλοπής των φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα από την σκοπιά των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης και συγκεκριμένα των επαγγελματιών που εργάζονται στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Πιο συγκεκριμένα, η διπλωματική εργασία σκοπεύει να διερευνήσει τις αντιλήψεις των επαγγελματιών πληροφόρησης για το ρόλο των βιβλιοθηκών και των ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής. Παράλληλα, αποσκοπεί στο να εξετάσει τους τρόπους με τους οποίους οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης συμμετέχουν στην πρόληψη και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών, να αξιολογήσει τις συνεργατικές τους δραστηριότητες με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα και να προσδιορίσει τις δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν για την ενεργό συμμετοχή τους στη διαχείριση της λογοκλοπής.

Αναλυτικότερα, οι επί μέρους στόχοι της παρούσας ερευνητικής μελέτης έχουν ως εξής:

- Να διερευνηθούν οι απόψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.
- Να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής.
- Να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχουν στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά ιδρύματα.
- Να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχουν στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.
- Να προσδιοριστούν οι προκλήσεις και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ώστε να συμμετέχουν ενεργά και αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Η συγκεκριμένη μελέτη, λοιπόν, δεν εστιάζει στις απόψεις και εμπειρίες των φοιτητών σχετικά με το μείζον θέμα της λογοκλοπής αλλά στοχεύει στο να αναδείξει το σημαντικό ρόλο της βιβλιοθήκης στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα μέσω των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης.

Σε καμία περίπτωση, φυσικά, δεν αμφισβητείται ο σημαντικός ρόλος του ακαδημαϊκού διδακτικού προσωπικού και της υπόλοιπης ακαδημαϊκής κοινότητας αλλά και των στρατηγικών και πολιτικών των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής στην εκπαίδευση.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αναμένεται να αξιοποιηθούν από την ακαδημαϊκή κοινότητα και την ηγεσία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και φορέων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την ανάπτυξη πρακτικών πρόληψης και ελέγχου της λογοκλοπής των φοιτητών από τους επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

2.8 Σύνοψη και Συμπεράσματα

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα είναι αυτό της λογοκλοπής ή διαφορετικά του πλαγιαρισμού των φοιτητών (plagiarism). Συνοψίζοντας, από την παραπάνω ανασκόπηση της βιβλιογραφίας πάνω στο θέμα της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα, μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι υπάρχει ένα αριθμός από διαφορετικές αντιλήψεις της έννοιας λογοκλοπής και διαφορετικές περιγραφές των μορφών και τύπων του πλαγιαρισμού στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Michalak et al., 2018). Διαφορετικές προσεγγίσεις υπάρχουν, επίσης, στις μεθόδους πρόληψης, ανίχνευσης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης και διαχείρισης του φαινομένου τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τις στρατηγικές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.

Οι ανελαστικές ανάγκες των Πανεπιστημίων και των φορέων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά και με αξιοπιστία στις αυξανόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης και της πληροφορίας έχουν επαναπροσδιορίζει το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης και τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες μάθησης και εκπαίδευσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν ξεκινήσει εδώ και μερικές δεκαετίες να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των φοιτητών, με τους επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτές, να έχουν βασική συμμετοχή σε αυτήν τη διαδικασία (Spring & Adams, 2013; Ameen & Mansoor, 2018; Bartlett & Casselden, 2011a; Datig & Russell, 2014; Han, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Lampert, 2004; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Urmeier, 2012) καθώς ήδη καταβάλλουν προσπάθεια

να εισάγουν προγράμματα πληροφοριακής παιδείας μέσα στο πρόγραμμα σπουδών (Hall, 2007).

Οι επιστήμονες της πληροφόρησης στη σημερινή εποχή και ιδιαίτερα οι επαγγελματίες που εργάζονται στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό και βασικό ρόλο στην ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή και την ηθική χρήση της πληροφορίας, στην κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη των φοιτητών ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες ακαδημαϊκής γραφής και έρευνας και δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας ώστε να είναι σε θέση να αποφύγουν τον πλαγιαρισμό, να βοηθήσουν το εκπαιδευτικό προσωπικό στην ανίχνευση και τον εντοπισμό της λογοκλοπής και να συμβάλλουν σημαντικά σε μία ολοκληρωμένη στρατηγική διαχείρισης και αντιμετώπισης της λογοκλοπής (Idiegbeyanose et al., 2018; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018; Michalak & Rysavy, 2021; Mundava & Chaudhuri, 2007).

Ιδιαίτερα, με την ευρεία χρήση των ιδρυματικών αποθετηρίων στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τη διαχείριση αυτών από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, ο ρόλος των επιστημόνων πληροφόρησης δεν θα περιοριστεί μόνο στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως στο παρελθόν (Burke, 2005) αλλά δύναται να επεκταθεί και στο τομέα του ελέγχου της λογοκλοπής για το υλικό που κατατίθεται στα ιδρυματικά αποθετήρια. Θεωρείται, λοιπόν, σκόπιμο να διερευνηθούν οι απόψεις και αντιλήψεις των επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και των ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς την συνολική στρατηγική διαχείρισης της λογοκλοπής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ρόλος της βιβλιοθήκης στη διαχείριση και συγκεκριμένα στην αποτροπή της λογοκλοπής από τους φοιτητές είναι καθοριστικής σημασίας αλλά δεν αποτελεί από μόνη της, τη μοναδική λύση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Απαιτείται μια ολιστική, συνολική και συνεργατική προσπάθεια μεταξύ ολόκληρου του ακαδημαϊκού προσωπικού, των εκπαιδευτών και ερευνητών, των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων της πληροφόρησης, των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων αλλά και των ίδιων των φοιτητών για τον περιορισμό των φαινομένων του πλαγιαρισμού. Ωστόσο, η προσοχή στην παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στο νέο αυτό πολυσήμαντο και απαιτητικό ρόλο που έρχονται να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής μέσα από τις βιβλιοθήκες και τα ιδρυματικά αποθετήρια. Αυτό που είναι σημαντικό να επισημανθεί, είναι ότι το ζήτημα της λογοκλοπής αποτελεί ένα πολύπλοκο και πολυδιάστατο θέμα (Maurer et al., 2006) και δεν υπάρχει ένας μοναδικός τρόπος επίλυσης του προβλήματος.

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία

3.1 Εισαγωγή

Για τη συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιήθηκε μεικτή μεθοδολογία (mixed method), συνδυάζοντας ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους έρευνας, η οποία ενδείκνυται για τη μελέτη στάσεων και απόψεων. Η ερευνητική μεθοδολογία αποτελείται από δύο φάσεις και περιλαμβάνει Literature Survey για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων και Survey Research για τη συλλογή ποσοτικών δεδομένων με τη χρήση ενός ερευνητικού εργαλείου (online ερωτηματολόγιο). Συγκεκριμένα, σε πρώτη φάση διεξήχθη σε προκαταρκτικό στάδιο ποιοτική έρευνα μέσω ενδεδειγμένης ανασκόπησης της βιβλιογραφίας (literature survey), απαραίτητη για να εντοπιστούν τα βασικά σημεία στα οποία θα βασιστεί το επόμενο στάδιο της έρευνας (ερωτηματολόγιο). Στη δεύτερη και κύρια φάση της παρούσας ερευνητικής μελέτης, χρησιμοποιήθηκε έρευνα επισκόπησης απόψεων (survey research) για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων. Για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων αναπτύχθηκε δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (online survey) με τη χρήση του LimeSurvey, ενός από τα δημοφιλέστερα λογισμικά ανοιχτού κώδικα δημιουργίας και διαχείρισης ερωτηματολογίων.

Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας αφορά το προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που στα κύρια καθήκοντά του εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες (Βιβλιοθηκονόμοι, Ειδικοί Πληροφορικής, Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες). Σύμφωνα με τα Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκονόμων το σύνολο του Προσωπικού των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών το έτος 2020 ανέρχεται στα 686 άτομα (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020). Το τελικό ποσοστό απόκρισης του δείγματος διαμορφώθηκε στο 21,7%. Για την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS και το MS Excel. Τα αποτελέσματα της ερευνητικής μελέτης παρουσιάζονται στο επόμενο κεφάλαιο.

Το παρόν κεφάλαιο οργανώνεται σε έξι υποενότητες. Μετά την εισαγωγή (εδάφιο 3.1), στο επόμενο εδάφιο (εδάφιο 3.2) πραγματοποιείται μία σύντομη συζήτηση σχετικά με τις διαφορετικές προσεγγίσεις στη μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες ενώ ακολουθεί ο στόχος της έρευνας και η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε στην παρούσα ερευνητική μελέτη (εδάφιο 3.3), περιγράφεται η μέθοδος για τη συγκρότηση του δείγματος και τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων (εδάφιο 3.4), παρουσιάζεται η κατασκευή του ερευνητικού εργαλείου, δηλαδή του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου

(εδάφιο 3.5) και τέλος, αναφέρονται οι διαδικασίες και οι μέθοδοι ανάλυσης των δεδομένων (εδάφιο 3.6).

3.2 Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην κοινωνική έρευνα

Σύμφωνα με το Frascati Manual (OECD, 2015, p. 44), το επίσημο διεθνές επιστημονικό εγχειρίδιο που καθορίζει τη μεθοδολογία συλλογής στατιστικών στοιχείων σχετικά με την έρευνα και ανάπτυξη (Research & Development), «η έρευνα και η πειραματική ανάπτυξη (R&D) περιλαμβάνουν τη δημιουργική και συστηματική εργασία που διεξάγεται με σκοπό να αυξηθεί το επίπεδο της γνώσης – συμπεριλαμβανομένης της γνώσης για την ανθρωπότητα, τον πολιτισμό και την κοινωνία – και να επινοήσει νέες εφαρμογές της διαθέσιμης γνώσης». Ο ορισμός αυτός καλύπτει τρεις βασικούς τύπους δραστηριότητας: τη βασική έρευνα, την εφαρμοσμένη έρευνα και την πειραματική ανάπτυξη (OECD, 2015, p. 45). Όπως υποστηρίζει ο Gilbert (2008, p. 22) υπάρχουν τρία κύρια συστατικά κατά την ερευνητική διαδικασία των κοινωνικών επιστημών και περιλαμβάνουν την δόμηση του θεωρητικού υπόβαθρου, τη σχεδίαση της μεθοδολογίας και τη συλλογή των δεδομένων.

Σε κάθε ερευνητική μελέτη είναι σημαντικό να προσδιοριστεί η καταλληλότερη μέθοδος διεξαγωγής της έρευνας σύμφωνα με το ερευνητικό πρόβλημα σε κάθε περίπτωση (Gilbert, 2008, p. 24). Ως μεθοδολογία (methodology) ορίζεται από τον van Manen (1990) το φιλοσοφικό πλαίσιο, πάνω στο οποίο θα βασιστούν οι βασικές υποθέσεις, παραδοχές και χαρακτηριστικά μίας έρευνας. Ο σχεδιασμός της έρευνας (research design) είναι το σχέδιο δράσης που συνδέει τις φιλοσοφικές υποθέσεις και παραδοχές με συγκεκριμένους μεθόδους ενώ οι μέθοδοι έρευνας (research methods) είναι τεχνικές συλλογής και ανάλυσης δεδομένων (Creswell, 2003), όπως είναι για παράδειγμα ένα εργαλείο συλλογής ποσοτικών δεδομένων ή μία ποιοτική μέθοδος ανάλυσης δεδομένων κειμένου (Creswell, 2003; Van Manen, 1990).

Υπάρχουν αρκετά ζητήματα, τα οποία θα χρειαστεί να ληφθούν υπόψη κατά την επιλογή των καταλληλότερων μεθόδων κατά τη σχεδίαση μίας ερευνητικής μελέτης. Σύμφωνα με τους Gill & Johnson (1991) είναι σημαντικό να εξετασθεί ο σκοπός της μελέτης, η φύση και το οργανωτικό πλαίσιο των ζητημάτων που θα ερευνηθούν, οι διαθέσιμοι πόροι καθώς και οι ηθικές πτυχές που αφορούν την ερευνητική μελέτη. Οι Smith, Thorpe and Lowe (2002) υποστηρίζουν, επίσης, ότι η μεθοδολογική προσέγγιση μιας ερευνητικής μελέτης θα πρέπει να βασίζεται στη φύση των ερευνητικών ερωτημάτων. Εν τέλει, η

ευστοχία της επιλογής της καταλληλότερης μεθόδου έρευνας μιας αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο σε μία συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη (Parasuraman et al., 2005).

Οι τρεις κύριες διαφορετικές προσεγγίσεις στη μεθοδολογία έρευνας (research paradigms) αποτελούν η ποιοτική μέθοδος έρευνας (qualitative research), η ποσοτική μεθοδολογία (quantitative research) και η μεικτή μέθοδος έρευνας (mixed method research). Στις κοινωνικές επιστήμες για αρκετές δεκαετίες υπήρχε μια αντιπαράθεση μεταξύ των υποστηρικτών της ποιοτικής έρευνας και αυτών της ποσοτικής έρευνας για την καταλληλότητα των διαφορετικών μεθόδων έρευνας, π.χ. Campbell and Stanely (1963), Lincoln and Guba (1985), Bryman (2004), Hammersley (1992), Tashakkori and Teddlie (1998), Johnson and Onwuegbuzie (2004), γνωστή και ως 'paradigm war', όπως αναφέρεται στη μελέτη του Kohlbacher (2006).

Οι υποστηρικτές της ποσοτικής προσέγγισης στη μεθοδολογία έρευνας επιδιώκουν να μετρήσουν και να αναλύσουν τις πιθανές σχέσεις μεταξύ μεταβλητών και χρησιμοποιούν αριθμούς (Denzin & Lincoln, 2005; Gilbert, 2008, p. 35). Οι υποστηρικτές των ποσοτικών μεθόδων έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες υποστηρίζουν την ιδέα της θετικιστικής φιλοσοφίας (positivist philosophy), υιοθετώντας τη λογική της παρατήρησης των κοινωνικών φαινομένων ως οντότητες, παρόμοια με την προσέγγιση των θετικών επιστημόνων που ερευνούν φυσικά φαινόμενα (R. B. Johnson & Onwuegbuzie, 2004). Ένα από τα πλεονεκτήματα της ποσοτικής μεθόδου έρευνας είναι η σχετική ακρίβεια των αποτελεσμάτων και η έλλειψη ασάφειας αυτών (Gilbert, 2008, p. 35).

Σε αντίθεση, οι υποστηρικτές της ποιοτικής προσέγγισης στη μεθοδολογία έρευνας των κοινωνικών επιστημών αναζητούν απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με το πώς δημιουργείται και κατανοείται η εμπειρία στο κοινωνικό γίγνεσθαι (Denzin & Lincoln, 2005). Σύμφωνα με τους Denzin και Lincoln (2000, p. 8), η έννοια της λέξης ποιοτική *«υποδηλώνει μια έμφαση στην ποιότητα των συνόλων και στις διαδικασίες και έννοιες, οι οποίες δε εξετάζονται ή μετριοούνται ως προς την ποσότητα, το μέγεθος, την ένταση ή τη συχνότητα»*. Οι υποστηρικτές της ποιοτικής προσέγγισης της έρευνας, γνωστοί και ως 'constructivists' ή 'interpretivists' απορρίπτουν τη φιλοσοφία του θετικισμού των υποστηρικτών της ποσοτικής προσέγγισης της έρευνας (R. B. Johnson & Onwuegbuzie, 2004) και υιοθετούν μία πολυπαραδειγματική (multiparadigmatic) φιλοσοφία (Denzin & Lincoln, 2000), η οποία αντικαντροπτίζει ένα σύνολο διαφορετικών φιλοσοφιών, όπως είναι κονστρουκτιβισμός (constructivism), ο ιδεαλισμός (idealism), ο σχετικισμός (relativism), ο ουμανισμός (humanism), ο θεμελιωτισμός ή φονταμενταλισμός (foundationalism), ο μεταθεμελιωτισμός (postfoundationalism), ο μεταστρουκτουραλισμός ή μεταδομισμός (poststructuralism) και ο μεταμοντερνισμός (postmodernism)

(Easterby-Smith et al., 2002; Lincoln & Guba, 1985). Η ποιοτική προσέγγιση της έρευνας περιλαμβάνει διαφορετικές μεθόδους έρευνας, όπως είναι η μελέτη περίπτωσης, πολιτική και ηθική, συμμετοχική έρευνα, συνεντεύξεις, παρατήρηση, οπτικές μεθόδους έρευνας και ερμηνευτική ανάλυση (Denzin & Lincoln, 2005), τα αποτελέσματα των οποίων είναι συνήθως περιγραφικά χωρίς τη χρήση στατιστικής (Gilbert, 2008, p. 35). Στην πράξη, βέβαια, όπως υποστηρίζει ο (Gilbert, 2008, p. 35), η διάκριση μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής δεν είναι πάντα απόλυτα, καθώς ακόμη και σε ποιοτικές έρευνες δύναται να υπάρχουν ποσοτικά αποτελέσματα.

Μία τρίτη προσέγγιση στη μεθοδολογία έρευνας που έχει αναπτυχθεί τις τελευταίες δεκαετίες στις κοινωνικές επιστήμες αποτελεί η μεικτή μεθοδολογία έρευνας (mixed method research), η οποία αναγνωρίζει τη σημασία τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτικής έρευνας (R. B. Johnson & Onwuegbuzie, 2004). Ένα βασικό χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης μεθοδολογίας είναι η χρήση δύο ή περισσότερων διαφορετικών μεθόδων έρευνας – ποιοτικών και ποσοτικών – σε μία ερευνητική μελέτη (Gilbert, 2008, p. 126) που συχνά έχει ως αποτέλεσμα μία ανώτερη μορφή έρευνας και καλύτερη κατανόηση των ερευνητικών προβλημάτων σε σύγκριση με τη χρήση μίας μόνο ερευνητικής προσέγγισης, ποσοτικής ή ποιοτικής (Creswell, 2008; R. Johnson et al., 2007). Ένας αρκετά περιγραφικός ορισμός της μεικτής μεθοδολογίας προέρχεται από τον Creswell (2008, p. 8), ο οποίος υποστηρίζει ότι ο σχεδιασμός έρευνας της μεικτής μεθοδολογίας περιλαμβάνει και συνδυάζει τόσο φιλοσοφικές υποθέσεις όσο και διαφορετικές μεθόδους έρευνας. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι *«ως μεθοδολογία περιλαμβάνει φιλοσοφικές παραδοχές που καθοδηγούν τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων και το συνδυασμό ποιοτικών και ποσοτικών προσεγγίσεων σε πολλές φάσεις της ερευνητικής διαδικασίας. Ως μέθοδος, εστιάζει στη συλλογή, ανάλυση και ανάμειξη τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών δεδομένων σε μια μελέτη ή μια ακολουθία μελετών»* (Creswell, 2008, p. 5).

Σύμφωνα με τους Johnson και Onwuegbuzie (2004), ο στόχος της μεικτής μεθοδολογίας έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και στις επιστήμες της εκπαίδευσης είναι να συμπληρώσει ουσιαστικά τις ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις αντλώντας δυνατά σημεία αυτών των μεθόδων και ελαχιστοποιώντας τις αδυναμίες τόσο της ποιοτικής όσο και της ποσοτικής έρευνας. Αν και κάποιοι ερευνητές του πεδίου υποστηρίζουν ότι υπάρχουν σχεδόν διαφορετικοί τύποι μεικτής μεθοδολογία έρευνας στη βιβλιογραφία ως αποτέλεσμα μιας συνεχής εξέλιξης της συγκεκριμένης μεθοδολογίας, ο Creswell (2008) προτείνει τέσσερις διαφορετικούς τύπους: α) triangulation design, β) embedded design, γ) explanatory design και δ) exploratory design. Προτείνει, επίσης, ότι υπάρχουν τρεις τρόποι με τους οποίους οι ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι δύναται να

συνδυαστούν ώστε να συμπληρώσουν η μία την άλλη σε μία ερευνητική μελέτη (Creswell, 2008):

- Στο αρχικό στάδιο μιας ερευνητικής μελέτης δύναται να διεξαχθεί ποιοτική μέθοδος έρευνας για την ανάπτυξη του πεδίου του ερευνητικού προβλήματος, η οποία θα αποτελέσει την προκαταρκτική έρευνα ως βάση για την ποσοτική μέθοδο που θα ακολουθήσει.
- Στη δεύτερη και τρίτη φάση μιας ερευνητικής μελέτης, ποιοτική έρευνα μπορεί να συμπληρώσει ποσοτική έρευνα διερευνώντας σύνθετες πτυχές της έρευνας που δεν επιδέχονται ποσοτικές μεθόδους έρευνας.
- Στο τελευταίο στάδιο μιας ερευνητικής μελέτης, ποιοτικές προσεγγίσεις έρευνας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συμπλήρωση μιας ποσοτικής προσέγγισης, ώστε να επικυρώσουν τα αποτελέσματα (triangulation).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί, επίσης, ότι ο σχεδιασμός της μεικτής μεθοδολογίας έρευνας βασίζεται ακόμη και σε διαφορετικές πτυχές όσον αφορά την ακολουθία κάθε μεθόδου, την κατάσταση κάθε μεθόδου σε σχέση με τις άλλες αλλά και την ανεξαρτησία ή την αλληλεξάρτηση των μεθόδων (Creswell, 2008).

Η παρούσα ερευνητική μελέτη, υιοθετεί τη μεικτή μεθοδολογία έρευνας, συνδυάζοντας ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους έρευνας σε διαφορετικά στάδια της ερευνητικής διαδικασίας, όπως περιγράφεται στο επόμενο εδάφιο (εδάφιο 3.3). Συγκεκριμένα, στο αρχικό στάδιο της μελέτης που αφορούσε τον εντοπισμό και τον προσδιορισμό του προβλήματος διεξήχθη ποιοτική μέθοδος έρευνας για την ανάπτυξη του πεδίου του ερευνητικού προβλήματος, η οποία αποτέλεσε την προκαταρκτική έρευνα ως βάση για την ποσοτική μέθοδο (survey research) που θα ακολουθήσει για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων. Επιπρόσθετα, στη φάση της έρευνας επισκόπησης απόψεων (survey research) ενσωματώθηκαν κάποιες ανοιχτές ερωτήσεις ώστε να διερευνηθούν σύνθετες πτυχές της έρευνας. Κύριο μέλημα κατά το σχεδιασμό της ερευνητικής μελέτης και των διαδικασιών αυτής, ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις και αντιλήψεις των συμμετεχόντων και να εξεταστεί η τρέχουσα πρακτική τους με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρξει αξιόπιστη ανάλυση δεδομένων από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού της έρευνας σε σύντομο χρονικό διάστημα και με χαμηλό κόστος. Η χρήση διαφορετικών μεθόδων έρευνας στην παρούσα μελέτη συντέλεσε ουσιαστικά στο να ξεπεραστούν σε ένα βαθμό οι αδυναμίες της κάθε μεθόδου ξεχωριστά και να επιτευχθεί μέσω των αποτελεσμάτων η συνεισφορά της γνώσης στο συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο.

3.3 Στόχος της Έρευνας και Μεθοδολογία

3.3.1 Ερευνητικά ερωτήματα

Πριν την ερευνητική διαδικασία είναι σημαντικό να εξεταστούν οι ερευνητικές προσεγγίσεις στο ευρύτερο επιστημονικό πεδίο και να πραγματοποιηθεί μία ενδεδειγμένη ανασκόπηση του θεωρητικού πλαισίου που λαμβάνει μέρος η ερευνητική μελέτη (Creswell, 2008, p. 44). Η διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων και των στόχων μιας ερευνητικής μελέτης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κρίσιμη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας στο πεδίο ενδιαφέροντος (Draugalis et al., 2008; Kelley, 2003). Ο τρόπος με τον οποίο θα διαμορφωθούν και θα διατυπωθούν τα τελικά ερευνητικά ερωτήματα και οι στόχοι της έρευνας είναι ιδιαίτερα σημαντικός, ώστε να υπάρξει ένας αποτελεσματικός σύνδεσμος μεταξύ της υποκείμενης φιλοσοφικής προσέγγισης μέσω της θεωρίας (βιβλιογραφική ανασκόπηση) και του σχεδιασμού της έρευνας μέσω της μεθοδολογίας και των μεθόδων αυτής (Creswell, 2008, p. 44).

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 2), σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις των επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των Βιβλιοθηκών και ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής και να εξετάσει και να αξιολογήσει τόσο τους τρόπους με τους οποίους οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης συμμετέχουν στην πρόληψη και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών όσο και τις δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν για την ενεργό συμμετοχή τους στη διαχείριση της λογοκλοπής. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω η παρούσα ερευνητική μελέτη καθοδηγείται από τις ακόλουθες ερευνητικές ερωτήσεις (research questions):

- RQ1: Πώς αντιλαμβάνονται οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα;
- RQ2: Πώς αντιλαμβάνονται οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής;
- RQ3: Με ποιους τρόπους συμμετέχουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;
- RQ4: Με ποιους τρόπους συμμετέχουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;

- RQ5: Ποιες προκλήσεις και δυσκολίες καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ώστε να συμμετέχουν ενεργά και αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;

Στην προσπάθεια να διαμορφωθούν τα παραπάνω τελικά ερευνητικά ερωτήματα ώστε να είναι ενδιαφέροντα και σχετικά με την παρούσα διπλωματική εργασία, εφικτά στο δεδομένο χρονοδιάγραμμα της διπλωματικής εργασίας, ηθικά ως προς τη διαδικασία συλλογής δεδομένων, συνοπτικά και ορθά διατυπωμένα με σαφήνεια και απαντήσιμα ως προς τους στόχους της έρευνας (Gilbert, 2008, p. 47), προηγήθηκε μία διαδικασία στην οποία, επανακαθορίστηκαν και επαναπροσδιορίστηκαν τα ερωτήματα της έρευνας, περιορίστηκε η λίστα αυτών των ερωτημάτων και διατυπώθηκαν με σαφήνεια τα τελικά ερωτήματα, ώστε να αντικατοπτρίζουν τόσο το σκοπό της διπλωματικής εργασίας όσο και του περιεχόμενο του ερευνητικού εργαλείου.

Τα ερευνητικά ερωτήματα, μαζί με την κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα προηγούμενων ερευνητικών μελετών πάνω στο επιστημονικό πεδίο συντέλεσαν ουσιαστικά και καθοδήγησαν τη σχεδίαση της μεθοδολογίας και την επιλογή των καταλληλότερων μεθόδων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων στην παρούσα ερευνητική μελέτη όπως περιγράφεται στο επόμενο εδάφιο.

3.3.2 Σχεδιασμός και Μεθοδολογία έρευνας

Για το σχεδιασμό της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας κρίθηκε σκόπιμο να διερευνηθούν πρωτίστως προηγούμενες ερευνητικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί στο επιστημονικό πεδίο, ώστε να διασφαλιστεί ότι η μεθοδολογία βασίζεται σε προηγούμενο ερευνητικό έργο όπου έχουν εφαρμοστεί συγκεκριμένες μέθοδοι έρευνας (Gilbert, 2008). Η συγκεκριμένη μελέτη αναγνωρίζει το έργο που έχει γίνει τις τελευταίες δεκαετίες για να αναδείξει το σημαντικό ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης και τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες μάθησης και εκπαίδευσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Ιδιαίτερα, αναγνωρίζει τον πρωταγωνιστικό και βασικό ρόλο τους πρόληψη της λογοκλοπής μέσω της ενημέρωσης των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή και την ηθική χρήση της πληροφορίας και της κατάλληλης εκπαίδευσης και υποστήριξης των φοιτητών ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες ακαδημαϊκής γραφής και έρευνας και δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας ώστε να είναι σε θέση να αποφύγουν τον πλαγιαρισμό καθώς, επίσης τη δυνατότητα συμμετοχής τους στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της συνεργασίας με το διδακτικό προσωπικό και τη συμβολή τους στη διαμόρφωση της πολιτικής και στρατηγική διαχείρισης και αντιμετώπισης της λογοκλοπής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων (Bartlett

& Casselden, 2011a; Darr, 2019; Datig & Russell, 2014; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018; Michalak & Rysavy, 2021; Mundava & Chaudhuri, 2007; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

Στις σημαντικότερες ερευνητικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο, όπως περιγράφονται στο εδάφιο 2.1, έχουν χρησιμοποιηθεί διαφορετικές μεθοδολογίες, όπως είναι survey research για τη συλλογή ποσοτικών δεδομένων (Jilani & Ahmad, 2021), exploratory research για τη συλλογή ποιοτικής δεδομένων (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011) αλλά και Delphi ερευνητική μέθοδο για τη διερεύνηση συμπεριφοράς και στάσεων των συμμετεχόντων (Bartlett & Casselden, 2011a). Εκτός από τις παραπάνω ερευνητικές μελέτες, πραγματοποιήθηκε και μια κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας στο γενικότερο θέμα της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα προκειμένου να υιοθετηθεί η καλύτερη στρατηγική έρευνας στην παρούσα μελέτη, λαμβάνοντας υπόψη περιορισμούς σε χρόνο και πόρους.

Στο σχεδιασμό της παρούσας ερευνητικής μελέτης έγινε μια προσπάθεια συμπεριληφθεί κάθε στοιχείο και φάση της ερευνητικής διαδικασίας συμπεριλαμβανομένου του ερευνητικού προβλήματος, της βιβλιογραφικής ανασκόπησης καθώς και της μεθοδολογικής προσέγγισης και των μεθόδων συλλογής δεδομένων και ανάλυσης. Για τη συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιήθηκε **μεικτή μεθοδολογία έρευνας (mixed method research)**, συνδυάζοντας ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους έρευνας, η οποία ενδείκνυται για τη μελέτη στάσεων και απόψεων. Ο συνδυασμός ποιοτικών και ποσοτικών προσεγγίσεων υποδηλώνει ότι πρόκειται για διαφορετικές μεθόδους που είναι κατάλληλες ανάλογα με το σκοπό και τις περιστάσεις.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για την επιλογή της συγκεκριμένης μεθοδολογίας. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές ερευνητικές μελέτες έχουν προσπαθήσει να διερευνήσουν το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής. Εξάλλου, όπως επισημαίνεται και στη σχετική βιβλιογραφία πάνω στο θέμα της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα, το ζήτημα της λογοκλοπής αποτελεί ένα πολύπλοκο και πολυδιάστατο θέμα (Maurer et al., 2006), που περιλαμβάνει διαφορετικούς παράγοντες και μεθόδους διερεύνησης και αντιμετώπισής του.

Δεδομένου του σκοπού της μελέτης και της φύσης της έρευνας, η ερευνητική μεθοδολογία αποτελείται από δύο φάσεις: προκαταρκτική ποιοτική έρευνα μέσω ενδελεχούς ανασκόπησης της βιβλιογραφίας, γνωστή και ως **Literature Survey** για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων και **Survey Research** για τη συλλογή ποσοτικών, κατά κύριο λόγο, πρωτογενών δεδομένων με τη χρήση ενός ερευνητικού εργαλείου.

Συγκεκριμένα, σε πρώτη φάση διεξήχθη σε προκαταρκτικό στάδιο ποιοτική έρευνα μέσω ενδελεχούς ανασκόπησης της βιβλιογραφίας (literature survey), απαραίτητη για να εντοπιστούν τα βασικά σημεία στα οποία θα βασιστεί το επόμενο στάδιο της έρευνας (ερωτηματολόγιο). Πρωταρχικός στόχος αυτής της φάσης ήταν να προσδιοριστούν οι βασικοί στόχοι της ερευνητικής μελέτης. Ειδικότερα, έγινε μια προσπάθεια να διερευνηθεί το φαινόμενο της λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων ως επιστήμονες της πληροφόρησης στην πρόληψη και τον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών στα. Η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν σε αυτήν την πρώτη φάση της μελέτης αποτέλεσαν τη βάση για το δεύτερο στάδιο της ερευνητικής μελέτης.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από την πρώτη φάση της έρευνας υποβλήθηκαν σε content analysis (ανάλυση περιεχομένου), ως μία συστηματική τεχνική κατηγοριοποίησης περιεχομένου (Stemler, 2001, p. 3) και όχι σε παραδοσιακή ποιοτική ανάλυση (Elo & Kyngäs, 2008). Οι κατηγορίες που θα προκύψουν από τις τεχνικές της ανάλυσης περιεχομένου, αφού οριστικοποιηθούν, θα πρέπει, επίσης, να είναι διακριτές (Hemmings et al., 2007). Η ανάλυση του περιεχομένου βασισμένη στην κριτική βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με το ρόλο των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής επιχείρησε να διαμορφώσει τις κύριες θεματικές κατηγορίες, στις οποίες δόθηκε κυρίως έμφαση κατά τη σχεδίαση του ερωτηματολογίου και οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Ο ρόλος της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς την πρόληψη της λογοκλοπής (ενημέρωση, υποστήριξη, εκπαίδευση) στην ακαδημαϊκή κοινότητα.
- Ο ρόλος της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα.
- Ο ρόλος της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαμόρφωση της πολιτικής λογοκλοπής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.

Για τις παραπάνω θεματικές ενότητες που διαμορφώθηκαν αναζητήθηκαν αντίστοιχες ερευνητικές μελέτες, ώστε να επικυρώσουν τις μεθόδους για τη συλλογή των δεδομένων στο επόμενο στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας. Επιπλέον, προκειμένου να υπάρχει μία ολοκληρωμένη εικόνα πάνω στο θέμα της μελέτης, από τη διερευνητική πρώτη φάση εντοπίστηκαν και κάποιες άλλες περιοχές προς μελέτη, οι οποίες περιλάμβαναν τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης ως προς τη

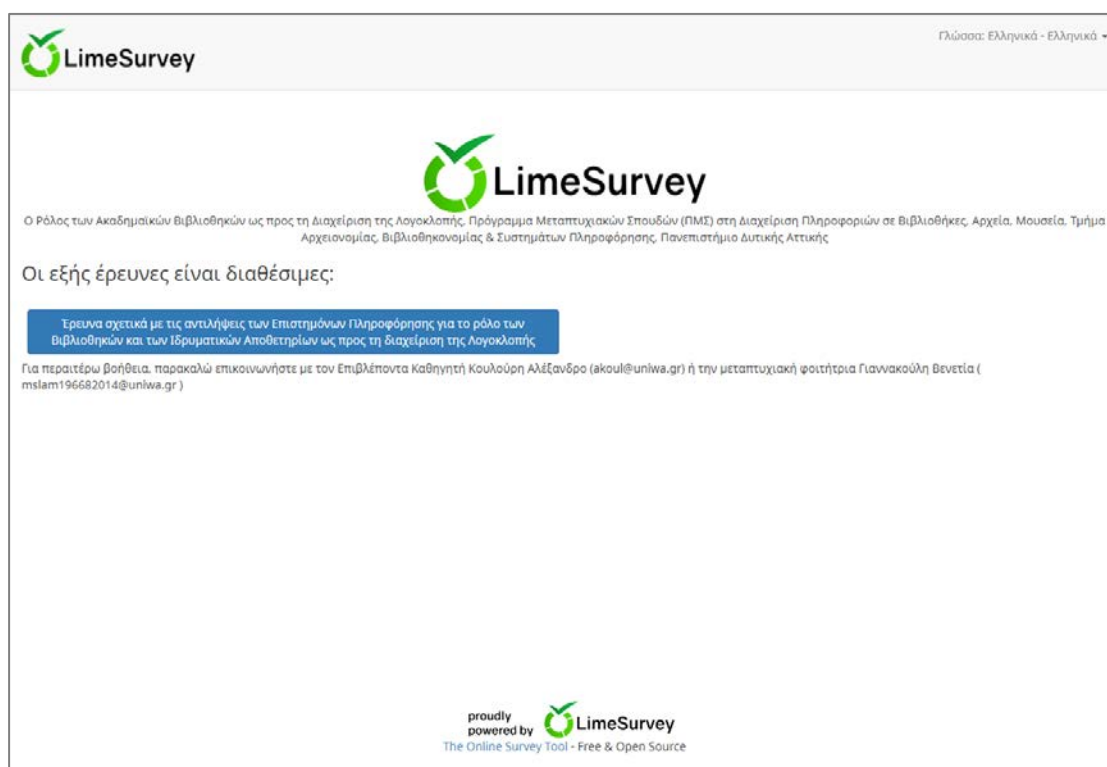
λογοκλοπή των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, τη συνεργασία των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής και τέλος, τις προκλήσεις και δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν για την ενεργό συμμετοχή τους στην πρόληψη κατά τη συμμετοχή τους στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής. Όλες οι παραπάνω θεματικές κατηγορίες μαζί με τις υποκατηγορίες που δημιουργήθηκαν συντέλεσαν στο σχεδιασμό των ποσοτικών ερωτήσεων που δόμησαν το ερωτηματολόγιο.

Στη δεύτερη και κύρια ερευνητική φάση της παρούσας διπλωματικής, χρησιμοποιήθηκε έρευνα επισκόπησης απόψεων (survey research) για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων, όπου διεξήχθη, κατά κύριο λόγο, ποσοτική έρευνα με τη μορφή online ερωτηματολογίου, το περιεχόμενου του οποίου δομήθηκε, όπως προαναφέρθηκε σύμφωνα με τα ευρήματα της πρώτης φάσης. Ο κύριος λόγος για αυτήν την επιλογή είναι ότι η έρευνα επισκόπησης απόψεων (survey research) αποτελεί την καταλληλότερη μέθοδο για τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων, με ένα γνωστό επίπεδο ακρίβειας πληροφοριών από ένα πλήθος συμμετεχόντων, ώστε να δοθεί απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα, με στόχο τη γενίκευση των ευρημάτων σε έναν μεγαλύτερο πληθυσμό (Gilbert, 2008). Η συγκεκριμένη μέθοδος έρευνας - έρευνα επισκόπησης απόψεων (survey research) - αποτελεί μάλιστα την κύρια μέθοδο έρευνας συλλογής πρωτογενών δεδομένων στο τομέα της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης (Library & Information Science - LIS) τα τελευταία πενήντα χρόνια (Vander Kooy, 2020).

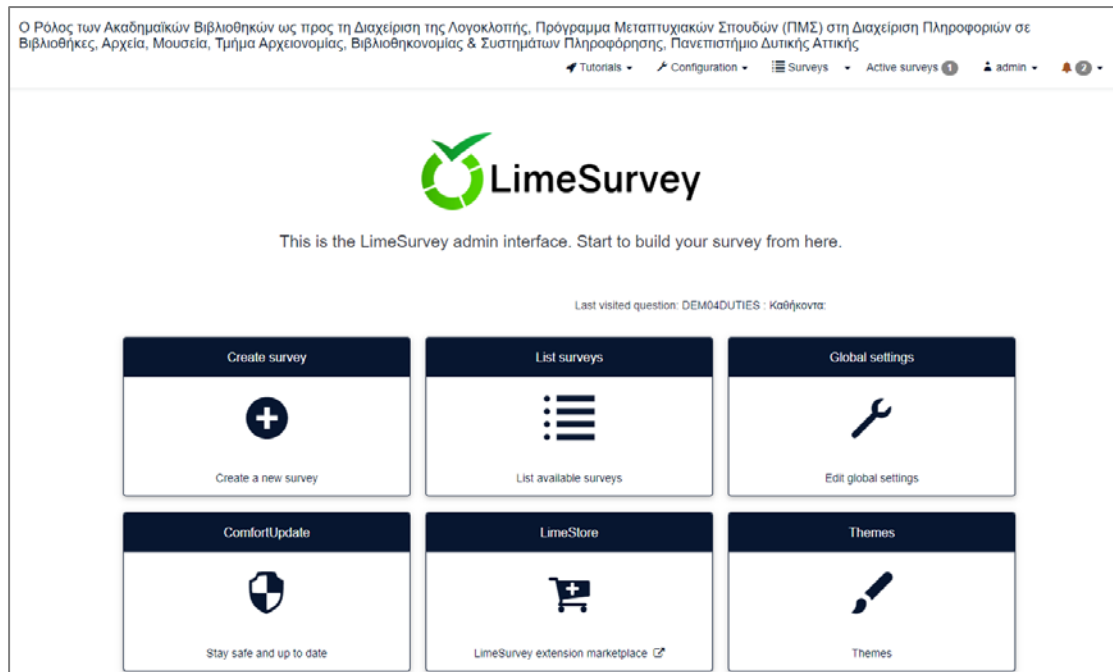
Σύμφωνα με τον Gilbert (2008) υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι μεθόδων συλλογής δεδομένων έρευνας επισκόπησης απόψεων που είναι οι εξής: ερωτηματολόγια αυτοσυμπλήρωσης (self-completion questionnaires), συνεντεύξεις πρόσωπο με πρόσωπο (face-to-face interviews) και τηλεφωνικές συνεντεύξεις (telephone interviews). Τα ερωτηματολόγια αυτοσυμπλήρωσης χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο σε ηλεκτρονικές online έρευνες, τόσο στις κοινωνικές επιστήμες και στις επιστήμες της εκπαίδευσης όσο και σε άλλα επιστημονικά πεδία.

Για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων αναπτύχθηκε, συνεπώς, δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αυτοσυμπλήρωσης (self-completion online survey) με τη χρήση του LimeSurvey, ενός από τα δημοφιλέστερα λογισμικά ανοιχτού κώδικα δημιουργίας και διαχείρισης ερωτηματολογίων (βλ. Εικόνα 1 & 2). Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για αυτήν την επιλογή. Πρώτον, οι έρευνες μέσω online ερωτηματολογίου είναι ένας δημοφιλής τρόπος διεξαγωγής ερευνητικών μελετών όπου χρειάζονται οι απόψεις μεγάλων πληθυσμών ενώ αποτελεί ταυτόχρονα μία χρήσιμη μέθοδος συλλογής δεδομένων από συμμετέχοντες σε διάφορα γεωγραφικά σημεία του πληθυσμού (Gilbert,

2008). Επιπλέον, επιτρέπει στους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια στο δικό τους προσωπικό διαθέσιμο χρόνο. Επιπρόσθετα, τα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια αυτοσυμπλήρωσης αποτελούν μια σχετικά οικονομική λύση μέθοδο συλλογής και ανάλυσης δεδομένων πληθυσμού (Gilbert, 2008). Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε στους επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που εργάζονται σε Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ιδρύματα. Η συγκρότηση του δείγματος και η κατασκευή του ερευνητικού εργαλείου θα συζητηθούν σε επόμενα εδάφια (βλ. εδάφιο 3.2 & 3.3).

Εικόνα 1: LimeSurvey Front-end (δημόσιο τμήμα)

Εικόνα 2: LimeSurvey Back-end (περιοχή διαχείρισης)

Αξίζει να σημειωθεί, σε αυτό το σημείο, ότι μια πρόσθετη φάση συλλογής δεδομένων θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη στη συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη. Συγκεκριμένα, μια τρίτη και τελευταία φάση της έρευνας θα μπορούσε να περιλαμβάνει ημιδομημένες συνεντεύξεις (semi-structured interviews) με επιστήμονες της πληροφόρησης από έναν αριθμό εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ώστε να αναδείξει πιθανά νέα ευρήματα αλλά και να επικυρώσει τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου (validation process/triangulation). Ωστόσο, αν και τα οφέλη θα ήταν τεράστια, λόγω περιορισμών κυρίως σε χρόνο δεν ήταν δυνατή η διεξαγωγή μιας επιπλέον ποιοτικής συλλογής δεδομένων από τον πληθυσμό υπό μελέτη.

3.4 Συγκρότηση Δείγματος & Συλλογή Δεδομένων – Survey

Research

Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας αφορά το προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που στα κύρια καθήκοντά του εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες (Βιβλιοθηκονόμοι, Ειδικοί Πληροφορικής, Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες). Σύμφωνα με τα Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκονόμων το σύνολο του Προσωπικού των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών το έτος 2020 ανέρχεται στα 686 άτομα (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020). Από τα στατιστικά στοιχεία του προηγούμενου έτους, ο αριθμός των Βιβλιοθηκονόμων

ανέρχεται στους 482 (AVG=19.28), το Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες περιλαμβάνει 120 άτομα (AVG=4.80) ενώ οι Ειδικοί Πληροφορικής που εργάζονται στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες είναι μόλις 33 άτομα (AVG=1.32) (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020, p. 35). Στην έκθεση της ΜΟΔΙΒΑΠ, εκτός των άλλων, παρουσιάζεται αναλυτικά ανά κατηγορία (Βιβλιοθηκονόμοι, Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων, Ειδικοί Πληροφορικής) το μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, τα συλλεχθέντα δεδομένα του οποίου θα αναλυθούν παρακάτω.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε μέσω email στις γραμματείες των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών καθώς, επίσης, στο προσωπικό των Βιβλιοθηκών, τα στοιχεία των οποίων ήταν διαθέσιμα στις επίσημες Ιστοσελίδες των Βιβλιοθηκών. Επιπρόσθετα, το ερωτηματολόγιο στάλθηκε μέσω της Acadelib Hellenic Libraries Electronic Mailing List (<http://www.lib.uth.gr/LWS/el/hl/aclb.asp>) που αποτελεί μία ηλεκτρονική λίστα επικοινωνίας σχετικά με θέματα βιβλιοθηκών και η οποία έχει αναπτυχθεί από τη Βιβλιοθήκη & το Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο πλαίσιο του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ). Καθώς η συμμετοχή στη λίστα είναι ελεύθερη, χωρίς να περιορίζεται στο πλαίσιο των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, ένας πολύ μικρός αριθμός απόκρισης περιλάμβανε συμμετέχοντες από άλλες βιβλιοθήκες, ο οποίος κατά περίπτωση, λήφθηκε υπόψη στο πλαίσιο της στατιστικής ανάλυσης. Δύο είναι τα βασικά κριτήρια εισδοχής (inclusion criteria) στην παρούσα ερευνητική μελέτη: α) η ηλικία (άτομα άνω των 18) και β) οι συμμετέχοντες να εργάζονται στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Με αυτόν τον τρόπο, οριοθετήθηκε η διαδικασία επιλογής του δείγματος στη μέθοδο της δειγματολοψίας - δειγματοληψία πιθανοτήτων στον υπό μελέτη πληθυσμό (probability sampling) που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα μελέτη ώστε τα αποτελέσματα της έρευνας να μπορούν να γενικευτούν αξιόπιστα στο στοχευμένο πληθυσμό της έρευνας (Draugalis et al., 2008; Henry, 1990).

Το υψηλό ποσοστό απάντησης είναι σίγουρα επιθυμητό και απαραίτητο κατά τη χρήση ερωτηματολογίων σε μία έρευνα ώστε να υπάρχει ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα για την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων και τη δυνατότητα γενίκευσης αυτών στο πληθυσμό που μελετάται αλλά και στο ευρύτερο και γενικότερο πληθυσμό της έρευνας (Draugalis et al., 2008, p. 2; Goodwin et al., 2020, p. 1). Για αυτό το λόγο, υπήρξε μια παρακολούθηση των επιστροφών και επαναληπτική αποστολή του ερωτηματολογίου, η οποία ενδείκνυται στη δειγματοληπτική μέθοδο έρευνας (Draugalis et al., 2008). Εκτός, λοιπόν, από το αρχικό κάλεσμα για συμμετοχή στην παρούσα έρευνα, σε δεύτερο χρόνο μετά από

μία εβδομάδα, στάλθηκε μια ευγενική υπενθύμιση στους συμμετέχοντες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ενώ σε τρίτη φάση στάλθηκε μία τελική υπενθύμιση ενώ παράλληλα υπήρξε επισήμανση στο email που στάλθηκε στις γραμματείες των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με τη μικρότερη συμμετοχή ώστε να προωθήσουν το ερωτηματολόγιο στο προσωπικό της Βιβλιοθήκης, μέθοδος που έχει υιοθετηθεί σε άλλες μελέτες survey research για την αύξηση του ποσοστού απόκρισης (Goodwin et al., 2020). Το ερωτηματολόγιο παρέμεινε ενεργό για τρεις εβδομάδες, και συγκεκριμένα την περίοδο από 31/01/2022 έως 20/02/2022.

Στο πρώτο κάλεσμα για συμμετοχή στην παρούσα έρευνα το σύνολο των συμμετεχόντων που έλαβαν μέρος στην έρευνα περιλάμβανε 113 άτομα, εκ των οποίων τα 55 συμπλήρωσαν ολόκληρο το ερωτηματολόγιο ενώ υπήρξαν και 58 συμμετέχοντες που απάντησαν σε ένα μέρος του ερωτηματολογίου. Από τα μερικώς συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, λήφθηκαν υπόψη στη στατιστική ανάλυση μόνο αυτά στα οποία είχαν συμπληρωθεί περίπου οι μισές ερωτήσεις ολόκληρου του ερωτηματολογίου. Ως εκ τούτου, στην πρώτη φάση αποστολής του ερωτηματολογίου το σύνολο των χρήσιμων συμμετοχών (usable responses) ανήλθε σε 65, το οποίο είχε ως αποτέλεσμα ένα ποσοστό απόκρισης (response rate) της τάξης του 9,5%.

Το ποσοστό απόκρισης προήλθε από την ακόλουθη συνάρτηση που προτείνεται τόσο από ερευνητές αλλά και επιστημονικούς φορείς σε Social Science Survey (Draugalis et al., 2008; Fincham, 2008):

Ποσοστό απόκρισης (response rate) = αριθμός συμπληρωμένων ερωτηματολογίων με χρήσιμα δεδομένα για στατιστική ανάλυση (usable responses)/συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελεί το δείγμα (eligible sampled elements)

Καθώς το παραπάνω ποσοστό απόκρισης του ερωτηματολογίου δεν θεωρείται ικανοποιητικό για την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων και τη δυνατότητα γενίκευσης αυτών, θεωρήθηκε σκόπιμο να σταλεί μία δεύτερη πρόσκληση, ως ευγενική υπενθύμιση, στους συμμετέχοντες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Το ποσοστό απόκρισης κατά τη δεύτερη φάση αυξήθηκε σε 17,6% (συνολικά 206 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια εκ των οποίων τα 105 ήταν μερικώς συμπληρωμένα). Μία μέρα πριν την εκπνοή της καταληκτικής προθεσμίας συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, πραγματοποιήθηκε μία τελική υπενθύμιση μέσω email στις γραμματείες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών με τη μικρότερη συμμετοχή στην έρευνα ώστε να προωθήσουν το ερωτηματολόγιο στο προσωπικό της Βιβλιοθήκης. Το **τελικό ποσοστό απόκρισης** του δείγματος (effective response rate) διαμορφώθηκε στο **21,42%**

(συνολικά 248 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια εκ των οποίων τα 127 ήταν μερικώς συμπληρωμένα και τα 121 πλήρως συμπληρωμένα). Από τα μερικώς συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, λήφθηκαν υπόψη για το ποσοστό ανταποκρισιμότητας μόνο αυτά στα οποία είχαν συμπληρωθεί περίπου οι μισές ερωτήσεις ολόκληρου του ερωτηματολογίου, ήτοι 26 ερωτηματολόγια. Ως εκ τούτου, στο σύνολό τους **τα ερωτηματολόγια που ήταν κατάλληλα για στατιστική ανάλυση ανήλθαν σε 147**. Αξίζει, να σημειωθεί, ωστόσο, ότι υπήρχε ανταπόκριση σχεδόν από το σύνολο των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της χώρας (24 από 25 ακαδημαϊκά ιδρύματα).

Στη μελέτη τους, οι Shinn, Baker & Briers (2007) εξέτασαν διάφορα μοτίβα απόκρισης (response patterns) σε έρευνες ερωτηματολογίων που στάλθηκαν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα θέματα που σχετίζονται με το ποσοστό απόκρισης σε μία survey research είναι ποικίλα, πολύπλοκα και πολύπλευρα και είναι πιθανόν να επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες. Μάλιστα, όπως επισημαίνει και ο Lavrakas (2008), η μερικώς συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου (survey) είναι φαινόμενο σε όλους της τύπους των surveys, ανεξάρτητα από τον τρόπο λειτουργίας τους.

Το απαιτούμενο μέγεθος δειγματοληψίας σε μία δειγματοληπτική έρευνα διαφέρει κάθε φορά και εξαρτάται από ένα πλήθος παραγόντων, συμπεριλαμβανομένου του σκοπού της ερευνητικής μελέτης (απλή περιγραφή χαρακτηριστικών πληθυσμού ή έλεγχος για διαφορές σε χαρακτηριστικά ανά υποομάδα) (Cohen, 2013; Draugalis et al., 2008; Henry, 1990). Επιπλέον, τόσο τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων όσο και ο σχεδιασμός της έρευνας επηρεάζει τα ποσοστά απόκρισης (Reyes, 2020). Στην παρούσα ερευνητική μελέτη, εκτός από τη διερεύνηση των αντιλήψεων των συμμετεχόντων σχετικά με την έννοια της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα, σκοπός αποτελεί, επίσης, ο έλεγχος για διαφορές σε ορισμένα χαρακτηριστικά ενδιαφέροντος (πρόθεση και τη συμμετοχή των συμμετεχόντων στην πρόληψη και τον έλεγχο της λογοκλοπής) ανά υποομάδες (κατηγορία προσωπικού, ηλικία) εντός του πληθυσμού. Ο καθορισμός ενός ελάχιστου μεγέθους δείγματος που απαιτείται για μια μελέτη είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα σε κάθε ερευνητική διαδικασία (Bujang, 2021, p. 15) και θα πρέπει να λάβει υπόψη και το οικονομικό αντίκτυπο και τους απαιτούμενους πόρους μιας μελέτης (Suresh & Chandrashekar, 2012).

Στόχος, σε κάθε περίπτωση, είναι η συλλογή ενός ικανοποιητικού αριθμού δεδομένων που θα επιτρέψει τη γενίκευση των αποτελεσμάτων στον πληθυσμό. Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην παρούσα ερευνητική μελέτη έλαβαν μέρος μέλη του προσωπικού σχεδόν όλων των ελληνικών ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που αποτελεί και τον πληθυσμό της

έρευνας, το μέγεθος δείγματος, συμπεριλαμβανομένου του αντίκτυπου της πιθανής μη ανταπόκρισης (non response) στην παρούσα μελέτη, θεωρείται αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού.

3.5 Κατασκευή Ερευνητικού Εργαλείου

Στο παρόν εδάφιο, περιγράφεται λεπτομερώς το εργαλείο της έρευνας που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων. Το ερευνητικό εργαλείο της παρούσας ερευνητικής μελέτης δημιουργήθηκε κατόπιν κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας σχετικά με τη λογοκλοπή αλλά και το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και τη συμμετοχή των επιστημόνων πληροφόρησης στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής. Επιπλέον, η συμβολή και συμβουλευτική καθοδήγηση του επιβλέποντα καθηγητή αλλά και άλλων μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής ήταν καθοριστικής σημασίας για την τελική διαμόρφωση του ερωτηματολογίου, καθώς είχαν την εμπειρία επίβλεψης ερευνητικών εργασιών και για το γνωστικό υπόβαθρο τόσο της ακαδημαϊκής βιβλιοθηκονομίας όσο και της αποτελεσματικής διαχείρισης του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων αναπτύχθηκε **δομημένο online ερωτηματολόγιο** με το συνδυασμό ερωτήσεων κλειστού τύπου (πλειονότητα), οι οποίες είναι πιο εύκολο να απαντηθούν και διευκολύνουν την κωδικοποίηση, την ανάλυση και την ερμηνεία των συλλεχθέντων δεδομένων και ανοικτού τύπου (περιορισμένες) ώστε να δοθεί η δυνατότητα να εκφράσουν οι συμμετέχοντες την προσωπική τους άποψη. Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας, όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο εδάφιο, αφορούσε το προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που στα κύρια καθήκοντά του εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες (βιβλιοθηκονόμοι, ειδικοί πληροφορικής, προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες).

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε στην πλειοψηφία του κλειστές ποσοτικές ερωτήσεις με χρήση της κλίμακας Likert, με εξαίρεση τη συλλογή δημογραφικών στοιχείων. Οι κλειστές ερωτήσεις μαζί με τις προ-κωδικοποιημένες απαντήσεις τους είχαν εντοπιστεί και διαμορφωθεί από την ανάλυση του περιεχομένου (content analysis) της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που πραγματοποιήθηκε σε προκαταρκτικό στάδιο της ερευνητικής διαδικασίας (πρώτη φάση). Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου υιοθετήθηκαν

κυρίως στη συλλογή πρωτογενών δεδομένων, καθώς ο συγκεκριμένος τύπος ερωτήσεων θεωρείται χρήσιμος όταν ένα ερωτηματολόγιο είναι μεγάλο σε μέγεθος και χρησιμοποιείται με τη μέθοδο της αυτοσυμπλήρωσης (De Vaus, 2013). Επιπλέον, ένα από τα πλεονεκτήματα του κλειστού τύπου ερωτήσεων είναι ότι είναι εύκολο να συμπληρωθούν από τους συμμετέχοντες και να αναλυθούν τα αποτελέσματα (Easterby-Smith et al., 2002). Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου αν και αναγνωρίζονται ως έγκυρη μέθοδος μελέτης στάσεων και αντιλήψεων (Brew, 2003; De Vaus, 2013), ωστόσο ήταν πολύ περιορισμένες στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο, ώστε να μην αποτρέψει τους συμμετέχοντες να το συμπληρώσουν. Ενσωματώθηκαν σε πολύ μικρό βαθμό ως συμπληρωματικές των κλειστών ερωτήσεων (ημι-ανοιχτές ερωτήσεις), κυρίως για να παρακάμψουν το περιορισμό των κλειστών κωδικοποιημένων απαντήσεων και να παρέχουν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να εκφράσουν την άποψή τους ώστε να υπάρχει μία υπάρχει μία βαθύτερη και καλύτερη εικόνα του ερευνητικού προβλήματος.

Ορισμένες γενικές αρχές και οδηγίες που διέπουν τη σχεδίαση ενός ερωτηματολογίου ακολουθήθηκαν ώστε να διασφαλιστεί, όσο το δυνατόν ένα καλά σχεδιασμένο και αμερόληπτο ερωτηματολόγιο. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές περιλάμβαναν τη διατύπωση των ερωτήσεων, το περιεχόμενο και το σκοπό των ερωτήσεων, τη χρήση κλιμάκων όπου ήταν εφικτό για στατιστική ανάλυση, τη γενική εμφάνιση του ερωτηματολογίου και την κωδικοποίηση μετά τη συλλογή των απαντήσεων του ερωτηματολογίου (Gilbert, 2008). Συγκεκριμένα, έγινε μια προσπάθεια να διατυπωθούν οι ερωτήσεις με τέτοιο τρόπο ώστε ένας μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων να είναι σε θέση να καταγράψει εύκολα τις απαντήσεις τους (Gilbert, 2008). Επιπλέον, δόθηκε έμφαση στη σειρά των ερωτήσεων, ώστε στην αρχή των ερωτηματολογίου να περιλαμβάνονται απλές κλειστές ερωτήσεις όπου οι συμμετέχοντες μπορούν εύκολα και γρήγορα να απαντήσουν ενώ κάποιες περιορισμένες ανοιχτές ερωτήσεις ενσωματώθηκαν μετά την τρίτη ενότητα, όταν ο ερωτώμενος θεωρείται ότι έχει αποφασίσει να ολοκληρώσει το ερωτηματολόγιο (Gilbert, 2008).

Η τελική μορφή του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα αποτελείται από συνολικά από είκοσι εννιά (29) ερωτήσεις, δομημένες σε έξι (6) ενότητες ενώ χρησιμοποιείται μια ποικιλία τύπων ερωτήσεων - πολλαπλής επιλογής (multiple choice), επιλογή από λίστα (dropdown list & radio), λίστες με δυνατότητα σχολίου (list with comment), πίνακες με Likert scale, ταξινόμηση (ranking), ανοιχτή ερώτηση (long free text). Το ερωτηματολόγιο είναι διαθέσιμο σε έντυπη μορφή στο Παράρτημα I, όπου εμφανίζονται όλες οι δυνατές επιλογές και κλίμακες κάθε ερώτησης. Τα θέματα που καλύπτονται στο ερωτηματολόγιο περιγράφονται στα επόμενα εδάφια.

Το online ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε με χρήση του λογισμικού LimeSurvey, η εγκατάσταση του οποίου πραγματοποιήθηκε σε web hosting με ξεχωριστό domain name. Η ηλεκτρονική διεύθυνση του ερωτηματολογίου που ήταν διαθέσιμο είναι η ακόλουθη:

<http://libraryplagiarismsurvey.online/>

3.5.1 Αρχική σελίδα

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ενημερωτική αρχική σελίδα με σαφείς οδηγίες συμπλήρωσης και πληροφορίες σχετικά με την εξασφάλιση της εμπιστευτικότητας των δεδομένων. Σκοπός της ενημερωτικής σελίδας ήταν να ενημερώσει τους συμμετέχοντες σχετικά με την έρευνα και να δώσει σαφείς οδηγίες για τη συμπλήρωσή του (Gilbert, 2008). Συνεπώς, η πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου (Εικόνα 3), εκτός από τον τίτλο και την ταυτότητα της μεταπτυχιακής φοιτήτριας, περιλάμβανε, επίσης, εισαγωγικό κείμενο σχετικά με το σκοπό της ερευνητικής μελέτης, το πλαίσιο στο οποίο λαμβάνει μέρος η έρευνα, τον αριθμό έγκρισης της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του ΠαΔΑ, το πληθυσμό της έρευνας, το σύνολο των ερωτήσεων, στοιχεία επικοινωνίας με την μεταπτυχιακή φοιτήτρια και των επιβλέποντα καθηγητή και πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση και τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Έρευνα σχετικά με τις αντιλήψεις των Επιστημόνων Πληροφόρησης για το ρόλο των Βιβλιοθηκών και των Ιδρυματικών Αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της Λογοκλοπής

Καλιόστε να συμμετέχετε σε έρευνα με θέμα «Αντιλήψεις επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των βιβλιοθηκών και των ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής». Η ερευνητική μελέτη διεξάγεται στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος σπουδών «Διαχείριση της Πληροφορίας σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία» του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, με επιβλέποντα τον Αναπληρωτή Καθηγητή Αλέξανδρο Κουλούρη [αριθμός έγκρισης της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του ΠαΔΑ 4134/26-01-2022].

Το παρόν ερωτηματολόγιο απευθύνεται στους **Επαγγελματίες της Πληροφόρησης** που εργάζονται στις **Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες** ώστε να διερευνηθούν οι απόψεις τους σχετικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών και τη συμμετοχή της Βιβλιοθήκης στην πρόληψη και τον έλεγχο της λογοκλοπής. Η πρωτότυπη αυτή μελέτη στοχεύει στο να αναδείξει το σημαντικό ρόλο της Βιβλιοθήκης στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα και τον κρίσιμο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι Βιβλιοθηκονόμοι και Επιστήμονες της Πληροφόρησης τόσο στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών όσο και στον έλεγχο και εντοπισμό των περιστατικών λογοκλοπής, ιδιαίτερα μέσω της διαχείρισης των **Ιδρυματικών Αποθετηρίων**.

Το φαινόμενο της λογοκλοπής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί ένα πολυδιάστατο θέμα συζήτησης και διαχείρισης τις τελευταίες δεκαετίες και εμπλέκει πολλούς διαφορετικούς παράγοντες στην αντιμετώπισή του. Η **συμμετοχή σας ως Επαγγελματίες των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών είναι καταλυτική για τη διεξαγωγή της παρούσας ερευνητικής μελέτης και θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα**. Για αυτό το λόγο, καλιόστε να αφιερώσετε λίγο από το διαθέσιμο χρόνο σας για τη συμπλήρωση του παρόντος ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από συνολικά 29 ερωτήσεις και είναι προσβάσιμο και από κινητές συσκευές. Οι ερωτήσεις με αστερίσκο (*) είναι υποχρεωτικές.

Πριν ξεκινήσετε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα χρειαστεί να αναγνώσετε την Πολιτική Προστασίας των Προσωπικών σας Δεδομένων, να δηλώσετε ότι είστε άνω των 18 ετών και ότι συμφωνείτε να συμμετέχετε στην παρούσα ερευνητική μελέτη.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας και την πολύτιμη συμμετοχή σας στην παρούσα ερευνητική μελέτη.

Με εκτίμηση,
Γιαννακούλη Βενετία

There are 29 questions in this survey.

Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Βεβαιώση ότι είστε άνω των 18 Ετών και Αποδοχή Συμμετοχής στην Έρευνα
Show policy

Επόμενη

Εικόνα 3: Αρχική σελίδα ερωτηματολογίου

Επιπρόσθετα, στην πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου ενσωματώθηκε η απαραίτητη Πολιτική Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων των συμμετεχόντων ενώ ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες η συναίνεσή τους ότι είναι άνω των 18 ετών και ότι αποδέχονται να συμμετέχουν στην ερευνητική μελέτη πριν μεταβούν στο κυρίως μέρος του ερωτηματολογίου (Εικόνα 4). Ο εκτιμώμενος χρόνος για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν περίπου δέκα με δεκαπέντε λεπτά (10-15'), μέσα στο επιτρεπτό όριο (λιγότερο από μισή ώρα) που υποστηρίζεται ότι πρέπει να διαρκεί ένα ερωτηματολόγιο του (Gilbert, 2008).

Survey data policy

Η συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα είναι **εθελοντική** και θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική για τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης μελέτης. Για την ενημέρωσή σας, η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα διαρκέσει περίπου 10 λεπτά. Επιπλέον, εάν κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου αποφασίσετε να διακόψετε, αισθανθείτε ελεύθερα να το κάνετε χωρίς να υπάρχει κάποιο ψηφιακό αποτύπωμα.

Επισημαίνεται, ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι **ανώνυμη** και **δε δύναται να υπάρχει ταυτοποίηση του ερωτώμενου με τις ερωτήσεις, απαντήσεις του ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο**. Αυτό σημαίνει, ότι δε θα αναφέρετε προσωπικά σας στοιχεία στο ερωτηματολόγιο και οι απαντήσεις σας είναι εμπιστευτικές, δεν θα δημοσιοποιηθούν, αλλά θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς. Διευκρινίζεται, ότι οι ερευνητές δε θα έχουν πρόσβαση στις διευθύνσεις IP των συμμετεχόντων ή στις διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όπως, επίσης, δε συλλέγεται η Ιστοσελίδα από την οποία έγινε προσβάσιμο το ερωτηματολόγιο από τους συμμετέχοντες και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο που αφορά την πρόσβαση και συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους συμμετέχοντες.

Τα συλλεχθέντα δεδομένα θα διατηρηθούν για **πέντε (5) χρόνια** από την ολοκλήρωση της συλλογής των δεδομένων, ήτοι 31/01/2026, μετά το πέρας των οποίων τα δεδομένα θα καταστραφούν. Ανώνυμα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν για τη συγγραφή της παρούσας εργασίας ή/και για τη συγγραφή άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά και την παρουσίασή τους σε διεθνές συνέδριο.

Θα χρειαστεί, επίσης, να να δηλώσετε ρητά ότι είστε **άνω των δεκαοκτώ (18) ετών** και ότι **συναινείτε να συμμετέχετε στην ερευνητική μελέτη**.

Για οποιαδήποτε πληροφορία, διευκρίνιση ή ερώτηση σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη μπορείτε να επικοινωνήσετε και να υποβάλλετε τυχόν σχόλια ή παρατηρήσεις ηλεκτρονικά, στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της μεταπτυχιακής φοιτήτριας Βενετίας Γιαννακούλη (email: mislam196682014@uniwa.gr ή y.giannakouli@gmail.com) ή/και στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του επιβλέποντα Καθηγητή της διπλωματικής Κουλούρη Αλέξανδρο (email: akoul@uniwa.gr).

Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διεξαγωγή της έρευνας μπορείτε να απευθυνθείτε στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ethics@uniwa.gr). Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διαχείριση των προσωπικών σας δεδομένων μπορείτε να απευθυνθείτε και στον Υπεύθυνο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων του Πανεπιστημίου Αττικής, κ. Αγιοπετρίτη Ιωάννη (agiop@uniwa.gr). Σε περίπτωση μη επίλυσης του προβλήματός σας έχετε τη δυνατότητα να απευθυνθείτε στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, συμπληρώνοντας το σχετικό έντυπο που βρίσκεται στην Ιστοσελίδα αυτής ([complaints@dpa.gr](https://www.dpa.gr/complaints@dpa.gr)).

Εάν αναγνώσατε και αποδέχεστε την πολιτική προστασίας των προσωπικών σας δεδομένων, είστε άνω των 18 ετών και κατανοήσατε τους όρους συμμετοχής σας στην παρούσα ερευνητική μελέτη πατήστε "Accept" (Αποδέχομαι) ώστε να συνεχίσετε με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Βεβαιώνω ότι είμαι άνω των 18 ετών και συμφωνώ να συμμετέχω στη συγκεκριμένη επιστημονική έρευνα.

Κλείσιμο

Εικόνα 4: Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

3.5.2 Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων

Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου είχε ως σκοπό να συλλέξει κάποια δημογραφικά στοιχεία σχετικά με το προφίλ των συμμετεχόντων και αποτελείται από συνολικά επτά (7) ερωτήσεις (βλ. Εικόνα 5, 6 και 7). Συγκεκριμένα, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να (1) δηλώσουν το **Ίδρυμα της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης** στο οποίο εργάζονται (επιλογή από drop down list από τα διαθέσιμα 25 Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ιδρύματα), (2) τη **σχέση εργασίας τους ως προσωπικό της βιβλιοθήκης** (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό ή ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου), (3) την

ειδικότητά τους (Βιβλιοθηκονόμος/Ειδικός Πληροφορικής/ Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες), (4) τα **καθήκοντά** τους (πολλαπλή επιλογή από λίστα με προσθήκη πεδίου «Άλλο»), (5) την **εκπαίδευσή** τους (πολλαπλή επιλογή από λίστα με προσθήκη πεδίου «Άλλο»), (6) την **ηλικία** τους (επιλογή από λίστα ηλικιακών ομάδων πέντε κατηγοριών) καθώς και την **προϋπηρεσία τους σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες** (επιλογή από λίστα πέντε κατηγοριών).

Οι επιλογές για την ερώτηση (2) και (3) διαμορφώθηκαν σύμφωνα με την έκθεση της ΜΟΔΙΒΑΠ (2020, pp. 23, 35), στην οποία παρουσιάζονται τα Στατιστικά Στοιχεία του Προσωπικού των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών για το έτος 2020. Η λίστα με τις επιλογές των καθηκόντων διαμορφώθηκε κατόπιν ανασκόπησης της βιβλιογραφίας. Εκ των αποτελεσμάτων και των σχολίων των συμμετεχόντων, διαπιστώθηκε ότι η συγκεκριμένη λίστα δύναται να επεκταθεί με κάποιες ακόμη βασικές επιλογές, όπως είναι η διαχείριση του ιδρυματικού αποθετηρίου, η διαχείριση και υποστήριξη της υπηρεσίας ανίχνευσης λογοκλοπής (ερωτήσεις, ωστόσο, που τις συναντάνε οι συμμετέχοντες στην πορεία του ερωτηματολογίου), καθώς επίσης η ψηφιοποίηση υλικού, οι υπηρεσίες Πληροφορικής, η υποστήριξη χρηστών και η προσβασιμότητα ΑΜΕΑ, και τέλος καθήκοντα σχετικά με τη Διεύθυνση της βιβλιοθήκης.

Δημογραφικά Στοιχεία

* 1 Επιλέξτε το Ίδρυμα της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στην οποία εργάζεστε:

❶ Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Παρακαλώ επιλέξτε... ▼

---

* 2 Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Σχέση Εργασίας:

❶ Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Παρακαλώ επιλέξτε... ▼

---

* 3 Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Ειδικότητα:

❶ Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Βιβλιοθηκονόμος

Ειδικός Πληροφορικής

Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες

Άλλο προσωπικό (προσδιορίστε):

Εικόνα 5: Ερωτηματολόγιο: Δημογραφικά στοιχεία (1)

* 4 Καθήκοντα:

! Επιλέξτε ό,τι ισχύει

Εξυπηρέτηση κοινού (βοήθεια και καθοδήγηση στη χρήση μέσων και πηγών, βιβλιογραφική έρευνα, κυκλοφορία υλικού)

Διαχείριση συλλογής & Αρχαιοθήτηση (βιβλιοθηκονομική επεξεργασία και προετοιμασία νέων βιβλίων, τοποθέτηση υλικού στα ράφια, προβολή υλικού, έλεγχος καθυστερούμενων, βασική συντήρηση, βιβλιοδεσία και αναβιβλιοδεσία, απόσυρση υλικού)

Ανάπτυξη συλλογής (παρακολούθηση της εκδοτικής δραστηριότητας, καταστάσεις αγοράς, προσέλκυση δωρεών, αξιολόγηση της χρήσης της συλλογής και των υπηρεσιών που προσφέρονται)

Ξεναγήσεις, εκδηλώσεις και δραστηριότητες

Προϋπολογισμός, απολογισμός

Επικοινωνία, δημόσιες σχέσεις, κοινωνικά δίκτυα

Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας και επιτροπές

Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα χρηστών (διεξαγωγή σεμιναρίων, παρουσιάσεων, προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού)

Υπηρεσίες πληροφόρησης μέσω web (ενημέρωση Ιστοσελίδας)

Τεχνική υποστήριξη

Άλλο (προσδιορίστε):

Εικόνα 6: Ερωτηματολόγιο: Δημογραφικά στοιχεία (2)

* 5 Εκπαίδευση:

! Επιλέξτε ό,τι ισχύει

Πτυχίο συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης

Μεταπτυχιακό συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης

Διδακτορικό συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης

Πτυχίο συναφές με την Πληροφορική

Μεταπτυχιακό συναφές με την Πληροφορική

Διδακτορικό συναφές με την Πληροφορική

Άλλο(α) πτυχίο(α):

---

* 6 Ηλικία:

! Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

---

* 7 Προϋπηρεσία σε Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες:

! Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Εικόνα 7: Ερωτηματολόγιο: Δημογραφικά στοιχεία (3)

3.5.3 Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή

Σε πρώτη φάση είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό πώς οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης αντιλαμβάνονται την έννοια της λογοκλοπής και σε

ποιες πτυχές του πλαγιαρισμού εστιάζουν ως βασικές αιτίες και ως κύρια μορφή λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Αν και η αρχική σχεδίαση του ερωτηματολογίου περιλάμβανε στην πλειονότητα ανοιχτές ερωτήσεις σε αυτήν την ενότητα του ερωτηματολογίου, ωστόσο, μετά τον προέλεγχο, κρίθηκε σκόπιμο να μετατραπούν αυτές οι ερωτήσεις σε κλειστές ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ανταποκρισιμότητα από τους συμμετέχοντες. Στη τελική μορφή του ερωτηματολογίου η συγκεκριμένη ενότητα αποτελείται από συνολικά τέσσερις (4) ερωτήσεις, που αφορούν τα ακόλουθα (Εικόνα 8-11):

- **Αντιλήψεις περί λογοκλοπής (Ερώτηση 8).** Με τη χρήση μιας five-point Likert scale κλίμακας (1-Διαφωνώ απόλυτα, 2-Διαφωνώ, 3-Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνά, 4-Συμφωνώ και 5-Συμφωνώ απόλυτα) οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να δηλώσουν το βαθμό που διαφωνούν ή συμφωνούν σε οχτώ (8) συνολικά προτάσεις που αφορούσαν τη λογοκλοπή των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Το περιεχόμενο των δηλώσεων αυτών προήλθε τόσο από γενικές παραδοχές της βιβλιογραφικής επισκόπησης, όσο και από τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής αλλά και από τον Κανονισμό κατά της Λογοκλοπής που διαθέτουν άλλα Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ιδρυμάτων (Εικόνα 8).
- **Πρόθεση Λογοκλοπής των φοιτητών (Ερώτηση 9).** Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να ταξινομήσουν σύμφωνα με την εμπειρία τους τις περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών ανάλογα με την πρόθεση (Ακούσια και χωρίς πρόθεση λογοκλοπή/Εκούσια από πρόθεση λογοκλοπή) (Εικόνα 9).
- **Μορφές Λογοκλοπής (Ερώτηση 10).** Οι συμμετέχοντες χρησιμοποιώντας μιας five-point Likert scale κλίμακας (1-Ποτέ, 2-Σπάνια, 3-Μερικές φορές, 4-Συχνά και 5-Πολύ συχνά) δήλωσαν, σύμφωνα με την εμπειρία τους, τη συχνότητα με την οποία οι φοιτητές διαπράττουν έντεκα (11) από τις πιο κοινές, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία και σχετικές μελέτες, μορφές λογοκλοπής (Εικόνα 10).
- **Λόγοι Λογοκλοπής (Ερώτηση 10).** Με τη χρήση μιας five-point Likert scale κλίμακας (1-Ποτέ και 5-Πολύ συχνά), οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν να απαντήσουν, σύμφωνα με την εμπειρία τους, τη συχνότητα με την οποία οι φοιτητές διαπράττουν λογοκλοπή για κάποια συγκεκριμένοι αιτία. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία και εκτενείς έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής αναπτύχθηκε μία λίστα με τους βασικότερους διακριτούς λόγους που μπορεί να οδηγήσουν ένα άτομο και συγκεκριμένα ένα φοιτητή στη λογοκλοπή (Εικόνα 11).

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στη συγκεκριμένη ενότητα στόχευαν να διερευνήσουν τις απόψεις των συμμετεχόντων και να απαντήσουν στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας ερευνητικής μελέτης, που αφορούσε το «Πώς αντιλαμβάνονται οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα;».

* 8 Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις σχετικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα;

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η λογοκλοπή ερμηνεύεται ως η πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή της πηγής που χρησιμοποιήθηκε.	☐	☐	☐	☐	☐
Η προσφυγή στη λογοκλοπή από τους φοιτητές αποτελεί παράβαση του βασικού κανόνα της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Η αποφυγή της λογοκλοπής κάθε μορφής είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	☐	☐	☐	☐	☐
Η λογοκλοπή σε οποιαδήποτε μορφή της θεωρείται από την ακαδημαϊκή κοινότητα ως μια ανέντιμη πράξη.	☐	☐	☐	☐	☐
Η λογοκλοπή αποτελεί ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα.	☐	☐	☐	☐	☐
Το παράπτωμα της λογοκλοπής καταδεικνύει αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών στόχων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Η πράξη της λογοκλοπής των φοιτητών αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και επιφέρει ποινές.	☐	☐	☐	☐	☐
Τα Ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 8: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (1)

* 9 Κατατάξτε, σύμφωνα με την εμπειρία σας, τις περιπτώσεις Λογοκλοπής των φοιτητών ανάλογα με την πρόθεση (ακούσια ή εκούσια).

Διπλό κλικ ή σύροισμο και απόθεση αντικειμένων από τη λίστα στ' αριστερά για να μετακινηθούν στα δεξιά. Το αντικείμενο με την υψηλότερη κατάταξη θα πρέπει να είναι στην κορυφή δεξιά, κινούμενο διαμέσου του αντικειμένου με την χαμηλότερη κατάταξη.

🔊 Παρακαλώ επιλέξτε το πολύ 2 απαντήσεις

Οι επιλογές σας	Η ταξινόμησή σας
Ακούσια και χωρίς πρόθεση λογοκλοπή	
Εκούσια από πρόθεση λογοκλοπή	

Εικόνα 9: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (2)

* 10 Με ποια συχνότητα, σύμφωνα με την εμπειρία σας, οι φοιτητές διαπράττουν τις ακόλουθες μορφές Λογοκλοπής;

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή.	☐	☐	☐	☐	☐
Αντιγραφή και επικόλληση φράσεων αυτοτελή, με αναφορά στη πηγή αλλά χωρίς τη χρήση εισαγωγικών.	☐	☐	☐	☐	☐
Παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά αυτών.	☐	☐	☐	☐	☐
Υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια του.	☐	☐	☐	☐	☐
Παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες.	☐	☐	☐	☐	☐
Αγορά εργασίας από μία υπηρεσία συγγραφής εργασιών ή τρίτους.	☐	☐	☐	☐	☐
Αντιγραφή οποιασδήποτε μορφής ή συνεργασία με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια εξεταστικής διαδικασίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Αντιγραφή του περιεχομένου μεγάλου μέρους μιας πηγής ανεξάρτητα από την ορθή αναφορά της πηγής.	☐	☐	☐	☐	☐
Χρήση λανθασμένων βιβλιογραφικών αναφορών που δε δίνουν τις ορθές πληροφορίες των αρχικών πόρων.	☐	☐	☐	☐	☐
Αυτολογοκλοπή, χρήση δικού του δημοσιευμένου έργου ή άλλης εργασίας χωρίς την αναφορά σε αυτό.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 10: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (3)

* 11 Με ποια συχνότητα, σύμφωνα με την εμπειρία σας, οι φοιτητές διαπράττουν λογοκλοπή για κάθε έναν από τους παρακάτω λόγους;

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Προβλήματα και δυσκολίες λόγω (ξένης) γλώσσας.	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη χρόνου και προβλήματα στη διαχείριση του χρόνου.	☐	☐	☐	☐	☐
Ακαδημαϊκή πίεση και υψηλός φόρτος εργασίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης.	☐	☐	☐	☐	☐
Δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Θέληση για υψηλότερη απόδοση ή βαθμούς στην εργασία, στο μάθημα ή το πρόγραμμα σπουδών.	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών.	☐	☐	☐	☐	☐
Παράγοντες που σχετίζονται με τους καθηγητές: αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη.	☐	☐	☐	☐	☐
Παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπικότητα ή την κουλτούρα ενός του ατόμου.	☐	☐	☐	☐	☐
Δελεασμός και ευκαιρίες λόγω της απεριόριστης πρόσβασης στο διαδίκτυο ή/και με την ύπαρξη υπηρεσιών συγγραφής εργασιών.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 11: Δεύτερη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή (4)

3.5.4 Αντιλήψεις για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής

Η τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες ενότητες της συγκεκριμένης μελέτης καθώς επιδιώκει να διερευνήσει και να συλλέξει δεδομένα όσον αφορά τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής. Αποτελείται από πέντε (5) συνολικά ερωτήσεις, οι τέσσερις πρώτες εκ των οποίων είναι διαμορφωμένες σε πίνακα (array) χρησιμοποιώντας κλίμακα five-point Likert scale (1-Διαφωνώ απόλυτα, 2-Διαφωνώ, 3-Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνά, 4-Συμφωνά και 5-Συμφωνά απόλυτα) ώστε οι συμμετέχοντες να δηλώσουν το βαθμό που διαφωνούν ή συμφωνούν σε κάθε περίπτωση. Εξαίρεση αποτελεί η τελευταία ερώτηση της ενότητας, στην οποία δίνεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να προτείνουν με χρήση σχολίου κάποιες άλλες πρόσθετες υπηρεσίες (εκτός από τις προαναφερθέντες στις προηγούμενες ερωτήσεις της ενότητας) που θα μπορούσε να προσφέρει η Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών.

Η Ερώτηση 12 (Εικόνα 13) επικεντρώνεται στο ρόλο και τη συμμετοχή των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, ως οργανισμών και θεσμών, σε πέντε βασικούς άξονες για τη διαχείριση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα:

- στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης;
- στην υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής;
- στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού;
- στον έλεγχο των εργασιών/άρθρων και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών; και
- στην διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.

Στις Ερωτήσεις 13, 14 και 15 οι ερωτηθέντες καλούνται να δηλώσουν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε έναν αριθμό δραστηριοτήτων σχετικά με:

- την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών (Ερώτηση 13),

- την εκπαίδευση/επιμόρφωση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (Ερώτηση 14), και
- τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών (Ερώτηση 15).

Η λίστα με τις δραστηριότητες αυτές προέκυψε κατόπιν κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας και σχετικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί στο επιστημονικό πεδίο.

Η Ερώτηση 16 αποτελεί μια συμπληρωματική ημί-ανοιχτή ερώτηση (semi-open question) με χρήση σχολίου των παραπάνω ερωτήσεων, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να προτείνουν κάποιες άλλες υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στη συγκεκριμένη ενότητα στόχευαν διερευνήσουν τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το ρόλο τους στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα και να απαντήσουν στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας ερευνητικής μελέτης, που αφορούσε το «πώς αντιλαμβάνονται βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής;».

* 12 Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με το ρόλο και τη συμμετοχή των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ως προς:					
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
την πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης.	☐	☐	☐	☐	☐
την υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.	☐	☐	☐	☐	☐
τον έλεγχο των εργασιών/άρθρων και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐
τη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 12: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (1)

* 13 Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη συμμετοχή σας ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες δραστηριότητες σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών;

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Ενημέρωση φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φοιτητών σχετικά την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού Ιδρύματος.	☐	☐	☐	☐	☐
Υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή.	☐	☐	☐	☐	☐
Βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.	☐	☐	☐	☐	☐
Υπόδειξη τεχνικών και συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Βοήθεια και υποστήριξη φοιτητών που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 13: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (2)

* 14

Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τη συμμετοχή σας στις ακόλουθες δραστηριότητες εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και στις μεθοδολογίες έρευνας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακή) πληροφορίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Δημιουργία οδηγών/εγχειριδίων αναφορικά με τα στυλ παραπομπών και τα πρότυπα βιβλιογραφίας.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 14: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (3)

* 15 Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τη συμμετοχή σας στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών;

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐
Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες/άρθρα φοιτητών που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο.	☐	☐	☐	☐	☐
Χρήση άλλων τεχνικών και μεθόδων ελέγχου (εκτός του λογισμικού) για τον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐

* 16 Έχετε να προτείνετε κάποιες άλλες υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει η Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών; Εάν Ναι, μπορείτε να τις προσδιορίσετε στο πεδίο σχολίων.

📌 Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

Παρακαλώ καταχωρήστε τα σχόλιά σας εδώ:

Εικόνα 15: Τρίτη ενότητα ερωτηματολογίου: Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς της διαχείριση της λογοκλοπής (4)

3.5.5 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών

Σκοπός της τέταρτης ενότητας του ερωτηματολογίου είναι να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των επαγγελματιών της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης σχετικά με το ρόλο τους στην πρόληψη της λογοκλοπής, συμπεριλαμβανομένου της ενημέρωσης και υποστήριξης των φοιτητών κατά της λογοκλοπής και της συμμετοχής σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών. Αποτελείται από συνολικά έξι (6) ερωτήσεις, οι οποίες έχουν υιοθετηθεί από σχετικές ερευνητικές μελέτες των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011) και Jilani & Ahmad (2021) αλλά και από κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και έχουν διαμορφωθεί και προσαρμοστεί κατάλληλα στον σκοπό και τους στόχους της παρούσας ερευνητικής μελέτης.

Συγκεκριμένα, η Ερώτηση 17 αποσκοπεί να εξετάσει εάν υπάρχει «Κανονισμός κατά της λογοκλοπής» ή άλλος σχετικός οδηγός διαθέσιμος και προσβάσιμος από τους φοιτητές στην Ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη που εργάζονται οι συμμετέχοντες. Εκτός από την επιλογή 'Ναι/Όχι', υπήρχε η επιλογή 'Δε γνωρίζω' καθώς επίσης η δυνατότητα υποβολής πρόσθετων σχολίων των ερωτώμενων (Εικόνα 16).

* 17 Υπάρχει στην Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη που εργάζεστε "Κανονισμός κατά της Λογοκλοπής" (ή άλλος σχετικός οδηγός) διαθέσιμος και προσβάσιμος από τους φοιτητές; Αν χρειαστεί δώστε σχετικές πληροφορίες στο πεδίο σχολίων.

📍 Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Ναι

Όχι

Δε γνωρίζω

Παρακαλώ καταχωρήστε τα σχόλιά σας εδώ:

Εικόνα 16: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (1)

Η Ερώτηση 18 είχε ως σκοπό να αξιολογήσει τη συχνότητα συμμετοχής των συμμετεχόντων σε μια λίστα δραστηριοτήτων σχετικά με την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής, οι οποίες ήταν διαμορφωμένες σε μορφή πίνακα (array) χρησιμοποιώντας κλίμακα five-point Likert scale (1-Ποτέ, 2-Σπάνια, 3-Μερικές φορές, 4-Συχνά και 5-Πολύ συχνά). Να σημειωθεί ότι η λίστα με τις δραστηριότητες αυτές, όπως και των επόμενων σχετικών ερωτήσεων, είναι συνεπής με τη λίστα και τη μορφή προηγούμενων ερωτήσεων (Ερώτηση 13 & 14) ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση μεταξύ της πρόθεσης και της τρέχουσας πρακτικής των επαγγελματιών της ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

* 18 Με ποια συχνότητα συμμετέχετε ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες δραστηριότητες σχετικά με την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Προτείνετε σε φοιτητές πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.	☐	☐	☐	☐	☐
Λαμβάνετε και απαντάτε σε ερωτήσεις φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημερώνετε τους φοιτητές σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.	☐	☐	☐	☐	☐
Υποστηρίζετε τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης εργασιών.	☐	☐	☐	☐	☐
Παρέχετε συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με τεχνικές και μεθόδους για την αποφυγή της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.	☐	☐	☐	☐	☐
Παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη σε φοιτητές που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 17: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (2)

Στην Ερώτηση 19 που αποτελεί συμπληρωματική της Ερώτησης 18, οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να δηλώσουν μέσω μιας λίστας πολλαπλών επιλογών τους τρόπους με τους οποίους συμμετέχουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής.

* 19 Με ποιους από τους παρακάτω τρόπους συμμετέχετε στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής;

🔍 Επιλέξτε ό,τι ισχύει

- Ανάρτηση και δημοσίευση υλικού (εκπαιδευτικού χαρακτήρα) σχετικά με τη λογοκλοπή στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης.
- Ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων συνδέσμων στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής και την ορθή και ηθική χρήση της πληροφορίας.
- Χρήση των social media με σκοπό την ενημέρωση σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.
- Δημιουργία ομάδων συζήτησης και φόρουμ με θεματολογία σχετικά με τη λογοκλοπή.
- Άλλες τεχνικές μάρκετινγκ για ενημέρωση σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής, π.χ. αφίσες σε εκδηλώσεις του πανεπιστημίου.
- Ενημέρωση και παροχή πληροφοριών στο χώρο της βιβλιοθήκης (help desk).
- Αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων μέσω email.
- Online επικοινωνία και πληροφόρηση μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης.
- Τηλεφωνική επικοινωνία και πληροφόρηση.
- Καμία από τις παραπάνω.
- Άλλοι τρόποι ενημέρωσης (προσδιορίστε):

Εικόνα 18: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (3)

Αντίστοιχα, η Ερώτηση 20 είχε ως σκοπό να αξιολογήσει τη συχνότητα των συμμετεχόντων σε μια λίστα εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών δραστηριοτήτων σχετικά με την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής, οι οποίες ήταν διαμορφωμένες σε μορφή πίνακα (array) χρησιμοποιώντας κλίμακα five-point Likert scale (1-Ποτέ, 2-Σπάνια, 3-Μερικές φορές, 4-Συχνά και 5-Πολύ συχνά). Στην Ερώτηση 21 που αποτελεί συμπληρωματική της Ερώτησης 20, οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να δηλώσουν μέσω μιας λίστας πολλαπλών επιλογών τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για την παροχή εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής.

Και σε αυτήν την ενότητα, προστέθηκε μία συμπληρωματική ημί-ανοιχτή ερώτηση (semi-open question) με χρήση σχολίου (Ερώτηση 22), ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να δηλώσουν και να δώσουν πληροφορίες για οποιαδήποτε άλλη πρακτική χρησιμοποιούν για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής στο ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στη συγκεκριμένη ενότητα στόχευαν να απαντήσουν στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας ερευνητικής μελέτης «με ποιους τρόπους συμμετέχουν οι επαγγελματίες της

ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;».

* 20 Με ποια συχνότητα συμμετέχετε στις ακόλουθες εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών;

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Εκπαίδευση σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακού Γραμματισμού των φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση σχετικά με τη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση σχετικά με την ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και τις μεθοδολογίες έρευνας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 19: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (4)

* 21 Ποιες από τις ακόλουθες μεθόδους χρησιμοποιείτε για την παροχή εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής;

! Επιλέξτε ό,τι ισχύει

Διεξαγωγή σεμιναρίων είτε διά ζώσης ή online (σύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης).

Διεξαγωγή εκπαίδευσης με τη μορφή διαλέξεων.

Διεξαγωγή μαθήματος εξαμήνου.

Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, σημειώσεων και βιβλίων εργασίας.

Δημιουργία οδηγών ή/και εγχειριδίων.

Δημιουργία webinars, web tutorials ή videos (ασύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης)

Χρήση CMSs (Course Management Systems) για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικού μαθήματος.

Χρήση online discussion boards ή blogs.

Καμία από τις παραπάνω.

Άλλη μέθοδος (προσδιορίστε):

---

* 22 Συμμετέχετε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο στην πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών στο Ακαδημαϊκό σας Ίδρυμα; Εάν Ναι, μπορείτε να δώσετε πληροφορίες στο πεδίο σχολίων.

! Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

Παρακαλώ καταχωρήστε τα σχόλιά σας εδώ:

Εικόνα 20: Τέταρτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (5)

3.5.6 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου είναι να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των επαγγελματιών της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης σχετικά με το ρόλο τους στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών. Αποτελείται από συνολικά τέσσερις (4) ερωτήσεις, όπου οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν:

- Εάν το ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται διαθέτει (εμπορική) υπηρεσία ή λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής (commercial plagiarism detection services/software) (Ναι/Όχι/Δε γνωρίζω) ενώ παράλληλα τους ζητήθηκε να αναφέρουν το συγκεκριμένη υπηρεσία ή λογισμικό (Ερώτηση 23).
- Εάν τους έχει δοθεί άδεια χρήσης ή/και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα πρόσβασης:
  - ο στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής
  - ο στο ιδρυματικό αποθετήριο του ακαδημαϊκού ιδρύματος (Ερώτηση 24).
- Να δηλώσουν τη συχνότητα τη χρήσης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής (με χρήση κλίμακας five-point Likert scale (1-Ποτέ, 2-Σπάνια, 3-Μερικές φορές, 4-Συχνά και 5-Πολύ συχνά):
  - ο των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου, και
  - ο των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό αποθετήριο (Ερώτηση 25).
- Να αναφέρουν εάν χρησιμοποιούν άλλες (εξειδικευμένες) τεχνικές και μεθόδους ελέγχου για την ανίχνευση και τον εντοπισμό λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών (ημι-ανοιχτή ερώτηση με πεδίο σχολίων) (Ερώτηση 26).

Θα χρειαστεί, επίσης, να δοθεί έμφαση στο γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της ερευνητικής μελέτης, υπήρχαν περιορισμένα στοιχεία για την έκταση και την φύση της συμμετοχής των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων όσον αφορά τον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών, κυρίως από τις ερευνητικές μελέτες των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011) και Jilani & Ahmad (2021). Συνεπώς, ένας από τους στόχους της έρευνας ήταν να εντοπίσει και να αξιολογήσει τα δεδομένα αυτής της ενότητας ώστε να δοθεί απάντηση στο τέταρτο ερευνητικό ερώτημα «με ποιους τρόπους συμμετέχουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης συμμετέχουν στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;».

* 23 Διαθέτει το Ακαδημαϊκό Ίδρυμα στο οποίο εργάζεστε (εμπορική) υπηρεσία ή λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής; Εάν ναι, να γίνει αναφορά της υπηρεσίας/λογισμικού στο πεδίο σχολίων.

📌 Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

Παρακαλώ καταχωρήστε τα σχόλιά σας εδώ:

---

* 24 Σας έχει δοθεί άδεια χρήσης ή/και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα πρόσβασης:

	Άδεια διαχειριστή	Άδεια τελικού χρήστη	Δε μου έχει δοθεί άδεια πρόσβασης και χρήσης	Δε γνωρίζω
στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού Ιδρύματος;	☐	☐	☐	☐
στο Ιδρυματικό Αποθετήριο του Ακαδημαϊκού Ιδρύματος;	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 21: Πέμπτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (1)

* 25 Με ποια συχνότητα χρησιμοποιείτε το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου;	☐	☐	☐	☐	☐
των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο;	☐	☐	☐	☐	☐

* 26 Χρησιμοποιείτε άλλες (εξειδικευμένες) τεχνικές και μεθόδους ελέγχου για την ανίχνευση και τον εντοπισμό λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών; Εάν Ναι, μπορείτε να τις αναφέρετε στο πεδίο σχολίων.

📌 Επιλέξτε μια από τις παρακάτω απαντήσεις

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

Παρακαλώ καταχωρήστε τα σχόλιά σας εδώ:

Εικόνα 22: Πέμπτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (2)

3.5.7 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών

Η έκτη και τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου αποτελείται από δύο (2) βασικές ερωτήσεις ενώ έχει προστεθεί στο τέλος μία ανοιχτή ερώτηση (Ερώτηση 29), ώστε οι συμμετέχοντες να έχουν τη δυνατότητα να προσθέσουν οποιοδήποτε άλλο σχόλιο επιθυμούν σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη.

Η Ερώτηση 27 επικεντρώνεται στη συνεργασία του προσωπικού της βιβλιοθήκης με το διδακτικό προσωπικό, τα ακαδημαϊκά τμήματα και τους διοικητικούς και οργανωτικούς

φορείς των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων (Εικόνα 23). Όπως έχει ήδη αναδειχθεί από τη σχετική βιβλιογραφία, ένας σημαντικός παράγοντας στη διαχείριση και στον περιορισμό του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η συνεργασία μεταξύ των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και της υπόλοιπης ακαδημαϊκής κοινότητας (Jilani & Ahmad, 2021; Madray, 2008; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Ιδιαίτερα η συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων σε θεσμικό επίπεδο στη διαμόρφωση και την ανάπτυξη της πολιτικής και των διαδικασιών που ακολουθούνται για την πρόληψη και τη διαχείριση της λογοκλοπής έχει επισημανθεί στη σχετική βιβλιογραφία (Garber et al., 2006; Harris, 2001; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Με γνώμονα τα παραπάνω, οι ερωτώμενοι καλούνται να αναφέρουν τη συχνότητα συμμετοχής τους ως επαγγελματίες της βιβλιοθήκης σε μία λίστα συνεργατικών δραστηριοτήτων με την ακαδημαϊκή κοινότητα, όπως έχει αναδειχθεί από τη σχετική βιβλιογραφία, ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής.

Τέλος, ορισμένοι άλλοι παράγοντες που θα χρειαστεί να ληφθούν υπόψη είναι οι δυσκολίες και οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής. Για αυτό το σκοπό, η Ερώτηση 28, δίνει τη δυνατότητα στους ερωτώμενους να επιλέξουν τις σημαντικότερες δυσκολίες και προκλήσεις αλλά και να προτείνουν άλλες δυσκολίες στο σημαντικό αυτό έργο τους για τη διαχείριση της λογοκλοπής από την ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη (Εικόνα 24).

* 27 Με ποια συχνότητα συμμετέχετε ως Επαγγελματίες της Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες συνεργατικές δραστηριότητες με την ακαδημαϊκή κοινότητα ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Συναντήσεις με το προσωπικό των ακαδημαϊκών τμημάτων για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής.	☐	☐	☐	☐	☐
Συνεργασία με καθηγητές για την ανασχεδίαση εργασιών για την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐
Βοήθεια και υποστήριξη ακαδημαϊκών ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών.	☐	☐	☐	☐	☐
Εκπαίδευση ακαδημαϊκού προσωπικού σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας.	☐	☐	☐	☐	☐
Συμμετοχή στη διαμόρφωση και χάραξη της Πολιτικής Λογοκλοπής και εφαρμογής των διαδικασιών του ακαδημαϊκού ιδρύματος.	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 23: Έκτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (1)

* 28 Ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες ή προκλήσεις που καλείστε να αντιμετωπίσετε ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή σας στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής;

Επιλέξτε ό,τι ισχύει

Περιορισμοί σε χρόνο.

Δυσκολία στην επικοινωνία με τους φοιτητές.

Συνεργασία με ακαδημαϊκούς, διδακτικό προσωπικό και ακαδημαϊκά τμήματα.

Πολιτική ακαδημαϊκού ιδρύματος για τη συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής.

Έλλειψη επαρκών γνώσεων ή/και δεξιοτήτων.

Άλλες προκλήσεις ή δυσκολίες:

---

29 Έχετε να προσθέσετε κάποιο σχόλιο σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη;

Εικόνα 24: Έκτη ενότητα ερωτηματολογίου: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών (2)

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τη συγκεκριμένη ερώτηση απαντούν στο πέμπτο και τελευταίο ερευνητικό ερώτημα «ποιες προκλήσεις και δυσκολίες καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ώστε να συμμετέχουν ενεργά και αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα;».

Μετά την ολοκλήρωση της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου εμφανιζόταν ένα ευχαριστήριο σημείωμα με σκοπό να εκφράσει την εκτίμηση για τη συμμετοχή στο ερευνητικό έργο, όπως συνίσταται σε έρευνες τέτοιου τύπου (Gilbert, 2007).

3.5.8 Προέλεγχος ερωτηματολογίου

Ο προέλεγχος του ερευνητικού εργαλείου είναι σημαντικός και χρήσιμος ώστε να εντοπιστούν διαφορούμενες ερωτήσεις, προβλήματα στη διατύπωση, ασάφειες στις οδηγίες καθώς και άλλα πιθανά προβλήματα πριν τη συλλογή των δεδομένων ενώ παράλληλα παρέχει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την εγκυρότητα και αξιοπιστία της ερευνητικής διαδικασίας (Draugalis et al., 2008, p. 3). Ο προέλεγχος του εργαλείου της έρευνας πραγματοποιήθηκε από μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και ήταν ιδιαίτερα κρίσιμος και σημαντικός για τη βελτίωση του ερωτηματολογίου, τόσο ως προς τη μορφή του όσο και ως προς τη δομή και το περιεχόμενό του. Μετά τον προέλεγχο του ερευνητικού εργαλείου πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες εργασίες και ενέργειες:

- Στο εισαγωγικό σημείωμα προστέθηκε το απαραίτητο κείμενο που αφορά στη διαχείριση των δεδομένων και στην αντιμετώπιση καταγγελιών, όπως ορίζεται από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του ΠΑΔΑ (στο εξής ΕΗΔΕ).
- Έγινε διόρθωση φραστικών ή λεκτικών λαθών στο περιεχόμενο του ερωτηματολογίου. Επιπρόσθετα, όπου κρίθηκε απαραίτητο περιορίστηκε και μειώθηκε η διατύπωση των ερωτήσεων.
- Τόσο στην παρούσα εργασία όσο και στο ερωτηματολόγιο υπήρχε ταυτόσημη χρήση και των δύο ορών της «λογοκλοπής» και του «πλαγιαρισμού» (plagiarism). Μετά τον προέλεγχο στο ερευνητικό εργαλείο διατηρήθηκε μόνο ο επικρατέστερος ορισμός στην ελληνική βιβλιογραφία, αυτός της «λογοκλοπής» ώστε να μη δημιουργηθεί σύγχυση στους συμμετέχοντες από την ταυτόχρονη χρήση και των δύο ορισμών.
- Προστέθηκε στην πρώτη ενότητα των «Δημογραφικών Στοιχείων» η ερώτηση σχετικά με την ηλικία των συμμετεχόντων.
- Τροποποιήθηκε η πρώτη ερώτηση «Πώς ορίζετε την έννοια της λογοκλοπής και του πλαγιαρισμού των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;» της δεύτερης ενότητας «Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη λογοκλοπή» από ανοιχτή σε κλειστή, όπου αξιολογήθηκαν οι απόψεις των συμμετεχόντων σε five-point Likert scale (1-Διαφωνώ απόλυτα και 5-Συμφωνώ απόλυτα). Ο λόγος για αυτήν την τροποποίηση βασίστηκε σε σύσταση της ομάδας προελέγχου ότι αφενός η χρήση αρκετών ανοιχτών ερωτήσεων σε δομημένο ερωτηματολόγιο παραπέμπει σε μορφή συνέντευξης και αφετέρου είναι πιθανόν να αποτελέσει τροχοπέδη στην συμπλήρωσή του ερωτηματολογίου από τους συμμετέχοντες. Το ίδιο εφαρμόστηκε και σε άλλες ανοιχτές ερωτήσεις ώστε να μετατραπούν σε κλειστές ερωτήσεις είτε πολλαπλής επιλογής ή τύπου πίνακα με χρήση Likert scale.
- Σχεδόν σε όλες τις ερωτήσεις κλειστού τύπου, στην αρχική μορφή του ερωτηματολογίου, υπήρχε πεδίο Σχολίων, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα για προαιρετική προσθήκη περισσότερων λεπτομερειών. Στην τελική μορφή του ερωτηματολογίου, το πεδίο Σχολίων διατηρήθηκε μόνο στις κλειστές ερωτήσεις που η παροχή περισσότερων πληροφοριών θα είχε αξία στα ερευνητικά δεδομένα.
- Περιορίστηκε το αρχικό μέγεθος του ερωτηματολογίου σε 29 ερωτήσεις, το οποίο περιλάμβανε σε πρώτη φάση 36 ερωτήσεις, ενώ ταυτόχρονα αναδιαμορφώθηκαν οι ενότητες. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση ώστε όλες οι ερωτήσεις να απαντάνε στα ερευνητικά ερωτήματα.

- Τέλος, έγινε μια προσπάθεια να αναδιατυπωθούν και να αναδιαμορφωθούν ορισμένες προδιαγεγραμμένες ερωτήσεις που πιθανόν να καθοδηγούσαν τους συμμετέχοντες ως προς τις απαντήσεις τους.

Να επισημανθεί σε αυτό το σημείο, ότι τυπική πιλοτική έρευνα δεν πραγματοποιήθηκε καθώς, κυρίως λόγω περιορισμού χρόνου, ο προέλεγχος του ερωτηματολογίου θεωρήθηκε ως το βασικό στάδιο επικύρωσης του ερωτηματολογίου.

3.5.9 Research Ethics

Πριν την αποστολή του ερωτηματολογίου στους συμμετέχοντες, το ερευνητικό εργαλείο πήρε έγκριση την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (αριθμός έγκρισης 4134/26-01-2022). Μαζί με την υποβολή της αίτησης για έγκριση του ερευνητικού προγράμματος από την Επιτροπή Ηθικής Και Δεοντολογίας Της Έρευνας (Ε.Η.Δ.Ε.) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ΠΑ.Δ.Α), συντάχθηκε, επίσης, λεπτομερές ερευνητικό πρωτόκολλο, έντυπο συγκατάθεσης των υποκειμένων της μελέτης, έντυπο ενημέρωσης των υποκειμένων της μελέτης, έντυπο καταγγελιών, βιογραφικό σημείωμα μεταπτυχιακής φοιτήτριας και επιβλέποντα καθηγητή, υπεύθυνες δηλώσεις μεταπτυχιακής φοιτήτριας και επιβλέποντα καθηγητή περί μη σύγκρουσης συμφερόντων και δέσμευσης των εντύπων πληροφόρησης και συναίνεσης όπου μαζί με ερωτηματολόγιο και τα εργαλεία μέτρησης που θα χρησιμοποιηθούν στη μελέτη στάλθηκαν στην Επιτροπή Ηθικής Και Δεοντολογίας Της Έρευνας (Ε.Η.Δ.Ε.) του ΠΑ.Δ.Α. Μεταξύ των άλλων περιλάμβαναν τις ακόλουθες πληροφορίες σχετικά με την ηθική της ερευνητικής διαδικασίας και την προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων.

Συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης για συμμετοχή στην έρευνα

Οι ενημερωτικές πληροφορίες και η σχετική δήλωση της εν επιγνώσει συναίνεσης συμπεριλαμβάνονται στην πρώτη σελίδα του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Οι συμμετέχοντες πρέπει υποχρεωτικά να δηλώσουν ότι είναι άνω των 18 ετών και ότι συναινούν στη συμμετοχής τους στην έρευνα.

Λεπτομέρειες για τα προσωπικά και δημογραφικά δεδομένα που θα συνοδεύουν το δείγμα του πληθυσμού της έρευνας

Τόσο η συλλογή όσο και η επεξεργασία των συλλεχθέντων προσωπικών δεδομένων θα πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ), τη συναφή ελληνική νομοθεσία και τις αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Σύμφωνα με το άρθρο 5 στοιχ. ε του Κανονισμού 2016/679 (GDPR), τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να αποθηκεύονται για διάστημα

μεγαλύτερο αυτού κατά το οποίο διεξάγεται η ερευνητική διαδικασία, εφόσον εφαρμόζονται τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που απαιτεί ο Κανονισμός 2016/679 (GDPR) για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών του υποκειμένου (ή των υποκειμένων) των δεδομένων που έχουν συλλεχθεί στο πλαίσιο της έρευνας. Σε αυτήν τη βάση, τα δεδομένα της παρούσας έρευνας θα διατηρηθούν για πέντε (5) χρόνια μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των προαπαιτούμενων για τη λήψη του μεταπτυχιακού διπλώματος από τη φοιτήτρια. Επιπρόσθετα, όσον αφορά στην ανάγκη περαιτέρω (δευτερογενούς) επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 5 στοιχ. β του Κανονισμού 2016/679 (GDPR), για λόγους ερευνητικούς, η δευτερογενής επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων θεωρείται συμβατή με τους αρχικούς σκοπούς της επεξεργασίας χωρίς να γίνεται λόγος περί της ανάγκης λήψης τεχνικών και οργανωτικών μέτρων. Κατά συνέπεια, τα προσωπικά δεδομένα της παρούσας έρευνας δύνανται να χρησιμοποιηθούν και από άλλες έρευνες που θα εγκριθούν αρμοδίως χωρίς να χρειαστεί να δοθεί εκ νέου η συγκατάθεση των συμμετεχόντων.

Ο επιβλέπων της μεταπτυχιακής διατριβής από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής που αποτελεί το Ίδρυμα στο οποίο βρίσκεται η έδρα του, έχοντας τον ρόλο της Υπεύθυνου Επεξεργασίας, ελέγχει τη συλλογή και την ανάλυση των προσωπικών δεδομένων για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας. Οι απαντήσεις στα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια είναι ανώνυμες και δεν δύναται, είτε μέσω του λογισμικού LimeSurvey που χρησιμοποιείται για τη κατασκευή του ερωτηματολογίου, είτε μέσω της ανάλυσης των συλλεχθέντων δεδομένων να ταυτοποιηθεί ο ερωτώμενος μέσω των απαντήσεών του. Ανώνυμα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν για τη συγγραφή της διατριβής και λοιπών επιστημονικών δημοσιεύσεων.

Διάχυση προσωπικών δεδομένων

Ανώνυμα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν για τη συγγραφή άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά και την παρουσίασή τους σε διεθνές συνέδριο.

Χρόνος αποθήκευσης και καταστροφής δεδομένων

Η διάρκεια αποθήκευσης των δεδομένων της έρευνας είναι πέντε (5) χρόνια από την μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των προαπαιτούμενων για τη λήψη του μεταπτυχιακού διπλώματος από τη φοιτήτρια. Μετά το πέρας των οποίων τα δεδομένα θα καταστραφούν. Σύμφωνα με την οδηγία Αρ. 1/2005 «Οδηγία για την ασφαλή καταστροφή προσωπικών δεδομένων μετά το πέρας της περιόδου που απαιτείται για την πραγματοποίηση του σκοπού επεξεργασίας» της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, για την προγραμματισμένη ασφαλή καταστροφή των προσωπικών δεδομένων μετά το πέρας της περιόδου που απαιτείται για την

πραγματοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας, τα μέλη της ερευνητικής ομάδας θα προχωρήσουν σε οριστική διαγραφή των αποθηκευμένων στο δεδομένων, με τη χρήση του file eraser προγράμματος Permadelete.

Τέλος, θα συνταχθεί Πρωτόκολλο Καταστροφής Δεδομένων από τον επιβλέπων Καθηγητή, με σαφή αναφορά στα ακόλουθα:

- Ημερομηνία καταστροφής των δεδομένων
- Περιγραφή των δεδομένων που καταστράφηκαν.
- Μέθοδος καταστροφής.

Διαδικασία υποβολής παραπόνων ή καταγγελιών

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα μπορούν να υποβάλλουν τυχόν σχόλια ή παρατηρήσεις ηλεκτρονικά, στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της μεταπτυχιακής φοιτήτριας ή/και στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του επιβλέποντα Καθηγητή της διπλωματικής. Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διεξαγωγή της έρευνας μπορούν να απευθυνθούν στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ethics@uniwa.gr). Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διαχείριση των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων μπορούν να απευθύνονται και στον Υπεύθυνο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, κ. Αγιοπετρίτη Ιωάννη (agiop@uniwa.gr). Σε περίπτωση μη επίλυσης του προβλήματός τους, μπορούν να απευθύνονται στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, συμπληρώνοντας το σχετικό έντυπο που βρίσκεται στην ιστοσελίδα αυτής (complaints@dpa.gr).

3.6 Μέθοδοι Στατιστικής Ανάλυσης – Survey Research

Για την στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκε το MS Excel (Microsoft® Excel® για το Microsoft 365 MSO) και το στατιστικό πακέτο SPSS (IBM SPSS Statistics v28), την άδεια του οποίου παρείχε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Το πακέτο SPSS εγκαταστάθηκε στον προσωπικό τοπικό Η/Υ ωστόσο η λειτουργία του πραγματοποιήθηκε μέσω VPN με τον ιδρυματικό λογαριασμό της φοιτήτριας. Προηγήθηκε εκκαθάριση των δεδομένων ενώ στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ανάλυση των δεδομένων, όπου χρησιμοποιήθηκαν τόσο περιγραφική όσο και επαγωγική στατιστική (inferential statistics).

Στο πλαίσιο της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων, για τη παραγωγή συμπερασμάτων επαγωγικής στατιστικής πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη σε τρία δημογραφικά στοιχεία: προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα

4.1 Δημογραφικά στοιχεία

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου είναι να αναδείξει κάποια από τα γενικά βασικά δημογραφικά στοιχεία των επαγγελματιών που εργάζονται στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, οι οποίοι συμμετείχαν στην παρούσα ερευνητική μελέτη.

4.1.1 Συμμετοχή του προσωπικού βιβλιοθήκης από τα Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ιδρύματα

Στην αρχή του ερωτηματολογίου, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν το **Ίδρυμα της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης** στο οποίο εργάζονται. Τα αποτελέσματα από τη συμμετοχή του προσωπικού της Βιβλιοθήκης των συνολικά 25 Ελληνικών Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων εμφανίζονται στον Πίνακα 1 ($n = 147$) και στο γράφημα που ακολουθεί (Figure 1). Είναι σημαντικό το γεγονός ότι υπήρχε ανταποκρισιμότητα στην παρούσα ερευνητική μελέτη από επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών σχεδόν όλων των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων με εξαίρεση το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, όπου επιστράφηκε ένα μερικώς συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο, το οποίο δε λήφθηκε υπόψη στη στατιστική ανάλυση των δεδομένων.

Στην τελευταία στήλη του Πίνακα 1, εμφανίζεται το ποσοστό ανταποκρισιμότητας ανά ακαδημαϊκό ίδρυμα, σύμφωνα την Ετήσια Έκθεση Στατιστικών Στοιχείων των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών του 2020 (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020). Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς, το μεγαλύτερο ποσοστό ανταποκρισιμότητας προήλθε από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα με σχετικά μικρό αριθμό προσωπικού βιβλιοθήκης (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής Και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης), ωστόσο η μεγαλύτερη συμμετοχή, όπως είναι αναμενόμενο, προέρχεται από τα δύο μεγαλύτερα ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών).

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η πρόσκληση για συμμετοχή στην έρευνα δεν ήταν εφικτό να φτάσει σε όλο των προσωπικό των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών για διάφορους λόγους. Πρώτον, δεν ήταν σε όλες τις περιπτώσεις δημοσιευμένα στις Ιστοσελίδες των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών όλα τα στοιχεία των ηλεκτρονικών διευθύνσεων (email) των επαγγελματιών που εργάζονται στις βιβλιοθήκες. Επιπλέον, κάποιες από τις

ηλεκτρονικές διευθύνσεις δεν ήταν ενημερωμένες. Δεύτερον, αν και στάλθηκε email στη γραμματεία όλων των βιβλιοθηκών να προωθήσουν την πρόσκληση συμμετοχής σε όλο το προσωπικό της βιβλιοθήκης, δεν υπήρχε ενημέρωση ότι πράγματι εστάλη. Τρίτον, σε κάποιες περιπτώσεις το firewall του δικτύου των βιβλιοθηκών δεν επέτρεψε την πρόσβαση του προσωπικού της βιβλιοθήκης στο online ερωτηματολόγιο.

Στην παρούσα έρευνα συμμετείχε, επίσης, σε ποσοστό 4,76% προσωπικό από άλλες Βιβλιοθήκες, κάποιες εκ των οποίων ανήκουν σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας (Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Αμερικάνικο Κολλέγιο Θεσσαλονίκης, Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών, Μουσική Βιβλιοθήκη και Ερευνητική Βιβλιοθήκη Ιδιωτικού Δικαίου). Το ποσοστό αυτό λήφθηκε υπόψη στη στατιστική ανάλυση καθώς όλοι οι συμμετέχοντες είχαν προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Πίνακας 1: Αριθμός συμμετεχόντων ανά ακαδημαϊκό ίδρυμα

Ακαδημαϊκό Ίδρυμα	Frequency	Percentage (%)	Προσωπικό Βιβλιοθήκης (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020)	Response Rate (%)
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (A1)	3	2,04%	9	33,33%
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΣΠΑΙΤΕ) (A2)	3	2,04%	6	50,00%
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (A3)	24	16,33%	125	19,20%
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (A4)	5	3,40%	7	71,43%
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ (A5)	8	5,44%	22	36,36%
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (A6)	6	4,08%	14	42,86%
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (A7)	17	11,56%	108	15,74%
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (A8)	2	1,36%	44	4,55%
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (A9)	0	0,00%	14	0,00%
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (A10)	2	1,36%	13	15,38%
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (A11)	2	1,36%	10	20,00%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (A12)	2	1,36%	12	16,67%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ (A13)	5	3,40%	28	17,86%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (A14)	3	2,04%	20	15,00%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (A15)	7	4,76%	10	70,00%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (A16)	12	8,16%	67	17,91%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (A17)	10	6,80%	25	40,00%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ (A18)	4	2,72%	33	12,12%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (A19)	5	3,40%	24	20,83%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ (A20)	8	5,44%	32	25,00%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (A21)	4	2,72%	10	40,00%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (A22)	4	2,72%	22	18,18%
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (A23)	1	0,68%	18	5,56%

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗ (A24)	2	1,36%	9	22,22%
ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (A25)	1	0,68%	4	25,00%
Άλλο (A26)	7	4,76%	9	33,33%

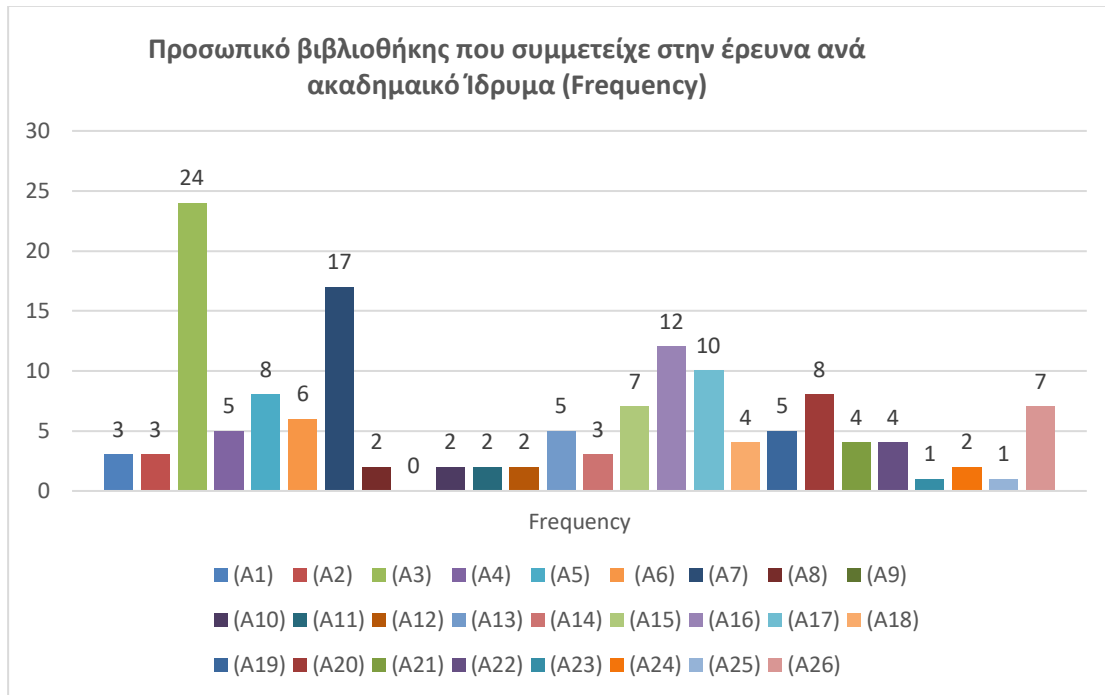

Figure 1: Προσωπικό βιβλιοθήκης που συμμετείχε στην έρευνα ανά ακαδημαϊκό Ίδρυμα

4.1.2 Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Σχέση Εργασίας

Από το σύνολο των συμμετεχόντων του τελικού δείγματος ($n = 147$), όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2 και απεικονίζεται στο ακόλουθο γράφημα (Figure 2), η πλειοψηφία (91%, $n = 134$) αποτελεί μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Πίνακας 2: Προσωπικό βιβλιοθήκης - σχέση εργασίας

Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Σχέση Εργασίας:	Frequency	Percentage (%)
Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	91,16%
Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	8,84%

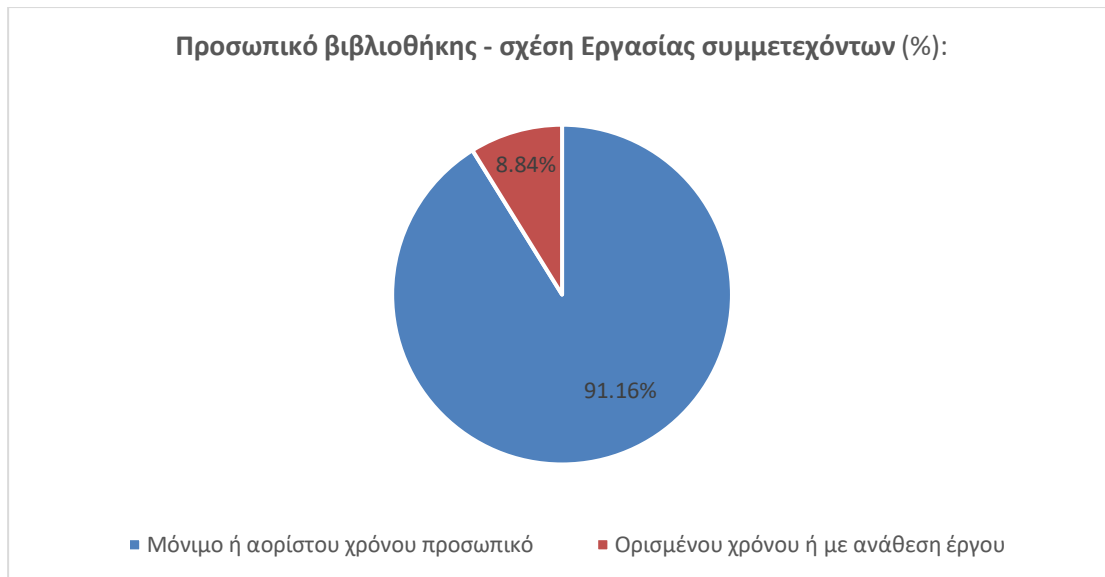

Figure 2: Προσωπικό βιβλιοθήκης – σχέση εργασίας συμμετεχόντων

4.1.3 Προσωπικό βιβλιοθήκης – ειδικότητα

Στον Πίνακα 3 και στο γράφημα που ακολουθεί (Figure 3) παρουσιάζεται το ποσοστό συμμετοχής ανά ειδικότητα του προσωπικού των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ($n = 147$) σε σύγκριση με τα στοιχεία της Ετήσιας Έκθεσης Στατιστικών Στοιχείων των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών του 2020 (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020). Οι εννιά στους δέκα συμμετέχοντες είναι βιβλιοθηκονόμοι (92%), οι οποίοι αποτελούν ως δείγμα σχεδόν το 28% του πληθυσμού της έρευνας ενώ οι υπόλοιποι συμμετέχοντες σε ποσοστό 7% αποτελούν προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες. Κανένας από τους συμμετέχοντες στο τελικό δείγμα δεν ανήκε στην κατηγορία του Ειδικού Πληροφορικής (αν και υπήρχε μία μερικώς συμπληρωμένη επιστροφή ερωτηματολογίου από Ειδικό Πληροφορικής, η οποία ωστόσο δε λήφθηκε υπόψη στη στατιστική ανάλυση) ενώ ένας ακόμη συμμετέχοντας δήλωσε ότι εργάζεται ως ΕΔΙΠ (Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό της Βιβλιοθήκης).

Πίνακας 3: Προσωπικό βιβλιοθήκης – ειδικότητα συμμετεχόντων

Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Ειδικότητα:	Frequency	Percentage (%)	Προσωπικό Βιβλιοθήκης (ΜΟΑΔΑΠ, 2020)	Response Rate (%)
Βιβλιοθηκονόμος	135	91,84%	482	28,01%
Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες	11	0,00%	120	9,17%
Ειδικός Πληροφορικής	0	7,48%	33	0,00%
Άλλο	1	0,68%		

Figure 3: Προσωπικό βιβλιοθήκης - ειδικότητα συμμετεχόντων

4.1.4 Καθήκοντα

Στον Πίνακα 4 και στο γράφημα που ακολουθεί (Figure 4) παρουσιάζεται μία λίστα καθηκόντων με το ποσοστό συμμετοχής των ερωτηθέντων ανά φθίνουσα σειρά ($n = 147$). Η λίστα με τις επιλογές των καθηκόντων διαμορφώθηκε κατόπιν ανασκόπησης της βιβλιογραφίας. Οι παραδοσιακές εργασίες που εκτελούνται στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, όπως είναι η εξυπηρέτηση κοινού, η διαχείριση συλλογής, η καταλογογράφηση και η αρχειοθέτηση, οι ξεναγήσεις και η συμμετοχή σε εκδηλώσεις και δραστηριότητες της βιβλιοθήκης εξακολουθούν να αποτελούν τα βασικά καθήκοντα του μεγαλύτερου μέρους του προσωπικού της βιβλιοθήκης ενώ μόλις ένα μικρό ποσοστό συμμετεχόντων (10%) ασχολείται με την τεχνική υποστήριξη των χρηστών. Ιδιαίτερα, η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης και η εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών της βιβλιοθήκης αποτελεί τον πρωταρχικό ρόλο της πλειοψηφίας (87%) των συμμετεχόντων.

Αυτό, όμως που είναι σημαντικό να επισημανθεί είναι ότι από τους επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που έλαβαν μέρος στην παρούσα έρευνα οι μισοί από αυτούς (50%) συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα χρηστών,

αναδεικνύοντας το νέο αυτό ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Είναι λοιπόν, αδιαμφισβήτητο γεγονός, ότι πλέον ένα μεγάλο ποσοστό των βιβλιοθηκονόμων εμπλέκεται ενεργά με την εκπαίδευση και τη διδασκαλία σε διάφορα πλαίσια της ακαδημαϊκής κοινότητας και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων, όπως αποτυπώνεται και στη σχετική βιβλιογραφία (American Library Association, 2016; Datig & Russell, 2014; Davis, 2007; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018).

Η λίστα με τα καθήκοντα των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης δεν περιορίζεται ωστόσο στις επιλογές που παρουσιάζονται στον Πίνακα 4, αλλά περιλαμβάνει κάποιες πρόσθετες δραστηριότητες, που μάλιστα είναι ιδιαίτερα σημαντικές στην παρούσα μελέτη, όπως είναι η διαχείριση του ιδρυματικού αποθετηρίου (π.χ. ανάρτηση πτυχιακών /μεταπτυχιακών εργασιών στο Ιδρυματικό Αποθετήριο) και η διαχείριση και υποστήριξη της υπηρεσίας και του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων (π.χ. Turnitin helpdesk). Αυτές οι εργασίες που επιστημάνθηκαν από έναν αριθμό συμμετεχόντων υποδεικνύει και τον πολυδιάστατο και πολυσήμαντο ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων. Άλλες πρόσθετες υπηρεσίες που δηλώθηκαν από τους συμμετέχοντες είναι η ψηφιοποίηση υλικού, οι υπηρεσίες Πληροφορικής, η υποστήριξη εντυποανάπηρων χρηστών και η προσβασιμότητα ΑΜΕΑ, και τέλος καθήκοντα σχετικά με τη διοίκηση και τη διεύθυνση της βιβλιοθήκης.

Πίνακας 4: Καθήκοντα συμμετεχόντων

Καθήκοντα:	Frequency	Percentage (%)
Εξυπηρέτηση κοινού (βοήθεια και καθοδήγηση στη χρήση μέσων και πηγών, βιβλιογραφική έρευνα, κυκλοφορία υλικού)	128	87,07%
Διαχείριση συλλογής & Αρχαιοθέτηση (βιβλιοθηκονομική επεξεργασία και προετοιμασία νέων βιβλίων, τοποθέτηση υλικού στα ράφια, προβολή υλικού, έλεγχος καθυστερούμενων, βασική συντήρηση, βιβλιοδεσία και αναβιβλιοδεσία, απόσυρση υλικού)	104	70,75%
Ξεναγήσεις, εκδηλώσεις και δραστηριότητες	80	54,42%
Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα χρηστών (διεξαγωγή σεμιναρίων, παρουσιάσεων, προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού)	74	50,34%
Ανάπτυξη συλλογής (παρακολούθηση της εκδοτικής δραστηριότητας, καταστάσεις αγοράς, προσέλκυση δωρεών, αξιολόγηση της χρήσης της συλλογής και των υπηρεσιών που προσφέρονται)	67	45,58%
Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας και επιτροπές	64	43,54%
Επικοινωνία, δημόσιες σχέσεις, κοινωνικά δίκτυα	49	33,33%
Υπηρεσίες πληροφόρησης μέσω web (ενημέρωση ιστοσελίδας)	46	31,29%
Προϋπολογισμός, απολογισμός	38	25,85%
Τεχνική υποστήριξη	15	10,20%
Άλλο	15	10,20%

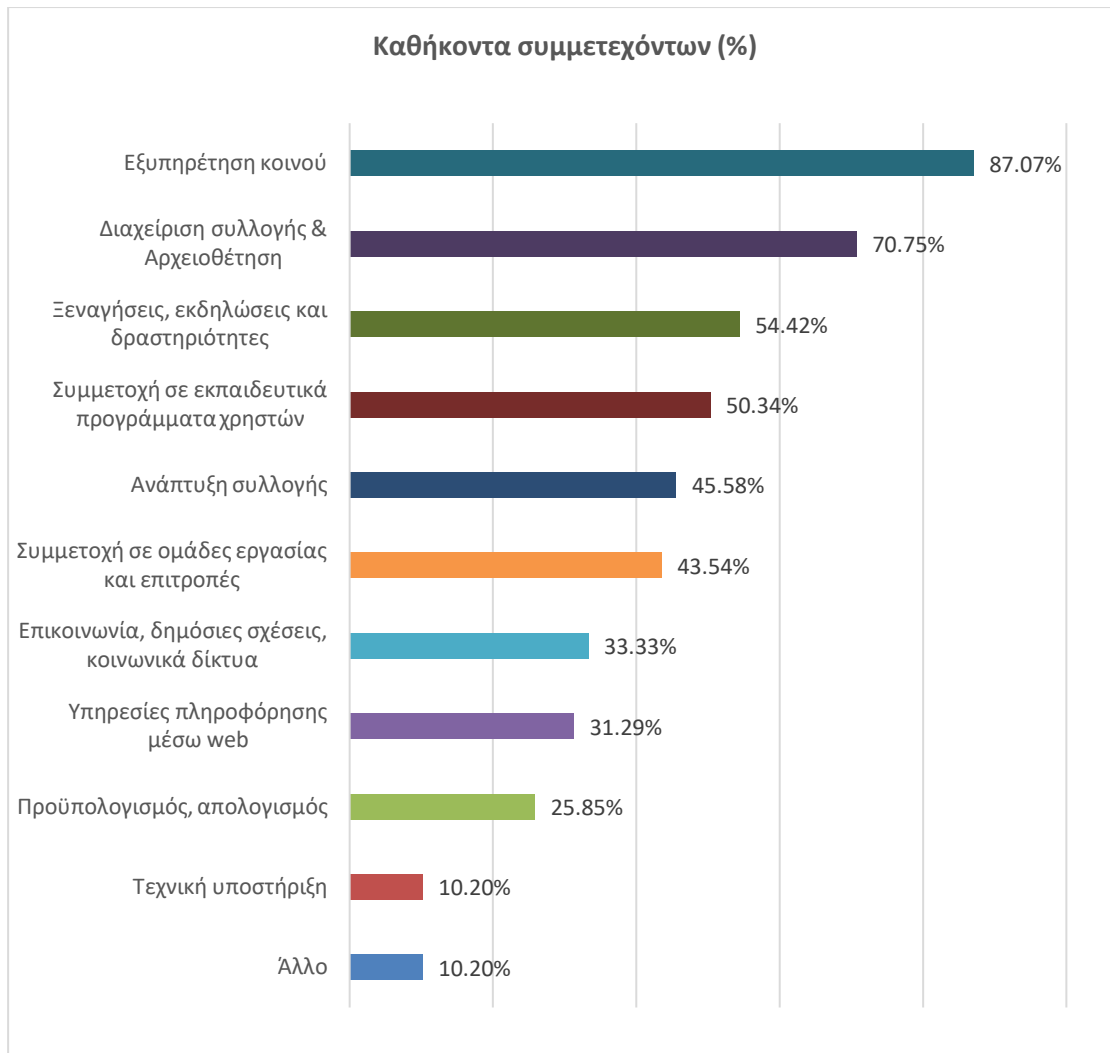

Figure 4: Καθήκοντα συμμετεχόντων

4.1.5 Εκπαίδευση

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (80%) της έρευνας ($n = 117$) κατέχει πτυχίο συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης, ενώ παραπάνω από το ένα τρίτο (39%) έχει ολοκληρώσει σπουδές μεταπτυχιακού επιπέδου στο επιστημονικό πεδίο της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης και ένα μικρό ποσοστό αυτών κατέχει διδακτορικό δίπλωμα στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο (4%). Το ποσοστό των συμμετεχόντων που προέρχονται από προπτυχιακές ή μεταπτυχιακές σπουδές στον τομέα της Πληροφορικής είναι 1% και 6% αντίστοιχα. Ενδιαφέρον, ωστόσο, είναι το γεγονός ότι ένας αριθμός συμμετεχόντων (14%) δήλωσαν ότι έχουν παρακολουθήσει σπουδές ή κατέχουν πτυχίο σε διάφορα άλλα επιστημονικά πεδία, όπως ενδεικτικά είναι τα παρακάτω ενώ μόλις 1% των συμμετεχόντων προέρχονται από δευτεροβάθμια εκπαίδευση (απολυτήριο λυκείου):

- Προπτυχιακές σπουδές (8%) σε άλλο επιστημονικό πεδίο εκτός της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης και της Πληροφορικής (π.χ. Πτυχίο Ελληνικής Φιλολογίας, Πτυχίο Γερμανικής Φιλολογίας, Πτυχίο Φιλοσοφίας, Πτυχίο σπουδών στις Κοινωνικές Επιστήμες, Πτυχίο Παιδαγωγικού Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πτυχίο σπουδών Πολιτικών Επιστημών, Πτυχίο σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό, Πτυχίο Ηλεκτρονικού Μηχανικού, Σπουδές Σχεδιασμού μέσω Υπολογιστών).
- Μεταπτυχιακές σπουδές (4%) σε άλλο επιστημονικό πεδίο εκτός της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης και της Πληροφορικής (π.χ. Μεταπτυχιακό στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες, MBA, Μεταπτυχιακό στην Τεχνολογία στην Εκπαίδευση, Μεταπτυχιακό Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων, Μεταπτυχιακό στην Περιβαλλοντική Πολιτική και Διαχείριση).
- Σπουδές διδακτορικού επιπέδου (1%) σε άλλο επιστημονικό πεδίο εκτός της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης και της Πληροφορικής.
- Παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετικά με τον Πληροφοριακό Γραμματισμό ή τη διδασκαλία Πληροφοριακού Γραμματισμού (1%).

Πίνακας 5: Εκπαίδευση συμμετεχόντων

Εκπαίδευση	Frequency	Percentage (%)
Πτυχίο συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης	117	79,59%
Μεταπτυχιακό συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης	57	38,78%
Διδακτορικό συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης	6	4,08%
Πτυχίο συναφές με την Πληροφορική	2	1,36%
Μεταπτυχιακό συναφές με την Πληροφορική	9	6,12%
Άλλο	22	14,97%

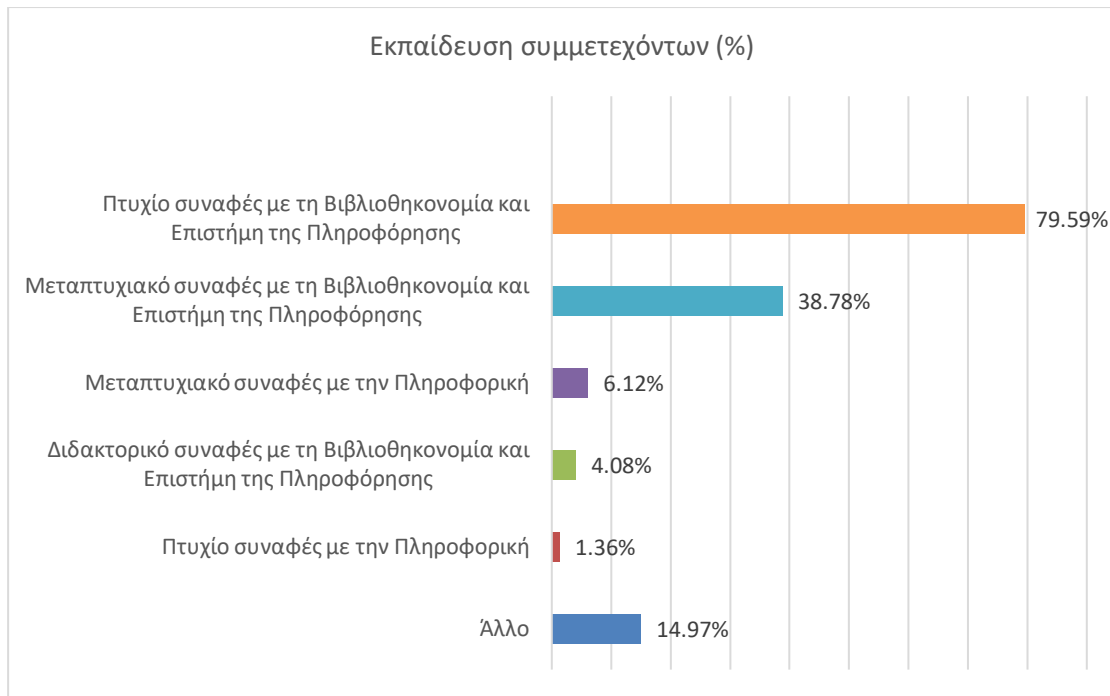

Figure 5: Εκπαίδευση συμμετεχόντων

4.1.6 Ηλικία

Τα δεδομένα σχετικά με την κατανομή της ηλικίας του τελικού δείγματος ($n = 147$) έδειξαν ότι πάνω από τους μισούς συμμετέχοντες (56%) ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 46-55, ακολουθούν σε ποσοστό 31% αυτοί που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 36-45 και μόλις το 13% ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των πάνω από 55 έτη. Κανένας από τους συμμετέχοντες στο τελικό δείγμα δεν προέρχεται από τις ηλικιακές ομάδες 26-35 και 18-25 ετών (βλ. Πίνακα 6 και Γράφημα 6).

Πίνακας 6: Ηλικία συμμετεχόντων

Ηλικία:	Frequency	Percentage (%)
18 - 25 (A1)	0	0,00%
26 - 35 (A2)	0	0,00%
36 - 45 (A3)	46	31,29%
46 - 55 (A4)	82	55,78%
Πάνω από 55 (A5)	19	12,93%

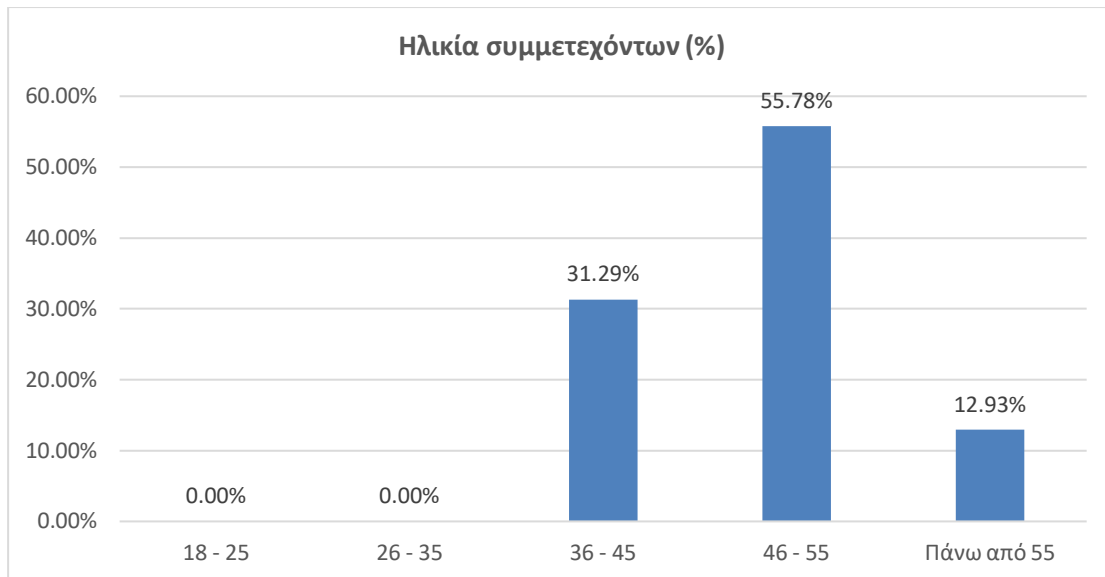

Figure 6: Ηλικία συμμετεχόντων

4.1.7 Προϋπηρεσία σε Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν σχετικά με την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες είναι σε μεγάλο βαθμό αντίστοιχα με αυτά της κατανομής της ηλικίας. Παραπάνω από τους μισούς συμμετέχοντες σε ποσοστό 56% ($n = 83$) δήλωσαν ότι εργάζονται σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες παραπάνω από 20 έτη, ενώ με ποσοστό 20% ($n = 30$) και 14% ($n = 20$) ακολουθούν αυτοί οι συμμετέχοντες που έχουν συνολικά 16-20 έτη και 11-15 έτη προϋπηρεσίας αντίστοιχα. Πολύ μικρότερο είναι το ποσοστό των συμμετεχόντων που εργάζονται 6-15 έτη (6%) και 1-5 έτη (3%) στις βιβλιοθήκες των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων.

Πίνακας 7: Προϋπηρεσία συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

Προϋπηρεσία σε Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες	Frequency	Percentage (%)
1-5 έτη	5	3,40%
6-10 έτη	9	6,12%
11-15 έτη	20	13,61%
16 - 20 έτη	30	20,41%
Πάνω από 20 έτη	83	56,46%

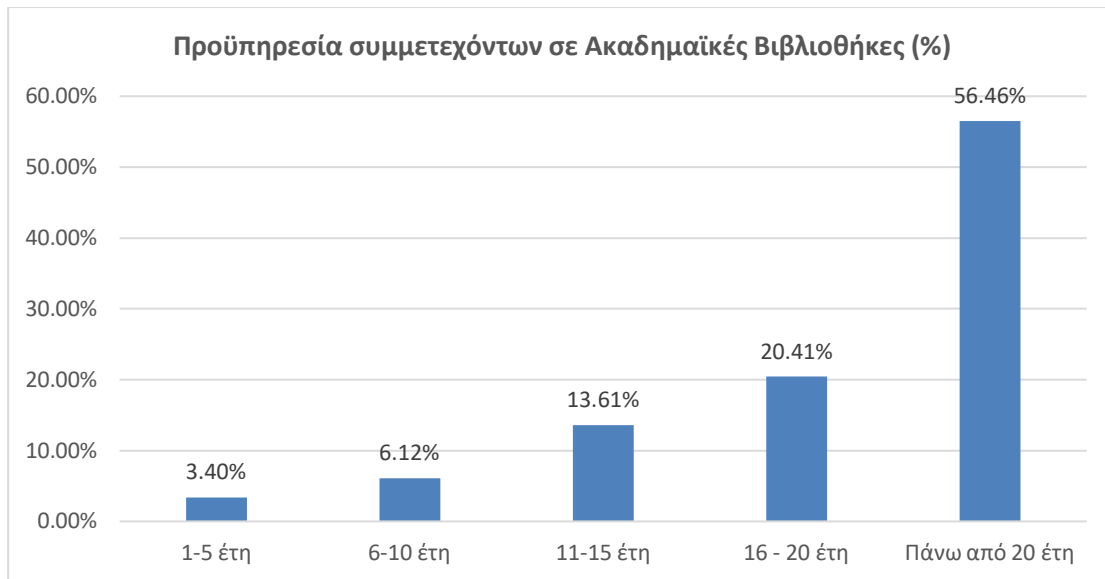

Figure 7: Προϋπηρεσία συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

4.1.8 Σύνοψη αποτελεσμάτων δημογραφικών στοιχείων

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τα παραπάνω δημογραφικά στοιχεία του τελικού δείγματος ($n = 147$), το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων αποτελεί μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό (91%) των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, είναι άνω των 46 ετών και έχει κατά μέσο όρο προϋπηρεσία στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες πάνω από 16 έτη. Επιπρόσθετα, είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους βιβλιοθηκονόμοι (92%) με πτυχίο συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης (80%) ενώ πάνω από τους μισούς έχει ολοκληρώσει σπουδές μεταεκπαίδευσης (μεταπτυχιακό ή διδακτορικό) (54%) είτε στη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης (πλειονότητα) ή στην Πληροφορική ή σε άλλο επιστημονικό πεδίο. Στα κύρια καθήκοντά τους συγκαταλέγεται η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης και η εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών της (87%) μαζί με τη διαχείριση συλλογής και την αρχειοθέτηση (70%) ενώ σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες (50%) του τελικού δείγματος συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα χρηστών.

Διαπιστώνει, λοιπόν, κανείς ότι οι επαγγελματίες της ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι καλά καταρτισμένοι στο γνωστικό αντικείμενο της εργασίας τους ενώ οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν μεγάλη προϋπηρεσία και εμπειρία στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, γεγονός που καθιστά το δείγμα ικανό και αξιόπιστο ως προς το σκοπό της παρούσας ερευνητικής μελέτης.

4.2 Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων

πληροφόρησης σχετικά με τη λογοκλοπή

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στη συγκεκριμένη ενότητα στόχευαν να διερευνήσουν τις απόψεις των συμμετεχόντων και να απαντήσουν στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας ερευνητικής μελέτης, που αφορούσε το «πώς αντιλαμβάνονται οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα;».

4.2.1 Αντιλήψεις περί λογοκλοπής

Στην πρώτη ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες δήλωσαν το βαθμό που διαφωνούν ή συμφωνούν σε οχτώ (8) συνολικά προτάσεις που αφορούν τη λογοκλοπή των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Το περιεχόμενο των δηλώσεων αυτών προήλθε τόσο από γενικές παραδοχές της βιβλιογραφικής επισκόπησης, όσο και από τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής αλλά και από τον Κανονισμό κατά της Λογοκλοπής που διαθέτει ένας αριθμός Ελληνικών Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων. Οι προτάσεις αυτές είναι οι ακόλουθες:

- **Πρόταση 1:** Η λογοκλοπή ερμηνεύεται ως η πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή της πηγής που χρησιμοποιήθηκε.
- **Πρόταση 2:** Η προσφυγή στη λογοκλοπή από τους φοιτητές αποτελεί παράβαση του βασικού κανόνα της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.
- **Πρόταση 3:** Η αποφυγή της λογοκλοπής κάθε μορφής είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- **Πρόταση 4:** Η λογοκλοπή σε οποιαδήποτε μορφή της θεωρείται από την ακαδημαϊκή κοινότητα ως μια ανέντιμη πράξη.
- **Πρόταση 5:** Η λογοκλοπή αποτελεί ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα.
- **Πρόταση 6:** Το παράπτωμα της λογοκλοπής καταδεικνύει αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών στόχων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- **Πρόταση 7:** Η πράξη της λογοκλοπής των φοιτητών αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και επιφέρει ποινές.
- **Πρόταση 8:** Τα Ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών.

Τα αποτελέσματα από το τελικό δείγμα ($n = 147$) έδειξαν ότι ο ορισμός της λογοκλοπής ως «την πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των

σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή της πηγής που χρησιμοποιήθηκε» είναι γενικά αποδεκτός από την συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (97%, $n = 143$). Η μεγαλύτερη πλειοψηφία των συμμετεχόντων (93%, $n = 137$) υποστήριξε, επίσης, ότι η προσφυγή στη λογοκλοπή από τους φοιτητές αποτελεί παράβαση του βασικού κανόνα της ακαδημαϊκής δεοντολογίας και ότι η αποφυγή της λογοκλοπής κάθε μορφής είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (94%, $n = 138$). Στο ίδιο σχεδόν υψηλό ποσοστό (92%, $n = 135$), η λογοκλοπή θεωρείται από τους επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ως μια ανέντιμη πράξη, η οποία αποτελεί ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα (91%, $n = 134$). Επιπλέον, στην πρόταση ότι το παράπτωμα της λογοκλοπής καταδεικνύει αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών στόχων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας συμφώνησαν οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες (79%, $n = 116$).

Τρεις στους τέσσερις συμμετέχοντες (76%, $n = 112$) υποστηρίζουν ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών, ενώ ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι λίγο παραπάνω από τους μισούς συμμετέχοντες θεωρούν ότι η πράξη της λογοκλοπής των φοιτητών αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και επιφέρει ποινές (59%, $n = 86$). Είναι πιθανόν οι αντιλήψεις αυτές των συμμετεχόντων να σχετίζονται και με τις πολιτικές και στρατηγικές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που ακολουθούνται για την καταπολέμηση της λογοκλοπής. Τα αποτελέσματα που συζητήθηκαν παραπάνω όσον αφορά τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με τη λογοκλοπή στην ακαδημαϊκή κοινότητα παρουσιάζονται τόσο στον Πίνακα 8 όσο και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 8-15).

Πίνακας 8: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής

Προτάσεις	Προτάσεις περί λογοκλοπής	ΔΑ	Δ	Ο	Σ	ΣΑ	Μ
Πρόταση 1	Η λογοκλοπή ερμηνεύεται ως την πράξη της οικειοποίησης του έργου κάποιου άλλου χωρίς την αναφορά δημιουργού	1	2	1	47	96	4,60
Πρόταση 2	Η λογοκλοπή αποτελεί παράβαση του κανόνα ακαδημαϊκής δεοντολογίας	1	2	7	44	93	4,54
Πρόταση 3	Η αποφυγή της λογοκλοπής είναι υποχρεωτική από τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	2	3	4	43	95	4,54
Πρόταση 4	Η λογοκλοπή στην ακαδημαϊκή κοινότητα θεωρείται ανέντιμη πράξη	3	2	7	54	81	4,41
Πρόταση 5	Η λογοκλοπή αποτελεί ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα	3	1	9	53	81	4,41
Πρόταση 6	Η λογοκλοπή καταδεικνύει αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών στόχων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας	1	5	25	58	58	4,14
Πρόταση 7	Η λογοκλοπή αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα	4	14	43	45	41	3,71

Πρόταση 8	Τα Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ιδρύματα είναι ενάντια της λογοκλοπής	2	6	27	54	58	4,09
Σημειώσεις: ΔΑ-Διαφωνώ απόλυτα, Δ-Διαφωνώ, Ο-Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνά, Σ-Συμφωνώ, ΣΑ-Συμφωνώ απόλυτα, M-Mean							

Πρόταση 1: Η λογοκλοπή ερμηνεύεται ως η πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή της πηγής που χρησιμοποιήθηκε.

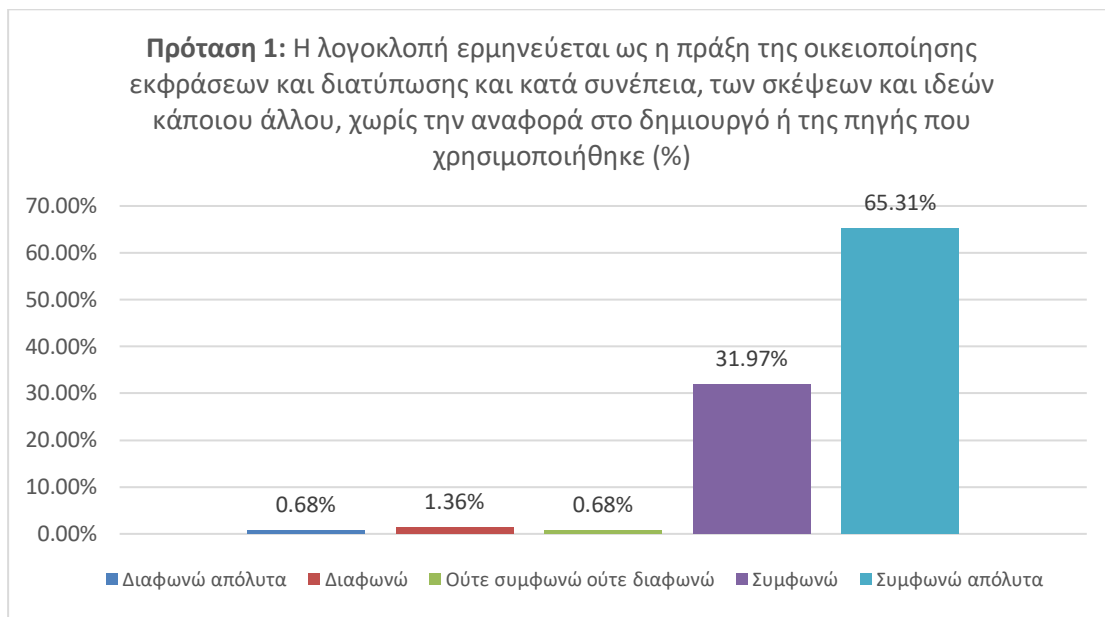

Figure 8: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (1)

Πρόταση 2: Η προσφυγή στη λογοκλοπή από τους φοιτητές αποτελεί παράβαση του βασικού κανόνα της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

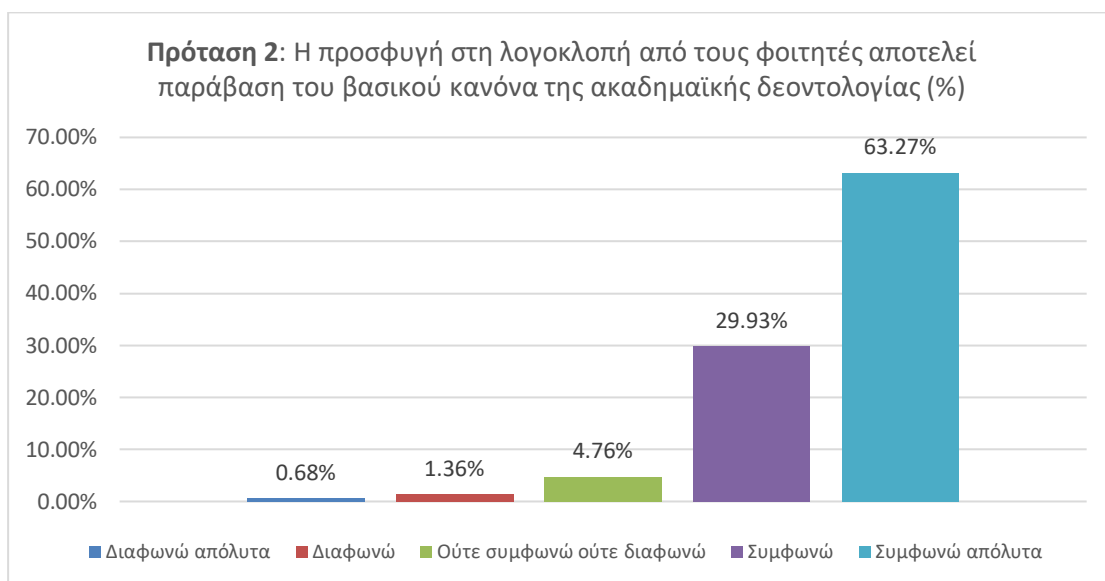

Figure 9: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (2)

Πρόταση 3: Η αποφυγή της λογοκλοπής κάθε μορφής είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

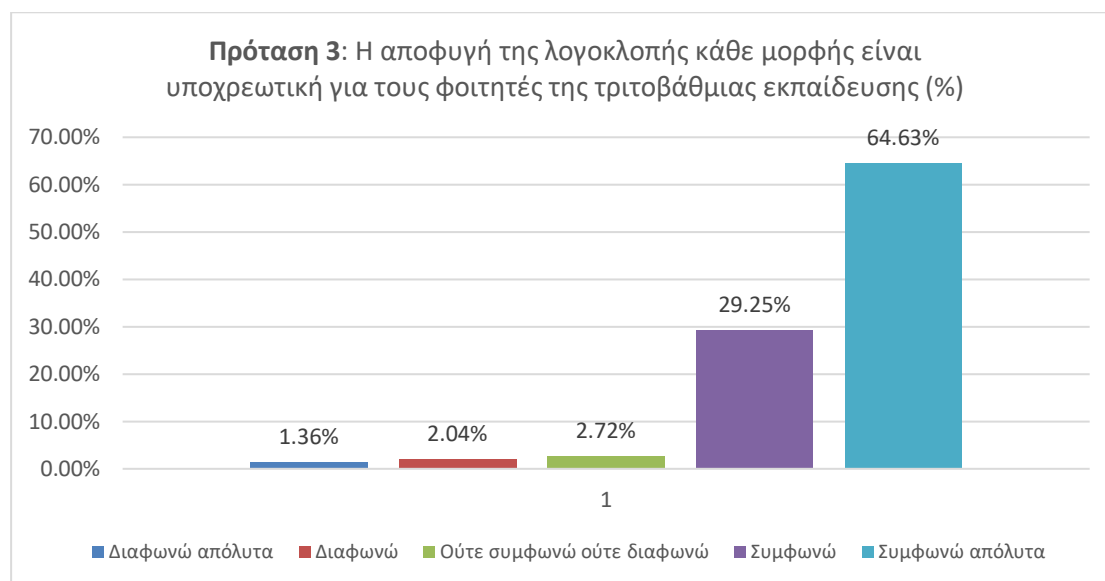

Figure 10: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (3)

Πρόταση 4: Η λογοκλοπή σε οποιαδήποτε μορφή της θεωρείται από την ακαδημαϊκή κοινότητα ως μια ανέντιμη πράξη.

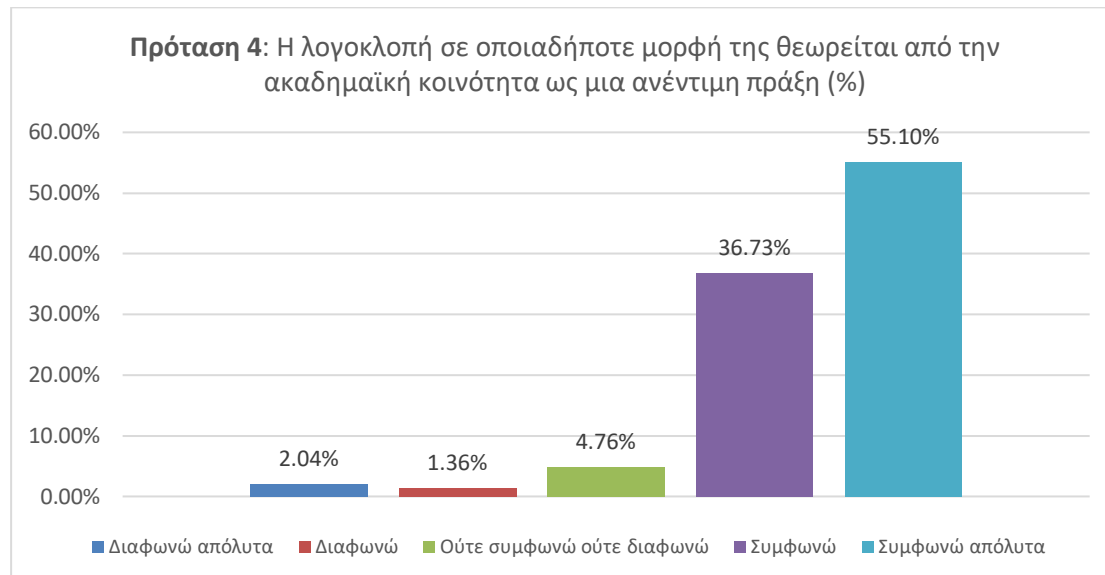

Figure 11: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (4)

Πρόταση 5: Η λογοκλοπή αποτελεί ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

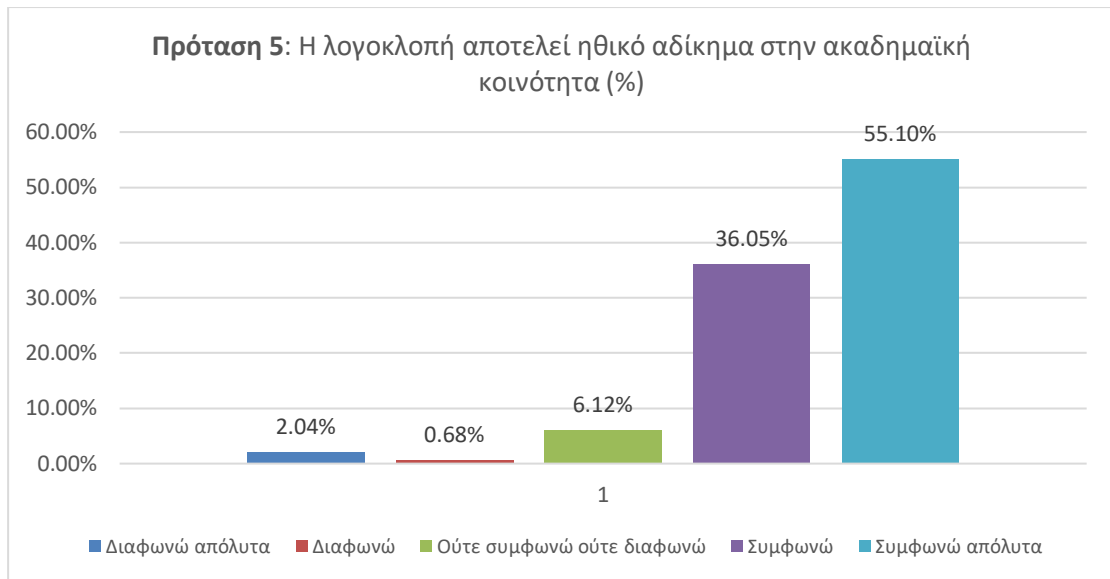

Figure 12: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (5)

Πρόταση 6: Το παράπτωμα της λογοκλοπής καταδεικνύει αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών στόχων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

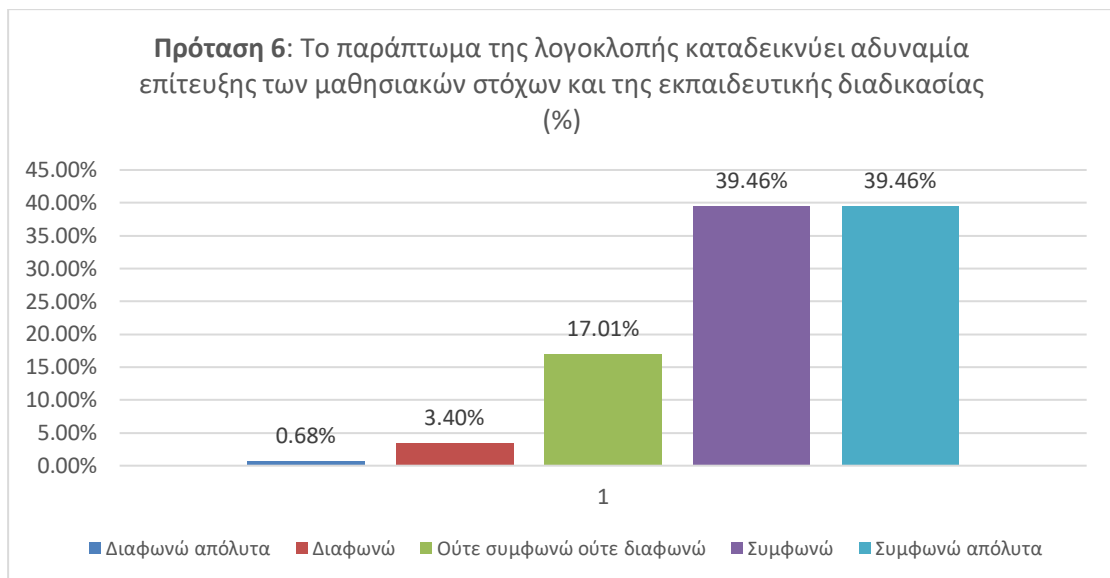

Figure 13: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (6)

Πρόταση 7: Η πράξη της λογοκλοπής των φοιτητών αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και επιφέρει ποινές.

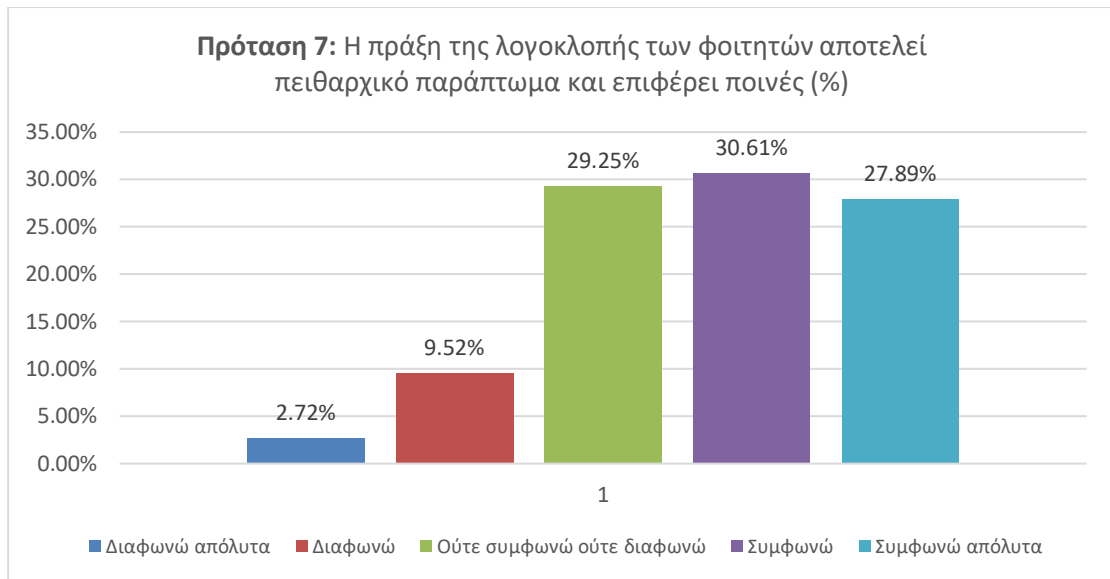

Figure 14: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (7)

Πρόταση 8: Τα Ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών.

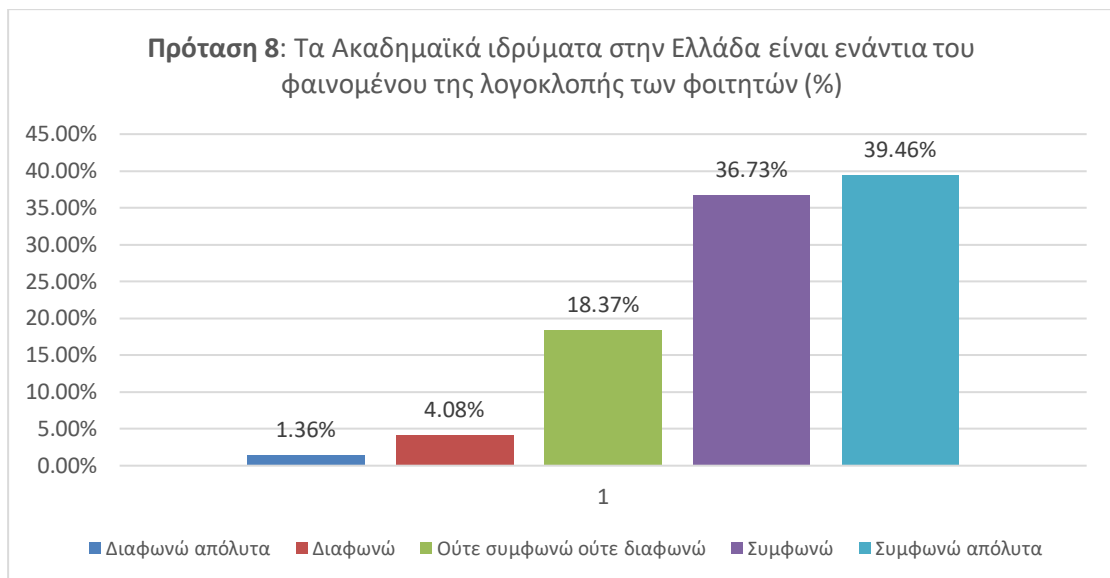

Figure 15: Αντιλήψεις συμμετεχόντων περί λογοκλοπής (8)

4.2.1.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για

αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

H01. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη λογοκλοπή με βάση τη σχέση εργασίας τους (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).

H02. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη λογοκλοπή με βάση την ηλικία τους.

H03. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη λογοκλοπή με βάση την προϋπηρεσία τους.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος *t* για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample *t*-test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου) σε κάθε μία από τις οχτώ (8) προτάσεις περί λογοκλοπής. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 9 και δείχνουν ότι σε καμία από τις προτάσεις περί λογοκλοπής δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων περί λογοκλοπής βάσει της σχέσης εργασίας τους (Πρόταση 1: $\alpha = 0,426$, $p > 0,05$, Πρόταση 2: $\alpha = 0,421$, $p > 0,05$, Πρόταση 3: $\alpha = 0,704$, $p > 0,05$, Πρόταση 4: $\alpha = 0,889$, $p > 0,05$, Πρόταση 5: $\alpha = 0,556$, $p > 0,05$, Πρόταση 6: $\alpha = 0,797$, $p > 0,05$, Πρόταση 7: $\alpha = 0,726$, $p > 0,05$ και Πρόταση 8: $\alpha = 0,326$, $p > 0,05$) οπότε πράγματι, υποστηρίζεται η πρώτη υπόθεση (*H01*). Να σημειωθεί, ωστόσο, ότι οι συμμετέχοντες μόνιμου ή αορίστου χρόνου προσωπικού ($M = 4,08$, $SD = 0,931$) συμφωνούν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι τα Ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών (Πρόταση 8) σε σύγκριση με τους συμμετέχοντες ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου ($M = 3,85$, $SD = 0,899$) χωρίς όμως να υπάρχει κάποια σημαντική στατιστική διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ομάδων.

Πίνακας 9: Επαγωγική στατιστική (1)

Αντιλήψεις περί Λογοκλοπής	Προσωπικό Βιβλιοθήκης – Σχέση Εργασίας	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	t-test sig. (two- tailed)
ΠΡΟΤΑΣΗ 1	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	4,61	0,624	0,798	145	0,426*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,46	0,877			
ΠΡΟΤΑΣΗ 2	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	4,55	0,689	0,807	145	0,421*

	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,38	0,961			
ΠΡΟΤΑΣΗ 3	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	4,53	0,763	-0,381	145	0,704*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,62	0,870			
ΠΡΟΤΑΣΗ 4	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	4,42	0,816	0,140	145	0,889*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,38	0,870			
ΠΡΟΤΑΣΗ 5	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	4,40	0,805	-0,575	145	0,566*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,54	0,763			
ΠΡΟΤΑΣΗ 6	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	4,14	0,860	0,257	145	0,797*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,08	0,954			
ΠΡΟΤΑΣΗ 7	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	3,72	1,058	0,351	145	0,726*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	3,62	1,121			
ΠΡΟΤΑΣΗ 8	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	134	4,11	0,931	0,985	145	0,326*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	3,85	0,899			
Σημειώσεις: n=αριθμός συμμετεχόντων, M= Mean, SD=Std. Deviation, t-test sig= Significance Two-Sided p *Significant at 0,05 level							

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 - 45, 46 - 55 και πάνω από 55 έτη). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 10. Και σε αυτήν την περίπτωση, διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων περί λογοκλοπής βάσει της ηλικιακής ομάδας στην οποία ανήκουν (Πρόταση 1: $\alpha = 0,553$, $p > 0,05$, Πρόταση 2: $\alpha = 0,793$, $p > 0,05$, Πρόταση 3: $\alpha = 0,964$, $p > 0,05$, Πρόταση 4: $\alpha = 0,298$, $p > 0,05$, Πρόταση 5: $\alpha = 0,336$, $p > 0,05$, Πρόταση 6: $\alpha = 0,680$, $p > 0,05$, Πρόταση 7: $\alpha = 0,618$, $p > 0,05$ και Πρόταση 8: $\alpha = 0,119$, $p > 0,05$).

Πίνακας 10: Επαγωγική στατιστική (2)

Αντιλήψεις περί Λογοκλοπής	Ηλικιακές Ομάδες	n	M	SD	df	F	Sig.
ΠΡΟΤΑΣΗ 1	36 - 45	46	4,54	0,808	2	0.595	0.553
	46 - 55	82	4,60	0,585			
	Πάνω από 55	19	4,74	0,452			
ΠΡΟΤΑΣΗ 2	36 - 45	46	4,48	0,863	2	0.232	0.793
	46 - 55	82	4,56	0,650			
	Πάνω από 55	19	4,58	0,607			
ΠΡΟΤΑΣΗ 3	36 - 45	46	4,52	0,836	2	0.037	0.964
	46 - 55	82	4,54	0,773			
	Πάνω από 55	19	4,58	0,607			
ΠΡΟΤΑΣΗ 4	36 - 45	46	4,26	0,999	2	1.221	0.298
	46 - 55	82	4,48	0,741			
	Πάνω από 55	19	4,53	0,612			
ΠΡΟΤΑΣΗ 5	36 - 45	46	4,28	1,047	2	1.100	0.336
	46 - 55	82	4,50	0,653			
	Πάνω από 55	19	4,37	0,761			
ΠΡΟΤΑΣΗ 6	36 - 45	46	4,17	0,926	2	0.387	0.680
	46 - 55	82	4,09	0,834			
	Πάνω από 55	19	4,26	0,872			
ΠΡΟΤΑΣΗ 7	36 - 45	46	3,59	1,185	2	0.483	0.618
	46 - 55	82	3,77	0,985			
	Πάνω από 55	19	3,79	1,084			
ΠΡΟΤΑΣΗ 8	36 - 45	46	3,98	1,043	2	2.160	0.119
	46 - 55	82	4,22	0,817			
	Πάνω από 55	19	3,79	1,032			

Σημειώσεις: n=αριθμός συμμετεχόντων, M=Mean, SD=Std. Deviation, Sig=Significance
*Significant at 0,05 level

Παρομοίως, για να εξεταστεί η τρίτη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από πέντε ομάδες προϋπηρεσίας σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (1 - 5, 6 - 10, 11 - 15, 16 - 20 και πάνω από 20 έτη). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 11. Και σε αυτήν την περίπτωση, όπως και στις παραπάνω δύο υποθέσεις διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων περί λογοκλοπής βάση της προϋπηρεσίας τους σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (Πρόταση 1: $\alpha = 0,791$, $p > 0,05$, Πρόταση 2: $\alpha = 0,713$, $p > 0,05$, Πρόταση 3: $\alpha = 0,722$, $p > 0,05$, Πρόταση 4: $\alpha = 0,597$, $p > 0,05$, Πρόταση 5: $\alpha = 0,973$, $p > 0,05$, Πρόταση 6: $\alpha = 0,285$, $p > 0,05$, Πρόταση 7: $\alpha =$

0,534, $p > 0,05$ και Πρόταση 8: $\alpha = 0,223$, $p > 0,05$). Συνεπώς, και οι τρεις παραπάνω υποθέσεις υποστηρίζονται μέσω της στατιστικής ανάλυσης που διεξήχθη.

Πίνακας 11: Επαγωγική στατιστική (3)

Αντιλήψεις περί Λογοκλοπής	Προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ΠΡΟΤΑΣΗ 1	1-5 έτη	5	4,80	0,447	4	0,424	0,791
	6-10 έτη	9	4,44	1,333			
	11-15 έτη	20	4,55	0,759			
	16 - 20 έτη	30	4,53	0,571			
	Πάνω από 20 έτη	83	4,64	0,554			
ΠΡΟΤΑΣΗ 2	1-5 έτη	5	4,60	0,548	4	0,531	0,713
	6-10 έτη	9	4,22	1,394			
	11-15 έτη	20	4,55	0,887			
	16 - 20 έτη	30	4,50	0,509			
	Πάνω από 20 έτη	83	4,58	0,646			
ΠΡΟΤΑΣΗ 3	1-5 έτη	5	4,80	0,447	4	0,519	0,722
	6-10 έτη	9	4,33	1,323			
	11-15 έτη	20	4,65	0,745			
	16 - 20 έτη	30	4,60	0,563			
	Πάνω από 20 έτη	83	4,49	0,787			
ΠΡΟΤΑΣΗ 4	1-5 έτη	5	4,80	0,447	4	0,696	0,597
	6-10 έτη	9	4,11	1,364			
	11-15 έτη	20	4,45	0,945			
	16 - 20 έτη	30	4,33	0,758			
	Πάνω από 20 έτη	83	4,45	0,753			
ΠΡΟΤΑΣΗ 5	1-5 έτη	5	4,60	0,548	4	0,125	0,973
	6-10 έτη	9	4,33	1,323			
	11-15 έτη	20	4,40	0,995			
	16 - 20 έτη	30	4,37	0,850			
	Πάνω από 20 έτη	83	4,43	0,702			
ΠΡΟΤΑΣΗ 6	1-5 έτη	5	4,40	0,894	4	1,268	0,285
	6-10 έτη	9	3,56	1,333			
	11-15 έτη	20	4,25	0,851			
	16 - 20 έτη	30	4,10	0,803			
	Πάνω από 20 έτη	83	4,17	0,824			
ΠΡΟΤΑΣΗ 7	1-5 έτη	5	3,60	0,894	4	0,788	0,534
	6-10 έτη	9	3,33	1,581			
	11-15 έτη	20	3,60	1,188			
	16 - 20 έτη	30	3,97	0,999			

	Πάνω από 20 έτη	83	3,70	0,997			
ΠΡΟΤΑΣΗ 8	1-5 έτη	5	4,80	0,447	4	1,443	0,223
	6-10 έτη	9	3,78	1,394			
	11-15 έτη	20	3,85	1,040			
	16 - 20 έτη	30	4,20	0,714			
	Πάνω από 20 έτη	83	4,10	0,919			
Σημειώσεις: n=αριθμός συμμετεχόντων, M=Mean, SD=Std. Deviation, Sig=Significance *Significant at 0,05 level							

4.2.2 Πρόθεση λογοκλοπής των φοιτητών

Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν, επίσης, να ταξινομήσουν σύμφωνα με την εμπειρία τους τις περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών ανάλογα με την πρόθεση (Ακούσια και χωρίς πρόθεση λογοκλοπή/Εκούσια από πρόθεση λογοκλοπή). Τα αποτελέσματα των δεδομένων όπως γραφικά παρουσιάζονται παρακάτω (Figure 16) έδειξαν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (63%) υποστηρίζει ότι οι περισσότερες περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών αποτελούν ακούσια χωρίς πρόθεση λογοκλοπή, γεγονός που υποστηρίζεται και από τη σχετική βιβλιογραφία αναφορικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα (Darr, 2019; Maurer et al., 2006; Wilhoit, 1994; Eret & Gokmenoglu, 2010; Volkov et al., 2011).

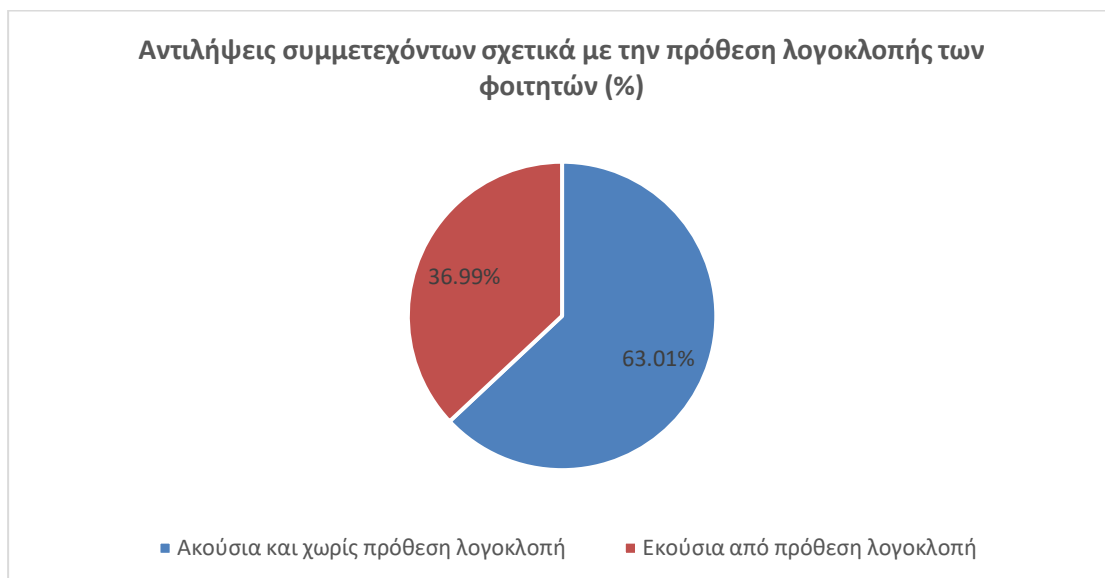

Figure 16: Αντιλήψεις συμμετεχόντων σχετικά με την πρόθεση λογοκλοπής των φοιτητών

4.2.2.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

- H01.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την πρόθεση της λογοκλοπής των φοιτητών (ακούσια ή εκούσια) και τη σχέση εργασίας των συμμετεχόντων (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).
- H02.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την πρόθεση της λογοκλοπής των φοιτητών (ακούσια ή εκούσια) με βάση την ηλικία των συμμετεχόντων.
- H03.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την πρόθεση της λογοκλοπής των φοιτητών (ακούσια ή εκούσια) με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample t -test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου). Τα αποτελέσματα ενισχύουν την πρώτη υπόθεση καθώς δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την πρόθεση της λογοκλοπής των φοιτητών (ακούσια ή εκούσια) βάση της σχέσης εργασίας των συμμετεχόντων ($\alpha = 0,95, p > 0,05$).

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 – 45, 46 – 55 και πάνω από 55 έτη). Και σε αυτήν την περίπτωση δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ($\alpha = 0,157, p > 0,05$) που να απορρίπτει τη δεύτερη υπόθεση (H02).

Με ανάλυση διακύμανσης ανεξάρτητων δειγμάτων (one-way ANOVA) εξετάστηκε και η τρίτη υπόθεση, όπου σε αυτήν την περίπτωση διαπιστώθηκε **στατιστικά σημαντική διαφορά** ($\alpha = 0,030, p < 0,05$) στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την πρόθεση της λογοκλοπής των φοιτητών (ακούσια ή εκούσια) με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες πάνω από 11

έτη και ειδικά αυτοί με προϋπηρεσία 11-15 έτη ($M = 1.65$, $SD = 0.489$) θεωρούν πιθανότερη την περίπτωση της εκούσιας λογοκλοπής των φοιτητών.

Πίνακας 12: Επαγωγική στατιστική

Προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
1-5 έτη	5	1,20	,447	4	2.752	0.030
6-10 έτη	9	1,11	,333			
11-15 έτη	20	1,65	,489			
16 - 20 έτη	30	1,30	,466			
Πάνω από 20 έτη	82	1,37	,485			
Total (Σύνολο)	146	1,37	,484			

Σημειώσεις: *n*=αριθμός συμμετεχόντων, *M*=Mean, *SD*=Std. Deviation, *Sig*=Significance
*Significant at 0,05 level

4.2.3 Μορφές & τύποι λογοκλοπής των φοιτητών

Στη βιβλιογραφία θα συναντήσει κανείς έναν αριθμό από διαφορετικές μορφές και τύπους λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Οι συμμετέχοντες δήλωσαν, σύμφωνα με την εμπειρία τους, τη συχνότητα με την οποία οι φοιτητές διαπράττουν έντεκα (11) από τις πιο κοινές, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία και σχετικές μελέτες, μορφές και τύπους λογοκλοπής:

- **Τύπος 1:** Αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή.
- **Τύπος 2:** Αντιγραφή και επικόλληση φράσεων αυτοτελή, με αναφορά στη πηγή αλλά χωρίς τη χρήση εισαγωγικών.
- **Τύπος 3:** Παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά αυτών.
- **Τύπος 4:** Υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια του.
- **Τύπος 5:** Παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες.
- **Τύπος 6:** Αγορά εργασίας από μία υπηρεσία συγγραφής εργασιών ή τρίτους.
- **Τύπος 7:** Αντιγραφή οποιασδήποτε μορφής ή συνεργασία με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια εξεταστικής διαδικασίας.

- **Τύπος 8:** Αντιγραφή του περιεχομένου μεγάλου μέρους μιας πηγής ανεξάρτητα από την ορθή αναφορά της πηγής.
- **Τύπος 9:** Χρήση λανθασμένων βιβλιογραφικών αναφορών που δε δίνουν τις ορθές πληροφορίες των αρχικών πόρων.
- **Τύπος 10:** Αυτολογοκλοπή, χρήση δικού του δημοσιευμένου έργου ή άλλης εργασίας χωρίς την αναφορά σε αυτό.
- **Τύπος 11:** Αντιγραφή πολυμέσων (εικόνων, ήχου ή βίντεο) και παρουσίασή τους σε εργασίες χωρίς την αναφορά στις πηγές.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στο Πίνακα 13 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 17- 27). Οι συμμετέχοντες στο τελικό δείγμα του πληθυσμού ($n = 147$) δήλωσαν ότι θεωρούν ως την πιο συχνή μορφή λογοκλοπής των φοιτητών την αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή προέλευσης (Τύπος 1). Ακολουθεί η παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά των πηγών (Τύπος 3) καθώς, επίσης, η περίπτωση της αντιγραφή και επικόλληση φράσεων αυτοτελή, με αναφορά μεν στη πηγή αλλά χωρίς τη χρήση εισαγωγικών (Τύπος 2), όπως είθισται κατά την ορθή παραπομπή πηγών ως προς τις συνηθέστερες μορφές λογοκλοπής των φοιτητών. Οι συμμετέχοντες θεωρούν ακόμη ότι η περίπτωση της αντιγραφής πολυμέσων (εικόνων, ήχου ή βίντεο) και η παρουσίασή τους στις εργασίες των φοιτητών χωρίς την αναφορά στις πηγές (Τύπος 11) όπως, επίσης, η χρήση λανθασμένων βιβλιογραφικών αναφορών που δε δίνουν τις ορθές πληροφορίες των αρχικών πηγών που χρησιμοποιήθηκαν (Τύπος 9) εμφανίζονται μέτρια ως συχνά στις εργασίες των φοιτητών.

Οι τρεις ακόλουθες περιπτώσεις λογοκλοπής, αυτή της αγοράς εργασίας από μία υπηρεσία συγγραφής εργασιών ή τρίτους (Τύπος 6), της αντιγραφής του περιεχομένου μεγάλου μέρους μιας πηγής ανεξάρτητα από την ορθή αναφορά της πηγής (Τύπος 8) και της αντιγραφής οποιασδήποτε μορφής ή της συνεργασίας με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια εξεταστικής διαδικασίας (Τύπος 7) θεωρούνται από τους συμμετέχοντες ότι εντοπίζονται σε μικρότερο βαθμό στους φοιτητές των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Τέλος, κατά μέσο όρο οι συμμετέχοντες θεωρούν, σύμφωνα με την εμπειρία τους, ότι οι φοιτητές σπάνια εμπλέκονται στις ακόλουθες τρεις μορφές πλαγιαρισμού: στην αυτολογοκλοπή, δηλαδή στη χρήση δικού τους δημοσιευμένου έργου ή άλλης εργασίας χωρίς την αναφορά σε αυτό (Τύπος 10); στην παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες (Τύπος 5); και στην υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια του (Τύπος 4).

Αξίζει να σημειωθεί, ότι όλες οι παραπάνω μορφές λογοκλοπής που αναφέρονται σε μικρότερη συχνότητα από τους συμμετέχοντες (Τύπος, 6, Τύπος, 7, Τύπος, 10, Τύπος 5 και Τύπος 4) αποτελούν ακούσιες μορφές λογοκλοπής. Το γεγονός αυτό έρχεται σε συμφωνία με τα προηγούμενα αποτελέσματα της πρόθεσης λογοκλοπής, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (63%) υποστηρίζει ότι οι περισσότερες περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών αποτελούν ακούσια και χωρίς πρόθεση λογοκλοπή, γεγονός που υποστηρίζεται και από τη σχετική βιβλιογραφία αναφορικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα (Darr, 2019; Maurer et al., 2006; Wilhoit, 1994; Eret & Gokmenoglu, 2010; Volkov et al., 2011).

Πίνακας 13: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών

Τύπος	Μορφές λογοκλοπής των φοιτητών	Π	ΣΠ	ΜΦ	Σ	ΠΣ	Μ
Τύπος 1	Αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή.	2	4	27	72	42	4,01
Τύπος 2	Αντιγραφή και επικόλληση φράσεων αυτοτελή, με αναφορά στη πηγή αλλά χωρίς τη χρήση εισαγωγικών.	2	4	37	71	33	3,88
Τύπος 3	Παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά αυτών.	2	2	35	73	35	3,93
Τύπος 4	Υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια του.	8	55	55	24	5	2,75
Τύπος 5	Παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες.	11	52	55	23	6	2,73
Τύπος 6	Αγορά εργασίας από μία υπηρεσία συγγραφής εργασιών ή τρίτους.	6	33	49	38	21	3,24
Τύπος 7	Αντιγραφή οποιασδήποτε μορφής ή συνεργασία με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια εξεταστικής διαδικασίας.	8	24	60	38	17	3,22
Τύπος 8	Αντιγραφή του περιεχομένου μεγάλου μέρους μιας πηγής ανεξάρτητα από την ορθή αναφορά της πηγής.	3	20	67	46	11	3,29
Τύπος 9	Χρήση λανθασμένων βιβλιογραφικών αναφορών που δε δίνουν τις ορθές πληροφορίες των αρχικών πόρων.	3	15	51	50	28	3,58
Τύπος 10	Αυτολογοκλοπή, χρήση δικού του δημοσιευμένου έργου ή άλλης εργασίας χωρίς την αναφορά σε αυτό.	8	39	49	41	10	3,04
Τύπος 11	Αντιγραφή πολυμέσων (εικόνων, ήχου ή βίντεο) και παρουσίασή τους σε εργασίες χωρίς την αναφορά στις πηγές.	6	21	42	45	33	3,53
Σημειώσεις: Π-Ποτέ, ΣΠ-Σπάνια, ΜΦ-Μερικές φορές, Σ-Συχνά, ΠΣ-Πολύ συχνά, Μ-Mean							

Τύπος 1: Αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή.

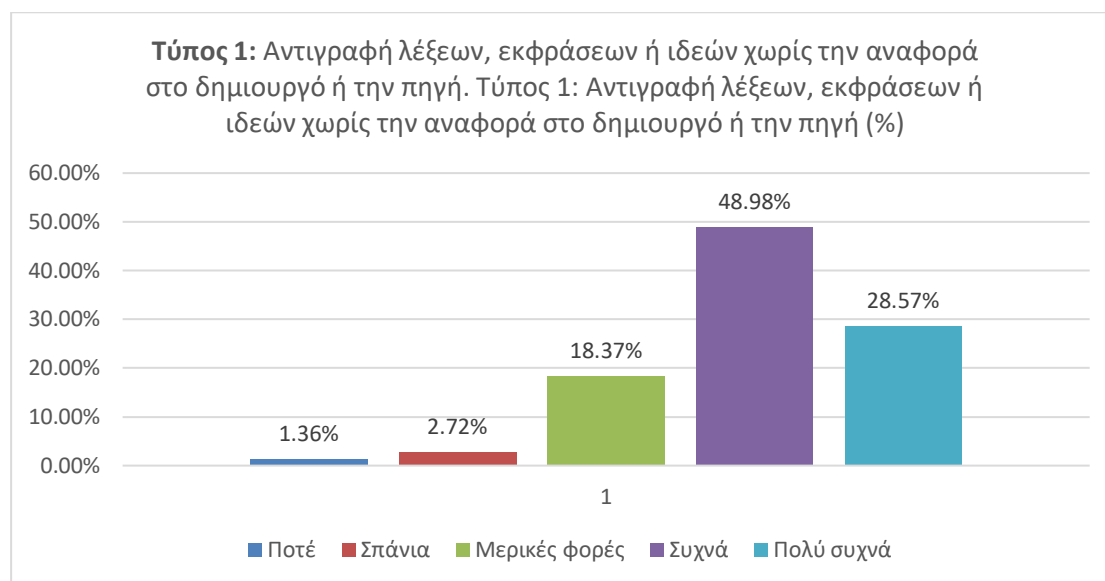

Figure 17: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (1)

Τύπος 2: Αντιγραφή και επικόλληση φράσεων αυτοτελή, με αναφορά στη πηγή αλλά χωρίς τη χρήση εισαγωγικών.

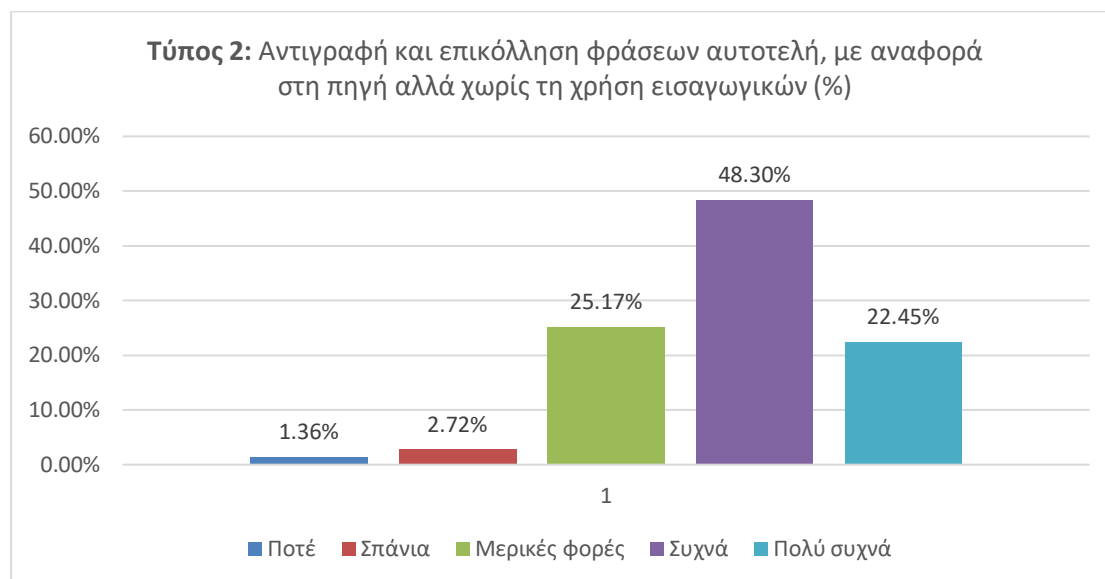

Figure 18: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (2)

Τύπος 3: Παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά αυτών.

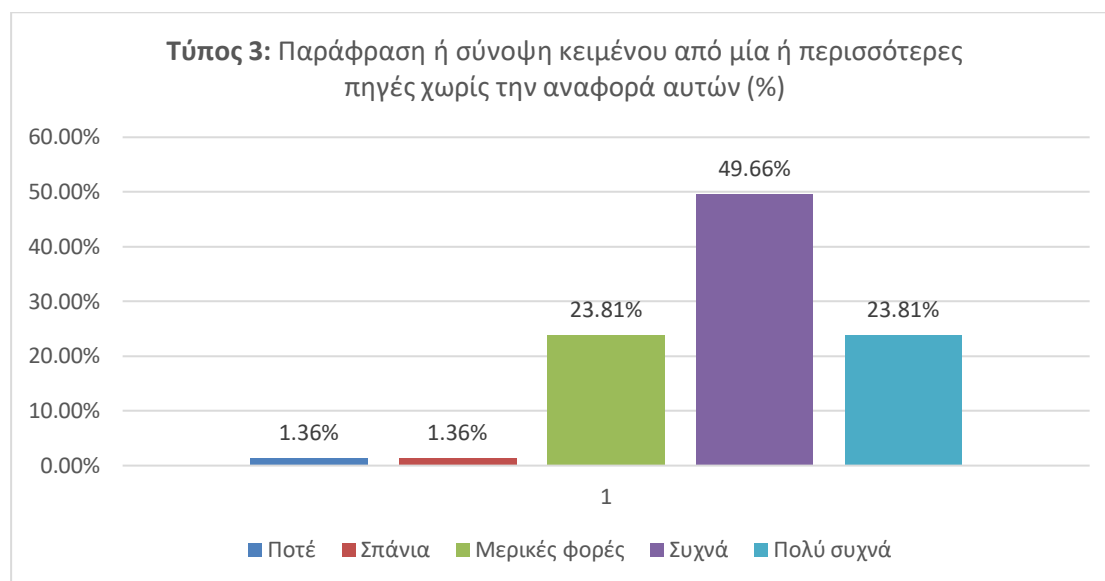

Figure 19: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (3)

Τύπος 4: Υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια του.

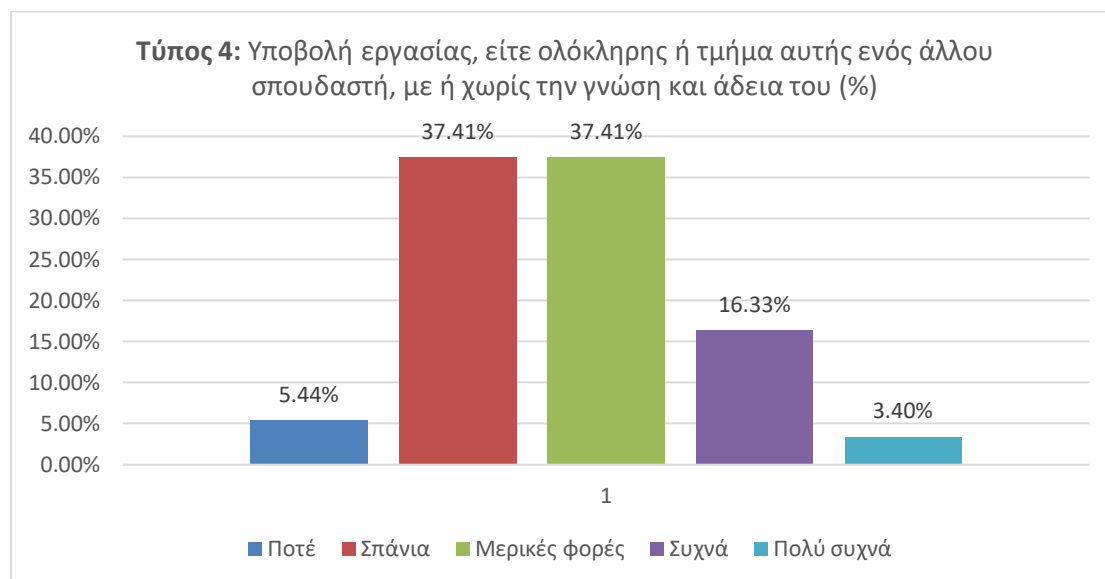

Figure 20: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (4)

Τύπος 5: Παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες.

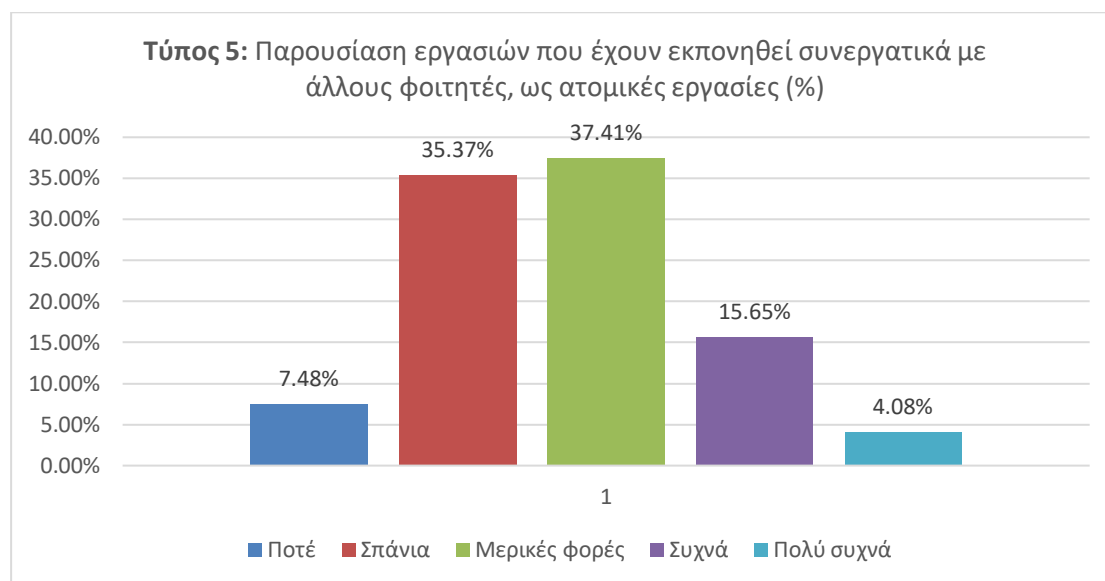

Figure 21: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (5)

Τύπος 6: Αγορά εργασίας από μία υπηρεσία συγγραφής εργασιών ή τρίτους.

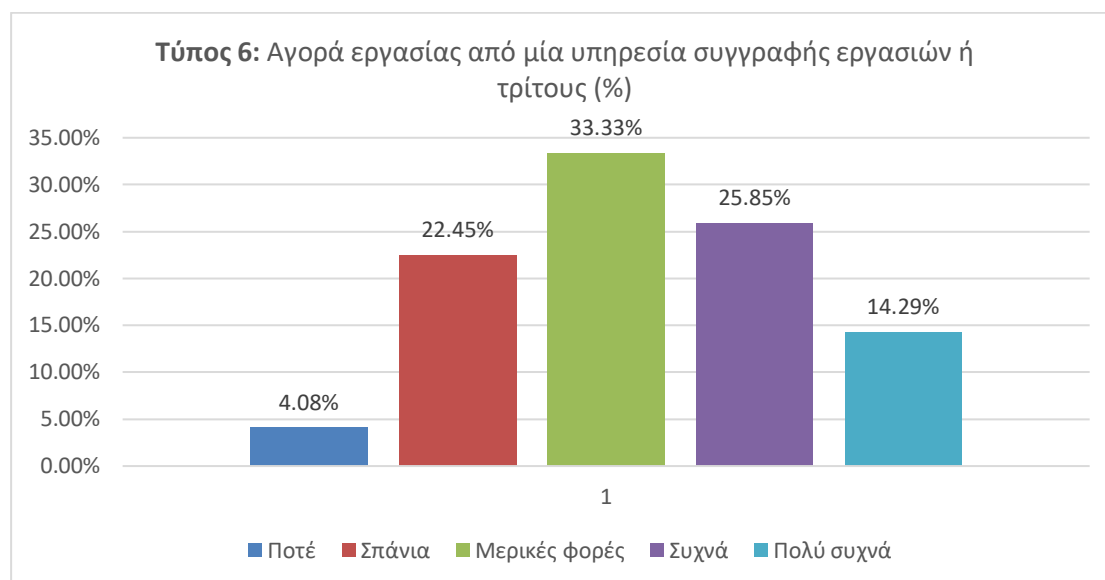

Figure 22: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (6)

Τύπος 7: Αντιγραφή οποιασδήποτε μορφής ή συνεργασία με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια εξεταστικής διαδικασίας.

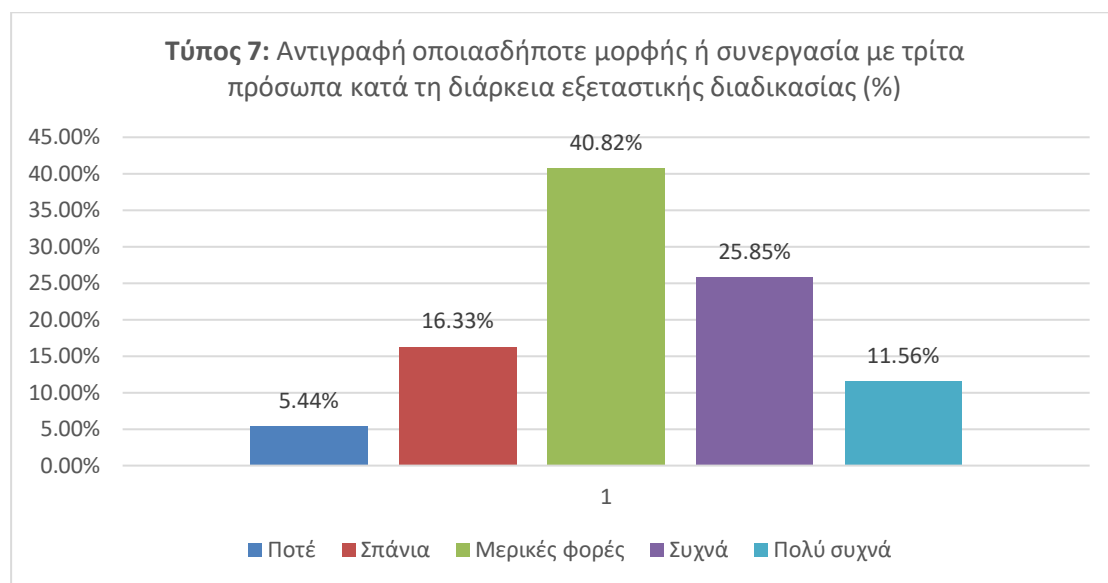

Figure 23: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (7)

Τύπος 8: Αντιγραφή του περιεχομένου μεγάλου μέρους μιας πηγής ανεξάρτητα από την ορθή αναφορά της πηγής.

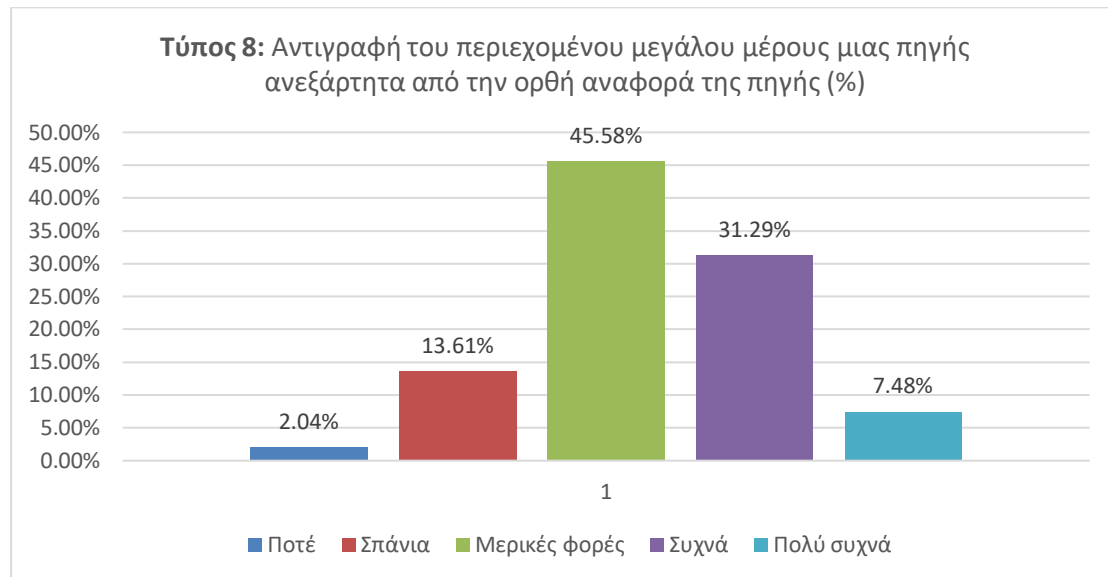

Figure 24: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (8)

Τύπος 9: Χρήση λανθασμένων βιβλιογραφικών αναφορών που δε δίνουν τις ορθές πληροφορίες των αρχικών πόρων.

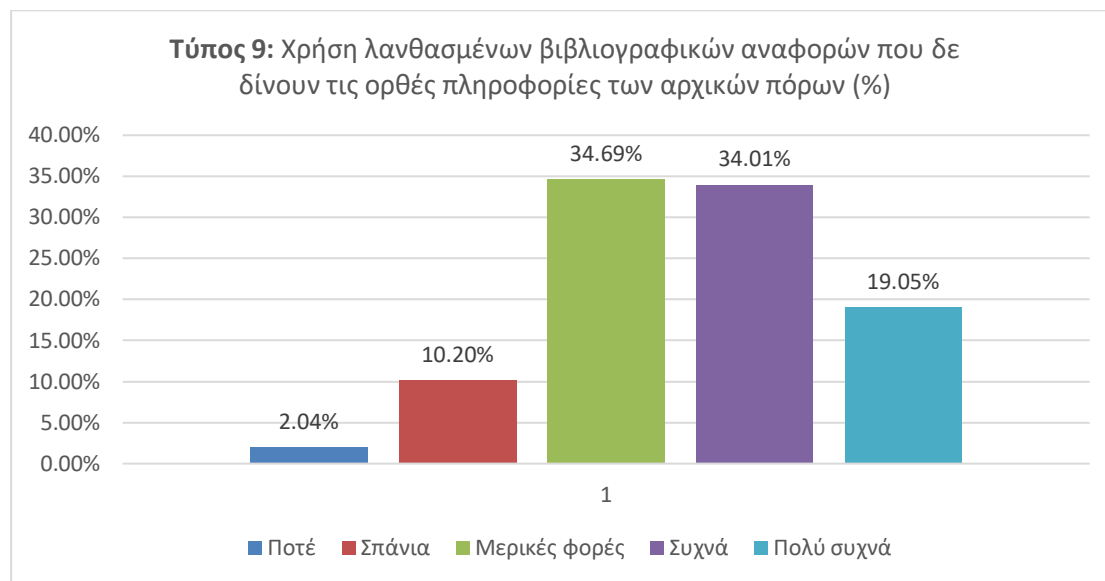

Figure 25: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (1)

Τύπος 10: Αυτολογοκλοπή, χρήση δικού του δημοσιευμένου έργου ή άλλης εργασίας χωρίς την αναφορά σε αυτό.

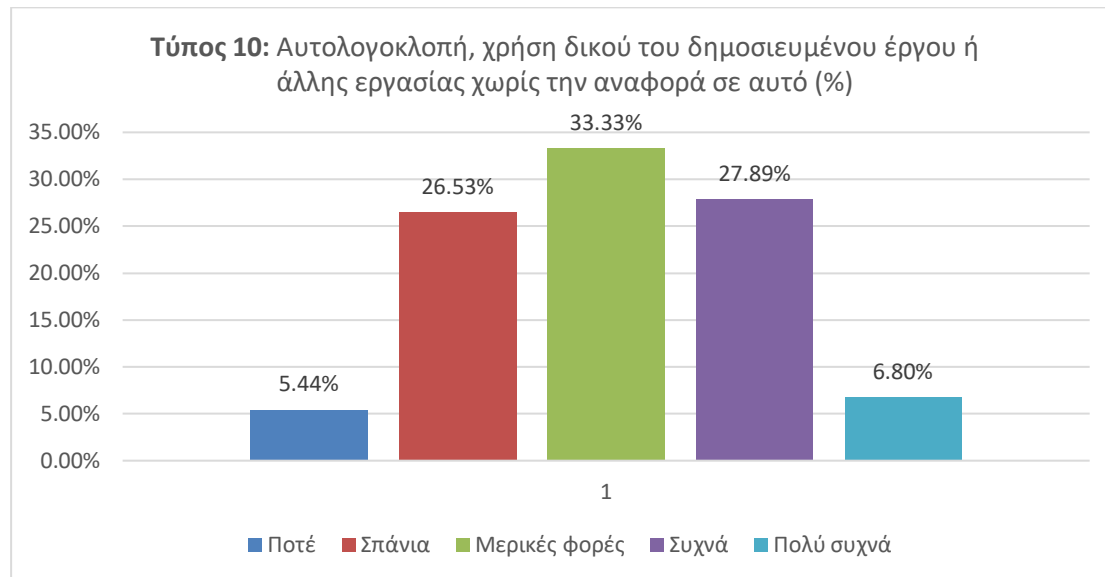

Figure 26: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (10)

Τύπος 11: Αντιγραφή πολυμέσων (εικόνων, ήχου ή βίντεο) και παρουσίασή τους σε εργασίες χωρίς την αναφορά στις πηγές.

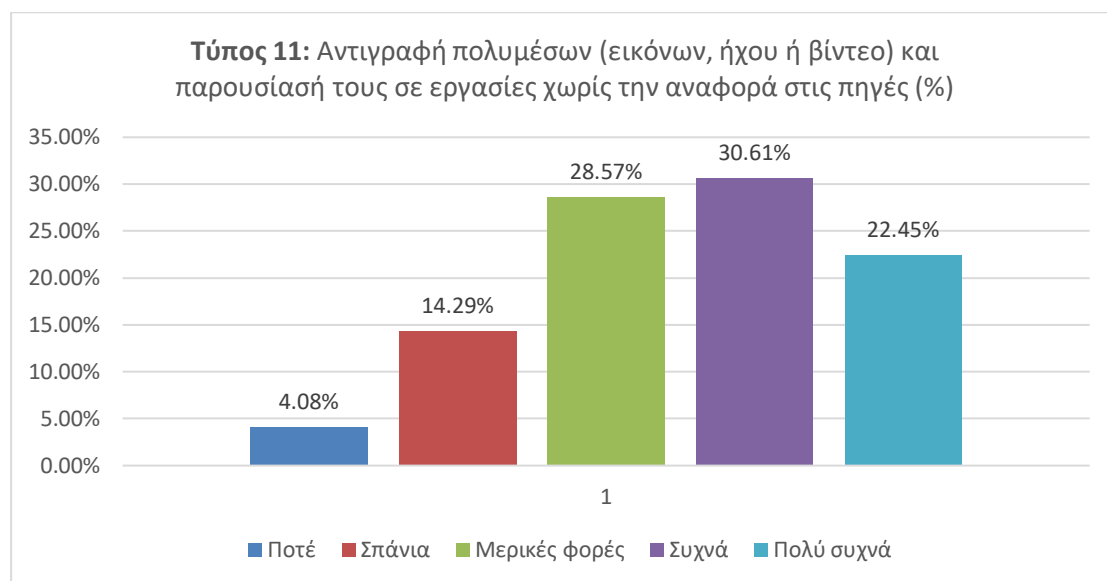

Figure 27: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών (11)

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι τύποι λογοκλοπής ανά συχνότητα (Συχνά, Πολύ συχνά) σύμφωνα με την εμπειρία των επαγγελματιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που έλαβαν μέρος στην παρούσα έρευνα.

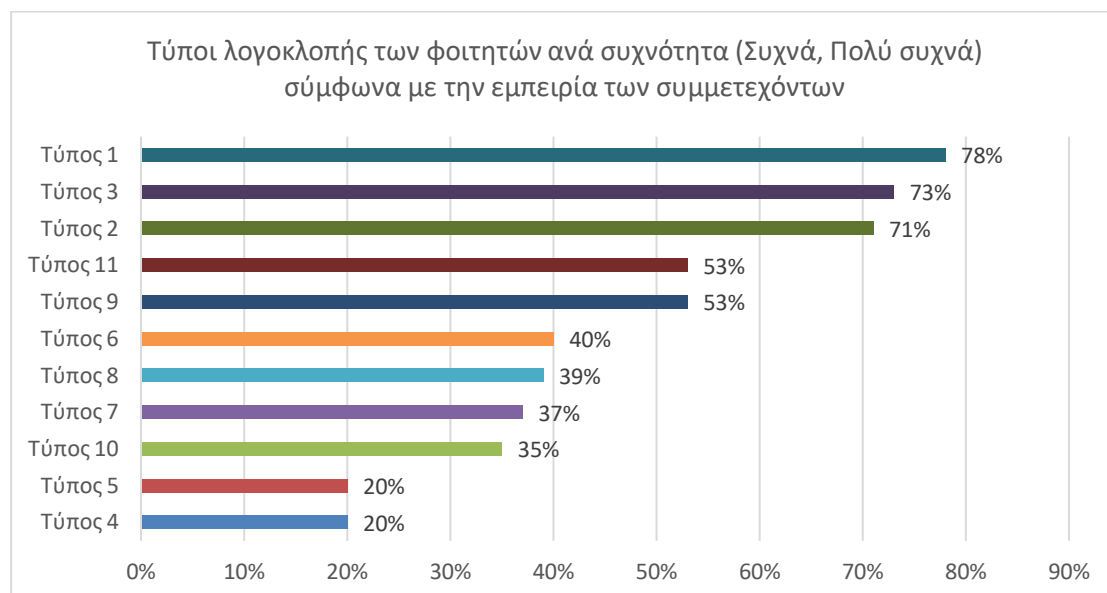

Figure 28: Αντιλήψεις συμμετεχόντων ανά συχνότητα αναφορικά με τις μορφές λογοκλοπής των φοιτητών

4.2.3.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των παραπάνω αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

H01. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τη συχνότητα του τύπου της λογοκλοπής των φοιτητών (Τύπος 1 - 11) και τη σχέση εργασίας των συμμετεχόντων (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).

H02. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τη συχνότητα του τύπου της λογοκλοπής των φοιτητών (Τύπος 1 - 11) με βάση την ηλικία των συμμετεχόντων.

H03. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τη συχνότητα του τύπου της λογοκλοπής των φοιτητών (Τύπος 1 - 11) με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος *t* για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample *t*-test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου). Τα αποτελέσματα ενισχύουν την πρώτη υπόθεση καθώς δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τη συχνότητα του τύπου της λογοκλοπής των φοιτητών (Τύπος 1 -11) βάση της σχέσης εργασίας των συμμετεχόντων (Τύπος 1: $\alpha = 0,976, p > 0,05$, Τύπος 2: $\alpha = 0,626, p > 0,05$, Τύπος 3: $\alpha = 0,752, p > 0,05$, Τύπος 4: $\alpha = 0,584, p > 0,05$, Τύπος 5: $\alpha = 0,638, p > 0,05$, Τύπος 6: $\alpha = 0,296, p > 0,05$, Τύπος 7: $\alpha = 0,241, p > 0,05$ και Τύπος 8: $\alpha = 0,924, p > 0,05$, Τύπος 9: $\alpha = 0,654, p > 0,05$, Τύπος 10: $\alpha = 0,880, p > 0,05$ και Τύπος 11: $\alpha = 0,202, p > 0,05$).

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 - 45, 46 - 55 και πάνω από 55 έτη). Και σε αυτήν την περίπτωση δεν βρέθηκε στατιστική σημαντική διαφορά (Τύπος 1: $\alpha = 0,809, p > 0,05$, Τύπος 2: $\alpha = 0,378, p > 0,05$, Τύπος 3: $\alpha = 0,217, p > 0,05$, Τύπος 4: $\alpha = 0,328, p > 0,05$, Τύπος 5: $\alpha = 0,970, p > 0,05$, Τύπος 6: $\alpha = 0,430, p > 0,05$, Τύπος 7: $\alpha = 0,747, p > 0,05$ και Τύπος 8: $\alpha = 0,867, p > 0,05$, Τύπος 9: $\alpha = 0,331, p > 0,05$, Τύπος 10: $\alpha = 0,429, p > 0,05$ και Τύπος 11: $\alpha = 0,953, p > 0,05$) που να απορρίπτει τη δεύτερη υπόθεση (H02).

Με ανάλυση διακύμανσης ανεξάρτητων δειγμάτων (one-way ANOVA) εξετάστηκε και η τρίτη υπόθεση, όπου σε αυτήν την περίπτωση διαπιστώθηκε **στατιστικά σημαντική διαφορά** στους ακόλουθους τρεις τύπους λογοκλοπής με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες: **Τύπος 2** ($\alpha = 0,002, p < 0,05$), **Τύπος 7** ($\alpha = 0,033, p < 0,05$) και **Τύπος 10** ($\alpha = 0,001, p < 0,05$). Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες πάνω από 11 έτη και ειδικά αυτοί με προϋπηρεσία 16-20 έτη ($M = 4,10, SD = 0,662$) θεωρούν πιο συχνή την δεύτερη περίπτωση λογοκλοπής (Τύπος 2), δηλαδή την αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή από τους συμμετέχοντες με μικρότερη προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία 11-20 έτη και ειδικά οι συμμετέχοντες με 16-20 έτη προϋπηρεσίας ($M = 3,60, SD = 1,163$) δήλωσαν ότι σύμφωνα με την εμπειρία τους είναι πιο συχνό το φαινόμενο της κατά τη διάρκεια εξεταστικής διαδικασίας (Τύπος 7), σε σύγκριση με τους συμμετέχοντες μικρότερης προϋπηρεσίας των 11 ετών και αυτών με μεγαλύτερη προϋπηρεσία των 20 ετών. Παρομοίως, οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες πάνω από 11 έτη και ειδικά αυτοί με προϋπηρεσία 16-20 έτη ($M = 3,53, SD = 0,776$) αναγνωρίζουν την περίπτωση της αυτολογοκλοπής (Τύπος 10) σε συχνότερη βάση από τους συμμετέχοντες με προϋπηρεσία στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες λιγότερη των 11 ετών.

4.2.4 Λόγοι λογοκλοπής των φοιτητών

Όπως αναφέρεται και στη σχετική βιβλιογραφία (Burke, 2005; Davies & Howard, 2016; Devlin & Gray, 2007; Eret & Gokmenoglu, 2010; Jilani & Ahmad, 2021; Mundava & Chaudhuri, 2007; Park, 2003; Shirazi et al., 2010; D. Thomas, 2004; Volkov et al., 2011) υπάρχουν αρκετοί λόγοι και διαφορετικοί παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν ένα φοιτητή στη λογοκλοπή. Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν να απαντήσουν, σύμφωνα με την εμπειρία τους, τη συχνότητα με την οποία οι φοιτητές διαπράττουν λογοκλοπή για κάποια συγκεκριμένοι αιτία. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία και εκτενείς έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής αναπτύχθηκε μία λίστα με τους βασικότερους διακριτούς λόγους και αιτίες που μπορεί να οδηγήσουν ένα άτομο και συγκεκριμένα ένα φοιτητή στη λογοκλοπή, οι οποίοι έχουν ως ακολούθως:

- **Αιτία 1:** Προβλήματα και δυσκολίες λόγω (ξένης) γλώσσας.
- **Αιτία 2:** Έλλειψη χρόνου και προβλήματα στη διαχείριση του χρόνου.
- **Αιτία 3:** Ακαδημαϊκή πίεση και υψηλός φόρτος εργασίας.
- **Αιτία 4:** Έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής.

- **Αιτία 5:** Απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής.
- **Αιτία 6:** Έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης.
- **Αιτία 7:** Δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας.
- **Αιτία 8:** Θέληση για υψηλότερη απόδοση ή βαθμούς στην εργασία, στο μάθημα ή το πρόγραμμα σπουδών.
- **Αιτία 9:** Έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών.
- **Αιτία 10:** Παράγοντες που σχετίζονται με τους καθηγητές; αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη.
- **Αιτία 11:** Παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπικότητα ή την κουλτούρα ενός του ατόμου.
- **Αιτία 12:** Δελεασμός και ευκαιρίες λόγω της απεριόριστης πρόσβασης στο διαδίκτυο ή/και με την ύπαρξη υπηρεσιών συγγραφής εργασιών.

Τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τις συνηθέστερες αιτίες λογοκλοπής σύμφωνα με το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων ($n = 147$) συνοψίζονται παρακάτω και παρουσιάζονται στον Πίνακα 14 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 28 – 39).

Η έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης (Αιτία 6) θεωρείται από τους συμμετέχοντες η πιο συχνή αιτία λογοκλοπής των φοιτητών. Αυτό αντικατοπτρίζει απόλυτα τη μεγάλη έμφαση που δίνεται στη σχετική βιβλιογραφία αναφορικά με την σημαντικότητα της εκπαίδευσης των φοιτητών (π.χ. εκπαίδευση σχετικά με την ορθή χρήση παραπομπών, την παράφραση, τη συγγραφή και δημοσίευσης ψηφιακών πόρων, τους μεθόδους έρευνας, την ηθικής χρήσης της πληροφορίας, την κατανόηση των ψηφιακών πόρων ως πηγές έρευνας κτλ.) και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας για την αποφυγή και πρόληψη της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Mages & Garson, 2010; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Nilsen, 2012; Roberts, 2007a, 2007b; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Spring & Adams, 2013; Thuku, 2017; Urmeier, 2012).

Άλλες τρεις συχνές αιτίες που οδηγούν τους φοιτητές σε λογοκλοπή, όπως δηλώθηκαν από τους συμμετέχοντες είναι η έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής (Αιτία 4); ο δελεασμός και οι ευκαιρίες λόγω της απεριόριστης πρόσβασης στο διαδίκτυο ή και ακόμη με την ύπαρξη υπηρεσιών

συγγραφής εργασιών (Αιτία 12); και η δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας (Αιτία 7).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει, επιπλέον, το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος των συμμετεχόντων (67%, $n = 99$, $M = 3,82$) θεωρεί ως συχνή αιτία λογοκλοπής των φοιτητών την απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής. Το συγκεκριμένο εύρημα, συνδυαστικά με τα αποτελέσματα σχετικά με το όχι ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των συμμετεχόντων που συμφωνούσαν ότι η πράξη της λογοκλοπής των φοιτητών αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και επιφέρει ποινές (59%, $n = 86$, $M = 3,72$), όπως παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν στο εδάφιο 4.2.1), πιθανόν να αποτελεί ένδειξη ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα θα χρειαστεί να ενισχύσουν τους μηχανισμούς τους ενάντια στη λογοκλοπή και να αναπτύξουν πιο διακριτές και σαφείς πολιτικές λογοκλοπής και ακαδημαϊκής ακεραιότητας.

Κάποιες άλλες αιτίες που μπορεί να οδηγήσουν τους φοιτητές σε περιπτώσεις λογοκλοπής, με μέτρια βαρύτητα όπως επισημάνθηκαν από τους συμμετέχοντες είναι η θέληση για υψηλότερη απόδοση ή βαθμούς στην εργασία, στο μάθημα ή το πρόγραμμα σπουδών (Αιτία 8), η έλλειψη χρόνου και τα προβλήματα στη διαχείριση του χρόνου (Αιτία 2), και η ακαδημαϊκή πίεση και ο υψηλός φόρτος εργασίας (Αιτία 3). Ακολουθούν ως λιγότερο συχνές αιτίες, τα προβλήματα και δυσκολίες λόγω (ξένης) γλώσσας (Αιτία 1), η έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών (Αιτία 9) και Παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπικότητα ή την κουλτούρα ενός ατόμου (Αιτία 11). Σύμφωνα με την εμπειρία των συμμετεχόντων, η πιο σπάνια αιτία λογοκλοπής αποτελούν οι παράγοντες που σχετίζονται με τους καθηγητές και έχουν ως αποτέλεσμα την αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη (Αιτία 10).

Πίνακας 14: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών

Αιτία	Λόγοι λογοκλοπής των φοιτητών	Π	ΣΠ	ΜΦ	Σ	ΠΣ	Μ
Αιτία 1	Προβλήματα και δυσκολίες λόγω (ξένης) γλώσσας.	4	19	57	44	23	3.43
Αιτία 2	Έλλειψη χρόνου και προβλήματα στη διαχείριση του χρόνου.	2	14	46	71	14	3.55
Αιτία 3	Ακαδημαϊκή πίεση και υψηλός φόρτος εργασίας.	4	16	50	64	13	3.45
Αιτία 4	Έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής.	1	12	23	62	49	3.99
Αιτία 5	Απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής.	3	7	38	65	34	3.82

Αιτία 6	Έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης.	1	12	19	63	52	4.04
Αιτία 7	Δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας.	1	6	36	66	38	3.91
Αιτία 8	Θέληση για υψηλότερη απόδοση ή βαθμούς στην εργασία, στο μάθημα ή το πρόγραμμα σπουδών.	1	13	42	67	24	3.68
Αιτία 9	Έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών.	3	29	52	53	10	3.26
Αιτία 10	Παράγοντες που σχετίζονται με τους καθηγητές; αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη.	6	46	61	30	4	2.86
Αιτία 11	Παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπικότητα ή την κουλτούρα ενός ατόμου.	5	22	62	41	17	3.29
Αιτία 12	Δελεασμός και ευκαιρίες λόγω της απεριόριστης πρόσβασης στο διαδίκτυο ή/και με την ύπαρξη υπηρεσιών συγγραφής εργασιών.	2	4	31	71	39	3.96
Σημειώσεις: Π-Ποτέ, ΣΠ-Σπάνια, ΜΦ-Μερικές φορές, Σ-Συχνά, ΠΣ-Πολύ συχνά, Μ-Mean							

Αιτία 1: Προβλήματα και δυσκολίες λόγω (ξένης) γλώσσας.

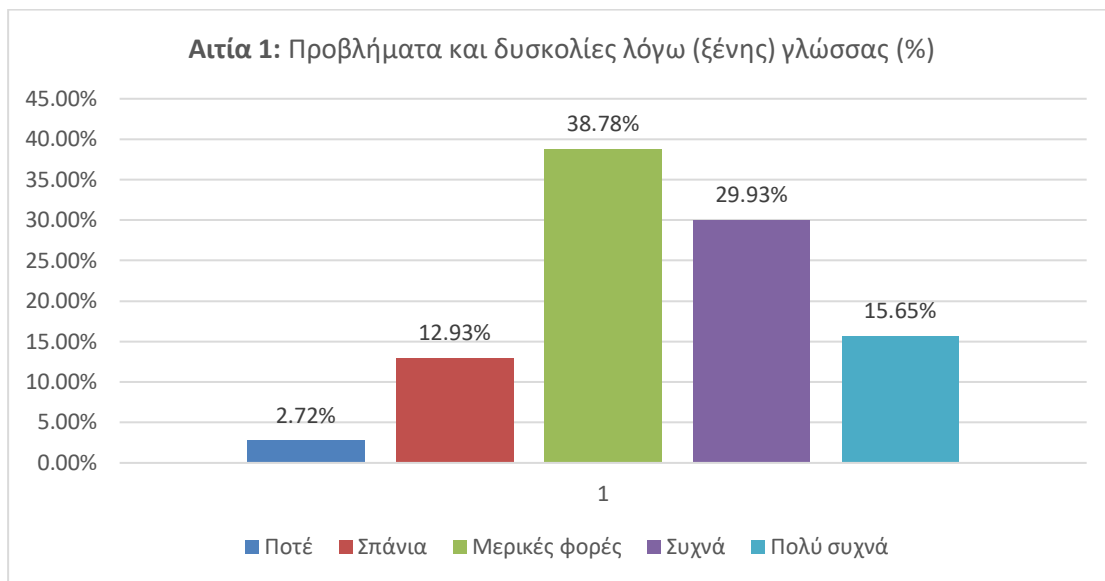

Figure 29: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (1)

Αιτία 2: Έλλειψη χρόνου και προβλήματα στη διαχείριση του χρόνου.

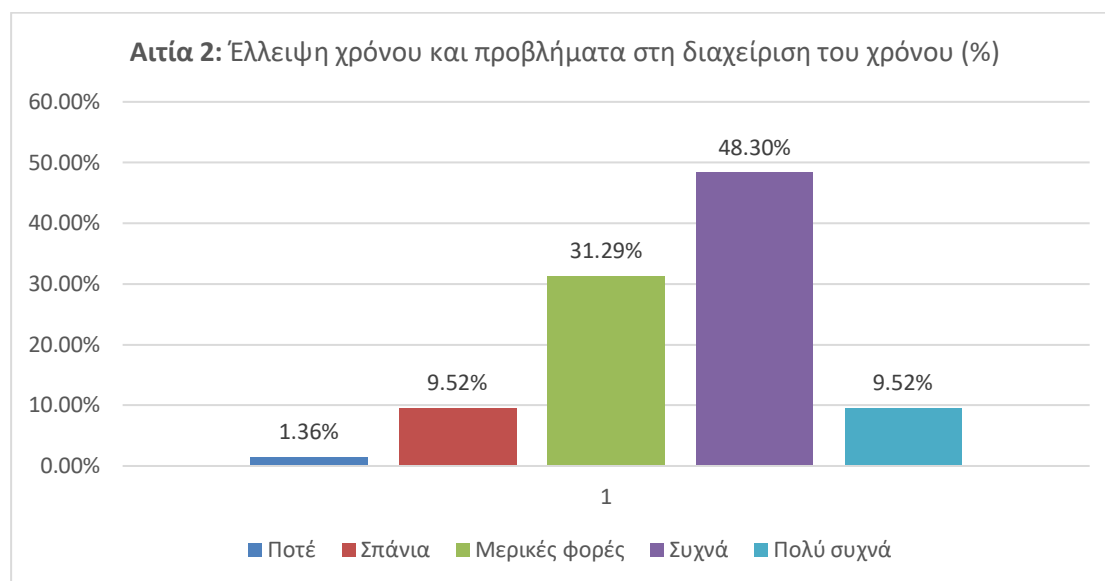

Figure 30: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (2)

Αιτία 3: Ακαδημαϊκή πίεση και υψηλός φόρτος εργασίας.

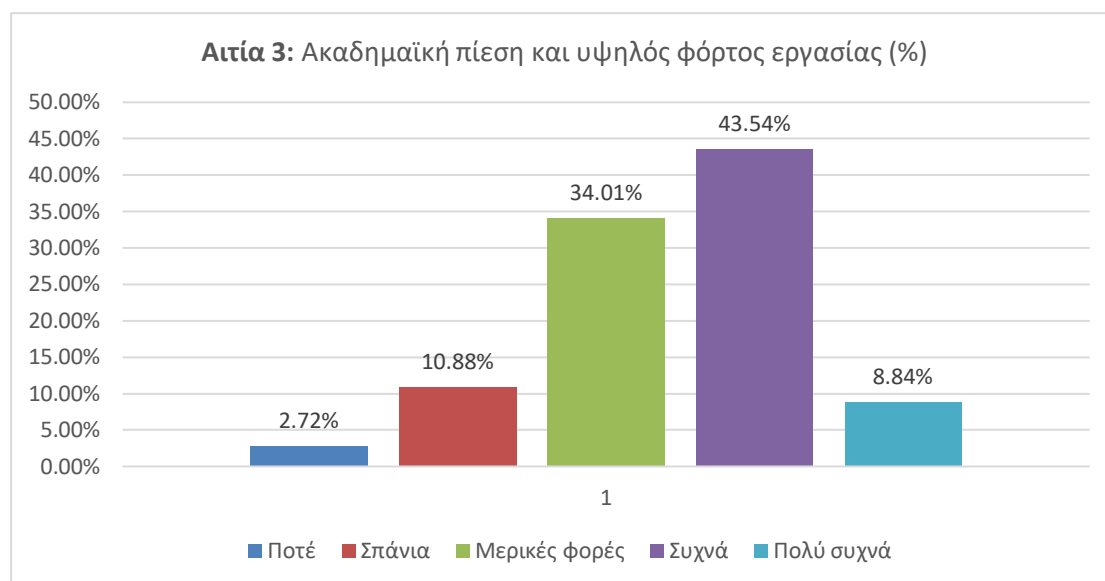

Figure 31: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (3)

Αιτία 4: Έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής.

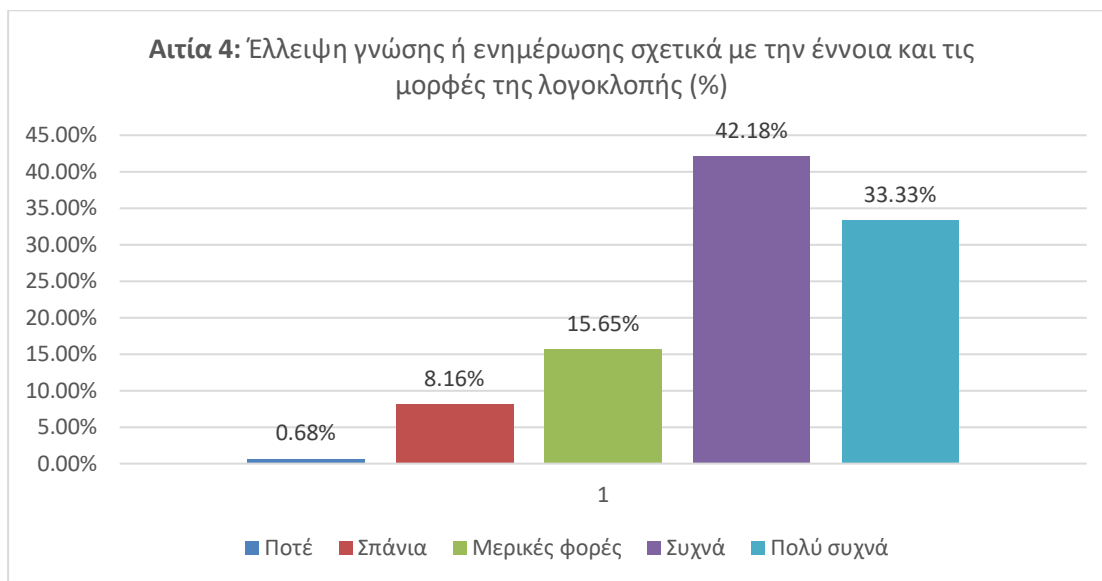

Figure 32: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (4)

Αιτία 5: Απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής.

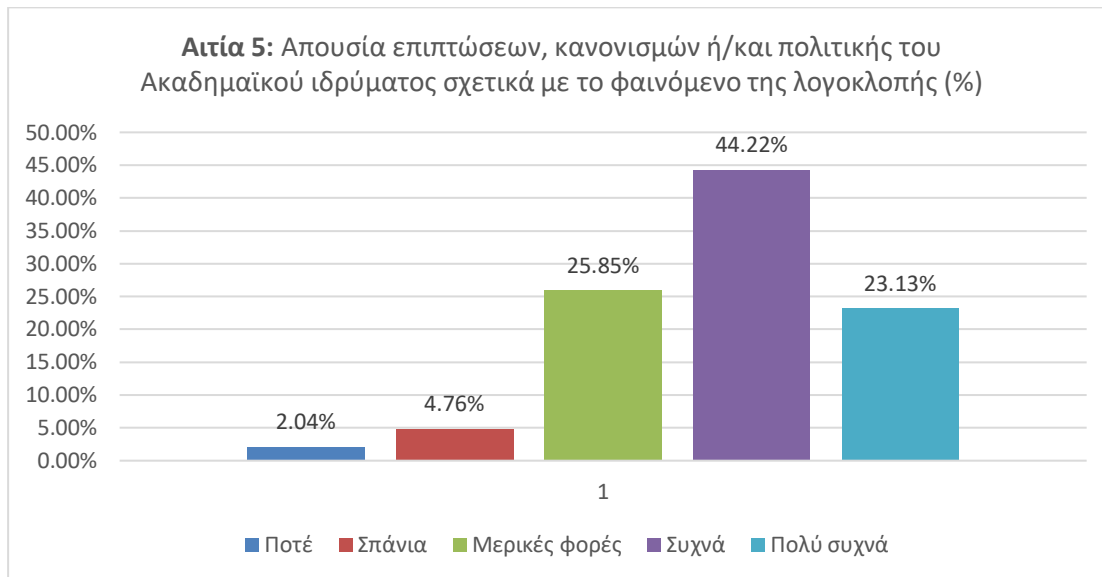

Figure 33: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (5)

Αιτία 6: Έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης.

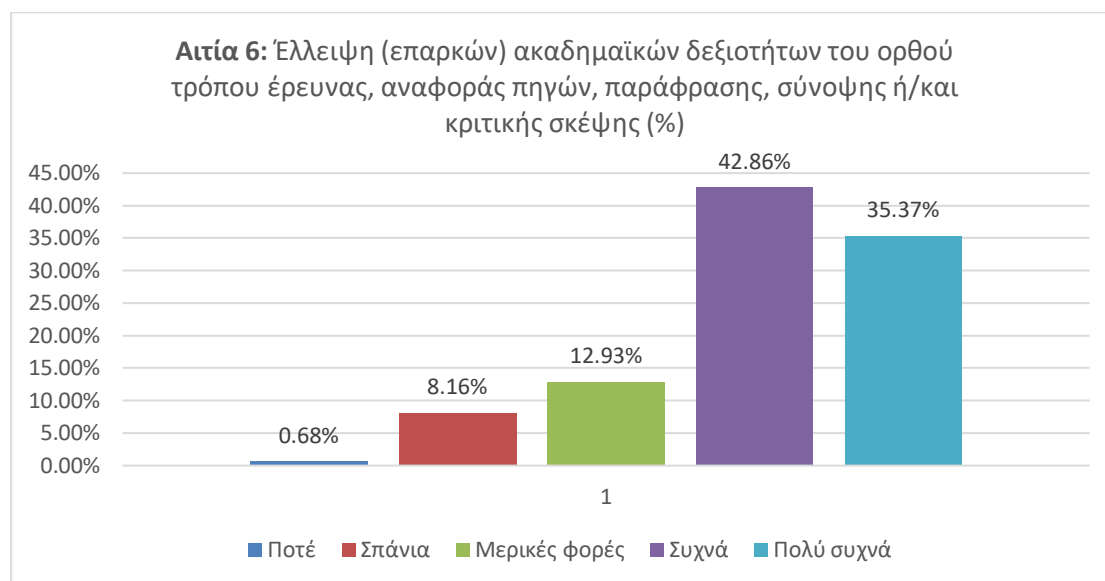

Figure 34: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (6)

Αιτία 7: Δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας.

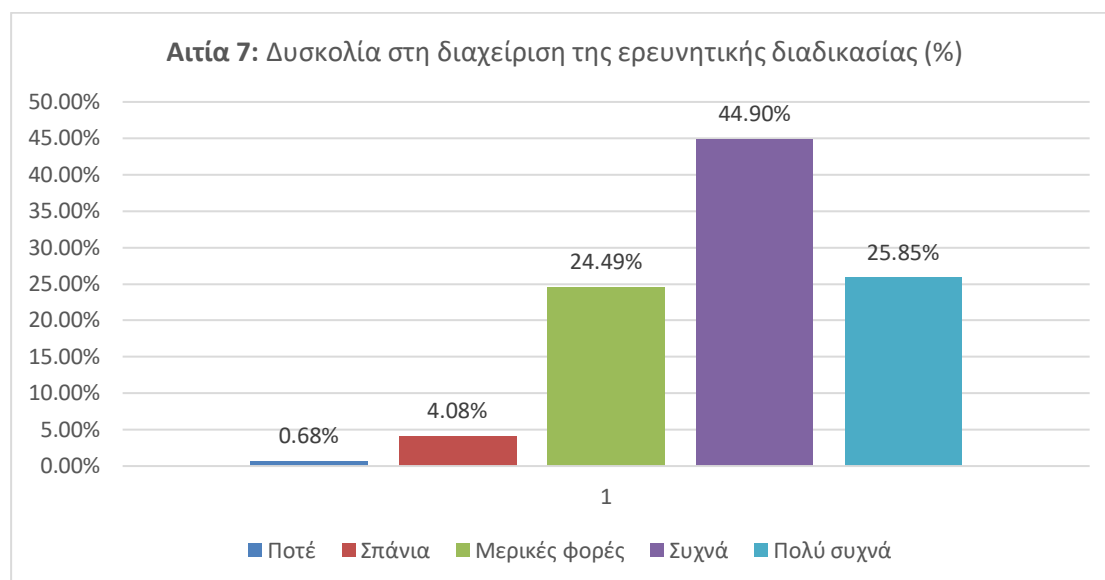

Figure 35: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (7)

Αιτία 8: Θέληση για υψηλότερη απόδοση ή βαθμούς στην εργασία, στο μάθημα ή το πρόγραμμα σπουδών.

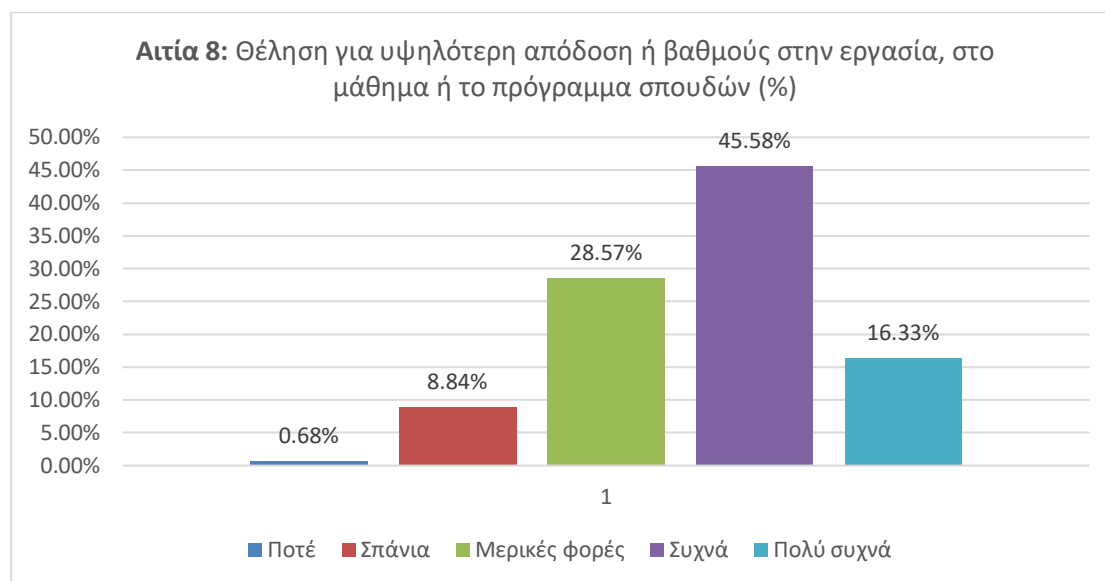

Figure 36: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (8)

Αιτία 9: Έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών.

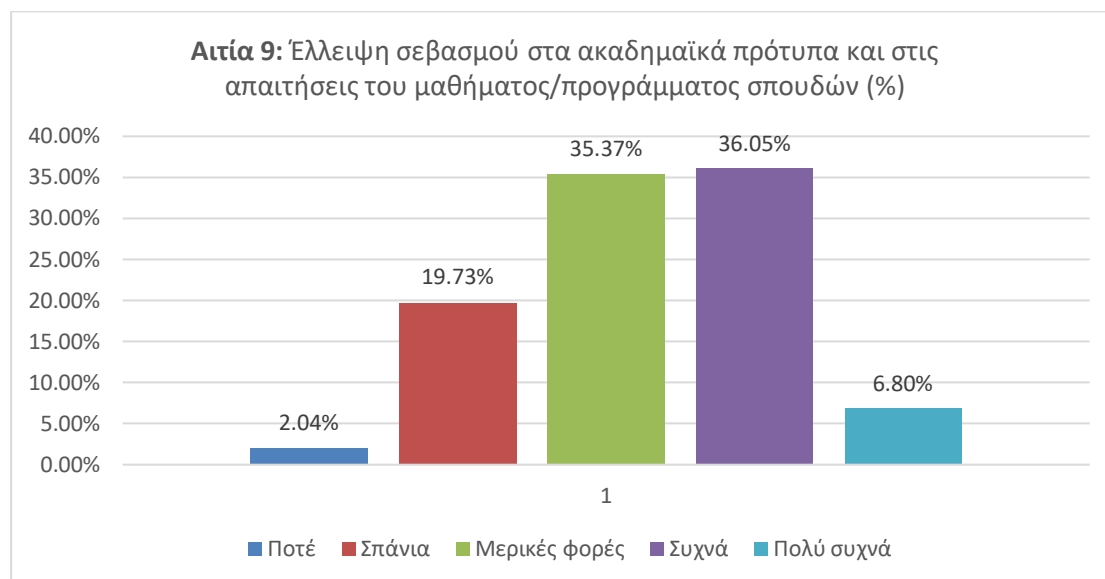

Figure 37: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (9)

Αιτία 10: Παράγοντες που σχετίζονται με τους καθηγητές; αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη.

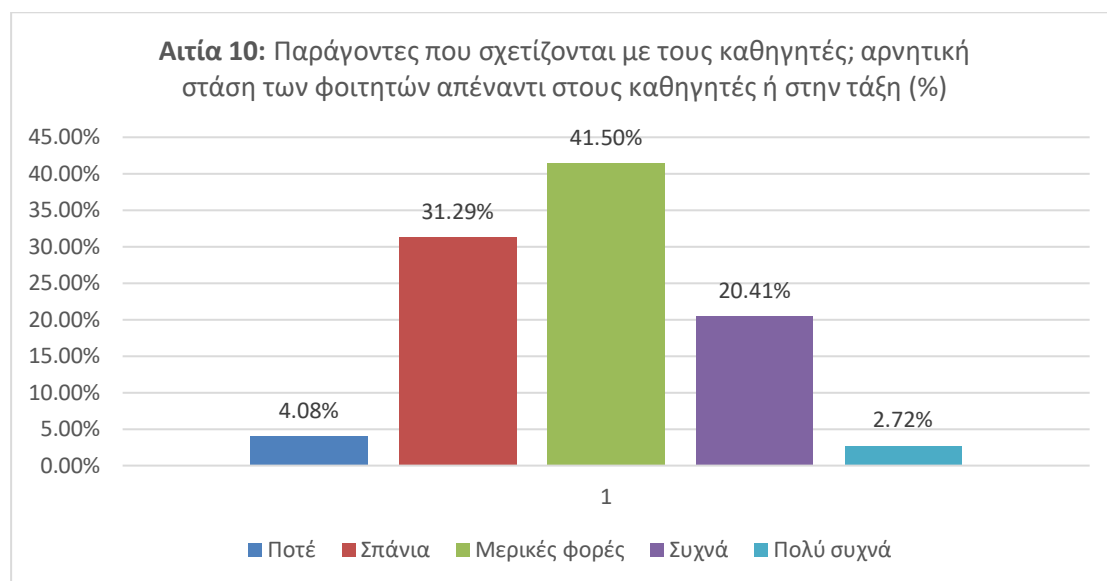

Figure 38: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (10)

Αιτία 11: Παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπικότητα ή την κουλτούρα ενός του ατόμου.

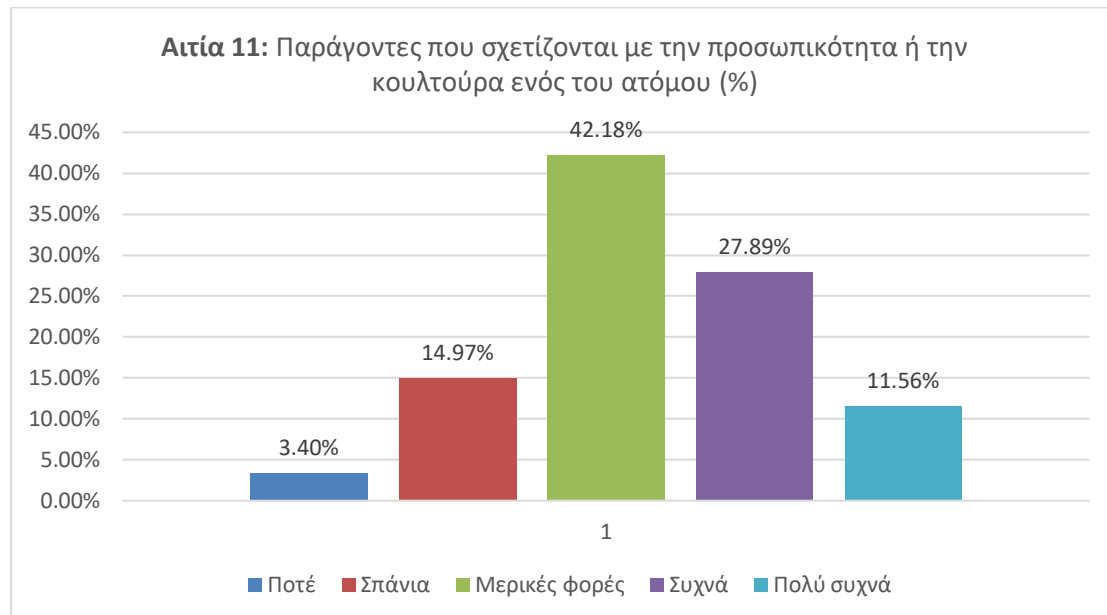

Figure 39: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (11)

Αιτία 12: Δελεασμός και ευκαιρίες λόγω της απεριόριστης πρόσβασης στο διαδίκτυο ή/και με την ύπαρξη υπηρεσιών συγγραφής εργασιών.

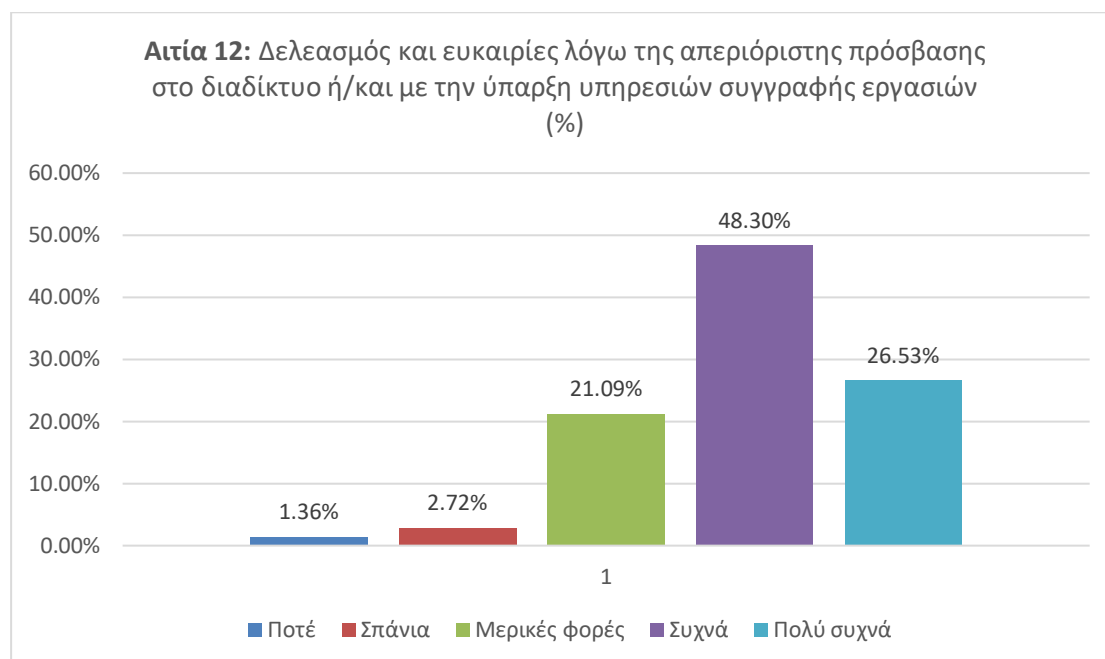

Figure 40: Αντιλήψεις συμμετεχόντων αναφορικά με τις αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών (12)

Στο γράφημα που ακολουθεί (Figure 41) παρουσιάζονται οι αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών ανά συχνότητα (Συχνά, Πολύ συχνά) σύμφωνα με την εμπειρία των επαγγελματιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που έλαβαν μέρος στην παρούσα έρευνα.

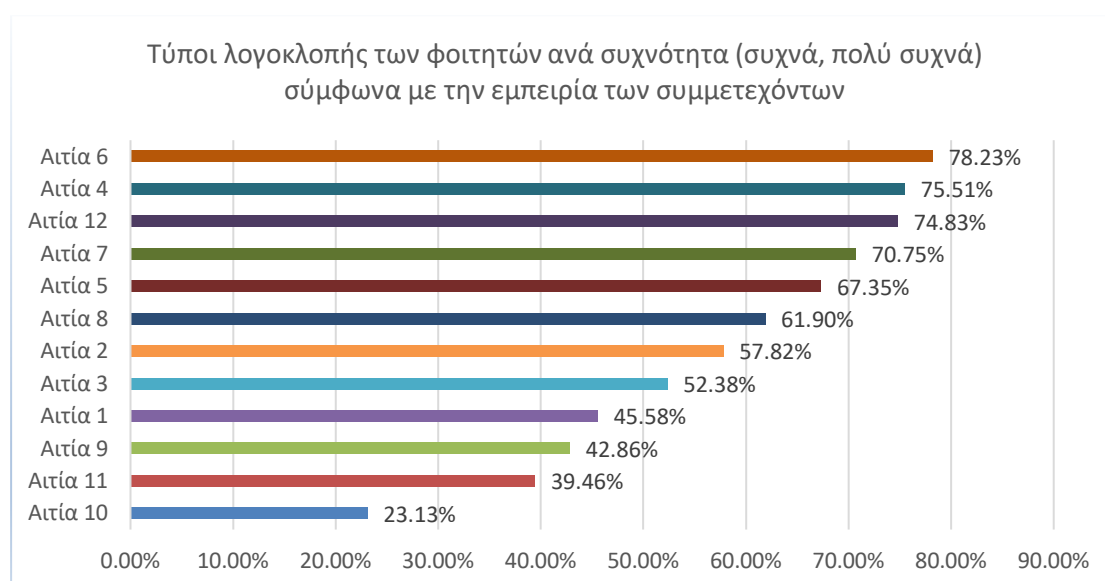

Figure 41: Τύποι λογοκλοπής των φοιτητών ανά συχνότητα (συχνά, πολύ συχνά) σύμφωνα με την εμπειρία των συμμετεχόντων

4.2.4.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των παραπάνω αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

H01. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συχνότητα των λόγων λογοκλοπής των φοιτητών (Αιτία 1 -12) και τη σχέση εργασίας των συμμετεχόντων (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).

H02. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συχνότητα των λόγων λογοκλοπής των φοιτητών (Αιτία 1 -12) με βάση την ηλικία των συμμετεχόντων.

H03. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συχνότητα των λόγων λογοκλοπής των φοιτητών (Αιτία 1 -12) με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος *t* για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample *t*-test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου). Από τη στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων διαπιστώθηκε **στατιστικά σημαντική διαφορά** στην **Αιτία 4** ($\alpha = 0,028, p < 0,05$) που αφορά την έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής μεταξύ των δύο ομάδων προσωπικού των συμμετεχόντων των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου). Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι το δείγμα του προσωπικού ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου θεωρεί σε μεγαλύτερο ποσοστό ($M = 4,54, SD = 0,660$) πολύ συχνή την προαναφερθείσα αιτία λογοκλοπής των φοιτητών σε σύγκριση με το δείγμα του μόνιμου ή αορίστου χρόνου προσωπικού των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ($M = 3,94, SD = 0,948$).

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 – 45, 46 – 55 και πάνω από 55 έτη). Και σε αυτήν την περίπτωση βρέθηκε **στατιστική σημαντική διαφορά** στην **Αιτία 2** ($\alpha = 0,021, p < 0,05$) και στην **Αιτία 3** ($\alpha = 0,032, p < 0,05$) απορρίπτοντας με αυτόν τον τρόπο τη δεύτερη υπόθεση (H02). Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες της ηλικιακής ομάδας 36-45 έτη τείνουν να θεωρούν πιο συχνές τις παραπάνω δύο αιτίες λογοκλοπής (Αιτία 2: $M = 3,65, SD = 0,971$

και Αιτία 4: $M = 4,07$, $SD = 1,063$) από τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες των συμμετεχόντων. Να σημειωθεί ότι η Αιτία 2 αφορά την έλλειψη χρόνου και προβλήματα στη διαχείριση του χρόνου και η Αιτία 4 αφορά την έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής.

Με ανάλυση διακύμανσης ανεξάρτητων δειγμάτων (one-way ANOVA) εξετάστηκε και η τρίτη υπόθεση, όπου και σε αυτήν την περίπτωση διαπιστώθηκε **στατιστικά σημαντική διαφορά στην ακόλουθη αιτία λογοκλοπής των φοιτητών με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες: Αιτία 3** ($\alpha = 0,045$, $p < 0,05$). Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες πάνω από 11 έτη και πάνω και ειδικά αυτοί με προϋπηρεσία 11-15 έτη ($M = 3,75$, $SD = 0,851$) θεωρούν πιο συχνή την ακαδημαϊκή πίεση και τον υψηλό φόρτο εργασίας, ως αιτία λογοκλοπής των φοιτητών σε σύγκριση με τους συμμετέχοντες με μικρότερο χρόνο προϋπηρεσίας στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

4.2.5 Σύνοψη αποτελεσμάτων δεύτερης ενότητας ερωτηματολογίου

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της δεύτερης ενότητας του ερωτηματολογίου που αφορούσε τις αντιλήψεις των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης σχετικά με την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα συντέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στο να κατανοήσουμε πώς οι επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών αντιλαμβάνονται την έννοια της λογοκλοπής και σε ποιες πτυχές του πλαγιαρισμού εστιάζουν ως κύριες μορφές και αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Συνοψίζοντας, τα αποτελέσματα από το τελικό δείγμα ($n = 147$) έδειξαν ότι ο ορισμός της λογοκλοπής ως «*την πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή της πηγής που χρησιμοποιήθηκε*» είναι γενικά αποδεκτός από την συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (97%, $n = 143$). Επιπλέον, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους συμφώνησαν με το γεγονός ότι η λογοκλοπή αποτελεί μία ανέντιμη πράξη, η οποία θεωρείται ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα και συμβάλλει στην αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών στόχων. Επιπλέον, αν και οι περισσότεροι συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών, θεωρούν, ωστόσο, ότι δεν η πράξη της λογοκλοπής δε θεωρείται πειθαρχικό παράπτωμα που επιφέρει ποινές στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε, επίσης, ότι οι περισσότερες περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών αποτελούν, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, ακούσια χωρίς πρόθεση λογοκλοπή ενώ στις κύριες μορφές της, οι συμμετέχοντες ανέδειξαν την

αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή προέλευση και την παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά των πηγών. Επιπρόσθετα, ως κύριες αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών, οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών εστιάζουν στην έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης και στην έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής. Όλα τα παραπάνω ευρήματα, επιβεβαιώνονται και από τη σχετική βιβλιογραφία, γεγονός που συνεπάγεται ότι οι επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών έχουν, πράγματι, μία πολύ καλή αντίληψη και εικόνα του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε πρόσθετα επαγωγική στατιστική με σκοπό τη σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Μικρές στατιστικές σημαντικές διαφορές εμφανίστηκαν στην πρόθεση της λογοκλοπής, σε κάποιες από τις μορφές αλλά και τις αιτίες της λογοκλοπής των φοιτητών βάση της α) σχέσης εργασίας των συμμετεχόντων (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου), β) της ηλικιακής ομάδας στην οποία ανήκουν και γ) της προϋπηρεσίας των συμμετεχόντων στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

4.3 Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων

πληροφόρησης για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης είναι ιδιαίτερα σημαντικά για το σκοπό της συγκεκριμένης μελέτης καθώς αφορά τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής.

4.3.1 Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής

Η πρώτη ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας επικεντρώθηκε στις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο και τη συμμετοχή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, ως οργανισμών και θεσμών, σε πέντε βασικούς άξονες

για τη διαχείριση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Συγκεκριμένα, εξετάστηκαν οι ακόλουθοι πέντε βασικοί ρόλοι που δύνανται να συμμετέχει η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα:

- **Ρόλος 1:** Πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης.
- **Ρόλος 2:** Υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής.
- **Ρόλος 3:** Εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.
- **Ρόλος 4:** Έλεγχος των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών.
- **Ρόλος 5:** Συμμετοχή στη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.

Τα αποτελέσματα, εμφανίζονται στον Πίνακα 15 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 42 - 46). Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς από το τελικό δείγμα του πληθυσμού ($n = 135$), στη μεγάλη πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι **συμφωνούν με τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης** α) στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης (93%, $n = 126$) (**Ρόλος 1**), β) στην υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (93%, $n = 125$) (**Ρόλος 2**) και γ) στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού (92%, $n = 124$) (**Ρόλος 3**). Επιπρόσθετα, σχεδόν τέσσερις στους πέντε συμμετέχοντες (79%, $n = 106$) θεωρούν σημαντική της συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος (**Ρόλος 5**).

Αυτό που παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι **μόλις λίγο παραπάνω από τους μισούς συμμετέχοντες** του τελικού δείγματος (53%, $n = 72$, $M = 3,45$) έδειξαν να συμφωνούν με τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών (**Ρόλος 4**), σχεδόν ένας στους πέντε συμμετέχοντες (21%, $n = 28$) δήλωσε ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί με το ρόλο αυτό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ενώ σχεδόν ένας στους τέσσερις συμμετέχοντες είχε αντίθετη άποψη (26%, $n = 35$). Αυτές οι αντικρουόμενες απόψεις είναι, πράγματι, εμφανείς και στη σχετική βιβλιογραφία όπου ένα μέρος επιστημόνων και επαγγελματιών της βιβλιοθήκης υποστηρίζουν ότι οι επαγγελματίες της

ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν τους ακαδημαϊκούς στον έλεγχο, την ανίχνευση και τον εντοπισμό της λογοκλοπής των φοιτητών (Ameen & Mansoor, 2018; Burke, 2005; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011) ενώ κάποιοι άλλοι αμφισβητούν τον παραπάνω ρόλο των βιβλιοθηκονόμων ως «plagiarism detectors» (Bartlett & Casselden, 2011a; Urmeier, 2012).

Πίνακας 15: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής

Προτάσεις	Προτάσεις περί λογοκλοπής	ΔΑ	Δ	Ο	Σ	ΣΑ	Μ
Ρόλος 1	Πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης	0	1	8	60	66	4,41
Ρόλος 2	Υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής	0	3	7	57	68	4,41
Ρόλος 3	Εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού	0	4	7	52	72	4,42
Ρόλος 4	Έλεγχος των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών	13	22	28	35	37	3,45
Ρόλος 5	Συμμετοχή στη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού Ιδρύματος.	0	5	24	53	53	4,14

Σημειώσεις: ΔΑ-Διαφωνώ απόλυτα, Δ-Διαφωνώ, Ο-Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, Σ-Συμφωνώ, ΣΑ-Συμφωνώ απόλυτα, Μ-Mean

Ρόλος 1: Πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης.

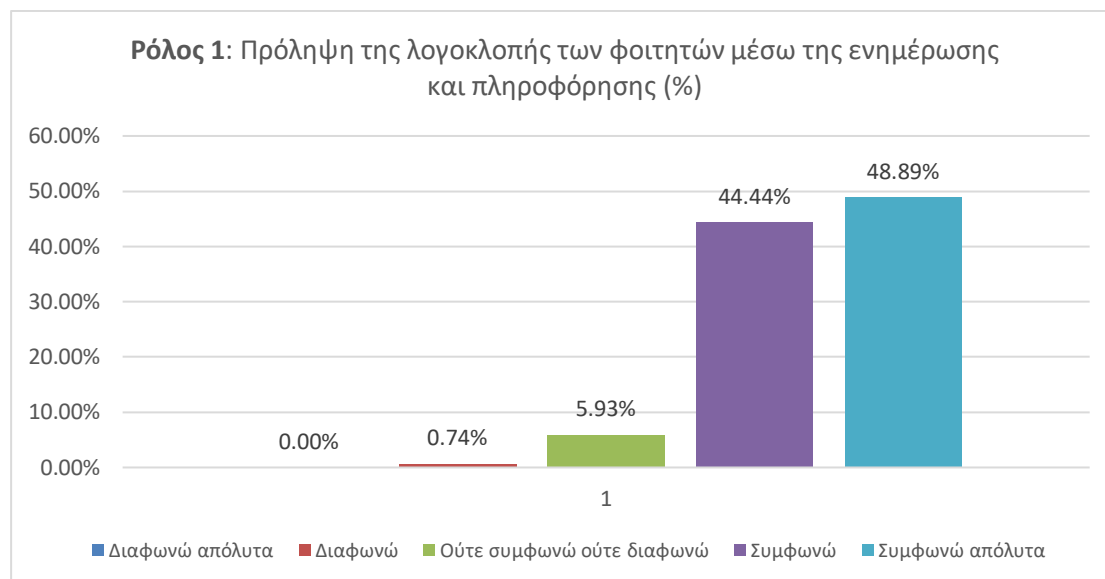

Figure 42: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (1)

Ρόλος 2: Υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής.

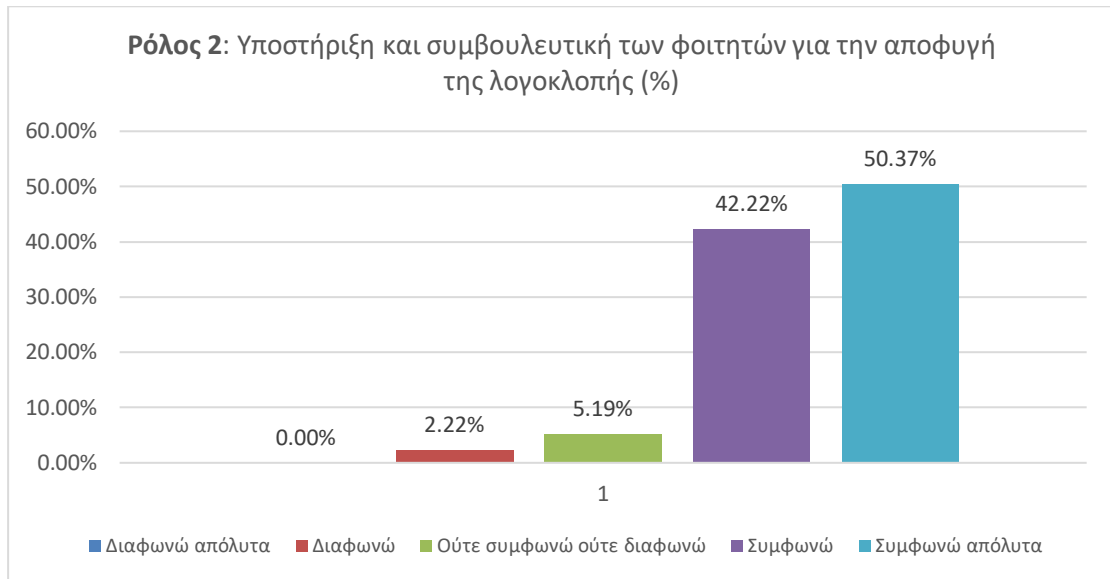

Figure 43: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (2)

Ρόλος 3: Εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.

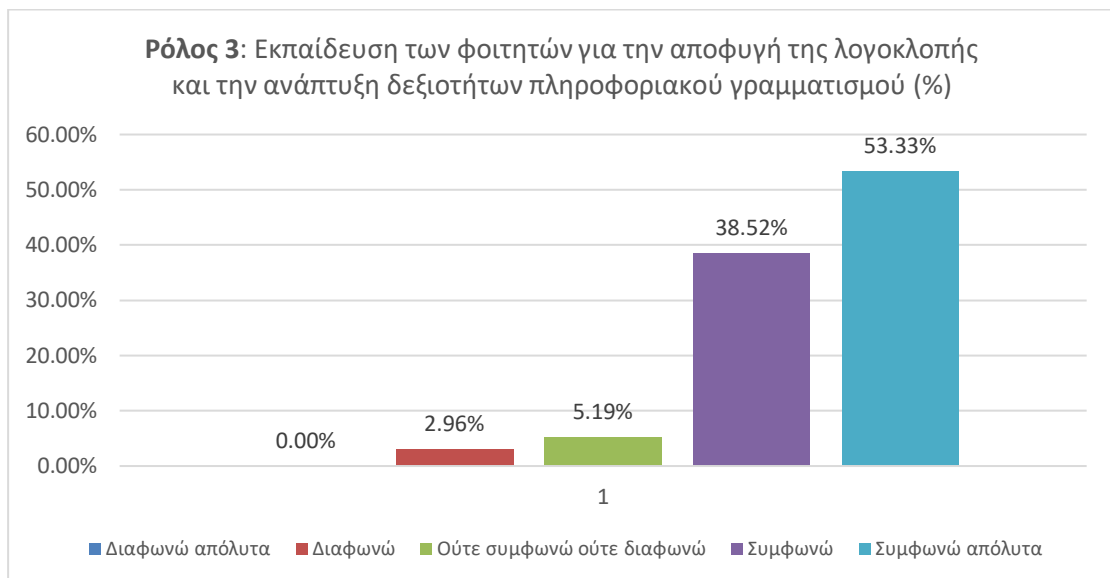

Figure 44: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (3)

Ρόλος 4: Έλεγχος των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών.

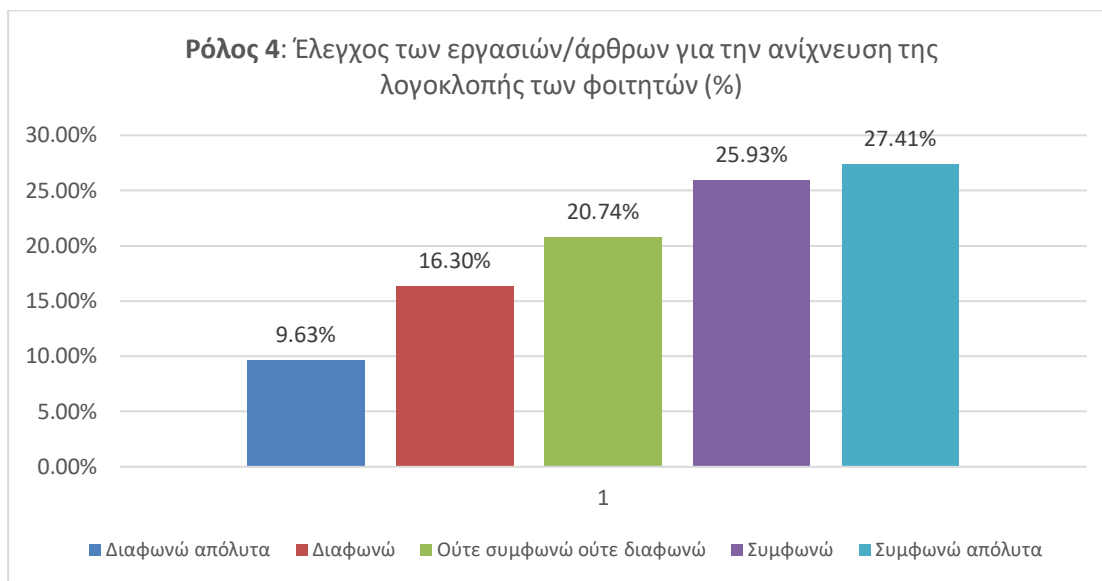

Figure 45: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (4)

Ρόλος 5: Συμμετοχή στη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.

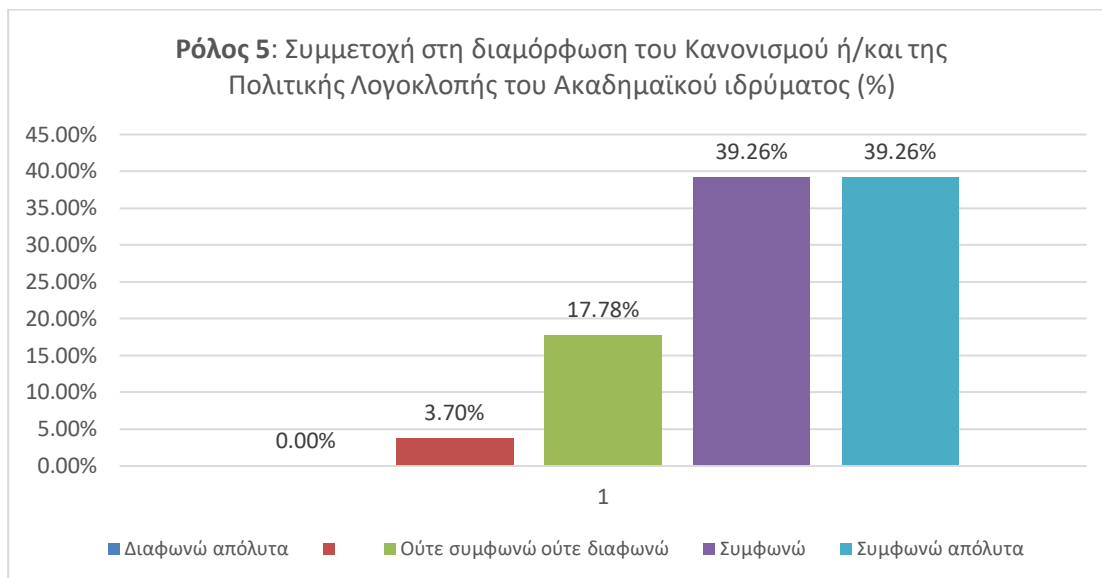

Figure 46: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (5)

4.3.1.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

- H01.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (Ρόλος 1-5) και τη σχέση εργασίας τους (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).
- H02.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (Ρόλος 1-5) με βάση την ηλικία των συμμετεχόντων.
- H03.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής (Ρόλος 1-5) με βάση την προϋπηρεσία τους των συμμετεχόντων.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample t -test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου) σε κάθε έναν από τους πέντε (5) ρόλους της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής βάσει της σχέσης εργασίας τους (Ρόλος 1: $\alpha = 0,630, p > 0,05$, Ρόλος 2: $\alpha = 0,700, p > 0,05$, Ρόλος 3: $\alpha = 0,392, p > 0,05$, Ρόλος 4: $\alpha = 0,923, p > 0,05$, Ρόλος 5: $\alpha = 0,805, p > 0,05$) οπότε πράγματι, υποστηρίζεται η πρώτη υπόθεση (*H01*).

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 – 45, 46 – 55 και πάνω από 55 έτη). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, και σε αυτήν την περίπτωση, διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής βάσει της ηλικιακής ομάδας στην οποία ανήκουν (Ρόλος 1: $\alpha = 0,505, p > 0,05$, Ρόλος 2: $\alpha = 0,217, p > 0,05$, Ρόλος 3: $\alpha = 0,789, p > 0,05$, Ρόλος 4: $\alpha = 0,687, p > 0,05$, Ρόλος 5: $\alpha = 0,691, p > 0,05$) οπότε, υποστηρίζεται και η δεύτερη υπόθεση (*H02*).

Παρομοίως, για να εξεταστεί η τρίτη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από πέντε ομάδες προϋπηρεσίας σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (1 - 5, 6 - 10, 11 - 15, 16 - 20 και πάνω από 20 έτη). Σε αυτήν την περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει **στατιστικά σημαντική διαφορά** στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής βάσει της προϋπηρεσίας τους σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (**Ρόλος 1: $\alpha = 0,041, p < 0,05$** , Ρόλος 2: $\alpha = 0,328, p > 0,05$, Ρόλος 3: $\alpha = 0,277, p > 0,05$, Ρόλος 4: $\alpha = 0,678, p > 0,05$, Ρόλος 5: $\alpha = 0,619, p > 0,05$) και συνεπώς, απορρίπτεται η τρίτη υπόθεση ($H03$). Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες κάτω από έξι έτη (1-5 έτη) ($M = 3,60, SD = 1,140$) συμφωνούν μόλις σε ποσοστό 60% ως προς το ρόλο και τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης (Ρόλος 1), σε αντίθεση με τους συμμετέχοντες με μεγαλύτερο χρόνο προϋπηρεσίας στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (6-10 έτη: 100%, $M = 4,71, SD = 0,488$; 11-15 έτη: 100%, $M = 4,47, SD = 0,516$; 16-20 έτη: 93%, $M = 4,45, SD = 0,632$; πάνω από 20 έτη: 94%, $M = 4,41, SD = 0,612$).

4.3.2 Αντιλήψεις συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών

Εκτός, από το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής, οι συμμετέχοντες δήλωσαν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με τη συμμετοχή των ίδιων ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε έναν αριθμό δραστηριοτήτων σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Η λίστα με τις δραστηριότητες αυτές προέκυψε κατόπιν κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας και σχετικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί στο επιστημονικό πεδίο και είναι οι ακόλουθες:

- **Δραστηριότητα 1:** Ενημέρωση φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.
- **Δραστηριότητα 2:** Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φοιτητών σχετικά την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.
- **Δραστηριότητα 3:** Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.
- **Δραστηριότητα 4:** Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.

- **Δραστηριότητα 5:** Υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή.
- **Δραστηριότητα 6:** Βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.
- **Δραστηριότητα 7:** Υπόδειξη τεχνικών και συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.
- **Δραστηριότητα 8:** Βοήθεια και υποστήριξη φοιτητών που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον Πίνακα 16 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 47-54). Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς από το τελικό δείγμα του πληθυσμού ($n = 135$), στη μεγαλύτερη πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι **συμφωνούν με την ενεργό συμμετοχή** τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στις ακόλουθες δύο δραστηριότητες για την πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών: α) στην ενημέρωση των φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος τους (96%, $n = 129$) (**Δραστηριότητα 1**) και β) στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών σχετικά την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας (96%, $n = 129$) (**Δραστηριότητα 2**).

Το μεγαλύτερο, επίσης, ποσοστό των συμμετεχόντων δήλωσε ότι συμφωνεί α) στην υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή (90%, $n = 121$) (**Δραστηριότητα 5**), β) στην ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής (87%, $n = 118$) (**Δραστηριότητα 3**), γ) στην υπόδειξη τεχνικών και στην παροχή συμβουλευτικής των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής (85%, $n = 115$) (**Δραστηριότητα 7**) και δ) στην ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος (84%, $n = 114$) (**Δραστηριότητα 4**).

Σε πιο χαμηλά επίπεδα, σε σύγκριση με τα παραπάνω, κυμάνθηκε το συμφωνίας ως προς τη συμμετοχή των επαγγελματιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στις ακόλουθες δύο δραστηριότητες: α) στη βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών (68%, $n = 92$, $M = 3,83$) (**Δραστηριότητα 6**) και β) βοήθεια και υποστήριξη φοιτητών που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής (68%, $n = 93$, $M = 3,77$) (**Δραστηριότητα 8**).

Πίνακας 16: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών

Δραστηριότητα	Πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών	ΔΑ	Δ	Ο	Σ	ΣΑ	Μ
---------------	-------------------------------------	----	---	---	---	----	---

Δραστηριότητα 1	Ενημέρωση φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.	0	1	5	57	72	4,48
Δραστηριότητα 2	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φοιτητών σχετικά την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.	0	3	3	59	70	4,45
Δραστηριότητα 3	Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.	0	6	11	50	68	4,33
Δραστηριότητα 4	Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.	0	5	16	57	57	4,23
Δραστηριότητα 5	Υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή.	0	4	10	65	56	4,28
Δραστηριότητα 6	Βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.	4	10	29	54	38	3,83
Δραστηριότητα 7	Υπόδειξη τεχνικών και συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.	1	3	16	71	44	4,14
Δραστηριότητα 8	Βοήθεια και υποστήριξη φοιτητών που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.	4	11	27	63	30	3,77
Σημειώσεις: ΔΑ-Διαφωνώ απόλυτα, Δ-Διαφωνώ, Ο-Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνά, Σ-Συμφωνώ, ΣΑ-Συμφωνώ απόλυτα, M-Mean							

Δραστηριότητα 1: Ενημέρωση φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.

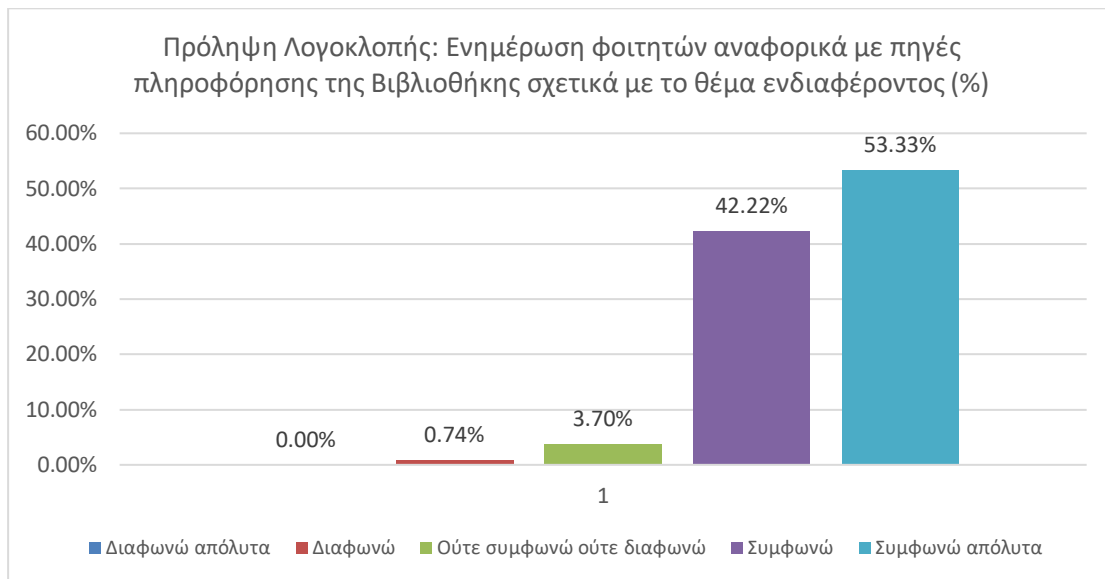

Figure 47: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (1)

Δραστηριότητα 2: Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φοιτητών σχετικά την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.

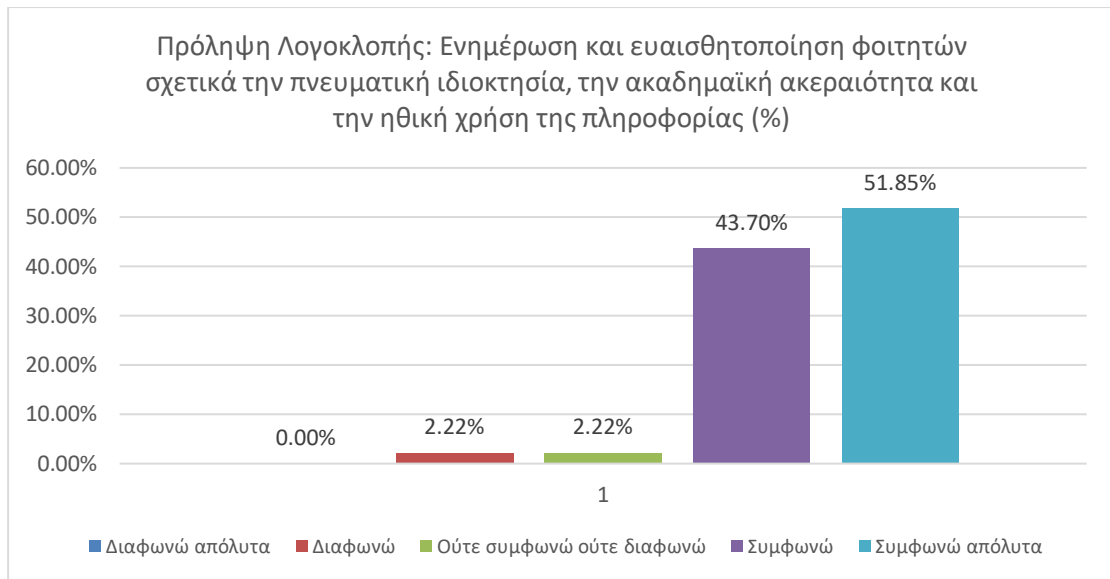

Figure 48: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (2)

Δραστηριότητα 3: Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.

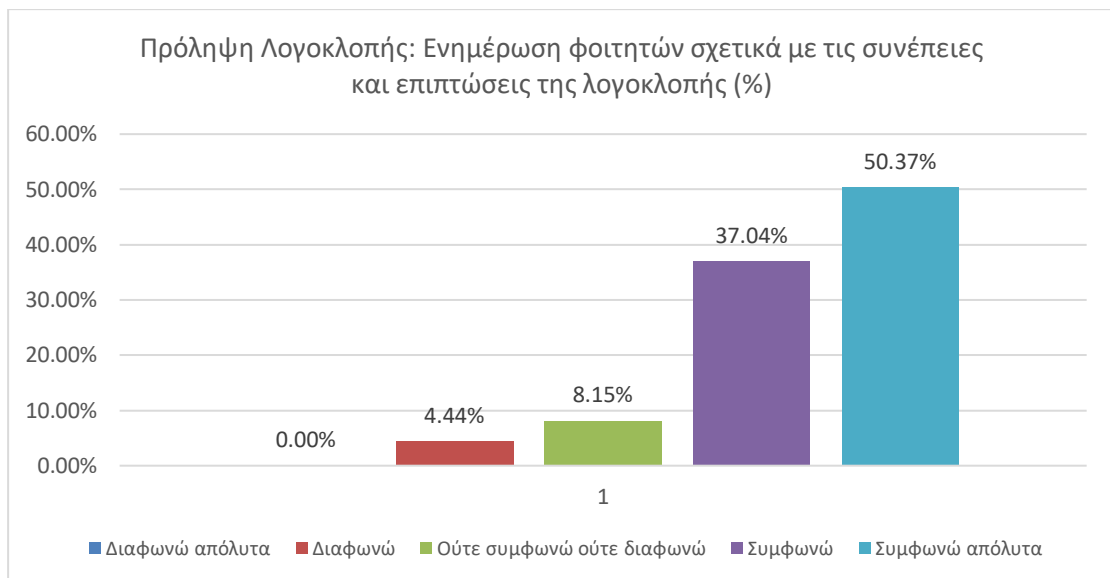

Figure 49: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (3)

Δραστηριότητα 4: Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.

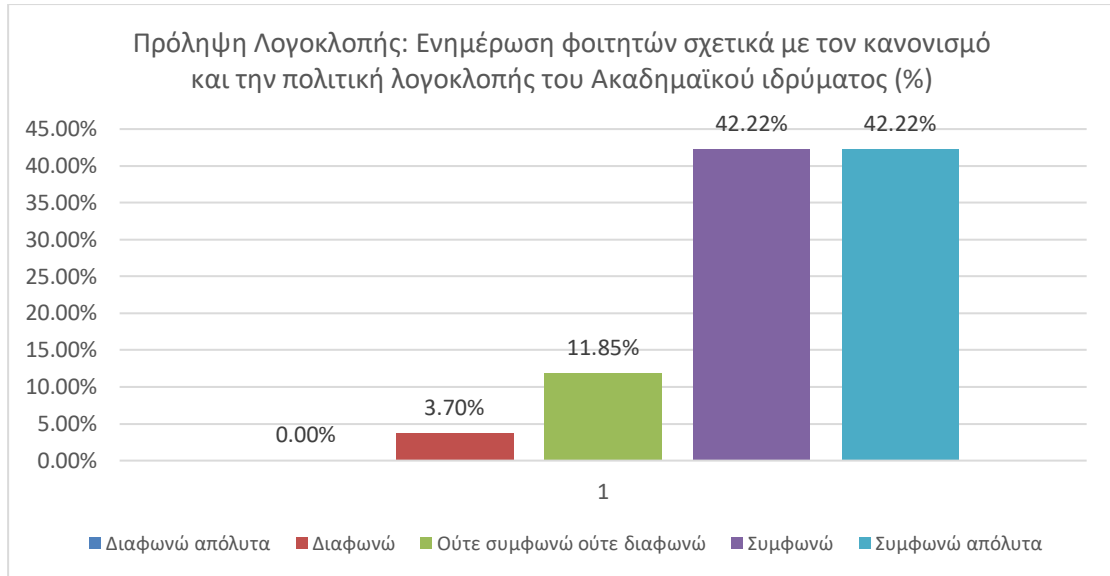

Figure 50: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (4)

Δραστηριότητα 5: Υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή.

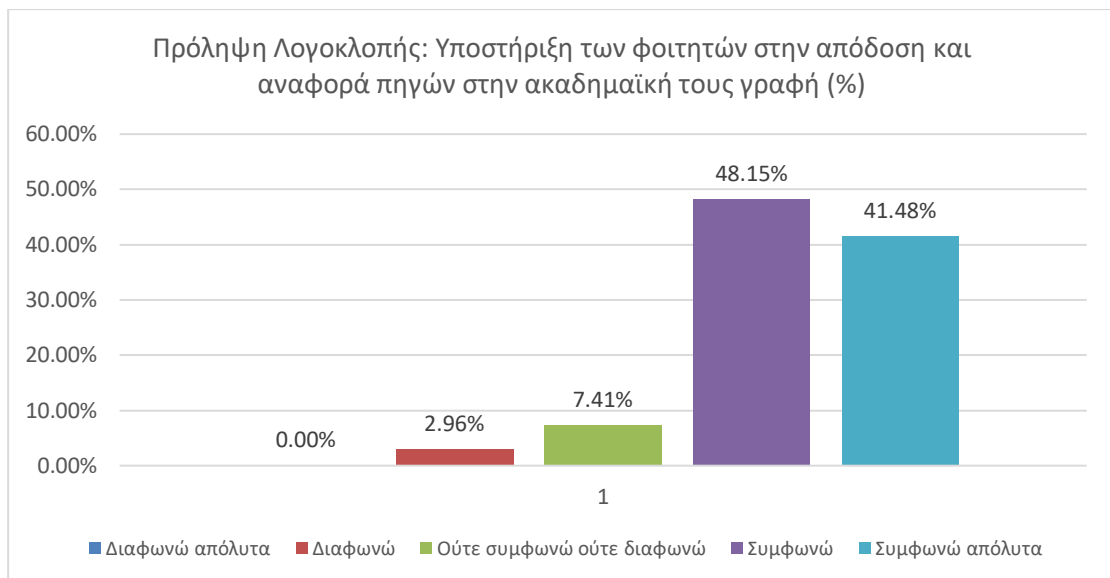

Figure 51: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (5)

Δραστηριότητα 6: Βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.

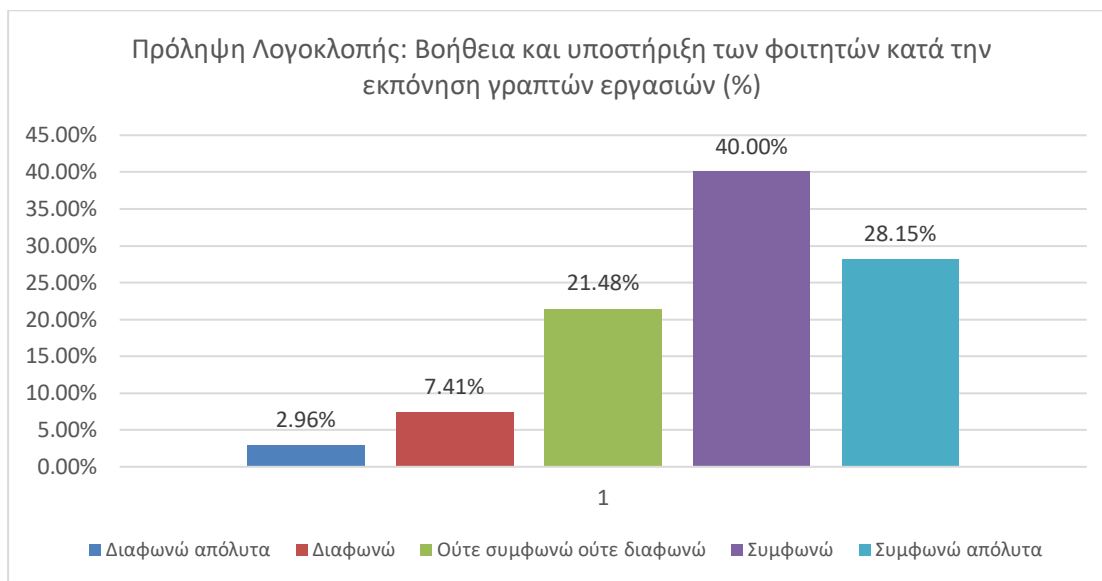

Figure 52: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (6)

Δραστηριότητα 7: Υπόδειξη τεχνικών και συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.

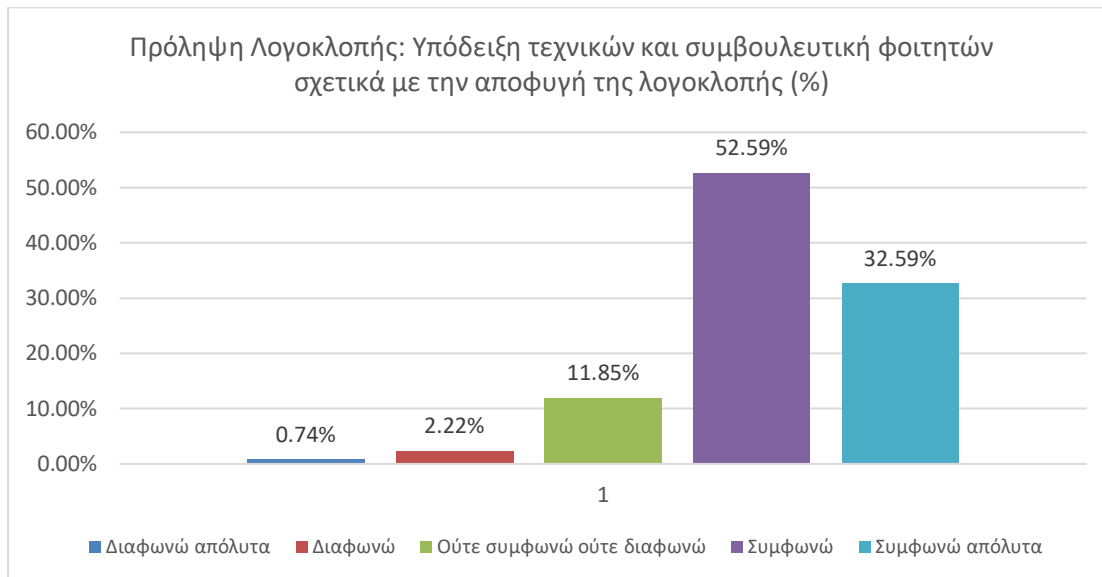

Figure 53: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (7)

Δραστηριότητα 8: Βοήθεια και υποστήριξη φοιτητών που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.

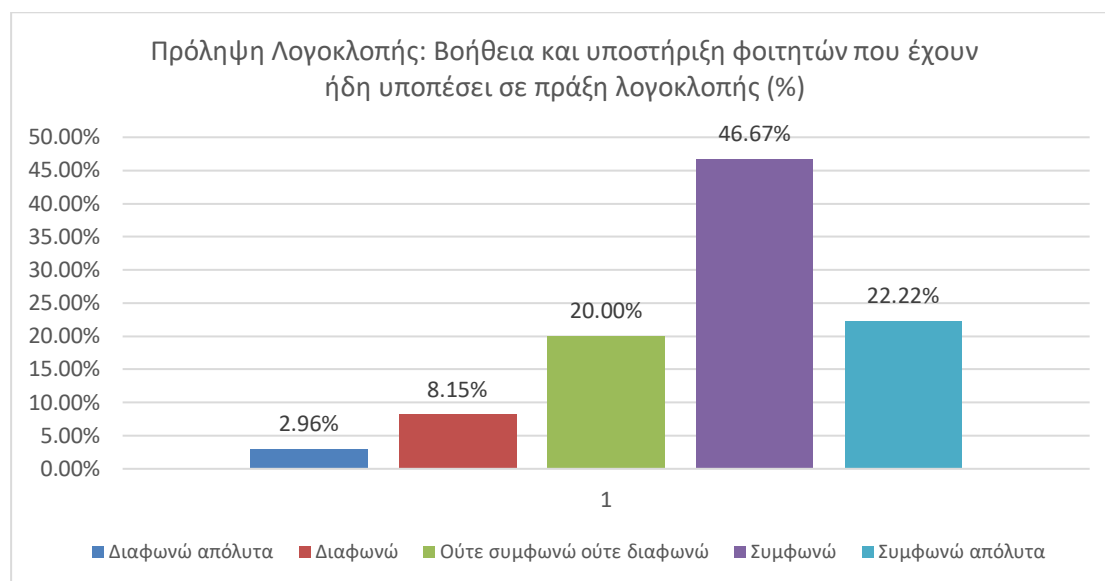

Figure 54: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (8)

4.3.2.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μέσω ελέγχου t για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample t -test) στη συμφωνία συμμετοχής των συμμετεχόντων ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στο πλήθος δραστηριοτήτων (Δραστηριότητες 1-8) σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα βάση της σχέσης εργασίας των συμμετεχόντων (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).

Βρέθηκαν, ωστόσο, **μικρές στατιστικά σημαντικές διαφορές βάση της ηλικιακής ομάδας** στην οποία ανήκουν μέσω ανάλυσης διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) και συγκεκριμένα τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 36 - 45 έτη ($M = 3,93$, $SD = 0,905$) συμφωνούν σε μικρότερο ποσοστό από τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες στη συμμετοχή τους στην ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος (**Δραστηριότητα 4:** $\alpha = 0,014$, $p < 0,05$).

Επιπλέον, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει **στατιστικά σημαντική διαφορά** στη συμφωνία συμμετοχής των συμμετεχόντων ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στο πλήθος δραστηριοτήτων (Δραστηριότητες 1-8) σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα **με βάση την προϋπηρεσία τους των συμμετεχόντων** στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες μέσω ανάλυσης διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, (**Δραστηριότητα 1:** $\alpha = 0,027, p < 0,05$, Δραστηριότητα 2: $\alpha = 0,373, p > 0,05$, **Δραστηριότητα 3:** $\alpha = 0,7396, p > 0,05$, **Δραστηριότητα 4:** $\alpha = 0,005, p < 0,05$, **Δραστηριότητα 5:** $\alpha = 0,018, p < 0,05$, Δραστηριότητα 6: $\alpha = 0,150, p > 0,05$, Δραστηριότητα 7: $\alpha = 0,453, p > 0,05$, Δραστηριότητα 8: $\alpha = 0,661, p > 0,05$), οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες κάτω από έξι έτη (1-5 έτη) συμφωνούν σε μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με τους συμμετέχοντες με μεγαλύτερο χρόνο προϋπηρεσίας στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες όσον αφορά τη συμμετοχή τους στις ακόλουθες δραστηριότητες πρόληψης της λογοκλοπής των φοιτητών: α) ενημέρωση των φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος (Δραστηριότητα 1) ($M = 3,80, SD = 0,837$), β) ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος (Δραστηριότητα 4) ($M = 3,40, SD = 0,548$) και γ) υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή (Δραστηριότητα 5) ($M = 3,40, SD = 0,894$).

4.3.3 Αντιλήψεις συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής

Σε επόμενη ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας, οι συμμετέχοντες δήλωσαν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με τη συμμετοχή των ίδιων ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε έναν αριθμό εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών δραστηριοτήτων των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής. Η λίστα με τις δραστηριότητες αυτές προέκυψε κατόπιν κριτικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας και σχετικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί στο επιστημονικό πεδίο και είναι οι ακόλουθες:

- **Δραστηριότητα 1:** Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.
- **Δραστηριότητα 2:** Εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.
- **Δραστηριότητα 3:** Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας.

- **Δραστηριότητα 4:** Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή.
- **Δραστηριότητα 5:** Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και στις μεθοδολογίες έρευνας.
- **Δραστηριότητα 6:** Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας.
- **Δραστηριότητα 7:** Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας.
- **Δραστηριότητα 8:** Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.
- **Δραστηριότητα 9:** Δημιουργία οδηγών/εγχειριδίων αναφορικά με τα στυλ παραπομπών και τα πρότυπα βιβλιογραφίας.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον Πίνακα 17 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 55 – 63).

Πίνακας 17: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής

Εκπαιδευτική Δραστηριότητα	Εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής	ΔΑ	Δ	Ο	Σ	ΣΑ	Μ
Δραστηριότητα 1	Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.	0	4	11	61	59	4,30
Δραστηριότητα 2	Εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.	0	2	8	65	60	4,36
Δραστηριότητα 3	Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας.	0	1	6	50	78	4,52
Δραστηριότητα 4	Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή.	1	16	24	49	45	3,90
Δραστηριότητα 5	Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και στις μεθοδολογίες έρευνας.	1	10	12	60	52	4,13
Δραστηριότητα 6	Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας.	0	0	3	59	73	4,52
Δραστηριότητα 7	Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας.	0	8	6	65	56	4,25
Δραστηριότητα 8	Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.	0	8	16	56	55	4,17
Δραστηριότητα 9	Δημιουργία οδηγών/εγχειριδίων αναφορικά με τα στυλ παραπομπών και τα πρότυπα βιβλιογραφίας.	0	5	5	59	66	4,38
Σημειώσεις: ΔΑ-Διαφωνών απόλυτα, Δ-Διαφωνών, Ο-Ούτε διαφωνών ούτε συμφωνών, Σ-Συμφωνών, ΣΑ-Συμφωνών απόλυτα, Μ-Mean							

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του τελικού δείγματος του πληθυσμού ($n = 135$), οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συμφωνούν με την ενεργό συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής ως ακολούθως:

- **Δραστηριότητα 6:** Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας σε ποσοστό 98% ($n = 132, M = 4,52$).
- **Δραστηριότητα 3:** Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας σε ποσοστό 95% ($n = 126, M = 4,52$).
- **Δραστηριότητα 9:** Δημιουργία οδηγών/εγχειριδίων αναφορικά με τα στυλ παραπομπών και τα πρότυπα βιβλιογραφίας σε ποσοστό 93% ($n = 125, M = 4,38$).
- **Δραστηριότητα 2:** Εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού σε ποσοστό 93% ($n = 125, M = 4,36$).
- **Δραστηριότητα 1:** Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας σε ποσοστό 89% ($n = 120, M = 4,30$).
- **Δραστηριότητα 7:** Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας σε ποσοστό 90% ($n = 121, M = 4,25$).
- **Δραστηριότητα 8:** Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής σε ποσοστό 82% ($n = 111, M = 4,17$).
- **Δραστηριότητα 5:** Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και στις μεθοδολογίες έρευνας σε ποσοστό 83% ($n = 112, M = 4,13$).
- **Δραστηριότητα 4:** Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή σε ποσοστό 70% ($n = 94, M = 3,90$).

Δραστηριότητα 1: Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.

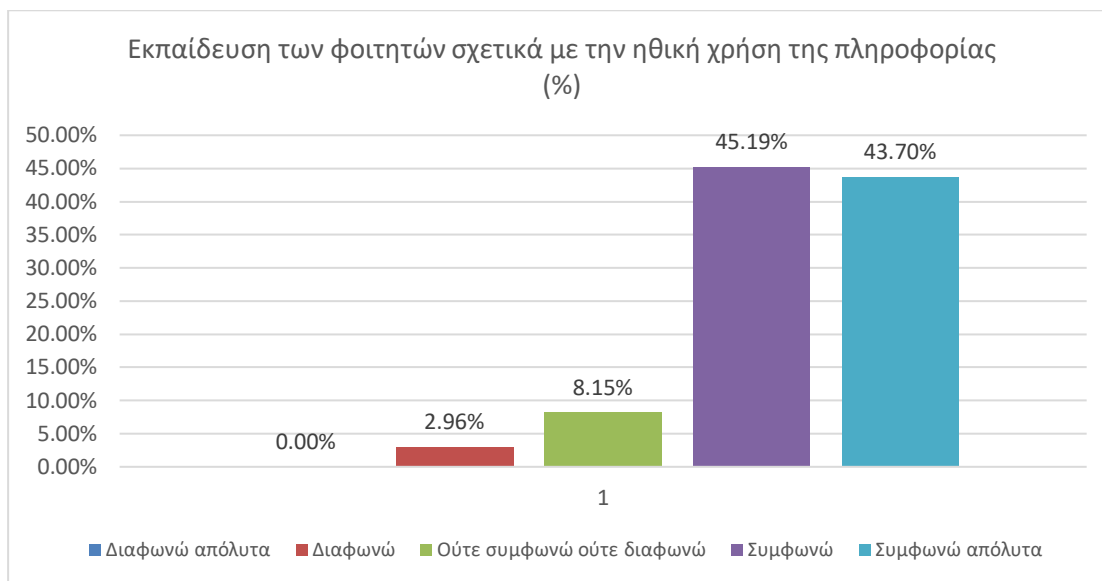

Figure 55: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (1)

Δραστηριότητα 2: Εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.

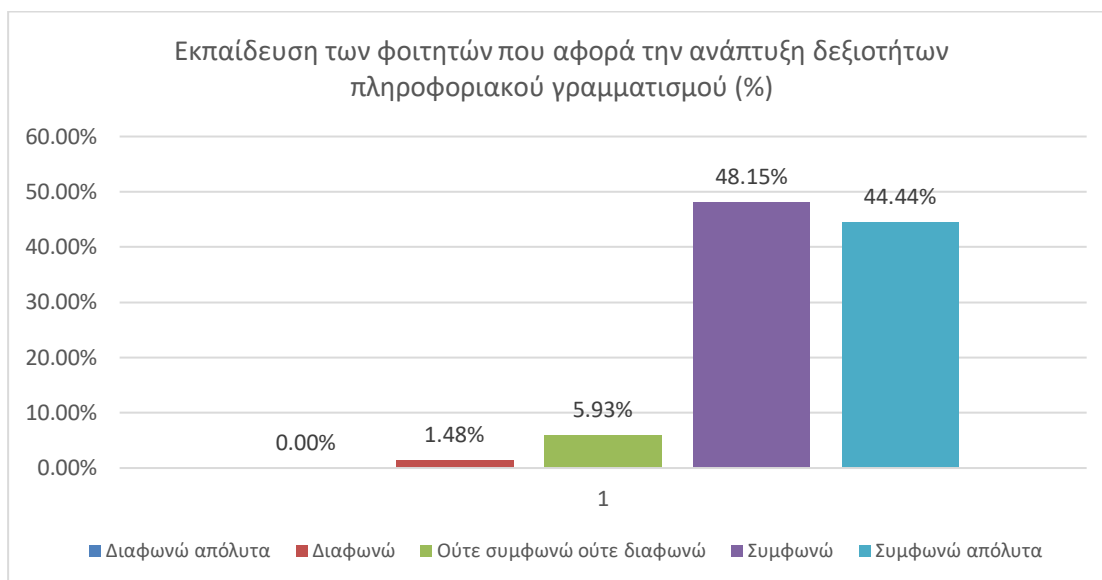

Figure 56: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (2)

Δραστηριότητα 3: Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας.

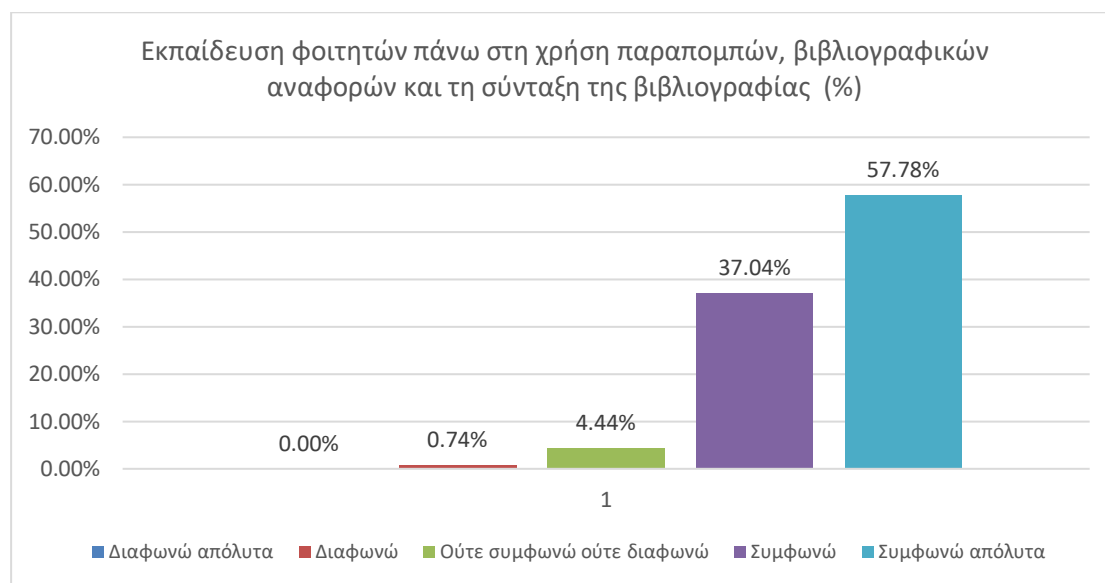

Figure 57: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (3)

Δραστηριότητα 4: Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή.

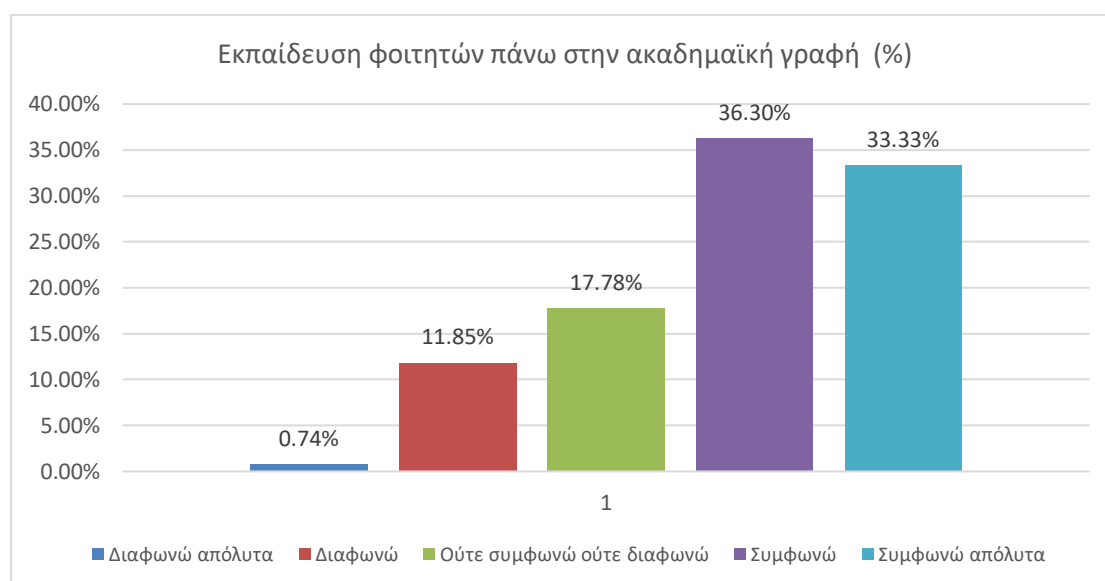

Figure 58: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (4)

Δραστηριότητα 5: Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και στις μεθοδολογίες έρευνας.

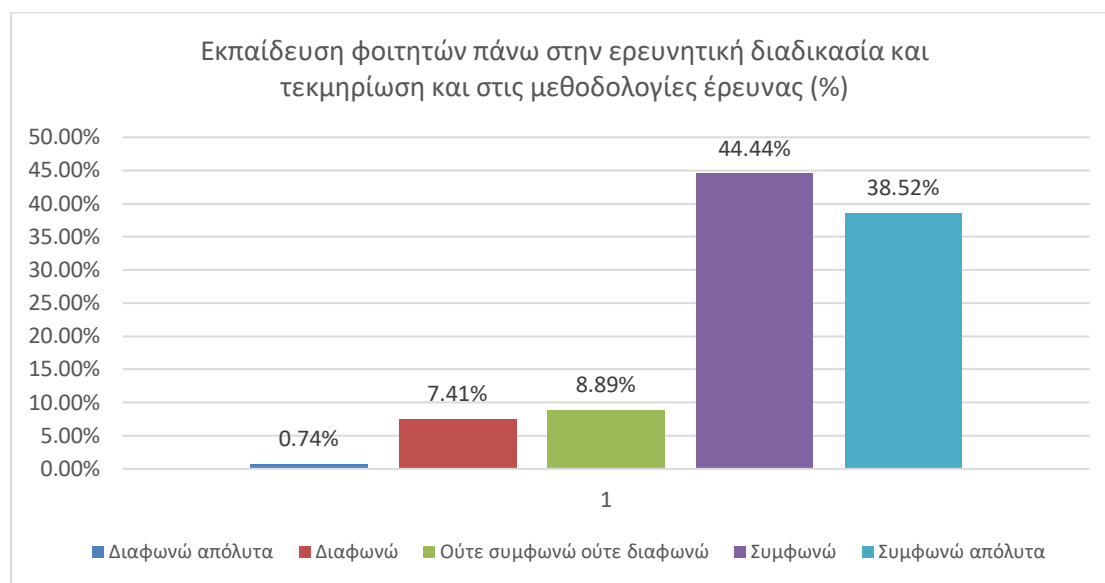

Figure 59: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (5)

Δραστηριότητα 6: Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας.

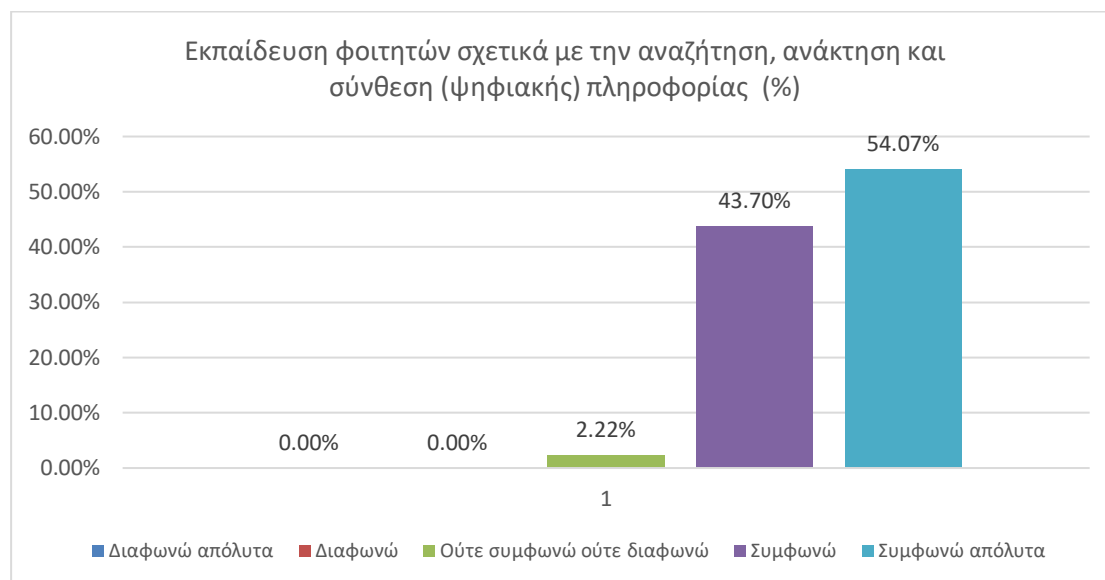

Figure 60: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (6)

Δραστηριότητα 7: Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας.

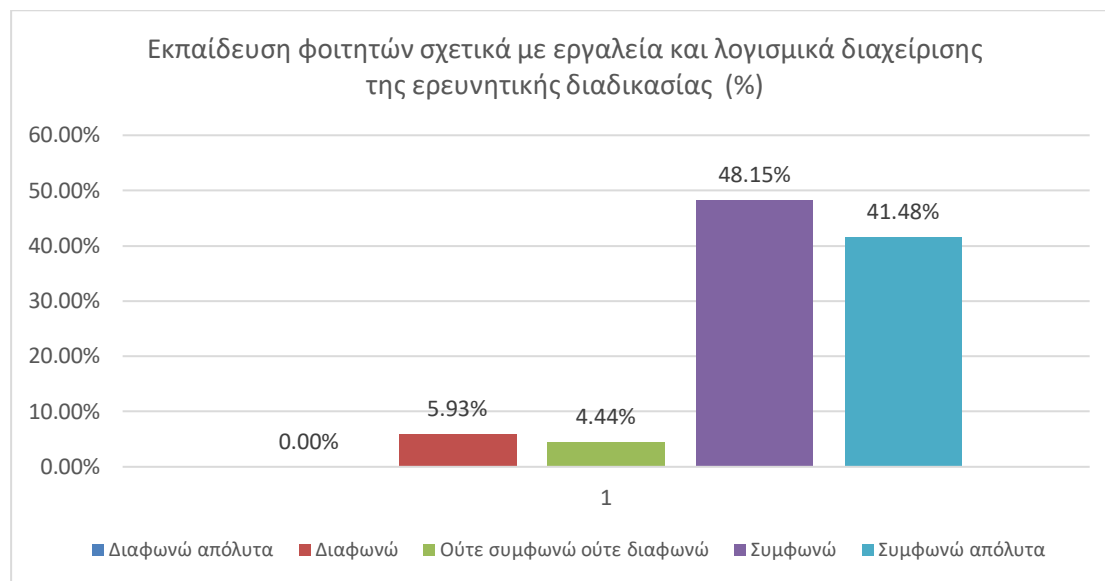

Figure 61: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (7)

Δραστηριότητα 8: Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.

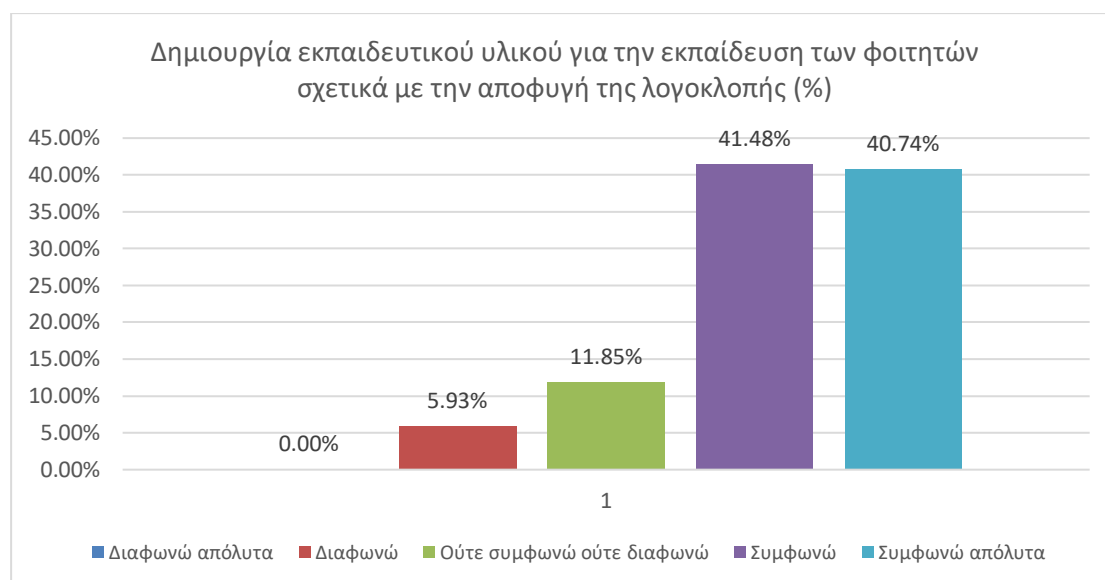

Figure 62: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (8)

Δραστηριότητα 9: Δημιουργία οδηγών/εγχειριδίων αναφορικά με τα στυλ παραπομπών και τα πρότυπα βιβλιογραφίας.

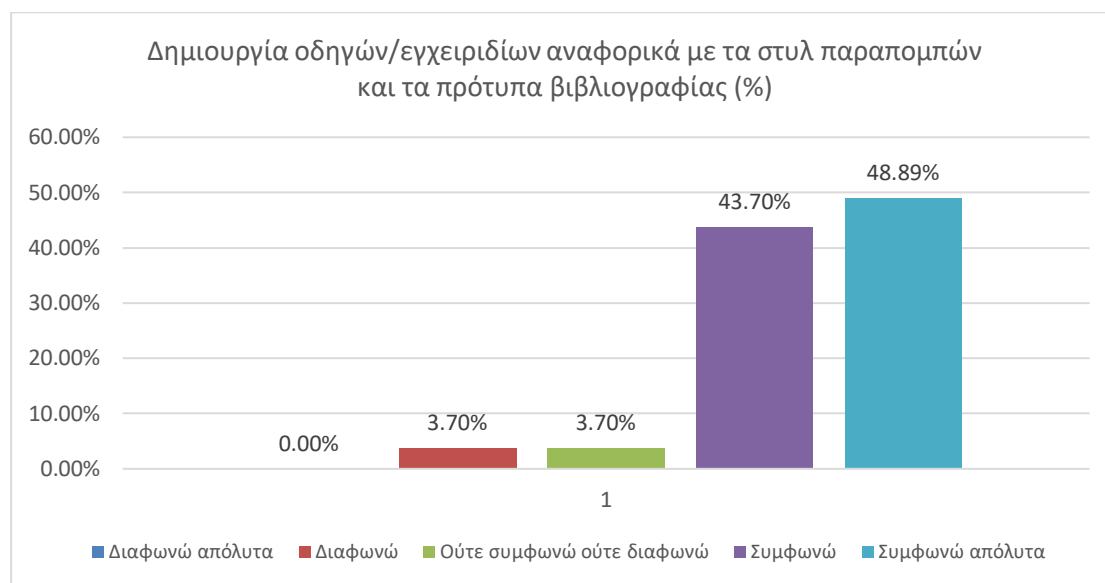

Figure 63: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (9)

4.3.3.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες).

Μικρές στατιστικά σημαντικές διαφορές μέσω ελέγχου t για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample t -test) βρέθηκαν στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (Δραστηριότητα 1: $\alpha = 0,857$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 2: $\alpha = 0,904$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 3: $\alpha = 0,914$, $p > 0,05$, **Δραστηριότητα 4:** $\alpha = 0,021$, $p < 0,05$, Δραστηριότητα 5: $\alpha = 0,244$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 6: $\alpha = 0,667$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 7: $\alpha = 0,456$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 8: $\alpha = 0,988$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 9: $\alpha = 0,546$, $p > 0,05$) με **βάση τη σχέση εργασίας των συμμετεχόντων**. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το προσωπικό ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου συμφωνεί σε μικρότερο ποσοστό ($M = 3,25$, $SD = 1,138$) όσον αφορά τη συμμετοχή του στην εκπαίδευση των φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή (Δραστηριότητα 4) σε σύγκριση με το μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό ($M = 3,496$, $SD = 0,995$).

Δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές, μέσω ανάλυσης διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA), στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής με βάση την ηλικιακή ομάδα των συμμετεχόντων.

Εντοπίστηκαν, ωστόσο, **μικρές στατιστικά σημαντικές διαφορές**, μέσω ανάλυσης διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA), στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (Δραστηριότητα 1: $\alpha = 0,892$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 2: $\alpha = 0,606$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 3: $\alpha = 0,407$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 4: $\alpha = 0,116$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 5: $\alpha = 0,576$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 6: $\alpha = 0,153$, $p > 0,05$, **Δραστηριότητα 7: $\alpha = 0,005$, $p < 0,05$** , Δραστηριότητα 8: $\alpha = 0,085$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 9: $\alpha = 0,249$, $p > 0,05$). Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες με προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες 1-5 έτη ($M = 3,40$, $SD = 1,140$) και αυτοί με προϋπηρεσία 6 - 10 έτη ($M = 3,71$, $SD = 1,604$) συμφωνούν σε μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με τους συμμετέχοντες με μεγαλύτερο χρόνο προϋπηρεσίας στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας.

4.3.4 Αντιλήψεις συμμετεχόντων ως προς τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών

Οι συμμετέχοντες στην προτελευταία ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας δήλωσαν κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με τη συμμετοχή των ίδιων ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών. Οι πιθανές κατηγορίες ελέγχου λογοκλοπής των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης που διερευνήθηκαν είναι οι ακόλουθες:

- Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών.
- Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες/άρθρα φοιτητών που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο.

- Χρήση άλλων τεχνικών και μεθόδων ελέγχου (εκτός του λογισμικού) για τον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον Πίνακα 18 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 64 – 66). Σε ποσοστό 72% ($n = 97, M = 3,78$), οι συμμετέχοντες συμφώνησαν στην ενεργό συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής σε εργασίες ή/και άρθρα των φοιτητών που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο με τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού. Σε **χαμηλότερο επίπεδο**, ήταν το ποσοστό αυτών (59%, $n = 80, M = 3,50$) που συμφώνησαν με τη συμμετοχή τους στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών με τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού. Επιπλέον, μόλις οι μισοί από τους συμμετέχοντες (53%, $n = 71, M = 3,40$) είναι σύμφωνοι με τη χρήση άλλων τεχνικών και μεθόδων ελέγχου (εκτός του λογισμικού) για τον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών.

Τα αποτελέσματα αυτά, έρχονται σε συνέπεια και αντικατοπτρίζουν τα ευρήματα της προηγούμενης ενότητας σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής, όπου και σε αυτήν την περίπτωση, μόλις σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες του τελικού δείγματος (53%, $n = 72, M = 3,45$) έδειξαν να συμφωνούν με τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών

Πίνακας 18: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών

Δραστηριότητες ελέγχου λογοκλοπής	Έλεγχος και ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών						
		ΔΑ	Δ	Ο	Σ	ΣΑ	Μ
Δραστηριότητα 1	Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών.	12	18	25	51	29	3,50
Δραστηριότητα 2	Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες/άρθρα φοιτητών που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο.	10	15	13	54	43	3,78
Δραστηριότητα 3	Χρήση άλλων τεχνικών και μεθόδων ελέγχου (εκτός του λογισμικού) για τον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών.	11	22	31	44	27	3,40

Σημειώσεις: ΔΑ-Διαφωνά απόλυτα, Δ-Διαφωνά, Ο-Ούτε διαφωνά ούτε συμφωνά, Σ-Συμφωνά, ΣΑ-Συμφωνά απόλυτα, Μ-Mean

Δραστηριότητα 1: Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών.

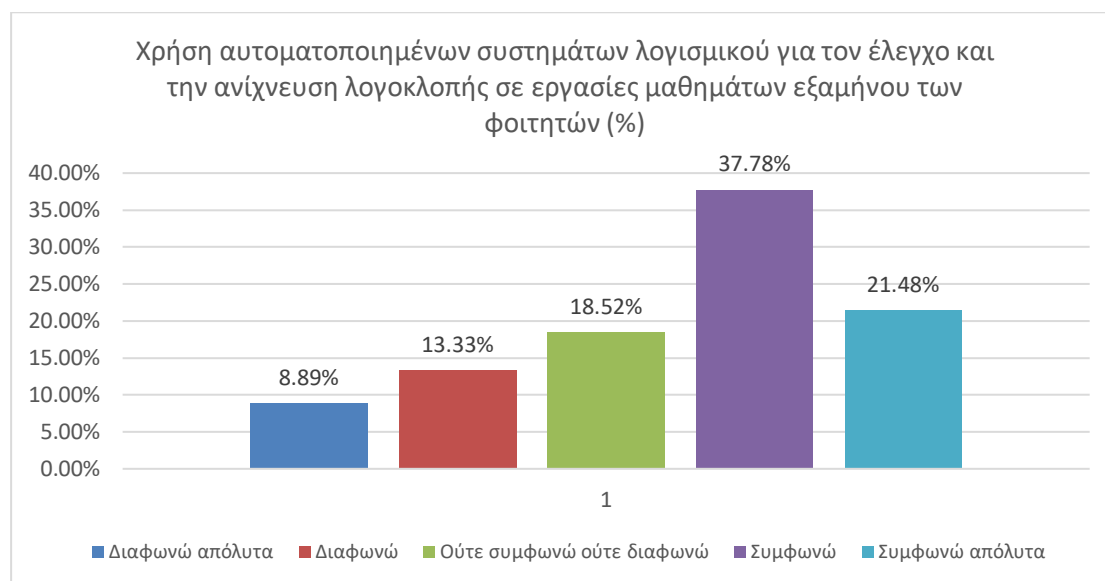

Figure 64: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών (1)

Δραστηριότητα 2: Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες/άρθρα φοιτητών που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο.

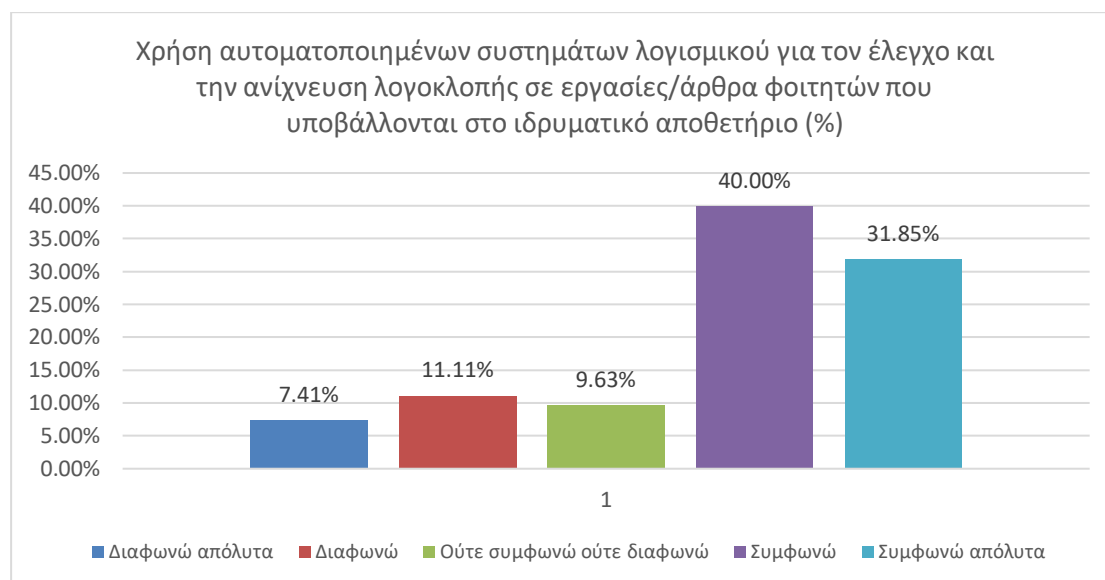

Figure 65: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών (2)

Δραστηριότητα 3: Χρήση άλλων τεχνικών και μεθόδων ελέγχου (εκτός του λογισμικού) για τον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών.

Figure 66: Αντιλήψεις συμμετεχόντων για τη συμμετοχή τους στον έλεγχο λογοκλοπής των φοιτητών (3)

4.3.4.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

H01. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με βάση τη σχέση εργασίας τους (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).

H02. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με βάση την ηλικία τους.

H03. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης

στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με βάση την προϋπηρεσία τους.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample t -test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου) στις τρεις δραστηριότητες ελέγχου της λογοκλοπής. Διαπιστώθηκε **σημαντική στατιστική διαφορά** στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών **με βάση την προϋπηρεσία τους (Δραστηριότητα 1: $\alpha = 0,006$, $p < 0,05$, Δραστηριότητα 2: $\alpha = 0,031$, $p < 0,05$, Δραστηριότητα 3: $\alpha = 0,027$, $p > 0,05$)**. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες που ανήκουν στο μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό συμφωνούν σε μικρότερο ποσοστό στη συμμετοχή τους και στις τρεις δραστηριότητες ελέγχου της λογοκλοπής (Δραστηριότητα 1-3) σε σύγκριση με αυτούς που ανήκουν σε ορισμένου ή με ανάθεση έργου προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών (βλ. Πίνακα 19).

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 - 45, 46 - 55 και πάνω από 55 έτη). Τα αποτελέσματα ενισχύουν τη δεύτερη υπόθεση (H_02), ότι δηλαδή δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με βάση την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκουν (Δραστηριότητα 1: $\alpha = 0,793$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 2: $\alpha = 0,461$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 3: $\alpha = 0,614$, $p > 0,05$).

Παρομοίως, για να εξεταστεί η τρίτη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από πέντε ομάδες προϋπηρεσίας σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (1 - 5, 6 - 10, 11 - 15, 16 - 20 και πάνω από 20 έτη), όπου και σε αυτήν την περίπτωση δε βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με βάση την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (Δραστηριότητα 1: $\alpha = 0,621$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 2: $\alpha = 0,216$, $p > 0,05$, Δραστηριότητα 3: $\alpha = 0,616$, $p > 0,05$).

Πίνακας 19: Επαγωγική στατιστική (1)

Δραστηριότητες ελέγχου λογοκλοπής	Προσωπικό Βιβλιοθήκης – Σχέση Εργασίας	n	M	SD	t	df	t-test sig. (two-tailed)
Δραστηριότητα 1	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	123	3,43	1,142	-3,124	133	0,006*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	4,17	0,718			
Δραστηριότητα 2	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	123	3,71	1,240	-2,179	133	0,031*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,50	0674			
Δραστηριότητα 3	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	123	3,34	1,227	-2,440	133	0,027*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	13	4,00	0,853			

Σημειώσεις: n=αριθμός συμμετεχόντων, M= Mean, SD=Std. Deviation, t-test sig= Significance Two-Sided p
*Significant at 0,05 level

4.3.5 Άλλες υπηρεσίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών

Στην τελευταία ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου δόθηκε η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να προτείνουν κάποιες άλλες υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών. Συνολικά, ένα ποσοστό της τάξης του 12% ($n = 16$) πρότεινε πρόσθετες υπηρεσίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών. Τα βασικά σημεία που επισήμαναν οι συμμετέχοντες είναι τα ακόλουθα:

- Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού είτε με τη μορφή σεμιναρίου ή με τη μορφή μαθήματος εξαμήνου. Προτάθηκε, επίσης, η υποχρεωτικότητα ενός τέτοιου οργανωμένου μαθήματος τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, το οποίο θα διδάσκεται αποκλειστικά από μέλη του προσωπικού της βιβλιοθήκης.
- Η παραπάνω εκπαίδευση πληροφοριακής παιδείας από το προσωπικό της βιβλιοθήκης προτείνεται να προσανατολιστεί στην εκπαίδευση των φοιτητών

κυρίως πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών, σύνταξη της βιβλιογραφίας αλλά και στη μεθοδολογία έρευνας, προκειμένου να διαχειρίζονται ορθά τις εργασίες τους και να μην καταφεύγουν - εσκεμμένα ή αθέλητα - στη λογοκλοπή.

- Θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή των φοιτητών, εκτός της εκπαίδευσης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, είναι σημαντικό να οργανωθούν είτε σε μορφή μαθήματος ή να εισαχθεί τουλάχιστον μία διδακτική ώρα σε όλα τα τμήματα του ακαδημαϊκού ιδρύματος, το οποίο θα διεξάγεται από νομικούς ή προσωπικό με προϋπηρεσία ή εκπαίδευση σε νομικά θέματα.
- Προτάθηκε, επίσης, η διεύρυνση του εισαγωγικού Εκπαιδευτικού Σεμιναρίου της Βιβλιοθήκης, μέσω της Εκπαιδευτικής Πύλης Βιβλιοθήκης.
- Μία πρόσθετη υπηρεσία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής αποτελεί, ακόμη, η δημιουργία ακαδημαϊκών κέντρων γραφής.
- Επιπρόσθετα, έμφαση δόθηκε την ευρεία ενημέρωση των φοιτητών μέσω των προγραμμάτων που παρακολουθούν για τις υπηρεσίες που προσφέρει η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη (σεμινάρια, μαθήματα, εκπαιδευτικό υλικό, υποστήριξη κτλ.) ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής.
- Κάποιοι από τους συμμετέχοντες επισήμαναν την αναγκαιότητα της συχνής ανάθεσης εργασιών στους φοιτητές από το πρώτο έτος σπουδών, από το εκπαιδευτικό ακαδημαϊκό προσωπικό, ώστε να αναπτύσσουν σταδιακά τις απαραίτητες δεξιότητες (οργάνωση πληροφορίας, αναζήτηση πηγών, παραπομπή πηγών, σύνταξη βιβλιογραφίας, συγγραφή εργασιών, ερευνητική διαδικασία, χρήση λογισμικού βιβλιοθήκης) με τη βοήθεια και υποστήριξη του προσωπικού της βιβλιοθήκης. Η παραπάνω βοήθεια του προσωπικού της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης είναι σημαντικό να συμπεριλαμβάνει τόσο στην οργανωμένη εκπαίδευση (με τη μορφή σεμιναρίου ή μαθήματος) αλλά και την επί τόπου, εξατομικευμένη υποστήριξη και εκπαίδευση σε κάθε περίπτωση όταν οι φοιτητές την έχουν ανάγκη ενώ επισημάνθηκε ταυτόχρονα και η αναγκαιότητα περισσότερου χρόνου ενασχόλησης και ελέγχου του υπευθύνου καθηγητή με την εργασία του φοιτητή.
- Εκτός από τη συχνή ανάθεση εργασιών στους φοιτητές, προτάθηκε, επίσης, η συμμετοχή των φοιτητών, από το πρώτο έτος σπουδών με την καθοδήγηση των καθηγητών τους, σε συγγραφική δραστηριότητα στο ψηφιακό περιοδικό της Σχολής τους.

- Βαρύτητα δόθηκε και στην καλή συνεργασία των βιβλιοθηκονόμων τόσο με τους φοιτητές όσο και με τους καθηγητές. Στην πρώτη συνεργασία επισημάνθηκε η ενθάρρυνση των βιβλιοθηκονόμων προς του φοιτητές και η ενεργή υποστήριξη τους ενώ στη δεύτερη περίπτωση δόθηκε έμφαση στην αποτελεσματική συνεργασία με το εκπαιδευτικό ακαδημαϊκό προσωπικό ώστε να βοηθήσουν στο μέγιστο την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής.
- Η χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών αλλά και εργασιών που υποβάλλονται στο αποθετήριο, θεωρήθηκε από ένα μέρος συμμετεχόντων στην έρευνα που απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση (περίπου 20%), ότι είναι αποκλειστική ευθύνη του επιβλέποντα καθηγητή και της αρμόδιας επιτροπής και δεν είναι, με κανέναν τρόπο, εργασία του προσωπικού της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης. Όπως επισημάνθηκε, η βιβλιοθήκη και κατά επέκταση το Ιδρυματικό Αποθετήριο είναι αποδέκτης τελικού εγκεκριμένου για την ορθότητα και την ακαδημαϊκή συνέπεια ερευνητικού προϊόντος από το εκάστοτε Τμήμα που ο φοιτητής εκπονεί την εργασία του. Αυτό σημαίνει, ότι για να κατατεθεί μια εργασία στο ιδρυματικό αποθετήριο έχει ήδη εγκριθεί και ελεγχθεί από το αντίστοιχο Τμήμα σπουδών του φοιτητή.

4.3.6 Σύνοψη αποτελεσμάτων τρίτης ενότητας ερωτηματολογίου

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της τρίτης ενότητας του ερωτηματολογίου που αφορούσε τις αντιλήψεις των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής συντέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στο να κατανοήσουμε πώς οι επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών αντιλαμβάνονται το ρόλο τους αλλά και το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη, στην αποφυγή μέσω εκπαίδευσης και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών.

Συνοψίζοντας, τα αποτελέσματα από το τελικό δείγμα ($n = 135$) έδειξαν ότι στη μεγαλύτερη πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες συμφωνούν με τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης (93%), στην υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (93%), στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού (92%) αλλά και στη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στη

διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος (79%).

Αντίστοιχα, στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συμφωνούν με τη συμμετοχή των ίδιων ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε έναν αριθμό δραστηριοτήτων σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα καθώς, επίσης, στην ενεργό συμμετοχή τους σε έναν αριθμό εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών δραστηριοτήτων των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής.

Αντικρουόμενες απόψεις υπήρχαν, ωστόσο, στη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με ένα ποσοστό μόλις 53% των συμμετεχόντων να συμφωνούν με αυτό το ρόλο της βιβλιοθήκης. Σε αυτό το χαμηλό, σχετικά, επίπεδο ήταν και το ποσοστό των συμμετεχόντων (59%) που συμφώνησαν με την ενεργό συμμετοχή τους στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών με τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού. Μάλιστα, όπως επισημάνθηκε από ένα ποσοστό των συμμετεχόντων (περίπου 20%), η χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών αλλά και εργασιών που υποβάλλονται στο αποθετήριο θεωρείται αποκλειστική ευθύνη του επιβλέποντα καθηγητή και της αρμόδιας επιτροπής ενώ η βιβλιοθήκη και κατά επέκταση το Ιδρυματικό Αποθετήριο είναι αποδέκτης του τελικού εγκεκριμένου για την ορθότητα και την ακαδημαϊκή συνέπεια ερευνητικού προϊόντος από το εκάστοτε Τμήμα που ο φοιτητής εκπονεί την εργασία του.

Τέλος, στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες) όπου διαπιστώθηκαν μικρές σημαντικές στατιστικές διαφορές σχετικά με τις αντιλήψεις των συμφερόντων ως προς το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής.

4.4 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου ήταν να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σχετικά την πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα, συμπεριλαμβανομένου της ενημέρωσης και υποστήριξης των φοιτητών κατά της λογοκλοπής και της συμμετοχής τους σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών.

4.4.1 Κανονισμός κατά της Λογοκλοπής

Η πρώτη ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας είχε ως σκοπό να εξετάσει εάν υπάρχει «Κανονισμός κατά της λογοκλοπής» ή άλλος σχετικός οδηγός διαθέσιμος και προσβάσιμος από τους φοιτητές στην Ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη που εργάζονται οι συμμετέχοντες. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στο Γράφημα 67. Από το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων στην έρευνα ($n = 124$), **μόνο το 39%** ($n = 48$) υποστήριξε ότι **υπάρχει σχετικός οδηγός** που αφορά τον Κανονισμό κατά της λογοκλοπής, διαθέσιμος στην ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη που εργάζονται, ο οποίος είναι προσβάσιμος στους φοιτητές του ακαδημαϊκού ιδρύματος. Ένα μεγαλύτερο ποσοστό συμμετεχόντων (45%, $n = 56$) δήλωσε ότι δεν υπάρχει σχετικός οδηγός κατά της λογοκλοπής ενώ σχεδόν ένας στους έξι συμμετέχοντες (16%, $n = 20$) δε γνώριζε την ύπαρξη και διάθεση σχετικού οδηγού.

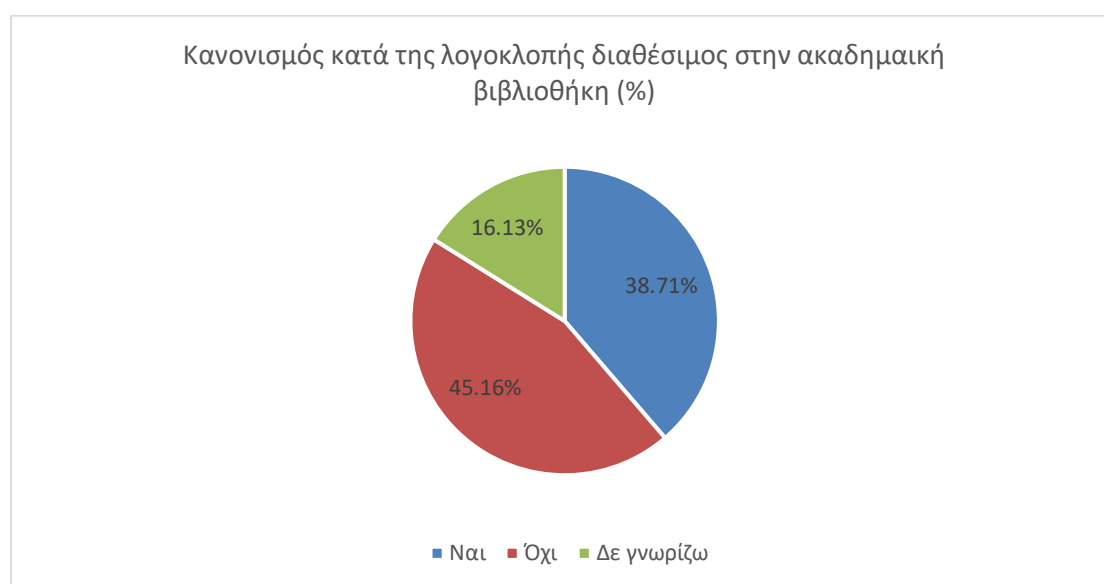

Figure 67: Κανονισμός κατά της λογοκλοπής διαθέσιμος στην βιβλιοθήκη των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων

Στη συγκεκριμένη ερώτηση, υπήρχε επίσης η δυνατότητα υποβολής πρόσθετων σχολίων των ερωτώμενων, τα οποία ήταν ιδιαίτερα χρήσιμα ώστε να δοθεί μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με το συγκεκριμένο ερώτημα. Συγκεκριμένα επισημάνθηκε από κάποιους από τους συμμετέχοντες, που ανήκουν σε διαφορετικά ακαδημαϊκά ιδρύματα, ότι δεν υπάρχει επίσημος κανονισμός κατά τις λογοκλοπές στο ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται, αλλά αναλυτικές οδηγίες και πληροφορίες που αφορούν θέματα σχετικά με τα ακόλουθα:

- Διαχείριση βιβλιογραφίας και λογοκλοπή
- Πληροφορίες για τη λογοκλοπή και την ακαδημαϊκή ακεραιότητα
- Οδηγίες χρήσης και εγγραφής στο Turnitin για φοιτητές (π.χ. έλεγχος μεταπτυχιακών και διδακτορικών εργασιών μέσω Turnitin) και εκπαιδευτικό ακαδημαϊκό προσωπικό
- Πληροφοριακή Παιδεία και λογοκλοπή
- Πνευματικά δικαιώματα και λογοκλοπή

Σε μία περίπτωση αναφέρθηκε ότι οι παραπάνω πληροφορίες, αρκετές φορές με τη μορφή συστάσεων, είναι διασκορπισμένες σε διάφορες επί μέρους Ιστοσελίδες (κυρίως των βιβλιοθηκών) του ακαδημαϊκού ιδρύματος, χωρίς να υπάρχει οργανωμένος και επίσημος οδηγός κατά της λογοκλοπής. Επιπλέον, ένας άλλος συμμετέχοντας επισήμανε ότι αναφορά κατά της λογοκλοπής γίνεται στον οδηγό συγγραφής ακαδημαϊκής εργασίας και είναι προσβάσιμος από τις ιστοσελίδες των προγραμμάτων σπουδών.

Επιπρόσθετα, σημειώθηκε από έναν συμμετέχοντα ότι ο κανονισμός κατά της λογοκλοπής έχει ενταχθεί στο πλαίσιο του αναθεωρημένου Κανονισμού Σπουδών, ενώ τέλος, αναφέρθηκε από έναν συμμετέχοντα ότι στην περίπτωση του ακαδημαϊκού ιδρύματος στο οποίο εργάζεται έχει ξεκινήσει η διαδικασία σύνταξης κανονισμού κατά της λογοκλοπής.

4.4.2 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στην ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Η δεύτερη ερώτηση της συγκεκριμένης ερώτησης είχε ως σκοπό να αξιολογήσει τη συχνότητα συμμετοχής των ερωτηθέντων σε μια λίστα δραστηριοτήτων σχετικά με την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής. Η λίστα με τις δραστηριότητες αυτές, ήταν συνεπής με τη λίστα της δεύτερης ερώτησης της προηγούμενης ενότητας του ερωτηματολογίου ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση των

αποτελεσμάτων (πρόθεση συμμετοχής και τρέχουσα πρακτική). Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον Πίνακα 20 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 68 – 76).

Οι επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στο τελικό δείγμα του πληθυσμού ($n = 123$) δήλωσαν ότι συμμετέχουν με την ακόλουθη συχνότητα στις παρακάτω δραστηριότητες σχετικά με την ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής:

- Σε ποσοστό 65% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 1** ($M = 3,79$), όπου προτείνουν σε φοιτητές πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.
- Σε ποσοστό 53% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 3** ($M = 3,48$), με σκοπό την ενημέρωση των φοιτητών σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.
- Σε ποσοστό 50% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 6** ($M = 3,41$), όπου υποστηρίζουν τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης εργασιών.
- Σε ποσοστό 41% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 4** ($M = 3,11$), με σκοπό την ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.
- Σε ποσοστό 41% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 7** ($M = 3,07$), όπου παρέχουν συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με τεχνικές και μεθόδους για την αποφυγή της λογοκλοπής.
- Σε ποσοστό 34% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 2** ($M = 2,94$), όπου λαμβάνουν και απαντούν σε ερωτήσεις φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.
- Σε ποσοστό 40% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 8** ($M = 2,93$), όπου παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.
- Σε ποσοστό 35% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 5** ($M = 2,91$) ώστε να ενημερώσουν τους φοιτητές σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.
- Σε ποσοστό 19% (Συχνά, Πολύ συχνά) με τη **Δραστηριότητα 9** ($M = 2,28$), όπου παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη σε φοιτητές που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.

Πίνακας 20: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών

Δραστηριότητα	Ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής. Με ποια συχνότητα:	Π	ΣΠ	ΜΦ	Σ	ΠΣ	Μ
Δραστηριότητα 1	Προτείνετε σε φοιτητές πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.	7	8	28	41	39	3.79
Δραστηριότητα 2	Λαμβάνετε και απαντάτε σε ερωτήσεις φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.	21	25	35	24	18	2.94
Δραστηριότητα 3	Ενημερώνετε τους φοιτητές σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.	9	15	34	38	27	3.48
Δραστηριότητα 4	Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.	14	29	29	31	20	3.11
Δραστηριότητα 5	Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.	21	26	33	29	14	2.91
Δραστηριότητα 6	Υποστηρίζετε τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης εργασιών.	13	18	30	29	33	3.41
Δραστηριότητα 7	Παρέχετε συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με τεχνικές και μεθόδους για την αποφυγή της λογοκλοπής.	20	27	26	25	25	3.07
Δραστηριότητα 8	Παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.	27	23	24	29	20	2.93
Δραστηριότητα 9	Παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη σε φοιτητές που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.	46	32	22	11	12	2.28
Σημειώσεις: Π-Ποτέ, ΣΠ-Σπάνια, ΜΦ-Μερικές φορές, Σ-Συχνά, ΠΣ-Πολύ συχνά, Μ-Mean							

Δραστηριότητα 1: Με ποια συχνότητα προτείνετε σε φοιτητές πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος;

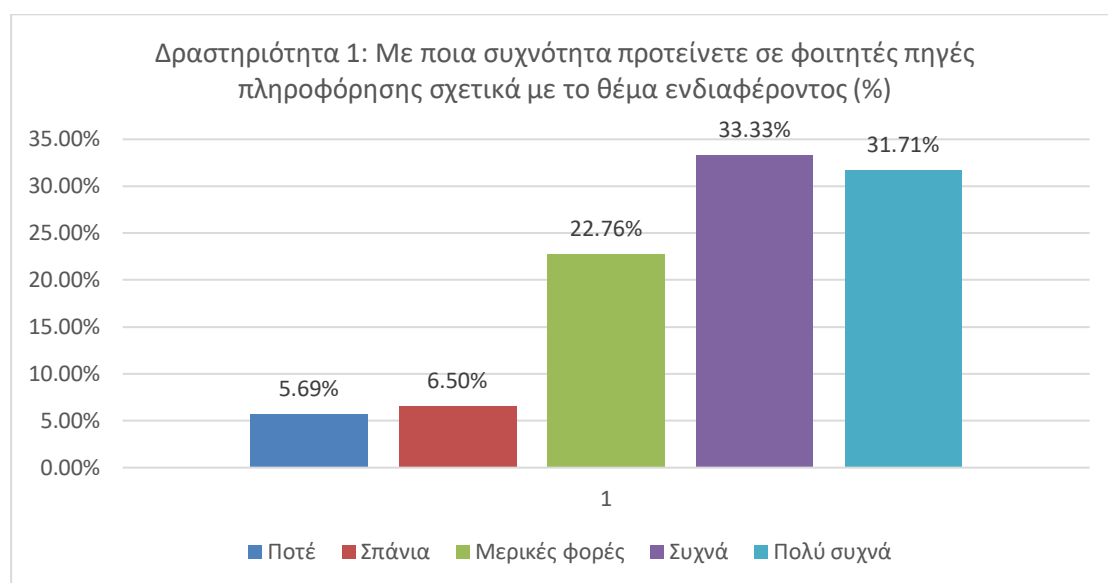

Figure 68: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (1)

Δραστηριότητα 2: Με ποια συχνότητα λαμβάνετε και απαντάτε σε ερωτήσεις φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή;

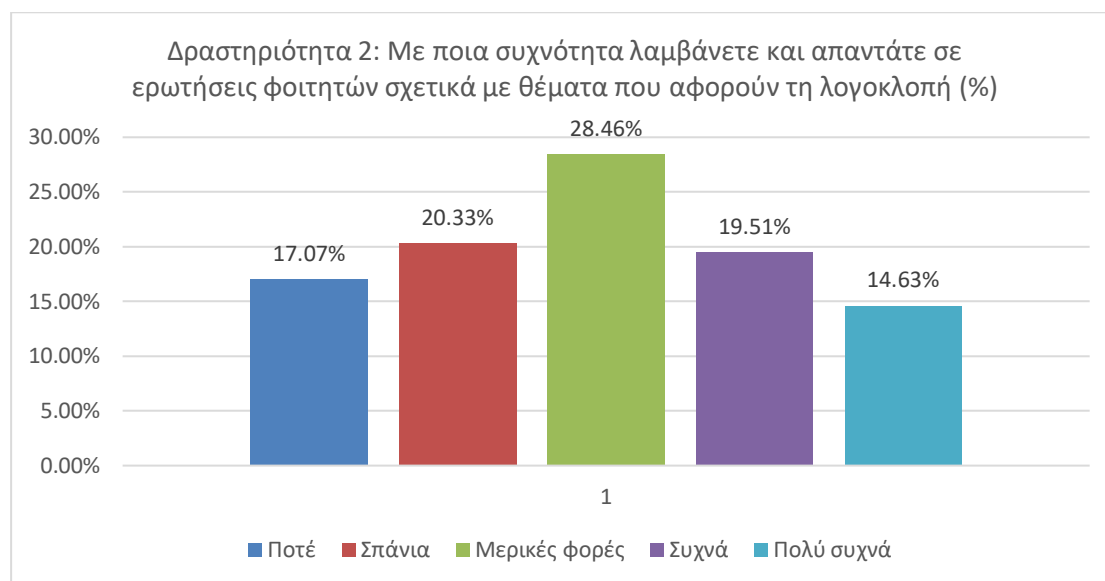

Figure 69: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (2)

Δραστηριότητα 3: Με ποια συχνότητα ενημερώνετε τους φοιτητές σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας;

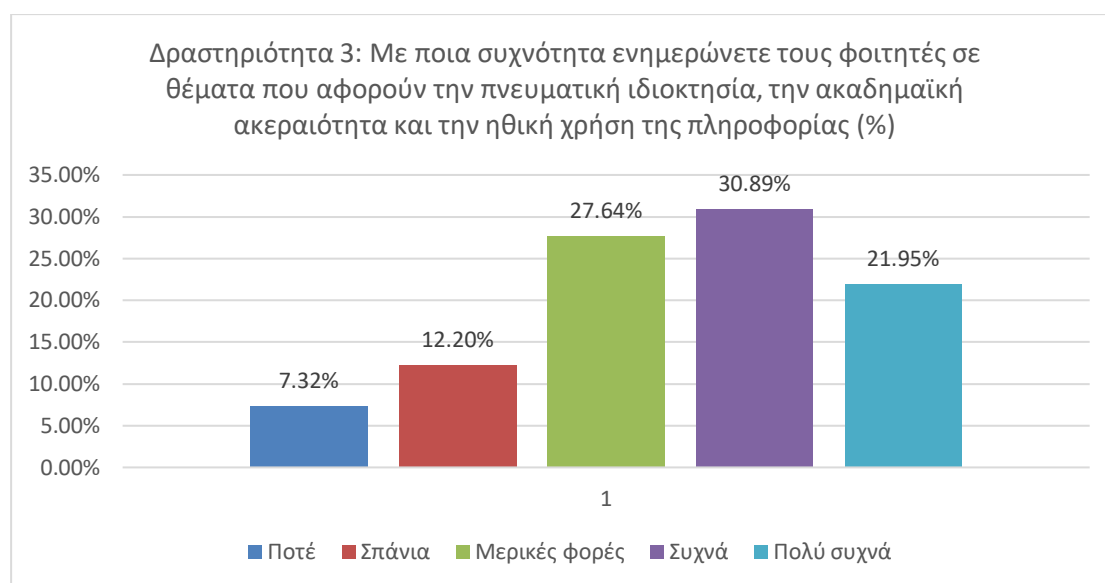

Figure 70: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (3)

Δραστηριότητα 4: Με ποια συχνότητα ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής;

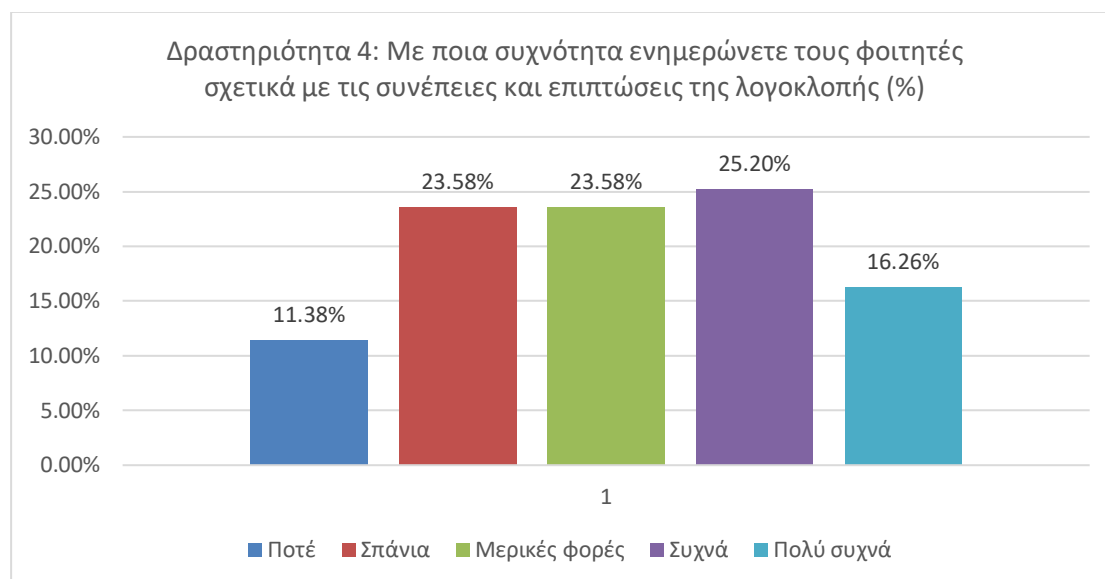

Figure 71: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (4)

Δραστηριότητα 5: Με ποια συχνότητα ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος;

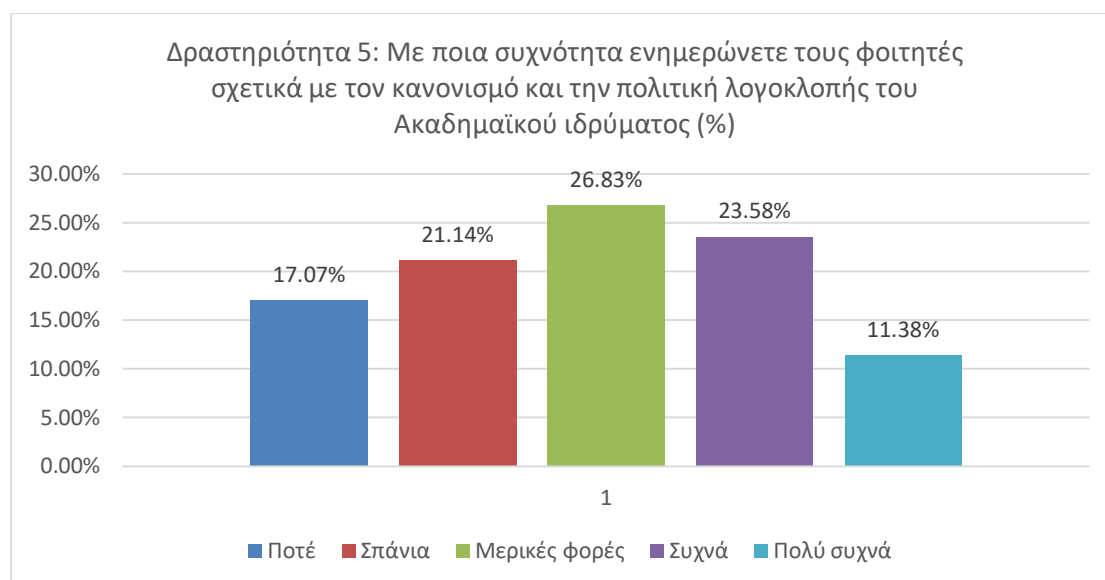

Figure 72: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (5)

Δραστηριότητα 6: Με ποια συχνότητα υποστηρίζετε τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης εργασιών;

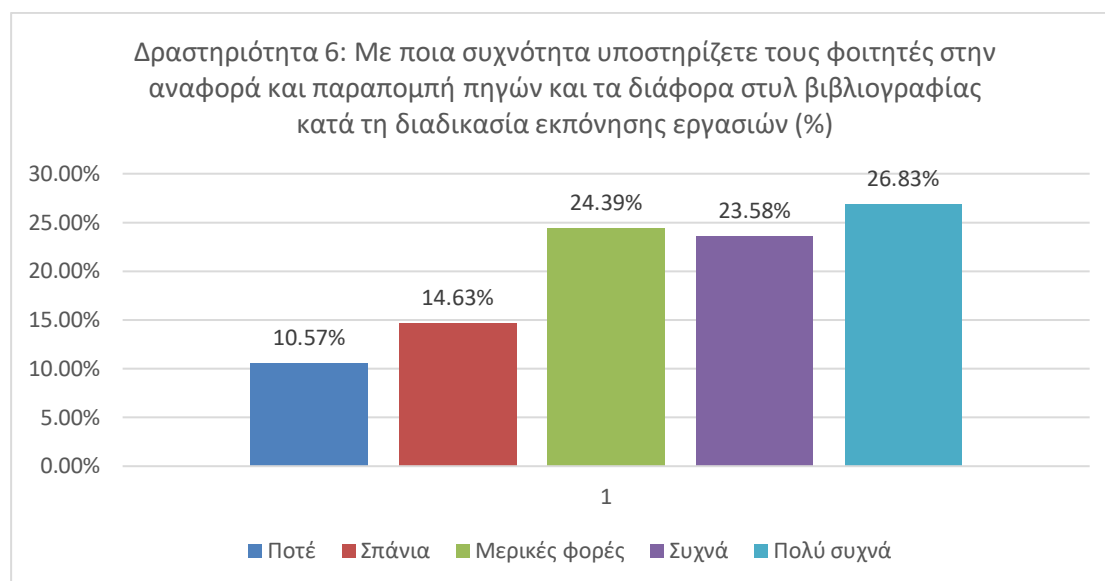

Figure 73: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (6)

Δραστηριότητα 7: Με ποια συχνότητα παρέχετε συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με τεχνικές και μεθόδους για την αποφυγή της λογοκλοπής;

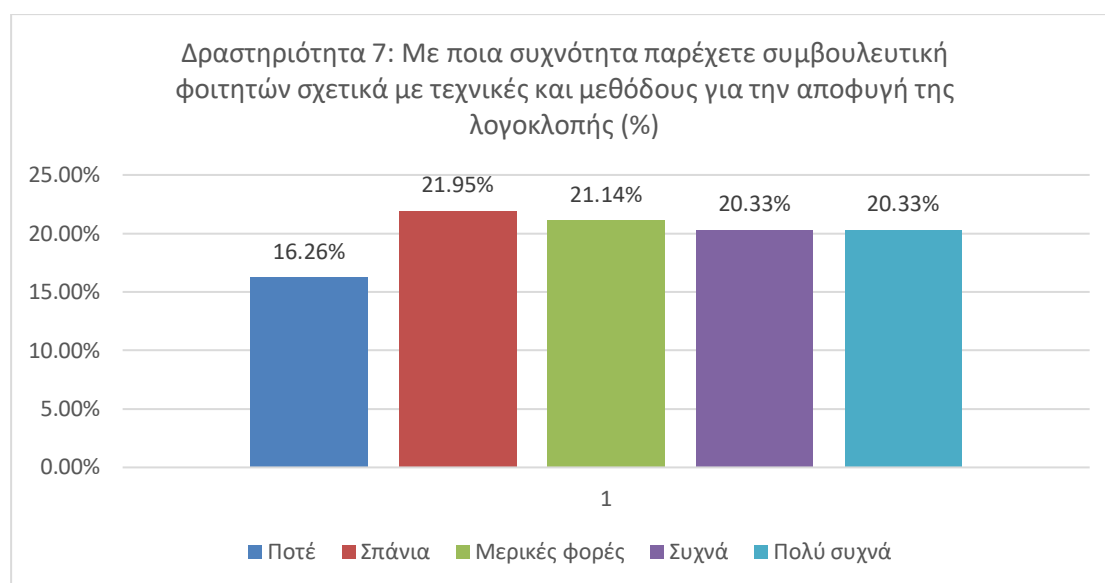

Figure 74: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (7)

Δραστηριότητα 8: Με ποια συχνότητα παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών;

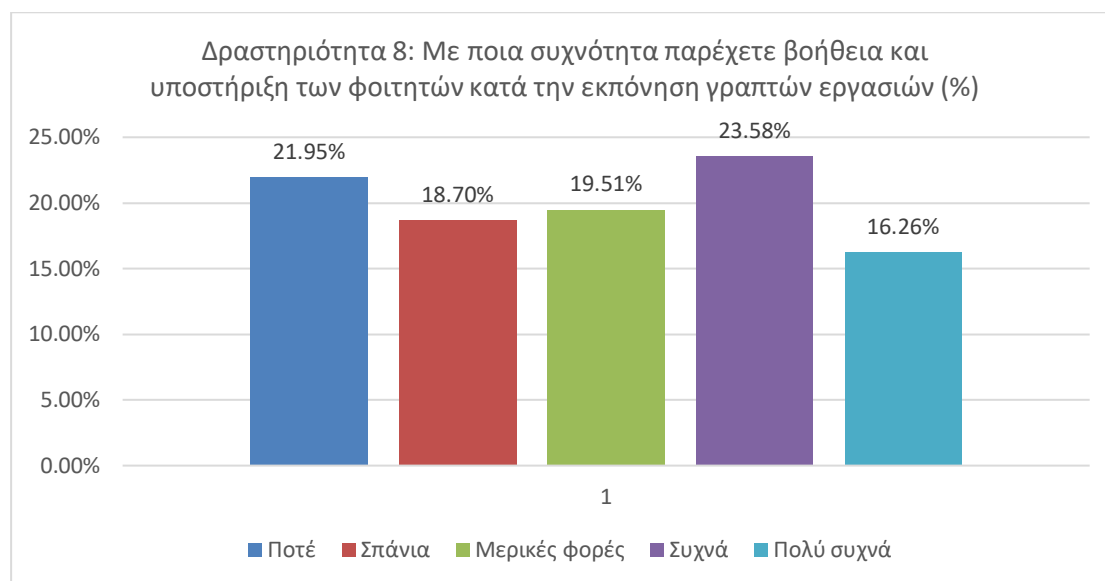

Figure 75: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (8)

Δραστηριότητα 9: Με ποια συχνότητα παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη σε φοιτητές που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής;

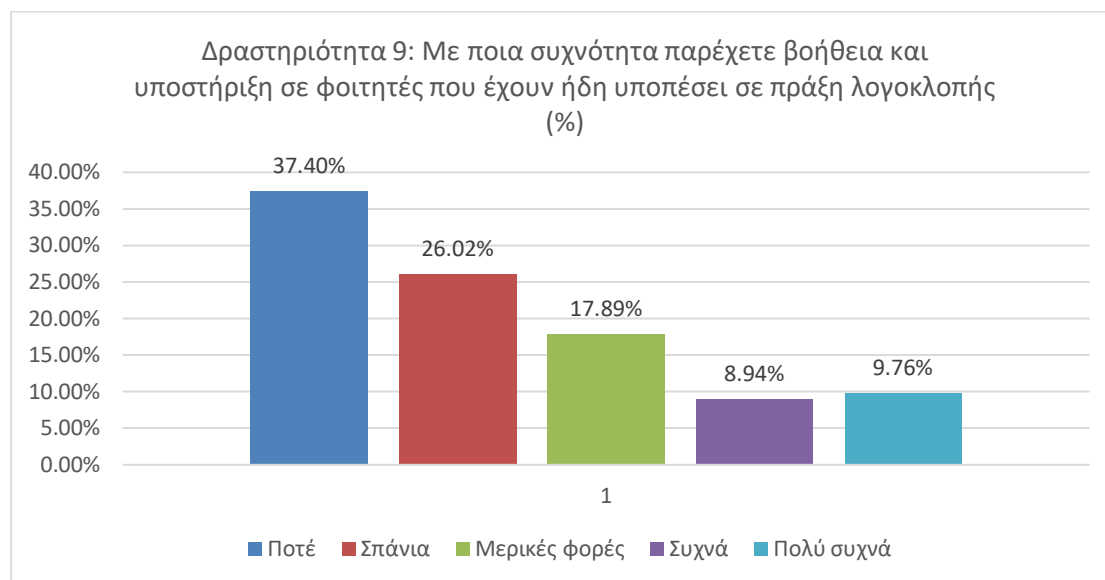

Figure 76: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών (9)

4.4.2.1 Μέθοδοι ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Στην επόμενη ερώτηση, που αποτελεί συμπληρωματική της προηγούμενης, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να προσδιορίσουν, μέσω της ακόλουθης λίστας πολλαπλών επιλογών, της τρόπους με τις οποίους συμμετέχουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής:

- Ανάρτηση και δημοσίευση υλικού (εκπαιδευτικού χαρακτήρα) σχετικά με τη λογοκλοπή στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης.
- Ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων συνδέσμων στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής και την ορθή και ηθική χρήση της πληροφορίας.
- Χρήση των Social media με σκοπό την ενημέρωση σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.
- Δημιουργία ομάδων συζήτησης και φόρουμ με θεματολογία σχετικά με τη λογοκλοπή.
- Της τεχνικές μάρκετινγκ για ενημέρωση σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής, π.χ. αφίσες σε εκδηλώσεις του πανεπιστημίου.
- Ενημέρωση και παροχή πληροφοριών στο χώρο της βιβλιοθήκης (help desk).
- Αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων μέσω email.
- Online επικοινωνία και πληροφόρηση μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης.
- Τηλεφωνική επικοινωνία και πληροφόρηση.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον Πίνακα 21 ενώ στο γράφημα που ακολουθεί (Figure 77) παρουσιάζεται η λίστα αυτή με το ποσοστό συμμετοχής των ερωτηθέντων ανά φθίνουσα σειρά ($n = 123$).

Πίνακας 21: Μέθοδοι ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Μέθοδοι ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής	Frequency	Percentage (%)
Ανάρτηση και δημοσίευση υλικού (εκπαιδευτικού χαρακτήρα) σχετικά με τη λογοκλοπή στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης.	47	38,21%
Ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων συνδέσμων στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής και την ορθή και ηθική χρήση της πληροφορίας.	41	33,33%
Χρήση των Social media με σκοπό την ενημέρωση σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.	24	19,51%
Δημιουργία ομάδων συζήτησης και φόρουμ με θεματολογία σχετικά με τη λογοκλοπή.	8	6,50%
Άλλες τεχνικές μάρκετινγκ για ενημέρωση σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής, π.χ. αφίσες σε εκδηλώσεις του πανεπιστημίου.	5	4,07%
Ενημέρωση και παροχή πληροφοριών στο χώρο της βιβλιοθήκης (help desk).	82	66,67%
Αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων μέσω email.	28	22,76%
Online επικοινωνία και πληροφόρηση μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης.	32	26,02%
Τηλεφωνική επικοινωνία και πληροφόρηση.	46	37,40%
Καμία από τις παραπάνω.	20	16,26%
Άλλο	11	8,94%

Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά, σχεδόν τα δύο τρίτα των συμμετεχόντων (56%, $n = 82$) δήλωσαν ότι ενημερώνουν τους φοιτητές και τους παρέχουν σχετικές πληροφορίες στο χώρο της βιβλιοθήκης (help desk). Σχεδόν τέσσερις στους δέκα επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης συμμετέχουν στις ακόλουθες μεθόδους πρόληψης και αποφυγής της λογοκλοπής των φοιτητών: α) ανάρτηση και δημοσίευση υλικού (εκπαιδευτικού χαρακτήρα) σχετικά με τη λογοκλοπή στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης (38%, $n = 47$) και β) τηλεφωνική επικοινωνία και πληροφόρηση (37%, $n = 47$). Επίσης, ένας στους τρεις επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης δήλωσε ότι συμμετέχει στην ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων συνδέσμων στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής και την ορθή και ηθική χρήση της πληροφορίας (33%, $n = 41$).

Η αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων μέσω email και η χρήση των Social media με σκοπό την ενημέρωση σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή ήταν σε χαμηλότερα ποσοστά από τους συμμετέχοντες (26% και 23% αντίστοιχα). Επιπλέον, ένα πολύ μικρό ποσοστό των συμμετεχόντων δήλωσε ότι συμμετέχει σε ομάδες συζήτησης και φόρουμ με θεματολογία σχετικά με τη λογοκλοπή (7%, $n = 8$) ή άλλες τεχνικές μάρκετινγκ για ενημέρωση σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής, π.χ. αφίσες σε εκδηλώσεις του πανεπιστημίου (4%, $n = 5$). Τέλος, σχεδόν ένας στους έξι συμμετέχοντες (16%, $n = 20$) δήλωσε ότι δε συμμετέχει σε καμία από τις προαναφερθείσες μεθόδους όσον αφορά την

ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής.

Οι συμμετέχοντες που επέλεξαν την κατηγορία «Άλλο» (9%) δήλωσαν στην πλειοψηφία τους ότι συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια Πληροφοριακής Παιδείας με θέμα τη Λογοκλοπή (ξεχωριστή ενότητα), τα οποία, ανάλογα με το ακαδημαϊκό ίδρυμα, είναι ανοιχτά σε όλους και παρέχονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Σε κάποιες περιπτώσεις, τα συγκεκριμένα εκπαιδευτικά σεμινάρια διεξάγονται στοχευμένα σε προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών κατόπιν αιτήματος των προέδρων των προγραμμάτων. Σε άλλες περιπτώσεις, αναφέρθηκε ότι υπάρχει προαπαιτούμενο μάθημα της Σχολής σχετικά με τη "Βιβλιογραφική έρευνα και Πληροφοριακή Παιδεία". Κάποιες άλλες μέθοδοι που αναφέρθηκαν είναι τα δια ζώσης σεμινάρια σχετικά με τη χρήση της βιβλιοθήκης και η διάθεση ενημερωτικού υλικού μέσω των ηλεκτρονικών μαθημάτων.

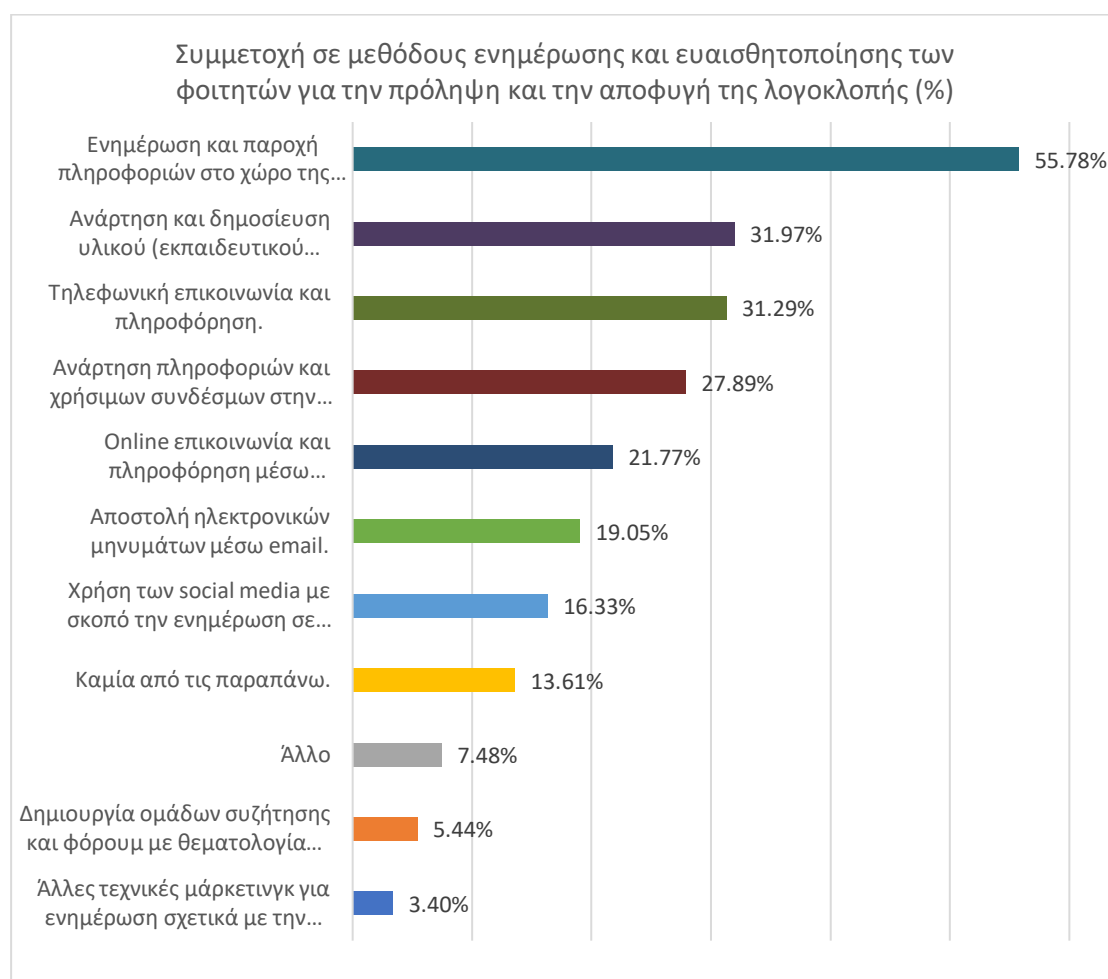

Figure 77: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε μεθόδους ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

4.4.2.2 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

H01. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής βάσει τη σχέσης εργασίας τους (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).

H02. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής βάσει της ηλικίας τους.

H03. Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής βάσει της προϋπηρεσίας τους.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος *t* για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample *t*-test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου) σε κάθε μία από τις εννιά (9) δραστηριότητες πρόληψης της λογοκλοπής μέσω της ενημέρωσης και υποστήριξης των φοιτητών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 22 και απορρίπτουν την τη συγκεκριμένη υπόθεση (*H01*). Συνολικά, διαπιστώθηκε **στατιστικά σημαντική διαφορά σε όλες τις δραστηριότητες**, οι οποίες δείχνουν ότι το ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχει σε μικρότερη συχνότητα σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής σε σχέση με το μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό των βιβλιοθηκών.

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 – 45, 46 – 55 και πάνω από 55 έτη). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών βάσει της ηλικιακής ομάδας στην οποία ανήκουν.

Παρομοίως, για να εξεταστεί η τρίτη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από πέντε ομάδες προϋπηρεσίας σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (1 - 5, 6 - 10, 11 - 15, 16 - 20 και πάνω από 20 έτη). Όπως και στη δεύτερη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών βάσει της προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Πίνακας 22: Επαγωγική στατιστική

Συμμετοχή σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής	Προσωπικό Βιβλιοθήκης – Σχέση Εργασίας	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	t-test sig. (two-tailed)
Δραστηριότητα 1	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,86	1,094	2,028	121	0,045*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	3,17	1,337			
Δραστηριότητα 2	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,04	1,300	1,975	121	0,051*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,25	1,055			
Δραστηριότητα 3	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,56	1,150	-2,302	121	0,023*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,75	1,271			
Δραστηριότητα 4	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,20	0,888	2,294	121	0,024*

	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,33	1,261			
Δραστηριότητα 5	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	2,99	1,030	2,184	121	0,031*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,17	1,306			
Δραστηριότητα 6	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,51	1,000	2,602	121	0,010*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,50	1,379			
Δραστηριότητα 7	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,16	1,030	3,065	121	0,008*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,17	1,411			
Δραστηριότητα 8	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,03	0,996	2,975	121	0,009*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,08	1,347			
Δραστηριότητα 9	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	2,36	0,522	4,353	121	<0,001*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	1,50				
Σημειώσεις: n=αριθμός συμμετεχόντων, M= Mean, SD=Std. Deviation, t-test sig= Significance Two-Sided p *Significant at 0,05 level							

4.4.3 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Η τέταρτη ερώτηση της συγκεκριμένης ερώτησης είχε ως σκοπό να αξιολογήσει τη συχνότητα συμμετοχής των ερωτηθέντων σε μια λίστα εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών δραστηριοτήτων σχετικά με την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής. Η λίστα με τις δραστηριότητες αυτές, ήταν συνεπής με τη λίστα της τρίτης ερώτησης της προηγούμενης ενότητας του ερωτηματολογίου ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση των αποτελεσμάτων (πρόθεση συμμετοχής και τρέχουσα πρακτική). Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον Πίνακα 23 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 78 – 84).

Πίνακας 23: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών

Δραστηριότητα	Εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής. Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε:	Π	ΣΠ	ΜΦ	Σ	ΠΣ	Μ
Δραστηριότητα 1	Εκπαίδευση σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.	32	24	27	20	20	2,77
Δραστηριότητα 2	Λαμβάνετε και απαντάτε σε ερωτήσεις φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.	30	20	28	21	24	2,91
Δραστηριότητα 3	Ενημερώνετε τους φοιτητές σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.	23	19	25	33	23	3,11
Δραστηριότητα 4	Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.	46	26	24	17	10	2,34
Δραστηριότητα 5	Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.	24	29	27	26	17	2,86
Δραστηριότητα 6	Υποστηρίζετε τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης εργασιών.	18	16	25	35	29	3,33
Δραστηριότητα 7	Παρέχετε συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με τεχνικές και μεθόδους για την αποφυγή της λογοκλοπής.	22	26	27	26	22	3,00

Σημειώσεις: Π-Ποτέ, ΣΠ-Σπάνια, ΜΦ-Μερικές φορές, Σ-Συχνά, ΠΣ-Πολύ συχνά, Μ-Mean

Οι επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στο τελικό δείγμα του πληθυσμού ($n = 123$) δήλωσαν ότι συμμετέχουν με την ακόλουθη συχνότητα στις παρακάτω εκπαιδευτικές ή/και επιμορφωτικές δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής:

- Σε ποσοστό 52% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν σε εκπαίδευση σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας. (**Δραστηριότητα 6**, $M = 3,33$).
- Σε ποσοστό 46% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν σε εκπαίδευση σχετικά με τη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας (**Δραστηριότητα 3**, $M = 3,11$).
- Σε ποσοστό 39% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν σε εκπαίδευση σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας (**Δραστηριότητα 7**, $M = 3,00$).
- Σε ποσοστό 37% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν σε εκπαίδευση που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακού Γραμματισμού των φοιτητών (**Δραστηριότητα 2**, $M = 2,91$).
- Σε ποσοστό 35% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν σε εκπαίδευση σχετικά με την ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και τις μεθοδολογίες έρευνας. (**Δραστηριότητα 5**, $M = 2,86$).
- Σε ποσοστό 33% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν σε εκπαίδευση σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας (**Δραστηριότητα 1**, $M = 2,77$).
- Σε ποσοστό 22% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν σε εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή (**Δραστηριότητα 4**, $M = 2,34$).

Δραστηριότητα 1: Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε εκπαίδευση σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας;

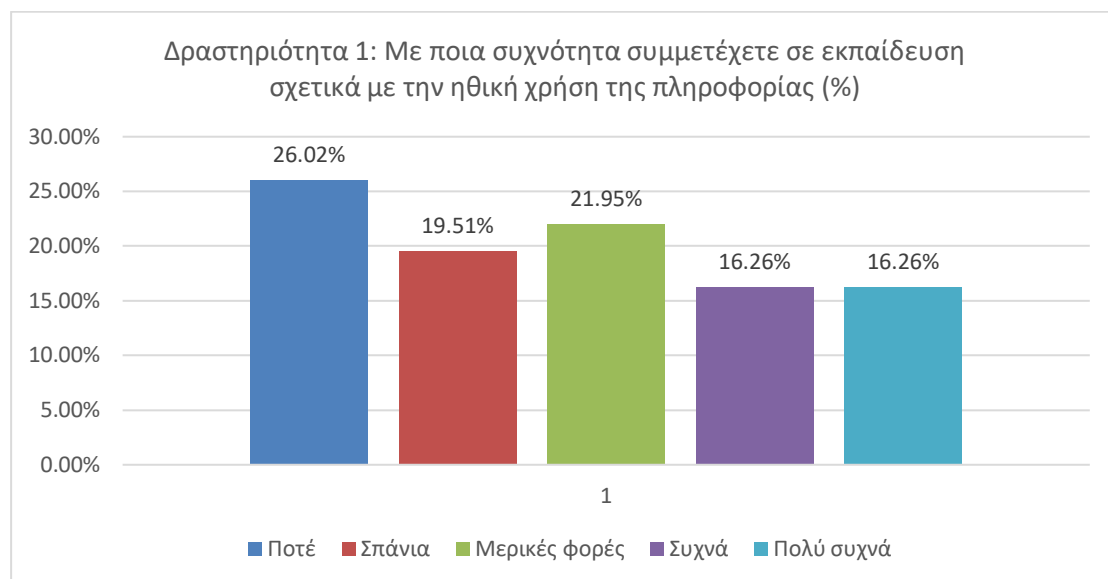

Figure 78: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (1)

Δραστηριότητα 2: Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε εκπαίδευση που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακού Γραμματισμού των φοιτητών;

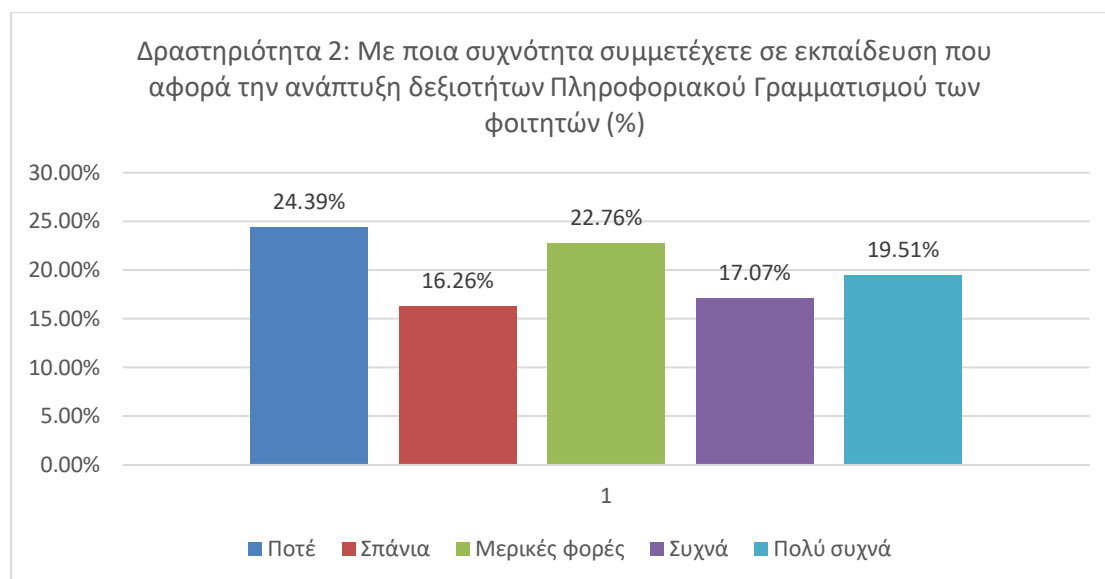

Figure 79: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (2)

Δραστηριότητα 3: Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε εκπαίδευση σχετικά με τη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας;

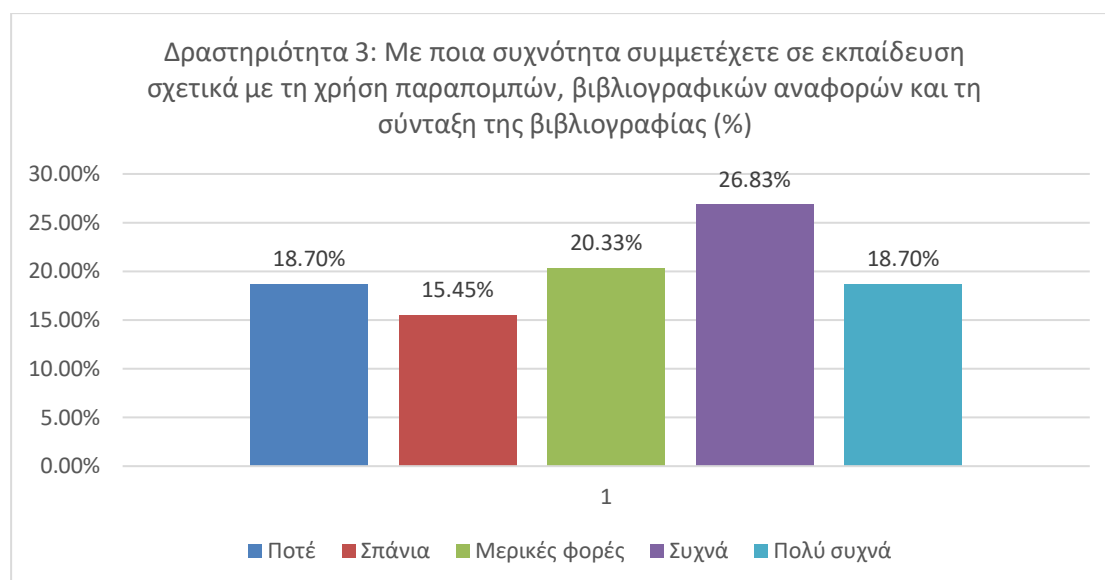

Figure 80: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (3)

Δραστηριότητα 4: Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή;

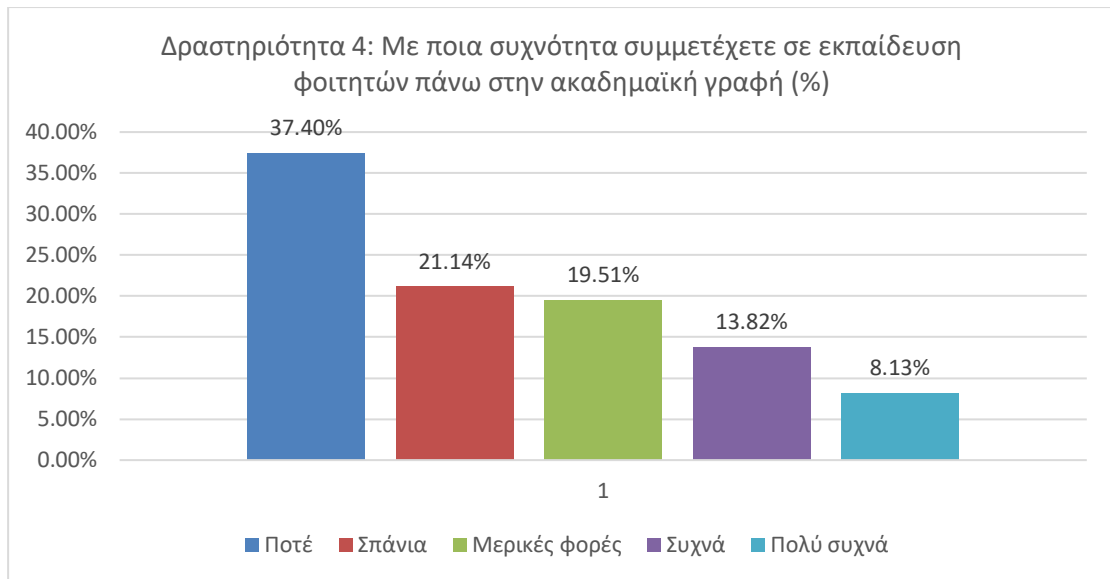

Figure 81: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (4)

Δραστηριότητα 5: Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε εκπαίδευση σχετικά με την ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και τις μεθοδολογίες έρευνας;

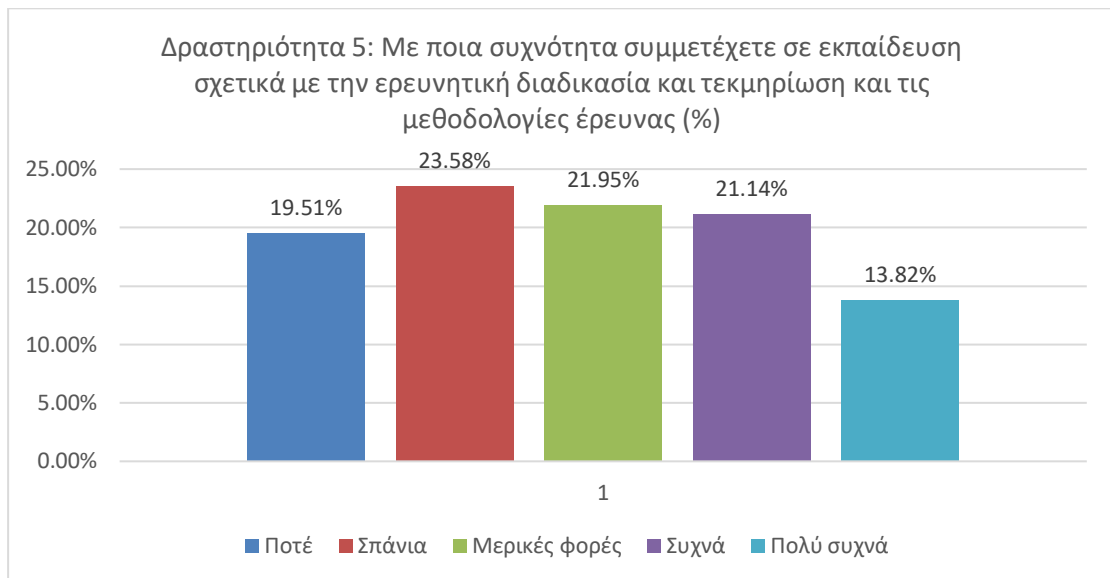

Figure 82: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (5)

Δραστηριότητα 6: Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε εκπαίδευση σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας;

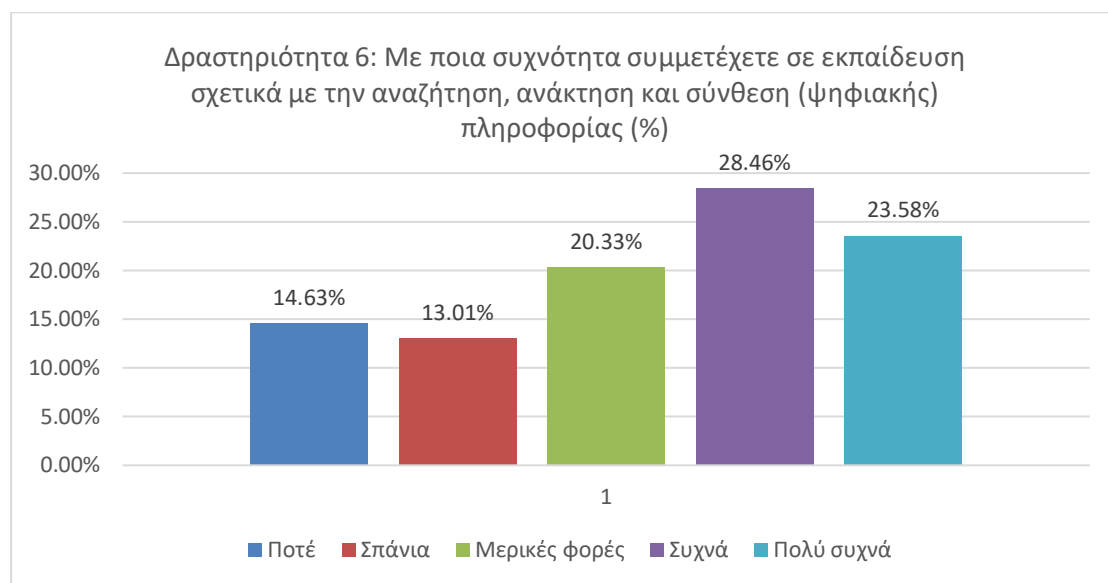

Figure 83: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (6)

Δραστηριότητα 7: Με ποια συχνότητα συμμετέχετε σε εκπαίδευση σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας;

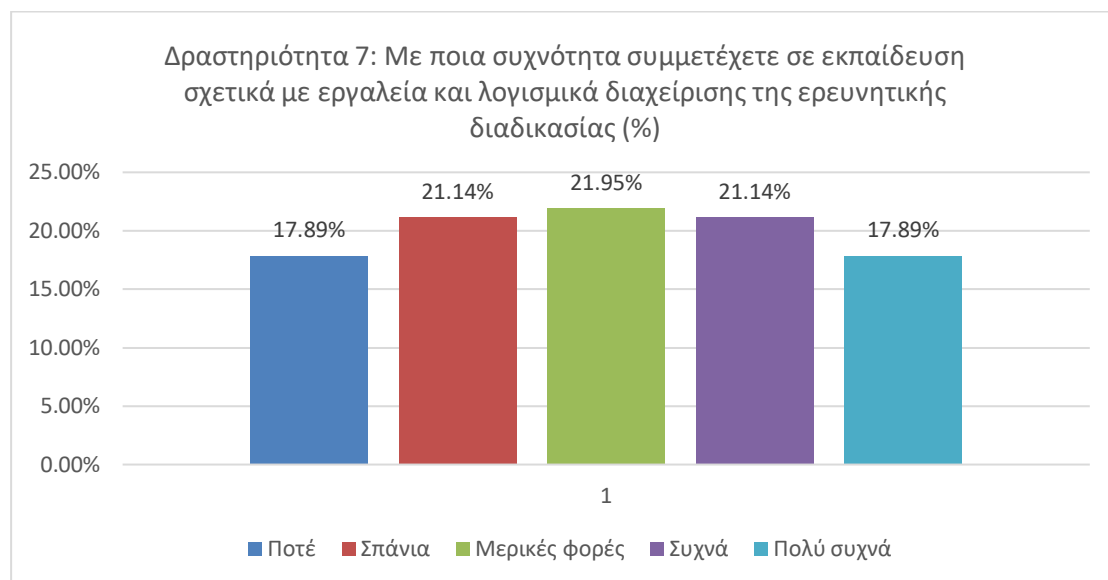

Figure 84: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής (7)

4.4.3.1 Μέθοδοι εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Στην επόμενη ερώτηση, που αποτελεί συμπληρωματική της προηγούμενης, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να προσδιορίσουν, μέσω της ακόλουθης λίστας πολλαπλών επιλογών, τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για την παροχή εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής:

- Διεξαγωγή σεμιναρίων είτε διά ζώσης ή online (σύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης).
- Διεξαγωγή εκπαίδευσης με τη μορφή διαλέξεων.
- Διεξαγωγή μαθήματος εξαμήνου.
- Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, σημειώσεων και βιβλίων εργασίας.
- Δημιουργία οδηγιών ή/και εγχειριδίων.
- Δημιουργία webinars, web tutorials ή videos (ασύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης).
- Χρήση CMSs (Course Management Systems) για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικού μαθήματος.
- Χρήση online discussion boards ή blogs.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον Πίνακα 24 ενώ στο γράφημα που ακολουθεί (Figure 85) παρουσιάζεται η λίστα αυτή με το ποσοστό συμμετοχής των ερωτηθέντων ανά φθίνουσα σειρά ($n = 123$).

Πίνακας 24: Μέθοδοι εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Μέθοδοι εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής	Frequency	Percentage (%)
Διεξαγωγή σεμιναρίων είτε διά ζώσης ή online (σύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης).	63	51,22%
Διεξαγωγή εκπαίδευσης με τη μορφή διαλέξεων.	29	23,58%
Διεξαγωγή μαθήματος εξαμήνου.	13	10,57%
Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, σημειώσεων και βιβλίων εργασίας.	22	17,89%
Δημιουργία οδηγιών ή/και εγχειριδίων.	46	37,40%
Δημιουργία webinars, web tutorials ή videos (ασύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης).	14	11,38%
Χρήση CMSs (Course Management Systems) για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικού μαθήματος.	6	4,88%
Χρήση online discussion boards ή blogs.	0	0,00%
Καμία από τις παραπάνω.	38	30,89%
Άλλο	4	3,25%

Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά, λίγο παραπάνω από τους μισούς συμμετέχοντες στο τελικό δείγμα (51%, $n = 63$) συμμετέχει στη διεξαγωγή σεμιναρίων είτε διά ζώσης ή

online (σύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης). Σχεδόν ένας στους τέσσερις των ερωτηθέντων (24%, $n = 29$) δήλωσαν ότι συμμετέχουν σε εκπαίδευση με τη μορφή διαλέξεων ενώ σχεδόν ένας στους δέκα (11%, $n = 13$) συμμετέχει σε εκπαίδευση μαθήματος εξαμήνου. Επιπλέον, σε ποσοστό 37% ($n = 46$) οι συμμετέχοντες έχουν δημιουργήσει οδηγούς/ή και εγχειρίδια και σε ποσοστό 18% ($n = 22$) έχουν εμπειρία στη συγγραφή εκπαιδευτικού υλικού, σημειώσεων και βιβλίων εργασίας.

Ακόμη, περίπου ένας στους δέκα συμμετέχοντες (11%, $n = 14$) έχει συμμετάσχει στη δημιουργία webinars, web tutorials ή videos με σκοπό την παροχή ασύγχρονου μεθόδου εκπαίδευσης και μόλις το 5% ($n = 6$) των ερωτηθέντων έχουν χρησιμοποιήσει κάποιο Course Management System για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικού μαθήματος. Τέλος, ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξης του 3% ($n = 4$), δήλωσε ότι συμμετέχει σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες με άλλες μεθόδους, όπως είναι μέσω Skype (σύγχρονη μέθοδος), σε διά ζώσης προσωπική πληροφόρηση του φοιτητή, εφόσον ζητηθεί και σε ενημέρωση των καθηγητών για τη χρήση του Turnitin.

Ωστόσο, σχεδόν το ένα τρίτο των ερωτηθέντων (31%, $n = 38$) δήλωσε ότι δεν έχει συμμετάσχει σε καμία από τις παραπάνω μεθόδους εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής.

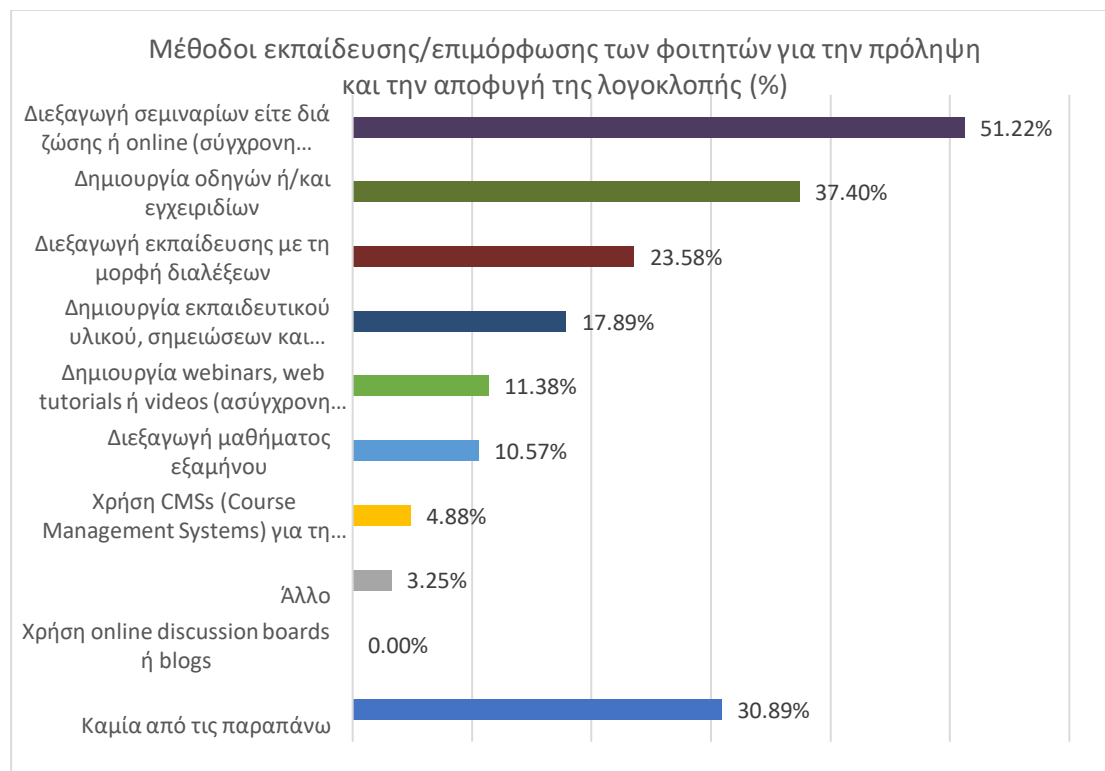

Figure 85: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε μεθόδους εκπαίδευσης των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

4.4.3.2 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Για αυτόν τον σκοπό σχηματίστηκαν οι ακόλουθες τρεις μηδενικές στατιστικές υποθέσεις (Null Hypothesis):

- H01.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την αποφυγή της λογοκλοπής βάσει τη σχέσης εργασίας τους (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου).
- H02.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την αποφυγή της λογοκλοπής βάσει της ηλικίας τους.
- H03.* Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την αποφυγή της λογοκλοπής βάσει της προϋπηρεσία τους.

Για να εξεταστεί η πρώτη υπόθεση, πραγματοποιήθηκε έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα (independent sample t -test) καθώς υπήρχαν δύο κατηγορίες προσωπικού (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου) σε κάθε μία από τις εννιά (9) δραστηριότητες πρόληψης της λογοκλοπής μέσω της ενημέρωσης και υποστήριξης των φοιτητών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 25 και απορρίπτουν την συγκεκριμένη υπόθεση (*H01*). Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε **στατιστικά σημαντική διαφορά στις τέσσερις πρώτες εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες** (Δραστηριότητα 1: $\alpha = 0,007$, $p < 0,05$, Δραστηριότητα 2: $\alpha = 0,031$, $p < 0,05$, Δραστηριότητα 3: $\alpha = 0,040$, $p < 0,05$ και Δραστηριότητα 4: $\alpha = 0,018$, $p < 0,05$). Συνολικά, ωστόσο, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχει σε μικρότερη συχνότητα σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών σε σχέση με το μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό των βιβλιοθηκών.

Για να εξεταστεί η δεύτερη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από τρεις ηλικιακές ομάδες (36 – 45, 46 – 55 και πάνω από 55 έτη). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την

πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών βάση της ηλικιακής ομάδας στην οποία ανήκουν.

Παρομοίως, για να εξεταστεί η τρίτη υπόθεση πραγματοποιήθηκε ανάλυση διακύμανσης με ανεξάρτητα δείγματα (one-way ANOVA) καθώς υπήρχαν συμμετέχοντες από πέντε ομάδες προϋπηρεσίας σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (1 – 5, 6 – 10, 11 – 15, 16 - 20 και πάνω από 20 έτη). Όπως και στη δεύτερη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών βάση της προϋπηρεσία των συμμετεχόντων σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Πίνακας 25: Επαγωγική στατιστική

Συμμετοχή σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών	Προσωπικό Βιβλιοθήκης – Σχέση Εργασίας	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	t-test sig. (two-tailed)
Δραστηριότητα 1	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	2,86	1,445	2,009	121	0,007*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,00	0,53			
Δραστηριότητα 2	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	2,98	1,477	1,675	121	0,031*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,25	0,965			
Δραστηριότητα 3	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,20	1,387	2,081	121	0,040*

	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,33	1,155			
Δραστηριότητα 4	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	2,41	1,358	1,641	121	0,018*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	1,75	0,754			
Δραστηριότητα 5	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	2,92	1,349	1,453	121	0,149*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,33	1,073			
Δραστηριότητα 6	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,39	1,350	1,346	121	0,181*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,83	1,403			
Δραστηριότητα 7	Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό	111	3,05	1,367	1,338	121	0,183*
	Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου	12	2,50	1,314			
<p>Σημειώσεις: n=αριθμός συμμετεχόντων, M= Mean, SD=Std. Deviation, t-test sig= Significance Two-Sided p</p> <p>*Significant at 0,05 level</p>							

4.4.4 Άλλες υπηρεσίες του προσωπικού της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς την πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών

Στην τελευταία ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου δόθηκε η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να αναφέρουν εάν συμμετέχουν με οποιοδήποτε άλλο τρόπο στην πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών στο Ακαδημαϊκό Ίδρυμα στο οποίο εργάζονται. Συνολικά, ένα ποσοστό της τάξης του 12% ($n = 18$) δήλωσε ότι συμμετέχει, ενώ από τις χρήσιμες παρατηρήσεις των ερωτηθέντων αξίζει να σημειωθούν και να επισημανθούν τα ακόλουθα:

- Ιδιαίτερα αναφορά γίνεται στους Βιβλιοθηκονόμους – διαχειριστές των Ιδρυματικών αποθετηρίων, *«οι οποίοι είναι εκείνοι που κάνουν τον τελικό έλεγχο δήλωσης δικαιωμάτων τόσο του φοιτητή όσο και των όσων δηλώνει για την ορθή χρήση του υλικού το οποίο έχει χρησιμοποιήσει στη συγγραφή της εργασίας του»*.
- Επιπρόσθετα, εκτεταμένη αναφορά γίνεται και στους Βιβλιοθηκονόμους – διαχειριστές του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής (Turnitin), οι οποίοι παρέχουν εκπαίδευση με τη μορφή σεμιναρίων και υποβοήθηση του εκπαιδευτικού ακαδημαϊκού προσωπικού πάνω στη χρήση της συγκεκριμένης πλατφόρμας.
- Η παραπάνω υπηρεσία της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, η οποία αναφέρεται και ως Turnitin help desk, έχει ως σκοπό την υποστήριξη της χρήσης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής και προσφέρεται κυρίως στους καθηγητές που αναλαμβάνουν τον έλεγχο των εργασιών. Σπανιότερα, όπως αναφέρεται από ένα συμμετέχοντα, η υπηρεσία αυτή εξυπηρετεί και φοιτητές, *«συνήθως όταν το ποσοστό ομοιότητας είναι πολύ υψηλό, καθοδηγώντας τους στη βελτίωση της εικόνας της εργασίας»*.
- Επιπλέον, σε κάποιες περιπτώσεις, αναφέρθηκε ότι υπάρχει ειδική ομάδα Τηλεκπαίδευσης της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης ή συγκεκριμένη υπηρεσία της Βιβλιοθήκης που ασχολείται με το θέμα της εκπαίδευσης των φοιτητών.
- Αναλυτικές οδηγίες με θέματα που άπτονται της λογοκλοπής δίνονται και προσωποποιημένα σε φοιτητές και καθηγητές όταν ζητηθούν, είτε μέσω email ή μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας.
- Τέλος, από έναν συμμετέχοντα αναφέρθηκε ότι συμμετέχει σε μαθήματα σχετικά με την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής ως καλεσμένος εισηγητής.

4.4.5 Σύνοψη αποτελεσμάτων τέταρτης ενότητας ερωτηματολογίου

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της τέταρτης ενότητας του ερωτηματολογίου που αφορούσε τη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών συντέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στο να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο τους στην πρόληψη της λογοκλοπής, συμπεριλαμβανομένου της ενημέρωσης και υποστήριξης των φοιτητών κατά της λογοκλοπής και της συμμετοχής τους σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών.

Από το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων στην έρευνα ($n = 124$), σχεδόν το 39%, ($n = 48$) υποστήριξε ότι υπάρχει σχετικός οδηγός που αφορά τον Κανονισμό κατά της λογοκλοπής, διαθέσιμος στην Ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη που εργάζονται, ο οποίος είναι προσβάσιμος στους φοιτητές του ακαδημαϊκού ιδρύματος.

Σε ποσοστό 96% ($n = 118$) του τελικού δείγματος οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συμμετέχουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι σε ποσοστό 65% προτείνουν συχνά ή πολύ συχνά σε φοιτητές πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος, σε ποσοστό 53% ενημερώνουν συχνά ή πολύ συχνά τους φοιτητών σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας και οι μισοί από τους συμμετέχοντες (50%) δήλωσαν ότι υποστηρίζουν συχνά ή πολύ συχνά τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης εργασιών. Η ενημέρωση και η υποστήριξη των φοιτητών για θέματα σχετικά με τη λογοκλοπή, πραγματοποιείται συνήθως στο χώρο της βιβλιοθήκης, ενώ άλλες συχνές μέθοδοι είναι η δημοσίευση υλικού (εκπαιδευτικού χαρακτήρα) και η ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων συνδέσμων στην Ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης και η τηλεφωνική επικοινωνία.

Σε ποσοστό 89% ($n = 109$) του τελικού δείγματος οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συμμετέχουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό σε εκπαιδευτικές ή/και επιμορφωτικές δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής. Με μεγαλύτερη συχνότητα, οι ερωτηθέντες συμμετέχουν σε εκπαίδευση σχετικά α) με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας, β) με τη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας, γ) με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας και δ) με την ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακού Γραμματισμού των φοιτητών. Για την

εκπαίδευση/επιμόρφωση των φοιτητών χρησιμοποιείται σε μεγαλύτερη συχνότητα η σύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης, όπως είναι διεξαγωγή σεμιναρίων, διαλέξεων ή μαθήματος είτε δια ζώσης ή online και η συγγραφή σχετικών οδηγιών ή εκπαιδευτικού υλικού.

Σημαντική μνεία γίνεται, επίσης, στους Βιβλιοθηκονόμους – διαχειριστές των Ιδρυματικών αποθετηρίων αλλά και σε αυτούς που διαχειρίζονται το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής (Turnitin). Οι τελευταίοι, προσφέρουν υπηρεσίες Turnitin help desk κυρίως στο εκπαιδευτικό ακαδημαϊκό προσωπικό που αναλαμβάνει τον έλεγχο των εργασιών των φοιτητών αλλά και στους φοιτητές που χρησιμοποιούν το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής.

Τέλος, στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες) όπου διαπιστώθηκαν σημαντικές στατιστικές διαφορές τόσο στις δραστηριότητες ενημέρωσης και υποστήριξης των φοιτητών όσο και στις εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών βάση της σχέσης εργασίας του προσωπικού της βιβλιοθήκης. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχει σε μικρότερη συχνότητα τις παραπάνω δραστηριότητες κατά της λογοκλοπής των φοιτητών σε σχέση με το μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό των βιβλιοθηκών.

4.5 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου ήταν να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των επαγγελματιών της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης σχετικά με το ρόλο τους στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών.

4.5.1 Υπηρεσία/λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος

Η πρώτη ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας είχε ως σκοπό να εξετάσει εάν υπάρχει στο ακαδημαϊκό ίδρυμα των συμμετεχόντων, υπηρεσία (εμπορική ή μη) ή αντίστοιχο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής. Στην περίπτωση που το ακαδημαϊκό ίδρυμα διαθέτει

σχετική υπηρεσία ανίχνευσης της λογοκλοπής, ζητήθηκε να γίνει αναφορά αυτής της υπηρεσίας ή του λογισμικού από τους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στο Γράφημα 86. Από το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων στην έρευνα ($n = 122$), τα **τρίτα τέταρτα των συμμετεχόντων** (75%, $n = 92$) δήλωσαν ότι το ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται **διαθέτει**, πράγματι, υπηρεσία ή **λογισμικό ανίχνευσης της λογοκλοπής** ενώ ένα μέρος των συμμετεχόντων (17%, $n = 21$) δε γνώριζε την ύπαρξη και διάθεση σχετικού οδηγού. Από το 56% ($n = 68$) των ερωτηθέντων που ανέφερε το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής, η συντριπτική πλειοψηφία (97%, $n = 66$) δήλωσε ότι διαθέτουν το **Turnitin** (εμπορικό λογισμικό), μόλις ένας συμμετέχοντας δήλωσε ότι χρησιμοποιούν το URKUND (εμπορικό λογισμικό) ενώ ένας άλλος συμμετέχοντας δήλωσε ότι ενώ έχει γίνει εισήγηση για την προμήθεια λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής, ωστόσο αυτό δεν έχει εγκριθεί από το ακαδημαϊκό ίδρυμα λόγω κόστους. Ο ίδιος συμμετέχοντας πρόσθεσε ακόμη ότι η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη στην οποία εργάζεται δε διαθέτει ακόμη ιδρυματικό αποθετήριο, το οποίο θα αποκτήσουν, ωστόσο, σύντομα και καθιστά επιτακτική την ανάγκη χρήσης συστήματος λογοκλοπής.

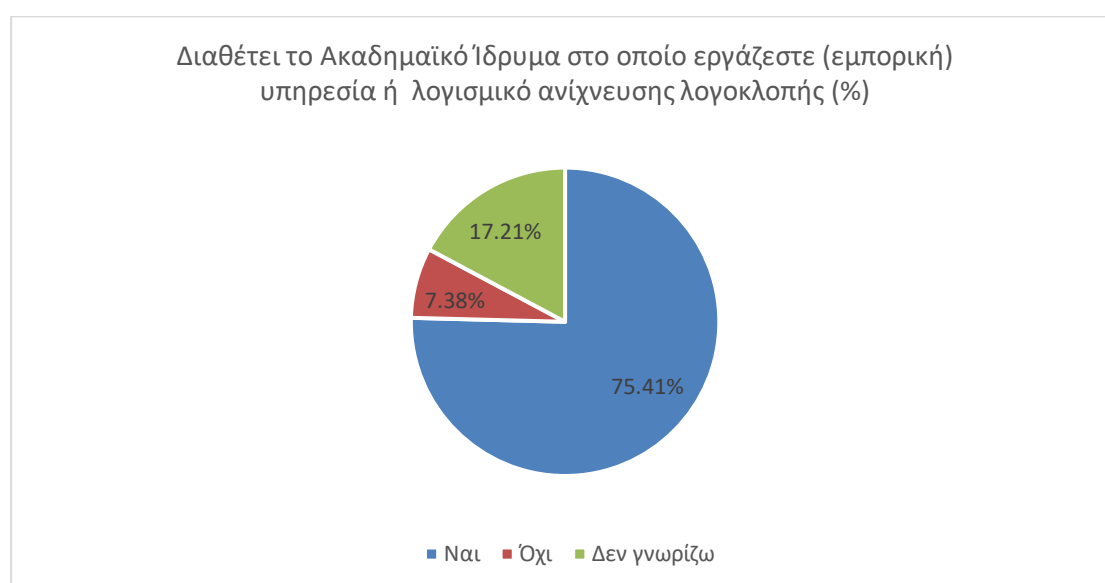

Figure 86: Λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής στα ακαδημαϊκά ιδρύματα

4.5.2 Άδεια χρήσης και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα στο ιδρυματικό αποθετήριο και στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος

Στη συγκεκριμένη ερώτηση της ενότητας, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ρωτήθηκαν εάν τους έχει δοθεί άδεια χρήσης ή/και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα πρόσβασης α) στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής και β) στο ιδρυματικό αποθετήριο του ακαδημαϊκού ιδρύματος. Τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις του τελικού δείγματος των ερωτηθέντων εμφανίζονται στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 87 & 88).

Αναφορικά με το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής, τα **δύο τρίτα των συμμετεχόντων** (66%, $n = 80$) δήλωσαν ότι **δεν τους έχει δοθεί άδεια πρόσβασης και χρήσης** στην **υπηρεσία/λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής** του ακαδημαϊκού ιδρύματος στο οποίο εργάζονται, το 12% ($n = 15$) δήλωσαν ότι διαθέτουν άδεια διαχειριστή ενώ το 13% ($n = 16$) διαθέτουν άδεια τελικού χρήστη. Επιπλέον, ένα μικρό ποσοστό (9%, $n = 11$) ότι δε γνωρίζει αν διαθέτει σχετική άδεια χρήσης ή διαχείρισης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής.

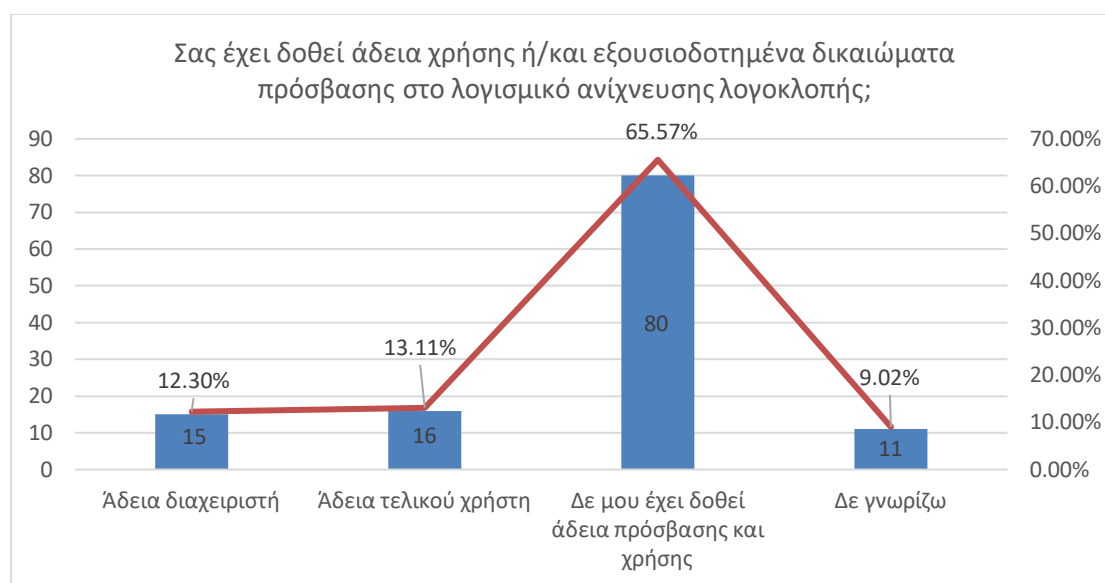

Figure 87: Άδεια χρήσης και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα των συμμετεχόντων στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος

Όσον αφορά την πρόσβασή τους στο Ιδρυματικό αποθετήριο, **κάτι λιγότερο από τους μισούς συμμετέχοντες** (44%, $n = 54$) δήλωσαν ότι **δεν τους έχει δοθεί άδεια πρόσβασης και χρήσης** στο **αποθετήριο** του ακαδημαϊκού ιδρύματος στο οποίο εργάζονται, το 23% ($n = 28$) δήλωσαν ότι διαθέτουν άδεια διαχειριστή ενώ το 21% ($n = 26$) διαθέτουν άδεια τελικού χρήστη. Επιπλέον, σχεδόν ένας στους δέκα ερωτηθέντες

(11%, $n = 14$) δήλωσε ότι δε γνωρίζει αν διαθέτει σχετική άδεια χρήσης ή διαχείρισης του ιδρυματικού αποθετηρίου.

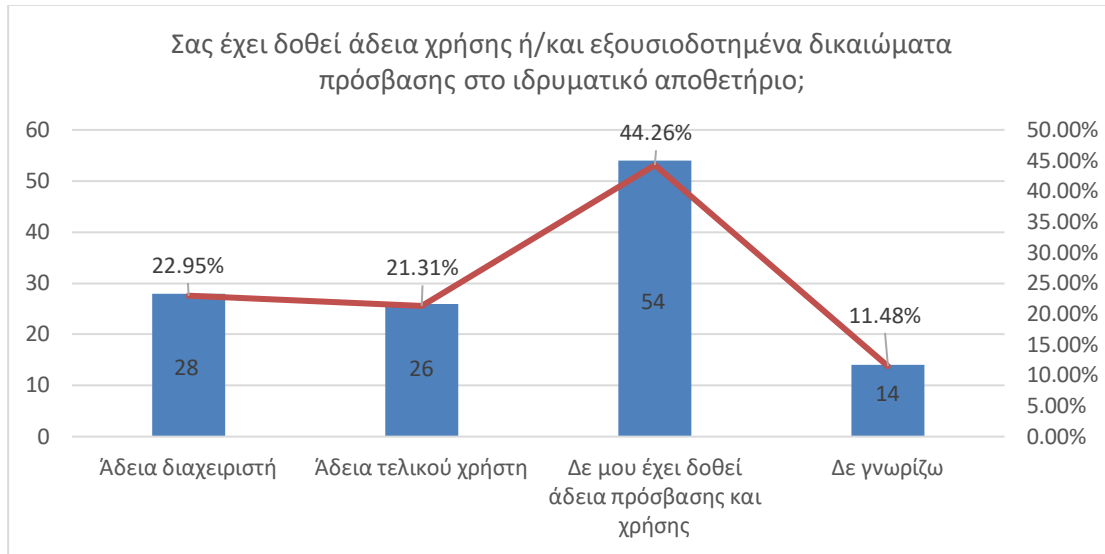

Figure 88: Άδεια χρήσης και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα των συμμετεχόντων στο ιδρυματικό αποθετήριο του ακαδημαϊκού ιδρύματος

4.5.3 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών

Στην προτελευταία ερώτηση της συγκεκριμένης ενότητας ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να δηλώσουν τη συχνότητα τη χρήσης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής α) των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου, και β) των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό αποθετήριο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 26 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 89 & 90).

Πίνακας 26: Συμμετοχή επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής

Δραστηριότητα	Έλεγχος της λογοκλοπής των φοιτητών. Με ποια συχνότητα χρησιμοποιείτε το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για:						
		Π	ΣΠ	ΜΦ	Σ	ΠΣ	Μ
Δραστηριότητα 1	τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου.	99	9	5	6	3	1,40
Δραστηριότητα 2	τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο.	95	9	8	2	8	1,52

Σημειώσεις: Π-Ποτέ, ΣΠ-Σπάνια, ΜΦ-Μερικές φορές, Σ-Συχνά, ΠΣ-Πολύ συχνά, Μ-Mean

Συγκεκριμένα, σχεδόν **τέσσερις στους πέντε συμμετέχοντες** (81%, $n = 99$) δήλωσαν ότι **δε χρησιμοποιούν το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής** για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου ούτε για τον έλεγχο των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο (78%, $n = 95$). Το προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που χρησιμοποιεί με μεγάλη συχνότητα (συχνά ή πολύ συχνά) το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής στην πρώτη περίπτωση ανέρχεται στο 7% ($n = 9$) και στη δεύτερη περίπτωση στο 8% ($n = 10$).

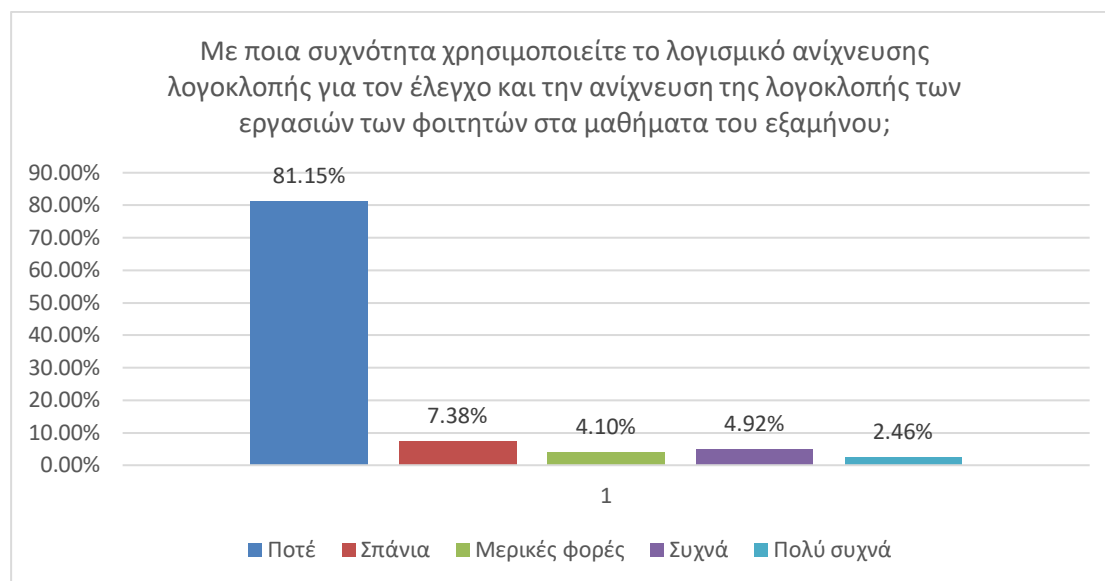

Figure 89: Συχνότητα χρήσης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο της λογοκλοπής των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου

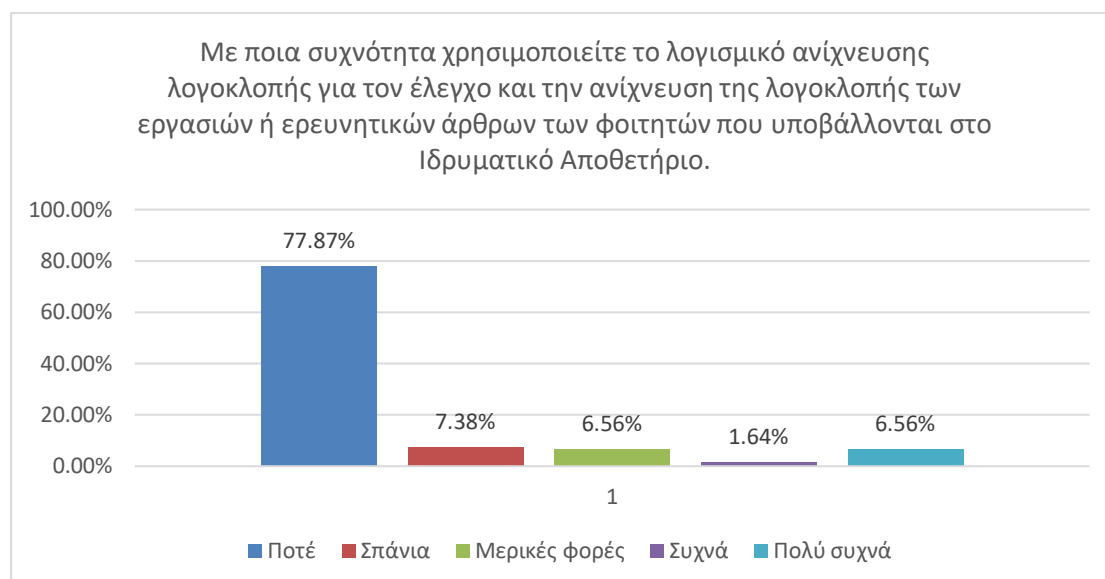

Figure 90: Συχνότητα χρήσης του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο της λογοκλοπής των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο

Στην τελευταία ερώτηση της προτελευταίας ενότητας του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν χρησιμοποιούν άλλες (εξειδικευμένες) τεχνικές και μεθόδους ελέγχου – εκτός του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής - για την ανίχνευση και τον εντοπισμό λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών. Μόλις **ένα 2%** ($n = 2$) των ερωτηθέντων απάντησε θετικά στην ερώτηση (βλ. Figure 91), ενώ ανάμεσα στα σχόλια των συμμετεχόντων αναφέρθηκε ότι πραγματοποιείται έλεγχος των εργασιών μέσω των ηλεκτρονικών μαθημάτων (elearning). Επιπρόσθετα, επισημάνθηκε ιδιαίτερα το γεγονός ότι ο **έλεγχος των εργασιών των φοιτητών** που αφορά τόσο τις εργασίες εξαμήνου όσο και τις διπλωματικές εργασίες/άρθρα που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο είναι **μέλημα του ακαδημαϊκού εκπαιδευτικού προσωπικού** και του αντίστοιχου Τμήματος σπουδών και όχι της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Ενδεικτικά, παρατίθενται τα ακόλουθα τρία σχόλια από συμμετέχοντες διαφορετικών ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που υποστηρίζουν την παραπάνω άποψη:

- Participant 50: *«Ο έλεγχος για τη λογοκλοπή πραγματοποιείται αποκλειστικά από τη γραμματεία και όλες οι εργασίες που κατατίθενται στο ιδρυματικό αποθετήριο είναι ήδη ελεγμένες για λογοκλοπή και αν έχει χρειαστεί, διορθωμένες κατόπιν υποδείξεων των ακαδημαϊκών και της σχετικής επιτροπής».*
- Participant 64: *«Ο έλεγχος των εργασιών των φοιτητών/τριών τόσο στα μαθήματα όσο και για την υποβολή στο Ιδρυματικό Αποθετήριο πραγματοποιείται από τους ίδιους τους διδάσκοντες σύμφωνα με τη σύμβαση χρήσης του λογισμικού».*
- Participant 68: *«Η Βιβλιοθήκη δεν είναι θεσμικά υπεύθυνη στα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα για τον έλεγχο της λογοκλοπής. Η χρήση του λογισμικού εντοπισμού λογοκλοπής από τη Βιβλιοθήκη γίνεται μόνο μετά από αίτημα διδάσκοντος (αρωγή στο διδάσκοντα) ή φοιτητή (αρωγή στο φοιτητή). Θεσμικά το εκάστοτε Τμήμα είναι υπεύθυνο για το παραγόμενο ερευνητικό προϊόν του».*

Να σημειωθεί, και η άποψη και των τριών παραπάνω συμμετεχόντων προέρχεται από μόνιμο ή αορίστου προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, ηλικίας άνω των 36 ετών, με προϋπηρεσία άνω των 16 ετών σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και σπουδές μετεκπαίδευσης (μεταπτυχιακό ή διδακτορικό) συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης ή την Πληροφορική.

Figure 91: Χρήση άλλων (εξειδικευμένων) τεχνικών και μεθόδων ελέγχου για την ανίχνευση και τον εντοπισμό λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών

4.5.3.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των παραπάνω αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Ωστόσο, τα αποτελέσματα δεν έδειξαν καμία στατιστικά σημαντική διαφορά.

4.5.4 Σύνοψη αποτελεσμάτων πέμπτης ενότητας ερωτηματολογίου

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της πέμπτης ενότητας του ερωτηματολογίου συντέλεσαν ως ένα βαθμό στο να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο τους στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του τελικού δείγματος των συμμετεχόντων στην έρευνα ($n = 122$), τα τρίτα τέταρτα των συμμετεχόντων (75%, $n = 92$) δήλωσαν ότι το ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται διαθέτει, πράγματι, υπηρεσία ή λογισμικό ανίχνευσης της λογοκλοπής, ενώ στην συντριπτική πλειοψηφία τους, οι παραπάνω συμμετέχοντες ανέφεραν ότι διαθέτουν το Turnitin (εμπορικό λογισμικό).

Από τους συμμετέχοντες που γνώριζαν ότι τους έχει δοθεί πρόσβαση στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος (25%, $n = 31$), σχεδόν οι μισοί διαθέτουν άδεια διαχειριστή (12%, $n = 15$) ενώ οι υπόλοιποι διαθέτουν άδεια τελικού χρήστη (13%, $n = 16$). Αντίστοιχα, από τους συμμετέχοντες που γνώριζαν ότι τους έχει

δοθεί πρόσβαση στο ιδρυματικό αποθετήριο του ακαδημαϊκού ιδρύματος στο οποίο εργάζονται (44%, $n = 54$), λίγο παραπάνω από τους μισούς διαθέτουν άδεια διαχειριστή (23%, $n = 28$) ενώ οι υπόλοιποι διαθέτουν άδεια τελικού χρήστη (21%, $n = 26$).

Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι σχεδόν ένας στους πέντε συμμετέχοντες (19%, $n = 23$) δήλωσε έχει χρησιμοποιήσει έστω και μία φορά το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου ενώ το 22% ($n = 27$) των συμμετεχόντων του τελικού δείγματος έχει χρησιμοποιήσει το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο.

Ακόμη, επισημάνθηκε ιδιαίτερα από έναν μικρό αριθμό συμμετεχόντων το γεγονός ότι ο έλεγχος των εργασιών των φοιτητών που αφορά τόσο τις εργασίες εξαμήνου όσο και τις διπλωματικές εργασίες/άρθρα που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο είναι μέλημα του ακαδημαϊκού εκπαιδευτικού προσωπικού και του αντίστοιχου Τμήματος σπουδών, που θεσμικά είναι υπεύθυνο για το παραγόμενο ερευνητικό προϊόν του, και όχι της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης.

4.6 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών

Διττός ήταν ο σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου, όπου αφενός είχε ως στόχο να εξετάσει την συνεργασία του προσωπικού της βιβλιοθήκης με το διδακτικό προσωπικό, τα ακαδημαϊκά τμήματα και τους διοικητικούς και οργανωτικούς φορείς των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων με σκοπό τη διαχείριση και στον περιορισμό του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην τριτοβάθμια και αφετέρου να προσδιοριστούν οι σημαντικότερες δυσκολίες και προκλήσεις αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής.

4.6.1 Συνεργασία των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής

Η πρώτη ερώτηση της τελευταίας ενότητας του ερωτηματολογίου επικεντρώνεται στη συνεργασία του προσωπικού της βιβλιοθήκης με το διδακτικό προσωπικό, τα ακαδημαϊκά τμήματα και τους διοικητικούς και οργανωτικούς φορείς των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Για αυτόν τον σκοπό, εξετάστηκε και αξιολογήθηκε η συχνότητα συμμετοχής

των ερωτηθέντων στην ακόλουθη λίστα δραστηριοτήτων (Δραστηριότητα 1 – 6) που αφορά τη συνεργασία των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα, όπως έχει αναδειχθεί από τη σχετική βιβλιογραφία, με σκοπό τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών:

- **Δραστηριότητα 1:** Συναντήσεις με το προσωπικό των ακαδημαϊκών τμημάτων για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών.
- **Δραστηριότητα 2:** Συνεργασία με ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής.
- **Δραστηριότητα 3:** Συνεργασία με καθηγητές για την ανασχεδίαση εργασιών για την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών.
- **Δραστηριότητα 4:** Βοήθεια και υποστήριξη ακαδημαϊκών ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών.
- **Δραστηριότητα 5:** Εκπαίδευση ακαδημαϊκού προσωπικού σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας.
- **Δραστηριότητα 6:** Συμμετοχή στη διαμόρφωση και χάραξη της Πολιτικής Λογοκλοπής και εφαρμογής των διαδικασιών του ακαδημαϊκού ιδρύματος.

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 27 και στα γραφήματα που ακολουθούν (Figure 92 -97). Συνολικά, σχεδόν **το ένα τρίτο των ερωτηθέντων** στο τελικό δείγμα (34%, $n = 42$) δήλωσε ότι **δε έχει συμμετάσχει** σε καμία από τις **συνεργατικές δραστηριότητες** (Δραστηριότητα 1 – 6) με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα για την καταπολέμηση της λογοκλοπής των φοιτητών. Το υπόλοιπο 66% ($n = 79$) του δείγματος δήλωσαν ότι συμμετέχουν με την ακόλουθη συχνότητα στις παρακάτω συνεργατικές δραστηριότητες:

- Σε ποσοστό 15% (Συχνά, Πολύ συχνά) παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη στους ακαδημαϊκούς ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών. (**Δραστηριότητα 4**, $M = 2,01$).
- Σε ποσοστό 14% (Συχνά, Πολύ συχνά) παρέχουν εκπαίδευση στο ακαδημαϊκό εκπαιδευτικό προσωπικό σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας (**Δραστηριότητα 5**, $M = 1,98$).
- Σε ποσοστό 14% (Συχνά, Πολύ συχνά) συνεργάζονται με τα ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής (**Δραστηριότητα 2**, $M = 1,97$).
- Σε ποσοστό 11% (Συχνά, Πολύ συχνά) συνεργάζονται με καθηγητές για την ανασχεδίαση εργασιών για την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών (**Δραστηριότητα 3**, $M = 1,83$).

- Σε ποσοστό 9% (Συχνά, Πολύ συχνά) πραγματοποιούν συναντήσεις με το προσωπικό των ακαδημαϊκών τμημάτων για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών (**Δραστηριότητα 1**, $M = 1,68$).
- Σε ποσοστό 8% (Συχνά, Πολύ συχνά) συμμετέχουν στη διαμόρφωση και χάραξη της Πολιτικής Λογοκλοπής και εφαρμογής των διαδικασιών του ακαδημαϊκού ιδρύματος (**Δραστηριότητα 6**, $M = 1,66$).

Πίνακας 27: Συνεργατικές δραστηριότητες των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής

Δραστηριότητα	Συνεργατικές δραστηριότητες των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής	Συνεργατικές δραστηριότητες των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής					
		Π	ΣΠ	ΜΦ	Σ	ΠΣ	Μ
Δραστηριότητα 1	Συναντήσεις με το προσωπικό των ακαδημαϊκών τμημάτων για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών.	73	27	10	9	2	1,68
Δραστηριότητα 2	Συνεργασία με ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής.	63	24	17	9	8	1,97
Δραστηριότητα 3	Συνεργασία με καθηγητές για την ανασχεδίαση εργασιών για την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών.	66	28	14	8	5	1,83
Δραστηριότητα 4	Βοήθεια και υποστήριξη ακαδημαϊκών ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών.	60	24	19	12	6	2,01
Δραστηριότητα 5	Εκπαίδευση ακαδημαϊκού προσωπικού σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας.	61	24	19	11	6	1,98
Δραστηριότητα 6	Συμμετοχή στη διαμόρφωση και χάραξη της Πολιτικής Λογοκλοπής και εφαρμογής των διαδικασιών του ακαδημαϊκού ιδρύματος.	77	20	14	8	2	1,66
Σημειώσεις: Π-Ποτέ, ΣΠ-Σπάνια, ΜΦ-Μερικές φορές, Σ-Συχνά, ΠΣ-Πολύ συχνά, Μ-Mean							

Δραστηριότητα 1: Συναντήσεις με το προσωπικό των ακαδημαϊκών τμημάτων για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών.

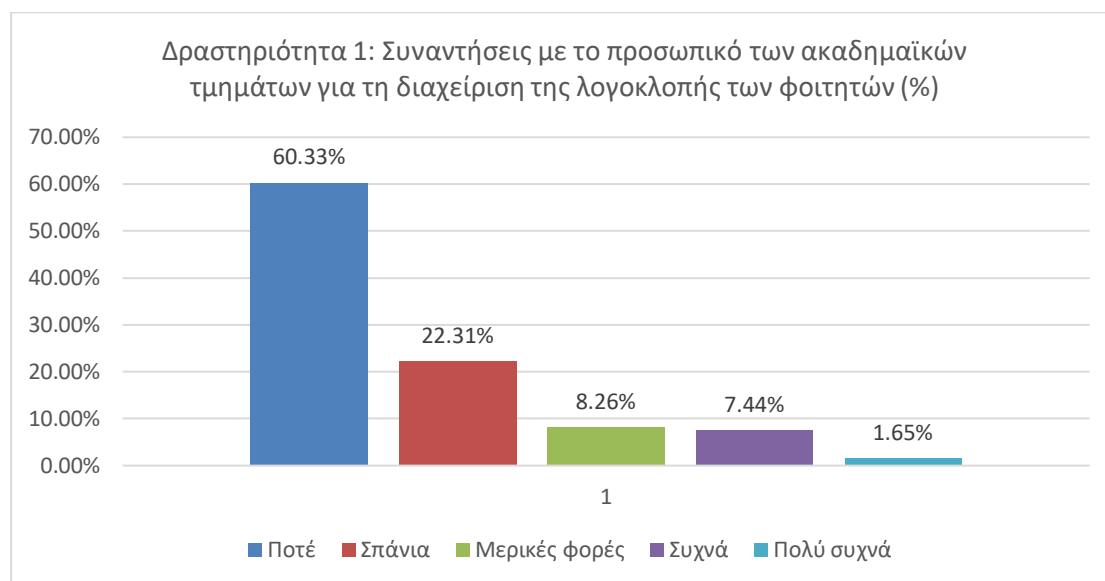

Figure 92: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (1)

Δραστηριότητα 2: Συνεργασία με ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής.

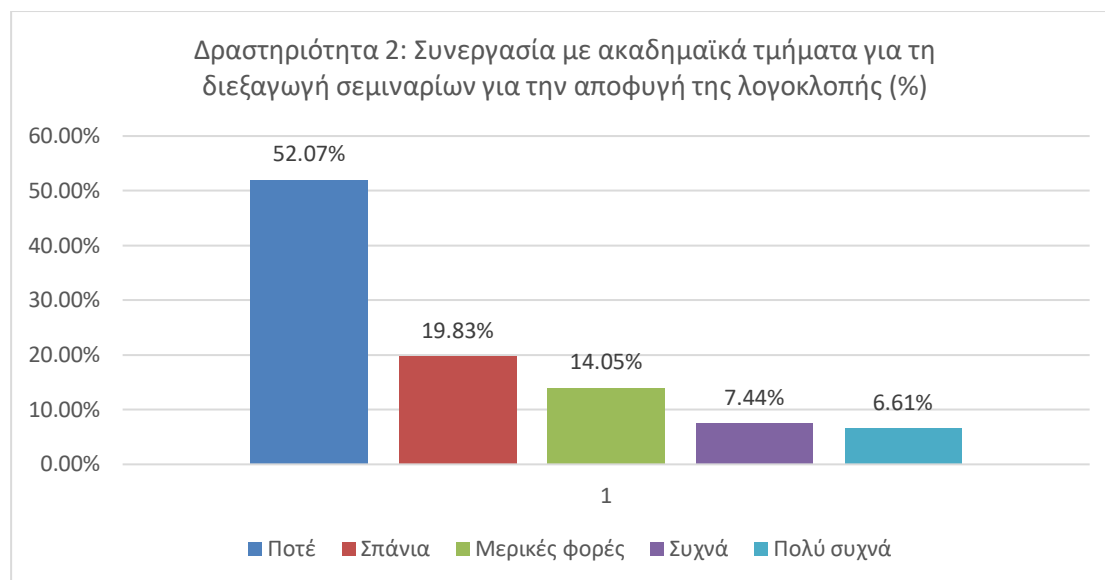

Figure 93: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (2)

Δραστηριότητα 3: Συνεργασία με καθηγητές για την ανασχεδίαση εργασιών για την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών.

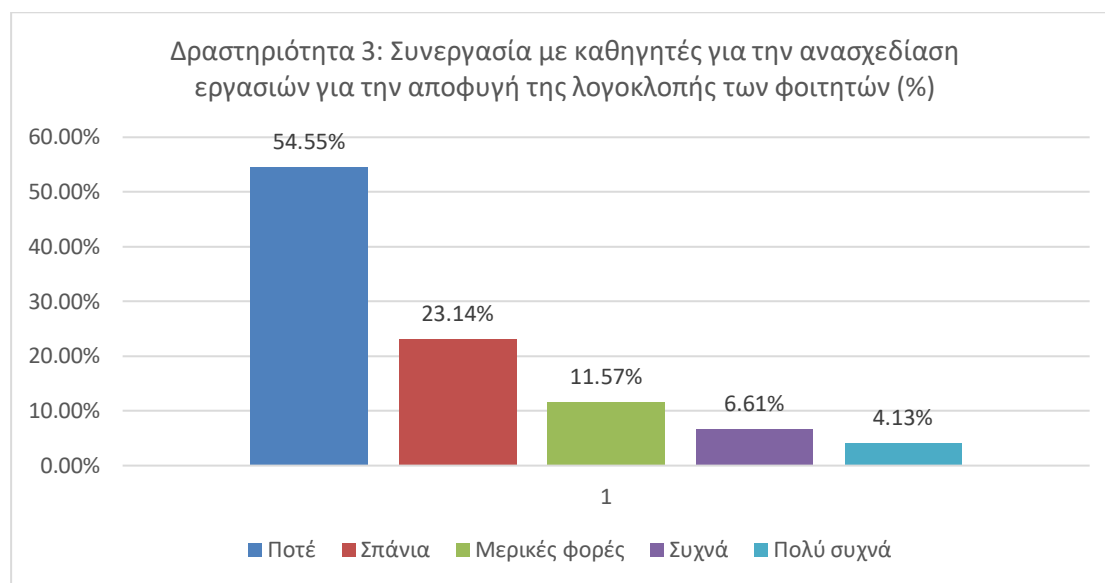

Figure 94: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (3)

Δραστηριότητα 4: Βοήθεια και υποστήριξη ακαδημαϊκών ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών.

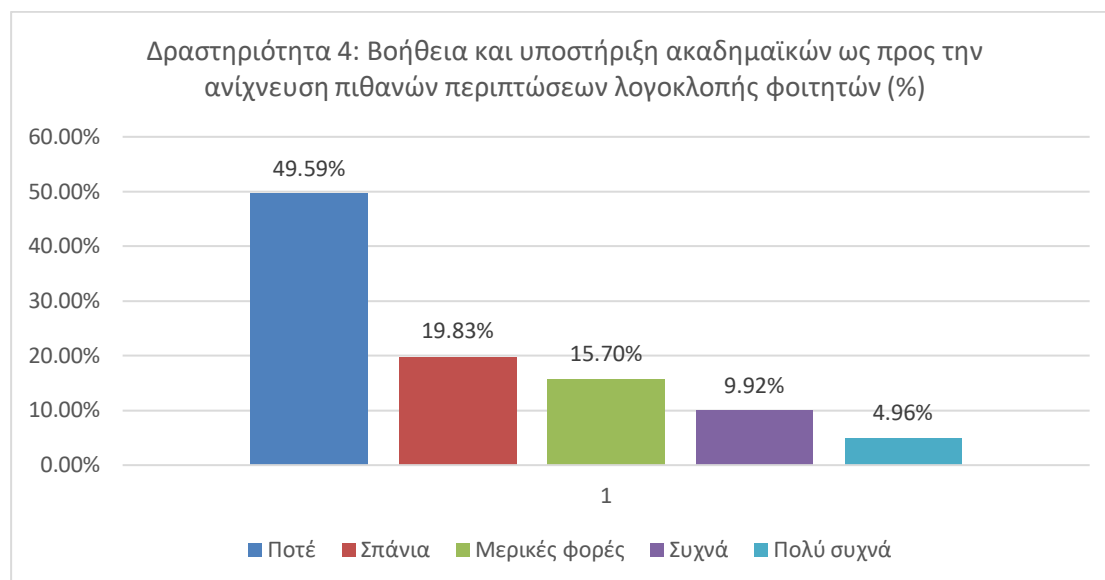

Figure 95: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (4)

Δραστηριότητα 5: Εκπαίδευση ακαδημαϊκού προσωπικού σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας.

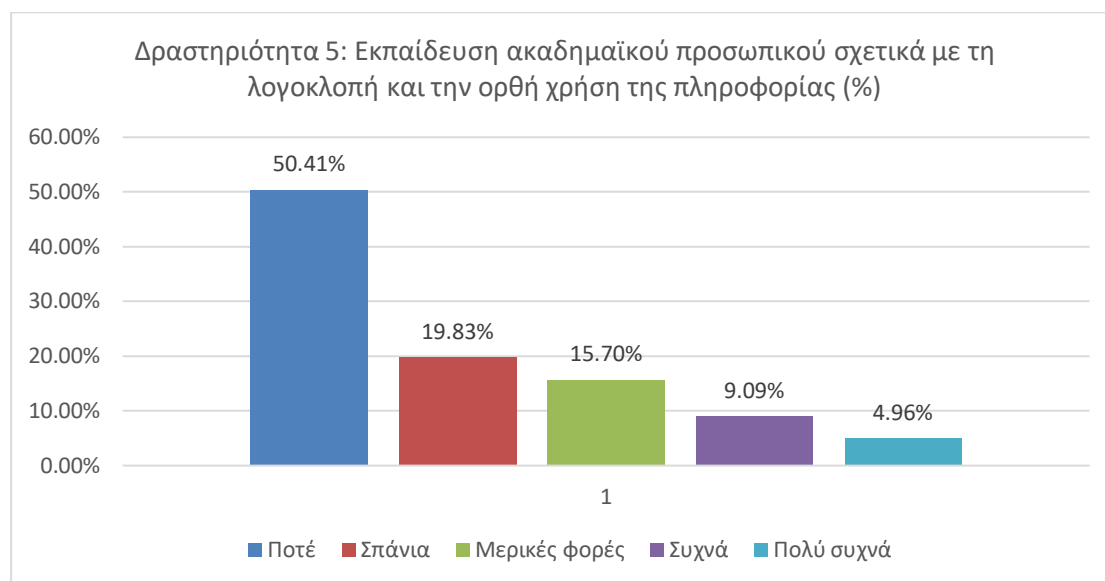

Figure 96: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (5)

Δραστηριότητα 6: Συμμετοχή στη διαμόρφωση και χάραξη της Πολιτικής Λογοκλοπής και εφαρμογής των διαδικασιών του ακαδημαϊκού ιδρύματος.

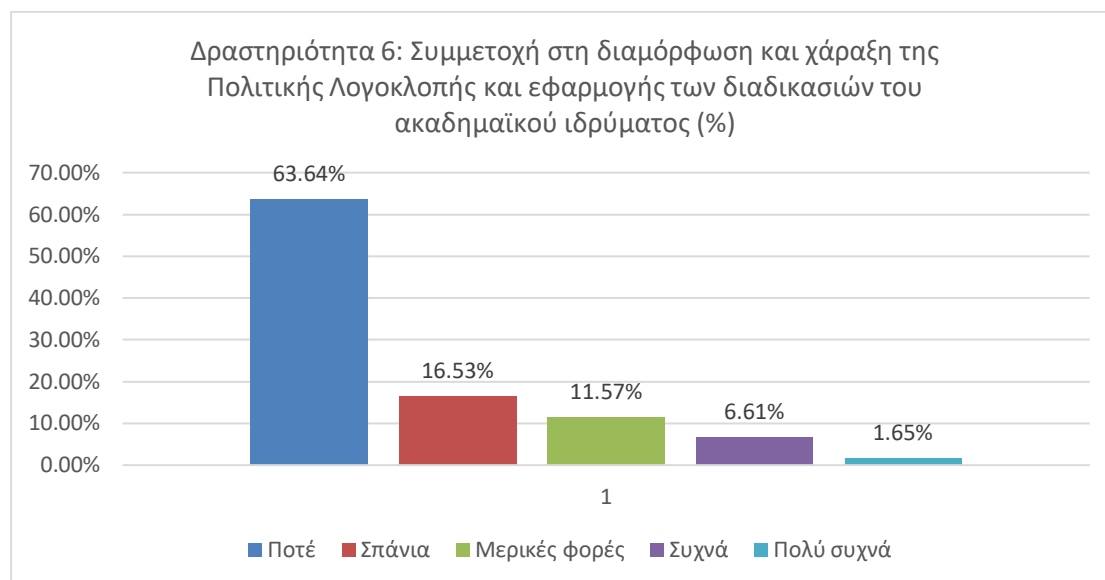

Figure 97: Συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκη σε συνεργατικές δραστηριότητες των με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής (56)

4.6.1.1 Επαγωγική στατιστική (Inferential Statistics)

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε σύγκριση των παραπάνω αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης ενότητας του ερωτηματολογίου βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (προσωπικό βιβλιοθήκης-σχέση εργασίας, ηλικία και προϋπηρεσία σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες). Ωστόσο, τα αποτελέσματα δεν έδειξαν καμία στατιστικά σημαντική διαφορά.

4.6.2 Δυσκολίες και προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών

Στην προτελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου έγινε μια προσπάθεια να διερευνηθούν οι σημαντικότερες δυσκολίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην προσπάθειά τους ως προς την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Τα αποτελέσματα, όπως παρουσιάζονται στην Πίνακα 28 και στο Γράφημα 98, έδειξαν ότι σχεδόν **οι μισοί από τους συμμετέχοντες** στο τελικό δείγμα (51%, $n = 62$) θεωρούν προβληματική τη **συνεργασία τους με τους ακαδημαϊκούς**, το διδακτικό προσωπικό και τα ακαδημαϊκά τμήματα. Ένα αξιοσημείωτο ποσοστό των συμμετεχόντων (43%, $n = 52$) θεωρεί ότι **δεν έχει επαρκείς γνώσεις ή/και δεξιότητες** ώστε να συμμετέχει ενεργά στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών ενώ ταυτόχρονα, ένα αντίστοιχο, σχεδόν, ποσοστό συμμετεχόντων (41%, $n = 49$) αναφέρει **περιορισμούς σε χρόνο** ως τροχοπέδη για τη συμμετοχή τους στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής.

Πίνακας 28: Δυσκολίες ή προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών

Δυσκολίες ή προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών	Frequency	Percentage (%)
Περιορισμοί σε χρόνο.	49	40,50%
Δυσκολία στην επικοινωνία με τους φοιτητές.	28	23,14%
Συνεργασία με ακαδημαϊκούς, διδακτικό προσωπικό και ακαδημαϊκά τμήματα.	62	51,24%
Πολιτική ακαδημαϊκού ιδρύματος για τη συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής.	45	37,19%
Έλλειψη επαρκών γνώσεων ή/και δεξιοτήτων.	52	42,98%
Άλλο	5	4,13%

Επιπλέον, ένα ποσοστό της τάξης του 37% ($n = 45$) των συμμετεχόντων θεωρεί ότι η **Πολιτική του ακαδημαϊκού ιδρύματος** στο οποίο εργάζονται δεν υποστηρίζει τη

συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής. Ακόμη, ένα μικρότερο ποσοστό (23%, $n = 28$) επισήμανε τις **δυσκολίες στην επικοινωνία με τους φοιτητές**. Από τους συμμετέχοντες που επέλεξαν την επιλογή 'Άλλο' (4%, $n = 5$), αναφέρθηκαν μεταξύ άλλων, οι δυσκολίες λόγω έλλειψης προσωπικού, η έλλειψη ενιαίας πολιτικής του ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής, οι δυσκολίες στην εκπαιδευτική διαδικασία και η άγνοια εκ μέρους των φοιτητών. Τέλος, ένας συμμετέχοντες ανέφερε ότι δε θεωρεί ότι υπάρχει κάποια δυσκολία σε αυτό το ρόλο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής.

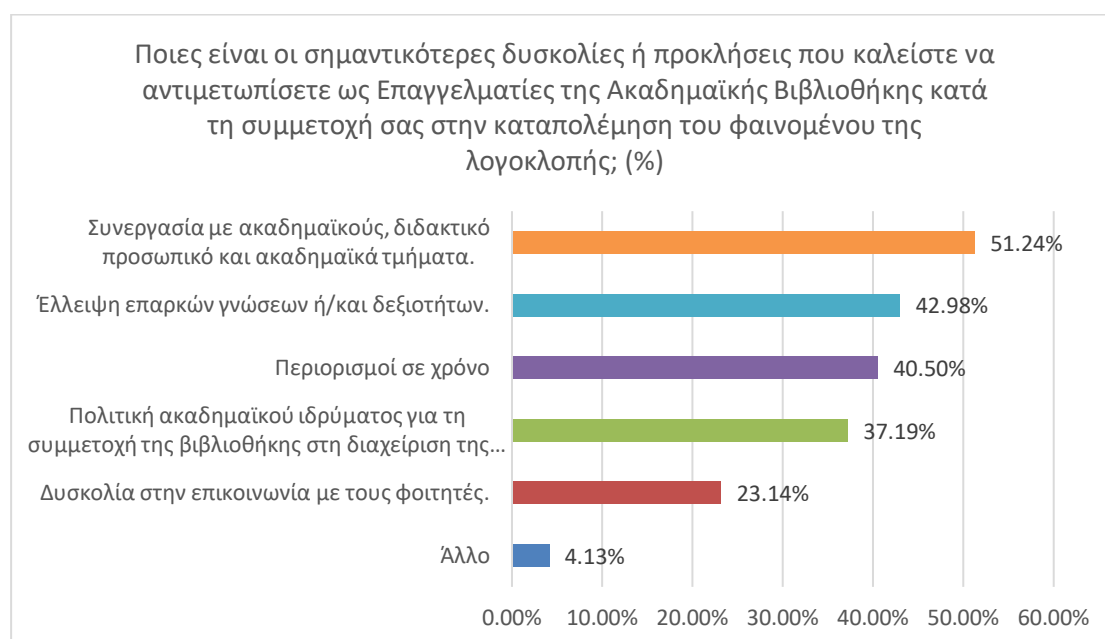

Figure 98: Δυσκολίες ή προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών

4.6.3 Σχόλια συμμετεχόντων σχετικά με την ερευνητική μελέτη

Στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου δόθηκε η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να υποβάλλουν πρόσθετα σχόλια σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη. Η ανατροφοδότηση ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη και σημαντική, σε διάφορες πτυχές της μελέτης, ενώ αξίζει να αναφερθούν τα ακόλουθα (η σειρά είναι τυχαία και δεν ενέχει βαθμό σημαντικότητας καθώς όλα τα σχόλια θεωρούνται ίδιας σημασίας):

- Διευκρινίστηκε ότι υπάρχει διάκριση μεταξύ των καθηκόντων των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και κάποιες από τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου θα ήταν σκόπιμο να απευθυνθούν κυρίως σε προσωπικό με καθήκοντα που περιλαμβάνουν την επικοινωνία με τους χρήστες και την

εξυπηρέτηση και εκπαίδευση χρηστών. Συνεπώς, ερωτήσεις που δεν αφορούσαν προσωπικό που εμπλέκεται με την επικοινωνία με τους χρήστες δε θα έπρεπε να είναι υποχρεωτικές.

- Επισημάνθηκε, για άλλη μια φορά, από έναν αριθμό συμμετεχόντων, ότι το ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό έχει την ευθύνη και την αρμοδιότητα για τον έλεγχο της λογοκλοπής σε ερευνητικές και διπλωματικές εργασίες των φοιτητών και στην περίπτωση που το σύστημα λογισμικού καταγράφει υψηλό ποσοστό ομοιότητας να κατευθύνει τους φοιτητές στις ενέργειες που θα χρειαστεί να διενεργήσουν για την αποφυγή της λογοκλοπής. Όπως συγκεκριμένα αναφέρει ένας από τους συμμετέχοντες, *«η χρήση του λογισμικού αποφυγής λογοκλοπής απευθύνεται, σύμφωνα με τη σύμβαση προμήθειας, για χρήση από τους διδάσκοντες και υπό όρους από τους φοιτητές/τριες (δηλ. αν δώσει ο διδάσκων/ουσα την άδεια). Η Βιβλιοθήκη έχει λοιπόν εδώ την υποχρέωση της εκπαίδευσης και καθοδήγησης, όχι του ελέγχου»*.
- Επιπρόσθετα, σε συνέχεια της προηγούμενης παρατήρησης, επισημάνθηκε από έναν συμμετέχοντα ότι η συμβολή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων *«ζητείται σε ορισμένες περιπτώσεις από τους καθηγητές σχετικά με τη χρήση του λογισμικού Turnitin ή από τους φοιτητές που αντιμετωπίζουν ένα υψηλό ποσοστό ομοιότητας»*.
- Αναφορά έγινε, επίσης, και στο γεγονός ότι υπάρχουν ειδικότητες που δεν εξετάζονται με γραπτές εργασίες και ως εκ τούτου δεν έχει δοθεί έμφαση στη λογοκλοπή, ιδιαίτερα με τον έλεγχο ενός συστήματος λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής.
- Επιπλέον, όπως αναφέρει ένας συμμετέχοντας, η απουσία ιδρυματικού αποθετηρίου σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος απόκτησης μιας υπηρεσίας/λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής, έχουν ως αποτέλεσμα να μην έχει δοθεί η απαραίτητη προσοχή στο συγκεκριμένο ακαδημαϊκό ίδρυμα τόσο στο θέμα της λογοκλοπής όσο και στη σημαντικότητα της πληροφοριακής παιδείας.
- Μερικοί συμμετέχοντες τόνισαν τη σημαντικότητα του αντικειμένου της ερευνητικής μελέτης και επισήμαναν ότι θα ήταν ωφέλιμο για την ακαδημαϊκή κοινότητα η πιο ενεργή συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής.
- Ένας συμμετέχοντας υποστήριξε ότι η συγκεκριμένη μελέτη παραλείπει πολύ σημαντικά τμήματα της εμπλοκής των βιβλιοθηκονόμων στη διαδικασία της λογοκλοπής και θα ήταν σκόπιμο να ανασχεδιαστεί η ερευνητική διαδικασία.

- Τέλος αναφέρθηκε και ένα χρήσιμο σχόλιο σχετικά με τη διατύπωση του ερωτηματολογίου και συγκεκριμένα ότι απουσιάζει η αναφορά του θηλυκού φύλου από τους τύπους των ουσιαστικών.

4.6.4 Σύνοψη αποτελεσμάτων πέμπτης ενότητας ερωτηματολογίου

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της έκτης και τελευταίας ενότητας του ερωτηματολογίου συντέλεσαν ως ένα βαθμό στο να εξεταστούν οι τρέχουσες συνεργατικές δραστηριότητες των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης με το διδακτικό προσωπικό, τα ακαδημαϊκά τμήματα και τους διοικητικούς και οργανωτικούς φορείς των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων με σκοπό τη διαχείριση και στον περιορισμό του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην τριτοβάθμια. Τα αποτελέσματα από το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων στην έρευνα ($n = 121$) έδειξαν ότι τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων (66%, $n = 79$) έχουν συνεργαστεί σε ένα μικρό σχετικά βαθμό με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής. Σε πιο συχνή βάση (συχνά, πολύ συχνά), το 15% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι παρέχει βοήθεια και υποστήριξη στους ακαδημαϊκούς ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών, το 14% παρέχει εκπαίδευση στο ακαδημαϊκό εκπαιδευτικό προσωπικό σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας ενώ το ίδιο ποσοστό συνεργάζεται με τα ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής.

Στην ενότητα αυτή, έγινε επίσης μία προσπάθεια να διερευνηθούν οι σημαντικότερες δυσκολίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην προσπάθειά τους για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής, οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι η αποτελεσματική συνεργασία τους με τους ακαδημαϊκούς, το διδακτικό προσωπικό και τα ακαδημαϊκά τμήματα, η έλλειψη επαρκών γνώσεων και δεξιοτήτων, οι περιορισμοί σε χρόνο και η τρέχουσα πολιτική των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων για την ενεργό συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής.

Τέλος, στα γενικά σχόλια σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη, επισημάνθηκε, ότι το ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό έχει την ευθύνη και την αρμοδιότητα για τον έλεγχο της λογοκλοπής σε ερευνητικές και διπλωματικές εργασίες των φοιτητών, ενώ η βιβλιοθήκη μεριμνά κυρίως για την εκπαίδευση και καθοδήγηση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής καθώς, επίσης, την εκπαίδευση των χρηστών (ακαδημαϊκό προσωπικό και φοιτητές) για τη χρήση του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής.

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση – Συμπεράσματα – Μελλοντικές επεκτάσεις

5.1 Ανακεφαλαίωση

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα πραγματοποιηθεί μια συνοπτική ανακεφαλαίωση της διπλωματικής εργασίας και θα συζητηθούν τα σημαντικότερα αποτελέσματα και ευρήματα της ερευνητικής μελέτης σε σύγκριση με τη βιβλιογραφία και σχετικές ερευνητικές μελέτες.

5.1.1 Σκοπός και επι μέρους στόχοι της μελέτης

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν να διερευνήσει τις αντιλήψεις των επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των βιβλιοθηκών και ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα και να εξετάσει την τρέχουσα πρακτική των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην πρόληψη και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών. Αναλυτικότερα, η παρούσα ερευνητική μελέτη καθοδηγήθηκε από τους ακόλουθους επί μέρους στόχους:

- Να διερευνηθούν οι απόψεις των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης σχετικά με την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.
- Να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της Ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής.
- Να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους οι Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης συμμετέχουν στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά ιδρύματα.
- Να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους οι Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης συμμετέχουν στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά ιδρύματα.
- Να προσδιοριστούν οι προκλήσεις και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ώστε να συμμετέχουν ενεργά και αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Ο απώτερος στόχος ολόκληρης της μελέτης ήταν να αναδείξει το σημαντικό ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτή στην αποτελεσματική διαχείριση και καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

5.1.2 Μεθοδολογία

Οι παραπάνω επί μέρους ερευνητικοί στόχοι, σε συνδυασμό με την κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας με ιδιαίτερη έμφαση στις ερευνητικές προσπάθειες παρόμοιων μελετών στο επιστημονικό πεδίο αποτέλεσαν τη βάση για τη σχεδίαση της μεθοδολογίας και την επιλογή των καταλληλότερων μεθόδων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων στην παρούσα ερευνητική μελέτη. Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας αφορούσε το προσωπικό των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που στα κύρια καθήκοντά του εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες (βιβλιοθηκονόμοι, ειδικοί πληροφορικής, προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες).

Για τη συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιήθηκε μεικτή μεθοδολογία έρευνας (mixed method research), συνδυάζοντας ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους έρευνας, η οποία ενδείκνυται για τη μελέτη στάσεων και απόψεων. Δεδομένου του σκοπού της μελέτης και της φύσης της έρευνας, η ερευνητική μεθοδολογία περιλάμβανε δύο φάσεις. Σε πρώτη φάση διεξήχθη σε προκαταρκτικό στάδιο ποιοτική έρευνα μέσω ενδεδεχούς ανασκόπησης της βιβλιογραφίας (literature survey), απαραίτητη για να εντοπιστούν τα βασικά σημεία στα οποία θα βασιστεί το επόμενο στάδιο της έρευνας. Στη δεύτερη και κύρια ερευνητική φάση της παρούσας διπλωματικής, χρησιμοποιήθηκε έρευνα επισκόπησης απόψεων (survey research) για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων, όπου διεξήχθη, κατά κύριο λόγο, ποσοτική έρευνα με τη μορφή online ερωτηματολογίου, το περιεχόμενο του οποίου δομήθηκε βασισμένο στα ευρήματα της πρώτης φάσης. Η συγκεκριμένη μέθοδος έρευνας (survey research) αποτελεί την κύρια μέθοδο έρευνας συλλογής πρωτογενών δεδομένων στο τομέα της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης (Library & Information Science - LIS) τα τελευταία πενήντα χρόνια (Vander Kooy, 2020).

Για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων αναπτύχθηκε δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αυτοσυμπλήρωσης (self-completion online survey) με τη χρήση του LimeSurvey, ενός από τα δημοφιλέστερα λογισμικά ανοιχτού κώδικα δημιουργίας και διαχείρισης ερωτηματολογίων. Περιλάμβανε ερωτήσεις από έναν συνδυασμό ερωτήσεων κλειστού τύπου (πλειονότητα), οι οποίες ήταν πιο εύκολο να απαντηθούν και διευκόλυναν την κωδικοποίηση, την ανάλυση και την ερμηνεία των συλλεχθέντων δεδομένων, και ανοικτού τύπου (περιορισμένες) ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους

συμμετέχοντες να εκφράσουν την προσωπική τους άποψη. Η τελική μορφή του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα αποτελείται από συνολικά από είκοσι εννιά (29) ερωτήσεις, δομημένες σε έξι (6) ενότητες. Πραγματοποιήθηκε προέλεγχος του εργαλείου της έρευνας από μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, ενώ πριν την αποστολή του ερωτηματολογίου στους συμμετέχοντες, το ερευνητικό εργαλείο πήρε έγκριση την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (αριθμός έγκρισης 4134/26-01-2022).

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε μέσω email στις γραμματείες των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών καθώς, επίσης, στο προσωπικό των Βιβλιοθηκών, τα στοιχεία των οποίων ήταν διαθέσιμα στις επίσημες Ιστοσελίδες των Βιβλιοθηκών αλλά και μέσω της *Acadelib Hellenic Libraries Electronic Mailing List*. Το ερωτηματολόγιο παρέμεινε ενεργό για τρεις εβδομάδες, και συγκεκριμένα την περίοδο από 31/01/2022 έως 20/02/2022, ενώ εκτός από την αρχική πρόσκληση συμμετοχής στάλθηκαν επιπλέον δύο ευγενικές υπενθυμίσεις στους συμμετέχοντες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Σύμφωνα με τα Στατιστικά Στοιχεία Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκονόμων το σύνολο του Προσωπικού των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών το έτος 2020 ανήλθε στα 686 άτομα (ΜΟΔΙΠΑΒ, 2020). Συνολικά στην έρευνα έλαβαν μέρος 248 συμμετέχοντες, ωστόσο, μετά την εκκαθάριση των δεδομένων, το τελικό ποσοστό απόκρισης του δείγματος διαμορφώθηκε στο 21,42% (αριθμός συμπληρωμένων ερωτηματολογίων με χρήσιμα δεδομένα για στατιστική ανάλυση /συνολικό αριθμό των ατόμων που αποτελεί το δείγμα). Να σημειωθεί, ότι από τα μερικώς συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, λήφθηκαν υπόψη για το ποσοστό ανταποκρισιμότητας μόνο αυτά στα οποία είχαν συμπληρωθεί περίπου οι μισές ερωτήσεις ολόκληρου του ερωτηματολογίου. Τέλος, για την στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν χρησιμοποιήθηκε το MS Excel και το στατιστικό πακέτο SPSS και χρησιμοποιήθηκαν τόσο *descriptive* όσο και *inferential statistics*.

5.1.3 Αποτελέσματα

Στα αποτελέσματα που ακολουθούν πραγματοποιείται συζήτηση επί των βασικών σημείων και συμπερασμάτων που προέκυψαν από την ερευνητική μελέτη, σε σύγκριση με τη βιβλιογραφία σχετικά με τη λογοκλοπή στην ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά και, κυρίως, σε σύγκριση με τις τρεις σημαντικότερες ερευνητικές μελέτες της διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με το ρόλο και τη συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων και

επιστημόνων πληροφόρησης στη διαχείριση της λογοκλοπής, όπως συζητήθηκαν στο εδάφιο 2.6.

5.1.3.1 Δημογραφικά στοιχεία

Σύμφωνα με τα **δημογραφικά στοιχεία** του τελικού δείγματος ($n = 147$), το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων αποτελεί μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό (91%) των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, είναι άνω των 36 ετών και έχει κατά μέσο όρο προϋπηρεσία στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες πάνω από 16 έτη. Επιπρόσθετα, είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους βιβλιοθηκονόμοι (92%) με πτυχίο συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης (80%) ενώ πάνω από τους μισούς (54%) έχει ολοκληρώσει σπουδές μετεκπαίδευσης (μεταπτυχιακό ή διδακτορικό) είτε στη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης (πλειονότητα) ή στην Πληροφορική ή σε άλλο επιστημονικό πεδίο. Ένα μικρό ποσοστό συμμετεχόντων έχει ολοκληρώσει προπτυχιακές σπουδές (8%) ή/και μεταπτυχιακές σπουδές (4%) σε άλλο επιστημονικό πεδίο εκτός της Βιβλιοθηκονομίας και Επιστήμης της Πληροφόρησης και της Πληροφορικής. Διαπιστώνει, λοιπόν, κανείς ότι οι επαγγελματίες της ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι καλά καταρτισμένοι στο γνωστικό αντικείμενο της εργασίας τους ενώ οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν μεγάλη προϋπηρεσία και εμπειρία στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, γεγονός που καθιστά το δείγμα ικανό και αξιόπιστο ως προς το σκοπό της παρούσας ερευνητικής μελέτης.

Στα κύρια καθήκοντά τους συγκαταλέγεται η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης και η εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών της (87%) μαζί με τη διαχείριση συλλογής και την αρχειοθέτηση (71%) ενώ σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες (50%) του τελικού δείγματος συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα χρηστών. Το ποσοστό αυτό των βιβλιοθηκονόμων που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες ήταν αρκετά μεγαλύτερο από αυτό (29%) της σχετικής μελέτης των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 137). Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς, οι παραδοσιακές εργασίες που εκτελούνται σε βιβλιοθήκες εξακολουθούν να θεωρούνται ως βασικά καθήκοντα των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης με πρωταρχικό ρόλο την παροχή υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των αναγκών των χρηστών της βιβλιοθήκης. Ωστόσο, είναι πλέον εμφανής και ο νέος ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης ως *teaching librarian*, όπου εμπλέκεται ενεργά με τη διδασκαλία και την εκπαίδευση στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Σημαντική μνεία την έρευνα γίνεται, επίσης, στους βιβλιοθηκονόμους – διαχειριστές των Ιδρυματικών αποθετηρίων αλλά και σε αυτούς που διαχειρίζονται το λογισμικό

ανίχνευσης λογοκλοπής (Turnitin). Οι τελευταίοι, προσφέρουν υπηρεσίες Turnitin help desk κυρίως στο εκπαιδευτικό ακαδημαϊκό προσωπικό που αναλαμβάνει τον έλεγχο των εργασιών των φοιτητών αλλά και στους φοιτητές που χρησιμοποιούν το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής.

5.1.3.2 Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης περί λογοκλοπής

Τα αποτελέσματα της **δεύτερης ενότητας** του ερωτηματολογίου που αφορούσε τις αντιλήψεις των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης σχετικά με την έννοια και το φαινόμενο της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα συντέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στο να κατανοήσουμε πώς οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών αντιλαμβάνονται την έννοια της λογοκλοπής και σε ποιες πτυχές του πλαγιαρισμού εστιάζουν ως κύριες μορφές και αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Τα ευρήματα της συγκεκριμένης ενότητας, όπως θα συζητηθεί και στη συνέχεια, επιβεβαιώνονται και από τη σχετική βιβλιογραφία, γεγονός που συνεπάγεται ότι οι επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών έχουν, πράγματι, μία πολύ καλή αντίληψη και εικόνα του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Ορισμός λογοκλοπής

Στη βιβλιογραφία θα συναντήσει κανείς μία πληθώρα ορισμών σχετικά με τη λογοκλοπή, ωστόσο στη βασική του μορφή ορίζεται ως η οικειοποίηση του έργου ενός άλλου χωρίς την αναφορά στο δημιουργό (Bartlett & Casselden, 2011a; Darr, 2019; Kokkinos & Koulouris, 2020). Τα αποτελέσματα από το τελικό δείγμα της έρευνας ($n = 147$) έδειξαν ότι ο ορισμός της λογοκλοπής ως «*την πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή της πηγής που χρησιμοποιήθηκε*» είναι γενικά αποδεκτός από την συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (97%). Ο ορισμός αυτός ήταν συνεπής με το βασικό ορισμό στον οποίο συμφώνησαν και οι συμμετέχοντες βιβλιοθηκονόμοι της ερευνητικής μελέτης των Bartlett & Casselden (Bartlett & Casselden, 2011b, p. 38).

Η λογοκλοπή ως ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα

Στη σχετική βιβλιογραφία η πράξη της λογοκλοπής θεωρείται ως ηθικό αδίκημα ή ηθικό παράπτωμα στην επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα και ένα ζήτημα ακαδημαϊκής

ακεραιότητας (Bennett et al., 2011; Davies & Howard, 2016; Eret & Gokmenoglu, 2010; Glendinning, 2014; Park, 2003; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Thuku, 2017; Vani & Deera, 2016; Volkov et al., 2011; Wilhoit, 1994). Η μεγαλύτερη πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα (93%) υποστήριξε, πράγματι, ότι η προσφυγή στη λογοκλοπή από τους φοιτητές αποτελεί παράβαση του βασικού κανόνα της ακαδημαϊκής δεοντολογίας και ότι η αποφυγή της λογοκλοπής κάθε μορφής είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (94%). Επιπλέον, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους οι συμμετέχοντες συμφώνησαν με το γεγονός ότι η λογοκλοπή αποτελεί μία ανέντιμη πράξη (92%), η οποία θεωρείται ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα (91%) και συμβάλλει στην αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών στόχων (79%).

Η λογοκλοπή ως πειθαρχικό παράπτωμα στην ακαδημαϊκή κοινότητα

Σε εθνικό επίπεδο, η λογοκλοπή των φοιτητών αντιμετωπίζεται ως πειθαρχικό παράπτωμα σύμφωνα με το άρθρο 23 του Πρότυπου Γενικού Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των Α.Ε.Ι. (ΦΕΚ 220/Α/3.11.2008) ενώ, παράλληλα, υποστηρίζεται από τη σχετική βιβλιογραφία ότι όλα τα σχετικά περιστατικά και φαινόμενα λογοκλοπής θα πρέπει να αντιμετωπίζονται προσεκτικά από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα (Bretag, 2013; Glendinning, 2014). Στην παρούσα έρευνα, αν και τρία τέταρτα των συμμετεχόντων (76%) υποστηρίζουν ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών, ωστόσο, λίγο παραπάνω από τους μισούς συμμετέχοντες (59%) θεωρούν ότι η πράξη της λογοκλοπής των φοιτητών αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και επιφέρει ποινές. Αυτό πιθανόν να απορρέει από το γεγονός ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα δεν έχουν ενσωματώσει κατάλληλες πολιτικές λογοκλοπής, με σαφείς και συγκεκριμένες διαδικασίες για την αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου, κάτι που επισημαίνει και από τη σχετική βιβλιογραφία (Bretag, 2013; Glendinning, 2014).

Πρόθεση λογοκλοπής των φοιτητών

Ένας διαχωρισμός του φαινομένου της λογοκλοπής αφορά τη σκοπιμότητα της ίδιας της πράξης του πλαγιαρισμού, όπου και γίνεται διάκριση μεταξύ της από πρόθεσης λογοκλοπής και χωρίς πρόθεση λογοκλοπής (Jolly, 1998). Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας έδειξε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (63%) υποστηρίζει ότι οι περισσότερες περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα αποτελούν ακούσια χωρίς πρόθεση λογοκλοπή, γεγονός που

υποστηρίζεται και από τη σχετική βιβλιογραφία αναφορικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα (Darr, 2019; Maurer et al., 2006; Wilhoit, 1994; Eret & Gokmenoglu, 2010; Volkov et al., 2011).

Μορφές και τύποι λογοκλοπής

Υπάρχουν διάφορες μορφές και τύποι πλαγιαρισμού, διαφορετικής έκτασης και σημαντικότητας αλλά και διαφορετικής σκοπιμότητας. Στην παρούσα εργασία ζητήθηκε από τους επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών να δηλώσουν ποιες θεωρούν τις επικρατέστερες μορφές λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Αν και όλες οι περισσότερες μορφές λογοκλοπής αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες, ωστόσο, οι συμμετέχοντες ανέδειξαν α) την αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή προέλευση, β) την παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά των πηγών και γ) την περίπτωση της αντιγραφής και επικόλλησης φράσεων αυτοτελή, με αναφορά μεν στη πηγή αλλά χωρίς τη χρήση εισαγωγικών ως τις πιο δημοφιλείς μορφές λογοκλοπής των φοιτητών. Οι συμμετέχοντες θεώρησαν, επίσης, ότι οι φοιτητές σπάνια εμπλέκονται στις ακόλουθες τρεις μορφές πλαγιαρισμού: στην αυτολογοκλοπή, στην παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες και στην υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια του. Το γεγονός αυτό έρχεται σε συμφωνία με τα προηγούμενα αποτελέσματα της πρόθεσης λογοκλοπής, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (63%) υποστηρίζει ότι οι περισσότερες περιπτώσεις λογοκλοπής των φοιτητών αποτελούν ακούσια και χωρίς πρόθεση λογοκλοπή.

Στην αντίστοιχη ερώτηση της μελέτης των Jilani & Ahmad (2021, p. 209), οι επικρατέστεροι τύποι λογοκλοπής σύμφωνα με τους συμμετέχοντες βιβλιοθηκονόμους ήταν παρόμοιοι και περιλάμβαναν α) την αντιγραφή αυτοτελούς κειμένου χωρίς την αναφορά της πηγής, β) τη σύνοψη κειμένου, γ) την αντιγραφή κειμένου από το διαδίκτυο και η υποβολή ως δική του, και δ) την παράφραση κειμένου χωρίς την αναφορά του συγγραφέα ή της πηγής, γεγονός που υποδεικνύει και στις δύο περιπτώσεις (ερευνητικές μελέτες) την έλλειψη της ενημέρωσης των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή και την απουσία κατάλληλων δεξιοτήτων παραπομπής, βιβλιογραφικής αναφοράς, ακαδημαϊκής γραφής και παράφρασης κειμένου.

Λόγοι λογοκλοπής των φοιτητών

Υπάρχουν αρκετοί λόγοι και διαφορετικοί παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν ένα φοιτητή στη λογοκλοπή. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία και εκτενείς έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής αναπτύχθηκε η ακόλουθη λίστα με τους βασικότερους διακριτούς λόγους και αιτίες που μπορεί να οδηγήσουν ένα άτομο και συγκεκριμένα ένα φοιτητή στη λογοκλοπή. Στην παρούσα έρευνα ζητήθηκε από τους επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών να υποδείξουν, σύμφωνα με την εμπειρία τους, τους σημαντικότερους λόγους που οδηγούν τους φοιτητές στην λογοκλοπή. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ως κύριες αιτίες λογοκλοπής των φοιτητών, οι συμμετέχοντες θεωρούν α) την έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης, β) την έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής, γ) το δεισιδαιμονία και τις ευκαιρίες λόγω της απεριόριστης πρόσβασης στο διαδίκτυο, δ) την ύπαρξη υπηρεσιών συγγραφής εργασιών, ε) τη δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας και στ) την απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής. Στην αντίστοιχη ερώτηση της μελέτης των Jilani & Ahmad (2021, p. 210), διαπιστώθηκε ότι η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τη λογοκλοπή, η έλλειψη κατάλληλων κανόνων και πολιτικών κατά της λογοκλοπής, η ακαδημαϊκή πίεση και η έλλειψη δεξιοτήτων παραπομπής και αναφοράς πηγών, παράφρασης και σύνοψης ήταν οι κυριότερες αιτίες λογοκλοπής σύμφωνα με τους επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Τρία σημαντικά σημεία απορρέουν από τα παραπάνω αποτελέσματα. Πρώτον, η έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης υποδηλώνει την ανάγκη της εκπαίδευσης των φοιτητών και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας για την αποφυγή και πρόληψη της λογοκλοπής, όπως άλλωστε επισημαίνεται και στη σχετική βιβλιογραφία (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Mages & Garson, 2010; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Nilsen, 2012; Roberts, 2007a, 2007b; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Spring & Adams, 2013; Thuku, 2017; Urmeier, 2012).

Δεύτερον, η ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή, από τις πρώτες κιόλας εβδομάδες φοίτησής τους στα ακαδημαϊκά ιδρύματα εκπαίδευσης θεωρείται επιτακτική ανάγκη για την καταπολέμηση του φαινομένου του πλαγιαρισμού (Cheema et al., 2011; Darr, 2019; Eret & Gokmenoglu, 2010; Mundava & Chaudhuri, 2007). Τρίτον, η αναφορά και στις δύο μελέτες όσον αφορά την απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής είναι πιθανόν να

αποτελεί ένδειξη ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα θα χρειαστεί να ενισχύσουν τους μηχανισμούς τους ενάντια στη λογοκλοπή και να αναπτύξουν πιο διακριτές και σαφείς πολιτικές και κανονισμούς λογοκλοπής και ακαδημαϊκής ακεραιότητας, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω.

5.1.3.3 Αντιλήψεις βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής

Τα αποτελέσματα της **τρίτης ενότητας** του ερωτηματολογίου που αφορούσε τις αντιλήψεις των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων της Πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής συντέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στο να κατανοήσουμε πώς οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών αντιλαμβάνονται το ρόλο τους αλλά και το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη, στην αποφυγή μέσω εκπαίδευσης και στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών.

Πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης, της υποστήριξης και της εκπαίδευσης των φοιτητών

Η σημαντικότητα της πρόληψης της λογοκλοπής από τον εντοπισμό της μετά την πράξη επισημαίνεται στη μελέτη πολλών ερευνητών και βιβλιοθηκόμων του πεδίου ενώ παράλληλα επισημαίνεται και η ανάγκη για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να αναπτύξουν κατάλληλες στρατηγικές ώστε να αυξήσουν την ενημέρωση σχετικά με το θέμα της λογοκλοπής (Auer & Krupar, 2001; Darr, 2019; Eret & Gokmenoglu, 2010; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη αποτελεί τον κατεξοχήν χώρο ενημέρωσης και πληροφόρησης στην ακαδημαϊκή κοινότητα και μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες της προς αυτήν την κατεύθυνση ώστε να συντελέσει στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018; Datig & Russell, 2014; Drinan & Gallant, 2008; Gupta, 2017; Han, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Lampert, 2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Thuku, 2017)

Πράγματι, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι στη συντριπτική πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες του τελικού δείγματος ($n = 135$) συμφωνούν με τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης των φοιτητών (93%) και μέσω της υποστήριξης και

συμβουλευτικής των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής (93%). Τα παραπάνω αποτελέσματα συμφωνούν, επίσης, με τα αντίστοιχα αποτελέσματα της πρόσφατης μελέτης των Jilani & Ahmad (2021, pp. 207, 210), όπου η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων βιβλιοθηκονόμων (95%) υπέδειξε ότι θεωρούν χρήσιμο το πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά τη λογοκλοπή (plagiarism awareness program) που παρέχεται από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων του τελικού δείγματος της έρευνάς τους ενώ το 89% θεωρούν πολύ χρήσιμη την εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας, η οποία θα συζητηθεί παρακάτω.

Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, μία προληπτική προσέγγιση μέσω εκπαίδευσης αποτελεί μία επιτυχημένη πρακτική ώστε να περιοριστεί και να αποτραπεί με αποτελεσματικό τρόπο το φαινόμενο λογοκλοπής των φοιτητών (Darr, 2019). Η εκπαίδευση αυτή περιλαμβάνει την κατανόηση των ψηφιακών πόρων ως πηγές έρευνας και πληροφόρησης, την ηθική χρήση της πληροφορίας, την ορθή χρήση των παραπομπών, της παράφρασης και της συγγραφής και δημοσίευσης ψηφιακών πόρων (άρθρων, βιβλίων, παρουσιάσεων κλπ) (Ameen & Mansoor, 2018; Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Mages & Garson, 2010; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Roberts, 2007a, 2007b; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Spring & Adams, 2013; Thuku, 2017). Η αποφυγή της λογοκλοπής από τους φοιτητές είναι, επίσης, δυνατή με την ανάπτυξη ενός συνόλου δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας και ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού (Darr, 2019; Gupta, 2017; Hendrix, 2016; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Kokkinos & Koulouris, 2020; Michalak et al., 2018; Nilsen, 2012; Thuku, 2017; Urmeier, 2012).

Στην σχετική έρευνα των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 138), στη συντριπτική πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι μέρος του ρόλου των βιβλιοθηκονόμων είναι να διδάξουν τους φοιτητές σχετικά με τη λογοκλοπή. Σε αυτό το υψηλό ποσοστό κυμαίνεται και το ποσοστό των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα (92%) που συμφωνούν με τον ενεργό ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.

Αντίστοιχα, στην πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες της παρούσας μελέτης δήλωσαν ότι συμφωνούν με τη συμμετοχή των ίδιων ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε έναν αριθμό δραστηριοτήτων σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα καθώς,

επίσης, στην ενεργό συμμετοχή τους σε έναν αριθμό εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών δραστηριοτήτων των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες δραστηριότητες, με τις οποίες συμφωνεί η μεγαλύτερη πλειοψηφία του τελικού δείγματος:

- εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας (98%),
- ενημέρωση των φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος τους (96%),
- στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών σχετικά την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας (96%),
- εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας (95%),
- εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού σε ποσοστό (93%),
- δημιουργία οδηγιών/εγχειριδίων αναφορικά με τα στυλ παραπομπών και τα πρότυπα βιβλιογραφίας σε ποσοστό (93%),
- υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή (90%),
- εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας σε ποσοστό (90%),
- εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας (89%),
- ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής (87%), και
- ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος (84%).

Έλεγχος των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών

Εκτός, όμως από την ενεργό συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαδικασία της εκπαίδευσης των φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή, ένας αριθμός ερευνητών και επιστημόνων επισημαίνουν επιπρόσθετα το σημαντικό και καθοριστικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη στην ανίχνευση και τον εντοπισμό της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018; Burke, 2005; Gupta, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021, p. 210).

Οι απόψεις των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης που πήραν μέρος στην παρούσα έρευνα ήταν αντικρουόμενες ως προς τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο των εργασιών/άρθρων για την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με ένα ποσοστό μόλις 53% των συμμετεχόντων να συμφωνούν με αυτό το ρόλο της βιβλιοθήκης. Σε αυτό το χαμηλό, σχετικά, επίπεδο ήταν και το ποσοστό των συμμετεχόντων (59%) που συμφώνησαν με την ενεργό συμμετοχή τους στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών με τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού. Μάλιστα, όπως επισημάνθηκε από ένα ποσοστό των συμμετεχόντων (περίπου 20%), η χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες των φοιτητών θεωρείται αποκλειστική ευθύνη του επιβλέποντα καθηγητή και της αρμόδιας επιτροπής ενώ η βιβλιοθήκη και κατά επέκταση το Ιδρυματικό Αποθετήριο είναι αποδέκτης του τελικού εγκεκριμένου για την ορθότητα και την ακαδημαϊκή συνέπεια ερευνητικού προϊόντος από το εκάστοτε Τμήμα που ο φοιτητής εκπονεί την εργασία του. Αυτές οι αντικρουόμενες απόψεις είναι, πράγματι, εμφανείς και στη σχετική βιβλιογραφία όπου ένα επιστημόνων και επαγγελματιών της βιβλιοθήκης υποστηρίζουν ότι οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης έχουν τη δυνατότητα και θα ήταν σκόπιμο και χρήσιμο να βοηθήσουν τους ακαδημαϊκούς στον έλεγχο, την ανίχνευση και τον εντοπισμό της λογοκλοπής των φοιτητών (Ameen & Mansoor, 2018; Burke, 2005; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011) ενώ κάποιοι άλλοι αμφισβητούν τον παραπάνω ρόλο των βιβλιοθηκονόμων ως “plagiarism detectors” (Bartlett & Casselden, 2011a; Urmeier, 2012).

Με μεθόδους επαγωγικής στατιστικής διαπιστώθηκε, επίσης, ότι στατιστικά σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών με βάση την προϋπηρεσία τους. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες που ανήκουν στο μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό συμφωνούν σε μικρότερο ποσοστό στη συμμετοχή τους και στις τρεις δραστηριότητες ελέγχου της λογοκλοπής που εξετάστηκαν στην έρευνα σε σύγκριση με αυτούς που ανήκουν σε ορισμένους ή με ανάθεση έργου προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών

Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι το ποσοστό των ερωτηθέντων που συμφώνησαν στην ενεργό συμμετοχή τους ως επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής σε εργασίες ή/και άρθρα των φοιτητών που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο με τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού ήταν σημαντικά μεγαλύτερο (72%). Αυτό αναδεικνύει και το

κρίσιμο ρόλο που έρχονται να διαδραματίσουν τα ιδρυματικά αποθετήρια στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής. Ταυτόχρονα, όμως, σημαντικό ρόλο έχουν ξεκινήσει να αποκτούν προς αυτήν την κατεύθυνση και οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι ως διαχειριστές των ιδρυματικών αποθετηρίων, που αντιλαμβάνονται πλέον το ρόλο τους ως αρωγοί στην προσπάθεια καταπολέμησης του φαινομένου της λογοκλοπής.

Συμμετοχή στη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος

Στο πλαίσιο της στρατηγικής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων για την αντιμετώπιση της λογοκλοπής χρησιμοποιούνται διάφοροι μηχανισμοί όπως είναι η σχετική ενημέρωση των φοιτητών, η κατάλληλη εκπαίδευση τους, η ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακού πληροφοριακού γραμματισμού, η δημιουργία κέντρων συμβουλευτικής υπηρεσίας λογοκλοπής, η χρήση κατάλληλων μηχανισμών, εργαλείων και λογισμικών ανίχνευσης κ λογοκλοπής όπως, επίσης, η πολιτική κυρώσεων των φοιτητών στα πλαίσια καταπολέμησης του φαινομένου (Duggan, 2009; Hendrix, 2016). Στη διαμόρφωση της στρατηγικής και πολιτικής κατά της λογοκλοπής, η συμμετοχή και η συμβολή των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων, λόγω της εμπειρίας τους και των γνώσεων τους, είναι ιδιαίτερα σημαντική ώστε να προάγουν μια κουλτούρα ακαδημαϊκής ακεραιότητας και ηθικής χρήσης της πληροφορίας στην ακαδημαϊκή κοινότητα (Idiegbeyan-ose et al., 2018; Jilani & Ahmad, 2021; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι σχεδόν τα τρία τέταρτα των συμμετεχόντων του τελικού δείγματος (79%) συμφώνησαν με τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.

5.1.3.4 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών

Τα αποτελέσματα της **τέταρτης ενότητας** του ερωτηματολογίου που αφορούσε τη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών συντέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στο να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο τους στην πρόληψη της λογοκλοπής, συμπεριλαμβανομένου της ενημέρωσης

και υποστήριξης των φοιτητών κατά της λογοκλοπής και της συμμετοχής τους σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών.

Κανονισμός κατά της Λογοκλοπής

Στο βιβλίο του Harris (2001) με τίτλο «*The plagiarism handbook: strategies for preventing, detecting, and dealing with plagiarism*», δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη επίσημου κανονισμού κατά της λογοκλοπής από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, ως μία συστηματική στρατηγική διαχείρισης του φαινομένου. Στην έρευνα των Snyder Gibson & Chester-Fangman (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 138), το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (85%) δήλωσε ότι το ακαδημαϊκό τους ίδρυμα έχει αναπτύξει πολιτική λογοκλοπής (plagiarism policy) ενώ ακόμη μεγαλύτερο ήταν το ποσοστό των συμμετεχόντων (89%) στην πρόσφατη μελέτη των Jilani & Ahmad (2021, p. 208) που δήλωσε ότι το ακαδημαϊκό τους ίδρυμα διαθέτει πολιτική λογοκλοπής. Επιπλέον, στην τελευταία μελέτη σχεδόν οι μισοί από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ότι οι κανόνες/πολιτικές κατά της λογοκλοπής που παρέχονται μέσω της βιβλιοθήκης παίζουν σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση των φοιτητών (Jilani & Ahmad, 2021, p. 208).

Στην παρούσα έρευνα, εξετάστηκε εάν υπάρχει «Κανονισμός κατά της λογοκλοπής» ή άλλος σχετικός οδηγός διαθέσιμος και προσβάσιμος από τους φοιτητές στην Ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη που εργάζονται οι συμμετέχοντες. Από το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων στην έρευνα, σχεδόν το 39%, υποστήριξε ότι υπάρχει σχετικός οδηγός ενώ ένας στους έξι συμμετέχοντες (16%) δε γνώριζε την ύπαρξη και διάθεση σχετικού οδηγού. Επισημάνθηκε, επίσης, από κάποιους από τους συμμετέχοντες ότι δεν υπάρχει επίσημος κανονισμός κατά τις λογοκλοπής στο ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται, αλλά αναλυτικές οδηγίες και πληροφορίες που αφορούν θέματα σχετικά τη λογοκλοπή, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα, τα πνευματικά δικαιώματα και την πληροφοριακή παιδεία.

Τα παραπάνω δεδομένα, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη διαμόρφωσης κατάλληλης πολιτικής κατά της λογοκλοπής αλλά και μιας οργανωμένης στρατηγικής διαχείρισης της λογοκλοπής από τα ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα, η οποία εκτός από την ανάπτυξη ενός επίσημου κανονισμού κατά της λογοκλοπής θα περιλαμβάνει και μηχανισμούς πρόληψης και ελέγχου της λογοκλοπής, αποτελεσματική εκπαιδευτική προσέγγιση και πρακτικές ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού καθώς και πολιτική κυρώσεων των φοιτητών στο πλαίσιο καταπολέμησης του φαινομένου (Darr, 2019; Duggan, 2009; Harris, 2001; Hendrix, 2016; Jolly, 1998; Lampert, 2004). Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η πολιτική που θα ακολουθήσουν τα ακαδημαϊκά ιδρύματα για την

αποφυγή και την αντιμετώπιση της λογοκλοπής δε θα πρέπει να δημιουργεί μία κουλτούρα φόβου ή απειλών (Darr, 2019).

Συμμετοχή επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Σε ποσοστό 96% του τελικού δείγματος οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συμμετέχουν - σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό - σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι σε ποσοστό 65% προτείνουν συχνά ή πολύ συχνά σε φοιτητές πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος, σε ποσοστό 53% ενημερώνουν συχνά ή πολύ συχνά τους φοιτητές σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας, και σε ποσοστό 41% ενημερώνουν συχνά ή πολύ συχνά τους φοιτητές σχετικά με τις συνέπειες και τις επιπτώσεις της λογοκλοπής. Οι λιγότερο συχνές δραστηριότητες τους που αφορούν την πρόληψη της λογοκλοπής ήταν η ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με τον κανονικό και την πολιτική λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος, που ενδεχομένως σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα να οφείλεται στην απουσία σχετικού κανονισμού και η υποστήριξη φοιτητών που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.

Στην έρευνά των Snyder Gibson & Chester-Fangman (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 135), το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων βιβλιοθηκονόμων (90%) σχετικά με την άμεση αλληλεπίδρασή τους με τους φοιτητές, δήλωσε ότι έχει τους έχει βοηθήσει κατά την παραπομπή πηγών. Στο ίδιο σχεδόν ποσοστό (89%) ήταν και το ποσοστό των επαγγελματιών των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών που δήλωσαν ότι υποστηρίζουν τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης γραπτών εργασιών, εκ των οποίων το 50% του τελικού δείγματος παρέχει συχνή και συστηματική βοήθεια στους φοιτητές στη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Επιπλέον, στα ίδια σχεδόν ποσοστά (34%) διακυμάνθηκε και στις δύο ερευνητικές μελέτες το ποσοστό των συμμετεχόντων που σε συχνή βάση λαμβάνουν και απαντούν ερωτήσεις φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν, επίσης, ότι η ενημέρωση και η υποστήριξη των φοιτητών για θέματα σχετικά με τη λογοκλοπή, πραγματοποιείται συνήθως στο χώρο της βιβλιοθήκης, ενώ άλλες συχνές μέθοδοι είναι η δημοσίευση υλικού (εκπαιδευτικού χαρακτήρα) και η ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων

συνδέσμων στην Ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης και η τηλεφωνική επικοινωνία. Παρομοίως, στη μελέτη των Jilani & Ahmad (2021, p. 208), οι φοιτητές και ερευνητές ενημερώνονται σχετικά με τη λογοκλοπή μέσω διαφόρων μεθόδων και εργαλείων. Στη δική τους περίπτωση, τα orientation programs που πραγματοποιούνται μέσω της βιβλιοθήκης είναι η πιο δημοφιλής μέθοδος και ακολουθεί η ανάρτηση πληροφοριών μέσω της Ιστοσελίδας της βιβλιοθήκης (Jilani & Ahmad, 2021, p. 208).

Από τα παραπάνω, μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχουν σε γενικές γραμμές σε διάφορες δραστηριότητες ενημέρωσης και υποστήριξης των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής, ιδιαίτερα σε αυτές που σχετίζονται με την επαγγελματική τους εμπειρία και το γνωστικό τους υπόβαθρο, όπως είναι η ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών σχετικά με τις πηγές πληροφόρησης, την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα, την ηθική χρήση της πληροφορίας και την χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών.

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των δεδομένων πραγματοποιήθηκε, επίσης, σύγκριση των αποτελεσμάτων βασισμένη στα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων χρησιμοποιώντας μεθόδους επαγωγικής στατιστικής. Διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής βάσει τη σχέσης εργασίας τους (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου). Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου προσωπικό των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχει σε μικρότερη συχνότητα σε δραστηριότητες που αφορούν την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής σε σχέση με το μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό των βιβλιοθηκών.

Συμμετοχή σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής

Σε ποσοστό 89% του τελικού δείγματος οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συμμετέχουν - σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό - σε εκπαιδευτικές ή/και επιμορφωτικές δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής. Στο ίδιο ακριβώς ποσοστό ήταν και τα αποτελέσματα της μελέτης των Jilani & Ahmad (2021, p. 209) που αφορούσαν, ωστόσο, μόνο τη διεξαγωγή διαλέξεων (lectures) από τους βιβλιοθηκονόμους σχετικά με τη λογοκλοπή.

Στην παρούσα έρευνα σε μεγαλύτερη συχνότητα (συχνά, πολύ συχνά), οι επαγγελματίες των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχουν σε εκπαίδευση σχετικά με: α) την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας σε ποσοστό 52%, β) τη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας σε ποσοστό 46%, γ) τα εργαλεία και τα λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας σε ποσοστό 39% και με δ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακού Γραμματισμού των φοιτητών σε ποσοστό 37%. Διαπιστώθηκε, επίσης, στατιστικά σημαντική διαφορά στη συμμετοχή των επαγγελματιών της ελληνικής ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στις τέσσερις αυτές εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες βάσει τη σχέσης εργασίας τους (μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό και ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου). Συνολικά, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου προσωπικό των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών συμμετέχει σε μικρότερη συχνότητα σε εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών σε σχέση με το μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό των βιβλιοθηκών.

Επιπρόσθετα, τα παραπάνω θέματα εκπαίδευσης ήταν, επίσης, δημοφιλή και στην ερευνητική μελέτη των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 142). Για την εκπαίδευση/επιμόρφωση των φοιτητών χρησιμοποιείται σε μεγαλύτερη συχνότητα η σύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης, όπως είναι διεξαγωγή σεμιναρίων, διαλέξεων ή μαθήματος είτε δια ζώσης ή online και η συγγραφή σχετικών οδηγιών ή εκπαιδευτικού υλικού, μέθοδοι που διαπιστώνονται και στη σχετική μελέτη των Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 143).

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι λόγω της εμπειρίας και εξειδίκευσής τους, έχουν αναλάβει δραστικά τη σκυτάλη στην εκπαίδευση των φοιτητών σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή, την ηθική χρήση της πληροφορίας, τη σωστή και ορθή χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (Darr, 2019; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Lampert, 2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Roberts, 2007a; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύουν τον ενεργό ρόλο των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική διαδικασία για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Αυτό που είναι σημαντικό, είναι τα ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα να αναγνωρίσουν αυτόν το σημαντικό ρόλο των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης και να αξιοποιήσουν τη δυναμική τους στις στρατηγικές πρόληψης της λογοκλοπής.

5.1.3.5 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής

Τα αποτελέσματα της **πέμπτης ενότητας** του ερωτηματολογίου συντέλεσαν ως ένα βαθμό στο να εξεταστούν οι τρέχουσες πρακτικές των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο τους στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του τελικού δείγματος των συμμετεχόντων στην έρευνα, τα τρίτα τέταρτα των συμμετεχόντων (75%) δήλωσαν ότι το ακαδημαϊκό ίδρυμα στο οποίο εργάζονται διαθέτει, πράγματι, υπηρεσία ή λογισμικό ανίχνευσης της λογοκλοπής, ενώ στην συντριπτική πλειοψηφία τους, οι παραπάνω συμμετέχοντες ανέφεραν ότι διαθέτουν το Turnitin (εμπορικό λογισμικό).

Από τους συμμετέχοντες (25%) που γνώριζαν ότι τους έχει δοθεί πρόσβαση στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος, σχεδόν οι μισοί διαθέτουν άδεια διαχειριστή (12%) ενώ οι υπόλοιποι διαθέτουν άδεια τελικού χρήστη (13%). Αντίστοιχα, από τους συμμετέχοντες (44%) που γνώριζαν ότι τους έχει δοθεί πρόσβαση στο ιδρυματικό αποθετήριο του ακαδημαϊκού ιδρύματος στο οποίο εργάζονται, λίγο παραπάνω από τους μισούς διαθέτουν άδεια διαχειριστή (23%) ενώ οι υπόλοιποι διαθέτουν άδεια τελικού χρήστη (21%).

Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι σχεδόν ένας στους πέντε συμμετέχοντες (19%) έχει χρησιμοποιήσει έστω και μία φορά το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου ενώ το 22% των συμμετεχόντων του τελικού δείγματος έχει χρησιμοποιήσει το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο.

Ακόμη, επισημάνθηκε ιδιαίτερα από έναν αριθμό συμμετεχόντων το γεγονός ότι ο έλεγχος των εργασιών των φοιτητών που αφορά τόσο τις εργασίες εξαμήνου όσο και τις διπλωματικές εργασίες/άρθρα που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο είναι μέλημα του ακαδημαϊκού διδακτικού προσωπικού και του αντίστοιχου τμήματος σπουδών, που θεσμικά είναι υπεύθυνο για το παραγόμενο ερευνητικό προϊόν του, και όχι της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Υποστηρίχθηκε, επίσης από έναν αριθμό συμμετεχόντων, η βιβλιοθήκη μεριμνά κυρίως για την εκπαίδευση και καθοδήγηση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής καθώς, επίσης, την εκπαίδευση των χρηστών (ακαδημαϊκό προσωπικό και φοιτητές) για τη χρήση του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής. Παρόμοια άποψη συναντάμε και στη βιβλιογραφία, όπου υποστηρίζεται ότι η

βιβλιοθήκη δεν έχει τις απαραίτητες αρμοδιότητες ελέγχου και εντοπισμού της λογοκλοπής και ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων δεν είναι ο ποιοτικός έλεγχος του περιεχομένου αλλά θα πρέπει να προσανατολίζεται στην εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής (Bartlett & Casselden, 2011b; Urmeier, 2012).

Από μία άλλη οπτική γωνία, αμφισβητείται, επίσης, ο ρόλος των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων ως plagiarism detectives καθώς υποστηρίζεται ότι ο συμβουλευτικός, υποστηρικτικός και βοηθητικός ρόλος τους προς τους φοιτητές είναι τέτοιος ώστε δεν επιτρέπει ούτε από νομική αλλά ούτε από ηθική πλευράς να αναφέρει φοιτητή που ενδεχομένως να έχει υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής (Buranen, 2009, pp. 30-31). Αυτό που ίσως θα ήταν εποικοδομητικό, συνεπώς, εκτός από την εκπαίδευση, είναι μία αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ βιβλιοθηκονόμων και ακαδημαϊκού προσωπικού για τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής με έναν πιο συμβουλευτικό χαρακτήρα (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011).

5.1.3.6 Συμμετοχή των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής

Τέλος, τα αποτελέσματα της **έκτης και τελευταίας ενότητας** του ερωτηματολογίου συντέλεσαν ως ένα βαθμό στο να εξεταστούν οι τρέχουσες συνεργατικές δραστηριότητες των Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης με το διδακτικό προσωπικό, τα ακαδημαϊκά τμήματα και τους διοικητικούς και οργανωτικούς φορείς των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων με σκοπό τη διαχείριση και στον περιορισμό του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, έγινε μια προσπάθεια να προσδιοριστούν οι σημαντικότερες δυσκολίες και προκλήσεις αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής.

Συνεργασία των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης με την ακαδημαϊκή κοινότητα για τη διαχείριση της λογοκλοπής

Στη βιβλιογραφία επισημαίνεται η ανάγκη για συνεργασία των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης με τους ακαδημαϊκούς, το διδακτικό προσωπικό, την ηγεσία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων αλλά και οποιοδήποτε άλλου εμπλεκόμενου φορέα στην εκπαιδευτική διαδικασία για τον περιορισμό της λογοκλοπής και τη δημιουργία μίας ακαδημαϊκής κοινότητας που σέβεται την πνευματική ιδιοκτησία, την ηθική χρήση της πληροφορίας και την ακαδημαϊκή ακεραιότητα (Chaudhuri, 2008; Darr, 2019; Madray,

2008; Mundava & Chaudhuri, 2007; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Μια τέτοια συνεργασία θα βοηθήσει τους φοιτητές να αναγνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο οικοδομείται η γνώση βάση της βιβλιογραφίας (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 134).

Τα αποτελέσματα από το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων στην έρευνα ότι τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων (66%) έχουν συνεργαστεί σε ένα μικρό σχετικά βαθμό με την υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής. Οι μισοί από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ότι έχουν βοηθήσει και υποστηρίξει τους ακαδημαϊκούς ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών (από αυτούς μόνο το 15% σε συχνή βάση), ποσοστό μικρότερο από τη μελέτη των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 141). Επιπλέον, το 14% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι παρέχει σε συχνή βάση εκπαίδευση στο ακαδημαϊκό εκπαιδευτικό προσωπικό σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας. Ωστόσο, οι μισοί από τους συμμετέχοντες (50%) δήλωσαν ότι δεν έχουν εκπαιδεύσει ποτέ το ακαδημαϊκό προσωπικό στο θέμα της λογοκλοπής, ποσοστό ίδιο ακριβώς με αυτό της ερευνητικής μελέτης των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 139).

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, θα ήταν σκόπιμο και χρήσιμο οι βιβλιοθηκονόμοι να πραγματοποιούν περιοδικά, σε συχνή βάση μια συνάντηση με τα μέλη του διδακτικού προσωπικού ώστε να συζητήσουν θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή και τρόπους επίλυσής τους (Jilani & Ahmad, 2021, p. 209). Στην παρούσα έρευνα, διαπιστώθηκε ότι μόνο σε ένα μικρό ποσοστό (9%) οι συμμετέχοντες βιβλιοθηκονόμοι πραγματοποιούν σε συχνή βάση συναντήσεις με το προσωπικό των ακαδημαϊκών τμημάτων για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών ενώ το 60% των ερωτηθέντων δεν έχει πραγματοποιήσει καθόλου συναντήσεις με το ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό. Και στη σχετική μελέτη των Jilani & Ahmad (2021, p. 209), η συγκεκριμένη συνεργατική δραστηριότητα ήταν προβληματική, ωστόσο το ποσοστό των συμμετεχόντων που δε συμμετείχαν καθόλου ήταν μειωμένο κατά το ήμισυ (32%) σε σύγκριση με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας.

Οι βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης σε διεθνές επίπεδο έχουν ξεκινήσει να συνεργάζονται με το ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό και τα ακαδημαϊκά τμήματα ώστε να παρέχουν μέσω της βιβλιοθήκης εκπαίδευση σχετικά με την ερευνητική διαδικασία, την ηθική χρήση της πληροφορίας και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 134). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι σχεδόν οι μισοί από τους συμμετέχοντες

συνεργάζονται ως ένα βαθμό με τα ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής, όπου αυτό το ποσοστό μειώνεται δραματικά (14%) όσον αφορά το προσωπικό που διατηρεί συχνή συνεργασία για εκπαιδευτικό σκοπό.

Στη βιβλιογραφία, επισημαίνεται επίσης, ότι μια συνεργασία μεταξύ των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και του ακαδημαϊκού διδακτικού προσωπικού θα ήταν αποτελεσματική για την ανασχεδίαση των εργασιών με τέτοιο τρόπο ώστε να βοηθήσουν στην αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών (Hand, 2006; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Στην παρούσα έρευνα, σχεδόν ένας στους δέκα συμμετέχοντες (11%) δήλωσε ότι έχει συνεργαστεί, σε συχνή βάση, με καθηγητές ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα των ερευνητικών εργασιών, ποσοστό πολύ μικρότερο από την αντίστοιχη έρευνα των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 140).

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας έδειξε, ακόμη, ότι αν και έχει αναγνωριστεί ο σημαντικός ρόλος της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής, ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι στις περισσότερες περιπτώσεις δε ζητείται η συμβολή της στη διαμόρφωση της πολιτικής λογοκλοπής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων (Drinan & Gallant, 2008, p. 137; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 134). Μάλιστα, τα αποτελέσματα της έρευνας των Snyder Gibson & Chester-Fangman (Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011, p. 138) έδειξαν ότι το ένα τρίτο των συμμετεχόντων συμμετέχουν στη διαδικασία διαμόρφωσης της πολιτικής και των διαδικασιών κατά της λογοκλοπής. Η ίδια εικόνα παρουσιάζεται και σε εθνικό επίπεδο, καθώς από τα δεδομένα της ερευνητικής μελέτης διαπιστώθηκε ότι το 64% των συμμετεχόντων του τελικού δείγματος δε συμμετέχει στη διαμόρφωση και χάραξη της πολιτικής λογοκλοπής και εφαρμογής των διαδικασιών του ακαδημαϊκού ιδρύματος στο οποίο εργάζονται ενώ μόλις το 8% είχε συχνή συμμετοχή σε αυτές τις διαδικασίες. Στην πιο πρόσφατη μελέτη τους, οι Jilani & Ahmad (Jilani & Ahmad, 2021, p. 208) αναφέρουν ότι σχεδόν οι μισοί από τους συμμετέχοντες είχαν συμβουλευτικό χαρακτήρα κατά τη διαδικασία χάραξης και διαμόρφωσης της πολιτικής λογοκλοπής του ακαδημαϊκού ιδρύματος, όπου η πολύτιμη συμβουλευτική τους συνέβαλλε ουσιαστικά στην καταπολέμηση της λογοκλοπής.

Δυσκολίες και προκλήσεις των επαγγελματιών της βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή τους στην διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών

Στην τελευταία ενότητα έγινε, επίσης, μία προσπάθεια να διερευνηθούν οι δυσκολίες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην προσπάθειά τους για την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής, οι σημαντικότερες εκ των οποίων είναι η αποτελεσματική συνεργασία τους με τους

ακαδημαϊκούς, το διδακτικό προσωπικό και τα ακαδημαϊκά τμήματα, η έλλειψη επαρκών γνώσεων και δεξιοτήτων, οι περιορισμοί σε χρόνο και η τρέχουσα πολιτική των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων για την ενεργό συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό των συμμετεχόντων που δήλωσαν ότι θεωρούν προβληματική τη συνεργασία τους με τους ακαδημαϊκούς, το διδακτικό προσωπικό και τα ακαδημαϊκά τμήματα είναι σχεδόν διπλάσιο (51%) σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό (26%) της σχετικής ερευνητικής μελέτης των Snyder Gibson & Chester-Fangman (2011, p. 144).

Τέλος, κάποιες άλλες δυσκολίες που αναφέρθηκαν στην παρούσα έρευνα ότι αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην προσπάθειά τους να συνεισφέρουν στη διαχείριση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα είναι οι δυσκολίες λόγω έλλειψης προσωπικού, η έλλειψη ενιαίας πολιτικής του ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με την καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής, οι δυσκολίες στην εκπαιδευτική διαδικασία και η άγνοια εκ μέρους των φοιτητών.

5.2 Συζήτηση / Συμπεράσματα

Η λογοκλοπή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη μαθησιακή διαδικασία από τις μικρότερες κιάλας εκπαιδευτικές βαθμίδες ενώ η αποφυγή της αποτελεί μια σταδιακή διαδικασία ανάπτυξης δεξιοτήτων που σχετίζονται κατ' ελάχιστον με τη διαχείριση της πληροφορίας, την παράφραση και σύνοψη κειμένου, την παραπομπή και αναφορά πηγών και τη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας. Η λογοκλοπή δεν αποτελεί ένα σύγχρονο φαινόμενο της ακαδημαϊκής κοινότητας, το αντίθετο μάλιστα. Πηγάζει από τις ρίζες της ίδιας της ακαδημαϊκής γραφής και εξελίσσεται με το πέρασμα των χρόνων.

Η λογοκλοπή των φοιτητών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα αποτελεί, ωστόσο, και παραμένει εδώ και δεκαετίες ένα φαινόμενο που δυσχεραίνει την αποτελεσματικότητα της παιδαγωγικής προσπάθειας τόσο των ακαδημαϊκών όσο και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Burger, 2018, p. 1). Αυτό συμβαίνει κυρίως, διότι αποτελεί ένα πολύπλοκο φαινόμενο που περιλαμβάνει πολλούς διαφορετικούς παράγοντες (Harris, 2001).

Αυτό, όμως που πλέον είναι εφικτό, είναι η αποφυγή της λογοκλοπής μέσω της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και κυρίως μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας. Επιπλέον, ένας ανατρεπτικός παράγοντας του φαινομένου της λογοκλοπής στη σημερινή ακαδημαϊκή κοινότητα είναι η χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων ανίχνευσης λογοκλοπής, όπου δύναται να χρησιμοποιηθούν με συμπληρωματικό τρόπο, στον έλεγχο της λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών.

Είναι σημαντικό, λοιπόν, να επισημανθεί ότι η λογοκλοπή στην ακαδημαϊκή κοινότητα είναι αναπόφευκτη. Αυτό όμως που είναι εφικτό, είναι η αποτελεσματική διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα ώστε να προάγουν την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και να μεταλαμπαδεύσουν την ηθική και δεοντολογία στους αποφοίτους και μελλοντικούς επιστήμονες που θα οδηγήσουν τη σημερινή κοινωνία της γνώσης και πληροφορίας. Διότι, όπως υποστηρίζουν και οι Thomas & Sassi (2011, p. 52) η διαχείριση της ακαδημαϊκής ακεραιότητας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης έχει επιπτώσεις και αντίκτυπο πέρα από τις αίθουσες διδασκαλίας.

Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν ήδη ενεργοποιήσει κατάλληλους μηχανισμούς με σκοπό να ενημερώσουν τους φοιτητές σχετικά με τη λογοκλοπή και την έννοια της ακαδημαϊκής ακεραιότητας και της ηθικής χρήσης της πληροφορίας στην ακαδημαϊκή κοινότητα και να τους βοηθήσουν μέσω κατάλληλης εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας να αποφύγουν τη λογοκλοπή (Maurer et al., 2006). Αρωγός σε αυτήν την προσπάθεια είναι οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, οι οποίες έχουν ξεκινήσει εδώ και μερικές δεκαετίες να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση των φοιτητών, με τους επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτές να ανήκουν στην πρώτη γραμμή της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης των φοιτητών με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας (Spring & Adams, 2013; Ameen & Mansoor, 2018; Bartlett & Casselden, 2011a; Datig & Russell, 2014; Han, 2017; Idiegbeyan-ose et al., 2018; Lampert, 2004; Maxymuk, 2006; Michalak et al., 2018; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011; Urmeier, 2012).

Αρκετοί, επίσης, άλλοι ερευνητές έχουν επισημάνει το σημαντικό ρόλο της βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν στη συνολική διαχείριση της λογοκλοπής (Ameen & Mansoor, 2018; Auer & Krupar, 2001; Bartlett & Casselden, 2011a, 2011a; Burke, 2005; Gupta, 2017; Jilani & Ahmad, 2021; Kokkinos & Koulouris, 2020; Lampert, 2008; Snyder Gibson & Chester-Fangman, 2011). Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι έχουν αναλάβει δραστικά τη σκυτάλη στην ενημέρωση των φοιτητών για την πρόληψη της λογοκλοπής, στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις στον εντοπισμό της λογοκλοπής των φοιτητών με τη χρήση κατάλληλων συστημάτων λογισμικού. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι Jilani & Ahman (2021, p. 210) προτείνουν ότι οι επαγγελματίες της βιβλιοθήκης μπορούν να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής και να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση πολιτικής του ακαδημαϊκού ιδρύματος.

Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι οι επαγγελματίες των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών είναι καλά καταρτισμένοι στο γνωστικό αντικείμενο της εργασίας τους, με μεγάλη προϋπηρεσία στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, ενώ ήδη ένα μεγάλο μέρος αυτών εμπλέκεται σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες χρηστών. Έχουν, επίσης, μία πολύ καλή αντίληψη και εικόνα του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα ενώ παράλληλα αναγνωρίζουν το σημαντικό το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του τελικού δείγματος του πληθυσμού της έρευνας, η μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στο ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς την πρόληψη της λογοκλοπής μέσω της ενημέρωσης και της υποστήριξης των φοιτητών αλλά και της εκπαίδευσης των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας.

Οι επιστήμονες της πληροφόρησης που εργάζονται στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, διαδραματίζουν ήδη βασικό ρόλο στην ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών σχετικά με τη λογοκλοπή μέσω διαφορετικών μεθόδων και μέσων. Επιπλέον, η μεγαλύτερη πλειοψηφία αυτών συμμετέχει σε εκπαιδευτικές ή/και επιμορφωτικές δραστηριότητες με διαφορετικές μορφές και μεθόδους που αφορούν την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας. Η συμμετοχή τους στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών είναι εφάμιλλη με άλλες πρόσφατες σχετικές ερευνητικές μελέτες (Jilani & Ahmad, 2021, p. 210) και σχετίζεται κυρίως με την επαγγελματική τους εμπειρία και το γνωστικό τους υπόβαθρο, όπως είναι η ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών σχετικά με τις πηγές πληροφόρησης, την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα, την ηθική χρήση της πληροφορίας και την χρήση παραπομπών και βιβλιογραφικών αναφορών.

Σύμφωνα, ωστόσο, με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας παραμένει ακόμη ανοιχτό το ζήτημα της συμμετοχής των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών. Με πολύ περιορισμένη συμμετοχή στον έλεγχο της λογοκλοπής των εργασιών των φοιτητών μέσω αυτοματοποιημένων συστημάτων ανίχνευσης λογοκλοπής, μόλις ένας στους πέντε, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν επιφυλακτικοί όσον αφορά την συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στον έλεγχο και στην ανίχνευση της λογοκλοπής. Από κάποιους από αυτούς που διαφώνησαν με τη συμμετοχή της βιβλιοθήκης στον έλεγχο της λογοκλοπής (47%), εκφράστηκε η άποψη ότι ο έλεγχος της λογοκλοπής είναι

αποκλειστική ευθύνη του επιβλέποντα καθηγητή και της αρμόδιας επιτροπής ενώ η βιβλιοθήκη και κατά επέκταση το Ιδρυματικό Αποθετήριο είναι αποδέκτης του τελικού εγκεκριμένου για την ορθότητα και την ακαδημαϊκή συνέπεια ερευνητικού προϊόντος. Επιπλέον, επισημάνθηκε το γεγονός ότι η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη δεν είναι θεσμικά υπεύθυνη στα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα για τον έλεγχο της λογοκλοπής.

Αντί, λοιπόν, για την άμεση εμπλοκή των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών, προτείνεται ένας πιο συμβουλευτικός και υποστηρικτικός χαρακτήρας των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, τόσο ως προς το ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό όσο και προς τους φοιτητές του ακαδημαϊκού ιδρύματος. Όπως υποστηρίζει και ο Buranep (2009, p. 30), η βιβλιοθήκη έχει την ιδιότητα να θεωρείται από τους φοιτητές “ασφαλές μέρος” καθώς δε λαμβάνει μέρος στην αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών. Εξάλλου, δύο νέοι ρόλοι του ακαδημαϊκού βιβλιοθηκονόμου συνεισφέρουν προς αυτήν την κατεύθυνση. Ο πρώτος αφορά τη διαχείριση των ιδρυματικών αποθετηρίων όπου οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι κάνουν τον τελικό έλεγχο δήλωσης δικαιωμάτων τόσο του φοιτητή όσο και των όσων δηλώνει για την ορθή χρήση του υλικού το οποίο έχει χρησιμοποιήσει στη συγγραφή της εργασίας του. Ο δεύτερος αφορά τη διαχείριση του λογισμικού ανίχνευσης λογοκλοπής, όπου σε αυτήν την περίπτωση οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι παρέχουν εκπαίδευση και υποστήριξη κυρίως του εκπαιδευτικού ακαδημαϊκού προσωπικού αλλά και των φοιτητών πάνω στη χρήση του συγκεκριμένου συστήματος λογισμικού.

Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν, ότι δύο βασικοί παράγοντες αποτελούν τροχοπέδη στην προσπάθεια της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης να συμμετέχει ενεργά στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Ο πρώτος παράγοντας αφορά την αποτελεσματική συνεργασία των επαγγελματιών της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης με τους ακαδημαϊκούς, το διδακτικό προσωπικό και τα ακαδημαϊκά τμήματα για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών. Ο δεύτερος παράγοντας αφορά την τρέχουσα πολιτική των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων σχετικά με τη λογοκλοπή αλλά και με την ενεργό συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής. Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς και από τα αποτελέσματα της έρευνας, τα ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα, στην πλειοψηφία τους, θα χρειαστεί να ενσωματώσουν κατάλληλες πολιτικές λογοκλοπής, με σαφείς και συγκεκριμένες διαδικασίες διαχείρισης του φαινομένου. Παράλληλα, είναι σημαντικό η ηγεσία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων να αναγνωρίσει το σημαντικό ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στη διαμόρφωση της πολιτικής και του κανονισμού λογοκλοπής.

5.3 Αξιοποίηση / Πρακτικές προεκτάσεις της έρευνας

Η έρευνα διερευνά τις αντιλήψεις των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής. Εξετάζει, επίσης, τις τρέχουσες πρακτικές των επαγγελματιών των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών σχετικά με την πρόληψη και τον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην καταπολέμηση του φαινομένου, αντικατοπτρίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ενεργό συμμετοχή των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής και τις τρέχουσες πρακτικές που εφαρμόζονται στην πράξη. Αν και υπάρχει εκτενής βιβλιογραφία σχετικά με τη λογοκλοπή στην ακαδημαϊκή κοινότητα από διαφορετικές σκοπιές και πολιτικές, ιδιαίτερα σχετικά με τα αίτια και τις στρατηγικές πρόληψης και αποφυγής της λογοκλοπής, ωστόσο είναι περιορισμένες οι ερευνητικές μελέτες σχετικά με τις αντιλήψεις και τις τρέχουσες πρακτικές των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων στην καταπολέμηση της λογοκλοπής. Ιδιαίτερα, σε εθνικό επίπεδο, δεν υπάρχει αντίστοιχη έρευνα που να εστιάζει στο ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών. Η παρούσα έρχεται να γεμίσει αυτό το κενό καθώς επικεντρώνεται στο νέο και απαιτητικό ρόλο που έρχονται να διαδραματίσουν οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι και επιστήμονες της πληροφόρησης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής μέσα από τις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και τα ιδρυματικά αποθετήρια.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια σημαντική βάση πάνω στην οποία η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη μπορεί να συμμετέχει στη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στα ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα. Η μεγάλη σημαντικότητα της μελέτης είναι ότι αναγνωρίζει το σημαντικό ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής και τον καθοριστικό ρόλο των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στη διαχείριση της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δύναται να αξιοποιηθούν από την ακαδημαϊκή κοινότητα, την ηγεσία των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και τους φορείς τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την ανάπτυξη πρακτικών πρόληψης και ελέγχου της λογοκλοπής των φοιτητών. Τα ευρήματα της μελέτης μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στη διαμόρφωση της πολιτικής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων σχετικά με τη λογοκλοπή και να αποτελέσουν το θεμέλιο για την ένταξη και την ενεργό συμμετοχή της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν, στις πρακτικές διαχείρισης της λογοκλοπής με

σκοπό την αποφυγή και μείωση του φαινομένου λογοκλοπής των φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν να αναδείξει τους τρόπους με τους οποίους η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη μπορεί να συμμετέχει στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών, στην εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής αλλά και πιθανόν στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών. Μπορεί, συνεπώς, να αποτελέσει σημαντικό σημείο αναφοράς για την ηγεσία και διοίκηση των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών ώστε να παρέχουν μια οργανωμένη, συστηματική και αποτελεσματική στρατηγική στην ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής, στη σχεδίαση και παροχή εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών δραστηριοτήτων των φοιτητών με σκοπό την ορθή χρήση της πληροφορίας και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού των φοιτητών.

5.4 Μελλοντικές επεκτάσεις / Πρακτικές Προεκτάσεις της Έρευνας

Η συγκεκριμένη έρευνα αποτελεί μια σημαντική πρώτη προσπάθεια και ταυτόχρονα μια πολύ καλή βάση για να αναδειχθεί ο κρίσιμος και σημαντικός ρόλος των Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτές ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Αποτελεί, επίσης, μια σημαντική ενισχυτική μελέτη στο μείζον θέμα της λογοκλοπής των φοιτητών από τη σκοπιά των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης, τα ευρήματα της οποίας δύναται να συνεισφέρουν στη διεθνή βιβλιογραφία αναφορικά με το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης ως προς την πρόληψη και τον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών.

Υπάρχουν, ωστόσο, αρκετές κατευθύνσεις για μελλοντικές προεκτάσεις τις έρευνας που περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται στα ακόλουθα:

- Ποιες είναι οι αντιλήψεις των φοιτητών και ακαδημαϊκών σχετικά με το ρόλο της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης και των επαγγελματιών που εργάζονται σε αυτήν ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα;
- Με ποιους τρόπους μπορεί να αναδειχθεί μέσα στην ακαδημαϊκή κοινότητα ο σημαντικός ρόλος της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής;

- Με ποιους τρόπους μπορεί να αυξηθεί η συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης στην ενημέρωση και υποστήριξη των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα;
- Με ποιους τρόπους μπορεί να αυξηθεί η συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης σε εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών για την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής στην ακαδημαϊκή κοινότητα;
- Με ποιον τρόπο μπορούν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής λογοκλοπής των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων;
- Με ποιους τρόπους μπορούν να βοηθήσουν οι επαγγελματίες της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης το ακαδημαϊκό διδακτικό προσωπικό ως προς την πρόληψη και τον έλεγχο της λογοκλοπής των φοιτητών;
- Τι θα πρέπει να περιλαμβάνει ένας Κανονισμός σχετικά με τη λογοκλοπή;
- Πώς μπορούν να ξεπεραστούν τα εμπόδια και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες για τον ενεργό ρόλο τους στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής;

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Aharony, N. (2006). The librarian and the information scientist: Different perceptions among Israeli information science students. *Library & Information Science Research*, 28, 235–248. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2006.03.016>
- Ahmadi, A., & Sonkar, S. K. (2015, July). *Awareness regarding plagiarism and fair use of copyrighted work: A survey amongst Doctoral Students of Babasaheb Bhimrao Ambedkar University, Lucknow* (Journal Article (Paginated) No. 2). *Journal of Information Management; Society for Promotion of Library Professionals (SPLP)*. <http://eprints.rclis.org/31107/>
- Akbar, A. (2018). Defining Plagiarism: A Literature Review. *Ethical Lingua: Journal of Language Teaching and Literature*, 5, 31. <https://doi.org/10.30605/ethicallingua.v5i1.750>
- Ameen, K., & Mansoor, F. (2018). *Perspectives on Role of University Libraries to Discourage Plagiarism among Research Scholars*.
- American Historical Association - AHA. (2019). *Statement on Standards of Professional Conduct (updated 2019) | AHA*. <https://www.historians.org/jobs-and-professional-development/statements-standards-and-guidelines-of-the-discipline/statement-on-standards-of-professional-conduct#Plagiarism>
- American Library Association. (2016). *Reference Librarian*. <https://www.ala.org/educationcareers/libcareers/jobs/reference>
- Anderson, R. (2016). The Difference between Copyright Infringement and Plagiarism—And Why It Matters | Peer to Peer Review. *Library Journal*. <https://www.libraryjournal.com?detailStory=the-difference-between-copyright-infringement-and-plagiarism-and-why-it-matters-peet-to-peer-review>
- Ashaver, D. D. (2018). *Institutional Repositories as Impetus for Curbing Plagiarism in Nigerian Universities* [Chapter]. *Handbook of Research on Managing Intellectual Property in Digital Libraries*; IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-3093-0.ch011>
- Ashworth, P., Bannister, P., & Thorne, P. (1997). Guilty in whose eyes? University students' perceptions of cheating and plagiarism in academic work and assessment. *Studies in Higher Education*, 22, 187–203.
- Auer, N., & Krupar, E. (2001). Mouse Click Plagiarism: The Role of Technology in Plagiarism and the Librarian's Role in Combating It. *Libr. Trends*, 49.

- Austin, E., Milloy, C., Stone, G., Baker, J., Eve, M., & Priego, E. (2013). *Guide to Creative Commons for humanities and social science monograph authors*.
- Bailey, J. (2011). The World's First 'Plagiarism' Case. *Plagiarism Today*. <https://www.plagiarismtoday.com/2011/10/04/the-world%e2%80%99s-first-plagiarism-case/>
- Barnhart, R. K. (1988). *Chambers Dictionary of Etymology*. (Ed.). Chambers.; /z-wcorg/.
- Bartlett, R., & Casselden, B. (2011a). An investigation into the attitudes of academic librarians towards Internet plagiarism of HE students. *Library and Information Research*, 35(110), 29–42. <https://doi.org/10.29173/lirg255>
- Bartlett, R., & Casselden, B. (2011b). An investigation into the attitudes of academic librarians towards Internet plagiarism of HE students. *Library and Information Research*, 35, 29–42. <https://doi.org/10.29173/lirg255>
- Batane, T. (2010). Turning to Turnitin to Fight Plagiarism among University Students. *Educational Technology & Society*, 13, 1–12.
- Beasley, J. D. (2004). The Impact of Technology on Plagiarism Prevention and Detection: Research Process Automation, A New Approach For Prevention. *Proc*.
- Bennett, K., Behrendt, L., & Schriver, J. (2011). Instructor Perceptions of Plagiarism: Are We Finding Common Ground? *Teaching of Psychology*, 38, 29–35. <https://doi.org/10.1177/0098628310390851>
- Bowden, D. (1996). Coming to Terms: Plagiarism. *The English Journal*, 85, 82. <https://doi.org/10.2307/819650>
- Boylan, M. A. (Ed.). (2017). *The Ethics of Teaching* (0 ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315239903>
- Brandt, D. (2002). Techman's techpage: Copyright's (not so) little cousin, plagiarism. *Computers in Libraries*, 22, 39–41.
- Bretag, T. (2013). Challenges in Addressing Plagiarism in Education. *PLoS Medicine*, 10, e1001574. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001574>
- Brew, A. (2003). Teaching and Research: New relationships and their implications for inquiry-based teaching and learning in higher education. *Higher Education Research & Development*, 22(1), 3–18.
- Bryman, A. (2004). *Social research methods* (2nd ed). Oxford University Press.
- Bujang, M. A. (2021). A Step-by-Step Process on Sample Size Determination for Medical Research. *Malaysian Journal of Medical Sciences*, 28(2), 15–27. <https://doi.org/10.21315/mjms2021.28.2.2>

- Buranen, L. (2009). A Safe Place: The Role of Librarians and Writing Centers in Addressing Citation Practices and Plagiarism. *Knowledge Quest*, 37, 24–33.
- Burger, A. (2018). Reframing Anti-Plagiarism Efforts in the Academic Library. *Georgia Library Quarterly*, 55(1). <https://digitalcommons.kennesaw.edu/glq/vol55/iss1/11>
- Burke, M. (2005). Deterring Plagiarism: A New Role for Librarians. *Library Philosophy and Practice*, 6.
- Campbell, D. T., Stanley, J. C., & Gage, N. L. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. (pp. ix, 84). Houghton, Mifflin and Company.
- Chaudhuri, J. (2008). Deterring Digital Plagiarism, How Effective is the Digital Detection Process? *Webology*, 5.
- Cheema, Z., Tariq Mahmood, S., Azhar, M., & Shah, M. (2011). CONCEPTUAL AWARENESS OF RESEARCH SCHOLARS ABOUT PLAGIARISM AT HIGHER EDUCATION LEVEL: INTELLECTUAL PROPERTY RIGHT AND PATENT. *INTERNATIONAL JOURNAL Of ACADEMIC RESEARCH*, Vol. 3., 665–670.
- Childers, D., & Bruton, S. (2016). ‘Should It Be Considered Plagiarism?’ Student Perceptions of Complex Citation Issues. *Journal of Academic Ethics*, 14(1), 1–17. <https://doi.org/10.1007/s10805-015-9250-6>
- Cohen, J. (2013). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (0 ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203771587>
- Collins English Dictionary. (2021). Definition of plagiarism. In *Collins English Dictionary*. HarperCollins Publishers Limited. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/plagiarism>
- Cordell, R. (2013). Information Literacy and Digital Literacy: Competing or Complementary? *Comminfolit*, 7, 177. <https://doi.org/10.15760/comminfolit.2013.7.2.150>
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2. ed., [Nachdr.]). Sage Publ.
- Creswell, J. W. (2008). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2. ed., [Nachdr.]). Sage Publ.
- Darr, T. (2019). *Combating plagiarism: A hands-on guide for librarians, teachers, and students*. Libraries Unlimited.
- Datig, I., & Russell, B. (2014). Instructing College Students on the Ethics of Information Use at the Reference Desk: A Guide and Literature Review. *The Reference Librarian*, 55, 234–246. <https://doi.org/10.1080/02763877.2014.912458>

- Davies, L. J. P., & Howard, R. M. (2016). Plagiarism and the Internet: Fears, Facts, and Pedagogies. In T. Bretag (Ed.), *Handbook of Academic Integrity* (pp. 591–606). Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-287-098-8_16
- Davis, K. D. (2007). The Academic Librarian as Instructor. *College & Undergraduate Libraries*, 14(2), 77–101. https://doi.org/10.1300/J106v14n02_06
- De Vaus, D. (2013). *Surveys In Social Research* (0 ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203501054>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2000). *Handbook of qualitative research* (2nd ed). Sage Publications.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2005). *The SAGE handbook of qualitative research* (3rd ed). Sage Publications.
- Devlin, M., & Gray, K. (2007). In Their Own Words: A Qualitative Study of the Reasons Australian University Students Plagiarize. *Resources*, 26. <https://doi.org/10.1080/07294360701310805>
- Dhanakar, M. A., Nithyanandam, K., Pandian, R., & Rajasekar, V. (n.d.). Role of Librarians in Institutional Repositories. 2008, 5.
- Draugalis, J. R., Coons, S. J., & Plaza, C. M. (2008). Best practices for survey research reports: A synopsis for authors and reviewers. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 72(1), 11–11. PubMed. <https://doi.org/10.5688/aj720111>
- Drinan, P. M., & Gallant, T. B. (2008). Plagiarism and Academic Integrity Systems. *Journal of Library Administration*, 47(3–4), 125–140. <https://doi.org/10.1080/01930820802186472>
- Duggan, F. (2009). The Plagiarism Advisory Service. *Library and Information Research*, 27(86), 37–42. <https://doi.org/10.29173/lirg148>
- Easterby-Smith, M., Thorpe, R., & Lowe, A. (2002). *Management research: An introduction* (1st ed). SAGE Publ.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Ercegovac, Z., & Richardson, J. V. (2004). Academic Dishonesty, Plagiarism Included, in the Digital Age: A Literature Review. *College & Research Libraries*, 65(4), 301–318. <https://doi.org/10.5860/crl.65.4.301>
- Eret, E., & Gokmenoglu, T. (2010). Plagiarism in higher education: A case study with prospective academicians. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2, 3303–3307. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.505>

- Feather, J. (1980). *The Book Trade in Politics: The Making of the Copyright Act of 1710. Publishing History; Cambridge, 8, 19.*
- Fincham, J. E. (2008). Response rates and responsiveness for surveys, standards, and the Journal. *American Journal of Pharmaceutical Education, 72(2), 43–43.* PubMed. <https://doi.org/10.5688/aj720243>
- Foltýnek, T., & Glendinning, I. (2015). Impact of Policies for Plagiarism in Higher Education Across Europe: Results of the Project. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 63, 207–216.* <https://doi.org/10.11118/actaun201563010207>
- Gabbay, L., & Shoham, S. (2017). The role of academic libraries in research and teaching. *Journal of Librarianship and Information Science, 51, 096100061774246.* <https://doi.org/10.1177/0961000617742462>
- Garber, G., Snyder, N., & Dobbs, A. (2006). *Avoiding Plagiarism: Success Strategies in Tennessee.*
- Gilbert, N. (2008). *Researching Social Life.*
- Gill, J., & Johnson, P. (1991). *Research methods for managers.* P. Chapman.
- Glendinning, I. (2014). *Responses to student plagiarism in higher education across Europe.* <https://doi.org/10.21913/IJEL.V10I1.930>
- Goldgar, B. (2001). Imitation and plagiarism: The Lauder affair and its critical aftermath. *Studies in the Literary Imagination, 34, 1–16.*
- Goodwin, M., Walsh, T., Whittaker, W., Emsley, R., Sutton, M., Tickle, M., Kelly, M. P., & Pretty, I. A. (2020). Increasing questionnaire response: Evidence from a nested RCT within a longitudinal birth cohort study. *BMC Medical Research Methodology, 20(1), 163.* <https://doi.org/10.1186/s12874-020-01034-7>
- Graham-Matheson, L., & Starr, S. (2013). Is it cheating – or learning the craft of writing? Using Turnitin to help students avoid plagiarism. *Research in Learning Technology, 21.* <https://doi.org/10.3402/rlt.v21i0.17218>
- Gupta, S. (2017). *Plagiarism Detection Software: An Overview* (pp. 129–143).
- Hall, J. (2007). *Research Informed Teaching.*
- Hammersley, M. (1992). *What's wrong with ethnography? Methodological explorations.* Routledge.
- Han, L. Y. (2017). *Design and Implementation of a Campus-Wide Online Plagiarism Tutorial: Role played by the Library in an emerging research institution in Saudi Arabia.* <http://hdl.handle.net/10754/625152>

- Hand, D. (2006). Adolescent literacies: Reading, Thinking, Writing. *Knowledge Quest*, 35(1), 40–43.
- Hanks, P. (1979). *Collins Dictionary of the English Language*. William Collins.
- Harris, R. A. (2001). *The Plagiarism handbook: Strategies for preventing, detecting and dealing with plagiarism*. Pyrczak Publishing.
- Haviland, C. P., & Mullin, J. A. (Eds.). (2009). *Who owns this text? Plagiarism, authorship, and disciplinary cultures*. Utah State University Press.
- Heckler, N. C., Rice, M., & Bryan, C. H. (2013). Turnitin Systems: A Deterrent to Plagiarism in College Classrooms. *Journal of Research on Technology in Education*, 45(3), 229–248. <https://doi.org/10.1080/15391523.2013.10782604>
- HEFCE. (2009). *Supporting higher education in further education colleges—Writing higher education strategy* [Supplement to 2009/05 Good practice]. http://www.hefce.ac.uk/pubs/hefce/2009/09_05/09_05_supp.pdf
- HEFCE. (2010). *Recurrent grants for 2010-11* (No. 2010/08). http://www.hefce.ac.uk/pubs/hefce/2010/10_08/
- Helgesson, G., & Eriksson, S. (2015). Plagiarism in research. *Medicine, Health Care and Philosophy*, 18(1), 91–101. <https://doi.org/10.1007/s11019-014-9583-8>
- Hemmings, B. C., Rushbrook, P., & Smith, E. (2007). Academics' views on publishing refereed works: A content analysis. *Higher Education*, 54(2), 307–332. <https://doi.org/10.1007/s10734-005-8608-x>
- Hendrix, B. (2016). *Academic integrity & plagiarism: The Librarian's Role in Encouraging AI and Preventing Plagiarism*. <https://doi.org/10.14288/1.0305739>
- Henry, G. (1990). *Practical Sampling*. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781412985451>
- HOWARD, R. M. (n.d.). Don't police plagiarism: Just teach! *Education Digest*, 67(5), 46–50.
- Idiegbeyan-Ose, J., Ifijeh, G., Iwu-James, J., & Ilogho, J. (2016). *Management of Institutional Repositories (IR) in Developing Countries* [Chapter]. E-Discovery Tools and Applications in Modern Libraries; IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-0474-0.ch016>
- Idiegbeyan-ose, J., Mr, I., Segun-Adeniran, C., Esse, U., Emmanuel, O., & Aregbesola, A. (2018). *Towards Curbing Plagiarism in Higher Institutions of Learning: The Strategic Role of the Library*.
- Jilani, G., & Ahmad, N. (2021). Role of Librarians and Information Scientists in Plagiarism Control A Study of NIRF Ranked Engineering Institutions Ranked in 2020. *DESIDOC*

- Journal of Library & Information Technology*, 41(03), 206–212.
<https://doi.org/10.14429/djlit.41.03.16716>
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26.
<https://doi.org/10.3102/0013189X033007014>
- Johnson, R., Onwuegbuzie, A., & Turner, L. (2007). Toward a Definition of Mixed Methods Research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1, 112–133. *Journal of Mixed Methods Research*, 1, 112–133. <https://doi.org/10.1177/1558689806298224>
- Jolly, P. (1998). *The Ethics of Plagiarism*. 16.
- Kamraninia, K., & Abrizah, A. (2010). Librarians' role as change agents for institutional repositories: A case of Malaysian academic libraries. *Malaysian Journal of Library and Information Science*, 15.
- Kelley, K. (2003). Good practice in the conduct and reporting of survey research. *International Journal for Quality in Health Care*, 15(3), 261–266.
<https://doi.org/10.1093/intqhc/mzg031>
- Kohlbacher, F. (2006). The Use of Qualitative Content Analysis in Case Study Research. *Forum: Qualitative Social Research*, 7(1).
- Kokkinos, D., & Koulouris, A. (2020). Plagiarism: Initial research findings in undergraduate students. *Journal of Integrated Information Management, Vol 4*, 18-23 Pages. <https://doi.org/10.26265/JIIM.V4I1.4342>
- Krishnan, M., & Chinnasamy, R. (2015). *INSTITUTIONAL REPOSITORIES IN LIBRARIES AND USING SKILLS OF THE LIBRARY PROFESSIONALS IN THE 21ST CENTURIES* (pp. 149–156).
- Lampert, L. (2004). Integrating discipline-based anti-plagiarism instruction into the information literacy curriculum. *Reference Services Review*, 32, 347–355.
<https://doi.org/10.1108/00907320410569699>
- Lampert, L. (2008). Combating Student Plagiarism: An Academic Librarian's Guide. *Combating Student Plagiarism: An Academic Librarian's Guide*, 1–183.
<https://doi.org/10.1533/9781780631349>
- Lanham, R. (1995). Digital literacy. *Scientific American*, 273(3), 160–161.
- Lankshear, C., & Knobel, M. (2005). Digital Literacies: Policy, Pedagogy and Research Considerations for Education. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 1.

- Levesque, D., & Kunnapas, T. (2017). College Student Perceptions About Librarian Directed Presentations in the Blended Learning Environment. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries*, 4(2), 343–352.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- Lowe, M., Booth, C., Tagge, N., & Stone, S. (2014). Integrating an Information Literacy Quiz into the Learning Management System. *Communications in Information Literacy*, 8, 115–130. <https://doi.org/10.7548/cil.v8i1.278>
- Madray, A. (2008). The Anatomy of a Plagiarism Initiative: One Library's Campus Collaboration. *Public Services Quarterly*, 4, 111–125. <https://doi.org/10.1080/15228950802202390>
- Mages, W. K., & Garson, D. S. (2010). Get the cite right: Design and evaluation of a high-quality online citation tutorial. *Library & Information Science Research*, 32(2), 138–146. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2009.10.004>
- Mallon, T. (1991). *Stolen words: Forays into the origins and ravages of plagiarism*. Penguin Books.
- Maurer, H., Kappe, F., & Zaka, B. (2006). Plagiarism—A Survey. *Journal of Universal Computer Science*, 12, 1050–1084.
- Maxymuk, J. (2006). The persistent plague of plagiarism. *The Bottom Line*, 19(1), 44–47. <https://doi.org/10.1108/08880450610643070>
- Michalak, R., & Rysavy, M. D. T. (Eds.). (2021). *Academic plagiarism: Librarians' solo and collaborative efforts to curb academic plagiarism*. Nova Science Publishers.
- Michalak, R., Rysavy, M., Hunt, K., Smith, B., & Worden, J. (2018). Faculty Perceptions of Plagiarism: Insight for Librarians' Information Literacy Programs. *College & Research Libraries; Vol 79, No 6 (2018): September* DOI - 10.5860/Crl.79.6.747. <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16827/18995>
- Mundava, M., & Chaudhuri, J. (2007). Understanding plagiarism: The role of librarians at the University of Tennessee in assisting students to practice fair use of information. *College & Research Libraries News*, 68(3), 170–173. <https://doi.org/10.5860/crln.68.3.7768>
- Nilsen, C. (2012). Faculty perceptions of librarian-led information literacy instruction in postsecondary education. In *World Library and Information Congress: 78th IFLA General Conference and Assembly*.
- Nissenbaum, S. (1981). Sex, Diet, and Debility in Jacksonian America: Sylvester Graham and Health Reform. (Contributions in Medical History, number 4.) Westport, Conn.:

Greenwood Press. 1980. Pp. xvii, 198. \$22.95. *The American Historical Review*.
<https://doi.org/10.1086/ahr/86.4.923>

Odili, N. (2017). Institutional Repositories, Content Management and Presentation: The Librarians' and Administrators' Perspectives. *Journal of Applied Information Sciences and Technology*, 10, 83–94.

OECD. (2015). *Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development*. OECD.
<https://doi.org/10.1787/9789264239012-en>

Ohaji, I. K., Chawner, B., & Yoong, P. (2019, December 15). *The role of a data librarian in academic and research libraries* [Text]. University of Borås.
<http://informationr.net/ir/24-4/paper844.html>

Oxford English Dictionary. (2021). *Plagiarism*. Oxford Reference.
<https://doi.org/10.1093/oi/authority.20110803100329803>

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Malhotra, A. (2005). E-S-QUAL: A Multiple-Item Scale for Assessing Electronic Service Quality. *Journal of Service Research*, 7(3), 213–233.
<https://doi.org/10.1177/1094670504271156>

Park, C. (2003). In Other (People's) Words: Plagiarism by university students—Literature and lessons. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 28(5), 471–488.
<https://doi.org/10.1080/02602930301677>

Partial Completion. (2008). In P. Lavrakas, *Encyclopedia of Survey Research Methods*. Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781412963947.n371>

Phillips, H., Carr, R., & Teal, J. (2005). Leading roles for reference librarians in institutional repositories: One library's experience. *Reference Services Review*, 33(3), 301–311.
<https://doi.org/10.1108/00907320510611339>

Prins, S., & Lathrop, A. H. (2014). Institutional Strategies that Foster Academic Integrity: A Faculty-Based Case Study. *Collected Essays on Learning and Teaching*, 7(1), 32.
<https://doi.org/10.22329/celt.v7i1.3998>

Reyes, G. (2020). Understanding Nonresponse Rates: Insights from 600,000 Opinion Surveys. *The World Bank Economic Review*, 34(Supplement_1), S98–S102.
<https://doi.org/10.1093/wber/lhz040>

Roberts, T. S. (2007a). Student Plagiarism and the Internet. *Educational Technology*, 47(2), 45–47. JSTOR.

Roberts, T. S. (2007b). *Student Plagiarism in an Online World: Problems and Solutions*.
<https://doi.org/10.4018/978-1-59904-801-7>

- Rodafinos, A. (2018). Plagiarism Management: Challenges, Procedure, and Workflow Automation. *Interdisciplinary Journal of E-Skills and Lifelong Learning*, 14, 159–175. <https://doi.org/10.28945/4147>
- Saunders, D. (1993). A Note on Academic Plagiarism. *Australian Universities' Review*, 36(1), 28–31.
- Saunders, J. (2010). Plagiarism and the law. *Learned Publishing*, 23(4), 279–292. <https://doi.org/10.1087/20100402>
- Sciammarella, S. (2009). Making a Difference: Library and Teaching Faculty Working Together to Develop Strategies in Dealing with Student Plagiarism. *Community & Junior College Libraries*, 15(1), 23–34. <https://doi.org/10.1080/02763910802665086>
- Shenoy, N. (2019). Professional ethics in academia: Defining the categories of behavior spectrum in matters of unethical conduct. *International Journal of Ethics Education*, 4(2), 193–194. <https://doi.org/10.1007/s40889-019-00071-1>
- Shinn, G., Baker, M., & Briers, G. (2007). *Response patterns: Effect of day of receipt of an E-mailed survey instrument on response rate, response time, and response quality*. 45.
- Shirazi, B., Jafarey, A., & Moazam, F. (2010). Plagiarism and the medical fraternity: A study of knowledge and attitudes. *JPMA. The Journal of the Pakistan Medical Association*, 60, 269–273.
- Sieber, V., Anthony, J., Barker, H., & Roberts, E. (2017). *Information Literacy in a Digital Age* (pp. 135–140). <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-100142-4.00015-4>
- Simmons, S. C. (1999). Competing Notions of Authorship: A Historical Look at Students and Textbooks on Plagiarism and Cheating. In *Perspectives on plagiarism and intellectual property in a postmodern world* (p. 42). State University of New York Press.
- Snyder Gibson, N., & Chester-Fangman, C. (2011). The librarian's role in combating plagiarism. *Reference Services Review*, 39(1), 132–150. <https://doi.org/10.1108/00907321111108169>
- Spring, H., & Adams, R. (2013). Combating plagiarism: The role of the health librarian. *Health Information & Libraries Journal*, 30(4), 337–342. <https://doi.org/10.1111/hir.12043>
- Stemler, S. (2001). An Overview of Content Analysis. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 7, <http://pareonline.net/getvn.asp?v=7 & n=17>.
- Stepchyshyn, V., & Nelson, R. S. (Eds.). (2007). *Library plagiarism policies*. College Library Information Packet Committee, College Libraries Section, Association of College and Research Libraries.

- Suresh, K., & Chandrashekara, S. (2012). Sample size estimation and power analysis for clinical research studies. *Journal of Human Reproductive Sciences*, 5(1), 7. <https://doi.org/10.4103/0974-1208.97779>
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches*. (pp. xi, 185). Sage Publications, Inc.
- Thomas, D. (2004). How Educators Can More Effectively Understand and Combat the Plagiarism Epidemic. *Brigham Young University Education and Law Journal*, 2.
- Thomas, E. E., & Sassi, K. (2011). An Ethical Dilemma: Talking about Plagiarism and Academic Integrity in the Digital Age. *English Journal*, 7.
- Thomas, M. (2000). Eschewing Credit: Heywood, Shakespeare, and Plagiarism before Copyright. *New Literary History*, 31, 277–293. <https://doi.org/10.1353/nlh.2000.0025>
- Thuku, J. (2017). *Role of libraries in preventing plagiarism*. 43rd UN/WB/UL Meeting and Workshop, African Nazarene University, Nairobi.
- Upmeier, A. (2012). *Prevention of plagiarism PLAGIARISM: A CHALLENGE FOR LIBRARIES?* [Interview]. <https://www.goethe.de/en/kul/bib/20365656.html>
- Van Manen, M. (1990). *Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy* (Sixth Edition). Routledge, Taylor & Francis Group.
- Vander Kooy, S. (2020). Surveying the Surveyors: An Analysis of the Survey Response Rates of Librarians. *Proceedings of the Annual Conference of CAIS / Actes Du Congrès Annuel de l'ACSI*. <https://doi.org/10.29173/cais1185>
- Vani, K., & Deepa, G. (2016). A Study on Extrinsic Text Plagiarism Detection Techniques and Tools. *JOURNAL OF ENGINEERING SCIENCE AND TECHNOLOGY REVIEW*, 9, 150–164. <https://doi.org/10.25103/jestr.095.02>
- Vicinus, M., & Eisner, C. (Eds.). (2008). *Originality, Imitation, and Plagiarism: Teaching Writing in the Digital Age*. digitalculturebooks. <https://doi.org/10.3998/dcbooks.5653382.0001.001>
- Volkov, A., Volkov, M., & Tedford, P. (2011). Plagiarism: Proactive prevention instead of reactive punishment. *E-Journal of Business Education and Scholarship of Teaching*, 5, 22–35.
- Wilhoit, S. (1994). Helping Students Avoid Plagiarism. *College Teaching*, 42(4), 161–164. JSTOR.
- Wong, G., Chan, D., Chu, S., & Librarian, R. (2006). Assessing the Enduring Impact of Library Instruction Programs. *Journal of Academic Librarianship - J ACAD LIBR*, 32. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2006.03.010>

Ανδρέου, Ι., & Γαϊτάνου, Π. (2008). Αλλαγές στην εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων και επιστημόνων πληροφόρησης: Ικανότητες και δεξιότητες που δεσπόζουν στο κατώφλι του 21ου αιώνα. *Συνεργασία: Online Περιοδικό*, 1, Unpaginated.

ΕΕΒΕΠ. (n.d.). ΕΕΒΕΠ. Retrieved 9 November 2021, from <http://www.eebep.gr/>

Καπιδάκης, Σ., Λαζαρίνης, Φ., & Τοράκη, Κ. (2015). Σύγχρονα συστήματα οργάνωσης της γνώσης. In *Θέματα βιβλιοθηκονομίας και επιστήμης των πληροφοριών*. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Εκδόσεις Κάλλιπος. <http://hdl.handle.net/11419/1681>

Καρασαλίδης, Θ., & Εμβαλωτής, Α. (2018). Πλαγιαρισμός στις μεταπτυχιακές εργασίες των φοιτητών/τριών: Διερευνώντας το φαινόμενο. *Διάλογοι! Θεωρία Και Πράξη Στις Επιστήμες Αγωγής Και Εκπαίδευσης*, 4, 4. <https://doi.org/10.12681/dial.16446>

Κυριακοπούλου, Χ., Πολίτης, Δ., Δουκατά, Μ., Politis, D., Doukata, M., & Kyriakopoulou, X. (2008). Η ηθική χρήση της πληροφορίας στο περιβάλλον της Πληροφοριακής Παιδείας. *Πληροφοριακή Παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - Επιστημονικό συμπόσιο - 1ο*. <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/11790>

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής. (2021). *Λεξικό της κοινής νεοελληνικής*. [https://www.greek-](https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CE%BA%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%AE&dq=)

[language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CE%BA%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%AE&dq=](https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CE%BA%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%AE&dq=)
Μιχαλάκη, Κ. Β., & Φίνος, Ν. (2007). *Συμβολή των βιβλιοθηκών στην ενίσχυση της πληροφοριακής παιδείας των χρηστών τους* [Προπτυχιακή Εργασία]. Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης.

ΜΟΔΙΠΑΒ. (2020). *Εκθεση Στατιστικών Στοιχείων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών 2020* (p. 85). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΜΟΔΙΠΑΒ). <https://mopab.seab.gr/?q=el/node/1207>

Νόμος 2121/1993—ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ. (2021). <https://opi.gr/vivliothiki/2121-1993#ch2>

Νόμος 2121/1993—ΦΕΚ 25/Α/4-3-1993 (Κωδικοποιημένος). (1993). [e-nomothesia.gr](https://www.e-nomothesia.gr) | Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-pneumatike-idioktesia/n-2121-1993.html>

Τσώλης, Δ. (2016). Πνευματική Ιδιοκτησία και Κοινωνία της Πληροφορίας. In *Προστασία και Διαχείριση της Πνευματικής Ιδιοκτησίας Ψηφιακού Περιεχομένου στο Διαδίκτυο και τα*

Σύγχρονα Δίκτυα. (ηλεκτρ. βιβλ.). Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
<http://hdl.handle.net/11419/6484>

Πρόσθετη Βιβλιογραφία

Ajiboye, O., Basheer, B., & Hamzat, S. (2020). *Role of Library Instruction in Curbing Plagiarism among Undergraduates of University of Ilorin, Nigeria*.

Combating Student Plagiarism: An Academic Librarians' Guide. (2009). *Library Management*, 30(4/5), 361–362. <https://doi.org/10.1108/01435120910958110>

Dawe, L., Stevens, J., Hoffman, B., & Quilty, M. (2021). Citation and Referencing Support at an Academic Library: Exploring Student and Faculty Perspectives on Authority and Effectiveness. *College & Research Libraries*, 82(7). <https://doi.org/10.5860/crl.82.7.991>

Eaton, S. (2021). *Plagiarism in Higher Education: Tackling Tough Topics in Academic Integrity*.

Khan, A., Richardson, J., & Izhar, M. (2021). Awareness about plagiarism and the effectiveness of library literacy programme towards its deterrence: A perspective of postgraduate resident doctors. *Global Knowledge Memory and Communication, ahead-of-print*. <https://doi.org/10.1108/GKMC-08-2020-0130>

Lori A. Goetsch. (2008). Combating Student Plagiarism: An Academic Librarian's Guide. *Portal: Libraries and the Academy*, 9(1), 165–166. <https://doi.org/10.1353/pla.0.0027>

Michalak, R., & Rysavy, M. D. T. (Eds.). (2020). *Academic plagiarism: Librarians' solo and collaborative efforts to curb academic plagiarism*. Nova Science Publishers.

Pecorari, D., & Shaw, P. (Eds.). (2019). *Student plagiarism in higher education*. Routledge, Taylor & Francis Group.

Shukla, P., & Das, C. (2020). Plagiarism: The Role of Librarian and Teachers in Combating It. In J. J. Jesubright & P. Saravanan (Eds.), *Advances in Library and Information Science* (pp. 148–158). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-1482-5.ch011>

Siegel, G. E. (Ed.). (2009). *Libraries and graduate students: Building connections*. Routledge.

Walker, B. (2009). New Twists on an Old Problem: Preventing Plagiarism and Enforcing Academic Integrity in an Art and Design School. *Art Documentation: Journal of the Art Libraries Society of North America*, 28(1), 48–51. <https://doi.org/10.1086/adx.28.1.27949510>

Παράρτημα – Ερωτηματολόγιο σε έντυπη μορφή

Έρευνα σχετικά με τις αντιλήψεις των Επιστημόνων Πληροφόρησης για το ρόλο των Βιβλιοθηκών και των Ιδρυματικών Αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της Λογοκλοπής

Καλείστε να συμμετέχετε σε έρευνα με θέμα «Αντιλήψεις επιστημόνων πληροφόρησης για το ρόλο των βιβλιοθηκών και των ιδρυματικών αποθετηρίων ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής». Η ερευνητική μελέτη διεξάγεται στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος σπουδών «Διαχείριση της Πληροφορίας σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία» του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, με επιβλέποντα τον Αναπληρωτή Καθηγητή Αλέξανδρο Κουλούρη [αριθμός έγκρισης της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του ΠαΔΑ 4134/26-01-2022].

Το παρόν ερωτηματολόγιο απευθύνεται στους Επαγγελματίες της Πληροφόρησης που εργάζονται στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ώστε να διερευνηθούν οι απόψεις τους σχετικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών και τη συμμετοχή της Βιβλιοθήκης στην πρόληψη και τον έλεγχο της λογοκλοπής. Η πρωτότυπη αυτή μελέτη στοχεύει στο να αναδείξει το σημαντικό ρόλο της Βιβλιοθήκης στη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών στην ακαδημαϊκή κοινότητα και τον κρίσιμο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι Βιβλιοθηκονόμοι και Επιστήμονες της Πληροφόρησης τόσο στην πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών όσο και στον έλεγχο και εντοπισμό των περιστατικών λογοκλοπής, ιδιαίτερα μέσω της διαχείρισης των Ιδρυματικών Αποθετηρίων.

Το φαινόμενο της λογοκλοπής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί ένα πολυδιάστατο θέμα συζήτησης και διαχείρισης τις τελευταίες δεκαετίες και εμπλέκει πολλούς διαφορετικούς παράγοντες στην αντιμετώπισή του. Η συμμετοχή σας ως Επαγγελματίες των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών είναι καταλυτική για τη διεξαγωγή της παρούσας ερευνητικής μελέτης και θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα. Για αυτό το λόγο, καλείστε να αφιερώσετε λίγο από το διαθέσιμο χρόνο σας για τη συμπλήρωση του παρόντος ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από συνολικά 29 ερωτήσεις και είναι προσβάσιμο και από κινητές συσκευές. Οι ερωτήσεις με αστερίσκο (*) είναι υποχρεωτικές.

Πριν ξεκινήσετε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα χρειαστεί να αναγνώσετε την Πολιτική Προστασίας των Προσωπικών σας Δεδομένων, να δηλώσετε ότι είστε άνω των 18 ετών και ότι συμφωνείτε να συμμετέχετε στην παρούσα ερευνητική μελέτη.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας και την πολύτιμη συμμετοχή σας στην παρούσα ερευνητική μελέτη.

Με εκτίμηση,

Γιαννακούλη Βενετία

There are 29 questions in this survey.

Δημογραφικά Στοιχεία

1. Επιλέξτε το Ίδρυμα της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στην οποία εργάζεστε*:

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
- ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΣΠΑΙΤΕ)
- ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
- ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
- ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
- ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
- ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
- ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
- ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
- ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
- ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
- Άλλο

2. Προσωπικό Βιβλιοθήκης - Σχέση Εργασίας*:

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- Μόνιμο ή αορίστου χρόνου προσωπικό
- Ορισμένου χρόνου ή με ανάθεση έργου
- Άλλο

3. Προσωπικό Βιβλιοθήκης – Ειδικότητα*:

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- Βιβλιοθηκονόμος
- Ειδικός Πληροφορικής
- Προσωπικό άλλων ειδικοτήτων που εκτελεί βιβλιοθηκονομικές εργασίες
- Άλλο προσωπικό (προσδιορίστε):

4. Καθήκοντα*:

Παρακαλώ επιλέξτε **όλα** όσα ισχύουν:

- Εξυπηρέτηση κοινού (βοήθεια και καθοδήγηση στη χρήση μέσων και πηγών, βιβλιογραφική έρευνα, κυκλοφορία υλικού)
- Διαχείριση συλλογής & Αρχαιοθήτηση (βιβλιοθηκονομική επεξεργασία και προετοιμασία νέων βιβλίων, τοποθέτηση υλικού στα ράφια, προβολή υλικού, έλεγχος καθυστερούμενων, βασική συντήρηση, βιβλιοδεσία και αναβιβλιοδεσία, απόσυρση υλικού)
- Ανάπτυξη συλλογής (παρακολούθηση της εκδοτικής δραστηριότητας, καταστάσεις αγοράς, προσέλκυση δωρεών, αξιολόγηση της χρήσης της συλλογής και των υπηρεσιών που προσφέρονται)
- Ξεναγήσεις, εκδηλώσεις και δραστηριότητες
- Προϋπολογισμός, απολογισμός
- Επικοινωνία, δημόσιες σχέσεις, κοινωνικά δίκτυα
- Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας και επιτροπές
- Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα χρηστών (διεξαγωγή σεμιναρίων, παρουσιάσεων, προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού)
- Υπηρεσίες πληροφόρησης μέσω web (ενημέρωση ιστοσελίδας)
- Τεχνική υποστήριξη
- Άλλο (προσδιορίστε)::

5. Εκπαίδευση*:

Παρακαλώ επιλέξτε **όλα** όσα ισχύουν:

- Πτυχίο συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης
- Μεταπτυχιακό συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης
- Διδακτορικό συναφές με τη Βιβλιοθηκονομία και Επιστήμη της Πληροφόρησης
- Πτυχίο συναφές με την Πληροφορική
- Μεταπτυχιακό συναφές με την Πληροφορική
- Διδακτορικό συναφές με την Πληροφορική
- Άλλο(α) πτυχίο(α)::

6. Ηλικία*:

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- 18 - 25
- 26 - 35
- 36 - 45
- 46 - 55
- Πάνω από 55

7. Προϋπηρεσία σε Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες*:

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- 1-5 έτη
- 6-10 έτη
- 11-15 έτη
- 16 - 20 έτη
- Πάνω από 20 έτη

5.5 Αντιλήψεις Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης σχετικά με τη Λογοκλοπή

8. Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις σχετικά με τη λογοκλοπή των φοιτητών στα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα*;

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η λογοκλοπή ερμηνεύεται ως η πράξη της οικειοποίησης εκφράσεων και διατύπωσης και κατά συνέπεια, των σκέψεων και ιδεών κάποιου άλλου, χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή της πηγής που χρησιμοποιήθηκε.					
Η προσφυγή στη λογοκλοπή από τους φοιτητές αποτελεί παράβαση του βασικού κανόνα της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.					
Η αποφυγή της λογοκλοπής κάθε μορφής είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.					
Η λογοκλοπή σε οποιαδήποτε μορφή της θεωρείται από την ακαδημαϊκή κοινότητα ως μια ανέντιμη πράξη.					
Η λογοκλοπή αποτελεί ηθικό αδίκημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα.					
Το παράπτωμα της λογοκλοπής καταδεικνύει αδυναμία επίτευξης των μαθησιακών					

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
στόχων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.					
Η πράξη της λογοκλοπής των φοιτητών αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και επιφέρει ποινές.					
Τα Ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα είναι ενάντια του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών.					

9. Κατατάξτε, σύμφωνα με την εμπειρία σας, τις περιπτώσεις Λογοκλοπής των φοιτητών ανάλογα με την πρόθεση (ακούσια ή εκούσια)*.

Παρακαλώ αριθμήστε κάθε κελί με σειρά προτίμησης από το 1 μέχρι το 2

- Ακούσια και χωρίς πρόθεση λογοκλοπή
- Εκούσια από πρόθεση λογοκλοπή

10. Με ποια συχνότητα, σύμφωνα με την εμπειρία σας, οι φοιτητές διαπράττουν τις ακόλουθες μορφές Λογοκλοπής*;

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Αντιγραφή λέξεων, εκφράσεων ή ιδεών χωρίς την αναφορά στο δημιουργό ή την πηγή.					
Αντιγραφή και επικόλληση φράσεων αυτοτελή, με αναφορά στη πηγή αλλά χωρίς τη χρήση εισαγωγικών.					

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Παράφραση ή σύνοψη κειμένου από μία ή περισσότερες πηγές χωρίς την αναφορά αυτών.					
Υποβολή εργασίας, είτε ολόκληρης ή τμήμα αυτής ενός άλλου σπουδαστή, με ή χωρίς την γνώση και άδεια του.					
Παρουσίαση εργασιών που έχουν εκπονηθεί συνεργατικά με άλλους φοιτητές, ως ατομικές εργασίες.					
Αγορά εργασίας από μία υπηρεσία συγγραφής εργασιών ή τρίτους.					
Αντιγραφή οποιασδήποτε μορφής ή συνεργασία με τρίτα πρόσωπα κατά τη διάρκεια εξεταστικής διαδικασίας.					
Αντιγραφή του περιεχομένου μεγάλου μέρους μιας πηγής ανεξάρτητα από την ορθή αναφορά της πηγής.					
Χρήση λανθασμένων βιβλιογραφικών αναφορών που δε δίνουν τις ορθές πληροφορίες των αρχικών πόρων.					
Αυτολογοκλοπή, χρήση δικού του δημοσιευμένου έργου ή άλλης εργασίας χωρίς την αναφορά σε αυτό.					
Αντιγραφή πολυμέσων (εικόνων, ήχου ή βίντεο) και παρουσίασή τους σε εργασίες χωρίς την αναφορά στις πηγές.					

11. Με ποια συχνότητα, σύμφωνα με την εμπειρία σας, οι φοιτητές διαπράττουν λογοκλοπή για κάθε έναν από τους παρακάτω λόγους*;

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Προβλήματα και δυσκολίες λόγω (ξένης) γλώσσας.					
Έλλειψη χρόνου και προβλήματα στη διαχείριση του χρόνου.					
Ακαδημαϊκή πίεση και υψηλός φόρτος εργασίας.					
Έλλειψη γνώσης ή ενημέρωσης σχετικά με την έννοια και τις μορφές της λογοκλοπής.					
Απουσία επιπτώσεων, κανονισμών ή/και πολιτικής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος σχετικά με το φαινόμενο της λογοκλοπής.					
Έλλειψη (επαρκών) ακαδημαϊκών δεξιοτήτων του ορθού τρόπου έρευνας, αναφοράς πηγών, παράφρασης, σύνοψης ή/και κριτικής σκέψης.					
Δυσκολία στη διαχείριση της ερευνητικής διαδικασίας.					
Θέληση για υψηλότερη απόδοση ή βαθμούς στην εργασία, στο μάθημα ή το πρόγραμμα σπουδών.					
Έλλειψη σεβασμού στα ακαδημαϊκά πρότυπα και στις απαιτήσεις του μαθήματος/προγράμματος σπουδών.					

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Παράγοντες που σχετίζονται με τους καθηγητές; αρνητική στάση των φοιτητών απέναντι στους καθηγητές ή στην τάξη.					
Παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπικότητα ή την κουλτούρα ενός του ατόμου.					
Δελεασμός και ευκαιρίες λόγω της απεριόριστης πρόσβασης στο διαδίκτυο ή/και με την ύπαρξη υπηρεσιών συγγραφής εργασιών.					

5.6 Αντιλήψεις για το Ρόλο της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης ως προς τη Διαχείριση της Λογοκλοπής

12. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με το ρόλο και τη συμμετοχή των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ως προς*:

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
την πρόληψη της λογοκλοπής των φοιτητών μέσω της ενημέρωσης και πληροφόρησης.					
την υποστήριξη και συμβουλευτική των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής.					
την εκπαίδευση των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής και την ανάπτυξη					

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
δεξιότητων πληροφοριακού γραμματισμού.					
τον έλεγχο των εργασιών/άρθρων και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών.					
τη διαμόρφωση του Κανονισμού ή/και της Πολιτικής Λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.					

13. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη συμμετοχή σας ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες δραστηριότητες σχετικά με την πρόληψη (ενημέρωση, υποστήριξη και συμβουλευτική) της λογοκλοπής των φοιτητών*;

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Ενημέρωση φοιτητών αναφορικά με πηγές πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.					
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φοιτητών σχετικά την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.					
Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.					

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Ενημέρωση φοιτητών σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.					
Υποστήριξη των φοιτητών στην απόδοση και αναφορά πηγών στην ακαδημαϊκή τους γραφή.					
Βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.					
Υπόδειξη τεχνικών και συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.					
Βοήθεια και υποστήριξη φοιτητών που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.					

14. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τη συμμετοχή σας στις ακόλουθες δραστηριότητες εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των φοιτητών για την αποφυγή της λογοκλοπής*:

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.					
Εκπαίδευση των φοιτητών που αφορά την ανάπτυξη					

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού.					
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας.					
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή.					
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και στις μεθοδολογίες έρευνας.					
Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας.					
Εκπαίδευση φοιτητών σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας.					
Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για την εκπαίδευση των φοιτητών σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής.					
Δημιουργία οδηγών/εγχειριδίων αναφορικά με τα συλ παραπομπών και τα πρότυπα βιβλιογραφίας.					

15. Κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τη συμμετοχή σας στον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής των φοιτητών*;

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες μαθημάτων εξαμήνου των φοιτητών.					
Χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων λογισμικού για τον έλεγχο και την ανίχνευση λογοκλοπής σε εργασίες/άρθρα φοιτητών που υποβάλλονται στο ιδρυματικό αποθετήριο.					
Χρήση άλλων τεχνικών και μεθόδων ελέγχου (εκτός του λογισμικού) για τον έλεγχο και εντοπισμό της λογοκλοπής σε εργασίες φοιτητών.					

16. Έχετε να προτείνετε κάποιες άλλες υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει η Ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη ως προς τη διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής των φοιτητών; Εάν Ναι, μπορείτε να τις προσδιορίσετε στο πεδίο σχολίων*.

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

Σχολιάστε την επιλογή σας εδώ:

5.7 Συμμετοχή των Επαγγελματιών της Βιβλιοθήκης στην Πρόληψη της Λογοκλοπής των Φοιτητών

17. Υπάρχει στην Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη που εργάζεστε "Κανονισμός κατά της Λογοκλοπής" (ή άλλος σχετικός οδηγός) διαθέσιμος και προσβάσιμος από τους φοιτητές; Αν χρειαστεί δώστε σχετικές πληροφορίες στο πεδίο σχολίων* .

Παρακαλώ επιλέξτε μόνο ένα από τα παρακάτω:

- Ναι
- Όχι
- Δε γνωρίζω

Σχολιάστε την επιλογή σας εδώ:

18. Με ποια συχνότητα συμμετέχετε ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες δραστηριότητες σχετικά με την ενημέρωση και την υποστήριξη των φοιτητών κατά της λογοκλοπής*:

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Προτείνετε σε φοιτητές πηγές πληροφόρησης σχετικά με το θέμα ενδιαφέροντος.					
Λαμβάνετε και απαντάτε σε ερωτήσεις φοιτητών σχετικά με θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.					
Ενημερώνετε τους φοιτητές σε θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, την ακαδημαϊκή ακεραιότητα και την ηθική χρήση της πληροφορίας.					
Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τις συνέπειες και επιπτώσεις της λογοκλοπής.					

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Ενημερώνετε τους φοιτητές σχετικά με τον κανονισμό και την πολιτική λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού ιδρύματος.					
Υποστηρίζετε τους φοιτητές στην αναφορά και παραπομπή πηγών και τα διάφορα στυλ βιβλιογραφίας κατά τη διαδικασία εκπόνησης εργασιών.					
Παρέχετε συμβουλευτική φοιτητών σχετικά με τεχνικές και μεθόδους για την αποφυγή της λογοκλοπής.					
Παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη των φοιτητών κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών.					
Παρέχετε βοήθεια και υποστήριξη σε φοιτητές που έχουν ήδη υποπέσει σε πράξη λογοκλοπής.					

19. Με ποιους από τους παρακάτω τρόπους συμμετέχετε στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής*;

Παρακαλώ επιλέξτε **όλα** όσα ισχύουν:

- Ανάρτηση και δημοσίευση υλικού (εκπαιδευτικού χαρακτήρα) σχετικά με τη λογοκλοπή στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης.
- Ανάρτηση πληροφοριών και χρήσιμων συνδέσμων στην Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής και την ορθή και ηθική χρήση της πληροφορίας.
- Χρήση των social media με σκοπό την ενημέρωση σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή.
- Δημιουργία ομάδων συζήτησης και φόρουμ με θεματολογία σχετικά με τη λογοκλοπή.
- Άλλες τεχνικές μάρκετινγκ για ενημέρωση σχετικά με την αποφυγή της λογοκλοπής, π.χ. αφίσες σε εκδηλώσεις του πανεπιστημίου.
- Ενημέρωση και παροχή πληροφοριών στο χώρο της βιβλιοθήκης (help desk).
- Αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων μέσω email.
- Online επικοινωνία και πληροφόρηση μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών της βιβλιοθήκης.
- Τηλεφωνική επικοινωνία και πληροφόρηση.

- Καμία από τις παραπάνω.
- Άλλοι τρόποι ενημέρωσης (προσδιορίστε)::

20. Με ποια συχνότητα συμμετέχετε στις ακόλουθες εκπαιδευτικές/επιμορφωτικές δραστηριότητες των φοιτητών*;

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Εκπαίδευση σχετικά με την ηθική χρήση της πληροφορίας.					
Εκπαίδευση που αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακού Γραμματισμού των φοιτητών.					
Εκπαίδευση σχετικά με τη χρήση παραπομπών, βιβλιογραφικών αναφορών και τη σύνταξη της βιβλιογραφίας.					
Εκπαίδευση φοιτητών πάνω στην ακαδημαϊκή γραφή.					
Εκπαίδευση σχετικά με την ερευνητική διαδικασία και τεκμηρίωση και τις μεθοδολογίες έρευνας.					
Εκπαίδευση σχετικά με την αναζήτηση, ανάκτηση και σύνθεση (ψηφιακής) πληροφορίας.					
Εκπαίδευση σχετικά με εργαλεία και λογισμικά διαχείρισης της ερευνητικής διαδικασίας					

21. Ποιες από τις ακόλουθες μεθόδους χρησιμοποιείτε για την παροχή εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης των φοιτητών με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή της λογοκλοπής*;

Παρακαλώ επιλέξτε **όλα** όσα ισχύουν:

- Διεξαγωγή σεμιναρίων είτε διά ζώσης ή online (σύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης).
- Διεξαγωγή εκπαίδευσης με τη μορφή διαλέξεων.
- Διεξαγωγή μαθήματος εξαμήνου.

- Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, σημειώσεων και βιβλίων εργασίας.
- Δημιουργία οδηγιών ή/και εγχειριδίων.
- Δημιουργία webinars, web tutorials ή videos (ασύγχρονη μέθοδος εκπαίδευσης)
- Χρήση CMSs (Course Management Systems) για τη διεξαγωγή ηλεκτρονικού μαθήματος.
- Χρήση online discussion boards ή blogs.
- Καμία από τις παραπάνω.
- Άλλη μέθοδος (προσδιορίστε)::

22. Συμμετέχετε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο στην πρόληψη και αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών στο Ακαδημαϊκό σας Ίδρυμα; Εάν Ναι, μπορείτε να δώσετε πληροφορίες στο πεδίο σχολίων*.

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

Σχολιάστε την επιλογή σας εδώ:

5.8 Συμμετοχή των Επαγγελματιών της Βιβλιοθήκης στον Έλεγχο και στην Ανίχνευση της Λογοκλοπής

23. Διαθέτει το Ακαδημαϊκό Ίδρυμα στο οποίο εργάζεστε (εμπορική) υπηρεσία ή λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής; Εάν ναι, να γίνει αναφορά της υπηρεσίας/λογισμικού στο πεδίο σχολίων*.

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

Σχολιάστε την επιλογή σας εδώ:

24. Σας έχει δοθεί άδεια χρήσης ή/και εξουσιοδοτημένα δικαιώματα πρόσβασης* :

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Άδεια διαχειριστή	Άδεια τελικού χρήστη	Δε μου έχει δοθεί άδεια πρόσβασης και χρήσης	Δε γνωρίζω
στο λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής του Ακαδημαϊκού Ιδρύματος;				
στο Ιδρυματικό Αποθετήριο του Ακαδημαϊκού Ιδρύματος;				

25. Με ποια συχνότητα χρησιμοποιείτε το λογισμικό ανίχνευσης λογοκλοπής για τον έλεγχο και την ανίχνευση της λογοκλοπής*:

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
των εργασιών των φοιτητών στα μαθήματα του εξαμήνου;					
των εργασιών ή ερευνητικών άρθρων των φοιτητών που υποβάλλονται στο Ιδρυματικό Αποθετήριο;					

26. Χρησιμοποιείτε άλλες (εξειδικευμένες) τεχνικές και μεθόδους ελέγχου για την ανίχνευση και τον εντοπισμό λογοκλοπής στις εργασίες των φοιτητών; Εάν Ναι, μπορείτε να τις αναφέρετε στο πεδίο σχολίων* .

Παρακαλώ επιλέξτε **μόνο ένα** από τα παρακάτω:

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

Σχολιάστε την επιλογή σας εδώ:

5.9 Συμμετοχή των Επαγγελματιών της Βιβλιοθήκης στη Διαχείριση της Λογοκλοπής των Φοιτητών

27. Με ποια συχνότητα συμμετέχετε ως Επαγγελματίες της Βιβλιοθήκης στις ακόλουθες συνεργατικές δραστηριότητες με την ακαδημαϊκή κοινότητα ως προς τη διαχείριση της λογοκλοπής*:

Παρακαλώ επιλέξτε την κατάλληλη απάντηση για κάθε στοιχείο:

	Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
Συναντήσεις με το προσωπικό των ακαδημαϊκών τμημάτων για τη διαχείριση της λογοκλοπής των φοιτητών.					
Συνεργασία με ακαδημαϊκά τμήματα για τη διεξαγωγή σεμιναρίων για την αποφυγή της λογοκλοπής.					
Συνεργασία με καθηγητές για την ανασχεδίαση εργασιών για την αποφυγή της λογοκλοπής των φοιτητών.					
Βοήθεια και υποστήριξη ακαδημαϊκών ως προς την ανίχνευση πιθανών περιπτώσεων λογοκλοπής φοιτητών.					
Εκπαίδευση ακαδημαϊκού προσωπικού σχετικά με τη λογοκλοπή και την ορθή χρήση της πληροφορίας.					
Συμμετοχή στη διαμόρφωση και χάραξη της Πολιτικής Λογοκλοπής και εφαρμογής των διαδικασιών του ακαδημαϊκού ιδρύματος.					

28. Ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες ή προκλήσεις που καλείστε να αντιμετωπίσετε ως Επαγγελματίες της Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης κατά τη συμμετοχή σας στην καταπολέμηση του φαινομένου της λογοκλοπής*;

Παρακαλώ επιλέξτε όλα όσα ισχύουν:

- Περιορισμοί σε χρόνο.

- Δυσκολία στην επικοινωνία με τους φοιτητές.
- Συνεργασία με ακαδημαϊκούς, διδακτικό προσωπικό και ακαδημαϊκά τμήματα.
- Πολιτική ακαδημαϊκού ιδρύματος για τη συμμετοχή της βιβλιοθήκης στη διαχείριση της λογοκλοπής.
- Έλλειψη επαρκών γνώσεων ή/και δεξιοτήτων.
- Άλλες προκλήσεις ή δυσκολίες::

29. Έχετε να προσθέσετε κάποιο σχόλιο σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη;

Παρακαλώ γράψτε την απάντησή σας εδώ:

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας και την πολύτιμη συμμετοχή σας στην παρούσα ερευνητική μελέτη.

Για οποιαδήποτε πληροφορία, διευκρίνιση ή ερώτηση σχετικά με την παρούσα ερευνητική μελέτη μπορείτε να επικοινωνήσετε και να υποβάλλετε τυχόν σχόλια ή παρατηρήσεις ηλεκτρονικά, στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της μεταπτυχιακής φοιτήτριας Βενετίας Γιαννακούλη (email: mislam196682014@uniwa.gr ή v.giannakouli@gmail.com) ή/ και στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του επιβλέποντα Καθηγητή της διπλωματικής Αλέξανδρο Κουλούρη (email: akoul@uniwa.gr) .

Με εκτίμηση,

Γιαννακούλη Βενετία

Υποβολή της έρευνάς σας

Ευχαριστούμε που συμπληρώσατε αυτή την έρευνα.

